

พ่อแม่ครูอาจารย์

ชีวประวัติ คติธรรม และปฏิบัติ

พระธรรมวิสุทธิมงคล

(หลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน)

“

ยถา สงฺการชานสฺมี	อุชฺฌิตสฺมี มหาปถ
ปทุมํ ตตฺถ ชายเถ	สุจิตนุชฺ มโนรมํ
เอวํ สงฺการภูเตสุ	อนุชฺฌเต ปุณฺณชเน
อติโรจติ ปณฺณาย	สมมาสมพุทฺธสาวโกติ.

ดอกบัวมีกลิ่นหอมดี

เพิ่งเกิดในกองหยากเยื่อ อันบุคคลทิ้งแล้วไกล้ทางใหญ่
ดอกบัวนั้น เพิ่งเป็นที่ชอบใจ (ของชนทั้งหลาย) ฉนใด
สาวกของพระลัมมาลัมพุทฺธเจ้าก็ฉนนั้นเหมือนกัน
เมื่อเกิดเป็นปุณฺณชเนเหมือนกองหยากเยื่อแล้ว
ย่อมไฟโรจน์ล่วงซึ่งปุณฺณชณผู้มีคบอดทั้งหลายด้วยปัญญา ฉะนั้น.”

”

พ่อแม่ครูอาจารย์

• ชีวประวัติ คติธรรม และปฏิบัติ •

คณะศิษย์ขออน้อมกตัญญูกตเวทิตุณถวายเป็น

พระธรรมวิสุทธิมงคล

(หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน)

ในวาระอันเป็นมหามงคลสิริอายุวัฒนะครบ ๕๕ ปี ๗๔ พรรษา

วันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑

วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

พระประธานบนศาลาวัดป่าบ้านตาด

น เต หิ อานนท ตถา ปรกกมิสุสามิ
ยถา กุมภกาโร อามเก อามกมตฺเต
นิกฺคยฺหนิกฺคยฺหาหิ อานนท วกฺขามิ
ปวฺยฺหปวฺยฺหาหิ อานนท วกฺขามิ
โย สาโร, โส จสุสฺสติ.

อานนท! เราไม่พยายามทำกะพวกเธอ อย่างทะนุถนอม
เหมือนพวกช่างหม้อ ทำแก้หม้อ ที่ยังเปื่อย ยังดิบอยู่
อานนท! เราจักขนาบแล้ว ขนาบอีก ไม่มีหยุด
อานนท! เราจักฉีโทะแล้ว ฉีโทะอีก ไม่มีหยุด
ผู้ใดมีมรรคผลเป็นแก่นสาร ผู้นั้นจักทนอยู่ได้.

(มหาสุตตปิฎก อปปริ.ม. ๑๔/๒๔๕/๓๕๖)

พระธรรมมณเฑียร

คต. พระพรหมญาณสังวร

(สมเด็จพระญาณสังวร)

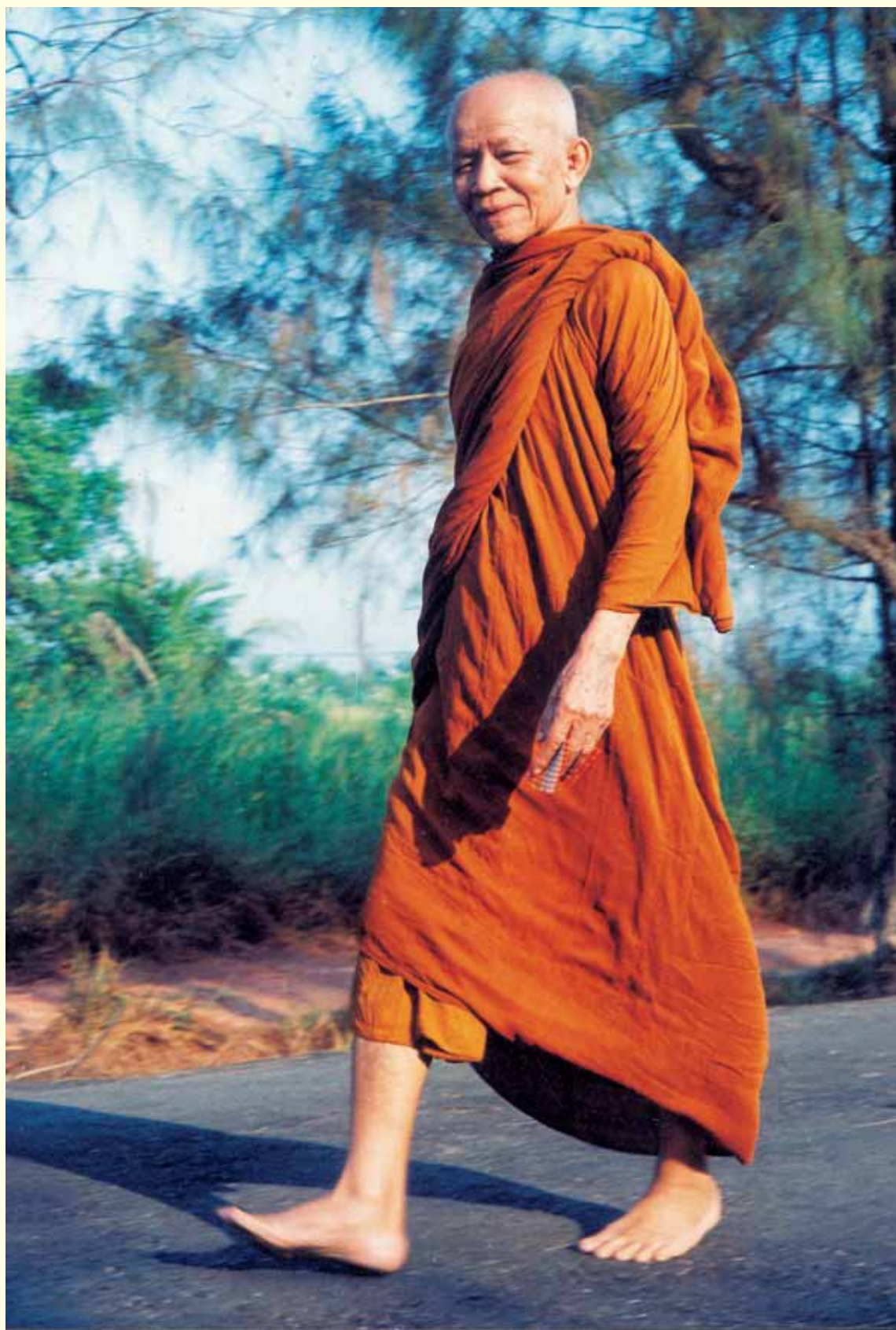
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ท่านเจ้าคุณพระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) เจริญ
ชนมายุอย่างสวัสดิมาครบ ๘๕ ปี ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ นี้ นับว่าเป็นจุดทั้งดงามใน
พระพุทธศาสนา ท่านเข้าครองผ้ากาสาวพัสตร์อันศักดิ์สิทธิ์ทั้งดงามสูงส่งตามรอยพระพุทธบาท
องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทำคุณประโยชน์ในพระพุทธศาสนาตลอดมา
โดยเสมอต้น เสมอปลาย

พระธรรมคำทรงสั่งสอนในสมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็น
รัตนแก้วมณีมีค่าสูงสุด และควรเทิดทูนรักษาด้วยการปฏิบัติด้วยดีให้เต็มสติปัญญาความสามารถ
ไม่ว่าจะเป็นผู้ใด มีอาชีพใด จะถึงความสำเร็จทั้งดงามได้ด้วยการปฏิบัติ มีพระธรรมคำทรงสอน
แห่งองค์สมเด็จพระบรมครูเป็นหลักชีวิตอย่างแท้จริงเท่านั้น สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัม
พุทธเจ้าทรงตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ทรงรู้แจ้งโลกถูกต้องตามความเป็นจริง ด้วย
พระองค์เอง และด้วยพระมหากรุณาอันหาที่เปรียบมิได้ ได้ทรงแสดงความไปสู่ความพ้นทุกข์
อย่างสิ้นเชิง ที่ทรงตรัสรู้ แก่โลก เป็นเหตุให้ท่านผู้ปฏิบัติตามได้พ้นทุกข์อย่างแท้จริง ตั้งแต่ทุกข์
เพียงเล็กน้อย จนถึงทุกข์สิ้นเชิง คือพระนิพพาน พระพุทธศาสนาจึงเป็นศาสนาแห่งปัญญา

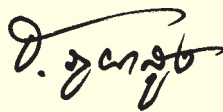
ขออำนาจกุศลที่ พระธรรมวิสุทธิมงคล (หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน) ได้
กระทำบำเพ็ญมาแล้วทั้งปวง จงสัมฤทธิ์ สุขวิบากบุญคุณโดยสมควรแก่ฐานะนิยม และขอ
ฝากคติธรรมนี้ไว้เป็นเครื่องเตือนใจท่านผู้เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ทั้งหลาย จงเตรียมตัว เตรียมใจ
และปฏิบัติธรรมให้มากขึ้น เพราะหนทางยังอีกยาวไกล พวกเรามีบุญแล้ว ที่ได้เกิดมาพบพระ
พุทธศาสนาที่ประเสริฐสุดแล้ว พึงถือเอาประโยชน์ให้เต็มสติปัญญาความสามารถเถิด.

วัดบวรนิเวศวิหาร

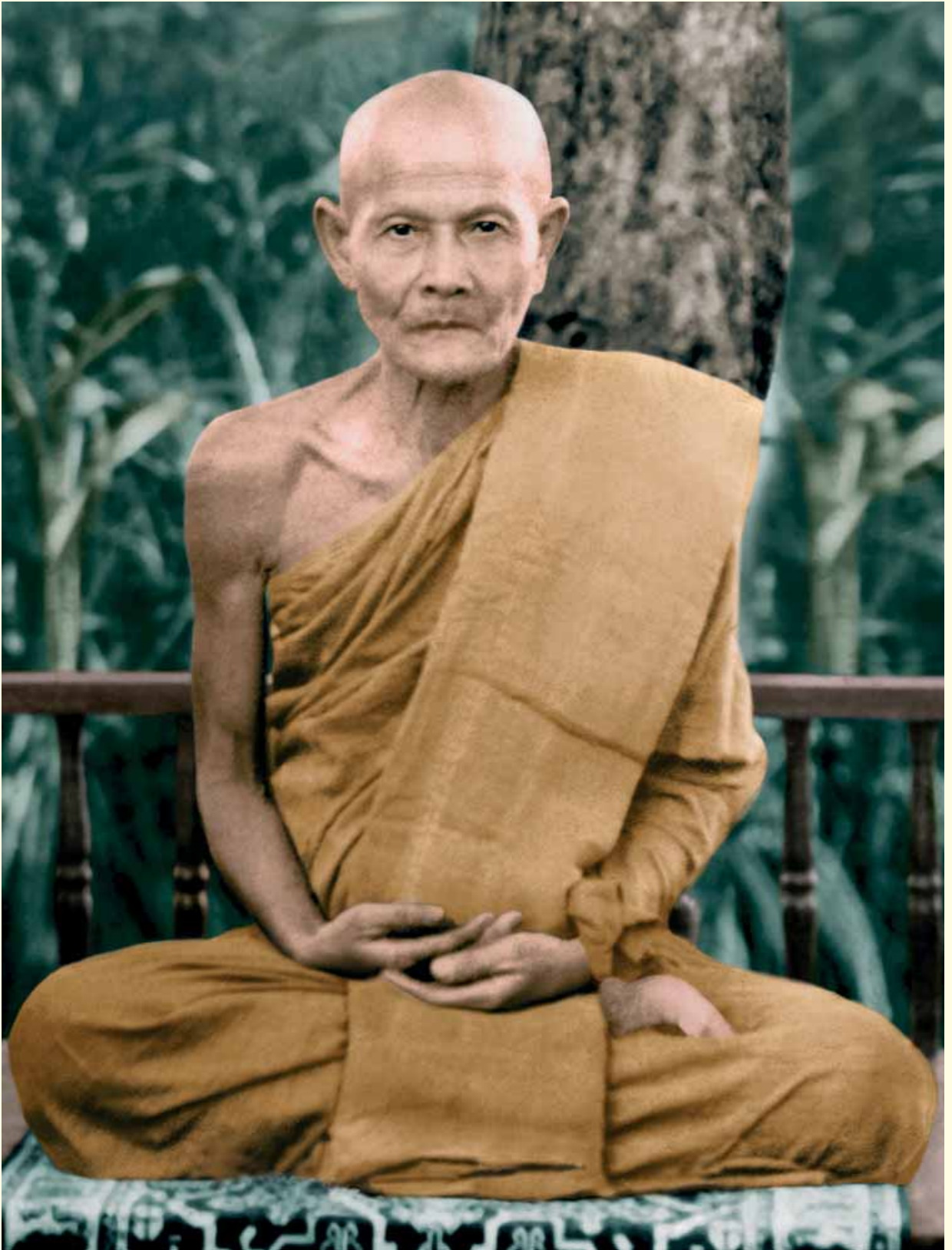

พ่อ ให้เกิด ซึ่งคน คุณธรรม
แม่ เลิศล้ำ เปี่ยมล้น น่านมศีล
ครู ประกาศน์ วินัย เป็นอาจิณ
อาจารย์ ประสิทธิ์สิ้น ทุกวิชา
หลวง น้ำใจ ยิ่งใหญ่กว่า ทะเลหลวง
ตา ทิพย์กว้าง ล่วงรู้ ทุกอณูหมาย
มณามัค มหาบุรุษ กู้ชาติ ให้รอดตาย
กานสมมนโน ภาพสุดท้าย วิมุตติญาณ ฯ

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

● ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ●

ที่มาของชื่อ “พ่อแม่ครูอาจารย์”

“พ่อแม่ครูอาจารย์” ชื่อของหนังสือเล่มนี้เป็นบทสรุปที่สุดแห่งคำพูด และที่สุดแห่งการกระทำในกิจของสมณะ

คำว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์” หรือ “พ่อแม่ครูจารย์” เป็นถ้อยคำสำนวนที่องค์พระหลวงตามหาบัวใช้เรียก “หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต” ซึ่งเป็นอาจารย์ของท่านด้วยความเคารพรักศรัทธาเลื่อมใสยิ่งนัก

คำว่า “พ่อแม่ครูจารย์” หรือ “พ่อแม่ครูจารย์” จึงเป็นศัพท์ที่พระกรรมฐานท่านใช้เรียกผู้ที่ท่านรักเคารพศรัทธาเลื่อมใสที่สุด สุดชีวิตจิตใจ ดังเช่นพระกรรมฐานยุคนี้ใช้เรียกองค์พระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ว่า “พ่อแม่ครูอาจารย์”

บทว่า **ที่สุดแห่งคำพูด** คือ จะหาคำพูดใด ๆ เทียบเทียมหรือเหมาะสมยิ่งกว่าคำว่า “พ่อแม่ครูจารย์” นี้ไม่มีอีกแล้ว

คำพูดของท่านจะเป็นคำพูดยกย่องชมเชยเปรียบเปรยหรือห้ามปรามก็ตาม ล้วนเป็นเสมือนคำพูดคอยชี้บอกทางแห่งขุมทรัพย์อันประเสริฐ

ดังเช่นโอวาทของหลวงปู่มั่นที่ให้แก่ศิษย์ในขณะที่กราบลาไปเที่ยวธุดงค์ว่า...

“ไปทำเถอะ ทำอยู่ที่ไหนก็ได้ ขอให้ปฏิบัติตัวเองให้ดี นั่นแลคือการปฏิบัติ พระพุทธเจ้า ระลึกถึงท่านด้วยการระมัดระวังตัวให้ดี นั่นแลคือการระลึกถึงพระพุทธเจ้า ถึงพระธรรม ถึงพระสงฆ์ พระสงฆ์ท่านปฏิบัติดีอย่างไร เราปฏิบัติดีอย่างนั้น นั่นแลคือการบูชาพระสงฆ์” (๑๒ พุทธกิจายน ๒๕๓๗)

คำพูดเหล่านี้จึงเป็นที่สุดแห่งคำพูด

บทว่า **ที่สุดแห่งการกระทำ** คือ ได้กระทำตามคำสอนที่พ่อแม่ครูจารย์ได้

ให้ไว้ จนสุดความสามารถสุดสติปัญญาสุดชีวิตจิตใจแล้ว เหมือนผู้พยายามตาม
แสวงหาซึ่งขุมทรัพย์อันล้ำค่าที่อาจารย์ชี้บอก แล้วก็พบขุมทรัพย์อันประเสริฐคือธรรม
นั้นด้วยความพากเพียรพยายามบากบั่นมุ่งมั่นแห่งตน

ดังนั้น คำว่า **“พ่อแม่ครูอาจารย์”** จึงเป็นบทสรุปลงแห่งคำพูดและการแสดง
การวัชรธรรมอย่างยิ่งใหญ่

องค์พระหลวงตาใช้สื่อความหมายที่ออกมาจากหัวใจว่า **“พ่อแม่ครูจารย์มัน”** ด้วย
ความเคารพเทิดทูนอย่างถึงใจฉันใด

พวกเราซึ่งเป็นศิษยานุศิษย์ก็ใช้สื่อความหมายที่ออกมาจากหัวใจว่า **“พ่อแม่ครูจารย์
หลวงตามหาบัว”** ด้วยความเคารพเทิดทูนอย่างสุดหัวใจฉันนั้นเหมือนกัน

สมดังคำที่หลวงตาพูดถึงหลวงปู่มั่นผู้ซึ่งเป็นบูรพาจารย์ของท่านว่า....

“...พ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านเป็นทั้งพ่อทั้งแม่เรา ทุกอย่างรวมอยู่ในท่านหมด ท่าน
ให้อรรถให้ธรรม ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นสิริมงคล สิ่งใดไม่ดีปิดเป่าออกไปด้วยคำสอน

พ่อแม่ครูจารย์มัน เราเคารพท่านสุดชีวิต กราบท่านซึ่งใจไม่มีวันจืดจาง เป็น
มหาบุญมหาคุณครอบหัวครอบกระหม่อม ในหัวใจของเราแน้มอบให้พ่อแม่ครูจารย์มัน
หมดเลย

เราพูดจริง ๆ ในบรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลาย เราไม่ได้ประมาทท่าน เราไม่ได้
คบค้าสมาคมฝากเป็นฝากตายสนิทติดจมกับท่านจริง ๆ เหมือนพ่อแม่ครูจารย์มัน

ท่านเป็นจอมปราชญ์ เป็นพญาราชสีห์ เป็นแม่เหล็ก เป็นเครื่องดึงดูด เป็น
ร่มโพธิ์ร่มไทร ทำให้เรามีจิตใจประกอบความพากเพียร เอาเป็นเอาตาย หนักเบาออก
มาจากท่าน ได้รับการศึกษามาจากท่าน ทุกสิ่งทุกอย่างท่านแนะนำเต็มภูมิและพา
ปฏิบัติเต็มกำลังทุกด้าน สอนละเอียดลออเต็มเม็ดเต็มหน่วยให้ซึ่งถึงใจเราที่สุดคือ
“พ่อแม่ครูจารย์มัน” ซึ่งพ่อแม่ของเราไม่สามารถที่จะนำมาสอนได้ รูปร่างท่านจริง ๆ ไม่โต
แต่โตเพราะคุณธรรมและมารยาท เหมือนจะไปที่ไหนคับโลกไปเลย”

หนังสือเล่มนี้จึงเป็นเครื่องส่องแสงให้เห็นความเอื้ออาทร ความจงรักภักดี
ความลงใจอย่างสุดส่วนต่อท่านผู้มีพระคุณ ซึ่งสืบทอดกันมาเป็นสายป่าน

นอกจากนั้นยังนำเรื่องที่องค์พระหลวงตาเล่าให้บรรดาลูกศิษย์ฟังจนเพลินใจ มีทั้งชีวประวัติ คติธรรม และปฏิบัติจากที่ต่าง ๆ ซึ่งเป็นคำสอนและแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องที่สุด นำมาร้อยเรียงรวมกันเป็นหมวดหมู่ ถ้อยคำสำนวนคงไว้อย่างเดิมมิมีการเติมแต่งให้เป็นที่สนใจ

“พ่อแม่ครูจารย์” จึงเป็นคำก่าซาบดวงใจด้วยความรัก

เปรียบเหมือน..คนหิวกระหายปางตายระหกระเหินเดินหลงป่ามานานวัน พลัน โชคดีมาเจอผู้มีเมตตาตามอบอุทกธาราอันสดใสร่วมด้วยถ้อยคำที่ทำให้กำลังใจในยามเหนื่อยล้าและหมดหวัง ปรกกายแห่งความหวังย่อมต้องลุกโชติช่วงขึ้นมาในทันใด

หัวใจที่เคยเหี่ยวเฉาเหนื่อยล้าแห้งผากมาช้านานปานประหนึ่งว่าจะปรี่มบานในวันพรุ่งนี้

บัดนี้ **“พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน”** ครบรอบอายุ ๙๕ ปี ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นผู้เฒ่าชรามากแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ส่งเคราะห์เทวดามนุษย์และสรรพสัตว์ทั้งหลายอย่างหนัก

พระมหาเถระผู้เฒ่าปุนนี้ต้องลำบากตรากตรำอดทนสู้เป็นผู้นำ ก็ด้วยอาศัยใจที่มีกำลังและธรรมสุขวิหารเท่านั้น

ส่วนด้านร่างกาย ย่อมต้องบอบช้ำ เหนื่อยล้า อ่อนเพลีย หมดเรี่ยวแรง วิงเวียนศีรษะ สุดท้ายจะต้านทานยับยั้งจนขาดบ้ำให้คงทนได้นาน องค์ท่านได้กล่าวไว้ว่า....

“คำสอนของเรานี้เป็นคำสอนที่ตายใจได้แล้ว คือ

๑) ออกมาจากความประพฤติของเราริสุทธิ์เต็มที เราไม่มีอะไรที่ตำหนิติเตียนตนเอง

๒) ธรรมของเราก็คือริสุทธิ์เต็มหัวใจ สามารถที่จะสอนได้สามแดนโลกธาตุ ...เราเฒ่าแก่เท่าไรยังงานยุ่งนะ วันหนึ่ง ๆ ไม่ว่าง งานยุ่งที่สุดเลย พวกวัวพวกควายแก่แล้วเขาปลดคราดปลดไถ ข้าราชการแก่แล้วปลดเกษียณ พระนี้แก่แล้วยังใช้ดีไม่มีวันเกษียณเลย” (๒๕ กันยายน ๒๕๔๘ และ ๘ มกราคม ๒๕๕๑)

หนังสือเล่มนี้จึงสรุปสิ่งที่ถูกต้องและดีที่สุดในประวัติศาสตร์ชีวิตของท่าน อีกทั้งเราจะเห็นภาพมุมกว้างแห่งวิถีชีวิตขององค์ท่านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีเกิดขึ้นและดับลง มีร้อนแล้วก็มีเย็น มีเหตุ มีผล มีทุกข์ มีสุข

...มีชีวิตที่เกิดขึ้นมาท่ามกลางความยุ่งยากและสับสน

แต่จบลงด้วยบรมสุขที่ถาวรมั่นคง คือ **พระนิพพาน**

วิถีจิตเยี่ยงนี้ย่อมควรแก่การแซ่ซ้องอนุโมทนาสาธุการไปตลอดกาลนาน

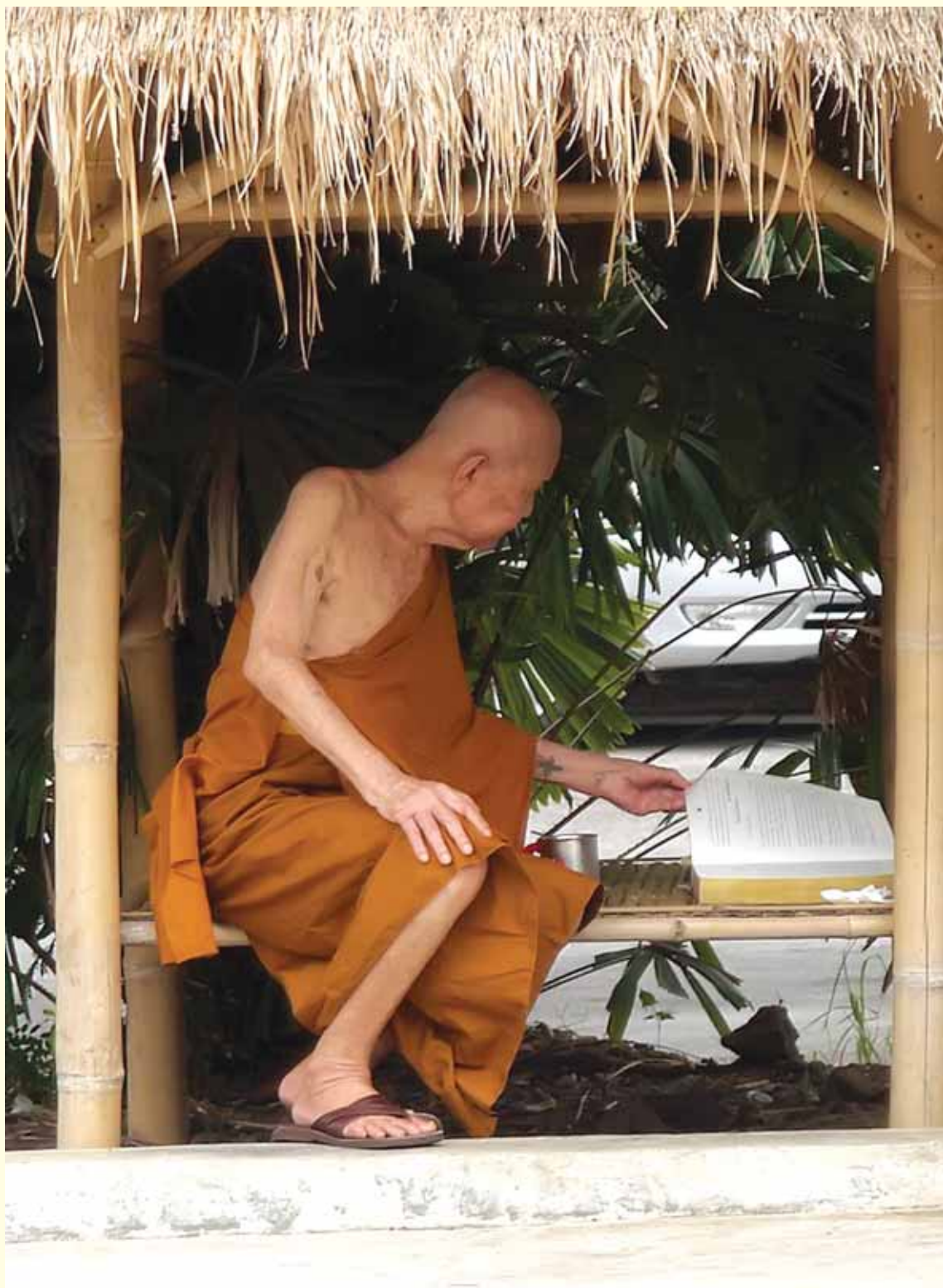
ควรมีควรประการใด แล้วแต่ “พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว” จะพิจารณา

เพราะคณะผู้จัดทำ... ยกเทิดความเคารพบูชาไว้เหนือเศียรเกล้า

แต่ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ย่อมอาจมิได้เป็นแน่แท้ฯ

ศิษยานุศิษย์

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

● หลวงตากำลังอ่านหนังสือพ่อแม่ครูอาจารย์ (ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑) ที่สวนแสงธรรม ●

ความนำ สิ่งที่ควรเข้าใจก่อนอ่าน

นับเป็นเวลา ๑๐ ปีมาแล้ว ที่หนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑ เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๔๑ ได้ออกสู่สายตาประชาชนจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ทางคณะศิษย์เห็นว่าสมควรแก่กาลเวลาที่จะนำเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ทรงคุณค่ายิ่งของพ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มาประมวลรวมเล่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

หนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” ฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๒ นี้ ได้เติมเต็มความพิเศษแปลกใหม่จากเล่มเดิมอีกหลายประการ ทั้งเนื้อหาสาระ การรวมคำสอน ชีวิต คติธรรม ปฏิปทา ธรรมปฏิบัติ และผลงานขององค์ท่าน ที่เป็นทั้งศาสนา ปรัชญา และวิธีการครองชีวิตทางโลกและในเพศพรหมจรรย์ที่ทำทลายด้วยธรรมภายในอีกแบบหนึ่ง

นอกจากนี้ยังได้รวบรวมภาพถ่ายในอิริยาบถสบาย ๆ น่ารัก น่าเคารพ อันเป็นกิริยาพระอรหันต์ดังที่องค์ท่านพูดไว้ว่า “ไม่ต้องตัดไม่ต้องแต่ง องค์ท่านเป็นอย่างไร ก็ให้เป็นอย่างนั้น เพราะทุกท่วงท่ากิริยามีแต่เป็นมหาคุณต่อโลก”

“พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน” เป็นพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรมเลิศล้ำ เป็นรัตตัญญู เป็นผู้นำหมู่คณะพระกรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ได้อย่างสง่างาม ไม่ครั่นคร้ามหวั่นไหวในโลกธรรมที่มาถึงเข้า รักษาแนวทางของพระอริยวงศ์กรรมฐานและเป็นศูนย์รวมจิตใจของพระกรรมฐานทั่วสังฆมณฑล

ท่านทำในสิ่งที่บุคคลอื่นทำได้ยาก กิจอันใดไม่ว่าจะน้อยหรือใหญ่ท่านพากเพียรสู้จนสำเร็จเป็นปาฏิหาริย์ ท่านเล่าว่า “เดิมจริง ๆ ท่านเคยปรารถนาพุทธภูมิ แต่มาพิจารณาเห็นว่าจะเป็นการเน้นชา จึ่งถอนความปรารถนานั้นเสีย มุ่งตรงเข้าสู่แดนความพ้นทุกข์ในปัจจุบันชาติ”

ข้อมูลบางส่วนที่นำมาเพิ่มเติมในฉบับนี้ได้นำมาจากหนังสือ “หลวงตามหาบัว มหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่” ซึ่งเป็นหนังสือสื่อบอกเรื่องราวการช่วยชาติของท่านได้อย่างสมบูรณ์ชัดเจน และภาพซึ่งหาดูได้ยากจากหนังสือ “เหตุผลเหนือชีวิต” ซึ่งเป็นหนังสือภาพสีเล่มแรกที่ถูกตีพิมพ์ขึ้นแสดงวิถีแห่งธรรมะขององค์ท่าน

● หลวงตากำลังอ่านหนังสือพ่อแม่ครูอาจารย์ที่สวนแสงธรรม ●

ดังนั้นจึงทำให้เราเห็นภาพมุมกว้างทั้งในอดีตและปัจจุบันอันเป็นอัตตลักษณะขององค์ท่านได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

...นอกจากนั้นเรายังจะเห็นความเปลี่ยนแปลงของโลก ของผู้คน ของวัดวาอาราม แม้ของผู้ปฏิบัติธรรมเอง ซึ่งได้เปลี่ยนไปตามกาลเวลา แต่องค์ท่านมิได้เปลี่ยนไป วัดป่าบ้านตาดยังคงเป็นวัดป่าบ้านตาด องค์ท่านยังเป็นองค์ท่านที่สมณะสันโดษ ไม่ยอมให้วัตถุทางโลกเข้าไปเหยียบย่ำหัวใจพระเถรภายในวัด แต่บุคคลผู้มีได้เข้าไปสัมผัสสัมผัส ย่อมไม่ทราบชัดถึงปฏิปทาข้อนี้

...ท่านได้สร้างเกียรติประวัติไว้ในวงศ์พระพุทธานุสาตตลอดระยะเวลายาวนานถึง ๗๔ พรรษาแห่งการครองผ้ากาสาวพัสตร์ ปฏิบัติธรรมบรรลุผล จนกระทั่งออกมาช่วยชาติสงเคราะห์โลก

มโนปณิธานขององค์ท่านยังคงเหมือนเดิมจนลมหายใจและร่างกายสุดท้ายมอดไหม้ ก็ล้วนเพื่อสงเคราะห์ชาติและพระพุทธานุสา มิได้เปลี่ยนไปตามกระแสโลกที่พัดผันเลยแม้แต่น้อย มีแต่แสดงความเป็นผู้เสียสละและมอบให้ไม่รู้จบ

ผู้เรียบเรียงขอยกตัวอย่างที่เห็นด้วยตามาแล้วดาศึ้นในด้านวัตถุและคุณธรรม ที่องค์พระหลวงตาสงเคราะห์โลก พร้อมทั้งเทวโลก จนระบือนามถึงขั้นพระมหาเถระ

● หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน สนทนากับพระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ เรวโต) ●

แห่งภาคอีสานคือ**พระธรรมไตรโลกาจารย์ (รักษ์ เรวโต)** ยกย่ององค์พระหลวงตาว่า
“เป็นพระสืบลีในยุคปัจจุบัน”

อนึ่งถ้ามองเห็นหนังสือเล่มนี้ในภาพรวมทั้งหมด จะเห็นความเป็นเอกภาพ แต่ถ้า
 จะแบ่งย่อยแบ่งได้ ๒ ภาค

ภาค ๑ แสดงเรื่อง ชีวิต คติธรรม ปฏิปทา ธรรมปฏิบัติในขณะที่ท่านออก
 รุดงค์กรรมฐาน ศึกษาธรรมกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต จนถึงการบรรลุธรรม
 ขั้นต้นจนถึงขั้นสูงสุด

ภาค ๒ แสดงเรื่องโดยมีนัยต่าง ๆ กัน หลังจากท่านบรรลุธรรมแล้ว โดยแสดง
 ถึงพระคุณของท่านที่มีต่อเราและต่อโลก พร้อมทั้งเทวโลก

แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดของหนังสือเล่มนี้ ก็เพื่อให้ท่านสาธุชนทั้งหลายได้หลักฐาน
 ค้นหาแนวทางปฏิบัติธรรมที่ถูกต้องเพื่อการค้นพบหลักสัจธรรม โดยเอาท่านเป็นเนติ
 แบบอย่างสร้างกำลังใจในการปฏิบัติธรรมและดำเนินชีวิต เพื่อหลุดพ้นจากกองทุกข์
 ทั้งปวงตามแบบอย่างที่ท่านพาดำเนิน

ว. ๑๒๕๖

๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑

“

เรารักชาติไทย
รักพระมหากษัตริย์ของชาติไทย
เราไม่รักสิ่งที่เป็นภัย
ต่อพระมหากษัตริย์และชาติไทย

”

(วาทะหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
๒๒ ตุลาคม ๒๕๔๖
เวลา ๘.๓๐ น. วัดป่าบ้านตาด)

.....

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดช
และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์
ณ สวนแสงธรรม
เพื่อทรงนมัสการ หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน
พร้อมกับถวายดอลลาร์และจตุปัจจัยไทยทาน
เข้าโครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว
ญาณสมฺปนฺโน เมื่อวันที่ ๒๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๑
เวลา ๑๙.๓๐ น.

.....

สารบัญ

หลวงตาเล่าประวัติ

บิดามารดาสุบินนิมิต/โยมตาทำนายฝัน	๓๐
สายรกพันคอบ่งบอกทาง ๓ แพร่ง	๓๓
วัยเรียน	๓๕
คติธรรมในวัยเด็ก	๓๗
ได้ครูดีเรียนจบ ป.๓	๓๘
เป็นเด็กชอบแกล้งคน	๓๙
ขโมยอ้อย “ป่าฝ้าย”	๔๑
ไม่กินของดิบ	๔๓
ใจบุญใจบาป	๔๔
ลูกชานา/ฐานะ/หมอดูทาย/นิสัยดี	๔๕
ชอบเล่นกับหมา	๔๘
รักผู้หญิง	๕๐
เมาสุรา	๕๒
ลำเลียงดีเหมือนแม่	๕๓
ก่อนบวชได้ฟังเทศน์ “ยายปากเปราะ”	๕๔
บิดามารดาหวังพึ่งร่มกาสาวพัสตร์	๕๗
ก้อนแห่งรัก	๕๙
แม่สอนก่อนเข้านาค	๖๐
๓ หมัดที่เคยแพ้	๖๑
นาคบัว...ผู้ซอมซ่อ	๖๓
เลี้ยงลูก ปลูกโพธิ์	๖๕

พรรษาที่ ๑ (พ.ศ. ๒๔๗๗)

จำพรรษาที่วัดโยธานิมิต ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

อุปสมบท	๗๑
ซึ่งในรสพระธรรม	๗๒
นิสัยชอบภาวนา	๗๕
บวชได้หนึ่งพรรษาต้องเทศน์	๗๖
บวชใหม่โดนอ่า	๘๑
เขากลัวเราจะเป็นบ้า	๘๒

สารบัญ

พรมมาที่ ๒-๖ (พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒)

จำพรรษาที่วัดสุทธจินดา ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์สอนปริยัติ	๘๗
ขอเงินโยมแม่ซื้อหนังสือ	๘๙
เพื่อนพระนักศึกษาแซว	๘๙
กลอน ๓ อย่างจำฝังใจในวัยเรียน	๙๒

พรมมาที่ ๗ (พ.ศ. ๒๔๘๓)

จำพรรษาที่วัดเจติยหลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

คำอธิษฐาน	๙๗
ได้เห็นพระอรหันต์	๙๗
ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรก	๙๙
เรียนปริยัติ ๗ ปี จิตรวมได้ ๓ หน	๑๐๒
ตั้งสัจอธิษฐานที่วัดบรมนิวาส	๑๐๓
นิมิตครั้งที่ ๑ “เหาะรอบเมืองทองคำ”	๑๐๕

พรมมาที่ ๘ (พ.ศ. ๒๔๘๔)

จำพรรษาที่วัดป่าจักรราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

เวทีแรก	๑๐๙
ได้พบกัลยาณมิตร	๑๑๐
ให้ร่มเป็นทานแก่อสงสามิภรรยา	๑๑๒
นิมิตครั้งที่ ๒ “ตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จ”	๑๑๕
จิตเสื่อมที่บ้านตาด	๑๑๖
เชื่อว่า “หลวงปู่มั่นดุเก่งมาก”	๑๑๙

พรมมาที่ ๙ (พ.ศ. ๒๔๘๕)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดสุทธธรรมาราม)

ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

อาจารย์ผู้เป็นดังดวงประทีป	๑๒๓
สุขกายสุขใจในสำนักป่าบ้านโคก	๑๒๖
บทธรรมครั้งแรก	๑๒๖

สารบัญ

อุทยานและสัจจอธิษฐาน	๑๒๘
พึงธรรมภาคปฏิบัติ	๑๓๐
นิมิตครั้งที่ ๓ “โรงเลี้ยงหมู”	๑๓๓
สุบินนิมิตครั้งที่ ๔ “ลวดกอไผ่หนา”	๑๓๔
จิตสงบเริ่มเข้าใจ	๑๓๕
จิตเสื่อม	๑๔๐
สู้ไม่ถอย	๑๔๑
หลวงปู่มั่นกับอาจารย์เจี๊ยะ	๑๔๓
หลวงปู่มั่นบุญบันดาล	๑๔๔
หลวงปู่มั่นเสียงกังวาน/ตาไก่ป่า	๑๔๗
วัดของหลวงปู่มั่น	๑๔๗
หลวงปู่มั่นถ่ายภาพ	๑๔๙

พรรษาที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๔๘๖)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์)

ตำบลตองโขบ อำเภโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ความเพียรกล้า	๑๕๓
หลวงปู่มั่นขอใส่บาตร	๑๕๕
หลงป่า	๑๕๕
ยาที่ถูกโรค	๑๖๑
นิสัยหลักความ	๑๖๓
ปัญญาอบรมสมาธิ	๑๖๓
หลวงปู่มั่นแก้จิต ๓ วาระ	๑๖๔
“อากาศดีนะโยม”	๑๖๘
๘๐ ปี จะนิพพาน	๑๖๙

พรรษาที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๔๘๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่ายางบ้านท่าบ่อสงคราม ตำบลท่าบ่อสงคราม

อำเภศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

“ความรักของนกเขียน”	๑๗๓
บาปบุญนรกสวรรค์	๑๗๓

สารบัญ

สอนเศรษฐีบ้านนอก	๑๗๔
สอนพญานาค	๑๗๘
นิมิตครั้งที่ ๕ โยมพ่อตาย	๑๘๐
จำนองสาวไม่ได้	๑๘๐

พรมที่ ๑๒-๑๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๑)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ข้อวัตรปฏิบัติ ณ วัดหนองผือ	๑๘๕
ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน	๑๘๖
ฉันในบาตรไม่ใช่ฉัน	๑๘๘
สุดยอดแห่งความเคารพ	๑๙๐
จุดงัดหลงทางถูกหลอก	๑๙๑
แรงกรรม “เอาชีวิตทางเดินหลวงปู่มั่น”	๑๙๒
นักรบธรรม	๑๙๓
นางเทพธิดาถวายอาหารทิพย์	๑๙๔
ลัทธิธรรม ๑๐ ประการ	๑๙๖
ยายกั้ง...อุบาสิกผู้มีญาณวิเศษ	๑๙๗
ท่านพ่อลี มานมัสการหลวงปู่มั่น	๒๐๓
ลาหลวงปู่มั่นออกจุดงัด	๒๐๔
พระตายไปอุบัติในพรหมโลก	๒๐๖
หลวงปู่มั่นรู้ล่วงหน้าว่าพระจะตายอีก	๒๐๘
เป็นไข้มาลาเรีย	๒๐๙
ดุจดั่งยาเหวตา	๒๑๑
หลวงปู่มั่นเอาผ้าห่มมาให้	๒๑๒
ถวายเปลือกน่อง	๒๑๔
เมตตาสุดขีด	๒๑๕
เที่ยวกรรมฐาน “เลื้อยกินควาย”	๒๒๐
หลวงปู่มั่นฟันหลุดแย่งกัน	๒๒๔
พระอรหันต์ก็ฝันได้	๒๒๔
เรื่อง “หมู หมู” กับหลวงปู่มั่น	๒๒๕

สารบัญ

พรมชาติ ๑๖ (พ.ศ. ๒๔๙๒)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

หลวงปู่มั่นป่วยครั้งสุดท้าย	๒๓๑
ไปหาของดี ๆ มาเพื่อถวายหลวงปู่มั่น	๒๓๒
ตัดครองแทนหมู่เพื่อน	๒๓๕
ไม้กวาดด้ามหนึ่ง	๒๓๗
ศิลาอนุสาวรีย์หลวงปู่มั่น	๒๓๘
หลวงปู่มั่นป่วยเป็นวัณโรค	๒๔๐
หัวใจแทบสลาย หลวงปู่มั่นมรณภาพ	๒๔๐
อาลัยอาวรณ์สลดสังเวชสุดประมาณ	๒๔๒
“ของกลาง” หลวงตาโดนว่าแผ่ปลา	๒๔๖
ถูกตำหนิว่า “ไม่ช่วยงานศพหลวงปู่มั่น”	๒๔๙
ขอขมาหลวงปู่มั่น	๒๕๒
สามเณรระลึกชาติ	๒๕๓
กรรมบันดาล	๒๕๗
พิจารณากายทะเล	๒๕๙
จับมหาโจรภายใน	๒๖๑
จิตสว่างไสว	๒๖๓
ปัญหาธรรมเกิด	๒๖๕
ป่วยหนักครั้งแรก	๒๖๖
ธรรมโอสถแก้โรคร้าย	๒๖๗
เจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปรดงค์ด้วย	๒๖๘
ตีปัญหาธรรมแตก	๒๖๙
วิมุตติญาณทัสสนะ	๒๗๑
รื้อถอนภาพชาติ	๒๗๕
๕ พุ่มแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๖	๒๗๕
หมื่นโลกธาตุดุวันไหว	๒๗๖
ญาณสัมปันโนภิกขุอุทาน	๒๗๗
ย้อนดูปฏิปทา	๒๗๘
สยบโรคผีดาษ	๒๗๙

สารบัญ

พรรษาที่ ๑๗ (พ.ศ. ๒๔๙๓)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ (วัดป่าภูกิริยัตตติราราส) ตำบลนาใน
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ย้อนกลับหนองผือ	๒๔๕
พ่อตายพ่อยัง	๒๔๗
ป่วยหนักครั้งที่ ๒ “ตาย ๙๙%”	๒๔๐
สมมุติ-วิมุติ	๒๔๒
ความบริสุทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน	๒๔๔

พรรษาที่ ๑๘-๒๑ (พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗)

จำพรรษาที่วัดห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

กรรมฐานยุคห้วยทราย	๒๔๔
โปรดแม่ชีแก้ว	๓๐๒
ดุรงค์จันทบุรี	๓๐๕
สุบินนิมิตครั้งที่ ๕ “สร้างน้ำพระพุทธรูปทองคำ”	๓๐๕
ต้องบวชโยมมารดา	๓๐๘
หลงตากับหนู	๓๐๘

พรรษาที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๔๙๘)

จำพรรษาที่วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร (ปัจจุบันวัดซากใหญ่)

หมู่ ๑๑ ตำบลพลี อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร

หลงปู่เจียะนิมนต์	๓๑๕
นิมิตครั้งที่ ๖ “ทางไม่สะดวก”	๓๑๗
นิมิตครั้งที่ ๗ “หลงปู่พาไปบิณฑบาต”	๓๑๘
อยู่จันทร์จันทร์ท่านพ่อลีเมตตา	๓๒๓

พรรษาที่ ๒๓ เ็นต้นมา (พ.ศ. ๒๔๙๙)

จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

ดินแดนอริยธรรม	๓๒๔
ความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาด	๓๓๘

สารบัญ

จำฝังใจผู้เฒ่าสี่	๓๓๙
พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม	๓๔๒
นิมิตครั้งที่ ๘ “ยิงได้ก็ไม่ถูก”	๓๔๔
สนองคุณพระอุปัชฌาย์	๓๔๖
โดนด่าว่า “บักหัวโล้น”	๓๔๙
โยมแม่ชมเชยว่าเขียนหนังสือเก่ง	๓๕๒
สอนโยมแม่จนวาระสุดท้าย	๓๕๕
ไม่สนับสนุนการสร้างวัตถุหรูหรา	๓๕๙
พระบ้าน พระป่า ก็คือ พระ	๓๖๓
สำเร็จเป็นผีเสื้อเรียกว่า “สรวง”	๓๖๕
อุปัชฌาภหลวงปู่ขาวอาพาธ	๓๖๖
สนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ จานสโม	๓๖๘
เผยแผ่ธรรมต่างแดน	๓๗๓
หมอดูทายที่เขาวงพระจันทร์	๓๗๕
โรคหัวใจกำเริบ	๓๗๗
แม่อาพาธหนัก หญิงไม่ควรถูกต้องพระ	๓๗๙

งานสังฆกรรม

สวนแสงธรรม (พ.ศ. ๒๕๒๗) พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

สร้างสวนแสงธรรม	๓๘๓
-----------------	-----

โครงการช่วยเหลือ โดย นางสาวนันทน์ นานแก้ว

ปฐมเหตุในการช่วยชาติ (พ.ศ. ๒๕๔๐)	๓๘๙
ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจ	๓๘๙
นิมิตครั้งที่ ๙ “ช่วยชาติไทย”	๓๙๐
“นกตอ” เหตุเริ่มต้นช่วยชาติ	๓๙๔
“เราได้พยานแล้ว”	๓๙๕
เปิดตัวในบุญประเพณีข้าวเปลือก	๓๙๘
ประสบอุบัติเหตุ	๔๐๐

สารบัญ

ฟ้าหญิงนำพานดอกไม้ถวายเยี่ยม	๔๐๒
จะตายหลายครั้งแต่ไม่ตาย	๔๐๕
เปิดโครงการช่วยชาติ	๔๐๗
สายกรรมในชาติปางก่อน	๔๑๑
ชะตากรรม ๓ อย่าง	๔๑๔
ต้นเหตุนำทองคำเข้าคลังหลวง	๔๑๕
ศิษย์น้ำตาคลอ	๔๑๘
ฟ้าหญิงขอเป็นลูกบุญธรรม	๔๒๑
ฟ้าหญิงพึ่งเทศน์จิตรวม	๔๒๒
คลังหลวง	๔๒๔
พ.ร.บ.สงฆ์ หลวงตาบัวออกสนามเอง	๔๒๗
สังฆสามัคคีครั้งที่ ๑	๔๒๙
สังฆสามัคคีครั้งที่ ๒	๔๓๑
ไม่มีหลวงตา ไม่มีวันนี้	๔๓๔
นสพ.โพสต์ทูเดย์ วันศุกร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๕๖	๔๓๔
โอวาทของหลวงตาในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ	๔๓๙
วัดถมุงคลแห่งชาติ	๔๔๒

หลวงตามะระวัติ

..เรื่องประวัติตัวเองนั้นความจริงหลวงตาไม่สนใจนะ
ใครมาขอประวัติของเรามากต่อมาก
แม้แต่ใหญ่ที่สุดก็เคยมาขอประวัติ แต่ไม่เคยให้
ไม่ว่าผู้ใหญ่มากที่สุดหรือเล็กที่สุด เราไม่ค่อยชอบ
แต่ส่วนมากในหลักธรรมชาติแล้ว
การเขียนหนังสือ การเทศน์ที่อัดไว้ในเทป
ก็แสดงเอาตัวของตัวออกมาเหมือนกัน
เพียงแต่เราเป็นคนรู้เราเป็นคนเห็นเท่านั้น
แต่หลักความจริงที่ออกจากใจก็ออกจากนี้เอง
หนังสือถ้าเป็นประวัติของหลวงตามักจะมีผาดโผนอยู่
นิสัยเรามักจะผาดโผนอยู่ตลอด แต่ก็ไปในทางที่ดี
เมื่อมีผู้ถามเรื่องประวัติ เราก็จะเล่าให้ฟัง

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๙๓๓๓ หน้า ๑๖)

บิคารมารคาสุบินนิมิต/โยมตาทำนายฝัน

โยมตามีลูกสาวคนเดียวคือแม่ (นางแพงศรี โลहितดี) ท่านรักของท่านมาก..

พ่อ (นายทองดี โลहितดี) ของเราเป็นนายพราน มีชื่อเสียงโด่งดังมาก มาแต่งงานกับแม่ มีลูกด้วยกัน ๑๖ คน เราเป็นคนที่ ๒

โยมแม่เล่าให้ฟังว่า..ลูกทุกคนที่อุ้มท้องผ่านมานี้ ไม่มีใครลำบากเหมือนเรา มีเราคนเดียวที่ทุกอย่างผิดปกติไปหมดไม่ได้เหมือนใคร กว่าจะได้เกิดมีเหตุการณ์ให้กระเทือนไปหมดทั้งครอบครัว

เวลาเราจะมาเกิด แม่บอกว่ามีเรื่องแปลก ๆ เช่น **ตอนอยู่ในท้อง บางครั้งไม่ติดไม่เดิน นิ่งเงียบเชียบสนิท เหมือนคนตายแล้ว แต่บางครั้งกลับติดดิ้นเสียจนนึกว่าจะตายแล้วเหมือนกัน ยิ่งจวนใกล้วันจะคลอดเข้ามาเท่าไรยิ่งแสดงอาการหนักทุกอย่างเลย จนสุดท้ายเวลาจะคลอดมันก็ไม่ยอมคลอด**

บางครั้งโยมแม่ต้องร้องเรียกหาโยมตาของเรา ว่า

“อีพ้อ! มาคลำเบ็งท้องข้อยແໜ່ ลูกข้อยบ่แมนมันตายในท้องละบ้อ มิดออนซอนอยู่หลายมื่อ มิดอั้งตั้งอยู่หลายวัน บ่มีดิ้นมิด้อยเลย บ่อแมนลูกข้อยตายละบ้อ?”

(แปลความว่า “พ้อ..มาคลำดูลูกในท้องให้หน่อย ลูกของฉันมิใช่มันตายในท้องแล้วหรือ? เงียบสนิทอยู่เป็นเวลาหลายวัน ไม่ไหวติงเลย”)

โยมตาก็ว่า “เฮ้ย! มันบ่เป็นหยังดอก เขามีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมืองเขาไม่เห็นเป็นหยัง?” (แปลความว่า “ไม่เป็นอะไรหรอก คนเขาก็มีลูกกันทั้งบ้านทั้งเมือง เขาก็ไม่เห็นเป็นอะไร?”)

โยมแม่ก็ตอบว่า “มีมันก็บ่คือข้อยตัวละ” (เขามีลูกกันมันก็ไม่เหมือนลูกของฉัน)

หลังจากลูกในท้องนิ่งเงียบเชียบสนิทอยู่หลายวัน ในที่สุดก็ดิ้นสุดแรงเกิด โยมแม่ก็เรียกหาโยมตาของเราอีกว่า...

“ไ๊ย! ข้อยจะตายละอีพ้อ มาคลำเบ็งท้องข้อยແໜ່ เวลาลูกในท้องมันดิ้น มันดิ้นหลายเดี๋ยวนี มันบ่ดิ้นธรรมดา มันดิ้นเสียจนเหมือนกับว่าท้องจะระเบิด ลูกข้อยมันตายแล้วมั่ง”

● นายทองดี-นางแพงศรี โลหิตดี โยมบิดา-มารดาของหลวงตามหาบัว ญาณสมปนโน ●

● บริเวณที่ตั้งบ้านเก่าของหลวงตาที่บ้านตาต จังหวัดอุดรธานี ●

(แปลความว่า “พ่อ...ฉันจะตายแล้ว มาคลำดูลูกในท้องให้ฉันด้วย พอลูกในท้องฉันดิ้น มันก็ดิ้นจนเกินไป มิใช่ดิ้นธรรมดา ดิ้นเหมือนว่าท้องจะระเบิด ลูกฉันไม่ใช่ตายไปแล้วหรือ”)

โยมพ่อกับแม่เมื่อฝัน ท่านทั้งสองยอมฝันขัดแย้งกันตลอด

โยมพ่อฝัน มักฝันแต่เรื่องของผู้ชาย เช่น ฝันว่าได้ปิ่น หรือเห็นผู้ชายถือปิ่น

โยมแม่ฝัน มักฝันแต่เรื่องของผู้หญิง เช่น ฝันเห็นตลับขี้ผึ้ง หรือเครื่องแต่งเนื้อแต่งตัวของผู้หญิง

ถ้าหากฝันขัดแย้งกันอย่างนี้ เป็นที่แน่ชัดว่าพอลูกเกิดมาก็เป็นผู้ชายทุกคน

ในที่สุดถึงคราวที่เราจะมาเกิด

โยมพ่อฝันว่าได้ “มิดโคก” คือ มิดที่มีด้ามเป็นงา ฝักมันเป็นเงิน มีปลายแหลมคม

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นจึงพูดแย้งขึ้นว่า

“อู๊ย! ฉันไม่ได้ฝันอย่างนั้น”

ฉันกลับฝันว่า “ได้ต่างหูทองคำ เวลาใส่ต่างหูอันนี้ อู้ย! มันช่างงดงามหยดย้อยอะไรปานนั้น งามมากถึงขนาดอดใจที่จะไปส่งกระจุกตัวเองไม่ได้ เมื่อส่องดูก็ยิ่งสวยงามแวววาวประทับใจ”

..โยมตาได้ทำนายฝันของโยมพ่อโยมแม่ไว้ว่า

“เออ! ลูกมึงคนนี้ ภูวามันต้องเป็นผู้ชาย มันเกิดมามีทางเดินให้เลือกอยู่ ๒ ทาง

๑) ถ้ามันไปทางชั่วแล้วพังหมดเลยว่ะ ความโหดเหี้ยม มหาโจรสลัดมันไม่ได้ มันยังเป็นนาย เป็นหัวหน้ามหาโจรอีก จะให้จับมันไปเข้าคุกตะรางไม่มีทาง ต้องฆ่ามันเท่านั้นถึงจะจับได้ แล้วมันจะไม่ยอมตายอยู่ในเรือนจำนะสู มันจะตายแบบไม่มีปาชาสู้กับเจ้าหน้าที่อยู่ในป่าในเขา ต้องตายอยู่ในป่า พัดกันกับเจ้าหน้าที่เขาเพียงเท่านั้น

๒) ถ้ามันไปทางดีแล้วถึงไหนถึงกัน จะดีแบบสุดโต่ง ตรงกันข้ามกับฝ่ายชั่ว

(วัดป่าบ้านตาด ๑๑ มกราคม ๒๕๔๔ และ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๓)

สายรกพันคอบ่งบอกทาง ๓ แพร่ง

โยมแม่เล่าว่า... “พอเราตกคลอดออกมาแล้ว (ตรงกับวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ วันอังคาร ขึ้น ๑๑ ค่ำ เดือน ๙ ปีฉลู ณ บ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี) ...มีสายรกพันคอ เจ็บเฉยไม่มีเสียงร้องแม่แต่น้อย ผิดกับเด็กทั่ว ๆ ไป เขาจึงเอาน้ำสาดใส่นิดหนึ่ง แทนที่มันจะร้อง กลับไม่มีเสียงออกมาเลยแม่แต่น้อย

โยมตาได้ทำนายความเป็นไปไว้ ๓ อย่าง คือ ๑. สายโซ่ ๒. สายกำยำ หรือ สายสะพายปืน ๓. สายบาตร

๑. “สายโซ่พันคอ” หมายถึง ไปทางโจรขโมย สมัยเป็นหนุ่มน้อย เราเคยไปคบเพื่อนไม่ดี กำลังจะไปค้าฝิ่นกับเขา เขาชวนไปขายฝิ่น แต่ยังไม่ได้อายุนะ ซื่อฝิ่นมาแล้ว เตรียมตัวจะนำไปส่งขายครั้งที่ ๑ และครั้งที่ ๒ ก็ยังทำไม่สำเร็จ มีเหตุดลบันดาลให้ไม่ได้ทำ พอดีกับตอนนั้น พ่อค้าตำรวจขอให้ออกบวช เรื่องค้าฝิ่นจึงปิดทั้งทันทีไม่ได้สนใจ และไม่เคยถามถึงจนกระทั่งปานนี้ ฝิ่นไม่ได้อยู่กับบ้าน อยู่กับจุดศูนย์กลางกับเพื่อน นี่คือ ทางสายโซ่ ถ้าหากไปขายฝิ่นต้องติดคุกติดตะราง

๒. “สายกำยำ” หรือ “สายสะพายปิ่นพั่นคอ” หมายถึง เราโตเป็นหนุ่มก็เดินตามรอยพ่อ เป็นพรานเหมือนพ่อ ปืนก็อยู่กับบ้าน ไปไหนฉวยจับไปเลย เริ่มออกยิงสัตว์แล้วแต่ยังทำไม่มาก เป็นแต่เพียงเริ่มฆ่าเท่านั้น นี่คือ **ทางสายกำยำ** หรือ **ทางสะพายปิ่น**

๓. “สายบาตรพั่นคอ” หมายถึง จะได้ออกบวชเป็นพระ พอเราตกคลอดออกมา มีสายรอกพั่นคอ โยมตาเห็นดังนั้นจึงรีบแก้เคล็ด สะเดาะเคราะห์ให้เป็นมงคลอย่างยิ่ง โดยเกรงพูดให้พรในทางดีแก่เราขึ้นทันทีว่า “โอ้! รอกพั่นคอ นี่เป็นสายบาตร สายบาตร สายทางธรรม นี่สายบาตรๆ สูดูนี้! สายบาตร สายบาตร ๑ เด็กน้อยคนนี้นั้นจะได้บวชเป็นพระ แล้วก็ได้เป็นนักปราชญ์ นี่คือ **ทางสายบาตร**”

ในที่สุดมันก็ลงมาทางสายบาตร นี่ละนะที่โยมตาทำนายไว้ก็ไม่ผิด

(วัดบ้านตาด ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

วัยเรียน

...พ่อกับแม่ของเรา แม่มักจะขี้บ่นมากกว่าพ่อ พ่อนาน ๆ จะบ่นซักที พ่อพ่อบ่นแม่ก็จะมีเสียงวักขึ้นมาบ้าง บางทีพ่อกับแม่ทะเลาะกัน เราเป็นกรรมการผู้ตัดสินให้เราบอกว่า “**ใครเป็นคนผิดคนถูก ก็รู้กันนี้ ทำไมทะเลาะกัน เด็กเขาก็รู้ เป็นถึงพ่อคนแม่คน ต้องรู้สิว่าใครผิดใครถูก**”

พ่อกับแม่ได้ฟังดังนั้นก็แตกหนีกันไปคนละทิศละทาง ...ไม่พูดอะไรกัน... เงียบเลย พ่อแม่เรามีลูกตั้ง ๑๖ คน ตายไปแต่ยังเล็ก ๆ ๖ คน ยังเหลืออยู่ ๑๐ คน พูดถึงพ่อแม่เรา...ลูกหลายคนเท่าไรพ่อแม่ยิ่งจะตาย ใ้ลูกน้อยคนค่อยยังชั่วหน่อย ใ้ลูกหลายคน แหม! ไม่ทราบจะวิ่งหาใครต่อใคร จะช่วยใครต่อใคร

...พ่อแม่มีลูกหลายคน แต่ไปเรียนหนังสือพร้อมกัน ๓ คน สมัยนั้นเด็กอายุ ๑๐ ปี เขาให้เข้าโรงเรียน ถ้าต่ำกว่านั้นเขาไม่นับเข้าในบัญชี ...เรายังไม่ลืมนะ เขาให้เป็นลูกเสือ ไปซื้อชุดลูกเสือ... เราเป็นน้องก็จริง แต่เรียนสูงกว่าพี่ พี่ได้ชุดลูกเสือ เราเป็นน้องเรียนชั้นสูงกว่าพี่ ก็ควรจะได้เช่นเดียวกัน

ตกลงเราทั้งสองก็ได้พร้อมกัน ราคาฟาดเสียตั้ง ๗ บาท ๗ บาทในสมัยนั้น

ไม่ใช่เล่น ๆ ผังใจลึกมาก พ่อบอกว่า “อ๊ย! ภูก็มีเงินเท่านี้แหละ ภูมาได้สองสามวัน สู้ก็เอาไปหมด” เรายังจำฝังใจไม่ลืม

เวลาไปสอบ ..โอ้เราได้ที่หนึ่งเสมอ

ส่วนบักคำไพรผู้เป็นพี่ชาย ขาดเพียงคะแนนเดียวก็จะสอบผ่าน คือว่าคะแนนถึงสิบจึงจะสอบผ่าน มันสอบได้เพียงเก้าคะแนน จึงสอบตก เราจึงแข่งขึ้นไปเรียนชั้นสูงกว่า พี่ชายเราเชื่อ ๆ นะ เวลาไปเรียนหนังสือ

วันหนึ่ง...พี่ชายไปเรียนหนังสือ แล้วครูให้ไปเข้าแถว ใครเป็นคนที่ยืนอยู่อันดับแรกก็นับหนึ่ง สอง สาม ไปตามลำดับ พี่ชายเราอยู่คนที่สิบเอ็ด พอนับถึงสิบเอ็ด บักคำไพรนั้น มันอ้าปากค้าง อ้า...อ้า... อ้าปากค้าง...อยู่อย่างนั้น มันนับไม่ได้หน้าไม่ได้หลัง เราเป็นเด็ก ไปอยู่แถว ๆ นั้น จึงตะโกนบอกว่า “สิบเอ็ด สิบเอ็ด สิบเอ็ด ตอบเร็ว ๆ ๆ ๆ ลิผี”

“สิบเอ็ด ด ด ด” พี่มันตอบ

มันทำเรื่องขายหน้า ๒ ครั้ง ตอนอยู่โรงเรียน เราเรียนชั้น ป.๑ ส่วนมันยังไม่ได้หน้าได้หลังอะไร ที่นี้เวลาครูถาม เรื่องง่าย ๆ มันน่าจะคิดได้ แต่มันกลับคิดไม่ได้ ทำให้เป็นเรื่องยาก ครูถามว่า “**ค้างคาว** ภาษาอีสานเรียกอะไร?”

มันตอบว่า “เรียกว่า **เจีย**”

ที่นี้ครูถามย้อนกลับอีกว่า “**เจีย** ภาษากลางเรียกว่าอะไร?”

แทนที่มันจะตอบว่า เรียกว่า “**ค้างคาว**” มันก็ย้อนกลับไม่เป็นนะ มันโง่จะตาย เพื่อนเขาหลอกให้ตอบแบบไหน มันก็ว่าไปตามเขาหมด

ครูถามย้ำ ๆ “**เจีย**เรียกว่าอะไร **เจีย**เรียกว่าอะไร **เจีย**เรียกว่าอะไร?”

พวกเพื่อน ๆ ที่นั่งอยู่นั้นหลอกมันแอบกระซิบบอกเรียกว่า “**ดั่งหวิก**”

มันเหลียวมองโน้นมองนี้ แล้วก็ตอบตามเขาเรียกว่า “**ดั่งหวิก (จุมุกวิน)**” เสียงหัวเราะสนั่นโรง

เราเป็นน้อง เราคิดได้แล้วนะ คำให้แปลย้อนหลังเท่านั้น มันก็ทำไม่ได้คนเราน่าโมโห!

(วัดป่าบ้านตาด ๑๕ กันยายน ๒๕๓๗)

คติธรรมในวัยเด็ก

แต่ก่อนเราเป็นเด็กเรียนหนังสือ อันไหนที่มันติดใจมันจำได้ไม่ลืม ที่เป็นคติธรรมได้ดี เราพอจำได้ว่า ในสมัยนั้นโรคคอหิວาต์ระบาด ครูเขาเขียนไว้สอนนักเรียนให้ท่องจำ เราจำได้แม่นย่าวว่า

“อหิวาต์กำเริบ ล้างมือก่อนเปิบ ด้วยน้ำประปา
ผักดิบผักสด งดเสียดีกว่า หากใช้น้ำท่า จงต้มเสียก่อน
อาหารหวานคาว เมื่อกินทุกคราว เลือกแต่ร้อนๆ
อาหารสำสอน จำไว้ใครสอน กินไม่ดีเอย”

..ให้ล้างมือก่อนเปิบนะ เวลาจะกินข้าว รับทานข้าว พู่ว่ากินข้าวนั้นแหละถูก
ภาษาดั้งเดิมของเราเป็นแก่นเป็นสาร ไ้คำว่ารับทานๆ นี่ระดับกิเลสให้เพราะพริ้งไป
ต่างหาก

● ครูชาติ สิงห์สุริยะ ●

รับทานนั้นรับทานนี้ กินเท่านั้นพอ ถ้าภาษาอังกฤษเขาว่าอีท (eat) ถ้าภาษาญวน
อันเกม เป็นยังงั้นละ

(วัดป่าบ้านตาด ๙ ตุลาคม ๒๕๕๐)

ได้ครูดีเรียนจบ ป.๓

ถ้าครูอาจารย์ดีแล้วซึ่งใจลูกศิษย์มากนะ ครูของเราเป็นคนดี เราเป็นนักเรียนชั้น
ป.๓ เห็นไหมล่ะ เราเรียนจบ ป.๓ ไล่เล่นเมื่อไหร่ ครูดีครูไม่ดีเรารู้ อย่าว่าแต่
นักเรียนดีนักเรียนไม่ดีอย่างเดียว ครูสำคัญมากเป็นแบบพิมพ์ เป็นต้นดำหรับทีเดียว

ครูชาติ สิงห์สุริยะ เป็นครูใหญ่โรงเรียนประชาบาลบ้านตาดในสมัยนั้น เป็นครู
ที่เราเคารพมากที่สุด

ถ้าครูเกะกะเถลไถลหาเหตุหาผลหาหลักหาเกณฑ์ไม่ได้แล้ว นักเรียนก็ว่าเหว
นักเรียนเสียอกเสียใจ นักเรียนไม่ใช่มีคนเดียว ครูคนหนึ่งนักเรียนมีกี่คน จะเกิด

ความเดือดร้อนเสียหายเพราะครูไม่ดีเพียงคนเดียว ครูปฏิบัติดีเพียงคนเดียว ลูกศิษย์ลูกหามีความร่มนเญนมาก ครูให้ตั้งใจอยู่ในฐานะของครู จึงจะเป็นที่ร่มนเญน เหมือนเป็นพ่อเป็นแม่ของนักเรียน นักเรียนเป็นเหมือนลูกเต้าเหล้ากอของครู

(มรดกล้ำค่าของชาวพุทธ หน้า ๑๕๑-๑๕๒)

เป็นเด็กชอบแกล้งคน

...จิตเวลามันมีดมันก็ให้ยินดีกับความมีด ก็เลสเข้าตรงไหน ก็กล่อมใจให้หลงตามได้ทั้งหมด ชี้เกียจโมโหโโส รักช่งกล่อมใจได้ทั้งนั้น ส่วนทางดีมันจะไม่กล่อมให้ไป มีแต่กล่อมให้ไปทางลงนรก แต่มนุษย์ไม่เช็ดหลาบในการถูกกิเลสกล่อมล่อลวง

ตอนเราเป็นเด็ก ผู้ใหญ่เขาตัดต้นมะอึก เป็นต้นไม้พุ่มมีหนามกอใหญ่ ๆ ทั่วข้างทาง เราเป็นเด็กเล็ก มันก็คิดสนุก จึงไปลากกิ่งไม้มะอึกที่มีหนามมาขวางทางเดินไว้

“มึงจะทำอะไรนี่” เพื่อนรุ่นพี่ที่ไปด้วยกันถามขึ้น

“เอามาขวางทางคนเดินนะสิ” เราตอบ

“มึงเอามาหาพ่อมึงอะไร มึงไม่รู้จักหรือว่าไม้มันมีหนาม มันก็ขวางทางคนเดิน?”

“รู้..แต่กูจะทำ คนเขาเดินมา เขาจะด่าก็ช่างหัวเขา กูสนุกของกู” เราตอบเขาว่าอย่างนั้น คิดดูซิประสาเด็ก ๆ ของเรา

● ต้นและผลมะอึก ●

● หมู่บ้านตาดปัจจุบัน ●

“มึงเอาออกไป..เดี๋ยวนี้” หนุ่มรุ่นพี่ เขาขู่เราให้เอาออกนะ
ในที่สุดเราก็เป็นผู้เอาออก เรายังจำได้ไม่ลืม
เราไปด้วยกันกับเขา คนโตเขารู้เรื่อง เด็กไม่รู้เรื่อง จึงทำอย่างนั้น
จิตใจของคนมันเป็นขั้น... เป็นขั้น...
เวลาออกไปบวชก็เริ่มเปลี่ยน ธรรมะเริ่มเข้าสู่ใจ
ตอนเป็นฆราวาสญาติโยม เขาเหมือนเรา เราเหมือนเขา ไม่นึกถึง พุทโธ ธัมโม
สังโฆ หนักเบาอะไร ๆ ไม่นึกถึง มันเดินไปตามกิเลส ที่เป็นนิสัยดั้งเดิมของมันเอง
นิสัยของมันเอง ก็คือ นิสัยกิเลสนั่นแหละ

(วัดป่าบ้านตาด ๑๕ สิงหาคม ๒๕๔๕)

ขโมยอ้อย “ป่าฝ้าย”

...เป็นเด็กใจมันติดดินเลยชอบเขตของเด็กยอมนำมาดู ตอนเด็กไปทางหนึ่ง แล้ว
พอโตเป็นผู้ใหญ่แล้วมันจะไปทางไหน

ตอนเป็นเด็กอายุ ๖ ปี พี่ชายอายุ ๗-๘ ปีอยู่บ้านตาด ไปขโมยอ้อยเขามากิน
เราจำได้ทุกสิ่ง

...วันหนึ่งเดินผ่านออกไปทางบ่อน้ำ แล้วก็ไปทุ่งนา ผ่านสวนอ้อยแม่ป่าฝ้าย
มันอยู่ข้าง ๆ ทาง อ้อยก็ลำใหญ่น่ากินเสียเหลือเกิน

เราจึงชวนพี่ชายว่า “พี่...ขโมยอ้อยเขาไปกินกันเถอะ”

จึงพากันลอดรั้วเข้าไปขโมยตัดอ้อยแม่ป่าฝ้าย ดึงกระชากลากออกมาคนละลำ

ป่าฝ้ายกับเราเป็นญาติกัน แกเป็นสาวสวยงามมาก ผิวขาวเหมือนฝ้าย คนเขา
จึงเรียก “ป่าฝ้าย” แกมีกิริยานุ่มนวล แกมาเจอกับเด็กอย่างเราคือเด็กตัวขโมยนี้อีกด้วย

ขณะที่เรากับพี่กำลังกุลิกุลอลอดรั้วกลับออกมา แกมาพบเข้าพอดี จึงถามขึ้นว่า
“เด็กเหล่านี้สูทำไมมาขโมยอ้อยกุหล่ะ” แกพูดแล้วก็อมยิ้ม เพราะเรายังเด็กเกินไปที่
แกจะถือสา

เราก็ตอบไปแบบ “โวหารเด็ก โวหารโจร” ว่า “ผมไม่ได้ขโมยอ้อยบ้านะ ผม
เดินผ่านไปผ่านมา ผมเห็นอ้อยผมอยากกินอ้อยมาก จึงให้พี่ชายเข้าไปตัดอ้อย ตัด

แล้วจะแบกไปบอกป้าแล้วจึงจะกลับไปบ้านกัน เผอิญป้าผ่านมาพบพอดี ถ้าอย่างนั้น ป้าก็เอาคืนไปเสียเถอะ”

“โอ๊ย ฎไม่เอาละ สู้ตัดมาแล้ว สู้ก็เอาไปกินเสีย” ป้าพูดใจดีอย่างนั้น เรากับพี่ ยิ้มแฉ่งเลย พอกลับไปบ้าน ก็ไปอวดโยมตาละซิว่า “ได้ไปขโมยอ้อยป้าฝ้ายกับพี่ชาย”

พอโยมตาได้ทราบดังนั้น... วันต่อมาก็เดินด้อมไปหาป้าฝ้าย ไปบ้านเขาก็เพราะ กลัวหลานของตัวจะเสียคน ถ้าส่งเสริมเดี๋ยวหลานมันจะกลายเป็นขโมย

เพราะฉะนั้น โยมตาจึงไปบอกเขาว่า “เด็กเหล่านั่นมันไปขโมยอ้อยสุเมื่อวาน สู้รู้ไหม?”

แม่ป้าฝ้ายตอบว่า “รู้.. แต่พวกเด็กเขาไม่ได้ขโมยนะน้ำ เขาบอกว่าเขาหิวอ้อยมาก เขาตัดอ้อยแล้วเขาจะแบกมาขอที่บ้านนี่ก่อน แล้วพวกเด็กถึงจะไปบ้านเขา”

โยมตาก็บอกว่า “พวกเด็กมันขโมยอ้อยสุ สู้รู้ไม่ทันมัน มันพูดกับกูชัดเจนแล้วว่ามัน ขโมย มันโกหกสุ”

ทางฝ่ายแม่ป้าฝ้ายแกก็ไม่ถือสาอะไร แกบอกว่า “โอ๊ย! ช่างหัวมันเถอะ ประสาเด็ก”

ทางฝ่ายโยมตา ได้เอาเรื่องขโมยอ้อยนี้มาพูดด้นลิ้นเรา ด้วยเสียงแข็ง ๆ โดย แกลั่นบอกพวกญาติ ๆ ว่า “พวกสุไปหาพวกเครื่องอาหารการบริโภคใส่พกใส่ห่อไว้ ให้เด็กสองตัวนี้ซิ เดี่ยวตำรวจเขาจะมาจับมันมัดไปติดคุก เพราะมันไปขโมยอ้อยเขามา”

เราได้ฟังดังนั้นก็เกิดความกลัวจึงวิ่งร้องห่มร้องไห้ กระโดดขึ้นไปหลบบนบ้านเข้า ห้องปิดประตู พอเข้าไปซุกอยู่ในห้องคิดว่า “อยู่ในห้องแคบ ๆ นี่นะ..ตำรวจเขายังจะมาจับเอาตัวไปได้ง่าย” พอคิดได้แบบนี้ ที่นี้กระโดดลงบ้านฟาดวิ่งเตลิดเปิดเปิง ลงทุ่งกลางนาหาที่หลบซ่อนตัว

โยมตาตัดนิสสันดาน กลัวเราจะเสียคน ถ้าไปส่งเสริมแล้วเด็กจะเสีย ธรรมดา นิสสันเราอย่างนี้ไม่มี มีตอนเดียวคือตอนหิวอ้อยเท่านั้นแหละ หิวอ้อยเท่านั้นพาให้เป็น แล้วโกหกเขาเก่งด้วยนะ บอกว่าไม่ได้ขโมย

(วัดป่าบ้านตาด ๒๙ สิงหาคม ๒๕๕๘)

ไม่กินของดิบ

นิสัยดั้งเดิมของเราอีกอันหนึ่งก็คือ “ไม่กินของดิบ” มันเป็นเองไม่มีใครสอนของดิบกินไม่ได้ พวกปลาพวกก้อย แม้ที่สุตปลาชีวตัวเล็ก ๆ ก็กินไม่ได้

กินของดิบได้แต่กุ้ง แต่ต้องกุ้งตัวเล็ก ตัวใหญ่กินไม่ได้มันคาว

เขาปนกุ้งนี้กินได้ นอกนั้นปลาซงปลาชีวกินไม่ได้เลย

ทุกอย่างนี้เป็นเอง อันนี้ไม่มีใครบอก มันเป็นในนิสัยเองไม่มีใครสอน จนขนาดว่าโยมพ่อทดลองดูทุกอย่าง อาเจียนออกมาต่อหน้า

วันหนึ่งโยมพ่อฆ่าไก่ป่า แล้วเอามาทำเป็นเหมือนปนปนน้ำเหลว ๆ เรากินดูพอกลงไปเท่านั้น โห้ย มันยังไ้งไม่รู้ณะ มันพุ่งเข้าไปข้างใน อาเจียนแตกออกมา วันนั้นยุ่งใหญ่เลยไม่ได้หลับได้นอน โยมตาเห็นเช่นนั้นเกิดสงสารหลาน ได้ผูกแขนผูกมือเรียกขวัญให้ ๓ ครั้ง ๓ หน จึงดีขึ้น

(วัดป่าบ้านตาด ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ใจบุญใจบาป

...เราเป็นเด็ก ผู้ใหญ่เขาพูดกัน เป็นเชิงที่เล่นทีจริงอะไรทำนองนั้น
คนหนึ่งเป็นคนใจบุญ คนหนึ่งใจบาปชอบเข้าป่าเข้าเขา หาyingเนื้อ หาจับปูจับปลา
เป็นประจำอยู่อย่างนั้นตลอด

คนที่ใจบุญ ก็ชอบทำบุญทำทาน วันพระวันเจ้า ถ้าวัดใกล้บ้านไม่มีพระก็ไป
ทำบุญทำทานวัดอื่น ในวันพระไม่เคยละเว้น

ทีนี้เวลาเขาจะไปวัด เขาก็เลยมาชวนเพื่อน

“เพื่อน... เพื่อน วันนี้เราจะไปวัด ไปวัดด้วยกันไหม”

“อู๊ย! ๆ วันนี้กูไม่ไปแหละ มึงไปวัดแล้วมึงได้บุญกุศล มึงไปสวรรค์แล้ว
มึงจะได้ไม่มาแย่งหาสัตว์ หาฆ่าเนื้อฆ่าปลากับกู กูจะสนุกหาตกปูตกปลาไม่มีใครมา
แย่งกู”

เวลาเขาตายแล้ว เขาก็ไปดู แก่ไปหาจับปูจับปลาที่ไหน ไม่มีคนแย่ง ก็ไม่เห็น
แก่เลยนะ แก่ไปทางไหนไม่รู้

เราเป็นที่แน่ใจว่า คำพูดเช่นนี้ จะดังไกลไปนรกโดยไม่ต้องสงสัยเลย
พระพุทธเจ้าตรัสไว้คำเดียวเท่านั้น ไม่มีสองเลย ให้พากันระมัดระวัง

นี่แหละใจมันหยาบ มันนำวาจาออกมาอย่างนี้แล้วกระพือ

ทั้ง ๆ ที่เราเป็นเด็กนะ ทำไมมันจึงไม่ลืม สิ่งของมันไม่ลืม ไม่ลืมเลยนะ คำพูด
อย่างนี้เราได้ยินจริง ๆ เต็มหูเราเลย

เราอุทานในใจ “โอ๊ย! ผู้เฒ่าทำไมพูดอย่างนี้”

ทั้งโลกเขารักบุญรักกุศล รักการให้ทาน เอ๊ะ! ทำไมแกจึงพูดอย่างนี้ได้ จะเป็น
ลักษณะคำพูดมันมีทีเล่นทีจริงก็ตาม แต่มันก็ไม่น่าจะเอามาพูด คำพูดอย่างนั้น มัน
เป็นความเสียหาย

คำพูดอย่างนี้อ่าให้เข้ามาใกล้มนุษย์เรา มนุษย์เราซึ่งเป็นชาวพุทธเสียด้วย
ลูกศิษย์ตาคุดอย่าให้สิ่งเหล่านี้เข้ามาเป็นของแปดเปื้อนในหัวใจ ตลอดถึงวาจาเป็น
วาจาที่สกปรก ลมปากที่สกปรก ไปโดนหูใครเข้าล้าง ๕ วันก็ไม่สะอาด

ลมปากชนิดนี้ให้พากันระมัดระวัง แล้วเวลามันเข้าใจใจของเรา นั่นนะ มันยิ่ง
ล้างไม่ออก ถ้าไม่เอาจริงเอางี้ ให้พากันเข้าใจนะ

(สวนแสงธรรม ๒๗ มิถุนายน ๒๕๓๓)

ลูกชาวนา/ฐานะ/หมอกุทาย/นิสัยคือ

...เราเป็นลูกชาวนา พ่อแม่ทำไร่นา ไม่ได้พาซื้อพาขายอะไร จึงไม่ได้ชำนาญ
ชำนาญในเรื่องตลาดภาษีภาษาสังคมต่าง ๆ คือ ไม่ค่อยเข้าใจ พวกกันก็ต้องพูดภาษา
ชาวนาไปเลย (หัวเราะ) คือเห็นคนเขามีลูกมีเมีย ก็คิดอยากได้ลูกได้เมียกับเขาบ้าง

อันนี้พูดถึงนิสัยवासาก็น่าคิดอยู่นะ พูดกันตามความจริง

เรื่องความเคารพในศาสนา เลื่อมใสในพระในเณรนั้น เราเลื่อมใสมาโดยตลอด
ไปใสบาตรแต่เด็กก็ไปกับผู้ใหญ่ เวลาโตขึ้นมาความเลื่อมใสในศาสนาก็มาก แต่
กิเลสมันก็มากเหมือนกัน เขามีลูกมีเมีย ก็คิดอยากได้ลูกได้เมียกับเขา

แต่มันแปลกอันหนึ่งนะ ถ้าคิดจะเอาเมียที่ไร มันปรากฏมีสิ่งขึ้นมาก็ดขวาง ๆ จนได้ หรือแม้กระทั่งเราบวชแล้วก็ตามเถอะ ผู้หญิงที่เรารักกับพี่ชายเขาตามหาเรา แต่ไม่พบกัน เพราะเราออกเดินทางไปก่อนแล้ว นี่ถ้าได้พบกันมีหวังเราจะบวชมาจนทุกวันนี้ไม่ได้แน่ ๆ มันคงจะมัดคอติดกันไปเลย

สกุลของเราถ้าพูดถึงแม้จะเป็นสกุลขวานาก็ไม่ได้ต่ำต้อยนะ จะเป็นอันดับหนึ่งในหมู่บ้านก็ไม่น่าจะผิด...แต่ก่อนพ่อแม่ของเรามีเงินหลายซัง ๆ เงินซังแต่ก่อนไม่ใช่เล็กน้อยเป็นเงินหมื่น ๆ ทุกวันนี้ มีเงินหลายซังในครัวเรือนของเรา

ได้พูดแล้ว ก็พูดเสียเถอะ ถ้าพูดถึงเรื่องฐานะก็ไม่ได้ต่ำต้อย ฐานะของเราดีทุกอย่าง โยมตาของเรามีอะไร ๆ หุ่มาให้ลูกสาวหมดเลย เงินเป็นซัง ๆ ซังหนึ่งแปดสิบบาท เป็นเงินเหรียญนะ หุ่มาให้โยมแม่หมด เพราะมีลูกสาวคนเดียว แม่ก็รักษามาด้วยดี แม่เป็นคนประหยัดมัธยัสถ์ ไม่เป็นคนสุรุ่ยสุร่าย

พ่อกับแม่เรามีเงินหลายซึ่งและให้เห็นเฉพาะลูกชายสองคนเท่านั้น ลูกคนอื่นไม่ให้เห็นเลย เดือนเมษายน พอถึงตรุษสงกรานต์ก็เอาเงินใส่ขันใหญ่ ๆ ออกมาให้ลูกดู ลูกจะได้สร้งน้ำ รู้กันแค่สองคน นอกนั้นไม่ให้มาเกี่ยวข้องเลย

ที่นี้ตอนเราเริ่มเป็นหนุ่ม มีตาคนหนึ่งมาเยี่ยมที่บ้านเพื่อน เราก็ได้พบกับแก เพื่อนคนนั้นพูดว่า “อยากจะบวช” แกคงจะรำคาญพร้อมกับจับมือออกมาดูว่า

“ไหนให้พ่อขอดูลายมือสักหน่อย จะบวชจริง ๆ เหรอ โอ๊ย! จ้างก็ไม่ได้บวชนี้คู่ของมันติดอยู่นี้” แกว่าจั้น

เราก็จิตใจคึกคักอยากจะทำ เพราะกำลังอยากจะได้เมีย เราไม่ได้หวังว่าจะบวช พอเพื่อนคนนั้นออก เราก็เข้าไปดูลายมือ

“เอ้อ! คนนี้เป็นคนที่จะได้บวช อยากได้เมีย จ้างก็ไม่ได้ สายบวชมันเต็มแล้วจะได้บวชในอีกไม่นาน”

เราฟังดังนั้นแล้วก็หน้าซีดเพราะยังไม่อยากจะบวช (หัวเราะ) เราอยากได้เมีย ยิ่งกว่าอยากบวชเสียอีก

พูดถึงเรื่องพระพุทธรศาสนาเราก็เลื่อมใสอยู่ แต่เวลานั้นมันอยากได้เมียมากกว่า ...เราถึงเคยพูดให้ลูกศิษย์ลูกหาฟัง พูดเพื่อเป็นคติเพราะเรามันมีนิสัยอันนี้

พูดถึง “นิสัย” ถ้าวว่า “ดี” มันดีจริง ๆ

แต่มันดีอยู่อย่างหนึ่งที่ว่า **“ความดีที่ว่านี้ เราไม่เคยทำใครให้เดือดร้อน”**

หมายถึงว่า จิตนี้มันจริงจัง ถ้าสมมุติไปในทางที่ชั่วขาดสะบั้นจริง ๆ เลย แต่ส่วนมากมันไม่ไปนะ ทางที่ชั่ว ไม่เอนไปเลย เช่นจก เช่นลัก ไม่เคยเลย

แม้แต่เพื่อนฝูงคนใดที่นิสัยไม่ดี เราไม่คบนะ ถึงคบก็ไม่นาน นั้นมันเป็นอย่างนั้นนะ มันเป็นอยู่ในใจนี้ มันชอบคบกับพระกับอะไรไป ตั้งแต่สมัยเป็นฆราวาส

อ้อ! อีกอย่างหนึ่งคือ เราเป็นคนชอบหัวเราะ หัวเราะเก่งนะ ถ้าในพระธรรมวินัยห้ามพระหัวเราะ เราก็คงจะบวชไม่ได้ นี่ไม่มีห้ามไว้!

(มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับที่ ๙๓๓ หน้า ๑๖ และ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

สวนแสงธรรม ๑ ธันวาคม ๒๕๓๑)

ชอบเล่นกับหมา

เราชอบเล่นกับหมาเป็นประจำ นิสนัยกับหมาถูกกันแต่ไหนแต่ไรมา จนกระทั่งโตเป็นหนุ่มก็ยังเล่นอยู่อย่างนั้นแหละ

หมาจะเรียบร้อยขนาดไหนครั้งมาได้รับการอบรมจากเราแล้วดีหมด

เล่นกับหมาจนกระทั่งมันเหนื่อย มันเพลีย พอหลุดมือเราปั๊บวิ่งหนีเข้าป่าเลย คือลูกหมา เขาไม่อยากเล่นกับเรา เขาเหนื่อย แม่มาเห็นก็ว่าขึ้นเลยว่า “เลี้ยงหมาตัวไหนไว้ มีเท่าไร เท่าไร ดีเหมือนกันหมด หยอกแต่กับหมา เล่นแต่กับหมา”

เราฟังแม่พูดแล้วก็เฉย เพราะมันก็เป็นอย่างที่แม่ว่าจริง ๆ ก็เราเล่นกับมัน จะไม่ให้มันดีได้อย่างไร

...เรารักหมา เขาเอามาปล่อยให้เลี้ยง รักมัน สงสารมัน หมาตั้งสิบกว่าตัว มันสงสาร น่าสงสารนะ เท่าดีตัวนี้เท่าดี เขาต้อนรับ พอเห็นมาเขาดูต้อนรับ ปีนขึ้นรถเลย น่าสงสาร

ตอนมาอยู่ที่วัดนี้ เราเข้าไปในครัว ก็ถือไม้เรียวเล็ก ๆ เท่านี้ละติดมือไป มัน

เข้ามาคลอเคลีย เราเอาไม้เรียวตีแป๊ะเท่านั้นละ โอ๊ย! เป็นเดือดเป็นแค้น เหาใหญ่เลย เจอเราทุกวันนี้ก็ยังเท่า อยากรู้กัน กูหยอกเล่น มึงทำไมทำจริงไฉนนะ มันไม่สนใจ เหาเลย เพราะฉะนั้นเราจึงได้บอกพระในวัดนี้ว่ายั่วเย้าในวัดเรา มีรูปทุกประเภท บางองค์ไปเจอมันเข้าแล้วหยอกเล่นกับมัน เราเลยบอกพระ สั่งหมดเลย ห้ามไม่ให้ หยอกให้เล่น เขามาเราก็เดินไปเฉย ๆ แล้วเขาจะนิ่ง ถ้าไปหยอกไปเล่นแล้วสัตว์ เหล่านี้เขาไม่รู้จกว่าเล่นนะ จะมีแต่จริงทั้งนั้นแหละ มันจะกัดเอา

นี่แหละจิตวิญญานดวงหนึ่ง ๆ มันอยู่ในตัวของสัตว์ ของหมา ของคน ของ อะไร ๆ ไป จิตดวงนี้ละไม่ตาย แต่มันมีเชื้อของวิญญานให้พาเกิด แก่ เจ็บ ตาย อยู่ในตัวของใจ ใจจึงต้องเวียนว่ายตายเกิดไม่ถอย นี่ตายมากี่กัปกี่ภพกี่ไม่นับนะ

ถ้าแกไม่ตกด้วยอำนาจของธรรมแล้ว จะตายกันไปอย่างนี้ เกิดกันไปอย่างนี้ ทั้ภม กันไปอย่างนี้เป็นกับเป็นกัลป์

ถ้าแกตกก็แก้ด้วยธรรม แก้ด้วยบุญด้วยกุศล นอกจากนั้นไม่มีทางแก้

(วัดป่าบ้านตาด ๒๒ สิงหาคม ๒๕๔๖, ๑๐ มกราคม ๒๕๔๑ และ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๕๑)

รักผู้หญิง

...เราเกิดกับโลกนี้มานาน เห็นอะไรดีเห็นอะไรวิเศษจนจะลืมเนื้อลืมตัว มันก็เห็นมาแล้ว มันก็เคยเป็นมาแล้วจิตดวงนี้

ตั้งแต่เป็นฆราวาส ถ้าพูดถึงเรื่องรักผู้หญิง เราก็เคยพูดให้หมู่เพื่อนฟัง รักจนกระทั่งนอนไม่หลับ รักจนจะตาย คนที่รักก็เป็นเครือญาติวงศ์เดียวกัน

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็เห็นดีเห็นงามว่า “เฮ้อ! ดีแล้ว เป็นญาติเป็นวงศ์เป็นสกุลเดียวกัน ได้กันก็ยังเป็นกันเองก็ยิ่งง่าย”

พวกญาติอีกฝ่ายหนึ่งก็หักท้วงว่า “พวกแกจะทำลายวงศ์สกุลกันหรือนี่ คนนี้ชื่อว่าอย่างนั้น คนนั้นชื่อว่าอย่างนี้ เรียกกันว่าอย่างนั้น ที่นี้จะมาให้เรียกคนนี้เป็นปู่ คนนี้เป็นย่า คนนี้เป็นอย่างนั้น มันเรียกกันได้ลงคอหรือ จะมาถือเอาสิริมงคลอะไรจากการทำลายญาติ”

พิจารณาดูทางเหตุผลแล้วเราก็ยอม “เฮ้อ! ถ้าอย่างนั้นก็ตัดใจ มันจะตายก็ยอมตาย เอามาแล้วมันไม่เกิดประโยชน์ ลงได้ขวางผู้ใหญ่ขวางญาติขวางวงศ์สกุลแล้วเอาประโยชน์อะไรจากสิ่งเหล่านี้ เอามาแล้วมันก็ติดก็ขวางอยู่อย่างนั้นแหละหาความเจริญไม่ได้ เพราะเราเพียงเท่านั้นทำความเสียหายแก่วงศ์สกุลมากมาย ไม่มีใครเห็นดีด้วยแล้วเอาไปทำไม” มันจะตาย เพราะหัวใจมันรัก แต่ก็ต้องตัดรักลงอย่างขาดสะบั้นหัวใจ

ต่อมาก็ได้มาหวั่นระเรื่องของตัวเองเหมือนกัน แต่ก่อนมันเหมือนไม่มีญาติมีวงศ์ ไม่มีพ่อแม่ มีแม่ มันก็มีแต่มันคนเดียวเก่งกว่าพ่อกว่าแม่กว่าญาติกว่าวงศ์กว่าใครทั้งหมด จะให้ได้ดังใจ

เวลาเรื่องทั้งหลายมันจบแล้ว เหตุผลเพราะเราไม่ต้องการจะเป็นคนเลวขนาดนั้น จะทำได้ลงคอหรือ มันก็ต้องยอม ยอมทั้ง ๆ ที่ตัวกิเลสมันไม่ยอม เห็นแก่วงศ์สกุล ผาดมันขาดสะบั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒)

- อิริยาบถสบาย ๆ ขณะหลวงตามกขตน้ำตาลสดขึ้นฉัน ท่านบอกว่า... “นี่กรรมฐานท่านไม่ได้ยากนะ เราจับปืบของเราขึ้นมา นี่อย่างนี้ เรื่องธรรม ไม่ได้ยากนะ โลกนี้ยากไม่มีสิ้นสุด ยุ่งไม่หยุดไม่ถอย ตั้งแต่เกิดจนวันตาย หาเวลาว่างไม่ได้คือเรื่องของโลก เรื่องของธรรมมีเวลาปฏิบัติได้” ●

(วัดเจติยทัฬห จังหวัตเชียงใหม ๑๓ มกราคม ๒๕๔๙)

เมาสุรา

..ในสมัยที่เราเป็นหนุ่มฉกรรจ์ กำลังจะเป็นนักสุราอย่างสุดขีด

..เพื่อน ๆ เขามาชวนไปทานเลี้ยงที่อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น

เราไม่เคยคิดไว้ก่อนว่าในงานนั้นจะมีอะไรบ้าง เพราะไม่ใช่บ้านเกิดเรา แต่เป็นบ้านเพื่อน ๆ ซึ่งอยู่ห่างกันคนละจังหวัด จึงไม่ทราบว่าจะประเพณีเขาเป็นอย่างไร

พอถึงบ้านที่จัดงานเลี้ยง ต่างคนต่างนำขวดอะไร ๆ มาวางไว้บริเวณรอบ ๆ เราเกิดความสงสัยจึงถามเขาว่า ขวดอะไรมากมายนัก เขาต่างก็บอกเราเป็นเสียงเดียวกันว่า “**น้ำอ้อยป่า**” แต่ความจริงเป็นเหล้าเถื่อน เรานึกรู้ทันทีว่าเป็นน้ำบ้านั่นเอง เพราะเท่าที่เห็น ๆ มาใครดื่มน้ำประเภทนี้เข้าไป โดยมากต้องเป็นบ้ากันแทบทุกราย ก็เรากำลังตกอยู่ในที่จนตรอกเสียแล้ว ไม่ทราบจะหาทางออกได้อย่างไร

อีกไม่นานนักต่างคนต่างรินน้ำอ้อยป่านั้นขึ้นมาให้เราดื่มแบบหาทางหลบหลีกไม่ได้ เราเป็นเพียงพุดออกอุบายว่า

“เพื่อน...เราปวดศีรษะไม่ค่อยสบายอย่าให้ดื่มเลย”

เขาไม่ยอมฟังเสียงแต่กลับจะให้ดื่มเท่าเดียว โดยให้เหตุผลว่านี่คือน้ำยาสำหรับแก้ปวดศีรษะโดยตรง ดื่มแล้วไม่ต้องไปหาอะไรมาแก้ เขาเป็นคนหม่มมากและเป็นคอสุราแบบเดียวกันด้วย เราคนเดียวไม่สามารถจะต้านทานได้ จำต้องยอมรับโดยปริยาย

พอผ่านไปไม่นานนัก เราชักจะเปลี่ยนท่าทางและอาการทุกส่วนเปลี่ยนไปเสียแล้วเพราะไม่เคยมาก่อน ความคิดไว้เดิมว่าเพื่อรักษามารยาทและไม่ตรีจิตกับเขานั้นได้กลายเป็นว่าทำลายมารยาทและไม่ตรีจิตปกติของตนเสียสิ้นไม่เหลืออยู่เลย ที่ปรากฏอยู่ชัดแจ้งในเวลานั้นก็คือ มารยาทของคนที่เมาลึน ๆ เท่านั้น ร้องลำทำเพลงทั้งคืน ไม่มีทางทราบเรื่องดีชั่วของตัวเอง และสุดท้ายนอนแผ่อยู่ที่นั่นอย่างไม่มีอภัยกับอะไร ๆ พอรุ่งเช้าจึงรู้สึกตัวขึ้นมา เกิดความละอายเพื่อน ๆ และคนในบ้านอย่างมาก รีบกลับบ้านเพื่อนอีกคนหนึ่งทันที นับแต่วันนั้นมาถ้าใครจะมาเชิญชวนไปบ้านคนอื่นอีกเป็นไปไม่ได้เด็ดขาด เพราะความเข็ดหลาบเป็นกำลัง

(คำถามคำตอบ หน้า ๒๕๔-๒๕๕)

● พุ่มนาของหลวงตาสมัยเป็นมรณวาสที่บ้านตาต ●

ลำเสียงคือเหมือนแม่

...เราร้องเพลงเก่งนะ เสียงหยดย้อย เราไปร้องเพลงที่ไหน เพื่อนฝูงชอบมาก มักชมว่า “**มึงทำไมจึงล่ำม่วนแท้้นอ**” (แกทำไมถึงร้องหอมล่ำไพเราะจัง)

ไม่เฉพาะแต่หนุ่มสาวเท่านั้น แม้แต่คนเฒ่าคนแก่ในหมู่บ้านเขาก็ยังชมว่า “เสียงมึงดี คือเสียงแม่มึงเนาะ”

แม่เป็นคนเสียงดี ไปล่ำที่ไหนคนติด มันหากเป็นของมันเป็นนั้นแหละ จากนั้นไปไหนเขามักขอร้องให้ล่ำ ไปเที่ยวสาวที่ไหนกับเพื่อนกับฝูง ผู้สาวจับคอเรมัดให้ล่ำ ไม่ล่ำออกจากนั้นไม่ได้ เขาต้องให้ล่ำเสียก่อน เราไม่ลืมนะ

ขนาดพ่อได้ยินเสียงร้องล่ำในหมู่บ้าน ยังหลงชมกับแม่ว่าเสียงใครนะ ช่างไพเราะมากเหลือหลาย คือพ่อจำเสียงเราไม่ได้ หลงเสียงลูกของตัวเอง

แม่ก็ยังย้อนพ่อไปว่า “นั่น..เสียงบักบัว ลูกชายเจ้านั้นแหละ..ร้องล่ำ.. จำเสียงมันไม่ได้หรือ?”

พ่อบอกคิดไม่ถึงว่า เราจะเสียงดีอย่างนี้

ตั้งแต่เป็นเด็กมาจนโต เราก็ได้ยินแม่ร้องล่ำมาตลอด แม่ชอบร้องหมอลำมาก เวลาไปทุ่งนา เสียงแม่ร้องล่ำลั่นทุ่ง เสียงแม่ไพเราะมาก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐)

ก่อนบวชได้ฟังเทศน์ “ยายปากเปราะ”

..ตั้งแต่เราเป็นเด็กหนุ่ม เราไปฟังเทศน์พระกรรมฐาน อาจารย์องค์นั้นท่านชื่อ “พระอาจารย์ดี”

ท่านเทศน์ถึงเรื่อง “อียายปากเป็น อียายปากเปราะ”

ตอนนั้นเรายังไม่รู้เรื่องรู้ราวเพราะกำลังหนุ่มอยู่ จนใกล้จะบวชแล้วแหละ

พระกรรมฐานท่านเที่ยวมา มาพักอยู่ที่ราวป่าบ้านตาด เราไปฟังท่านเทศน์ มันจึงจำได้ละสิ ท่านเทศน์ท่านยกนิทานชาดกขึ้นว่า....

“...อียายปากเปราะนี้ ชาติก่อนเกิดเป็นเต่างุ่มง่าม ๆ คีบคลานอยู่ตามบึง อาหารการกินไม่บริบูรณ์ หงส์สองตัวเมียบินมาเที่ยวหากินในบึงนั้น มาพบเต่าเข้าก็เกิดความสงสาร จึงอุทานออกไปว่า “โอ้! นี่อาหารก็ไม่มีจะทำยังงัย น้ำก็ไม่มี น้ำก็หมด สถานที่สมบูรณ์บริบูรณ์มีอยู่ ฉันจะพาแกไป แกจะไปกับฉันมั๊ย?”

“ฉันจะไปกับพวกแกได้ยังงัย ฉันไม่มีปีกบินเหมือนพวกแกนี่นา”

“เพียงเกรักษาปากแกให้ดี แกก็ไปกับพวกเราได้”

“รักษายังงัย รักษาปาก” เต่าถาม

หงส์สองตัวเมียจึงว่า “คือว่าเราทั้งสองจะไปนำไม้มา แล้วตัวหนึ่งจะคาบปลายไม้ไว้ด้านหนึ่ง อีกตัวหนึ่งจะคาบที่สุดไม้อีกข้างหนึ่ง ให้แกคาบตรงกลางไม้ไว้ให้ดี แล้วเราทั้งสองนี้จะคาบไม้พาแกบินไป ให้แกเอปากคาบไม้ไว้ให้ดี แล้วเราจะบินไปส่ง แกจะสามารถรักษาปากของแกได้มั๊ย?” หงส์ทั้งสองถามขึ้น

“รักษาได้ ของง่าย ๆ” เต่ารับปากอย่างนั้น

“เอ้า! ถ้าอย่างนั้นเราจะไปด้วยกัน”

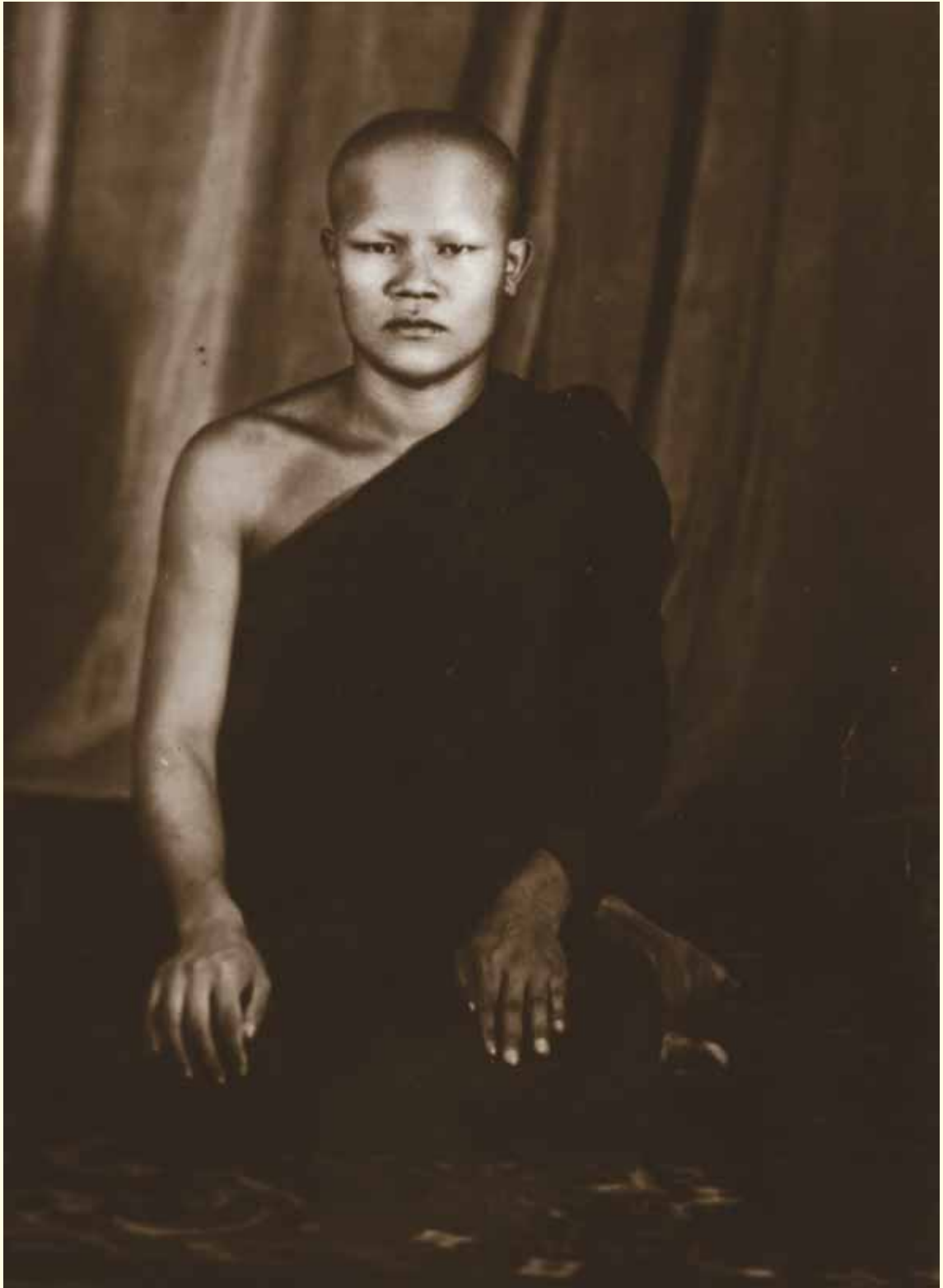
หงส์สองตัวเมียก็ไปเอาไม้มาให้เต่าคาบ เต่าคาบแล้ว หงส์สองตัวเมียก็โฉบบินผ่านไปกรุงพาราณสี คนในพระราชวังมองเห็นก็ร้อง

“โธ้ย! มาดูสิ หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า”
ใคร ๆ ก็รู้แล้วว่าหงส์มันมีปีกเข้าใจหรือเปล่า มันก็บินได้ มันก็หามเต่าได้ละสิ
โธ้ย! โธ้ย! ปากเพราะนี้สิมันสำคัญ ไม่มีปีกแต่อยากอวดดี
บินผ่านไปทางไหน คนก็ร้องว่า “หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า หงส์หามเต่า”
ฝ่ายเจ้าเต่าก็เกิดโมโห จึงอ้าปากจะพูดว่า “โคตรพ่อโคตรแม่มึง ไม่รู้หรือว่า
เต่าหาบหงส์”

พออ้าปากออกม้เท่านั้นแหละ มั้ยยังไม่จบประโยค ก็ตกตุมลงกรุงพาราณสี
ร่างแตกกระจุยกระจาย

กระดองไปทางหนึ่ง ตัวไปทางหนึ่ง หัวไปทางหนึ่ง ขาไปทางหนึ่ง ตายทันที
...แล้วตายจากชาตินั้น จึงมาเกิดเป็นอียายปากเป็นคนนี้ อียายปากเป็นนี้
ไปไหนแกชอบพูดยุยงส่งเสริมให้คนนั้นคนนี้แตกร้างจากกัน ให้คนนั้นหย่าร้างกัน
ถ้าเป็นสามีภรรยา ก็ยุยงส่งเสริมให้สามีภรรยาทะเลาะกัน แล้วหาเรื่องราวสามีไปมีเมียน้อย
ภรรยาไปมีผัวน้อย เอาเรื่องทั้งสองมาตีกันยุ่งไปหมด

● หลวงตาสมัยอุปสมบทใหม่ ๆ ●

นิทานเรื่องนี้จึงสอนให้รู้ว่า “ให้พากันรักษาปากนี้ให้ดี”

เรายกมาเป็นอุปมาข้อเปรียบเทียบ เพราะมันมีอยู่ในชาดก

ความปากเปราะไม่ดี ให้ระมัดระวัง พูดอะไรไปที่จะเป็นไปเพื่อความเสียหายแก่คนอื่น จงหยุดอย่าพูด ให้ระมัดระวัง ไม่อย่างนั้นจะเป็นอียายปากเป็นตกลองกรุง พาราณสี กระดองแตก หัวแตก ขาขาดไปคนละทิศละทาง

อันนี้ก็เหมือนกัน ไปที่ไหนคนแตกกระจัดกระจายไปคนละทิศละทาง เข้ากับใครไม่ได้คนประเภทนี้ ให้ระมัดระวัง แล้วก็ให้เป็นผู้มีเกียรติ เสียสละแก่กันและกัน ให้มีความให้อภัยกัน อันนี้สำคัญมากนะ

(จริงกับปลอมอยู่ด้วยกัน ๙ สิงหาคม ๒๕๖๒)

บิคารมารคาหวังพึ่งร่มกาสาวพัสตร์

สาเหตุที่เราจะได้ออกบวชซึ่งเป็นเหตุไม่เคยคาดฝันมาก่อนคือ...เย็นวันหนึ่งครอบครัวเรา มีพ่อแม่และลูกชายหญิงหลายคนร่วมรับประทานอาหารร่วมกันอยู่อย่างเงียบ ๆ ขณะนั้นพ่อพูดขึ้นชนิดไม่มีอะไรเป็นต้นเหตุเลยว่า...

“...เรามีลูกหลายคนทั้งหญิงทั้งชาย ลูกเหล่านั้นก็ไม่ว่ามันแหละ ส่วนลูกผู้หญิงก็ไม่ใช่ของมัน ลูกผู้ชายก็มีหลายคน แต่นอกนั้นก็ไม่สนใจอะไรพอจะอาศัยมันได้แต่ไ้บวชนี่สิ ที่อยู่อาศัยมันได้นะ

ไ้บวชมันได้ทำงานอะไรแล้ว ภู่วิไวใจมันได้ทุกอย่าง ภู่วิไวยังสู้มันไม่ได้ ลูกคนนี้ภู่วิไวใจที่สุด ก็มีไ้บวชแหละเป็นคนสำคัญ

แต่ตอนภู่วิไวให้มันบวชที่ไร มันไม่เคยตอบไม่เคยพูดเลย เหมือนไม่มีหูไม่มีปากนั่นเอง บทเวลาภู่วิไวตายแล้ว จะไม่มีใครลากูขึ้นจากหมอนรกละแม้คนเดียว ถ้าภู่วิไวไ้บวชนี้ไม่ได้แล้วภู่วิไวหมดหวัง เพราะลูกชายหลายคน ใจภู่วิไวอาศัยไ้บวชนี้เท่านั้น”

ปกติพ่อไม่เคยชมเรา อะไร ๆ ไม่เคยชมมีแต่กดลงเรื่อย ๆ นิสัยพ่อกับแม่เราเป็นอย่างนั้นมาโดยตลอด

พอพ่อว่าอย่างนั้น น้ำตาพ่อร่วงปุปปับ ๆ พอแม่มองเห็นพ่อน้ำตาว่าร่วงเท่านั้น แม่ก็พลอยน้ำตาว่าร่วงตามอีกคน

เราเห็นอาการเช่นนั้นก็เกิดสะท้อนใจ ทนดูอยู่ไม่ได้ จึงโดดออกจากที่รับประทาน ไปนั่งคิดอยู่คนเดียว

นำเรื่องบวชไปคิดอยู่ตั้ง ๓ วัน ไม่ยอมออกมารับประทานร่วมกับพ่อแม่ ได้คิด อยู่ไม่หยุดไม่ถอย คิดเทียบเคียงถึงชีวิตเพื่อนฝูงที่เขาบวชกัน ตลอดถึงครูบาอาจารย์ ที่บวชเป็นจำนวนมาก ท่านยังบวชกันได้ทั่วโลกทั่วเมืองไทย

คิดว่า “การบวชนี้ก็ไม่เหมือนการติดคุกติดตะราง แม้เขาติดคุกติดตะราง ตลอดชีวิต เขาก็ยังพ้นโทษออกมาได้ หมู่เพื่อนเขายังบวชได้ และครูบาอาจารย์ ทั้งหลายที่ท่านบวชจนเป็นสมภารเจ้าวัด ท่านยังอยู่ได้ เหตุใดเราเป็นคนทั้งคน พ่อแม่ เลี้ยงมาเหมือนคนทั้งหลาย อย่างอื่น ๆ เรายังอดได้ทนได้ แต่การบวชนี้มันเหมือน ติดคุกติดตะรางเชียวหรือ เราถึงจะบวชไม่ได้ทนไม่ได้ เราทำไมถึงจะด้อยเอาเสียนักหนา ต่ำช้าเอนกหนากว่าเพื่อนฝูงทั้งหลาย ถึงขนาดพ่อแม่ต้องน้ำตาร่วงเพราะเราไม่สมควร อย่างยิ่ง”

เมื่อคิดดังนั้น จึงตัดสินใจในทันทีว่า

“เฮ้! ทำไมจะบวชไม่ได้ ตาย ก็ตายไปสิ เขาบวชกันมาไม่เห็นตาย พ่อแม่ก็ ไม่ได้บอกให้บวชจนถึงวันตายหรือบอกให้บวชถึง ๑ ปี ๒ ปี แล้วทำไมถึงจะบวช ไม่ได้ล่ะ เราก็คน ๆ หนึ่งแท้ ๆ เราต้องบวช”

เมื่อพิจารณาเป็นที่ลงใจแล้ว จึงได้มาบอกกับแม่ว่า เรื่องการบวชจะบวชให้ แต่ว่าใครจะมาบังคับไม่ให้สึกไม่ได้นะ บวชแล้วจะสึกเมื่อไรก็ได้

แต่ผู้เป็นแม่ยอมฉลาดกว่าลูก จึงกล่าวขึ้นว่า

“โง่ลูก! แม่ไม่ว่าหรอก ขอให้ลูกไปบวช ให้แม่เห็นต่อหน้าต่อตา แล้วสึก ออกมาหึ่ง ๆ ที่คนไปงานบวชยังไม่กลับบ้านก็ตาม สึกต่อหน้าต่อตาคนมาก ๆ นั้น แม่ก็ไม่ว่า”

ก็ใครเล่า! จะเป็นพระหน้าด่านมาสึกต่อหน้าต่อตาคนมาก ๆ ไม่บวชเสียเลย มันยังจะดีกว่า (หลวงตาเล่าแล้วก็หัวเราะ)

(คนจริงย่อมถึงธรรมความจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๒๒)

● หลวงตา (ซ้าย) สมัยอุปสมบทใหม่ ๆ ●

ก้อนแห่งรัก

เพราะความรักเป็นของสำคัญมาก ความรักอันเกิดจากเลือดในหัวใจของตัวเอง รวมแล้วก็ก่อให้เกิดเป็นความรัก

ถ้าจะเรียกว่า “ลูก คือ ก้อนแห่งรักของพ่อแม่ทุกคนก็ไม่น่าจะผิด”

ไม่ว่าคนมีคนจน เศรษฐีผู้มั่งคั่ง อยู่ในสถานที่ใด ๆ ก็ตามย่อมถือสมบัติ คือ ลูกของตัวเองแต่ละคน ๆ นี่เป็นสิ่งที่รักมากที่สุด สละชีวิตสละทุกสิ่งทุกอย่างได้ ไม่มี

อะไรเหลือในหัวใจของพ่อแม่เลย เพราะความรักบุตรซึ่งออกจากเลือดในหัวอกของตัวเอง เพราะฉะนั้น จึงต้องได้เสียสละทุกสิ่งทุกอย่าง

สรุปความลงว่าการที่เราได้บวชนี้ ก็เป็นเพราะพ่อแม่รักที่สุด

ลูกทุก ๆ คน ท่านเลี้ยงอย่างเอาเป็นเอาตายเชื่อว่า

รักอย่างไรบ้างพิจารณาเอาทุกคน รักออกมาจากหัวดับหัวปอดพ่อแม่เอามาให้ลูก ไม่เสียตายอะไรทั้งหมด แม้ชีวิตจิตใจมอบให้ลูกหมดเลย

นี่! จึงเรียกว่า “ความรัก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๕๑)

แม่สอนก่อนเข้านาค

เริ่มแรก..ท่านพระครูฯได้เดินทางมาทำบุญประเพณีที่วัดในหมู่บ้านตาด คือ บริเวณที่ตั้งสถานีวิทย์เสียงธรรมเพื่อประชาชนในปัจจุบัน

พ่อกับแม่ของเราจึงได้ฝากให้เราเป็นนาคเตรียมของเดินทางไปพร้อมท่านในบ่ายวันนั้น

ก่อนไป ด้วยความที่แม่เป็นห่วง จึงเข้ามานั่งใกล้ ๆ แล้วกล่าวกระซิบกระซาบว่า...

“...นี่! แม่จะบอกนะลูก สำหรับลูกแล้ว แม่ไม่มีที่ต้องติในหน้าที่การงานอันใด

แต่เวลาลูกได้นอนแล้วหลับเหมือนตาย ถ้าแม่ไม่ปลุกแล้วไม่เคยลุกเลย

ออกไปบวชแล้ว แม่ไม่ได้ตามไปปลุกนะลูก อย่าทำให้ชายหน้าแม่นะ

ไม่ใช่ว่าพวกพระเณรท่านไปบิณฑบาตในบ้านในเมืองกลับมาแล้ว ต้องไปปลุกท่านบัวมาฉันทันด้วย เพราะท่านยังนอนไม่ตื่น

อย่าให้แม่ได้ยินคำ ๆ นี้เลยนะลูก แม่จะเอาหัวมุดดินตาย”

เราฟังเฉย แต่จิตมันฝังลึกมาก ...คือแต่ก่อนเราจะไปไหนแต่เช้า ๆ ส่วนมากมีแต่บอกแม่ให้ปลุก แล้วก็ล้มนอนตูมเหมือนตาย ทอดอาลัยหมดเพราะคิดแล้วว่าแม่จะปลุก ไม่สนใจเรื่องการตื่นนอน พอถึงเวลาแม่ก็ปลุกเอง แม่คงจะเห็นอย่างนั้น จึงเป็นห่วงในเวลาไปบวช เพราะติดกันกับพี่ชาย ถ้าว่าพรุ่งนี้เช้าให้แม่ปลุก แต่แม่ยังไม่ปลุกเขากลับตื่นเสียก่อน ไปก่อนแล้ว

นี่เป็นข้อหนักใจของแม่ แม่เอาเรื่องนี้ไปวิพากษ์วิจารณ์กับคนอื่นว่า “แม่อยากให้เราเป็นผู้หญิงเสียเองแม่จะได้เบามือ นี่พ่อแสนสบายเพราะมีคนช่วยให้เบามือ ส่วนแม่ทุกข์จะตาย”

(คนจริงยอมถึงกรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

๓ หมัดที่เคຍแพ

โยมแม่ก็พูดถูกแหละ ที่วิตกวิจารณ์เวลาเรานอนแล้วเหมือนตาย เข้ากันได้ที่ ท่านสั่งเสียเราตอนเราจะไปบวช พอบวชแล้วเราก็เป็นจริง ๆ แพ้เสีย ๓ หมัดเลยคือ

หมัดที่ ๑ ...อยู่ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ตอนนั้นจวนจะสอบเรียงดูหนังสือ ทีสองลุกขึ้นแล้วดูหนังสือเหนื่อยมาก ที่นี้ตีห้าก็นอนยัดเส้นเปลี่ยนอิริยาบถ นอนยัดเส้นที่ไรต์ดเราทุกที ไม่ลืมนะ เสียท่าก็ตอนนี่แหละ หมู่เพื่อนบิณฑบาตกลับมา ต้องมาปลุกเราไปฉันจังหันด้วย

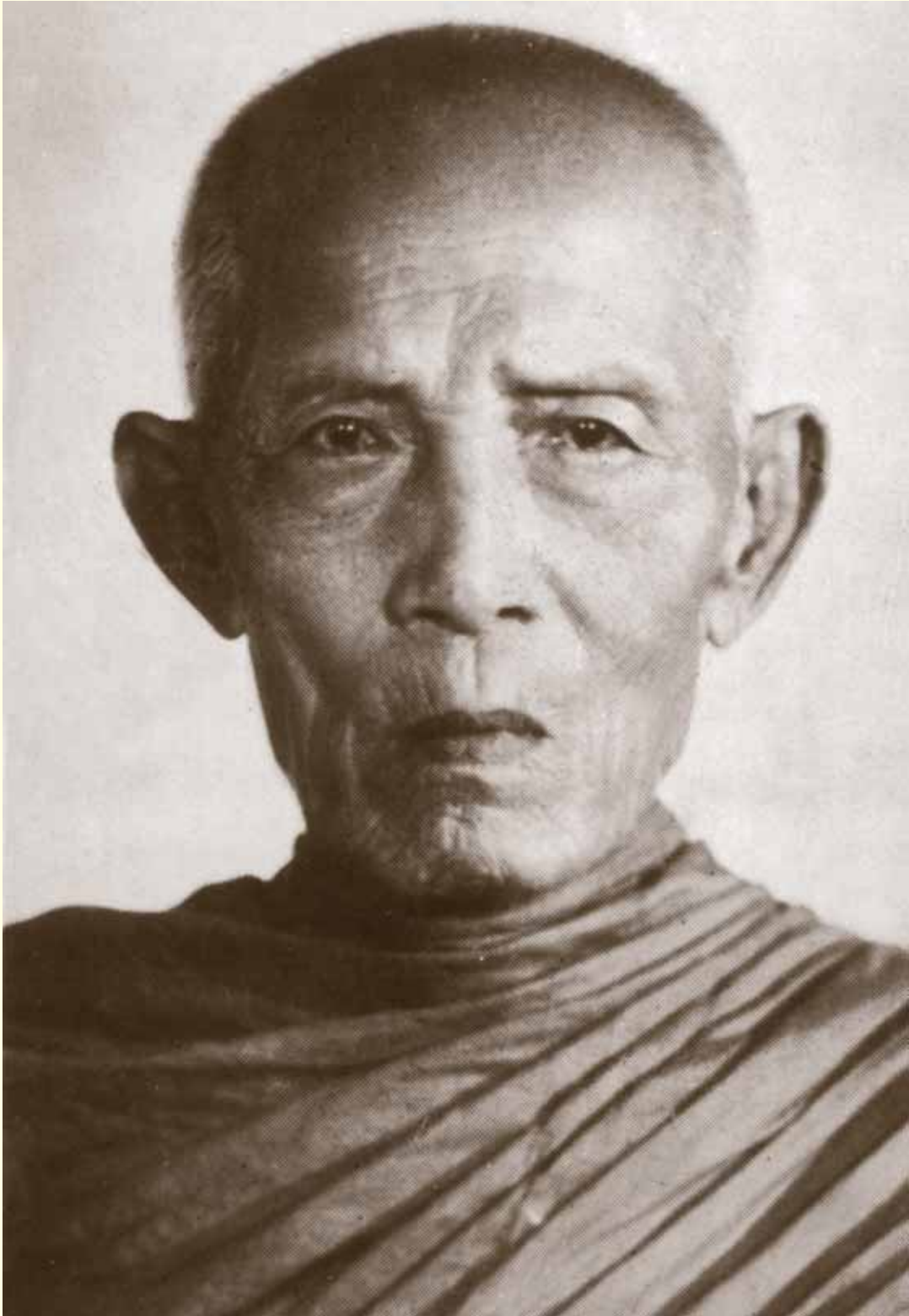
หมัดที่ ๒ ...ตอนอยู่วัดใกล้สถานีทดลองที่จันทบุรี นั่งภาวนาตั้งแต่ตีสามจนกระทั่งถึงเริ่มสว่าง นกร้องจิกแจ็ก ๆ คิดว่าจะยัดเส้นแล้วก็จะไหว้พระ เสร็จแล้วถึงจะไปศาลา พอยัดเส้นแล้วกลับไปเลย แต่นี่ไม่นานนักก็ตื่นขึ้นมา ท่านเพิ่งไปรออยู่ประตูแล้ว หมู่เพื่อนไปบิณฑบาตกันหมด ยังเหลือแต่สายของเราสายเดียวซึ่งอยู่ใกล้ ๆ ก็พอดีหันไปบิณฑบาต

หมัดที่ ๓ ...คราวนี้อยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ตอนนั้นท่านสิงห์ทองไปเที่ยวทางอำเภอมุกดาหาร จากกันไปดูเหมือนได้พรรษาว่ามั่ง ท่านกลับมาคุยกันสองต่อสอง ไปเที่ยวทางมุกดาหาร ไปทางไหน ๆ ก็มาเล่าให้ฟัง

คุยกันไปคุยกันมา เริ่มตั้งแต่สองทุ่มจนกระทั่งถึงตีสี่ มันเพลินเพราะพูดถึงเรื่องวิธีของจิตความรู้ความเห็นของจิตที่มันรู้ยังงเห็นยังงๆ ดูนาฬิกา โอ้ย! นี่มันจะสว่างแล้ว เดือนมิถุนาฯ ตี ๕ มันก็สว่างแล้ว ก็เอายามไปวางไว้ที่นอนแล้วยัดเส้น ลักนิดหนึ่ง คิดว่าถ้าเสร็จแล้วก็จะไปเดินจงกรม

เราเคยฝึกหัดอนามัยร่างกายเราตลอดนะ ยัดเส้น ดัดเส้นทุกอย่าง ดัดทำนั้นทำนี้ พอตัดทำสุดท้ายก็นอนหงายยัดเส้น ในที่สุดเลยหลับเลย หลับจริง ๆ นะไม่

● หลวงพ่อพระครูศาสนูปการณ์ (อ๋อน เขมังกโร) วัดโยธานิมิต หนองขอนกว้าง จังหวัดอุดรธานี ●

ทราบหลับยังไม่มันเร็วขนาดไม่รู้ตัวเลย ไม่ใช่ธรรมดา

ท่านสิงห์ทองท่านก็ไม่นอนเพราะไม่ใช่เวลานอนแล้ว พอเช้าท่านก็ไปบิณฑบาตกลับมาแล้วเรายังไม่ตื่น ยังยึดเส้นหลับอยู่ท่านนั้นนะ

ท่านสิงห์ทองต้องไปสะกิดนิ้วเท้าปลุกเราไปฉันทันที บ๊อบบี้ลุกขึ้นมา หือ ผมขโมยหลับนี่นา เราก็อึ้งงั้น ดัดเส้นมันไปใหญ่ ตั้งแต่บวชมานี้มีสามหน เราไม่ลืมนะ เสียท่ามันแพ้มันตรงไหนก็ต้องบอก มี ๓ หมดนี้แหละ

(๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔)

นาคบัว..ผู้ซอมซ่อ

ตอนเป็นนาค เรานอนอยู่หน้าโบสถ์กับเพื่อนนาคด้วยกัน ๓ คน ส่วนท่านพระครูวัดโยธานิมิตท่านจำวัดอยู่หลังพระประธาน ทุกเช้าตอนตีสี่ เราเห็นท่านลงมาเดินจงกรมเป็นประจำ ท่านจริงจังมาก

พอสว่างก็กลับเข้ามาทำวัตร ทำวัตรเสร็จแล้วก็ไปบิณฑบาต

เราได้เห็นท่านเดินจงกรม จึงกราบเรียนถามท่านว่า “**อยากจะเดินจงกรม อยากจะนั่งภาวนาจะต้องทำยังไง**” **ปริกรรม “พุทโธ”** ลี **เราก็ปริกรรม “พุทโธ”**

“แล้วท่านพระครูเดินจงกรมเดินยังไง” เราถามท่าน

ท่านตอบว่า “เราก็เดิน ปริกรรม“พุทโธ” นั้นละ”

“แล้วท่านพระครูนั่งภาวนาสวดมนต์หฺล่ะ”

“อ้อ! เราสวดมนต์หลายบทหลายสูตร” ท่านว่าอย่างนั้น

ทางเราก็จับใจความได้ทันทีเลย แล้วนำไปทำ

ที่นี้พอถึงวันจะบวช... พวกนาคทั้งหลายเขานุ่งแต่งเนื้อแต่งตัวเรียบร้อย เราก็เตรียมพร้อมแล้วที่จะบวชในวันนั้นเช่นกัน

ท่านพระครูฯ วัดโยธานิมิต ท่านเดินเข้ามาหา มองเห็นเราแต่งชุดนาคซอมซ่อจึงดูเอาทั้งพ่อทั้งแม่ ท่านว่าเอาแบบเจ็บ ๆ แสบ ๆ

ท่านทวาดว่า **“อีแพงศรี!...บักทองดี! สู้ไม่มีเหรอ อะไรๆ สู้ก็ไม่มีเหรอ ดูซิ!นาคบัวเดินอยู่ในวงของนาคทั้งหลาย ซอมซ่ออยู่นั่น สู้เห็นไหม ไม่มีสง่าราศีอะไรเลย**

● สถานีวิทยุเสียงธรรมบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี
เดิมเป็นที่ตั้งวัดบ้านตาดเก่า เป็นสถานที่โยมบิดามารดาฝากหลวงตาเข้านาค ●

นาคทั้งหลายเขาแต่งตัวทุกสิ่งทุกอย่างเรียบร้อย สวยงามน่าดูทุกอย่าง แต่ดู
นาคบัลลี! แต่งตัวซ่อมซ่อม ถ้าสูไม่มี ภูจะหามาให้”

พอท่านว่าอย่างนั้น ทั้งพ่อทั้งแม่จึงรีบไปยกตะกร้าใหญ่ ๆ ใส่เครื่องแต่งตัวทุก
อย่างของเราที่เตรียมมาให้เราแต่ง แต่เราไม่ยอมแต่ง เอาออกมาให้ท่านพระครูฯดู

พร้อมกับกราบเรียนท่านว่า “นี่เครื่องแต่งตัวนาคบัลลี เตรียมมาให้ลูกบวช มี
ทุกอย่างจัดมาให้พร้อมบริบูรณ์ แต่มันไม่สนใจ”

ท่านพระครูฯสั่งว่า “บอกให้มันมาเอาไปนุ่งเดี๋ยวนี้”

ได้บอกแล้วมันกลับพูดว่า “นุ่งอย่างนี้ ถือนุ่งอย่างนี้ ใครจะมาจับ” พอมันว่า
อย่างนั้นแล้วมันก็เดินหนี มันไม่สนใจเลย มันจึงเป็นอย่างนั้น แต่งตัวซ่อมซ่อมกว่า
ใคร ๆ

ท่านพระครูฯพอฟังทราบเหตุผลแล้วก็กล่าวว่า “เออ ๆ ! ไอ้! คนอย่างนี้แหละ
มันจะทรงพระศาสนา เอาแหละเข้าใจ ภูเห็นด้วย เป็นอหังการของตัวเอง ไม่ฟังเพื่อ”

ท่านว่าอย่างนั้นแล้วก็หันหลังเดินกลับ แสดงความดีใจยิ้มแย้มแจ่มใส กิริยา
ท่านเราก็ไม่ลืม แทนที่จะดูไม่ดูนะ กลับชมเชย

เรารักสงวนเนื้อหนังของตัวเองมาตั้งแต่เป็นฆราวาส ถ้าเป็นเสื้อผ้าหรือเป็น
อะไร ๆ ที่แม่ทอดออกมาชิ้นหนึ่งหมดเลย ไม่ไปซื้อให้เสียเงินเสียทอง

นี่! เราพูดเรื่องการแต่งเนื้อแต่งตัว เรื่องรักสงวนเนื้อหนังของตัวเอง ของคนอื่น
ไม่เอามาใช้ ไม่จำเป็นนะ เราผลิตขึ้นได้เราใช้ของเราเอง ดีไม่ดี ดีกว่าที่ซื้อเขา ของที่
ไปซื้อไปหามาไม่ค่อยสนใจ พวกเพื่อนฝูงเขาซื้อชุดโก้เก๋ล่ะ เราไม่โก้ เจย ๆ เป็น
อย่างนั้นแหละ

(วัดป่าบ้านตาด ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๕๑)

เลี้ยงลูก ปลุกโพธิ์

“ธรรม” จึงสร้างคนให้เป็นคนดีมานับกับนับกาลไม่ได้แล้ว คนเราดีด้วยธรรม
ดีด้วยการประพฤติปฏิบัติ สัตว์ทั้งหลายดีด้วยเนื้อด้วยหนัง มีคุณค่าราคาด้วยเนื้อ
หนังกำลังวังชาของมัน อย่างที่โบราณท่านว่า “เลี้ยงลูก ปลุกโพธิ์”

คำว่า “**เลี้ยงลูก**” ก็คือบำรุงรักษาความรับผิดชอบเต็มตัวทั้งพ่อทั้งแม่ญาติวงศ์
นี้เรียกว่าเลี้ยงลูกให้เติบโตขึ้นมา

คำว่า “**ปลูกโพธิ์**” คือ สอนความเฉลียวฉลาด สอนกิริยามารยาท ส่งเข้าโรง
รำโรงเรียนก็เพื่ออนาคตของลูก มีเท่าไรก็ทุ่มลงไป ๆ เพื่อให้ลูกได้ศึกษาเล่าเรียนเต็ม
เม็ดเต็มหน่วย อนาคตจะได้มีความแน่นหนามั่นคง ขนาดนั้นแลพ่อแม่ของคน

เวลามีโอกาสได้บวช ก็ทำให้พ่อแม่ดีอกดีใจแทบจะเหาะจะบินด้วยความปีติยินดี
ใจสะอึกสะอื้นเพราะความตื่นตันทื่นน้ำตาาร่วงไหล นับแต่วันลูกเกิดมาก็มีวันได้บวชลูกนั้นแล
เป็นชีวิตจิตใจที่มีคุณค่ามากเป็นประวัติการณ์ในชีวิตของพ่อของแม่

เพราะก่อนเลือดทั้งก้อนนี้ ประคับประคองทะนุถนอมเลี้ยงดูมาตั้งแต่อยู่ในท้อง
จนกระทั่งบัดนี้ ทุกข์ยากขนาดไหนก็อดทนเอาด้วยความรักสงสาร แล้วได้นี้ก่อนนี้
คือเราทั้งคนนี้เข้ามาบูชา พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ด้วยการบวชการ
ประพฤติปฏิบัติธรรม ด้วยร่างกายและจิตใจที่แสนเลี้ยงยากนี้ ซึ่งจัดว่าเป็น
ความถูกต้องดั่งงามอย่างยิ่งแล้ว จึงเป็นที่ยินดีแก่บิดามารดาวงศ์ญาติเป็นอย่างยิ่ง

ความยินดีของพ่อแม่ที่มีต่อเรา ความปิติซาบซ่านทุกชุมชนนับแต่บนศีรษะลงมา ถึงเท้าก็มีวันนี้ ความสุขมหาศาลที่ได้รับจากลูก ก็มีวันที่ลูกบวชนี้

ตลอดเวลาที่ลูกได้ประพฤติปฏิบัติตัวเกี่ยวกับความเป็นนักบวชนี้แล พ่อแม่มีความภาคภูมิใจมาก ไม่มีสมบัติใดเสมอเหมือน ไม่หวังเอาอะไรจากเราแหละ ท่านหวังแต่อยากให้ลูกเป็นคนดี สมบูรณ์ด้วยศีลด้วยธรรมในตัวตลอดไป

อยากให้ลูกเป็นคนดี อยากให้ลูกมีความรู้วิชาทั้งทางโลกทางธรรม เผลยฉลาดเพื่อรักษาตน หากไปเป็นฆราวาสจะได้มีหน้าที่การงานเป็นหลักเป็นฐาน มีฐานะความมั่นคงในอนาคต ไม่อยากพบเห็นลูกตกนรกทั้งเป็น ด้วยความเห็นผิดคิดนอกกลุ่มนอกทางและการกระทำที่เลวทรามต่าง ๆ

ผู้มั่นคงในเพศของพระ ท่านก็หวังพึงใบบุญแห่งคุณธรรมที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของลูก แม้ถึงคราวตาย ตาก็หลับสนิท ไม่ห่วงใย

นี่เป็นความมุ่งหมายอันใหญ่หลวงของพ่อแม่ที่มีต่อลูก ๆ

การที่จะตอบแทนบุญคุณพ่อแม่ด้วยสมบัติเงินทองเป็นต้นนั้น ส่วนมากพ่อแม่ไม่ค่อยสนใจคิด ยิ่งกว่าอยากให้ลูกเป็นคนดีมีฐานะมั่นคงทั้งทางโลกทางธรรมซึ่งเกี่ยวข้องกัน

ฉะนั้นเราจึงพยายามเพื่อความเป็นคนดีพระดี หากทนต่อกระแสของโลกไม่ไหว เพราะความจำเป็นบังคับที่ต้องสีกออกไป ก็ให้นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตัวเองตามเพศของชาวพุทธที่ดี อย่าลดละปล่อยวางตลอดอวสานแห่งชีวิต

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๒๓๕-๒๓๖)

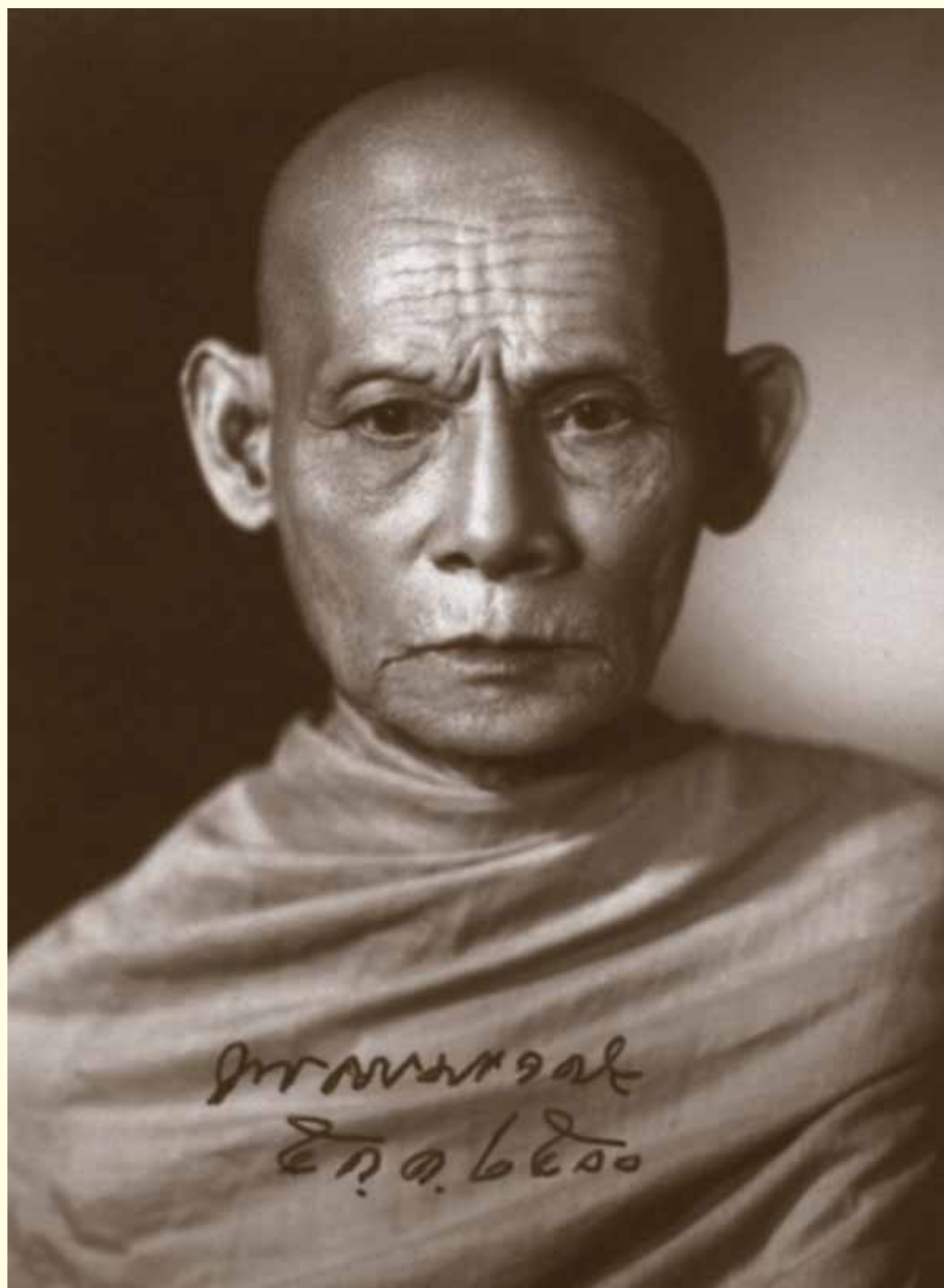
.....

จิตที่มีกิเลส จิตจึงเป็น
เจ้าเมื่อ ก่อถนอมอยู่ตลอดเวลา
ทรงต่อ กับกิเลสแม้พระบาทเจ้า
เลสาอภิกเป็นทนต์จนหมิ่นหมิ่น
มณีนัดสี กิเลสก็สละปฏิก
นี้เลพอพดพอแนวยังกับ

.....

● พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) พระอุปัชฌาย์ของหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ●

พรมคำ ๑

(พ.ศ. ๒๕๗๗)

จำพรรษาที่วัดโยธานิมิต ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

อุปสมบท

...เราบวชที่วัดโยธานิมิต ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เมื่อ
วันที่ ๑๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๗๗ เวลา ๑๔ นาฬิกา ๔๕ นาที

โดยมี พระธรรมเจดีย์ (จุม พนฺธุโล) เป็น พระอุปัชฌาย์

พระครูปลัดอ่อนตา เขมฺงฺโกโร เป็น พระกรรมวาจาจารย์

...พอบวชแล้วก็เตือนตนเองทันทีว่า...

“...เอาละนะที่นี่..ไม่มีใครจะตามแนะนำตักเตือน ตลอดถึงการหลับการตื่น
ไม่มีใครปลุกละนะ เราต้องเป็นเราเต็มตัว ตั้งแต่บัดนี้ไปไม่หวังพึ่งพ่อแม่ตั้งแต่ก่อน
อีกแล้ว ทำความเข้าใจกับตัวเองราวกับว่า อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ”

อ่านหนังสือถึงเวลาตีสองตีสามเป็นประจำ มีถึงตีสี่บ้างเป็นบางวัน แล้วถึงนอน
ถึงนอนดึกมันก็ตื่นทัน มันตั้งทำของมันอย่างจริงจังไม่เคยพลาดเลย

บางทีก็นอนตีห้าบ้างเป็นบางครั้ง ตีห้าก็สว่าง เดือนมิถุนายน กรกฎาคม พอ
สว่างก็ลงทำวัตรแต่เช้าแล้วจึงค่อยออกบิณฑบาต

เรื่องทำวัตรนั้นในพรรษานี้ตั้งสัจอธิษฐานไว้เลยว่าจะไม่ให้ขาดทั้งเช้าทั้งเย็น

การทำวัตร ได้กราบเรียนท่านพระครูไว้ด้วยว่า หากจำต้องไปตามกิจนิมนต์
ขอให้ท่านรอกันว่าเราจะกลับมาถึงค่อยทำวัตร เราขอท่านไว้อย่างนั้น

นี่ หมายถึง ทำวัตรส่วนรวม ส่วนที่กุฎิ เราทำอีกทีหนึ่ง

นี่ เราอธิษฐานไว้เป็นส่วนรวม ทำวัตรส่วนรวมไม่ให้ขาดทั้งเช้าและเย็นในพรรษา

(คนจริงย่อมถึงธรรมของจริง ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

● ใบสุทธิหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ●

ซึ่งในรสพระธรรม

การอ่านหนังสือนี้สำคัญมาก เราได้เป็นหลวงตามานำพี่น้องทั้งหมดทุกวันนี้ เพราะหนังสือประวัติพระพุทธเจ้า และประวัติพุทธสาวก อ่านแล้วจิตหมุนตัว ปลุกจิตใจได้ถึงขนาดนี้

พุทธประวัติดูดดื่มซึมซาบเข้าถึงใจ ๆ เป็นกำลังใจหนุนออกมา ๆ

อ่านประวัติของท่านแล้วซึ่งถึงกับน้ำตาวิ่ง

น้ำตาวิ่งเหตุเบื้องต้นก็คือ สงสารพระองค์ท่านที่สลับสไลถึง ๓ หน พระพุทธเจ้ากว่าจะได้ตรัสรู้ทรงทรมานแสนสาหัส ถึงขั้นสลับ ๓ หน เราก็น้ำตาวิ่ง

พอท่านได้ตรัสรู้ถึงแดนอัศจรรย์แล้ว ก็อัศจรรย์ท่านอีก น้ำตาวิ่งอีก

นำตานี้เป็น “นำตาที่มีคุณค่ามากที่สุด กระเทียมหัวใจถึงกับได้บวชไม่สึก”

พอบวชได้ ๔ พรรษา กลับไปเยี่ยมบ้านโยมพ่อได้ถามเราว่า

“ไม่ยากสักข้างเธอ” เราได้แต่นั่งนิ่งไม่ตอบว่าอะไร

๒. ไร่เรื่องลึกไม่คำนึง มีแต่หมุ่นตัวเข้าสู่ธรรมของพระพุทธเจ้า

การอ่านหนังสือจึงไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย

ตอนสำคัญก็คือ ไปอ่านประวัติของพระพุทธเจ้า ดูว่าท่านดำเนินอย่างไร

จากนั้นก็ดูประวัติของพระสาวก ออกมาจากสกุลไหนก็ตาม สกุลพระราชามหา
กษัตริย์ เศรษฐี ภูมพี พ่อค้า ประชาชนคนธรรมดา เวลาบวชได้รับพระโอวาท
จากพระพุทธเจ้าแล้ว องค์นั้นเข้าอยู่ในป่านั้น องค์นี้ในเขาภูกันนั้น องค์นั้นอยู่ในถ้ำนั้น
เงื่อมผ้านั้น ไม่สนใจไยดีในเรื่องสมบัติเงินทองซึ่งเคยเป็นเศรษฐี ภูมพี และเจ้า
อำนาจวาสนามาแต่ก่อนนั้นเลย สละตัดทิ้งทั้งหมด เข้าอยู่ในป่าในเขา อยู่อย่างไรก็ตาม
กินอย่างไรก็ตาม ขอแต่ให้ดำเนินทางธรรมะให้เต็มหัวใจด้วยความอยากนี้

อยากพ้นทุกข์   อยากเหลือประมาณ   อยากมากเท่าไรจิตยิ่งหมุ่น   เรา ก็ เหนื่อย
มาเทียบ

ที่นี้พอเห็นท่านในตำรับตำรา องค์นั้นตรัสรู้ องค์นั้นบรรลุนิพพานที่นั่น ๆ เราก็
อยากเป็นพระอรหันต์

ตั้งใจไว้ว่า “เราจะเอาให้เป็นพระอรหันต์ให้ได้ เราจะเรียนเสียก่อนพอให้รู้แนวทาง แล้วเราจะออกปฏิบัติ เอาให้เป็นพระอรหันต์องค์หนึ่ง ไม่ได้เอาให้ตายเลยเชียว”

พอเรียนจบชั้นที่ตั่งสัจอธิฐานไว้แล้ว

ที่นี้เกิดความสงสัย พอจะเอาจริงเอาจังกิเลสมันปิดตาปิดใจ

ถ้าหากว่า เราปฏิบัติไปแทบล้มแทบตาย สละกำลังชีวิตจิตใจทุกด้านลงไปแล้ว ไม่มี
มรรคผลนิพพานเป็นเครื่องต้อนรับแล้ว เราจะไม่ขาดทุนไปหรือ จึงเกิดข้อข้องใจ
ขึ้นมา

(ส่วนแสงธรรม ๒๓ ธันวาคม ๒๕๔๑)

● ๑. โบสถ์เก่า วัดโยธานิมิต ๒. ปัจจุบันกำลังบูรณะ พ.ศ. ๒๕๕๑ (หลวงตาสนับสุนนุนบูรณะ) ●

นิสัยชอบภาวนา

บวชมาใหม่ ๆ แต่นิสัยชอบภาวนา นิสัยอันนี้มีมาตั้งแต่ดั้งเดิม ไม่มีใครสอน มันหากเป็นอยู่ในจิต มันแปลกมากเรื่องนี้

พอหยุดจากอ่านหนังสือจะเหลือเวลาไว้ ๑ ชั่วโมง ทุก ๆ คืน สมมุติว่าเราจะนอนตอนตี ๑ พอถึงเวลา ๖ ทุ่ม เราหยุดอ่านหนังสือก่อน คือเวลา ๖ ทุ่มถึงตี ๑ ต้องทำสมาธิภาวนา ตั้งใจพุทโธ ๆ ไปเรื่อย ๆ

ตอนแรก มันไม่ได้เรื่องเพราะคนไม่เคย วันไหนไม่ได้เรื่องก็ช่างมัน เราได้ภาวนาได้บุญก็เอา หลายครั้งหลายหนสุมไปสุมมา เหมือนสุมหาปลานะ สุ่มหลายครั้งหลายหนก็ไปเจอเอาจนได้ จิตสงบเข้ามาข้างใน เหมือนเราตากแหไว้แล้วดึงจอมแห ดิ้นแหมันก็หดเข้ามา ๆ

นึกพุทโธถี่เข้าไป ๆ แล้วกระแสของจิตค่อยสงบเข้ามา ๆ ความสงบของกระแสจิตนั้น ก็เป็นจุดที่ทำให้เกิดความสนใจอีกจุดหนึ่งเหมือนกัน ยิ่งพุทโธถี่เข้าไปเท่าใด กระแสของจิตรวมเข้ามา ๆ เท่านั้น โลกภายนอกเหมือนไม่มี มันขาดจากกันหมด เรื่องโลกสงสาร มีอันเดียวเท่านั้นเป็นของอัศจรรย์ จึงเป็นเหมือนว่าเกาะในท่ามกลางมหาสมุทร “**อัศจรรย์ อัศจรรย์จริง ๆ**” เพราะเราไม่เคยเห็นนับแต่วันเกิดมา มาเจอเอาวันนั้นในเวลานั้นด้วย ตื่นเต้น มันไม่เคยเห็นความสุขความอัศจรรย์ ความแปลกประหลาดอย่างนั้น มันก็ตื่นเต้น ความตื่นเต้นเลยไปกระเทือนความสงบเสีย จิตจึงถอนออกมา

นี่พูดย่อ ๆ นะ เวลามันรวมนั้นมันอัศจรรย์จริง ๆ มันเหมือนเกาะอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรทะเลหลวง เป็นจุดที่สงบ อัศจรรย์ และมีความสุขอยู่ในนั้น

ความแปลกประหลาดอยู่ในจุดนั้นหมด

(หลักการ - หลักความจริง หน้า ๒๑๗-๒๑๘)

บวชได้หนึ่งพรรษาต้องเทศน์

หลวงตาบ่าวบวชใหม่ ๆ ได้พรรษาเดียว ยังไม่ได้เรียนนักธรรมตรี เรียนแต่สวดมนต์ สวดพระปาฏิโมกข์จบหมดแล้ว

ออกพรรษาแล้วฤดูเขาจะเอาข้าวขึ้นยุ้งขึ้นฉาง ภาษาอีสานเขาเรียก “ฟาดข้าว” ฟาดข้าวเสร็จเรียบร้อยแล้วเขาก็นิมนต์พระไปทำบุญที่ “กองประทายข้าวเปลือก” เขาไปทำบุญแล้วเขาจึงจะขนขึ้นบ้านขึ้นเรือน

เขาจึงมานิมนต์ ท่านพระครูฯ วัดโยธานิมิต

ท่านก็ให้เราเป็นหัวหน้า เราเพิ่งบวชได้พรรษาเดียว **“มันไม่มีพระจะทำอย่างไร ไปฉลองศรัทธาให้เขาหน่อยสิ”** ท่านว่าอย่างนั้น

จึงตกลงให้เราเป็นหัวหน้า เราก้ได้หนังสือเทศน์ อันหนึ่งประมาณ ๑ กัณฑ์จบพอดี ดิดยามไป หากเวลาจำเป็นก็ต้องเอานี้ออกเทศน์

เราก้ไป... ไปก้ไปนอนค้างคืนที่บ้านหนองแวงตะวันออกบ้านดงเค็ง

พอไปตอนกลางคืนสวดมนต์เรียบร้อยแล้ว ตอนเช้าฉันจึงหันเสร็จ เขานิมนต์ให้ขึ้นเทศน์ เทศน์ตอนแรกก็ได้นะสิ มันมีหนังสือเล่มหนึ่งบาง ๆ กัณฑ์เดียวความว่า

“จิตเต สงกิลฺลฺล เจ ทฺวคฺคติ ปาฎิกฺขชา” เมื่อจิตเศร้าหมอง ทศฺติเป็นอันหวังได้

เทศน์จบกัณฑ์นี้แล้ว ต่อมาพวกหลังแห่กันมาอีก มาขอฟังเทศน์

ที่นี้ไอ้ตัวศรัทธาเจ้าภาพก้ว่า “ท่านเทศน์ให้ฟังก้ได้จะยากอะไร?”

เขาไม่ยากนะสิ เรามันจะตายเอา (หัวเราะ) มันเหงื่อแตก นี่หนาว ๆ นะ โธ! เราอยากฆ่าเผ่านั้น เรายังไม่ลื้มเผ่านั้น เผ่าที่ว่า **“ยากอีหยัง เทศน์”** โธ! ยากบ่ยาก โอ้! คนเรามันจนตรอกจริง ๆ มันเทศน์ได้เด้อสิว่าเด้อ มันลืตายมันเทศน์ได้ (หัวเราะ) เหงื่อนี้ไหล เอาถังมาใส่สลักลิบถังนี้เต็มหมดแหละ

พอเทศน์เสร็จก้ออกมา เพื่อนพระมาด้วยกัน มาพูดหยอกล้อว่า “โธ! เวลาเทศน์ก้เทศน์ดีนะ”

“อยากตายดี.. อยากตายอย่ามายุ่งเด้อวะ อย่ามาล้อเด้อวะ” เราว่า

“ช่วย! เจ้าเทศน์ดีอีหีลี้ตัว” (ท่านเทศน์ดีจริง ๆ)

“ช่วย! อยากตายอีหลีดีเดี๋ยวนี” (ไม่อยากจะตายอย่ามาล้อเลียน) เรามั่นโมโหนี่วะ
เหวี่ยงยังแตกอยู่ปะเซา (เหวี่ยงไหลไม่หยุด) เข้าใจไหมละ ภาควิชาทางนี้เขาเรียก “**ข้าว
โป่ง**”

ฉันเพลข้าวโป่งแผ่นเดียวก็ฉันไม่หมดมันลิตาย มันแค้น (จุกในอกกินไม่ลง) โน่น
นะ

พอไปถึงวัด จึงหาคันคัมภีร์เอามาท่องกัณฑ์เทศน์เลย **คันหนังสือเทศน์ท่านเจ้า
คุณอุบาสีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจนฺโท) คันเอกกัณฑ์เทศน์ท่านที่เราชอบใจ** ท่อง
ขึ้นใจคล่องปากยิ่งกว่าท่องพระปาฏิโมกข์เสียอีก เลยไม่ถูกนิมนต์เทศน์อีกเลย

เคียดแค้นยังไม่หายเวลานี้ เดินผ่านเข้าไปบ้านหนองแขว ดูปืดดูโก่ ดูหมดูหมา
ผู้คน เราจะเอาให้เหลกหมดเลย เราเคียดแค้น มันโมโหจนกระทั่งปานนี้ยังไม่หายนะ
นี่ละมันขบขันเรื่องคนอกจะแตกเทศน์ไม่ได้ แต่มันก็เทศน์ไปได้ มันก็แปลกอยู่

เราไม่เคยมีจนตรอกจนมุม มีครั้งนี่ครั้งเดียว จากนั้นไม่เคยมีปรากฏ

ในชีวิตของพระเรามีครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่เราฝังลึกมาก อันนี้ก็ลืมจากนั้นมา
แล้วก็ไม่มีอะไร เรื่อย ๆ ธรรมดาไม่เห็นมีอะไรขัดข้อง

การเทศนาว่าการเรียนหนังสืออยู่มันก็มีการเทศน์ก็เทศน์เรื่อยธรรมดา แต่
เทศน์ทางด้านปริยัติ ๆ ไปธรรมดา พอออกปฏิบัติแล้วไม่เทศน์เลย แต่มันก็หากมี
บ้างในบางครั้ง ไปพักอยู่ข้างบ้านเขา เขามีงานในหมู่บ้านเขาก็มานิมนต์เราไปเทศน์

ที่นี้ออกปฏิบัติมันเป็น “**มหา**” แล้วนี่

เราบอก “โอ้ย เทศน์ไม่เป็นเทศน์ไม่ได้”

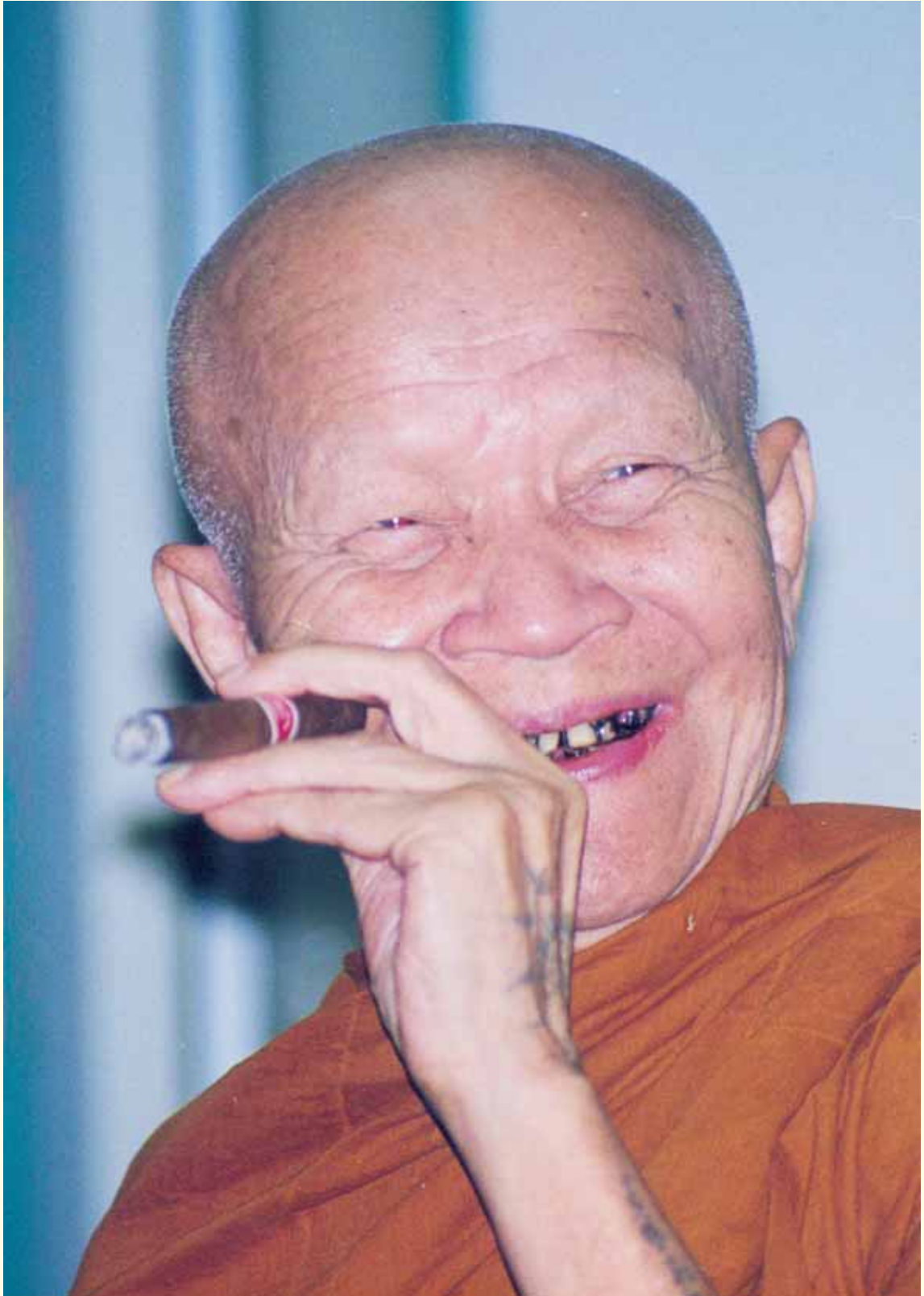
“โอ้ย อย่าพูดเลยว่ามหาเทศน์ไม่เป็นไม่มีใครเชื่อ” เขามัดคอเราเอาตรงนี้ มหา
ก็มัดคองะ ลงเป็นมหาแล้วเทศน์ไม่เป็นนี่ไม่มีใครเชื่อแหละ เขาก็มัดคอไปเทศน์จนได้
มันมีเป็นครั้งคราว

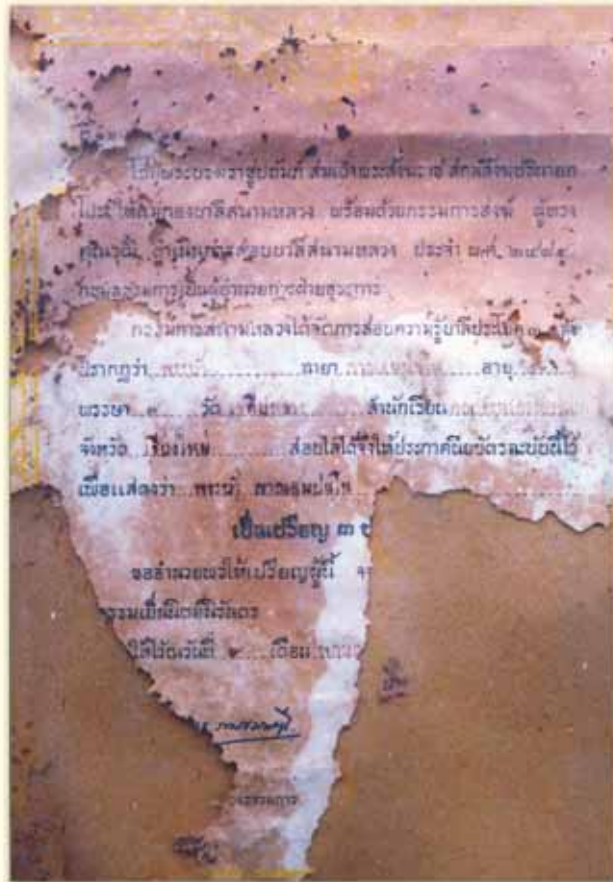
(กรรมฐานกลัวเสือ-เข้าถ้ำ วัดป่าบ้านตาด ๒๔ มกราคม ๒๕๓๖

และวัดป่าบ้านตาด ๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

● ท่านเจ้าคุณอุบาลีคุณูปมาจารย์ (จันทร์ สิริจันโท) ●

● ใบประกาศนียบัตรเปรียญธรรม ๓ ประโยค ของหลวงตา ●

บวชใหม่โคนำ

พอสูบบุหรี่เราก็ระลึกถึง “พระกอง” ที่วัดโยธานิมิต ท่านเกิดปีเดียวกันกับเรา เป็นเพื่อนกันตั้งแต่เป็นฆราวาส ท่านอยู่บ้านโนนทัน หนองตูม นิสัยท่านชอบตลก เรา ยังไม่ลืมนะ ท่านบวชก่อนเราพรรษาหนึ่ง อายุเท่ากัน คือท่านบวชเป็นเณร พออายุ ถึงพระท่านก็บวชเลย เราบวชตอนอายุ ๒๐ ปี ๙ เดือน

ที่นี้เวลาบวชแล้วไปคุยกันที่กุฏิท่าน ท่านเป็นคนนิสัยชอบพูดตลก เหมือนจะ หัวเราะหากไม่หัวเราะ มันทำให้คนอื่นหัวเราะจะตาย เราไปก็ไม่เคยคิดเคยอ่านเพราะ เคยสูบบุหรี่อยู่บ้างแล้ว เห็นหมูปูบก็เลยสูบกับเขา จับบุหรี่ปั๊บมาจุดสูบ

พระกองท่านเห็นอย่างนั้นท่านก็ว่า “ไอ้พระบวชใหม่ บวชมามันไม่มีธรรมมี วินัย บุหรี่นี้ได้พันทุอธรรมาแล้วหรือยังก็ 모르 สูบสุมสี่สุมห้า เดี่ยวอาบัติกินหัว”

ว่าแล้วเฉยนะ ใครก็ไม่เคยคิดว่าบุหรีจะต้องพินทุธิษฐานเหมือนผ้า เราก็รีบไปเห็นหมู่เพื่อนสุมก็ไม่เห็นองค์ไหนพินทุธิษฐาน แล้วมาว่าให้เราซึ่งเป็นเพื่อนกัน

ท่านพูด เราก็เชื่อละซี คนหนึ่งพูดหน้าตาซึ่งข้งเหมือนเราผิดจริง ๆ นี่นะไม่ใช่ธรรมดา หน้าเคร่งขรึมนะ นี่ละเวลาจะตกลงนะ

“อ้าว! บุหรียังต้องพินทุธิษฐานด้วยหรือ?”

“อู๊ย! นี่ยังไม่รู้หรือบวชมาขนาดนี้แล้ว ยังไม่รู้พระวินัยอีกหรือบวชมาขนาดนี้แล้ว” เราฟังแล้วก็ยิ่งร้อนใหญ่เลยนึกว่าเราผิดวินัย

“แล้วบุหรีนี่มันพินทุธิษฐานว่ายังไง” เราถามเพราะไม่รู้นี่นาเพิ่งจะมาทราบเดี๋ยวนี้

“อือ๊ย! บวชมาขนาดนี้ยังไม่รู้พินทุธิษฐาน ตาย ๆ นี่เป็นอาบัติมาเท่าไรแล้วพระใหม่ล่ะ” ยังชู้เราอีกด้วยนะ ไม่มีขี้มนะ ยังชู้อีก

“นี่บวชมานานเท่าไร มันเป็นอาบัติมาเท่าไรแล้ว”

“แล้วมันพินทุธิษฐานว่ายังไง?”

บทเวลาบอกคำอธิษฐานที่มันขบขันนะ พอชู้เราเต็มเหนี่ยวแล้ว

“คำพินทุธิษฐานเท่านี้ก็ไม่ได้ มันจะไปยากอะไร มันไม่ยืดยาวอะไรเลยยังไม่ได้อีกเหรอ คำสั้น ๆ เท่านี้ก็ไม่ได้” ว้างนั้นนะ

“ไม่ยากแล้วมันว่ายังไง?”

“อิมัง ควันถมดัง อธิษฐามิ”

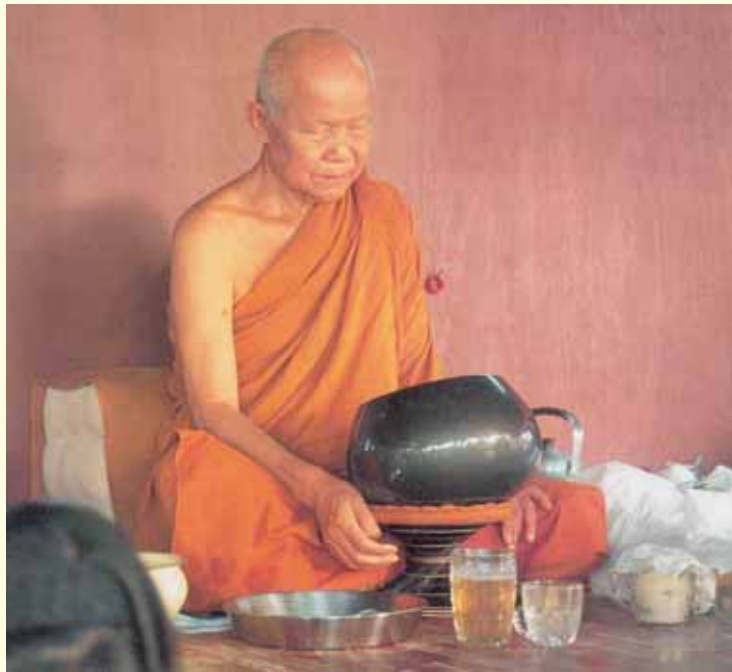
ควันถมดังคือควันถมจุมกเข้าใจไหม ท่านว่าแล้วก็แสดงหน้าตาเฉยด้วยนะ นี่มันนำโมโห คนหนึ่งจะตายร้อนเป็นไฟ เราโมโห เลยไม่ลืมหุนกระทั่งบัดนี้

เพราะคำอธิษฐานเหล่านี้มันจะมีมาจากที่ไหน ก็ท่านว่าตั้งขึ้นหลอกอำเราซึ่งเป็นพระใหม่ให้ตกใจเล่น ๆ

(๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔)

เขากลัวเราจะเป็นบ้า

เริ่มต้นตั้งแต่บวช..เราตั้งใจเรียนหนังสือจนเข้าไปพ้องท่านพระครูเจ้าอาวาสวัดโยธานิมิต คือ ช่างเขาไปทำหน้าที่ต่างกฏีชั้นสอง เราพักอยู่บนนั้น เขาไม่เคยเห็นเวลา

เรานอน เราก็ไม่ทราบว่าเขาสังเกตเรา เพราะเราไม่ได้สังเกตอะไรใคร นอกจากเรียนหนังสือเท่านั้น

สุดท้ายเค้าไปฟ้องท่านพระครูว่า “ขอให้คุณบัว ท่านพักผ่อนบ้าง ดูท่านไม่มีเวลาพักผ่อนเลย เท่าที่สังเกต ไม่ว่ากลางวันกลางคืนไม่สนใจกับใคร ออกจากห้องมาแล้วถือหนังสือจ่อมาอยู่那儿 นอกนั้นเข้าห้อง ๆ ไม่เคยสนใจกับใครมาเป็นประจำ กลางคืนท่านไม่ทราบท่านนอนเวลาไหน มองเข้าไปช่องหน้าต่าง เห็นแต่ไฟอยู่อย่างนั้น ลักเดียวโผล่ออกมาแล้วเข้าไป ท่านนอนเวลาไหน นี่กลัวท่านจะเป็นบ้า”

ท่านพระครูท่านก็แก้ดินะ “โยม! คุณบัวนอนหนุนหมอนหรือหนุนมะพร้าว เราที่นี่นอนหนุนมะพร้าว สมัยไปเรียนสนธิ์เรียนมูล (การเรียนของพระในสมัยโบราณ) ที่จังหวัดอุบลฯ เราหนุนมะพร้าวพอมะพร้าวกลิ้งตก เราลุกทันที อันนี้คุณบัวนอนหนุนหมอนหรือหนุนมะพร้าวล่ะ”

“ท่าน...นอนหนุนหมอน” โยมตอบ

ท่านพระครูจึงว่า “เออ! ถ้าอย่างนั้นไม่ต้องห่วงท่าน ถ้าไปบอกท่าน ท่านจะเสียกำลังใจ”

อันนี้คนอื่นมาแล้วให้ฟัง ท่านพระครูท่านไม่พูดหรอก ท่านเฉยเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒)

ลิตอ'ม ลิก ลอ'มธรรม ผู้
 ทั่วฟ้าฟ้า ลุก กิ'ท่ากบิลม ล้าง บัญ
 งามว่าไม่มี. ล้ม เล ลอ'ม ยอด
 ทบใจจวบสิ้น ท วัระ: เทพ นมดหน้า
 ตามเจ้าบอง มนุ มน มน สวรรค
 นีทาน มน บอง มี อยู่ ตลอดอเนก
 ทน

● สมเด็จพระมหาธีรวงค์ (พิมพ์ ธรรมธโร) ●

พรมที่ ๒-๖

(พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๘๒)

จำพรรษาที่วัดสุทธจินดา ตำบลโพธิ์กลาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์สอนปริยัติ

ทางด้านปริยัติมี **พระราชกวี** (ภายหลังดำรงตำแหน่งเป็นสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ **พิมพ์ ธมฺมธโร**) สอนทางด้านปริยัติที่วัดสุทธจินดา โคราช ท่านเป็นพระนักเสียสละ ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว

เราอยู่กุฏิเดียวกับท่าน เป็นผู้ดูแลของทุกอย่างของท่าน เป็นผู้สั่งจับสั่งจ่ายสิ่งเก็บอะไร ๆ ทั้งหมด เพราะฉะนั้นจึงรู้จักท่านได้ดี ท่านมีเท่าไรให้หมด ท่านเด่นมากในทางเป็นนักเสียสละ

พ่อแม่ครูจารย์มั่นเป็นองค์ที่ ๑ ท่านเป็นองค์ที่ ๒ ที่นั่งอยู่ในหัวใจของเรา

นอกนั้นเราไม่ได้ประมาท เราไม่ค่อยได้สนิทสนมกับท่านนักจึงไม่ค่อยรู้

แต่สำหรับพระราชกวี (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ พิมพ์ ธมฺมธโร) นี้ เราอยู่กับท่านเวลาเรียนหนังสือ ท่านเป็นผู้สอนฝ่ายบาลีให้เรา

ขณะเรียนหนังสืออยู่ ถ้าเราทราบว่ามีพระกรรมฐานท่านมาอยู่ในวัด หรือมาอยู่ที่ไหน ๆ เราจะต้องเข้าไปหาท่านจนได้ เวลาฟังธรรมะกรรมฐานรู้สึกว่ธรรมะมันกลมใจเคลิ้มไปเลย เราจะเป็นนิสัยอย่างนั้น

เรามาคู่ วัดสุทธจินดา โคราช ตั้ง ๕ ปีเต็ม เรียนหนังสืออยู่ที่นี้ก็เรียน ออกปฏิบัติกรรมฐานไปทางเขาใหญ่ ป่าเขาทางอำเภอบักธงชัย ที่ไหนไปทั้งนั้น ไปเที่ยวภาวนาเวลาว่าง คือเวลาหยุดโรงเรียน

พี่น้องชาวโคราชเลี้ยงมาเป็นเวลา ๕ ปี หากไม่ได้ขบได้ฉันอาหารอะไรเลยใน ๕ ปีนี้ อย่าว่าแต่เนื้อหนังเลย กระตูกก็ไม่มีเหลือ

(สวนแสงธรรม ๑ ธันวาคม ๒๕๓๑ และ วัดป่าสาละวัน ๑ กันยายน ๒๕๔๑)

● หนังสือสมัยเรียนนักธรรมและบาลีของหลวงตา ●

ขอเงินโยมแม่ซื้อหนังสือ

สมัยเรียนหนังสือได้เขียนจดหมายมาขอเงินกับโยมแม่เพื่อซื้อหนังสือเรียน โยมแม่จะมอบให้ครูชาลีเป็นคนส่งเงินให้เราตลอด

เงินที่ขอพ่อแม่มานี้ เราเห็นเป็นคุณค่าอย่างยิ่ง นำไปซื้อหนังสือทุกบาททุกสตางค์ใช้เฉพาะเรื่องของตัวเอง ไม่ขอทานที่ละมาก ๆ เราก็ประหยัดของเราเหมือนกัน คือ เห็นนอกพ่อแม่ เพราะขอมาที่ไรส่งไปเลยไม่มีอดมีเอื้อน ขอเท่าไรให้ไปทันที ๆ เรื่องเงินนี้เราจึงไม่จ่ายทางอื่นเลย

นี่พูดถึงเรื่องเรียนหนังสือขอเงินจากทางบ้านไปเรียน เพราะเราเรียนหลายสำนัก ออกจากสำนักนี้ไปสำนักนั้น ออกจากสำนักนั้นไปสำนักนั้น มันถึงได้รู้ได้เห็นทางด้านปริยัติทั่วถึง วัดใหญ่วัดน้อยวัดราษฎร์วัดหลวงไปหมดเลย

ที่นี้เวลามันผ่านมาหมดแล้วก็พูดได้ตามที่รู้ที่เห็น

พอหยุดจากการศึกษาเล่าเรียนก็เลิกขอเงินเลย

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาไม่เคยขอเงินแม่แม่มีสตางค์แดงเดียว

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มิถุนายน ๒๕๔๔)

เพื่อนพระนักศึกษาแซว

ในระยะที่อยู่วัดสุทธจินดา โคราช ก็มีวัดป่ากรรมฐาน เช่น วัดป่าสาละวัน วัดป่าศรัทธารวม เป็นต้น

พอวันไหนว่างจากเรียนหนังสือ เราจะไปฟังเทศน์ท่านอาจารย์สิงห์ ขนดุยาคโม ที่วัดป่าสาละวัน ท่านจึงพบเราบ่อย เราก็ไปตามประสาของเราที่นิสัยชอบภาวนา

ท่านอาจารย์สิงห์ยังชมให้พระฟังว่า **“พระหนุ่มองค์นี้สำคัญนะ นั่งภาวนาเหมือนหัวตอ”** เพราะเราไปฟังเทศน์ของท่านตลอด

ตอนนั้นเราภาวนายังไม่เป็น ยังไม่ทราบที่ท่านเทศน์มีบทหนักเบาขนาดไหน เรื่องวิถิจิตที่ท่านแสดงนั้น เรายังไม่เคยได้ยินมาก่อน

ไปวัดนั้นวัดนี้เขาก็ทราบว่าเป็นวัดกรรมฐาน แต่เราบอกว่าไปดูหนังสือ ความ

● พระอาจารย์สิงห์ ขนตยาคโม ●

จริงไปดูหนังสือใหญ่ คือ ภาวนา ไม่ให้ใครทราบ มันหากเป็นอยู่เล็กๆ ถ้าหากพูดออกมาห่มเพื่อนชัดทันที จึงไม่พูด เคยติกว่า เขาเป็นลิง เราก็คือลิง เขาเป็นอะไรก็ไปกับเขาไป

คำว่า **“ลิงค่างด้านปริยัติ”** นั่นคือ กิริยาหยอกเล่นกันธรรมดา แต่ไม่ให้ผิดจากหลักธรรมหลักวินัย เราเรียนหนังสืออยู่ ใครมาดูถูกพระกรรมฐานไม่ได้นะ แต่ก็มีน้อยมากที่ปริยัติจะถูกพระกรรมฐาน ถ้าเขาพูดออกมาในเชิงดูถูกอะไรๆ เอาแล้วเรารักกรรมฐานรักอย่างนั้น แต่ส่วนมากท่านชมเชย ท่านปฏิบัติได้ เราปฏิบัติไม่ได้ แสดงว่ายอมตนชมเชย บางทีไปแอบเดินจงกรมตอนดึก ๆ เจ็บ ๆ แล้วเพื่อนฝูงก็เดินผ่านมาเจอเข้าเขาถามว่า **“ทำอะไร?”**

เราเฉลยบอกไปว่า **“เดินจงกรม”**

“เฮอ! จะไปสวรรค์นิพพานเดี๋ยวนี้หรือเพื่อน คอยกันหน่อยนะ คอยกันเสียก่อน เรียนจบแล้วค่อยไปด้วยกัน” เขาพูดหยอกล้อกันเล่น

ตั้งแต่นั้นมาเช็ด เวลามารู้จักกันกลางคืน ขณะเรากำลังเดินจงกรม มีพระเพื่อนเดินมา ถามว่า **“ทำอะไร เดินทำไม?”**

“โ้ย! ผมเปลี่ยนบรรยากาศ นั่งดูหนังสือเหนื่อย จึงออกมาเดินเปลี่ยน

● หลวงปู่คำดี ปภาโส ●

บรรยากาศบ้าง” เราต้องตอบอย่างนี้จึงผ่านไปได้

ทางภาคปฏิบัติละเอียด ภาคปริยัติหยาบกว่ากัน หากอยู่ในขอบเขตของหลักธรรมวินัยด้วยกัน เวลาเราเรียนหนังสืออยู่นี้ทำตัวเหมือนไม่เคยภาวนา เก็บเจียบเลย แต่อันหนึ่งมันฝังอยู่ลึก ๆ ไม่จี๊ดจาง มันรักมันสนิหมั่นติดใจในเรื่องกรรมฐาน เรื่องมรรคเรื่องผลเรื่องนิพพานจากทำกรรมฐานจากภาวนา หากไม่แสดงต่อใครให้ทราบ

และที่วัดป่าสาละวันนี่เองเราได้พบและสนิสนมกับท่านอาจารย์คำดี เราก็ได้บอกกับท่านว่า **“พอจบจากการเรียนตามคำอธิษฐานแล้ว จะออกปฏิบัติเพียงเท่านั้น”**

กาลเวลาผ่านมาจนกระทั่งไม่ทราบว่กี่ปี ก็ได้มาพบกับท่านอีก ท่านพูดด้วยความตื่นเต้นมากกว่า **“โห! ท่านมหา ผมไม่ลืมนะคำพูดท่านนะ ทำไมพูดมีความสัตย์ความจริงอย่างนี้ ตอนท่านไปเรียนหนังสืออยู่โคราช ได้บอกกับผมไว้ว่า เมื่อเรียนจบตามความมุ่งหมายแล้ว จะออกปฏิบัติ ก็ออกปฏิบัติจริง ๆ”**

จากนั้นก็ได้เกี่ยวข้องกับท่านมาโดยตลอด ได้สนทนาธรรมตอนสำคัญกับท่าน สุดท้ายท่านก็บอกกับลูกศิษย์ว่า **“ท่านมหาบัว เป็นอาจารย์ของอาตมา”** เราสะดุ้งเลย เพราะเราเคารพท่าน ส่วนธรรมก็ยกไว้เสียก่อน ไม่อยากให้ท่านพูดอย่างนั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๐)

กลอน ๓ อย่างจำฝังใจในวัยเรียน

สมัยเรียนมีกาชิตคำกลอนสอนใจที่ท่านแสดงไว้ในที่ต่าง ๆ อันไหนดี เราก็ต่องจำจนขึ้นใจไม่เคยลืม เช่น..

๑. ไบลานมักบังพระธรรม

ทองคำมักบังพระพุทธรูป

สงฆ์สมมุติมักบังอริยสงฆ์ฯ

๒. อันโคควายเลี้ยงไว้ใช้งานไถ

วิสัยพาล พาลเพียร เบียดเบียนคน

๓. วัดจะดีไม่ใช่ดีเพราะโบสถ์สวย

แต่วัดดีเพราะพระเถรเก่งเคร่งวินัย

เมื่อตายไปเนื้อและหนังยังให้ผล

ประพฤติตนเลวร้ายยิ่งกว่าควายฯ

หรือร่ำรวยด้วยทรัพย์อสงไขย

ยึดหลักชัยอรหนต์เป็นสันดานฯ

ความหมายว่า ๑) ผู้ที่ถือคัมภีร์ไบลานความจดจำมาเป็นมรรคเป็นผลมันไม่เกิดประโยชน์อะไร ธรรมแท้ไม่ใช่ไบลาน ธรรมแท้ออกมาจากพระทัยของพระพุทธรูปเจ้าภาคปริยัตินี้เกิดขึ้นมาหลังจากพระพุทธรูปเจ้านิพพานแล้วตั้งหลายร้อยปี จึงมาจดจารึกเป็นคัมภีร์พระวินัย พระสูตร พระปรมัตถ์

คนเอาทองไปปิดพระพุทธรูป ก็ตื่นทองที่ปิดกันเสีย พระพุทธรูปคือองค์ที่หล่อหลอมขึ้นมาให้ระลึกถึงพระพุทธรูปเจ้า คนไม่ได้คิดกัน

สงฆ์สมมุติ ก็อย่างที่เราเห็นเต็มบ้านเต็มเมือง มีแต่หัวโล้นๆ ครองผ้าเหลืองจิตใจนั้นเหมือนเปรตเหมือนผีก็มี ไปไหนก็โอ้อ่าพุ่ฟ่า ถึงใครเขาตั้งให้ได้เป็นพระสมุห์... ไบฎีกา... ปลัด... เจ้าฟ้า... เจ้าคุณ... จนถึงชั้นสมเด็จฯ ก็หลงยศจนเป็นบ้าไปเลย นี่มันทำให้คนเสียอย่างนี้ สัมธรรมในหลักธรรมชาดที่ท่านบรรลู่ ที่ท่านสำเร็จพระโสดาบันน์ พระสัททาคามิ พระอนาคามี พระอรหนต์ นี่คือพระอริยสงฆ์

ไม่สนใจปฏิบัติ กอดแต่คัมภีร์ เป็นหนอนแหะกระดาศ มีแต่เรียน ความยุ่งเหยิงวุ่นวายกลับมากกว่าเขาเสียอีก ผู้เรียนหลายๆ นั้นแล เรียนแล้วไม่สนใจประพฤติปฏิบัติ มีแต่ลมๆ แล้งๆ มันก็ได้แต่ความจำ ไม่เกิดประโยชน์อะไรเลย

๒) คนเลวเป็นอย่างนี้นะ ถ้าจิตใจเราเลวร้ายมันจะแข่งควาย

● โบสถ์ และศาลาหลังเก่า วัดสุทธจินดา ●

๓) สร้างวัดด้วยอิฐ หิน ปูน ทราย สร้างหัวใจด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา ใคร
ได้เห็นพระอรหันต์ ก็เป็นมงคลอันสูงสุด

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๕)

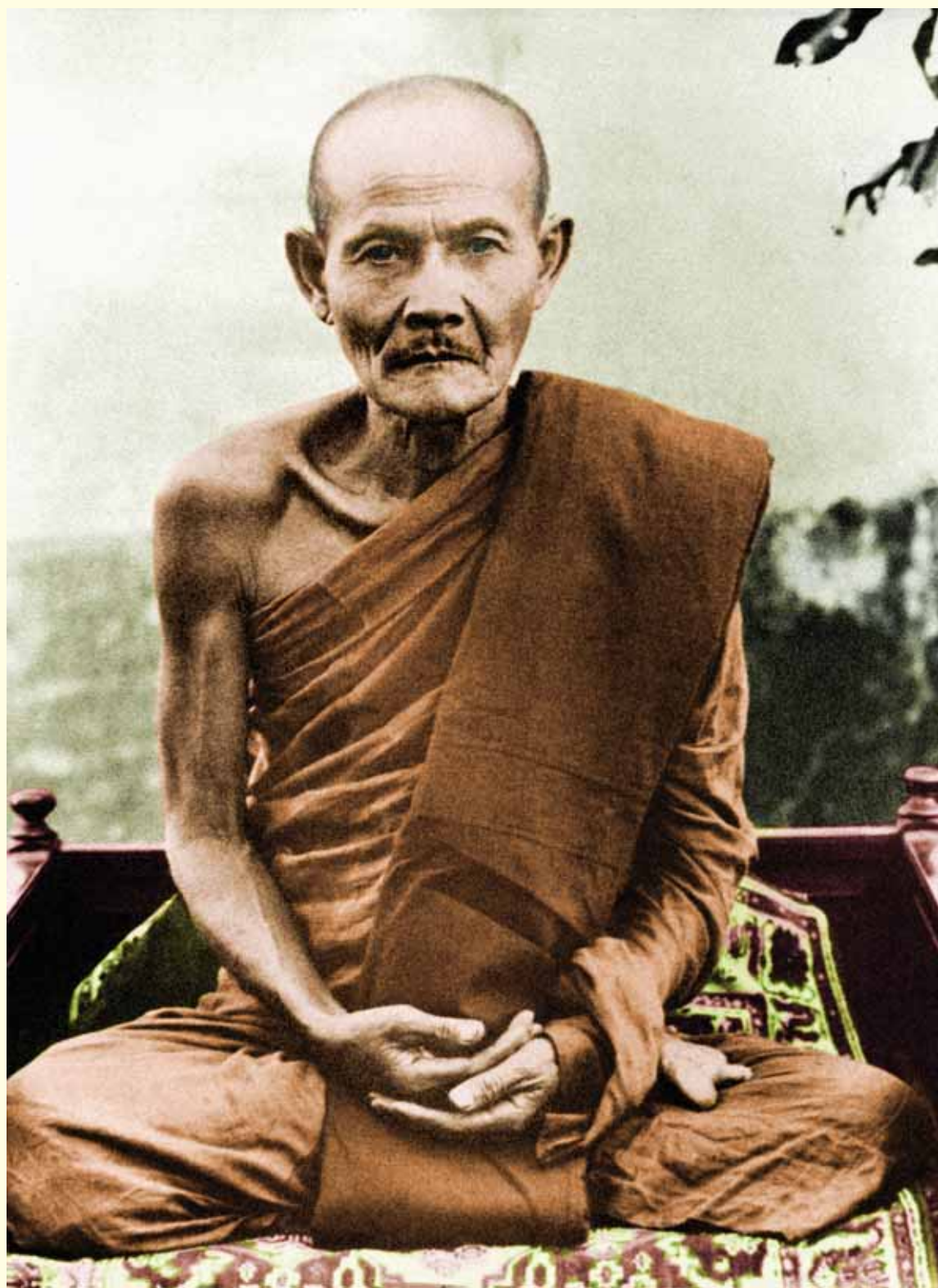

วิมล วิจิตรานนท์
๒๕๕๖

.....

สวัสดีความงามใจสาวน้อยนั้น
ปกคลุมตาใจคนมองหา ตัวไม้เจด
จิตเวลาละปีก ทรมานมันสัดมันสิ้น
ถ้ามันดอยก็ชวนเจ้าขอ จิตสิ้น
นางใจเรือน สิ้นมัน กัดมัน อยู่
ในนรกไม่สิ้น ตลอดทรมานอย่างหนัก
มือคนลบมลทิน

.....

● ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ●

พรมาที่ ๗

(พ.ศ. ๒๔๘๓)

จำพรรษาที่วัดเจติยหลวง ตำบลพระสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

คำอธิษฐาน

แม้ว่าเราจะยังไม่เคยพบเห็นท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต มาก่อนเลยก็ตาม แต่ความที่เคยได้ยินกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านฟังขจรมาจากจังหวัดเชียงใหม่เป็นเวลานานแล้วว่าท่านเป็นพระสำคัญรูปหนึ่ง

โดยมากผู้ที่มาเล่าเรื่องของท่านให้ฟังนั้นจะไม่เล่าคุณธรรมชั้นอริยภูมิธรรมตา แต่จะเล่าถึงขั้นพระอรหัตภูมิของท่านเลยทีเดียว

จึงเป็นเหตุให้มั่นใจว่าเมื่อเราได้ศึกษาเล่าเรียนให้เต็มภูมิคำสัจย์ของตนที่ตั้งไว้แล้ว อย่างไรก็ตามเราจะต้องพยายามออกปฏิบัติและไปอยู่สำนักของท่านและศึกษาอบรมกับท่าน เพื่อจะตัดข้อข้องใจสงสัยที่ฝังใจอยู่ขณะนี้ให้จนได้ว่ามรรคผลนิพพานยังมีอยู่จริงหรือไม่

นี่ตั้งสัจอธิษฐานว่า “ขอให้เราได้พบครูบาอาจารย์องค์ใดองค์หนึ่งมาชี้แจงในเหตุในผล เรื่องของมรรคผลนิพพานว่า ยังมีอยู่ด้วยเหตุนั้น ๆ ให้เราได้ถึงใจเท่านั้นแหละ เราจะมอบกายถวายตัวต่อครูบาอาจารย์องค์นั้นด้วย และเราจะมอบหัวใจเราลงสู่อรหัตผลนั้นด้วย ตายก็ตาย ยังไม่ได้ก็ตามให้ตายอยู่ในสนามรบ”

(แฉ่งดวงใจ หน้า ๒๒๑-๒๒๒ และ คำถามคำตอบ หน้า ๑๒๐ - ๑๒๑)

ได้เห็นพระอรหันต์

ครั้นเมื่อเดินทางไปจังหวัดเชียงใหม่ ก็พอดีบังเอิญท่านพระอาจารย์มั่นถูกท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ จังหวัดอุดรธานี อาราธนาให้ท่านกลับไปพักจำพรรษาที่จังหวัดอุดรธานี ท่านกำลังออกเดินทางออกจากป่ามาพักอยู่ที่วัดเจติยหลวง จังหวัด

● ๑. เจดีย์หลวง ๒. พระวิหารหลวงปู่มั่นและวิหารจตุรมุขบูรพาจารย์ ที่วัดเจดีย์หลวง จังหวัดเชียงใหม่ ●

เสียงใหม่ ไต่เลียบกันกับเรานี้ไปถึง

พอเราได้ทราบที่ท่านมาพักอยู่วัดเจติยหลวงเท่านั้นก็เกิดความยินดีเป็นล้นพ้น ตอนเข้าไปบิณฑบาต กลับมาได้ทราบจากพระเล่าให้ฟังว่า “เขานี้ท่านพระอาจารย์มั่นออกบิณฑบาตสายนี้และจะกลับมาทางเดิม” ดังนี้ ก็ยิ่งเป็นเหตุให้มีความสนใจใคร่อยากจะได้พบท่านมากขึ้น แม้จะไม่ได้พบท่านซึ่ง ๆ หน้าก็ตาม เพียงขอให้ได้แอบมองท่านก็เป็นทีพอใจ

พอรุ่งสางเช้าวันใหม่ ก่อนที่ท่านจะออกบิณฑบาต เราก็รีบไปบิณฑบาตแต่เช้า แล้วกลับมาถึงกุฏิก็คอยสังเกตตามเส้นทางที่ท่านจะผ่านมา คอยจ้องดูอยู่ไม่นานนัก ก็ได้เห็นท่านเดินผ่านมา จึงรีบเข้าไปในห้อง แล้วจึงส่งสายตาสอดส่องดูท่านอย่างลับ ๆ ด้วยความหิวกระหายใคร่พบท่านมาเป็นเวลานานแสนนาน เมื่อได้เห็นองค์ท่านจริง ๆ ก็ยิ่งเพิ่มความศรัทธาเลื่อมใสในองค์ท่านขึ้นอย่างเต็มที

คิดในใจว่า “เราไม่เสียทีที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ได้เห็นพระอรหันต์ในคราวนี้เองแล้ว” ทั้ง ๆ ที่ไม่มีใครบอกว่าท่านพระอาจารย์มั่นเป็นพระอรหันต์

ในขณะที่ได้เห็นท่าน ใจมันหยังลึกละเอียดไปอย่างนั้น พร้อมทั้งเกิดความปีติยินดีจนขนพองสยองเกล้าอย่างบอกไม่ถูก ทั้ง ๆ ที่องค์ท่านก็ไม่ได้มองเห็นเรา

(แฉ่งดวงใจ หน้า ๒๒๒)

ฟังเทศน์หลวงปู่มั่นครั้งแรก

ในคราวนั้นได้ฟังเทศน์ของท่านใน “วันวิสาขบูชา” ด้วยความสนใจอย่างยิ่ง ท่านแสดงธรรม ๓ ชั่วโมงพอดีถึงจบกำหนด

ท่านเทศน์เป็นที่จับใจอย่างฝังลึก ยังไม่มีวันลืมเลือนตลอดมาจนถึงปัจจุบัน ใจความสำคัญของธรรมที่ท่านแสดงในวันนั้นมีว่า....

“...วันนี้ตรงกับวันพระพุทธเจ้าประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน เราเรียกว่า “วันวิสาขบูชา” พระพุทธเจ้าเกิดกับสัตว์โลกเกิดต่างกันมาก ตรงที่ท่านเกิดแล้ว ไม่หลงโลกที่เกิดที่อยู่และที่ตาย มิหนำซ้ำกลับรู้แจ้งที่เกิดที่อยู่และตายของพระองค์ด้วยพระปัญญาญาณโดยตลอดทั่วถึง ที่เรียกว่าตรัสรู้นั่นเอง

เมื่อถึงกาลอันควรจากไป ทรงลาชั้นที่ที่เคยอาศัยเป็นเครื่องมือบำเพ็ญความดี มาจนถึงขั้นสมบุรณ์เต็มที่แล้วจากไปแบบ “สุคติ” สมเป็นศาสดาของโลกทั้งสาม ไม่มีที่น่าตำหนิแม้นิดเดียว

ก่อนเสด็จจากไปโดยพระกายที่หมดหนทางเยียวยา ก็ได้ประทานพระธรรมไว้ เป็นองค์แทนศาสดา ซึ่งเป็นที่น่ากราบไหว้บูชาคู่พึงเป็นพึ่งตายถวายชีวิตจริง ๆ

เราทั้งหลายต่างเกิดมาด้วยวาสนา มีบุญพอบเป็นมนุษย์ได้อย่างเต็มภูมิดังที่ทราบ อยู่แก่ใจ แต่อย่าลืมตัวลืมวาสนาของตัว โดยลืมสร้างคุณงามความดีเสริมต่อภพชาติของเรา ที่เคยเป็นมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงและกลับกลายหายไป ชาติต่ำทรมานที่ไม่ปรารถนาจะกลายมาเป็นตัวเราซ้ำแล้วซ้ำไม่ตก

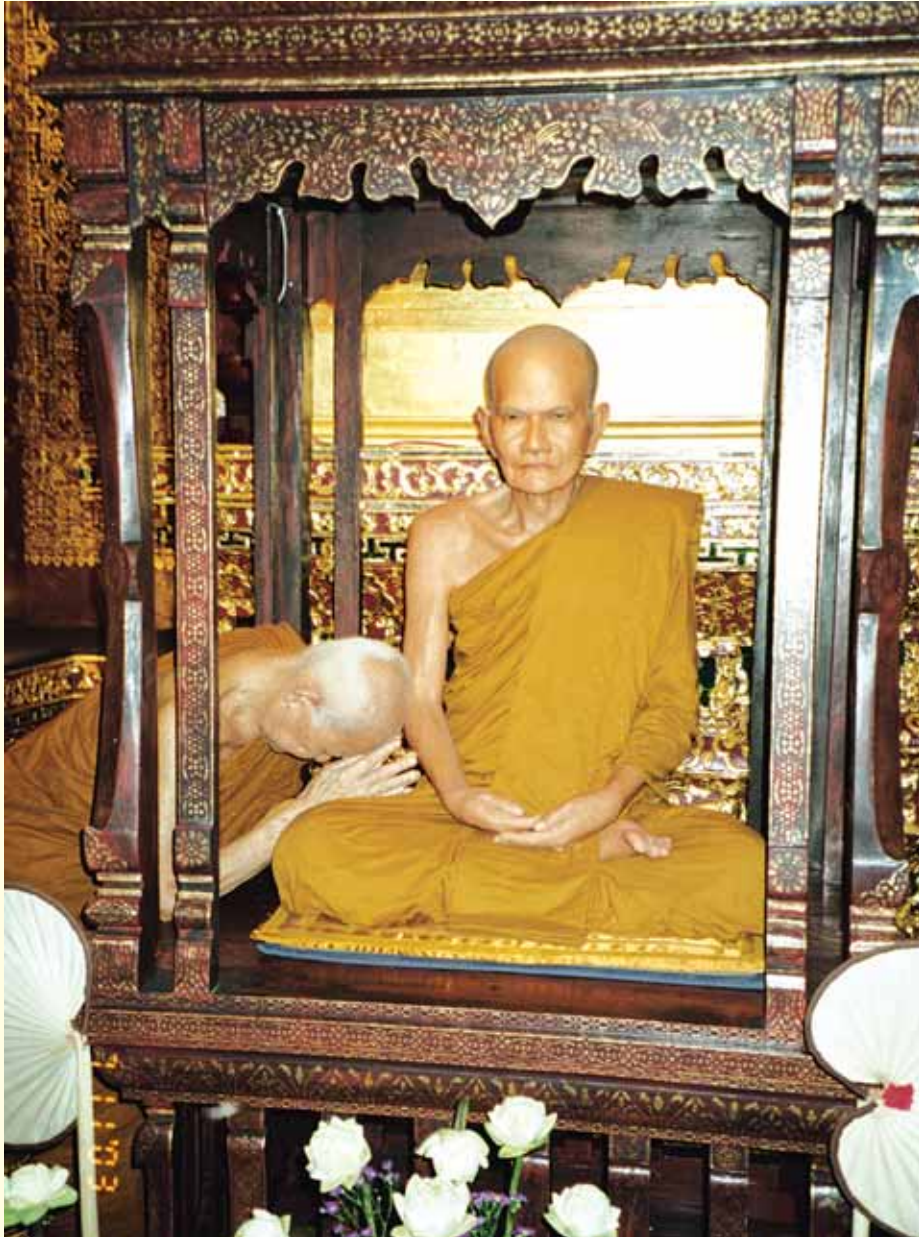
ความสูงศักดิ์ ความต่ำทรมาน ความสุขทุกข์ชั้นจนถึงบรมสุข และความทุกข์ทุกข์ชั้นจนเข้าขั้นมหันตทุกข์เหล่านี้ มิได้กับทุกคนตลอดสัตว์ถ้าตนเองทำให้มี อย่าเข้าใจว่าจะมิได้เฉพาะผู้กำลังเสวยอยู่เท่านั้นโดยผู้อื่นมิได้ เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นสมบัติกลาง แต่กลับกลายมาเป็นสมบัติจำเพาะของผู้ผลิตผู้ทำได้

ฉะนั้น ท่านจึงสอนมิให้ดูถูกเหยียดหยามกัน เมื่อเห็นเขาตกทุกข์หรือกำลังจนจนน่าทุเรศ เราอาจมีเวลาเป็นเช่นนั้น หรือยิ่งกว่านั้นก็ได้ เมื่อถึงวาระเข้าจริง ๆ ไม่มีใครมีอำนาจหลีกเลี่ยงได้ เพราะกรรมดีกรรมชั่วเรามีทางสร้างได้เช่นเดียวกับผู้อื่น จึงมีทางเป็นได้เช่นเดียวกับผู้อื่น และผู้อื่นก็มีทางเป็นได้เช่นที่เราเป็นและเคยเป็น

ศาสนาจึงเป็นหลักวิชาตรวจตราดูตัวเองและผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ และเป็นวิชาเครื่องเลือกเฟ้นได้อย่างดีเยี่ยม ไม่มีวิชาใดในโลกเสมอเหมือน นับแต่บวชและปฏิบัติมาอย่างเต็มกำลังจนถึงวันนี้ มิได้ลดละการตรวจตราเลือกเฟ้นสิ่งดีชั่วที่มีและเกิดอยู่กับตนทุกระยะ มีใจเป็นต้วการพาสร้างกรรมประเภทต่าง ๆ จนเห็นได้ชัดว่า กรรมมีอยู่กับผู้ทำ มีใจเป็นต้นเหตุของกรรมทั้งหมด ไม่มีทางสงสัย ผู้สงสัยกรรมหรือไม่เชื่อกรรมว่ามีผล คือคนลืมตนจนกลายเป็นผู้มีติดบอดอย่างช่วยอะไรไม่ได้

คนประเภทนั้น แม้เขาจะเกิดและได้รับการเลี้ยงดูจากพ่อแม่มาเป็นอย่างดีเหมือนโลกทั้งหลายก็ตาม เขามองไม่เห็นคุณของพ่อแม่และผู้ให้กำเนิดและเลี้ยงดูตนมาอย่างไรบ้าง แต่เขาจะมองเห็นเฉพาะร่างกายเขาที่เป็นคนซึ่งกำลังรกลอยอยู่โดยเจ้าตัว

● หลวงตาการูปเหมือนหลวงปู่มั่น ฐิตะตฺโต ในวิหารหลวงปู่มั่นที่วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่ ●

ไม่รู้เท่านั้น ไม่สนใจคิดว่าเขาเกิดและเติบโตมาจากท่านทั้งสอง ซึ่งเป็นแรงหนุนร่างกายให้เป็นอยู่ตามกาลของมัน การทำเพื่อร่างกาย ถ้าไม่จัดว่าเป็นกรรมคือการทำอะไรจะควรจัดว่าอะไร สิ่งที่ทำร่างกายได้รับมาเป็นประจำ ถ้าไม่เรียกว่าผล จะเรียกว่าอะไร จึงจะถูกตามความจริง

ดี ชั่ว สุข ทุกข์ ที่สัตว์ทั่วโลกได้รับกันมาตลอดสาย ถ้าไม่มีแรงหนุนเป็นต้นเหตุอยู่แล้ว จะเป็นมาได้ด้วยอะไร ใจอยู่เฉย ๆ ไม่คะนองคิดในลักษณะต่าง ๆ อันเป็นทางมาแห่งดีและชั่ว คนเราจะกินยาตายหรือฆ่าตัวตายได้ด้วยอะไร สาเหตุแสดงอยู่เต็มใจที่เรียกว่าตัวกรรมแล ทำคนจนถึงตายยังไม่ทราบว่ามันทำกรรมแล้ว ถ้าจะไม่เรียกว่ามีเดบอด จะควรเรียกว่าอะไร

กรรมอยู่กับตัวและตัวทำกรรมอยู่ทุกขณะ ผลก็เกิดอยู่ทุกเวลา ยังสงสัยหรือไม่เชื่อกรรมว่ามี และให้ผลแล้วก็สุดหนทาง ถ้ากรรมวิ่งตามคนเหมือนสุนัขวิ่งตามเจ้าของ เขาก็เรียกว่าสุนัขเท่านั้นเอง ไม่เรียกว่ากรรม นี่กรรมไม่ใช่สุนัข แต่คือการกระทำดีชั่วทางกายวาจาใจต่างหาก ผลจริงคือความสุขทุกข์ที่ได้รับกันอยู่ทั่วโลก กระทั่งสัตว์ผู้ไม่รู้จักรักรวม รู้แต่กระทำคือหาอยู่หากิน ที่ทางศาสนาเรียกว่ากรรมของสัตว์ของบุคคล และผลกรรมของสัตว์ของบุคคล”

กัณฑ์นี้เราได้ฟังด้วยตัวเองอย่างถึงใจดังที่ไผ่ผ่นในองค์ท่านมานาน คราวนั้นท่านพระอาจารย์มั่นพักอยู่ที่วัดเจติยหลวงได้ไม่นานนัก จึงเดินทางมายังจังหวัดอุดรธานีกับคณะลูกศิษย์ของท่าน

(ประวัติพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๑๓-๒๑๕)

เรียนปริยัติ ๗ ปี จิตรวมได้ ๓ หน

เราตั้งใจเรียนหนังสือ เพราะเรานิสัยเป็นคนเอาจริงเอาจังมาแต่ไหนแต่ไร ขณะเรียนได้ตั้งกฎกติกาเอาไว้ว่า “จะเรียนเพียงจบมหา ๓ ประโยค ก็น่าจะพออยู่พอกิน กับการปฏิบัติของเรา วิชาขนาดเป็นมหาแล้วไม่จนตรอก”

สอบเปรียญตกอยู่ ๒ ปี ปีที่ ๓ จึงสอบได้ นักธรรมตรี ธรรมโท ธรรมเอก ก็ได้ไปพร้อมกัน

เรียนหนังสืออยู่ ๗ ปี จิตนี้รวมได้ ๓ หน

เรียนหนังสือก็รู้ว่าหนักจนสมองท้อ ใคร ๆ ก็เรียนเหมือนกันคงจะทราบเหมือนกัน เราเอาจริงเอาจังจนกระทั่งสมองท้อไม่ทำงานก็ไม่หนัก ถ้าไม่ได้มีภาคปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง

ที่นี้พอมีภาคปฏิบัติเข้ามาเกี่ยวข้อง ภาคนี้เป็นภาคสละตาย ภาคไม่มีเวล่ำเวลา
ภาคต่อสู้ไม่มีการให้น้ำกัน จึงหนักมาก

(มตินิสิตสัปดาห์ ฉบับที่ ๕๓๓ หน้า ๑๖ และหลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๔๐)

ตั้งสัจอธิฐานที่วัดบรมนิवास

จากวัดเจติยหลวงเชียงใหม่ก็มาวัดบรมนิवास กรุงเทพฯ

...ระยะนั้นเจ้าคุณพระราชกวี (พิมพ์ ธรรมโร) ท่านเดินทางไปต่างจังหวัด เรา
จึงได้โอกาสเข้ากราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน)

ก่อนจะไปได้ไหว้พระสวดมนต์และตั้งสัจอธิฐานต่อหน้าพระรัตนตรัยอย่าง
แม่นยำในเวลาคำนึงถึงศักดิ์นั้นว่า.....

● สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสฺโส อ้วน) ●

๑) ถ้าหากว่าข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติตรงค์กรรมฐานแล้ว จะได้สำเร็จตามความมุ่งหมายโดยสมบูรณ์ ขอให้จิตนี้แสดงนิมิตอย่างน่าอัศจรรย์ซึ่งไม่เคยรู้เคยเห็น ให้สมกับภูมิธรรมที่ข้าพเจ้ามุ่งหมายเถิด

๒) ถ้าหากข้าพเจ้าออกไปปฏิบัติตรงค์กรรมฐานแล้วไม่สำเร็จตามความมุ่งหมาย ก็ขอให้จิตนี้แสดงนิมิต เป็นข้อเทียบเคียงว่าออกไปแล้ว ก็เกล็ดไถลไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรให้ทราบเถิด

๓) ถ้าหากข้าพเจ้าจะไม่ได้ประสบผลทั้ง ๒ อย่าง คือไม่ได้ออกปฏิบัติตรงค์กรรมฐานด้วย หรือออกไปปฏิบัติตรงค์กรรมฐานแล้วไม่ได้เรื่องได้ราวอะไรด้วย ขอให้จิตนี้แสดงนิมิตให้ทราบด้วยเถิด

ด้วยอำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ขอให้นิมิตแสดงใน ๓ วาระนี้ จะพึงแสดงให้รู้โดยทางนิมิตภาวนา หรือจะพึงแสดงให้รู้โดยทางสุบินนิมิตก็ได้”

นิมิตครั้งที่ ๑ “เหาะรอบเมืองทองคำ”

จากนั้นจึงเข้าที่เจริญสมาธิภาวนา และเข้าพักอิริยาบถจำวัด เวลาประมาณ ๖ ทุ่ม ได้เกิดสุบินนิมิตอย่างอัศจรรย์ว่า..

“...เราเหาะปลิวขึ้นไปในอากาศอย่างสะดวกสบาย เหาะเหินวนเวียนรอบ พระนครหลวงอันเป็นพระนครอัศจรรย์ตั้งเมืองสวรรค์ชั้นฟ้า

มองไกลโพลันสุดสายตา กว้างขวางสุดประมาณราวกะว่า เมืองไทยเราทั้งเมือง เป็นเมืองหลวงโดยสิ้นเชิง ตึกรามบ้านช่องเป็นประจุกหอปราสาทราชมณเทียร

มิใช่เป็นบ้านเป็นเรือนของผู้คนธรรมดา มีความสง่าผ่าเผย ประดับด้วยแสงสี ทองอร่ามแวววาวพร่างพราวระยิบระยับ

เป็นประหนึ่งว่าลูกนัยน์ตาของชนผู้ห่มองเห็นจะถึงซึ่งอาการถลนแตกออกเป็น เสี่ยง ๆ เพราะแสงสว่างแพรวพราวเจิดจรัสของสีแสงแห่งเมืองนั้น

ยิ่งเพ่งมองเข้าไปเท่าใด ยิ่งเหมือนกับว่า เป็นเมืองแห่งทองคำทั้งแห่ง ตึกราม บ้านช่องเป็นประจุกทองคำธรรมชาติ ส่องทอแสงกระจายกราดกล้า

เราได้เหาะวนถึง ๓ รอบแล้วก็ลง”

นิมิตนั้นยังติดตาตรึงใจเสมอมาไม่มีวันลืมเลือน

พูดสรุปง่าย ๆ เราแน่ใจแล้วว่าคราวนี้อย่างใดต้องได้ออกปฏิบัติกรรมฐานอย่าง แน่นอน และแน่ใจว่าจะต้องประสบผลสำเร็จ

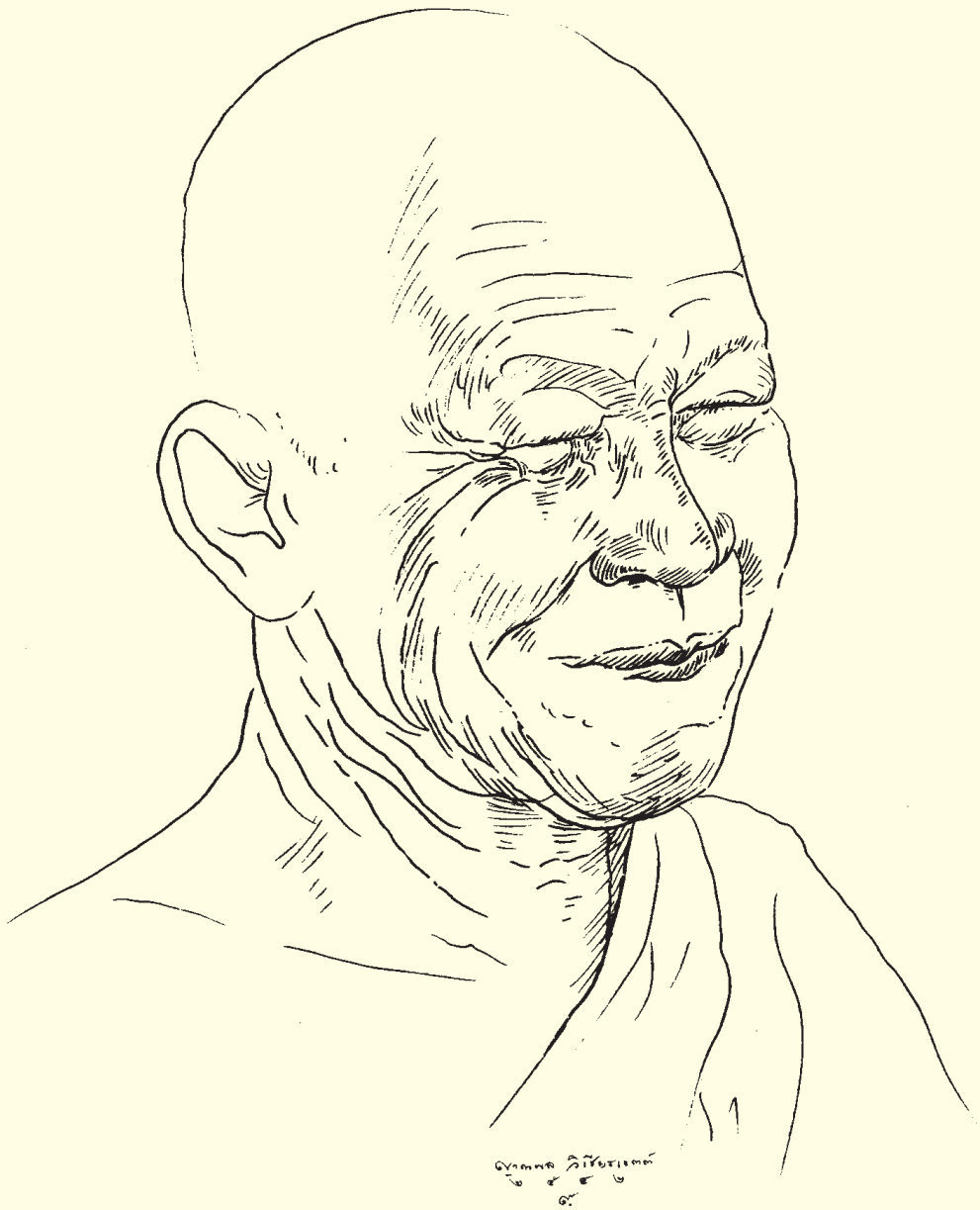
พอตื่นขึ้นมาเข้าไปกราบลาเจ้าประคุณสมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (ติสโส อ้วน) ท่าน กิอนุญาติทันที เราก็นั่งไปในเวลานั้นเช่นเดียวกัน

พูดถึงที่วัดบรณนิวาสนี้ เราก็นึกขึ้นมาได้ว่า หลังจากที่เรากลับปฏิบัติแล้ว เรา เคยมาพักที่นี่ พระผู้ใหญ่ของวัดให้เราไปพักกุฏิที่มีผีเปรตอยู่ เพราะไม่มีใครอยู่ได้ พอเราไปอยู่ก็เงียบไม่มีอะไรเกิดขึ้น ท่านถึงกับพูดว่า

“กรรมฐานเก่ง ธรรมเหนือผีเปรต”

(หลวงตามหาบัว มหัทธรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๔๑ และ
วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ๒๒ มกราคม ๒๕๔๘)

.....

อย่าเห็นอะไรยิ่งใหญ่กว่าธรรมจะถูก
กลืนและกลืนเอาเราไปเสียวันหนึ่ง,
ท่านผู้สิ้นกิเลสแล้ว ท่านไม่พ้อหาอะ
ไรพบ เพราะพอที่จะอยู่กับจิตแล้ว, อย่า
ตามขลุ่ยลาง ร้องไห้ ร้องไห้กับสิ่งที่
หาตามกลับไม่ได้, ละสละกับความศักดิ์
สิทธิ์อันเป็นของเรา

.....

● สถานีรถไฟจ๊กราช ●

พรมท ๘

(พ.ศ. ๒๕๘๔)

จำพรรษาที่วัดป่าจักรราช อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา

เวทีแรก

จากกรุงเทพฯ ก็มาจักราช โคราช ...ตอนแรกท่านเจ้าคุณราชทวี (สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (พิมพ์) ท่านได้เขียนจดหมายมาบอกว่า “ให้เรากลับไปกรุงเทพฯ และส่งวันนั้นวันนี้จะมารับ” เราก็ไม่กลับ เราได้จำพรรษาที่วัดป่าจักราช โคราช

ออกพรรษาแล้วท่านจึงมารับเรากลับคืน บังคับให้ขึ้นรถไฟไปพร้อมกับท่านด้วย ท่านว่า “ไม่ได้มหาบัว มหาบัวต้องกลับกรุงเทพฯ”

ท่านพูดยังไม่ทันได้สักกี่ประโยค ก็เรายังไม่ได้ตอบสักคำ พอดีรไฟกำลังเคลื่อนตัวออกจากสถานีจักราช เราได้โอกาสก็กระโดดลงพื้นตัวไป เรียกว่า “รอดตัว”

ออกมาปฏิบัติที่แรก... ก็แรงความเพียรทันที ทำทั้งวันทั้งคืนไม่ยอมทำงานอะไรทั้งนั้น นอกจากงานสมาธิภาวนาเดินจงกรมอย่างเดียว ตามประสาของคนล้มลุกคลุกคลานไม่นานจิตใจก็ได้รับความสงบลงได้

นิสัยเรามั่นจริงด้วยไม่ใช่เล่น ๆ ถ้าปักลงตรงไหนแล้วต้องเป็นอย่างนั้น

พอออกปฏิบัติแล้วมีหนังสือปาฏิโมกข์พกอยู่เล่มเดียวเท่านั้นติดย่ามไป มอบกายถวายชีวิตต่ออรรถต่อธรรมด้วยข้อปฏิบัติอย่างไม่มีอะไรเหลือหลอเลย ตายก็ตายไปกับข้อปฏิบัติ ไม่ได้ตายด้วยความถอยหลัง จิตมันปักลงเหมือน “หินหัก” เอามาต่อกันให้ติดสนิทไม่ได้อีกแล้ว

วัดป่าจักราช..จึงเป็นวัดที่ทรงบุญทรงคุณต่อเราอยู่มาก เป็นที่เริ่มต้นแรงความเพียร การออกจากกรุงเทพฯเรียกว่า “ขึ้นเวที” จักราชเป็น “เวทีแรก” หนักมากไม่ใช่เล่น หนักในการฆ่ากิเลส

เพราะฉะนั้นพูดจึงไม่จืดไม่จาง พูดเผ็ดๆ ร้อนๆ มีรสชาติในหัวใจตลอดไป ความหนักในเรื่องความเพียรของเรานี้ เริ่มพรรษา ๘ ที่หนัก หนักจนกระทั่งถึงที่ว่า ๙ ปีเต็ม

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๐ และ วัดป่าบ้านตาด ๑ ธันวาคม ๒๕๕๖)

ได้พบกัลยาณมิตร

ขณะที่พักจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าจักรราช มีเพื่อนพระรูปหนึ่งชื่อว่า “ชำนานู” ตอนนี้น่าเสียแล้ว ท่านเก่งอยู่นะ เจตนาท่านเป็นธรรมมาก

ท่านพูดเป็นธรรมน่าฟัง เราไม่ลืมนจนกระทั่งบัดนี้

ท่านว่า **“บิณฑบาตได้อาหารมานี้ที่จะจัดใส่บาตร อันไหนดีเจ้าของไม่เอา อันไหนดีต้องเอาไปแจกคนอื่น ๆ เจ้าของแล้วแต่บุญแต่กรรม เพื่อนฝูงจะให้อะไรก็เอา บาตรเจ้าของไม่มอง”**

ท่านเป็นธรรม เราฟังใจลึกไม่ลืม

ท่านองค์นี้ อัฐิกลายเป็นพระธาตุ ท่านเป็นธรรม อายุเท่ากันกับเรา ตั้งใจออกปฏิบัติ

ออกปฏิบัติที่แรกท่านภาวนาดีนะ ไปจำพรรษาที่อำเภอจักราช เราก็ออกจากกรุงเทพมหานครมาจำพรรษา ท่านความเพียรดี จากนั้นมาท่านคิดอะไรก็ไม่รู้นะ ท่านก็ตั้งใจภาวนาดีอยู่ เวลาจะจากกันไป ท่านบอกว่าคิดว่าจะกลับไปเรียนเสียก่อน

“เรียนหาอะไร ผมก็เรียนมาแล้วจนเป็นมหาจึงออกมาปฏิบัติ ท่านไปเรียนหาอะไร” เราว่าท่านอย่างนี้

“ก็อยากเรียนให้มันรู้ทั้งปริยัติรู้ทั้งปฏิบัติ อันนี้ท่านก็รู้ปริยัติมาแล้ว ทางปฏิบัติกำลังปฏิบัติอยู่นี้มันก็พูดได้ละซี คนหนึ่งยังไม่เรียนยังไม่ได้ปล่อย”

ท่านก็กลับไปเรียนจริงๆ นะ พอท่านได้ **“เป็นมหา”** ก็กลับเข้าป่าทันที

ท่านเป็นธรรมนะ เป็นเพื่อนกัน เกิดปีเดียวกัน ออกปฏิบัติคราวนี้เอาจนกระทั่งอัฐิกลายเป็นพระธาตุ

● โบสถ์ หอระฆัง เสนาสนะวัดป่าจักรราชในสมัยปัจจุบัน ●

สถานที่ที่ท่านอยู่เขาเรียก “ภูทอก” “ภูทอก” คือภูเขามีลูกเดียว อยู่กลางโคกใหญ่ๆ มันมีเขาลูกเดียวขึ้นไป เขาเรียก “ภูทอกภูโพน” ท่านก็ไปเสียอยู่ที่นั่น ท่านบอกกับเพื่อนฝูงสังวไร้อย่าเรียกว่า “เราตายคราวนี้เป็นครั้งสุดท้ายของเรา เราจะไม่กลับมาเกิดอีก”

เราขึ้นไปดูสถานที่ที่ท่านมรณภาพ พระที่นั่นบอกว่าอัฐิของท่านกลายเป็นพระธาตุ ท่านจริงจังมาก ท่านกับเราสนิทกันมากจริง ๆ องค์ไหนเป็นธรรมไม่เป็นธรรม เราจะเก็บไว้ในหัวใจ ภูทอกนี้ ไปนี้ก็ผ่านไปทางทิศใต้ วัดภูหินร่องก้อน แอวภูหินร่องก้อน มันอยู่ข้าง ๆ นั่นละ มีเขาลูกเดียว เขาเรียก “ภูทอก”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๐)

ให้ร่มเป็นทานแก่สองสามีภรรยา

คือ... มีผู้หญิงคนหนึ่ง แก่เป็นคนไม่เห็นแก่ได้ แก่มา กับสามีแก่ ไปทำงานที่ภาคกลาง เป็นใช้ ตะเกียกตะกายมา วัดป่าจักรราช อำเภोजักราช

พอดีเป็นปีที่เรออกปฏิบัติ เราได้ร่มสวยงามมากมาจากจังหวัดเชียงใหม่คันหนึ่ง

ร่มคันนั้นรู้สึกว่าเป็นร่มอันดับหนึ่งในภาคเหนือ เขาถวายมา ได้นำติดมา แต่ว่าเรายังไม่ได้ใช้

พอดีสองสามีภรรยานี้มาขอร่ม เขาบอกว่า “โยมผู้ชายเป็นใช้ มาจากภาคกลาง ตะเกียกตะกายมานี้ เวลาฝนตกฟ้าลงไม่มีร่มกัน หนาวตัวสั่นตลอดมา ก็เลยเป็นการเพิ่มใช้เข้าไปอีก”

เราบอกว่า “มี” แล้วเราก็คว่าเอาร่มคันนั้นมาให้เลย “เอ้า! เอาร่มนี้ไป”

ร่มก็เป็นร่มใหม่ ๆ เขาจะไม่ยอมรับ

เราบอกว่า “ให้ด้วยความพอใจ ขอให้รับไปด้วยความพอใจเพื่อไปบรรเทาทุกข์นะ” เขามองดูหน้าเราเลิกลัก แล้วก็มองดูร่ม เราก็อ่า “เอ้า เอาไป”

เขาจะไม่เอา เขาไม่เห็นแก่ได้อย่างเดียว เขายังเห็นแก่เราอีก

● วัดปากกราชในสมัยปัจจุบัน ●

นี่ละธรรมต่อธรรมเข้าถึงกัน เขาไม่ใช่เป็นคนขี้โลก ทั้ง ๆ ที่เขามาขออนะ แต่เวลาเราให้ของดี ๆ เขาไม่ยอมรับ เราก็ต้องบังคับให้เขาเอาไป เขามองหน้าเราแล้วแล้งมอร่วม

“เอาไปบรรเทาทุกข์ เรามีกุฏิแล้ว ร่มในวัดนี้ก็พอมี ถึงยังงี้ก็ตามเถอะ ผู้ที่เป็นอย่างนี้มีความจำเป็นมากกว่าผู้อยู่ในวัด เอาไปเถอะ”

เราบอกให้แล้วด้วยความเต็มใจ บังคับให้เอานะไม่จั้นเขาจะไม่เอา เราก็เลยไม่ลืมเรายังไม่ได้ใช้แหละร่มคันนี้

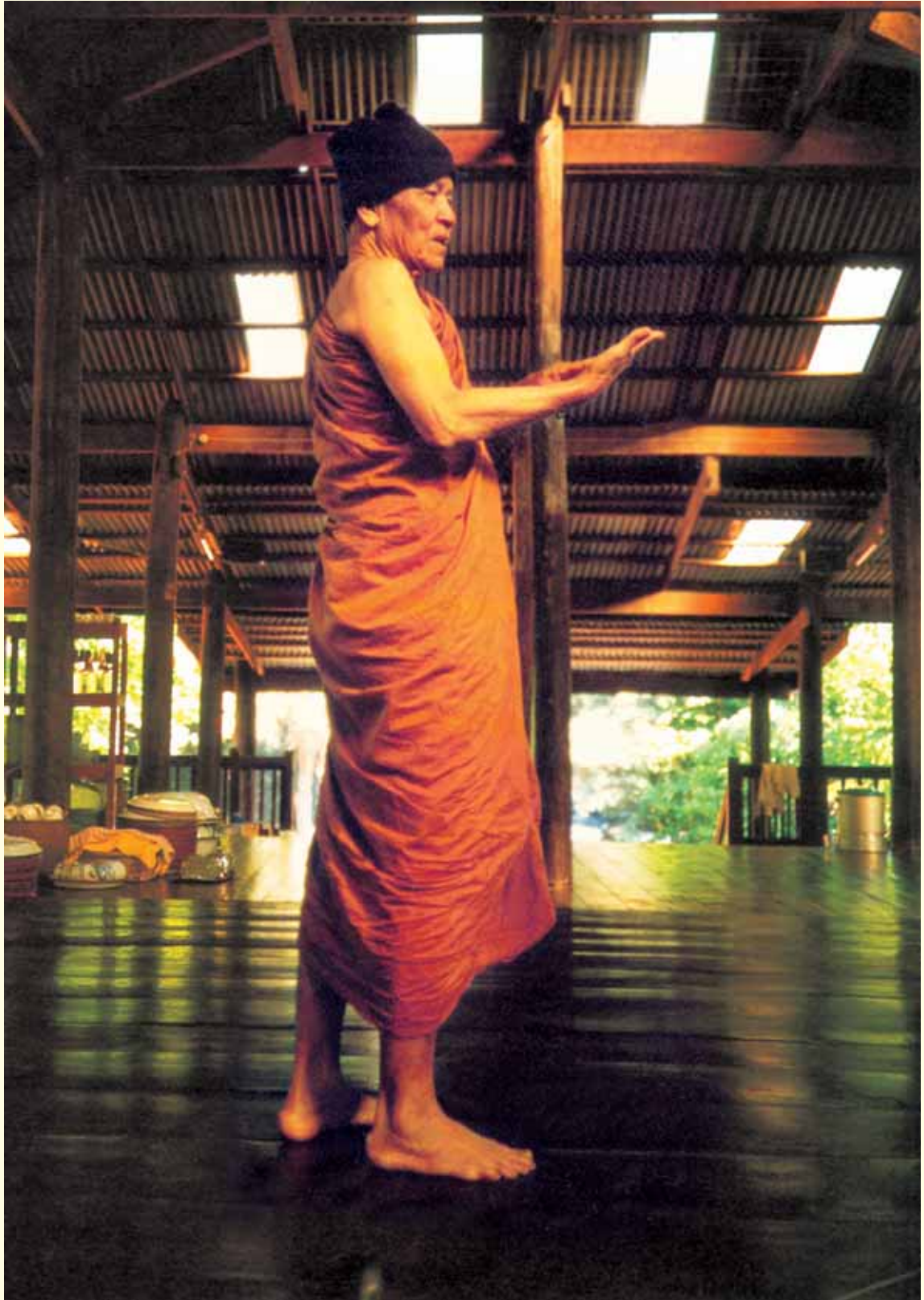
อย่างนี้ละน้ำใจ เขาคงจะไม่ลืมนะ ที่เขาได้รับจากเรา เราให้เขาเรายังไม่ลืม เขาจะลืมได้ยังไง นี่ละจิตใจนี้มันไม่ลืมกันนะ

หลวงตาบ๊วยตายหรือไม่ตายเขาก็ไม่รู้ เขาตายหรือไม่ตายเราก็ไม่รู้ แต่ความระลึกถึงกันด้วยอรรถด้วยธรรมนี้ไม่ลืม

นี่ละธรรม ฟังเสียท่านทั้งหลาย เรายกมาเป็นเอกเทศที่มันเข้ามาสัมผัสนี้ เราก็เลยนำออกมาพูด

(วัดป่าบ้านตาด ๑๘ กันยายน ๒๕๕๗)

นิมิตครั้งที่ ๒ “ตาปะขาวบอก ๙ ปีสำเร็จ”

เราอนภาวนาอยู่เกิดนิมิตแปลกประหลาด ที่จักราช จังหวัดโคราช
ตอนนั้นจำได้ถนัดนอนภาวนาจิตรู้สึกมันสงบ ค่อยๆ ยุบยอบ ๆ เข้าไป หดตัว
เข้ามา ๆ สู้ความสงบ แต่ไม่สงบมากนัก พอสงบรู้ได้ว่าสงบ ปรากฏว่า ...มีตาปะขาว
คนหนึ่งเดินมายืนต่อหน้า ประมาณสักวาหนึ่งเศษ ๆ ตาปะขาวนั้นอายุประมาณสัก
ห้าสิบ หรืออย่างสูงก็ไม่เลยหกสิบ มีรูปลักษณะพอดี ทุกส่วนสัดพอดีทุกอย่าง แต่
ผิวพรรณนั้นรู้สึกจะมีสีเนื้อค่อนข้างขาว พอมานั้นมายืนตรงหน้าเรา เราก็ดูแกล แล้ว
พอมองมาทางเราแล้วก็ก้มลงและนับข้อมือให้เราดู

พอถึงข้อที่เก้า รู้สึกว่าหนักมือตรงนี้ เขาเงยหน้าขึ้นมาดูเรา แล้วบอกว่า ๙ ปี
สำเร็จ”

พอจากนั้นจิตของเราก็ถอยออกมา จึงพิจารณาว่า “นี่เราก็บวชได้ ๗ ปีแล้ว
ทำไมสำเร็จง่ายนักนะ ใช้หรือภาวนา ๙ ปีสำเร็จ มันก็ภาวนาเอาใหญ่เลยจะให้ ๙ ปี
สำเร็จ

พอครบพรรษาที่ ๙ ออกพรรษาแล้ว จิตมันยังเจริญแล้วเสื่อม เจริญแล้วเสื่อม
อยู่อย่างนั้น สำเร็จได้ยังไง จิตคนมันเป็นบ้ำอยู่อย่างนี้ เอาอะไรมาสำเร็จ

เอ! หรือจะเริ่มนับตั้งแต่ ๙ ปีที่เราเริ่มออกปฏิบัติ พรรษาที่ ๘ เป็นพรรษาแรก
ที่ออกปฏิบัติ

ที่นี้พอมมาถึงพรรษา ๑๖ เอ้า! สรุปลเลย พอพรรษา ๑๖ ล่วงแล้วตอนนั้นปัญญา
เป็นธรรมจักรอยู่นะ เร่งเต็มที่ ในขณะนั้นเรื่องความเพียรเป็นอัตโนมัติแล้ว สติ
ปัญญาในขั้นนั้น มันก็ยังไม่สำเร็จ

ทำไมเรื่องนิมิตที่มากบอกมาแสดงเหตุให้เราเห็นว่า ๙ ปีสำเร็จนั้น เราก็คาดมาแล้ว
หนหนึ่งมันผิด คาดคนที่สองนี้ก็ ๙ ปีในการออกปฏิบัติ ก็นี้ออกพรรษาแล้วในวันนี้
ยังไม่เห็นสำเร็จเลย แม้จิตจะละเอียดขนาดไหนก็ยังมิกละสลอย จะเรียกสำเร็จได้ยังไง

คำว่า “สำเร็จในนิมิตนั้นบอก คือ สำเร็จถึงที่สุดของธรรม” ไม่ใช่จะสำเร็จ
ธรรมตาชั้นนั้นชั้นนี้ “เอ! ทำไมจึงเป็นอย่างนี้” เราอุทานในใจ

ที่นี้ชักไม่แน่ใจ ได้มีพระพวกเดียวกัน อุบายของท่านดี เรานั้นได้ยกบูชาอุบายของท่านจนกระทั่งปานนี้ นิสัยเราไม่ลืมบุญคุณใคร เรื่องเห็นบุญเห็นคุณคนนี้ ความกตัญญูนี้เราซัดอยู่ในใจของเรา เนรคุณคนไม่เป็น เป็นนิสัยกตัญญูกตเวที่ฝังใจจริง ๆ

พระเพื่อนองค์นี้เราก้เล่าให้ท่านฟัง คือเก็บมาได้ ๔ ปีอันนี้ไม่บอกใครเลย วันนั้นมันหมดหวัง จึงเล่าให้ท่านฟังว่า ผมได้แบกนิมิต ที่ฝังไว้ภายในจิตนี้ได้ ๔ ปีแล้ว ผมจะเล่าเรื่องความเหลวไหลของผมให้ฟัง แต่ผมพูดเฉพาะท่านนะ ท่านอย่าไปพูดให้ใครฟัง ผมเก็บฝังไว้ในหัวใจนี้และเชื่อแน่ว่า ผมมันก็เหลวไหลเสียจนต้องมาเล่าเรื่องความเหลวไหลความโกหกของผมให้ฟัง”

ท่านก็บอกว่า “เล่าสิจะเป็นอะไร”

เราจึงเล่าไปตามเรื่องนิมิต ทั้งหมดให้ท่านฟัง

“มันไม่ใช่อย่างนั้น” ท่านว่างั้นนะที่เราไม่ลืม

“คือคำว่า ๔ ปีสำเร็จนี้ ๔ ปีนี้ต้อง ๔ ปีตั้งแต่ออกพรรษาขึ้นไปชนพรรษาหน้า” ท่านว่าอย่างนั้นะ “ตอนนี้เป็นโอกาสของ ๔ ปีอยู่ เมื่อถึงเข้าพรรษาหน้าวันไหนที่วันนั้นละถึงจะหมดเขตของ ๔ ปีนี้”

“อย่างนั้นหรือ” เราถาม

ท่านก็ตอบว่า “ก็อย่างนั้นแหละ”

“ถ้าจะตำหนินิมิตตัวเอง ก็ตำหนิได้ แต่เวลานี้ยังไม่ควรตำหนิ ยังอยู่ในเกณฑ์” ท่านย้ำว่าอย่างนั้นนะ

เราก้ “หือ! ว่างั้นหรือ” มีกำลังใจขึ้นอีก ทั้ง ๆ ที่ใจก็หม่นตัวอยู่แล้วละ มันก็มาเพิ่มกำลังใจอีก ฟาดเข้าอีก เอากันอย่างหนักเลย

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๑๔๒ - ๑๔๗)

จิตเสื่อมที่บ้านตาต

หลังจากที่เราหนีมาอยู่ที่จักราช จังหวัดโคราช เรื่องที่ตาปะขาวบอก ๔ ปีสำเร็จแล้ว ระยะต่อมาพระผู้ใหญ่พยายามจะให้กลับเข้าไปเรียนหนังสือที่กรุงเทพฯ อีก และท่านอุตส่าห์เมตตาตามมาสั่งแล้ว ก็เลยไปต่างจังหวัด ขากลับมาท่านจะให้ไปกรุงเทพฯ

ด้วย เรารู้สึกอึดอัดใจ

จากนั้นเราก็เดินทางมาจังหวัดอุดรธานี เพื่อตามหาท่านพระอาจารย์มั่น ใจที่มีความเจริญในทางด้านสมาธิ ก็ปรากฏว่าเสื่อมลงที่บ้านตาดซึ่งเป็นบ้านเกิดของตน

การเสื่อมทั้งนี้เนื่องจากทำกลตคันหนึ่งเท่านั้น และการมาอยู่บ้านตาดยังไม่ถึงเดือนเต็ม จิตรู้สึกเข้าสมาธิไม่ค่อยสนิทดีเหมือนที่เคยเป็นมา

บางครั้งเข้าสงบได้ แต่บางครั้งเข้าไม่ได้ พอเห็นทำไม่ดี จะฝืนอยู่ไปก็ต้องขาดทุน จึงรีบออกจากที่นั่นทันทีไม่ยอมอยู่

ตอนนั้นสมาธิไม่ใช่เล่นเหมือนกันนะ แน่นปึ้งเลยเทียว แน่ใจว่ามรรคผลนิพพานมีแล้ว เพราะจิตมันแน่นปึ้งไม่สะทกสะท้านกับอะไร

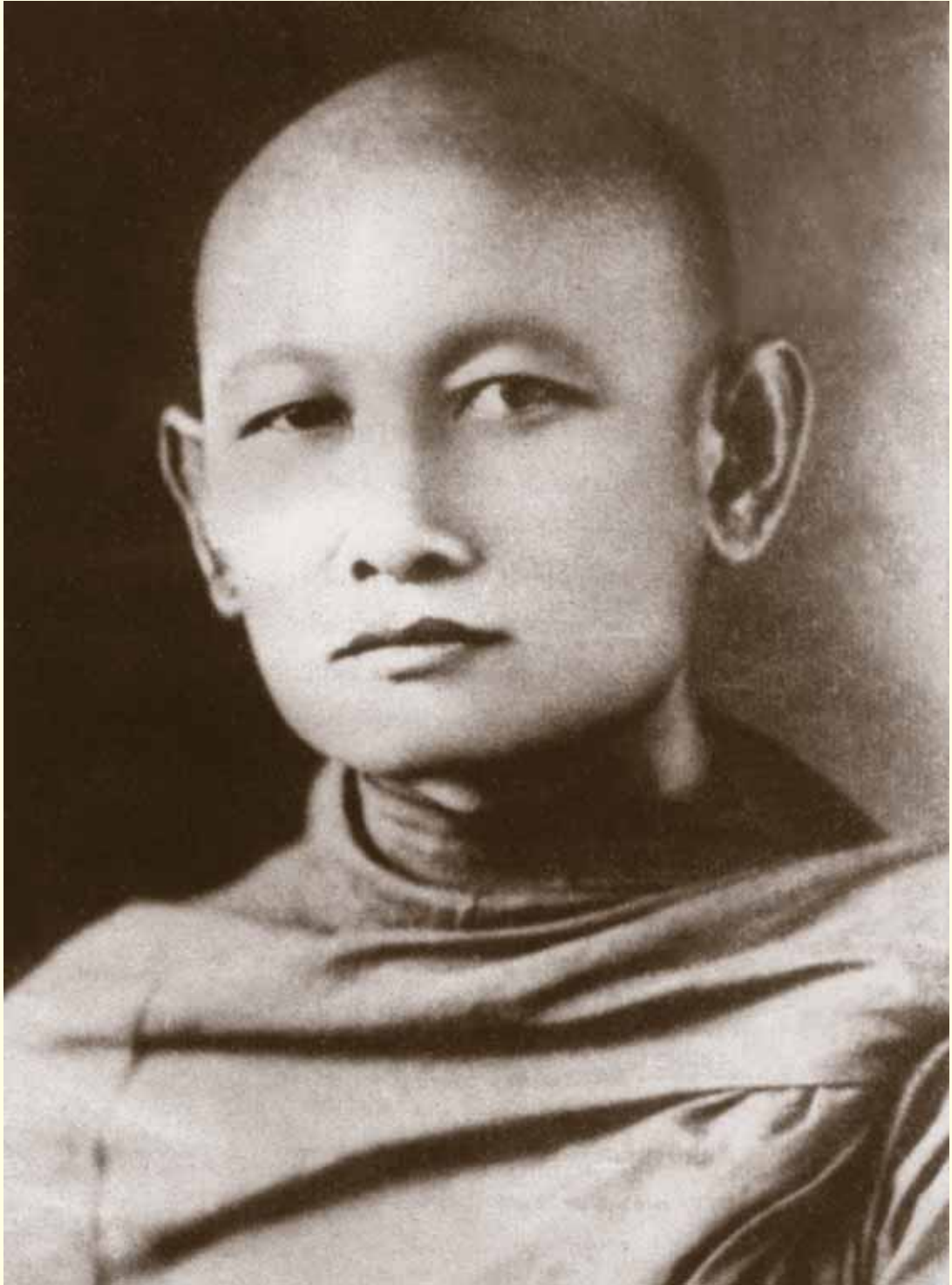
แม้ขนาดนั้นก็ยังเสื่อมได้ แค่ทำกลตหลังเดียวเท่านั้น

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔)

● พระพุทธรูปและพัทธสีมาโบราณ ขุดพบบริเวณที่ตั้งวัดบ้านตาดเดิม ปัจจุบันเป็นบริเวณที่ตั้งสถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน FM 103.25 MHz ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ●

● พระอาจารย์กู่ ฐมฺมทินฺโน ●

เขาว่า “หลวงปู่มันดุเก่งมาก”

การจากนครราชสีมา มาจังหวัดอุดรฯ คราวนี้ จุดประสงค์ก็เพื่อจะมาให้ท่านพระอาจารย์มั่น ซึ่งจำพรรษาอยู่ที่วัดป่าโนนนิเวศน์ อุดรธานี แต่ก็มาไม่ทันท่าน เพราะท่านถูกนิมนต์ไปจังหวัดสกลนครเสียก่อน จึงเลยไปพักอยู่ที่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย ประมาณสามเดือนกว่า

...พักอยู่กับท่านอาจารย์ภู ธมฺมทินฺโน ต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๕ มันเป็นทุ่งกว้างขวาง แล่นน้ำมีเต่างู ทุ่งนาล้อมรอบหมด วัดทุ่งสว่างก็เป็นเกาะท่ามกลางทุ่งนา ท่านอาจารย์ภู ท่านอยากให้เราอยู่ด้วย ไม่อยากให้เราไปไหน

ขณะนั้นมีพระองค์หนึ่งชื่อว่า “สีนวล” ท่านมาจากบ้านนาหมื่น ซึ่งเป็นสำนักของท่านพระอาจารย์มั่น มาพักอยู่วัดทุ่งสว่าง จังหวัดหนองคาย เราถามท่านว่า “ทราบที่ท่านพระอาจารย์มั่นท่านดุจริง ๆ จัง ๆ ใช่มั้ย ท่านเด็ดมาก ดุมากใช่มั้ย”

“โอ๊ย! ไม่ต้องมาสงสัยละเรื่องนี้ อย่าว่าแต่เด็ด แต่ดุเลย พอไล่หนีจากวัด ท่านก็ไล่หนีเลย” ท่านตอบอย่างขึงขัง

ทางเราก็กึกกัก หมายความว่าเอาตัวเจ้าของนี่เป็นพยานเลย จึงพูดกับตัวเองว่า....

“..ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก พอรู้เพียงสภาวะ ก็ได้ทราบกิตติศัพท์กิตติคุณของท่านพระอาจารย์มั่นแล้ว ท่านจะดุได้ ด้วยเรื่องเหตุผลกลไกอันใด ให้เราได้ยินด้วยหูของเรา เพราะว่าท่านมีชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทย ท่านจะดุว่ากล่าวหรือขับไล่ไล่ส่งใครต่อใครโดยหาเหตุผลไม่ได้ ยิ่งยอมเป็นไปไม่ได้

เพราะฉะนั้น เราจะต้องไปหาท่านในเร็ว ๆ นี้ ท่านจะว่ายังไง ก็ให้เห็นต่อหน้าต่อตา ถ้าท่านจะขับไล่ เรานี้เป็นองค์หนึ่งล่ะ ให้ท่านเห็นว่าขับไล่ด้วยเหตุผลกลไกอะไร ด้วยหลักธรรมหลักวินัยข้อใด

ครูปาอาจารย์ถึงขนาดท่านนี้ จะไปเที่ยวดุว่ากล่าวใครต่อใครด้วยอารมณ์ ด้วยอำนาจแห่งความโทสะโมหะ เอากิเลสมาใช้ มันยอมเป็นไปไม่ได้ ยิ่งงั้นเราจะต้องไปให้เห็นด้วยตา” คิดแล้วจึงไป พอไปถึงจริงก็โดนท่านดุจริง ๆ แต่ดุตรงไหนมีแต่ผลบวกทุกครั้ง

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔)

พุทธ วิจิตรศิลป์
๒๕๕๖

.....

พระมหาธาตุเจ้า อมรเทวีย์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระมหาธาตุเจ้า อมรเทวีย์
ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
พระมหาธาตุเจ้า อมรเทวีย์
พระมหาธาตุเจ้า อมรเทวีย์

.....

พรมาที่ ๗

(พ.ศ. ๒๔๘๕)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านโคก (วัดสุทธธรรมาราม)
ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

อาจารย์ผู้เป็นคิงดวงประทีป

...พอถึงเดือนพฤษภาคม ๒๔๘๕ ก็ออกเดินทางจากหนองคายไปจังหวัดสกลนคร และเดินทางต่อไปถึงวัดท่านอาจารย์มั่น ที่ตั้งอยู่บ้านโคก ตำบลตองโขบ อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร(แวนดวงใจ หน้า ๒๒๔)

คนเรานี่เสาะแสวงหาอะไร มันก็มักเจออันนั้น

ไปถึงเสนาสนะป่าบ้านโคก ในตอนกลางคืน มองไม่เห็นทาง ชาวบ้านเขาบอกว่า ให้เดินไปตามทางนี้แหละ ไปแล้วก็จะถึงวัดเลย เพราะทางมันพอเป็นด่าน ๆ พอไปถึงเห็นเสนาสนะ นึกในใจว่า “เอ! นี่มันเป็นศาลาหรือเป็นกุฏินะ ถ้าเป็นกุฏิกรรมฐาน ก็โตเกินไป ถ้าเป็นศาลา ดูมันจะเล็ก”

แล้วองค์ท่าน ก็เดินจงกรมอยู่ข้างศาลา เราเดินซุ่มซำม ๆ เข้าไป องค์ท่าน กำลังเดินจงกรมอยู่ข้างศาลาเล็ก ๆ ศาลาหลังนั้นท่านกั้นห้องอยู่

ท่านเห็นเราก่อน จึงหยุดยืนดู พอเราเดินเข้าไปใกล้ ๆ ตรงหน้าศาลา

“ใคร” ท่านว่าอย่างนั้น

“ผม” เราตอบท่าน

“อันผม... ผม... นี่ แม้แต่คนหัวล้านมันก็มีผมตรงที่มันไม่ล้าน”

นั่น! คำพูดท่านหาที่แย้งไม่ได้ เป็นปราชญ์สมคำล่ำลือ

ทางเราก็แก้ใหม่ทันที่ว่า “ผมชื่อพระมหาบัว”

“ต้องอย่างนั้นสิ ถึงจะรู้เรื่องราวกัน อันนี้ผม...ผม...ผม... แล้วใครจะรู้”

● กุฏิท่านพระอาจารย์มั่นที่เสนาสนะวัดป่าบ้านโคก จังหวัดสกลนคร ●

หลังจากนั้นท่านก็ออกจากที่จ้งกรมขึ้นไปจุดตะเกียง ตะเกียงมีแก้วเล็ก ๆ ครอบเหมือนดอกบัว พอได้ยินเสียงท่านฐุเราท่านนั้น พระเถรที่เดินจ้งกรมอยู่ในเวลานั้นก็หลังไหลมานะสิ พอท่านจุดไฟแล้วพระก็ขึ้นมา

จากนั้นมา เสียงท่านแผดอะไร ท่านดูเรื่องอะไร ฟังแล้วถึงใจนะ เพราะเราฟังเพื่ออรรถเพื่อธรรมแท้ ๆ ดุมากเท่าไรยังมีแต่ธรรมะล้วน ๆ เรียกว่า “เป็นยอดธรรม” ออกมา เราไม่อยากได้ยินเลยคำที่ว่าที่นี้เต็มแล้ว รับไม่ได้แล้ว กลัวว่าหัวอกมันจะแตกถึงขนาดนั้น

หลังจากนั้นท่านก็ว่า “นี่พอดีนะนี้ เมื่อวานนี้ ท่านเนตรไปจากนี้ แล้ววันนี้ท่านมหาภิมา ไม่เช่นนั้นก็ไม่ได้อยู่ กุญแจไม่ว่าง”

อู๊ย! เราฟังแล้วมันเสียวจะตายเข้าถึงหัวตับโหนดนะ ทั้ง ๆ ที่จะได้อยู่กับท่าน เพียงคืนแรกที่เราไปถึงท่านท่านนั้น ปัญหาที่เราคิดไว้ทั้งหมดเต็มอยู่ในหัวใจนี้ เหมือนกับท่านได้บันทึกไว้หมดทุกแง่ทุกมุมแล้ว ท่านแจ่มออกในขณะนั้นเลย เหมือนกับว่า “นี่น่ามรรคผลนิพพาน หลงบ้าไปไหน รู้ไหม มรรคผลนิพพานอยู่ตรงนี้ ๆ ๆ เห็นไหม ๆ ๆ”

ฟังเท่าไรยิ่งซึ้ง ๆ จนกระทั่งหายสงสัย ทั้ง ๆ ที่กิเลสยังมีอยู่เต็มหัวใจนะ หากหายสงสัยแล้วว่ามรรคผลนิพพานมีหรือไม่มี มีแต่ความแน่ใจว่ามรรคผลนิพพานมีอยู่อย่างสมบูรณ์ ดังที่ท่านได้ชี้แจงให้เราทราบอยู่ขณะนี้ เหมือนกับว่าท่านถอดออกมาจากหัวใจของท่าน ถ้าเป็นวัตถุก็เหมือนกับว่าท่านถอดออกมา

นี่น่าเห็นไหม ตาบอดเธอ!

ถ้าคนไม่ตาบอดเราเอวางไว้ฝ่ามือนี้ต้องเห็นเสมอ นี่เห็นแล้วหรือยัง ๆ

เราก็อยากจะพูดให้มันเต็มปากว่า ไม่เห็นยังงี้ก็วางอยู่บนฝ่ามือ คือความเชื่อมั่นเชื่อแล้ว เชื่อท่านเพราะท่านถอดความจริงออกมาจากใจให้เห็นชัดเจน

เรื่องทั้งหลายที่ว่าความอยากอันนี้มันรุนแรง ความอยากยังสงสัยผลอยู่ยังมี เรียกว่าความอยากยังไม่สมบูรณ์ พอท่านแสดงเรื่องมรรคผลนิพพานให้ฟังแล้ว เอาละที่นี้ท่านอธิบายถึงขนาดนี้แล้ว เชื่อแล้วยัง เชื่ออย่างถึงใจ

(ความลึกซึ้งซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๓๔๐ และคำถามคำตอบ หน้า ๑๕๑)

สุขกายสุขใจในสำนักป่าบ้านโคก

เมื่อท่านได้เมตตาไว้แบบท่อนซุงท่อนไหน ไม่เป็นท่าเป็นทางอะไรเลย อยู่กับท่านแบบทัฬหีไม่รู้สึกรังเกียจ คิดแล้วนำอภัยมากราบหน้าพระพุทธรูปที่พระซุงท่อนไหนไปอยู่กับท่านผู้ฉลาดปราดเปรื่องเลื่องลือระบือทั่วทั้งจักรวาลเบื้องบนเบื้องล่าง

ท่านพาหมู่คณะจำพรรษาที่สำนักป่าบ้านโคกด้วยความผาสุกทั้งทางกายและจิตใจ ไม่มีการเจ็บไข้ได้ทุกข์ตลอดพรรษา

ขณะที่พักอยู่ทั้งในและนอกพรรษามีการประชุมธรรมเป็นประจำ ๖-๗ คืนต่อครั้ง การแสดงธรรมแต่ละครั้ง นับแต่ ๒ ชั่วโมงขึ้นไปถึง ๔ ชั่วโมง

ในขณะที่ฟังธรรมผู้ฟังนั่งทำจิตตภาวนาไปพร้อมอย่างเพละล้นลิ้มเห็นดีเห็นงาม เมื่อยลว่า แม้องค์ท่านเองก็รู้สึกเพละล้นไปด้วยในการแสดงธรรมแก่พระเถระแต่ละครั้ง ท่านแสดงอย่างถึงเหตุถึงผล และถึงใจผู้ฟังซึ่งมุ่งมั่นต่ออรรถธรรมจริง ๆ

ขณะที่ฟังท่านแสดงทำให้จิตประหวัดถึงครั้งพุทธกาลที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ภิกษุบริษัทโดยเฉพาะเป็นที่แน่ใจว่าพระองค์ทรงหยิบยกเอาแต่ธรรมมหาสมบัติ คือ มรรคผลนิพพานออกแสดงล้วน ๆ ไม่มีธรรมอื่นแอบแฝงอยู่ในขณะนั้นเลย

(ประวัติหลวงพ่อมั่น หน้า ๒๓๗-๒๓๘)

๕ บทธรรมครั้งแรก

...ท่านพระอาจารย์มั่น ได้แสดงธรรมให้ฟัง ในบทธรรมที่ท่านแสดงให้ฟังในคืนวันที่ไปถึงที่แรกนั้น จะนำใจความย่อเท่าที่จำได้มาเล่าให้ท่านผู้ฟังทราบ และเป็นบทธรรมที่ฟังลึกละเอียดอยู่ในใจจนบัดนี้ว่า...

“ท่านมหาก็นับว่าเรียนมาพอสมควรจนปรากฏนามเป็นมหา ผมจะพูดธรรมให้ฟังเพื่อเป็นข้อคิด แต่อย่าเข้าใจว่าผมประมาทธรรมของพระพุทธเจ้านะ

เวลานี้ธรรมที่ท่านเรียนมาได้มากได้น้อยยังไม่อำนวยความสะดวกให้ท่านสมภูมิที่เป็นเปรียญ นอกจากจะเป็นอุปสรรคต่อการภาวนาของท่านในเวลานี้เท่านั้น เพราะท่านจะอดเป็นกังวลและนำธรรมที่เรียนมานั้นเข้ามาเทียบเคียงไม่ได้ในขณะที่ทำใจให้สงบ

- ศาลาปฏิบัติ (ปัจจุบันวัดป่าสุทธธรรมาราม) ที่ท่านพระอาจารย์มั่นใช้แสดงธรรมอบรมพระเถระ ปัจจุบันมีรูปหล่อท่านพระอาจารย์มั่นประดิษฐานอยู่ ●

ดังนั้นเพื่อความสะดวกในเวลาจะทำความสงบให้แก้ไข ขอให้ท่านที่จะทำใจให้สงบยกภูเขาไว้ก่อนในบรรดาธรรมที่ท่านได้เรียนมา ต่อเมื่อถึงกาลที่ธรรมซึ่งท่านเรียนมาจะวิ่งเข้ามาประสานกันกับท่านด้านปฏิบัติและกลมกลืนกันได้อย่างสนิท ทั้งเป็นธรรมแบบพิมพ์ ซึ่งเราควรจะพยายามปรับปรุงจิตใจให้เป็นไปตามด้วย

แต่เวลานี้ผมยังไม่อยากจะให้ท่านเป็นอารมณ์กับธรรมที่ท่านเล่าเรียนมา อย่างไรจิตจะสงบลงได้ หรือจะใช้ปัญญาคิดค้นในขั้นนี้ขอให้ท่านทำอยู่ในวงกายนี้ก่อน เพราะธรรมในตำราท่านชี้เข้ามาในขั้นนี้ทั้งนั้น แต่หลักฐานของจิตยังไม่มี จึงไม่สามารถนำธรรมที่เรียนมาจากตำรานั้นเข้ามาเป็นประโยชน์แก่ตนได้ และยังจะกลายเป็นสัญญาอารมณ์คาดคะเนไปที่อื่น จนกลายเป็นคนไม่มีหลัก เพราะจิตติดปริยัติในลักษณะไม่ใช่ทางของพระพุทธเจ้า

ขอให้ท่านนำธรรมที่ผมพูดให้ฟังไปคิดดู ถ้าท่านตั้งใจปฏิบัติไม่ทอดทิ้ง วันหนึ่งข้างหน้าธรรมที่กล่าวนี้จะประทับใจท่านแน่นอน”

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๔-๒๒๕)

อุทานและสัจจอธิษฐาน

เราก็อยู่กับท่านด้วยความพอใจจนบอกไม่ถูก แต่อยู่ด้วยความโง่เง่าอย่างบอกไม่ถูกอีกเหมือนกัน เฉพาะองค์ท่านรู้ลึกมีเมตตาธรรมานุเคราะห์ทุกครั้งที่เราเข้าไปหา

ท่านชี้แจงแสดงเรื่องอะไร ไม่ว่าดูท่านทางตา ฟังท่านทางหู อะไรไม่มีตลาดมีเคลื่อนจากหลักธรรมหลักวินัย พูดอะไรตรงไปตรงมาเป้ง ๆ ลงใจถึงกับออกอุทานว่า “โอ้โฮ! นี่ละอาจารย์ของเรา”

เชื่อแน่ว่ามรรคผลนิพพานมีอยู่ร้อยเปอร์เซ็นต์

ถามใจตนเองว่า “เอาละทีนี้เราจะจริงไหม”

ได้คำตอบผุดขึ้นมาทันใดว่า “จริงซี ไม่จริงให้ตายเสีย อย่าอยู่หนักศาสนาและหนักแผ่นดินต่อไป”

ตั้งแต่นั้นมาก็ฟัดกันใหญ่เลย

จากนั้นมาก็ตั้งสัจจอธิษฐานว่า “ถ้าหากว่าท่านยังมีชีวิตอยู่ตราบใดแล้วเราจะไม่

หนีจากท่าน จนกระทั่งวันท่านล่องไปหรือเราล่องไป แต่การไปเที่ยวเพื่อประกอบความพากเพียรตามกาลเวลานั้นขอไปตามธรรมดา แต่ถือท่านเป็นหลัก เหมือนกับว่าบ้านเรือนอยู่กับท่าน ไปที่ไหนต้องกลับมาหาท่าน”

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๕)

- หลวงตามหาบัว เดินทางไปคารวะสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่โรงพยาบาลจุฬาฯ กรุงเทพฯ ●

ฟังธรรมภาคปฏิบัติ

..ขณะที่อยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มันระยะแรก ได้ฟังท่านเทศน์เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา
ไม่ว่าขั้นไหน ไม่รู้เรื่องเลย เหมือนกับร้องเพลงให้ควายฟังนั่นแหละ

แต่ตัวอย่างหนึ่งที่ไม่เคยตำหนิติเตียนท่านว่า **“ท่านเทศน์ไม่รู้เรื่องรู้ราว”**

แต่ย้อนกลับมาตำหนิเจ้าของว่า นี่เห็นไหม ท่านอาจารย์มัน ชื่อเสียงท่านโด่งดัง
กิตติศัพท์กิตติคุณท่านลือกระหอนไปทั่วโลกมาเป็นเวลานาน ตั้งแต่เรายังเป็นเด็ก เรา
มีความพอใจที่จะได้พบได้เห็นได้ฟังโอวาทของท่าน

บัดนี้เราได้มาฟังแล้ว ไม่เข้าใจ เราอย่าเข้าใจว่าเราฉลาดเลย

นี่เราโง่แค่ไหนรู้หรือยังที่นี่

เราเคยฟังเทศน์ทางด้านปริยัติ ฟังจนกระทั่งเทศน์ของสมเด็จพระเจ้า เราเข้าใจไปหมด
แต่เวลามาฟังเทศน์ท่านอาจารย์มัน ซึ่งเป็นองค์ประเสริฐทางภาคปฏิบัติและจิตใจ แต่

ไม่เข้าใจ เราเชื่อแล้วว่าท่านเป็นพระประเสริฐที่ปรากฏชื่อเสียงมานานถึงขนาดนั้น เรายังไม่เข้าใจ

นี่ เห็นแล้วหรือยัง ความโง่ของเรา

ครั้นฟังท่านไปนาน ๆ เราก็ปฏิบัติไปทุกวี่ทุกวันทุกเวลา ฟังเทศน์ท่านค่อยเข้าใจ จิตค่อยได้รับความสงบเย็นเข้าไป เย็นเข้าไปเป็นลำดับ

ที่นี้รู้สึกจะเริ่มค่อยซึ่งเพราะฟังธรรมเทศนาของท่านก็เข้าใจ

พูดถึงเรื่องสมาธิแล้ว โสแจ้วภายในจิตใจ

จากนั้นก็เริ่มเข้าใจโดยลำดับ ๆ ซาบซึ้งโดยลำดับ ๆ เลยกลายเป็นคนหูสูงไป

“คนหูสูง” คือ นอกจากท่านแล้ว ไม่อยากฟังเทศน์ของใครเลย เพราะเทศน์ไม่ถูกจุดที่ต้องการ เทศน์ไม่ถูกจุดของกิเลสที่ชุ่มชอนตัว เทศน์ไม่ถูกจุดของสติ ปัญญาซึ่งเป็นธรรมแกกิเลส เทศน์ไม่ถูกจุดแห่งมรรคผลนิพพาน

ธรรมที่ท่านแสดง เหมือนกับเทน้ำล้างสิ่งสกปรกภายในจิตใจเรา ซึ่งมันไม่ยอมเข้าใจอรรถธรรมอะไรง่าย ๆ ทั้ง ๆ ที่เป็นธรรมอันประเสริฐ แต่จิตมันไม่ประเสริฐ จิตมันยังสกปรก จิตมันยังเป็นของไม่มีคุณค่า ธรรมแม้จะมีคุณค่า ใจก็ไม่ยอมรับ เพราะสิ่งที่ต่ำกับสิ่งที่สูง มันเข้ากันไม่ได้

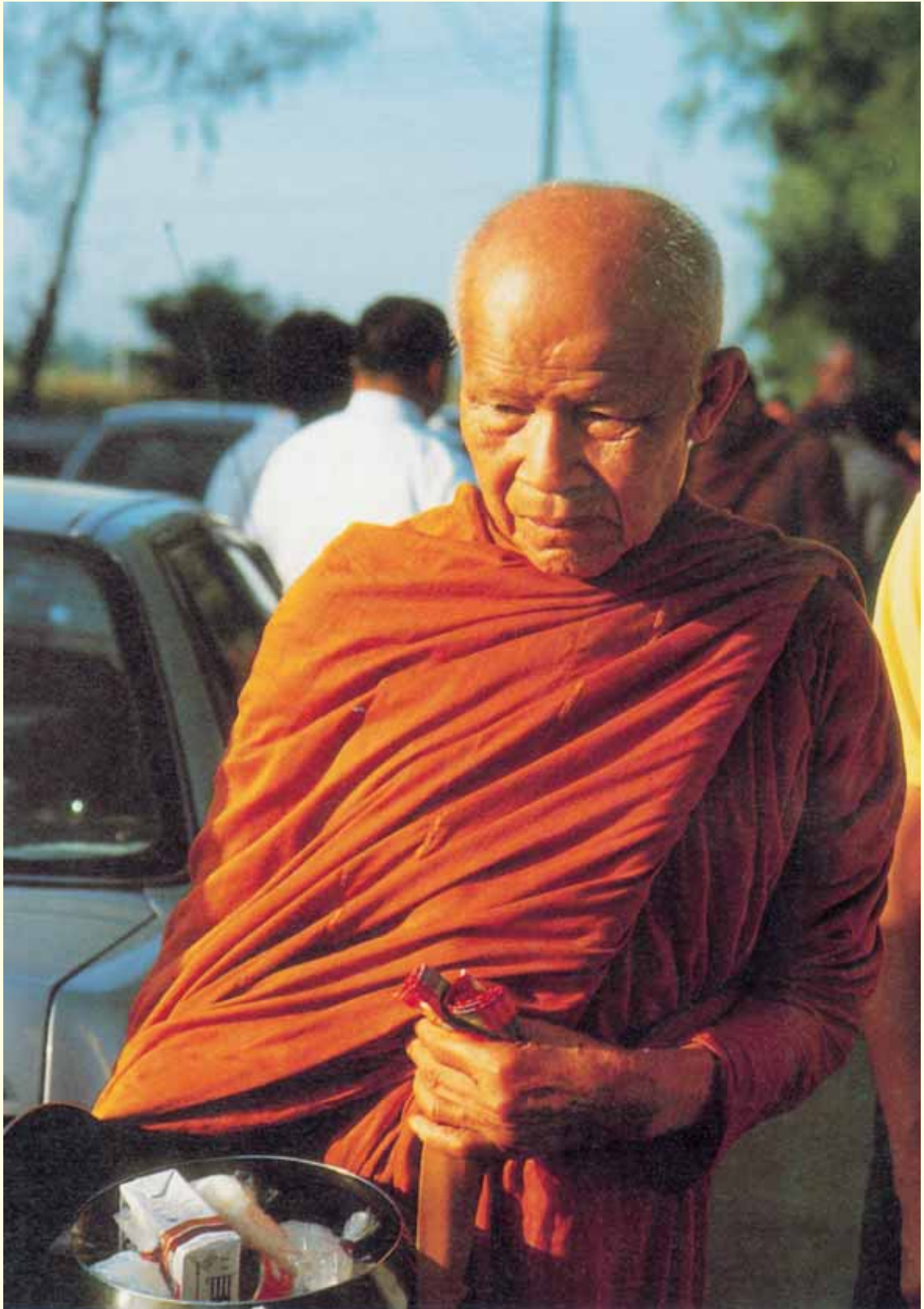
ขณะที่มันโง่ มันจะเอาความฉลาดมาจากไหน

ขณะที่มันแคร์หมอง มันดำ มันจะเอาความแจ่มขาวมาจากไหน ต้องอาศัยการชะล้างเรื่อย ๆ มันก็ค่อยสะอาดขึ้นมา ๆ ใจปรากฏเป็นของมีค่าขึ้นมา อะไร ๆ เมื่อจิตเริ่มมีคุณค่าเสียอย่างเดียวนั้น สิ่งที่มาเกี่ยวข้อง ก็ค่อยมีคุณค่าขึ้นมาโดยลำดับ

แม้ที่สุดได้ยินเขาร้องไห้ เขาต่ากัน ทะเลาะกัน ถกเถียงกัน ก็ยังนำเข้ามาเป็นอรรถเป็นธรรมได้ เป็นสิ่งที่มีคุณค่าขึ้นได้จากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนานั้น ๆ

นี่แหละ ความเปลี่ยนแปลงของจิต เปลี่ยนแปลงไปอย่างนี้ จากการประพฤติปฏิบัติจากการอบรมตนอยู่สม่ำเสมอ นี่คือ **“การสร้างวาสนาสร้างอย่างนี้”**

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๒๘๐ - ๒๘๒)

นิมิตครั้งที่ ๓ “โรงเลี้ยงหมู”

กลางวันหนึ่งซึ่งเราไปถึงใหม่ ๆ กำลังกลัวท่านเป็นกำลัง เผอิญเอนกายลงเคลิ้มหลับไป ขณะที่หลับไปนั้นปรากฏว่าเห็นภาพท่านมาดุใหญ่ว่า “ท่านมานอนเหมือนหมูอยู่ทำไมที่นี่ เพราะที่นี่มิใช่โรงเลี้ยงหมู ผมจึงไม่ส่งเสริมพระที่มาเรียนวิชาหมู เดี่ยววัดนี้จะกลายเป็นโรงเลี้ยงหมูไป” ดังนี้

เลี้ยงท่านเป็นเลี้ยงตะโกนดุซ้ำเชิญให้เรากลัวเสียด้วย จึงสะดุ้งตื่นทั้งหลับ และโผล่หน้าออกมานอกบานประตูมองหาคำว่า ท่าน ทั้งตัวสั่นใจสั่นแทบเป็นบ้าไปในขณะนั้น เพราะปกติก็กลัวท่านแทบตั้งตัวไม่ติดอยู่แล้ว แต่บังคับตนอยู่กับท่านด้วยเหตุผลที่เห็นว่าชอบธรรมเท่านั้น แถมท่านยังนำยาปราบหมูมารอกเข้าอีก นี่กว่าสลบไปในเวลานั้น

พอโผล่หน้าออกมามองโน้นมองนี้ ไม่เห็นท่านมายืนอยู่ตามที่ปรากฏ จึงค่อยมีลมหายใจ ชื่นมาบ้าง

พอได้โอกาสจึงไปกราบเรียนความเป็นไปถวายท่าน ท่านก็เป็นอุบายปลอมโยนตีมาก แต่เราคิดว่าไม่ค่อยดีนักในบางตอน ซึ่งอาจทำให้คนนอนใจประมาทเมื่อได้รับคำปลอมโยนที่เคลือบด้วยน้ำตาลเช่นนั้น

ท่านอธิบายนิมิตให้ฟังว่า “เรามหาครูอาจารย์ใหม่ ๆ ประกอบกับมีความระวังตั้งใจมาก เวลาหลับไปทำให้คิดและฝันไปอย่างนั้นเอง ที่ท่านไปดุว่าเราเหมือนหมูนั้นเป็นอุบายของพระธรรมท่านไปเตือนไม่ให้เรานำลัทธินิสัยของหมูมาใช้ในวงของพระและพระศาสนา โดยมากคนเราไม่ค่อยคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของตัวเองว่ามีคุณค่าเพียงไร เวลาอยากทำอะไรทำตามใจชอบ ไม่คำนึงถึงความผิดถูกชั่วดี จึงเป็นมนุษย์เต็มภูมิได้ยาก

ที่โบราณท่านว่ามนุษย์ขาดตาเต็งตาซังไม่เต็มบาทนั้น คือไม่เต็มตามภูมิของมนุษย์นั่นเอง เพราะเหตุแห่งความไม่รู้ลึกลับตัวว่า เป็นมนุษย์ที่มีคุณสมบัติสูงกว่าสัตว์ จึงทำให้มนุษย์เราต่ำลงทางความประพฤติ จนกลายเป็นคนเลวร้ายที่ไม่มีอะไรวัดระดับได้เหลือแต่ร่างความเป็นมนุษย์ เจ้าตัวยังไม่รู้ว่าตนได้เสียไปแล้วเพราะเหตุนี้ ๆ ผู้ที่ควรจะมีสติปัญญาพิจารณาตามได้บ้าง

ถ้าท่านมหานำอุปายที่พระธรรมท่านมาเทศน์ให้ฟังไปปฏิบัติอยู่สม่ำเสมอ ใจท่านจะสงบได้เร็วพลัน ดีไม่ดีอาจถึงธรรมก่อนพวกที่ปฏิบัติมาก่อนเหล่านี้ก็เป็นได้ นิमितที่เตือนท่านมหายังดีมาก มิใช่นิमितที่สาบแช่งแบ่งเวรในทางไม่ดี

จงกลัวบาปกลัวกรรมที่จะนำทุกข์มาเผาผลาญตนให้มากกว่ากลัวอาจารย์ ผมเองมิได้เตรียมรับหมู่คณะไว้เพื่อดูดำเสียใจโดยไม่มีเหตุผลเท่าที่ควร

อย่าลืมนิमितอันดังงามซึ่งเป็นมงคลอย่างนี้ไปเสีย จงระลึกถึงอยู่เสมอ ลัทธินิสัยหมู่จะได้ห่างไกล มรรคผลนิพพานจะนับวันใกล้เข้ามาทุกเวลานาที แดนแห่งความพ้นทุกข์จะปรากฏเฉพาะหน้าในวันนี้หรือในวันหน้า อย่างแน่นอน

ผมยินดีและอนุโมทนาด้วยนิมิตท่านมหายอย่างจริงใจ แม้ผมสั่งสอนตัวผมเองก็สั่งสอนแบบเผ็ดร้อนทำนองนี้เหมือนกัน และชอบได้อุปายต่าง ๆ จากอุปายเช่นนี้เสมอมา จึงจำต้องใช้วิธีแบบนี้บังคับตัวตลอดมา แม้บางครั้งยังต้องสั่งสอนหมู่คณะโดยวิธีนี้เหมือนกัน”

นี่เป็นคำแก่นิमितที่ท่านใช้ปลอบโยนเด็กที่เริ่มฝึกหัดใหม่ ๆ กลัวจะเสียใจและทอดอวยปล่อยวางความเพียรไปเป็นมิตรกับหมู่ ท่านจึงหาอุปายสอนแบบนี้

สุบินนิมิตครั้งที่ ๔ “ลอคกอไผ่หนา”

ไปอยู่กับท่านได้ประมาณสัก ๔-๕ คีนเท่านั้นกระมัง ความฝันนี้ก็มีความฝันเรื่องอัศจรรย์เหมือนกัน

ฝันว่า “ได้สะพายบาตร แบกกวด ครองผ้าด้วยดีไปตามทางอันรชชัญ สองฟากทางแยกไปไหนไม่ได้ มีแต่ขวากแต่หนามเต็มไปหมด นอกจากจะพยายามไปตามทางที่เป็นเพียงด้าน ๆ ไปอย่างนั้นแหละ รกรุงรัง หากพอรู้เงื่อนไขพอเป็นแนวทางไป

พอไปถึงที่แห่งหนึ่งก็มีกอไผ่หนา ๆ ล้มขวางทางแน่นหนา หากทางไปไม่ได้ จะไปทางไหนก็ไปไม่ได้ มองดูสองฟากทางก็ไม่มีทางที่พอจะไป

เอ! นี่เราจะไปยังไหน

เสาที่นั่นเสาที่นั่นไป ก็เลยเห็นช่องทางเดิน เป็นช่องนิดหน่อยพอที่จะบีบบิ้นไปให้หลวมตัวกับบาตรลูกหนึ่งพอไปได้

● หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ●

เมื่อไม่มีทางไปจริง ๆ ก็เปลื้องจีวรออก เอาบาตรออกจากบ่าแล้วก็รีบคลานไป แล้วก็ดึงสายบาตรไปด้วย กลดก็ดึงไปไว้ที่พอเอื้อมถึง พอปีนไปได้ก็ลากบาตรไปด้วย ลากกลดไปด้วย แล้วก็ดึงจีวรไปด้วย

ทางรูกมากพอไปประมาณสัก ๑ เส้นเท่านั้น สะพายบาตร แบกกกลด ครองจีวรไป ตามองไปข้างหน้าเป็นที่เว้งว่างหมด คือข้างหน้ามันเป็นมหาสมุทร มองไปฝั่งโน้นไม่มี เห็นแต่ฝั่งที่ตัวเองยืนอยู่เท่านั้น และมองเห็นเกาะหนึ่งอยู่โน้น ไกลมาก มองสุดสายตาพอมองเห็นเป็นเกาะดำ ๆ ทะมึน

นี่เราจะไปเกาะนั้น พอเดินลงไปฝั่งนั้น เรือไม่ทราบมาจากไหน เราก็มองไม่เห็น กำหนดว่าจะเป็นเรือยนต์เรือแจวเรือพายอะไร เรือมาเทียบฝั่ง เราก็มองขึ้นเรือ

คนขับเรือเขาก็ไม่ได้พูดอะไรกับเรา พอลงไปในเรือแล้วก็เอาบาตรเอาอะไรลงวางบนเรือ เรือก็วิ่งพาไปโน้นเลยนะ โดยไม่ต้องบอก มันอะไรก็ไม่ทราบ บิ่ง ๆ ๆ ไปโน้นเลย ไม่รู้สึกว่ามีภัยอันตรายมีคลื่นอะไรทั้งนั้นแหละ ไปแบบเงียบ ๆ ครู่เดียวเท่านั้นก็ถึง

พอไปถึงเกาะนั้นแล้วเราก็มองออกไปจากเรือแล้วขึ้นบนฝั่ง เรือก็หายไปเลย ไม่ได้ พูดกันสักคำเดียวกับคนขับเรือ เราก็มองไปขึ้นบนเกาะนั้น พอปีนเขาขึ้นไป ๆ ก็ไปเห็นท่านอาจารย์มันกำลังนั่งอยู่บนเขา บนเตียงเล็ก ๆ กำลังนั่งตำหมากจ๊อก ๆ อยู่ พร้อมกับมองมาดูเราที่กำลังปีนเขาขึ้นไปหาท่าน

อ้าว! ท่านมัทมาได้ยังไงนี่ ทางสายนี้ใครมาได้เมื่อไหร่ ท่านมัทมาได้ยังไงกัน กระผมนั่งเรือมา ขึ้นเรือมา

โอโฮ! ทางนี้มันยากนา ใคร ๆ ไม่กล้าเสี่ยงตายมากันหรอก เอ้า!ถ้าอย่างนั้นตำหมากให้หน่อย ท่านก็ยื่นตะบันหมากให้ เราก็ตำจ๊อก ๆ ๆ ได้ ๒-๓ จ๊อก” เลยรู้สึกตัวตื่น แหม! เสียใจมาก อยากจะฝันต่อไปอีกให้จบเรื่องค่อยตื่นก็ยังดี

พอตื่นขึ้นมาจึงได้ไปเล่าความฝันให้ท่านฟัง ท่านพูดทำนายได้ดีมากว่า

“..เอ้อ! ที่ฝันนี้ เป็นมงคลอย่างยิ่งแล้วนะ นี่เป็นแบบเป็นฉบับในปฏิปทาของท่านไม่เคยคลื่อนคลาดนะ ให้ท่านดำเนินตามปฏิปทาที่ท่านฝันนี้ เบื้องต้นจะยากลำบากที่สุดนะ

● รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต วัดป่าบ้านโคก ●

ท่านต้องเอาให้ดี ท่านอย่าท้อถอย เบื้องต้นนี้ลำบาก ดูท่านลอดกอไผ่มาทั้งกอ นั้นแหละ ลำบากมากตรงนั้น เอาให้ดีอย่าถอยหลังเป็นอันขาด พอพ้นจากนั้นไปแล้ว ก็วิ่งว้างไปได้สบายจนถึงเกาะ

เป็นกับตายท่านอย่าถอยตรงนี้ ครั้งแรกนี้ยากที่สุด พอพ้นจากนี้แล้วท่านจะไป ด้วยความสะดวกสบาย ไม่มีอุปสรรคอันใดเลย มีเท่านั้นแหละ เบื้องต้นเอาให้ดีอย่า ถอยนะ ถ้าถอยตรงนี้ไปไม่ได้นะ เอ้า! เป็นก็เป็น ตายก็ตาย ฟาดมันให้ได้ตรงนี้นะ ในนิมิตบอกแล้วว่าไปได้ นี่ มันจะยากแค่ไหน มันก็ไปได้ นี่ อย่าถอยนะ” ท่านว่า อย่างนั้น เราฟัง เราฟังจริง ๆ นี่มันถึงใจ ๆ จำได้ฝังใจ ดีใจ พอใจ ถึงได้ดำเนิน ตามนั้นเรื่อยมา

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๒-๖๓)

จิตสงบเริ่มเข้าใจ

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเทศน์เรื่อง “ปัญญา” แม้เจ้าของจะยังไม่สามารถก้าว
เดินทางด้านปัญญาได้ ก็รู้สึกว่าจะไปตาม ๆ ท่าน เพราะจิตเริ่มรับธรรมปฏิบัติแล้ว
เมื่อจิตมีฐานสมาธิได้ดีแล้วยังรับธรรมได้ดี ถ้ายังไม่มีฐานจิตก็ไม่ค่อยรับ ไม่ค่อยเข้าใจ

การฟังเรื่อย ๆ การปฏิบัติโดยสม่ำเสมอ เป็นการขัดเกลาจิตโดยตรง

ผู้ปฏิบัติธรรมเมื่อก้าวถึง “ขั้นปัญญา” แล้ว อยู่ที่ไหน ก็ฟังธรรมอยู่ตลอดเวลา
มีอะไรมาสัมผัสก็พิจารณาเป็นธรรมทั้งสิ้น เพราะสิ่งที่มาสัมผัส เป็นเครื่องเตือนสติให้
ระลึกถึง ปัญญาก็วิ่งตามทันที ๆ โดยอัตโนมัติ พิจารณาอย่างรวดเร็ว ไม่ต้องถูกบังคับ
เหมือนขั้นเริ่มแรก

ดังที่พระมหาเถระ (สมเด็จพระมหาวิรวงศ์ ติสฺโส อ้วน) เรียนถามปัญหาท่านว่า

“ท่านอยู่คนเดียว เวลาเกิดข้อข้องใจขึ้นมาท่านปรึกษาปรารภกับใคร?”

พ่อแม่ครูจารย์มั่นตอบว่า

“ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืนไม่ได้หยุดหย่อนเลย”

พระมหาเถระก็ไม่กล้าค้านท่านว่ายังไง เพราะอาจไม่เข้าใจก็ได้ประการหนึ่ง

ประการที่สอง ท่านพูดออกมาจากความจริง ก็ไม่กล้าจะค้านท่าน

ที่ว่า “ฟังเทศน์อยู่ทั้งกลางวันกลางคืน” ก็คือการที่พิจารณาสีที่มาสัมผัส ปลูก
สติปัญญาอยู่ตลอดเวลาตนเอง จนเป็นที่เข้าใจไปโดยลำดับนั้นแล คือ การฟังธรรม
ทั้งกลางวันกลางคืนทางด้านปฏิบัติ เพราะสติปัญญาขั้นนี้เป็นขั้นอัตโนมัติ ทำงานเพื่อ
ธรรมล้วน ๆ ไม่มีโลกเข้าแอบแฝงเลย ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงสอนให้ทำจิตให้มีความสงบ
เมื่ออบรมสมาธิให้ได้รับความสงบแล้ว ก็พิจารณาทางด้านปัญญา

เรื่องสมาธิกับปัญญา จึงแยกกันไม่ออก ผู้ปฏิบัติจำต้องนำมาใช้ตามกาลอันควร
ของแต่ละประเภทอยู่เสมอ แม้แต่ท่านที่เป็นพระชีนาสพแล้ว ท่านก็ยังต้องใช้สมาธิ
เป็นเรือนพักผ่อนหย่อนใจในเวลายังครองชั้นอยู่ เพราะสมาธิเป็นเครื่องประสมประสาน
หรือเป็นเครื่องสมัคสมานระหว่างขั้นกับจิตได้ดี

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๓๓๗ - ๓๔๐)

จิตเสื่อม

...ในพรรษาแรกที่จำอยู่กับพ่อแม่ครูอาจารย์มันเป็นพรรษาที่ ๙ จิตมีแต่เจริญกับเสื่อมทางด้านสมาธิ

ออกพรรษาแล้วก็ขึ้นบนหลังเขา จิตมันยังไม่ได้เรื่องได้ราวต้องฝึกฝนอย่างหนัก กิเลสมันถอยไครเมื่อไร พอจากพ่อแม่ครูอาจารย์มันไปได้ ๒-๓ วัน จิตมันดีดมันดี้นหาเซียงสับยาเพื่อเป็นอาหารกิเลสอย่างเห็นได้ชัด

ถึงขนาดได้ดำหิตตนเองว่า “อ้อ! เราเนี่ย มันกาจับภูเขาทอง เวลาอยู่กับครูบาอาจารย์จิตสงบร่มเย็น พอออกจากท่านมาแล้วไม่ได้เรื่องได้ราว ทำความเพียรก็เดินไปเฉย ๆ ไม่มีอุบายอะไรที่จะแก้กิเลสได้สักตัวเดียว มีแต่ความฟุ้งซ่านภายในใจ นับวันรุนแรงขึ้นทุกวัน ๆ ถ้าเป็นอย่างนี้อยู่ห่างท่านไม่ได้ หนีจากครูบาอาจารย์ไม่ได้”

เมื่อเป็นแบบนี้ เรารีบกลับคืนไปหาท่านทันที แต่เดชะบุญเวลากลับคืนไปองค์ท่านไม่เคยตำหนิติเตียน ไม่เคยขับไล่ไสส่งเลย

บางคนไม่ยอมหลับนอนตลอดรุ่งเพราะกลัวจิตจะเสื่อม ถึงอย่างนั้นก็ยังเสื่อมได้ เฉพาะอย่างยิ่งเวลาจิตเริ่มก้าวเข้าสู่ความสงบ ความเพียรก็ยังริบเร่เพราะกลัวจิตจะเสื่อมดังที่เคยเป็นมา แม้เช่นนั้นก็ยังฝืนเสื่อมไปได้ ต่อมาก็เจริญขึ้นอีก แล้วก็เสื่อมลงอีก ความเจริญของจิตนั้นอยู่คงที่ได้เพียง ๓ วัน

จากนั้นก็เสื่อมลงต่อหน้าต่อตา เจริญขึ้นไปถึงเต็มที่แล้วเสื่อมลง ๆ

(แว่นดวงใจ หน้า ๒๒๕)

สู้ไม่ถอย

หลังจากได้อุบายอันแยบคายจากพ่อแม่ครูอาจารย์นั้นจึงนำมาตั้งเป็นข้อสังเกตขึ้น แล้วก็ตั้งคำมั่นสัญญาขึ้นมาอีกว่า ถึงอย่างไรเราจะต้องนำบทปริกรรมมากำกับจิตทุกเวลา ไม่ว่าเข้าสมาธิออกสมาธิ ไม่ว่าจะไปที่ไหน อยู่ที่ไหน แม้ที่สุดปิดกวาดลานวัดหรือทำกิจวัตรต่าง ๆ จะไม่ยอมให้สติพลั้งเผลอจากคำปริกรรมคือ พุทโธ นี้เลย

ขณะนั้นจะนึกพุทโธหรือไม่ก็ตาม แต่ความรู้ที่อยู่ในความสงบนั้นปรากฏเป็นพุทโธ ตายตัวอยู่แล้ว และไม่มี ความประทุษร้ายอะไรทั้งนั้น

ตอนหยุดปริกรรม พอจิตจะเริ่มขยับตัวถอนขึ้นมาคือมีอาการกระเพื่อมนิด ๆ ก็รีบจับคำปริกรรมอัดเข้าไปทันทีเพื่อให้จิตติดอยู่กับคำปริกรรม

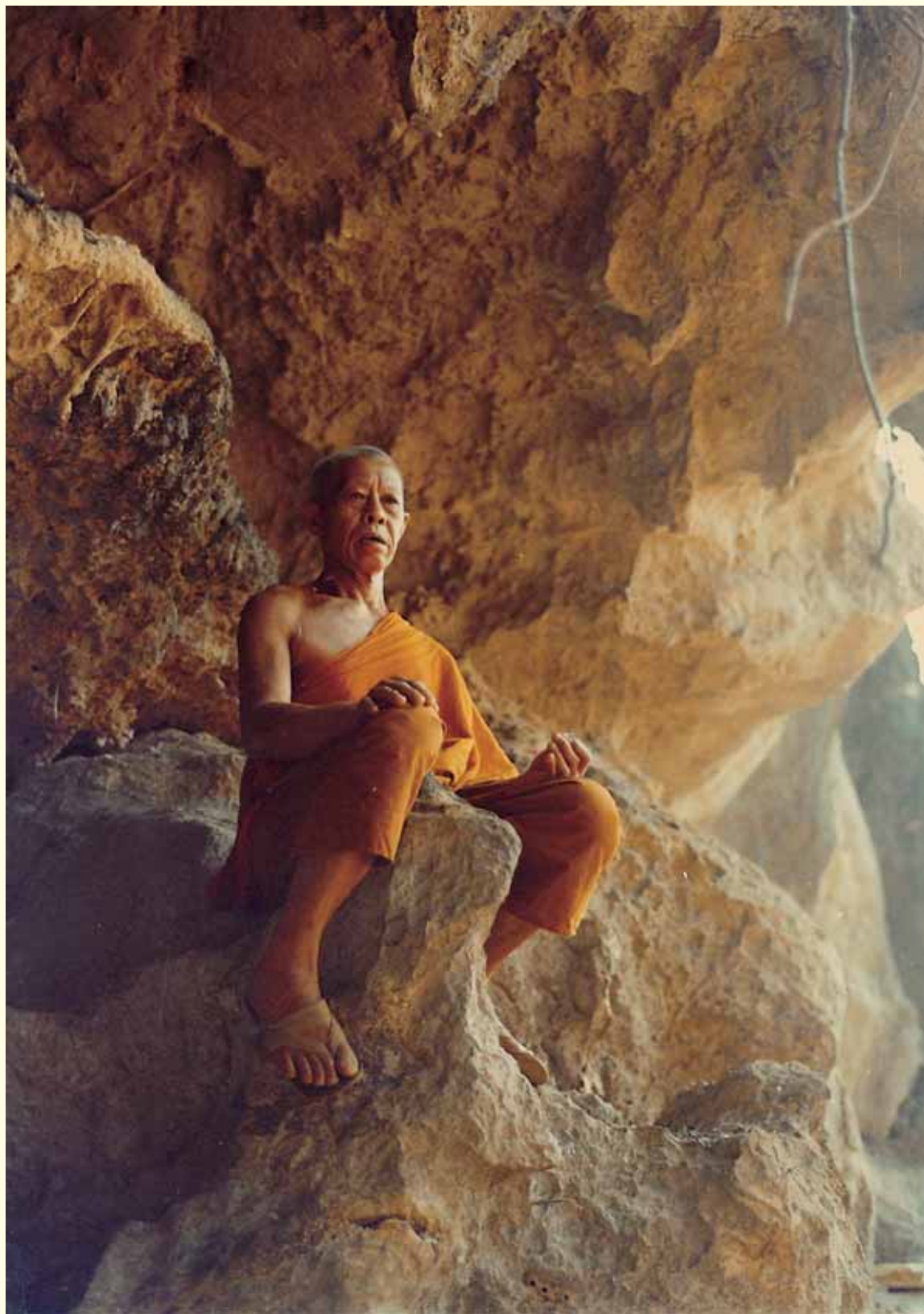
ทำเช่นนั้นพร้อมทั้งตั้งความสังเกตว่า จิตจะมีความเสื่อมได้ตอนไหน และทอดอาลัยในความเสื่อมกับความเจริญของจิต จิตจะเสื่อมหรือเจริญไปถึงไหนก็ตาม แต่คำปริกรรมในระยะนี้จะไม่ยอมปล่อยวาง

ในระยะต่อมาจิตที่เคยเจริญและเสื่อมมาเป็นลำดับมาก็เลยไม่เสื่อม จึงเป็นเหตุให้รู้เรื่องราวของจิตว่า “**อ้อ! จิตที่เคยเสื่อมบ่อย ๆ นั้น เสื่อมเพราะขาดคำปริกรรม สติคงจะเผลอจากจิตไปในระยะนั้นแน่นอน**”

แต่นั้นมาก็ตั้งคำปริกรรมมาเป็นลำดับ ไปไหนมาไหน อยู่ที่ไหนไม่ยอมให้เผลอ เป็นกับตายจะไม่ยอมให้เผลอจากพุทโธ จิตจะเสื่อมไปไหนก็ให้รู้กันที่นี้เท่านั้น ไม่ยอมรับรู้ไปทางอื่น จิตก็เลยตั้งหลักลงได้ เพราะคำปริกรรมคือ พุทโธ

(หลักของใจ หน้า ๒๘-๒๙)

● หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท ในถ้ำอินทนิล จังหวัดตาก ●

หลวงปู่กับอาจารย์เจียะ

ท่านเจียะกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเหมือนพ่อแม่กับลูกนะ เราสังเกตทำไม ท่านถึงสนิทกันนักหนา

ก็ไปถึงวัดบ้านโคกใหม่ ๆ เรากำลังเดินจงกรมอยู่ในป่า ท่านเย็บผ้าอยู่สององค์ ท่านอาจารย์เจียะกับท่านนั้นแหละเย็บผ้า ท่านปะท่านซุนผ้าเช็ดมือ ท่านประหยัดมาก ท่านไม่ลืมตัว

นี่เย็บผ้าไปเย็บผ้ามา ฟังเสียงบึงเบ้ง ๆ ขึ้น เอาแล้วที่นี้จะไร่น้ำ เราก็ก็นั่งใหม่ ๆ เสียงลั่นศาลาเล็ก ๆ เนี่ย แต่ว่าเสียงมันไม่เล็กละสิ เสียงลั่นกระเทือนไปหมด เรายืนฟังอยู่นั่น หากได้ยินไม่ได้ศัพท์ได้แสง ยืนไปยืนมาเลยตัวสั่นโดยไม่รู้ตัว ตัวสั่นอยู่ในป่าโน่นนะ ดูสินะ มันเป็นบ้าอยู่ในป่าคนเดียว ท่านไม่ได้ดูเรา เรายังเป็นบ้าไปได้

คราวนี้พอเสียงไปสักครูหนึ่ง เราก็ก็นั่งมา พอขึ้นไปที่ท่านกำลังเล็ก เก็บอะไรต่อมิอะไร กำลังเล็กกันประมาณ ๑๑ โมงเช้า พอเก็บของอะไรลงมา

“ท่านดูอะไรตะกี้ ท่านดูใคร” เราถาม

“ก็ดูผมละสิ” อาจารย์เจียะตอบ

“แล้วทำไมท่านถึงดู”

“ก็ผมเย็บผ้าผิดนี่” ท่านพูดดีนะอาจารย์เจียะ ท่านพูดตรงไปตรงมา

เราสังเกตดู เราไปอยู่ในป่าใหม่ ๆ ท่านอยู่ก่อนเราแล้วนี่ อะไรก็ตาม อะอะอะ อะไรๆ ดูอาจารย์เจียะนี่ก่อน ทางนั้นก็ไม่วายนี่ ชัดกันเลย ชัดที่ไร อาจารย์เจียะหน้าผากแตกทุกที ลู่ว่านไม่ได้ ก็ท่านเป็นอาจารย์ฉลาดแหลมคม

ในสมัยปัจจุบันใครจะเหมือนพ่อแม่ครูจารย์มั่น

(ส่วนแสงธรรม ๑๗ ธันวาคม ๒๕๓๔)

● รูปเหมือนหลวงปู่มั่น ฐิริทตฺโต ในพิพิธภัณฑ์อัฐบริขาร ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ●

หลวงปู่มั่นบุญบันดาล

พ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ทำให้เราคิดไม่รู้กี่ครั้งกี่หนละ เหมือนว่าเทพคอยแทรกอยู่ตลอด คอยรับทราบความเคลื่อนไหวของท่าน อย่างไม่อยู่กับท่านที่แรกผ่านวิสาขบูชาแล้วเราก็ไป ที่นั่นวันเข้าพรรษา ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ นั้น ผ้าห้ายาก สงครามญี่ปุ่นกำลังเริ่ม พวกผ้าไม่มี อดอยาก

ปีนั้นก็มีพระ ๙ เณร ๒ อยู่จำพรรษาบ้านโคกนามนด้วยกัน เป็นปีแรกที่เรจำพรรษาอยู่กับท่าน

ฉันจึงหันเสร็จแล้วก็จะแจกผ้า ผ้านี้มีไม่ครบพระ ดูเหมือนขาดอยู่ผืนเดียว ท่านก็เลยไปคว้าเอาของท่านมา เพราะพระเอาผ้าอาบน้ำ ผ้าขาวไปวางไว้ในห้องท่าน

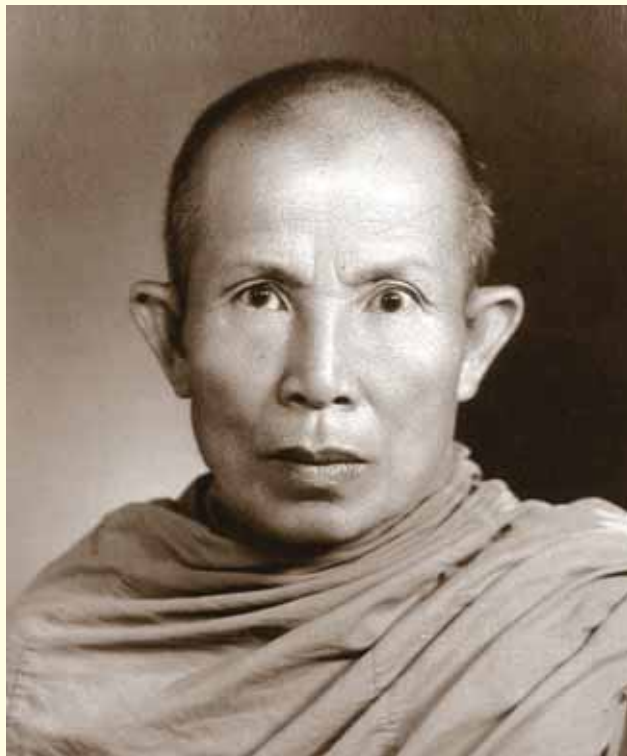
ท่านอาจารย์กงมา พูดขึ้นว่า “อันนั้นก็สำหรับแจกท่านอาจารย์ต่างหากนี่ เอามาทำไม ขาดก็ขาดไปสิจจะเป็นอะไรไป ขอให้ครูบาอาจารย์ได้เถอะ องค์ไหนก็เป็นทีพื่อใจ ท่านอาจารย์กงมาท่านเป็นคนตรงไปตรงมา พูดอาจหาญมากนะ”

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็พูดมีเหตุมีผลนี้ “โอ๊ย! เรามันเป็นผู้ใหญ่เมื่อไรมันก็ได้ ผู้ใหญ่ได้อยู่เรื่อย ๆ อะไร ๆ ก็ได้ ใครเอามา ๆ ก็ให้แต่ผู้ใหญ่เองแหละ เอาละ บุญมีหากได้เองแหละ” ท่านว่าจี้

คำพูดนี้เราก็จับปุ๊บไว้เลยนะ “บุญมีหากได้เองแหละ”

ในตอนคำวันนั้น มีโยมชื้อาคนหนึ่งแกลไปสกลนครมา แล้วพวกบริษัทแม่หนุ่มช้วนนท์ นี่เขาฝากผ้ามาโดยเสียค่าจ้างให้ เพราะคนชื้อาเมื่อจ้างมันแล้วจะให้ส่งถึงไหนมันก็ส่งได้ ขอให้ได้กินยาฝิ่นเท่านั้นเป็นพอ

แม่ของคุณแม่โยมหนุ่มเป็นโยมอุปถัมภ์อุปฐากพ่อแม่ครูจารย์เสาร์ และพ่อแม่ครูจารย์มั่นมาดั้งเดิม ท่านเหล่านี้เป็นคนสำคัญที่อาราธนานิมนต์ท่านมาสร้างวัดสุทธาวาส

● พระอาจารย์กงมา จิรปุณโณ ●

ทุกวันนี้ ก็เพราะท่านเหล่านี้ละเป็นผู้สร้าง

พวกนั้นเขาก็คาดคะเนเอาเลย เพราะถามใครก็พูดอย่างงู ๆ ปลา ๆ ว่ามี ๕ องค์ หรือ ๑๐ องค์ เขาหาผ้าขาวด้ายเทศ ไม่ใช่ผ้าขาวด้ายบ้านที่เราทอเนะ เป็นด้ายดิบอย่างดี เนื้อมันก็แน่นเท่ากัน ได้จากสกลนคร ๑๑ ผืนเลยนะ เขาก็ให้ค่าจ้างอย่างแพงด้วย

โอ้ย! ถ้าลงให้ค่าจ้างแพง ๆ มากกว่านั้นมันสะพายได้คนชี้ยานี้ จนกระทั่งค่าไปถึงวัด โอ้! หน้าไม่ใช่เล่นนะ ผ้ดั่ง ๑๑ ผืน จากสกลนครมาหาบ้านโคกนั้นมันมาทาง ๒๒ ก.ม. เข้าไปในวัดอีก ๑ ก.ม. เป็น ๒๓ ก.ม.

ก็เหมือนกับว่าเหวดบ้านดลบันดาลนะ แผลกอยู่ หลายอย่างเราไม่เอามาพูดมากละ เอาแต่ว่าเทพบันดลบันดาลเทพเนรมิตแค่นี้ก็พอแล้วแหละ

เรื่องเหล่านี้เคยมีมาดั้งเดิม ไม่ใช่มีมาเมื่อวานนี้หรือวานช้านี้

(หลวงตาสอนเด็ก หน้า ๙๔-๙๕)

● แม่หนุ่ม ชูวานนท์ ●

หลวงปู่มั่นเสียงกังวาน/ตาโก่ป่า

พ่อแม่ครูจารย์มั่นเสียงท่านกังวานมากนะ พุดดัง เสียงก็รู้สึกวาไฟเพราะด้วย น้ำเสียงของท่านก็ไฟเพราะด้วย ยิ่งเวลากลางคืนท่านเทศน์ ฟังแล้วเสียงเหมือนฟ้าดิน ถล่ม ตีกลีเลสให้พระ หมุนตัว ๆ ๆ ท่านถอดออกมาจากหัวใจท่านโดยแท้ ๆ ร้อย เปอร์เซ็นต์ ๆ เวลาท่านแสดงนี้ฟังเพลิน ลืมเรื่องเวลาเวลา

เวลาท่านเทศน์จบลงแล้วยังเสียดายยังอยากฟังต่อไปอีก เสียงกังวาน พุดนี้กังวาน รูปร่างท่านก็ไม่ใหญ่โตอะไร แต่อำนาจธรรมของท่านละลือใหญ่โตมาก

ท่านเทศน์แต่ละครั้ง ๓ - ๔ ชั่วโมง ครั้นต่อมาก็ค่อยลดลง ๆ มาอยู่แค่ ๒ ชั่วโมง จากนั้นมาก็ไม่เทศน์เลย

พุดถึงเรื่องพ่อแม่ครูอาจารย์ พุดเท่าไรมันไม่อิ่มไม่พอนะ มันพุดด้วยความ ภูมิใจ พุดด้วยความรัก ความเคารพเลื่อมใส ทุกอย่างอยู่ในนั้นหมดเลย ชีวิตจิตใจ เราอยู่กับท่านหมด ยกบุญยกคุณขึ้นเทิดบนศีรษะ

นัยตาของท่านดีมากนะ ต้องขออภัยจะเป็นการเหยียบย่ำมันก็ไม่ใช่ เราเอาเป็น ข้อเทียบเฉย ๆ ตาท่านเป็นตาโก่ป่า ตาดี ตาโก่ป่า รวดเร็ว เสียงกังวาน เสียงท่าน พร้อม ตาพร้อมทุกอย่าง

(๓ กรกฎาคม ๒๕๓๕ และ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๓๗)

วัดของหลวงปู่มั่น

ปกติพระท่านอยู่ของท่านสงบเงียบ เฉพาะวัดพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ ญาติโยม ไปยุ่งไม่ได้นะ ท่านไม่ให้ไปยุ่งเลย มีแต่พระล้วน ๆ ใครมาท่านก็ขนานเอาหลงทิศ หลงแดนไป

ท่านไล่แตก ฮือ ๆ เลยว่า “มาอะไร นี่มันวัดพระ ไม่ใช่วัดโยมนะ อย่ามายุ่ง นะ เอละนะ ไป!”

นั่นละ ท่านรักษาความสงบเหมือนรักษาท่านบ่น้ำให้ใสสะอาดตลอดเวลา ใคร ผู้ต้องการอรรถธรรม เข้าไปอาบดื่มใช้สอยได้เต็มหัวใจกลับบ้าน ไม่ใช่ไปแล้ว โอ้!

● หลวงปู่เสาร์ กนฺตสีโล ●

เป็นอย่างนี้ โอ้! เป็นอย่างนั้น ก็เรื่องที่จะให้เป็นอย่างนั้นมันมีนี่ ได้กำชับกำชาระมัดระวังกัน

อยู่กับท่านมาตั้งแต่วันไปอยู่จนถึงวันมรณภาพ ท่านไม่ให้โยมไปยุ่งกับท่านได้ ไปก็ไม่เอาจริง ๆ ไม่ไปถึงแหละ ไปก็แบบผ้าพับไว้แหละเข้าไปหาท่าน นั่นละอำนาจของธรรมเห็นไหมล่ะ ของผู้รักษาศาสนา รักษาดีอยู่อย่างนั้น ใครจะไปจู้จี้จ้านได้เมื่อไร

หลวงปู่มั่นถ่ายภาพ

เรารู้นิสัยของท่านอยู่แล้ว เพราะท่านไม่ยุ่งกับใครนี้ ท่านไปด้วยความจำเป็นจริง ๆ วันนี้เป็นวันเผาศพของหลวงปู่เสาร์ วันนั้นท่านจะออก เรากะไว้แล้ว เราก็ไปรอรับท่าน

พอเราไปถึงบ้านหนามก่า แแถวนี้สามแยกหนามก่า นี่พระธาตุพนม นี่ไปอุบลฯ นี่มาทางอำเภอนาแก เรามาพักอยู่วัดป่าสามแยกนี้ เราถามโยมเขา ทราบว่าท่านมาเมื่อวานนี้

พองานศพหลวงปู่เสาร์เสร็จวันนี้ วันหลังนั้นท่านออกมาเลย ท่านไปพักวัดอ้อมแก้ว พอเราทราบเราก็ไปนิมนต์ท่านมา

“สถานที่นี้มันไม่สะดวกสบาย ลู่วสถานที่ที่ผมพักอยู่ไม่ได้ นั่นมันเป็นวัดป่าเหมาะสมดีเหลือเกิน” เรากราบเรียนท่าน

ท่านว่า **“ฮือ! อย่างนั้นหรือ”** ถ้างั้นก็ไปสิ

ดูเหมือนอยู่นั้นสองคืนเท่านั้นละมั้ง เดินมา ๆ ท่านเป็นไข้หัวใจใหญ่มาจากอุบลฯ เดินมาจากพระธาตุพนม มานี้ก็ประมาณสัก ๗-๘ กิโลเมตร เห็นจะได้ละ จากวัดอ้อมแก้วนี้ พระธาตุพนมอยู่ทางโน้น วัดอ้อมแก้วอยู่อีกทาง เป็นวัดท่านอาจารย์เสาร์เป็นผู้สร้างนะ

ออกจากนั้นมาก็มาพักบ้านฝ่งแดง ถ่ายรูปท่านั่งทำโยนที่วัดฝ่งแดงนี้ ที่มีต้นไม้อยู่ข้างหลังท่าน ท่านอนุโลมให้ลูกศิษย์ของท่านพวกธาตุพนมมาถ่ายรูป โยมทองอยู่กับโยมตั๊กลูกชาย โยมศรีเพ็งลูกสาว มาจ้งหันท่าน แล้วก็มาขอถ่ายรูปกับท่าน ท่านอนุโลมให้ เพราะเป็นลูกศิษย์เก่า ท่านอนุโลมให้ทั้งทำโยนท่านั่ง

เพราะฉะนั้นเราถึงรู้ว่าท่านถ่ายรูปที่สุทธารวาสหนหนึ่ง ขึ้นนั่งบนธรรมาสน์แล้วก็ถ่ายที่นี้อีกหนหนึ่ง นอกนั้นไม่เห็นมีเลย

.....

ก็เขินสับสนทำให้เป็นลักมัยตบ
ก็ตกใจก็กลัวกลัว ภาวนาไม่จน
ตายใจก็ไม่ใช่ลักมัยตบ ความ
เพื่องาน ร่มบอญ ร่มบอญ แม่
จะทาบสีบนานก็สู้ ฟ้าว่านอน
ลมกองทาบอันดวยนี้ เลสบอญ
ว่าไม่มันผลัดเปลี่ยนเวลา

.....

● ๑. เสนาสนะท่านพระอาจารย์มั่นที่วัดป่าบ้านนาสีนวล ๒. เสนาสนะป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์)
ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร ●

พรมที่ ๑๐

(พ.ศ. ๒๔๘๖)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่าบ้านนามน (วัดป่านาคนิมิตต์)

ตำบลตองโขบ อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

ความเพียรกล้า

จิตเราเริ่มสงบตั้งหลักได้มาจากบ้านนาสินวน แน่ใจแล้วแหละว่าไม่เลื่อม...

วัดบ้านนามนเป็นวัดที่ระลึกในชีวิตและความเพียรไม่เคยลืม

เพราะตั้งแต่เราบวชมา การหักโหมทั้งร่างกายและจิตใจไปพร้อม ๆ กัน ก็มีพรรษานั้นในชีวิตของเรา คือ พรรษาที่ ๑๐

ความเพียรและความหักโหมมันเริ่มมาตั้งแต่ยังไม่เข้าพรรษา เดือนเมษายน และพฤษภาคมนะ มาจากพระธาตุพนมกับ**พ่อแม่ครูจารย์มั่น** ท่านไปเฝ้าศพ**พ่อแม่ครูจารย์เสาร์**กลับมา ก็ไปรับท่านมาด้วยกัน ก็เข้ามาอยู่บ้านนามน จำพรรษาที่นั่น มันหมุนตัว ๆ เริ่มแต่โน้นแล้ว

สมาธิเริ่มแน่นไม่เลื่อมอีกมาแต่เดือนเมษายน แต่ไม่เกี่ยวกับสมาธิ แต่เป็นปัญญาในเวลาจนตรอก มันเป็นปัญญาสายฟ้าแลบ สติปัญญากับกิเลสราวกับมัดคอตัดกัน ไม่ใช่ปัญญาได้ยังไง เวลามันจะตายมันจนตรอกจนมุมก็ต้องใช้ปัญญาลิ เวลาสูงขึ้นมันก็รู้ด้วยปัญญา

กลางวันไม่นอนเดินจงกรม หนักพลูไม่แตะเลยในสามเดือน ทั้งเลย พอออกพรรษาแล้วไปที่ไหน แต่ก่อนมันมีหนักพลูเต็มไปหมดนี่ เขาเอามาถวายก็ฉันไปอย่างนั้นเอง เลยฉันมาเรื่อย ๆ

(หลักของใจ หน้า ๓๔)

หลวงปู่มั่นขอใส่บาตร

ปีจำพรรษาบ้านนามน ท่านหุดีตาดีท่านฉลาด จอมปราชญ์ในสมัยปัจจุบันใครจะไปเก่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นเล่า การสมาทานธุดงค์ ท่านก็รู้ว่าเราไม่รับอาหารที่ตามมาทีหลัง

แต่บทเวลาท่านจะใส่บาตรเรา ท่านก็พูดเป็นเชิงว่า “ขอใส่บาตรหน่อยท่านมหา **นี่เป็นสมณบริโศก**” ท่านว่าอย่างนั้น นี่เป็นเครื่องบริโศกของสมณะขอฉันนัตรับเถอะ ก็หมายความว่าท่านเป็นผู้ใส่เองนั่นแล

บางครั้งตอนเช้ามีศรัทธามาจากทางจังหวัดหนองคายและสกลนครทำอาหารถวาย บิณฑบาต เสร็จแล้วเขาก็ตามเข้ามาถวายพระในวัดนั้น เขาไม่ได้ไปดักใส่บาตรนอกวัด เราก็ไม่กล้ารับกลัวธุดงค์ขาด เดินผ่านหนีมาเลย สำหรับท่านก็รับให้เพราะสงสารเขา เเท่าที่สังเกตดู

ความจริงท่านคงเห็นว่านี่มันเป็นทิลุแผงอยู่กับธุดงค์ที่เราสมาทานนั้น ท่านจึงช่วยดัดเสียบ้างเพื่อให้เป็นข้อคิดหลายแง่หลายกระหนงไม่เป็นลักษณะเถรตรงไปถายเดียว ท่านจึงหาอุบายต่าง ๆ สอนเราทั้งทางอ้อมและทางตรง

แต่เพราะความเคารพเลื่อมใสท่าน ความรักท่าน ทั้ง ๆ ที่ไม่สบายใจก็ยอมรับ นี่แลที่ว่าหลักใจกับหลักปฏิบัติ

ต้องยอมรับว่าถูกในความจริงจึงที่ปฏิบัตินี้ แต่มันก็ไม่ถูกสำหรับธรรมที่สูงและละเอียดกว่านั้น เล็งดูเราเล็งดูท่านมองเราและมองท่านนั้นผิดกันอยู่มาก อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านมองอะไรท่านมองตลอดทั่วถึงและพอเหมาะพอสมทุกอย่างภายในใจ ไม่เหมือนพวกเราที่มองหน้าเดียวแง่เดียวแบบโง่ ๆ ไม่มองด้วยปัญญาเหมือนท่าน เราจึงยอมรับตรงนั้น นี่พูดการปฏิบัติธรรมอยู่บ้านนามนกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น

หลงป่า

เดือนพฤศจิกายน กราบลาพ่อแม่ครูจารย์มั่น ออกจากวัดบ้านนามนไปเที่ยวกรรมฐาน... พุดอย่างนี้เรากียังไม่ลืม เราเคยพุดให้ลูกศิษย์ฟังที่เราหลงป่านะ โอ้ย!

● วัดบ้านนาหมอน ●

มันก็บันดาลนี่นะ มาพิจารณาดู ถ้าธรรมดาแล้วตายจริง ๆ นี่นา จนเขาตกใจ หลงป่า เข้าไปในหุบเขา หุบเขาเล็ก ๆ เขากำนานในที่ลุ่ม ส่วนที่สูงมากเขาก็ทำไร่ มี ๓-๔ ครอบครัว อยู่那儿

ขณะกำลังเดินขึ้นเขา พวกคนหลงทาง นี่มันก็น่าคิดอยู่นะ คือมันน่าจะตายจริง ๆ เขาตกใจจริง ๆ ว่า “โฮ! มันหลงมาได้ยังไงนี่ ถ้าไม่เจอพวกผม นี่ยังไงท่าน ต้องตายทั้ง ๓ องค์” ว่าอย่างนี้เลยนะ

“แล้วทำไมจะตาย” เรว่า

“ก็มันมีแต่ภูเขาทั้งนั้น แถวนี่ไม่มีบ้านคนเลย นี่ท่านจะไปยังงัย ขึ้นเขาวันหนึ่งก็จะได้ ๒ ลูก พอวันที่สอง มากก็ได้ลูกเดียว ต่อมาก็ตีปืนปายโน้นนี่ ไปไม่ได้ก็อยู่ แล้วภูเขามาก็ลึบลูก” เขาว่าอย่างนั้นนะ เขาพูดก็มีเหตุผลนี่

“นี่อย่างไรรูปปั้นลงมานี่พอดี” เขาว่า แล้วเขาก็บอกภรรยาให้รีบเอา “เม่น” มาตม เรานึกว่าเขาจะฆ่าตัวเม่นให้เรากิน ก็เราไม่รู้ที่แท้เม่นคือมัน ก็ภาษาญไทเขาเรียกเม่น แต่เราไม่ได้คิดว่า “มัน” นะสิ เรานึกว่าเขาจะฆ่า “ตัวเม่น” นะสิ

ก็เวลาเขามาฟันหัวเผือกหัวมันปูปูป ๆ เราก็ดูเราก็รู้ที่อยู่เผือกมัน แต่มันไม่ใช่เม่น ถ้าเห็นเขาจูงเม่นออกมาจะมาฆ่า เราจะห้ามทันที พระ ๓ องค์ที่ไปด้วยกัน มีลาว เมืองสว่างฯ ลาวเมืองอุบลฯ ลาวเมืองอุดรฯ หลวงตาบ้วนี่ลาวอุดรฯ

ตอนนั้นเราเป็นหัวหน้า ยังไม่ได้แยกกันไป ตามธรรมดาที่จะแยกไปทางละองค์ พอหลงป่าแล้วก็เลยพูดกันว่า เอาลองดูสิวันนี้ว่า ใครภาวนาดีจะรู้ยังงัยต่อยังงัย ทิศทางของบ้านของเมืองมันอยู่ตรงไหน ๆ แล้วให้รู้ จะรู้ทางภาวนาก็ได้ หรือรู้ทางฝัน ก็แล้วแต่นะ วันนี้เอาทดลองดู จากนั้นต่างองค์ก็ต่างเข้าที่พักของใครของมัน

พอตอนเช้าจวนสว่างก็ออกมาหากัน

องค์หนึ่งก็บอกว่า “บ้านอยู่ทางนี้ ชี้ทางทิศใต้ละ” “รู้ได้ยังงัยละ” “มีแต่ผู้หญิง ไปนี้ หลังไหลไปนี้”

แล้วองค์นี้ละ “บ้านอยู่ทางนี้” “รู้ได้อย่างไรละ” “มีแต่ผู้หญิงทั้งนั้นไปนี้” ว่าอย่างนั้น

เออ! ถ้าอย่างนั้นเราจะพูด “ทางนี้ไม่ใช่บ้านนะ มันเป็นทับนะ เมื่อคืนนี้โยมแม่มาหา มีเด็กผู้ชาย ๓-๔ คน โยมแม่เป็นหัวหน้านำมา” จึงถามว่า

“โยมแม่มาจากไหนนี่ ถึงได้มาอยู่กลางป่ากลางเขาอย่างนี้”

“อ้อ! นี่แม่มาจากทับนี้ นั่นมองไปเห็นไฟอยู่นั่น” แล้วมองไปก็เห็นจริง ๆ นะ “เด็กพวกนั้นก็มาขอขนาบบริวาร คนนั้นได้บาตร คนนี้ได้กลด คนนี้ได้มุ้งแล้วก็สะพาย โยมแม่เป็นหัวหน้าพาไป แล้วก็เดินไปตรงทับนั้นแหละ” นี่คอยดูนะวันนี้มันจะเป็นอย่างไร เราว่า “ทับอยู่ทางด้านนี้ ส่วนบ้านต้องอยู่ทางนี้แน่ ๆ” เราบอกอย่างนี้

จากนั้นก็ไป เดินทางไม่คดเคี้ยวตรงไปเลย ขึ้นตรง ขึ้นเขา ก็ขึ้นเลย เพราะบ้านอยู่ตรงนี้ ก็แบบเดียวกัน ไม่ต้องคดต้องโค้งมันจะผิดจากความฝันมันบอก ชีบบอกว่าบ้านอยู่ตรงนี้ ก็ขึ้นเขาเลย ขึ้นเรื่อย ๆ (หัวเราะ) จนกระทั่งสี่โมงเช้ากว่า ๆ ถึงไปถึงชาวไร่ที่ว่านี่นะ มันก็แปลกอยู่ ปีนเขาลงไป ลงไปในหุบ ลงไปเจอคนอยู่ในนั้นนั่นละ เขาตกใจ ไปแล้วไปเจอผู้หญิงอย่างที่ว่าความฝันแม่บอกจริง ๆ นะ ผู้หญิงดำข้าวด้วยมือละครกอันหนึ่ง เขาตั้งไว้ที่นี่ เขาทำด้วยมือปั้น ก็สากก็ตามนะ เขาจะไม่โดนกันเลย เขาชำนาญพอ

พอพวกเราเข้ามาเขาก็ตกใจ “ญาปู่มาได้จังได้นี้ อยู่ที่นี่ได้สิมาได้ ญาปู่มาได้จังได้ เมื่อคืนฝันเห็นญาปู่มาเยี่ยม” (แปล...หลวงปู่มาได้ยังไงไร ไม่มีใครมาแถวนี้ได้ เมื่อคืนนี้ก็ฝันเห็นหลวงปู่มาเยี่ยม)

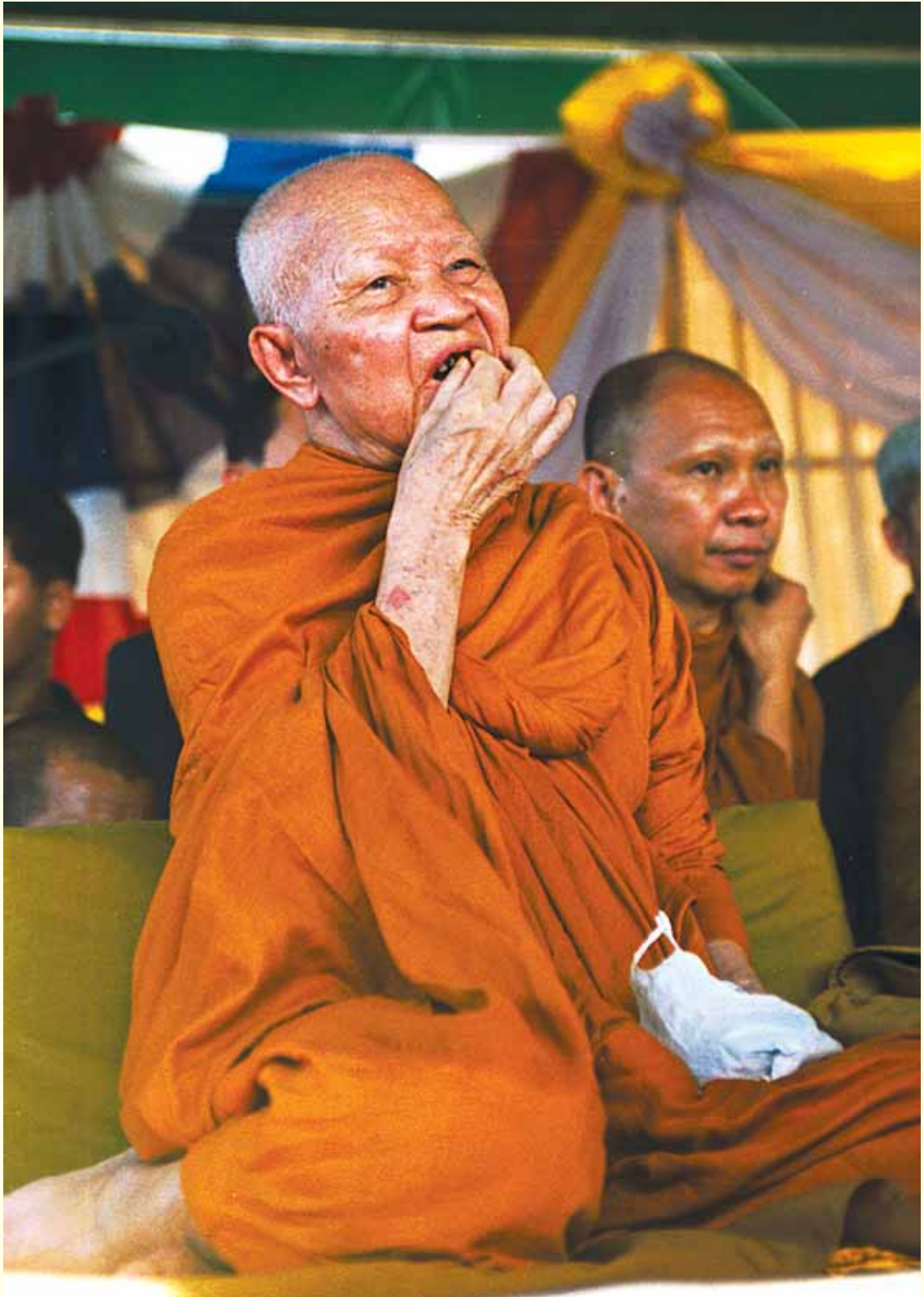
เมื่อคืนนี้มาพูดกันอยู่ที่นี่ ฝันเห็นญาปู่คือพระ ท่านมาเยี่ยมเมื่อคืนนี้

เขาก็เลยรีบไปหาเรียกเด็ก ๆ มันไปเล่นอยู่นั่น เด็กผู้ชายมาก็รีบไปตามพ่อเค้า อยู่ตามไร่ ไปเรียกกันมา ที่นี้มาต่างคนต่างตกใจแหละ “มาได้ยังไงไร หลงมาได้ อยากรู้อย่างนี้ ถ้าไม่เจอนี้แล้วตายแน่ ๆ ท่าน ไม่มีเหลือเลย” เขาว่าอย่างนี้

เขาก็ชี้แสดงเหตุผลให้เราทราบ แล้วเราก็บอกกับหมู่เพื่อนตั้งแต่ต้นว่าวันนี้จะมีคนไปส่งพวกเรานะ ถ้าเห็นเด็กมาช่วยขนของ เราอย่าบอกเขานะ อย่าบอกให้เขาตามส่งตามเสียเรา ให้มันเป็นเองตามนิมิตความฝันนี้ มันจะเป็นอย่างไรก็ให้รู้ไป พอเขาจัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาก็บอกว่า “พวกผมต้องไปส่ง ถ้าไม่ไปส่งท่านต้องตายวันนี้ เพราะไม่มีทางออก” เขาก็พาเดินย้อนกลับไปทางโน้น แล้วย้อนกลับไปอีกทาง

มันไม่มีทางไป เพราะว่าเราหลงเข้าอย่างลึก ๆ

เวลาจนตรอกมันน่าจะตาย แต่มันก็ไม่ตายทั้ง ๓ องค์ มันยังพอเป็นพอไป ไม่จนตรอก ใจต่างองค์ก็ต่างเปิด ไม่มีองค์ไหนสั่งสมอะไร สมบัติมีแต่บาตรกับจีวร เท่านั้น ไปเพื่ออรรถเพื่อธรรมอย่างเดียว เงินสตางค์หนึ่งไม่เคยติดกระเป๋าตั้งแต่ไหนแต่ไรมา มีแต่เสียสละ

นี่พูดไม่ใช่ชวตนะ คือพูดให้เป็นคติอันหนึ่ง เราเองก็แปลกใจอยู่

เพราะฉะนั้นจึงว่าความดีทำเถอะ ไม่ไปไหนแหละ เราจะเห็นประจักษ์ในเวลาจนตรอกจนมุม

(วัดป่าบ้านตาด ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๓๕)

ยาที่ถูกโรค

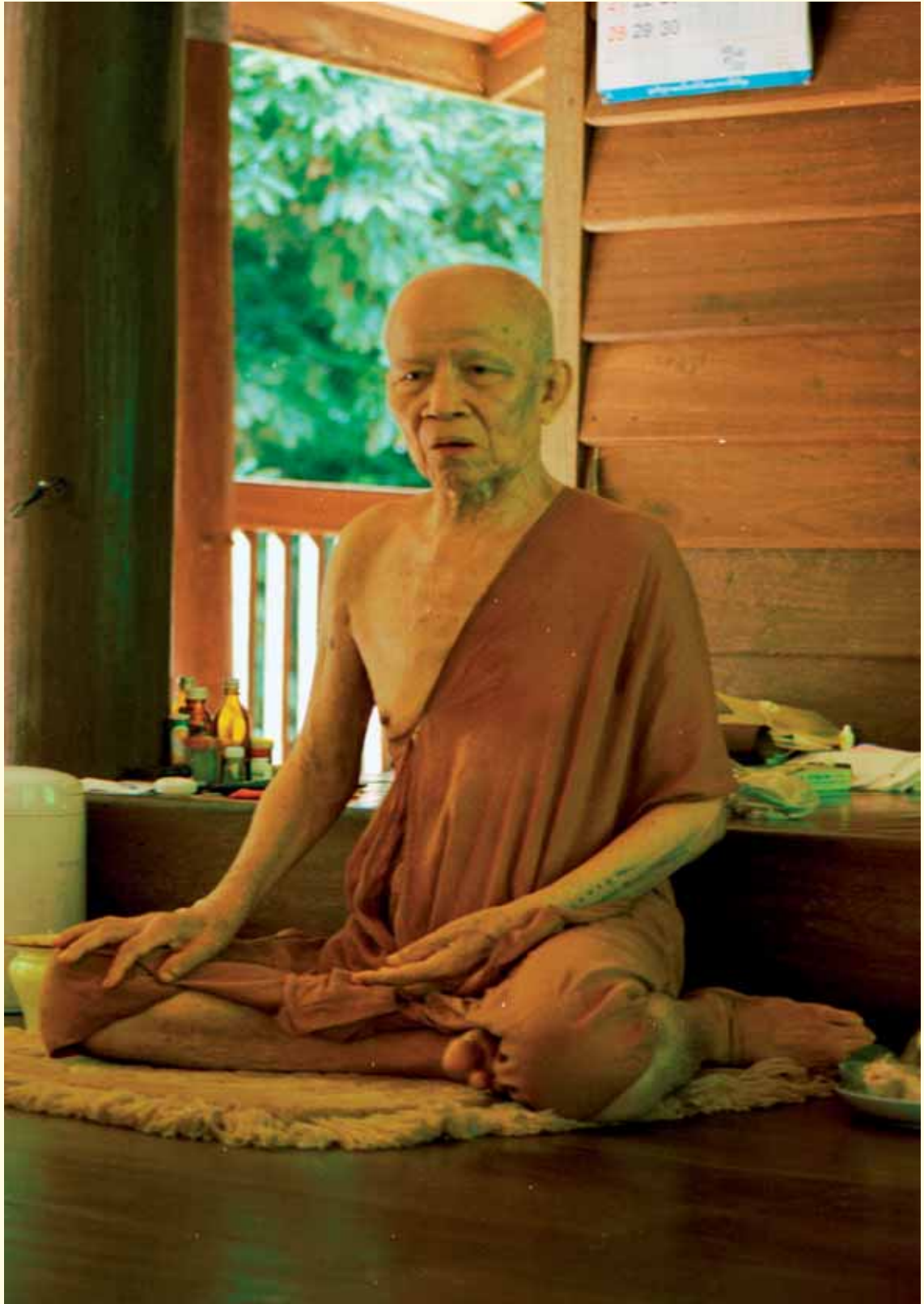
...เวลาออกมาจากป่าจากเขา หอบปัญหามาจนจะก้าวไม่ออก พอมาราบเรียน พ่อแม่ครูจารย์มัน ท่านก็ไล่เปรี้ยง ๆ ความสงสัยพังทลายลงไปหมด ตัวเบาหวิว ๆ ถ้าตรงไหนยังไม่ลงกันก็ถกกัน บรรดาครูบาอาจารย์ที่เป็นลูกศิษย์ของท่าน ไม่มีใครเป็นพระตัวชนตัวขี้ดื้อยิ่งกว่าเรา คือเราต้องการความจริง ท่านก็ทราบความจริงของเรา เพราะเราไม่ใช่เป็นคนหน้าด้านที่จะไปवादหิฐิมานะต่อท่าน ท่านก็ทราบ ท่านจึงแสดงให้เราฟัง

ผู้รู้แก้ปัญหามันผัดกันกับผู้ไม่รู้มาก ก็เหมือนหมอเถื่อนกับหมอปริญญาแน่นแหละ ผัดกันยังงี้ก็ดูเอาสิ หมอเถื่อนนั้นทุ่มกันทั้งหีบ ดีไม่ดีคนไข้ตาย หมอปริญญาเขาไม่ใช่อย่างนั้น เขาถามอาการแล้วตรวจดูแล้ว เขาก็หยิบยามานิดเดียวเท่านั้น ใส่ปั๊บเลย ควรคิดก็คิด ควรให้รับประทานก็รับประทาน มันก็หายไปเลย มันผัดกัน ไม่จำเป็น ต้องยกยามาทั้งหีบ

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมอันใดที่จำเป็นเหมาะสมกับปัญหาที่เกิดขึ้นเวลานี้ ของคนนี้ไล่เปรี้ยงเดียวเท่านั้น จบเลย

(คำถามคำตอบ หน้า ๑๘๓-๑๘๔)

นิยายหลักความ

เราเดินจงกรมตั้งแต่จันจ้งหันเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาบ่ายปิดกวาด ไม่ได้รู้ว่าเหนื่อยอะไร เดินไปบางที่เดินจงกรมนี้ โน่น! เซ็ดเข้าไปในป่าโน่น โครมคราม ในป่าโน่น เพราะจิตมันไม่ออก ตาก็มีดมัวไปหมด มีแต่ซากัว ๆ ไป ก็เข้าไปโน่น แล้วออกมาอีก เอาอีกอยู่ยั้ง คำว่าน้ำท่าอะไร ๆ ไม่สนใจทั้งนั้น เมื่อถึงชั้นมันตะลุมบอน กัน นี่ละปัญญาเป็นอย่างนั้น

ตอนกลางคืนก็เช่นกัน ผมจะเดินจงกรมให้หมู่เพื่อนเห็นไม่ได้ โน่นต้องเวลาตีกลอง ๔ หมู่ ๕ หมู่ล่วงไปแล้ว หมู่เพื่อนเงียบหมดแล้วถึงจะลงเดินจงกรม

ทางจงกรมจนเป็นหลุมเป็นเหวใครจะไม่รู้ เดินจงกรมก็ชั่วโมงมันถึงจะเป็นขนาดนั้น อยู่ในป่าก็ดี อยู่ในวัดก็ดี มองดูก็รู้ แต่หากนิยายเป็นอย่างนั้น

ทางภาษาอีสานเขาเรียกว่า “คนนิยายหลักความ”

คือ การลัก ๆ ลอบ ๆ ทำสมาธิภาวนาอยู่คนเดียว

เราไม่สนใจที่จะทำความเพียรให้ใครต่อใครเห็นอย่างโจ่งแจ้ง

การนั่งสมาธิตลอดรุ่งนี้มันของเล่นเมื่อไร ใครเก่งลองดูสิ จะได้อ่านั่งแต่หัวค่ำจนกระทั่งตลอดรุ่งเป็นเวลา ๑๓-๑๔ ชั่วโมง เป็นอย่างไรบ้าง

บางวันนั่งจนกระทั่งถึงเวลาวิปัสสนาเพราะอยู่กับหมู่กับเพื่อน ถ้าอยู่คนเดียวยังไม่ออกอีกนะ จะกี่ชั่วโมงไม่รู้ละ แต่นี้เกี่ยวกับครูกับอาจารย์

(หลักของใจ หน้า ๘๑-๘๒)

ปัญญาอบรมสมาธิ

ตอนทุกขเวทนาหนัก ๆ คับไปคั่นมาเทียบเคียงเหตุผลข้างหน้าข้างหลังรอบ พอรอบด้านแล้วมันก็ลงจิต นั่นแหละ! มันเห็นประจักษ์เวลาจิตพิจารณาทุกขเวทนา

กายก็พิจารณาเห็นอย่างชัดเจน เนื้อหนังมังสา เป็นต้น เวทนามีเห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีรูปลักษณะยังงี้ จิตเป็นยังงี้ สามอย่างนี้ชัดทุกอย่างแล้วมันก็รวมตัวสงบปล่อยไปเลย ได้รับความอัศจรรย์แล้ว

ปัญญาอบรมสมาธิ คือปัญญาที่ทะลอมเข้ามา ทุกขเวทนากลับ ๆ จิตใจก็ฟุ้งซ่าน บังคับ คั้นด้วยเหตุด้วยผล จนกระทั่งจิตหาทางออกไม่ได้... เกิดความสงบ

ความสงบจิตที่เป็นสมาธิด้วยปัญญานี้อาจหาญมากทีเดียว บางทีจิตมันฟุ้งซ่านก็เอากันตรงนั้นขณะนั้น ทั้ง ๆ ที่ทุกขเวทนาไม่มี เอาจนจิตหมอบ นี่ก็อาจหาญ

ความทุกข์ข้อนี้ไม่ยืดยาวอะไรนี้ ไม่เหมือนความทุกข์ในวิภวภูติ ที่หมุนเกิด หมุนตาย เวียนไปเวียนมา เกิดภพใหม่ชาติใดก็ต้องหาบกองทุกข์ไปตามชั้นภูมิกำเนิดแห่งภพชาตินั้น ๆ เหมือนกัน เพราะเป็นวิภวภูติ วิภวภูติตัวนี้ไม่ทุกข์ได้หรือ นอกจากอริยสัจเท่านั้นทุกข์จะเข้าไปแฝงไม่ได้เลย นี่เราพบโศกชาติใดก็ตาม ต้องมีทุกข์อยู่ในภพนั้น ๆ แม้จะไม่มีมาก ก็มี ความมีทุกข์อยู่นั้นก็เหมือนกินข้าวผสมกับเกลือกับรำนั่นเอง จะไปเอริดอโรยที่ไหน ให้มีแต่ข้าวล้วน ๆ สิ อย่าให้มีเกลือมีร่าอยู่ในนั้น

หลวงปู่มั่นแก้จิต ๓ วาระ

จนกระทั่งจิตมันแน่วจริง ๆ ที่นี้ก็ค่อยเดินไปโดยสม่ำเสมอ เราไม่ทรมานมากนัก พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านเห็นว่าเราเป็นคนโลดโผน ท่านจึงจะสอนธรรมดาไม่ได้ สอนเพียงแย็บ ๆ ไม่ให้มาก เดี่ยวจะทำให้เราคนเซ่อ ๆ นี้อ่อนแอ

(วาระที่ ๑)... เรานั่งสมาธิตลอดรุ่งติดต่อกันหลายวันจนกระทั่งกันพุงพองแตก น้ำเหลืองไหลเยิ้ม ท่านได้ให้อุบายว่า **“กิเลสมันไม่ได้อยู่ที่กายนะ มันอยู่ที่ใจ เหมือนสารพัดฝักบัว ถ้าฝักบัวหายพยศ การฝักหนักควรลดลง”**

ท่านก็ยกเปรียบเทียบเหมือนกับบัว บัวตัวมันคึกคะนอง ตัวมันผาดโผนโลดเต้น ต้องทรมานมันอย่างหนัก นายสารพัดต้องทรมานอย่างหนัก ไม่ควรให้กินหญ้า ไม่ให้กิน ดัดสันดานจนกว่ามันอ่อนกำลัง เมื่ออ่อนกำลังลงยอมรับการฝักของเรา เราก็ผ่อนให้มัน ให้กินหญ้ากินอะไรบ้าง ถ้ามันเป็นงานเป็นการแล้ว เราก็ไม่ทรมานมัน ให้การรักษาการระมัดระวังการบำรุงมันไป เวลาต้องการจะใช้ประโยชน์อะไรก็ใช้มันฉันใด

จิตเวลามันกำลังคึกคะนองผาดโผนโลดเต้นก็เอามันอย่างหนักฉันนั้นเหมือนกัน

ท่านพูดกับเรา เหมือนว่าให้อาไมทั้งท่อนโยนให้ตุ้ม ๆ ไปเรื่อยเอง ท่านจะไม่แจจแจง ให้ไปไสกบลบเหลี่ยมเจียรระไนเอง ท่านคิดอย่างนั้นกับเรา

(วาระที่ ๒)..... เราติดสมาธิอยู่ถึง ๕ ปี จิตสงบแน่วไม่วุ่นไหวดังภูผาหิน อยู่ที่ไหนสงบสบายหมด

เข้าไปหาท่าน ท่านถามว่า **“เป็นยังงัยท่านมหา จิตสงบดีอยู่หรือ?”**

เราก็บอก **“สงบดีอยู่”**

ท่านก็เงิบไป ลักเดียวท่านก็ถามขึ้นอีกว่า **“เป็นยังงัยจิตสงบดีอยู่หรือ?”**

เราก็ตอบว่า **“สงบดีอยู่”** คือไม่ทราบที่ท่านจะเอาเงไหน

พอถึงขั้นที่ท่านจะเอาแล้วก็ว่า **“ท่านจะนอนตายอยู่นั้นหรือ สมาธิมันเหมือน หมูขึ้นเขียง มันถอดถอนกิเลสตัณหาที่ตรงไหน สมาธิทั้งแท่งเป็นสมุทัยทั้งแท่ง ท่านรู้ไหม สุขในสมาธิเท่ากับเนื้อติดฟัน เนื้อติดฟันเรานั้นเป็นสุขที่ไหน ท่านรู้ไหม ๆ ๆ”** ท่านขัดเข้าไปอย่างหนัก ไล่ออกจากติดสมาธิ

ทางเราก็งัดวิชาออกมาสู้ท่านว่า **“ถ้าว่าสมาธิเป็นสมุทัยทั้งแท่ง แล้วล้มมาสมาธิจะให้เดินที่ไหนในมรรคแปด”**

“สมาธิของพระพุทธเจ้า ไม่ได้เป็นเหมือนสมาธิแบบหมูขึ้นเขียงอย่างท่านนี่ละ”

พอท่านขัดเอา เราก็หมอบ

พอลงมาจากท่านแล้วก็มาตำหนิตัวเอง เราทำไมจึงไปขัดกับท่านอย่างนี้ เรามาหาท่านเพื่อหวังเป็นครูเป็นอาจารย์ มอบกายถวายตัวกับท่านแล้ว แล้วทำไมจึงต่อสู้กับท่านแบบนี้ละ ถ้าเราเก่งมาหาท่านทำไม ถ้าไม่เก่งไปเถียงท่านทำไม เรื่องที่ฐิฆมานะมันไม่มี แต่มีสอດແຫຼກหาเหตุหาผล หลังจากนั่งสมาธิภาวนามาตลอดรุ่ง

....พอรุ่งเช้าวันหนึ่งได้โอกาสก็ขึ้นไปกราบเรียนท่าน ซึ่งตามปกติมีความกลัวท่านมาก แต่วันนั้นไม่ได้กลัวเลย อยากจะกราบเรียนเรื่องความจริงให้ท่านได้ทราบ ให้ท่านเห็นผลแห่งความจริงของเราว่าปฏิบัติมาอย่างไรจึงได้ปรากฏเช่นนี้ พูดขึ้นอย่างอาจหาญเลย ทั้ง ๆ ที่เราไม่เคยพูดกับท่านอย่างนั้น พูดซึ่งข้งตั้งดังไล่เปรี๊ยะ ๆ

เวลาเราพูดท่านก็นิ่งฟัง พอเราพูดจบท่านก็พูดผางออกมาเลย เราก็หมอบฟัง

ท่านว่า “มันต้องอย่างนั้นสิ เอ้า! เกิดชาติหนึ่ง มันไม่ตายถึง ๕ หน ฟาดกันลงไป
เลย เอ้า! ได้หลักใจแล้วที่นี้ ได้การแล้ว ได้การแล้ว”

เราเหมือนหมาตัวโง่ ทั้งจะกัดจะเห่า พอเว้นคืบหนึ่งสองคืบก็นั่งตลอดรุ่งอีก เว้น
๒-๓ คืบเอาอีก จนกระทั่งจิตเกิดความอัศจรรย์

เรื่องความตายนี้หายหมดเวลามันรู้จริง ๆ แล้วแยกธาตุแยกชั้นรู้ดูความเป็น
ความตาย ธาตุ ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ สลายตัวลงไปแล้วก็เป็ดิน เป็น้ำ เป็ลม เป็
ไฟ ตามเดิม อากาศธาตุก็เป็นอากาศธาตุตามเดิม

(วาระที่ ๓) ...เราเพลินในการพิจารณาทางด้านปัญญา ทั้งวันทั้งคืนเกินตัว ไม่หลับไม่นอน ไม่พักไม่ผ่อน คิดตำหนิสมาธิว่านอนตายอยู่เฉย ๆ ปัญญาต่างหากสามารถแก้กิเลสได้ ท่านให้อุบายว่า **“บำหลงสังขาร”**

คือ การพิจารณาเพลินเกินตัว ไม่รู้จักประมาณ สมุทัยแทรกเข้าในจุดนี้ ให้พักจิตเข้าสมาธิ เหมือนถอดเสื้อย่นหนาม..

...พอเวลามันออกทางด้านปัญญา กลางคืนไม่ได้นอน บางคืน ๒ คืน ๓ คืน มันไม่ยอมนอน กลางวันยังไม่ยอมนอนอีก

คิดว่า “เฮ้! ภูนี้จะตายละนะ มันยังงี้ บทเวลาอยู่เข้าในสมาธิมันก็อยู่อย่างนั้น เวลาออกทางด้านปัญญาก็ออก อย่างนี้ ทำงี้”

แล้วก็ขึ้นไปหาท่านอีก กราบเรียนท่านว่า “ที่พ่อแม่ครูอาจารย์สอนให้ออกทางด้านปัญญา เวลานั้นมันออกแล้วนะ ถึงขนาดที่ว่าไม่ได้นอน ๒-๓ คืนแล้ว กลางวันมันยังไม่นอนอีก”

“นั่นละมันหลงสังขาร บำหลงสังขาร” ท่านว่าเอาใหญ่เลย คราวนี้หมอบเลยนะ จูเห่าค้อยหมอบลง

แม้ระลึกถึงคำของท่านพูด **“มันหลงสังขาร”** นั้นอยู่เสมอ แต่อำนาจแห่งการเพลินในการพิจารณานี้มีกำลังมากกว่า มันถึงไม่ยอมพักง่าย ๆ

จิตขั้นนั้นต้องบังคับเรื่องหลับเรื่องนอน ไม่บังคับไม่ได้ ที่จะให้มันวิ่งเหิงหาหา นอนนี้ ผมยังระลึกไม่ได้เลยว่าได้วิ่งเหิงหาหาในเวลาสติปัญญาขั้นนี้ออกทำงาน ต้องได้บังคับให้มันหลับมันนอน เติจนกรรมจนกระทั่งฝ่าเท้านี้อกร้อน เหมือนไฟเผา เติจนอยู่อย่างนั้นทั้งวัน ตั้งแต่ฉันเสร็จแล้วจนกระทั่งถึงเวลาปิดกวาด มันลืมไปหมดเวล่ำเวลาความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า หมุนอยู่บนเวที **“หัวใจนั่นเอง”** คือ **“เวที”**

เวลามันเต็มทีเต็มฐานแล้วจะไปไม่รอด เพราะมันอ่อนไปหมดสกนธ์กาย การทำงานด้วยปัญญา การคิดด้วยปัญญาเป็นอัตโนมัติก็ตาม แต่ก็เป็นงานของจิตควรที่จะได้พัก เห็นว่ามันหนักเกินไปแล้วก็บังคับ ให้บริการมพุทโธถึยบไม่ยอมให้ออก คือ ออกจะทำงาน ไม่ใช่ออกฟุ้งซ่านรำคาญไปที่ไหน ๆ จนกระทั่งถึงสุดท้ายจิตก็ลงแนว เฌียบเลย และปรากฏว่ากำลังวังชานี้ โอ้โฮ! เพิ่มขึ้นมา ที่นี้เลยพูดไม่ถูกนะ

เมื่อใจมีกำลังในการพักสมาธิแล้ว พอถอนเท่านั้นละโดดผิงใส่งานไปเลย ที่นี้เหมือนกับว่าเราได้พักผ่อนนอนหลับแล้ว

(อริยสังขารอย่างนี้ หน้า ๗ และ หลักของใจ หน้า ๕๓)

“อากาศดินะโยม”

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นท่านเทศน์ออกมา ถอดมาจากหัวใจ มันจึงไม่ลอย ๆ เหมือนเราจำมานะ ความจำออกมามันก็ลอย ๆ

ที่ท่านเทศน์สอนพระมันขบมันขัน ไ้เรามันต้องอดหัวเราะไม่ได้ถึง ๓ วันนะ ไปที่ไหน ไปภาวนาที่ไหน ถ้าพวกญาติโยมเค้ามายาวายปิ่นโตเป็นพวง ๆ ถือกันเป็นแถวมา “ไ้ย! โยมที่นี้อากาศดินะ ปลอดภัยไปรง” ท่านพูดว่าอย่างนั้น

อู้ย! มันน่าฟังจริง ๆ นะ ท่านพูดเฉยนะ เพราะท่านพูดสอนพระนี้ ไ้เรามันจะตายสิ มันเฉยไม่ได้ มันอยู่ภายใน มันทั้งขบทั้งขัน มันซึ่งถึงใจนะ

ถ้าที่ไหนไม่มีใครถวายอาหาร อาหารบกพร่องแล้ว ท่านก็กล่าวว่า “ที่นี้อากาศที่บอยู่ไม่ได้โยม” ท่านพูดแล้วเฉยด้วยนะ

มันฟังลึกลับอะ อันนี้เราย่อ ๆ มาพูดเฉย ๆ เวลาท่านพูดท่านบรรยายไปเรื่อย ๆ ถ้าที่ไหนอากาศดีอย่างนั้น อะไร ๆ ปลอดภัยไปหมด ส่วนนอนไม่รู้จักตื่นไม่พูดนะ

อย่างนั้นแหละกรรมฐานท่านสอนกัน ท่านสอนอย่างถึงใจ ผู้ต้องการความจริงแล้วจะไม่มีใครสนใจเลยนะ เรื่องความเกรงอกเกรงใจว่าหยาบไปหรือดูไปอย่างนี้ ผู้ต้องการความจริงแล้วท่านไม่สนใจ

ท่านจะจ่ออยู่กับความจริง มันน่าฟังนะเวลาท่านพูด โอ้! อยากให้บรรดาพี่น้อง ลูกหลานทั้งหลายฟังเทศน์ท่าน ออกมาบทไหน ๆ นี่ หนัก ๆ ๆ ทั้งหนักทั้งแน่น ทั้งรสทั้งชาติ เพราะออกมาจากความบริสุทธิ์ใจ

(ส่วนแสงธรรม ๙ กรกฎาคม ๒๕๓๒)

๘๐ ปี จะนิพพาน

เวลาลงอุโบสถสังฆกรรมตอนบ่ายโมง เพราะพระมีจำนวนมาก มาจากที่ต่าง ๆ จันจ้งหันแล้วต่างองค์ต่างมา พระ ๕๐-๖๐ ส่วนเถรที่ติดตามพระมาไม่นับ

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดเสมอเรื่องความตั้งอกตั้งใจว่า...

“..การอยู่ด้วยกันไม่ใช่เป็นของจีรังถาวร ธรรมเท่านั้นเป็นสิ่งที่ควรยึดอย่าง มั่นใจอย่างตายใจ ครูอาจารย์เป็นของไม่แน่นอน อย่าแน่นอนใจว่าได้มาอยู่กับครูกับอาจารย์ แล้วว่าท่านจะอยู่กับเราไปตลอด

ใครจะเข้มแข็ง ความพากความเพียรอะไรก็ให้เข้มแข็ง มีความรู้ความเป็นอะไรภายในจิตใจ ให้มาถามมาเล่าให้ฟัง ภิกษุเฒ่า! จะแก่ให้ เวลาภิกษุเฒ่าตายแล้ว ยากนะ ใครจะแก้เรื่องจิตใจทางด้านจิตตภาวนา นี่อีกไม่นานนะ ไม่เลย ๘๐ นะ พากันมานอนใจอยู่ได้หรือ”

ท่านรู้ล่วงหน้าไว้หมดแล้ว ท่านนับข้อมือให้ดู นี่เวลานี้อายุก็เท่านั้นแล้ว และ นับไปเท่านั้น ๆ พอถึงจุด ๘๐ ก็นี่มันนานอะไร ท่านพูดเปิดใจ ลูกศิษย์ลูกหาใครจะ ไปว่าท่านไอ้อวด พระเถรก็ไม่มิกิเลสเครื่องไอ้อวดภายในใจ ก็มีแต่สลดสังเวชเท่านั้น

(รากแก้วศาสนา)

.....

คำว่า มรรตผลมีทพณ นนตเขต
นตลสมย์ ทพณ์ไม่ใช่ พระเทพธเจ้า
เลสาวกผู้พรบ มรรตผลมีทพณ
เป็นผู้ตรัสผู้ทอไว้ แต่เป็น
คำพูดของ ท่าน มีด บอดเทศ:
นี่แล้วเต็มหัวใจ นำออกมา พด
บอไว้กับตนต่างหาก

.....

พรมาท ๑๑

(พ.ศ. ๒๔๘๗)

จำพรรษาที่เสนาสนะป่ายางบ้านท่าบ่อสงคราม ตำบลท่าบ่อสงคราม

อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

“ความรักของนกเขียน”

ใครมีความจำเป็น หวังความช่วยเหลือจากกัน มนุษย์อยู่ด้วยกันก็หวังพึ่งกัน
มนุษย์อยู่ด้วยกัน พึ่งกันไม่ได้ย่อมไม่มีความหมาย สู้สัตว์ไม่ได้ สัตว์เขายังช่วยกัน

สมัยที่เราท่องเที่ยวทางอำเภศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ตอนนั้นตามท้องทุ่งมีนกกระเรียนและนกเขียนลงหากินเป็นฝูง ๆ

มีนกเขียน ๒ ตัวกำลังหากินอยู่ ตัวผู้ถูกนายพรานยิง พอตัวผู้ถูกยิงตัวเมีย
บินร่อนขึ้นไปข้างบน ร่อนดูตัวตัวเองถูกปืนกำลังดินทุรทุรายตายอยู่ต่อหน้า มันเสียใจ
มาก จึงฆ่าตัวตายตามโดยบินดิ้งหัวปักลงพื้นดินคอกหักตายทันที ตายลงตรงซากศพ
ตัวมันนั่นเอง แม้สัตว์เขายังรักกันเขายังช่วยกันถึงขั้นสละชีวิตยอมตายด้วยกัน

นายพรานนั้นนั้นก็ดีใจที่ได้นกเอาไปกินทั้งสองตัว มันดีใจจะได้ไปตกนรก นก
สองตัวเมียนั้นเขาตายด้วยความเสียใจสุดขีดถึงชีวิตสละได้เลย ตัวนายพรานนี้ก็ดีใจ
สุดขีดว่ายิงนัดเดียวได้นก ๒ ตัว ป่านนี้ไอ้คนที่ฆ่าไปจมอยู่ในนรกนั้นแหละ

บาปบุญนรกสวรรค์

ผู้ทำความชั่วนี้มีแต่ต่ำลงอย่างเดียว หากความสุขความสบายไม่ได้เลย มีทุกข์
ประเภทต่าง ๆ กรรมประเภทต่าง ๆ กันด้วย แล้วแต่ผู้ทำกรรมนั้นชอบทำกรรมอะไร
มาก ผลก็แสดงอันนั้นมาก โลกถึงจมกันมากมายก่ายกอง ๑๐๐ คนจะเอาคนหนึ่งไป
สวรรค์นี้ทั้งยากด้วย นอกนั้นจมนรก ๆ ๙๙ คนจมนรก ท่านเทียบไว้ชนโคกับเขาโค

ถ้าเทียบว่าร้อยต่อหนึ่งก็ไม่ได้ คือหนึ่งยังมากไป

ถ้าเราเทียบชนโคกับเขาโค โคตัวหนึ่งมี ๒ เขา เขา ๒ เขานี้เท่ากับคนผู้จะไปสวรรค์ ส่วนชนเต็มตัวนั้น หมายถึง คนที่เหลือทั้งหมดนั้น พวกนี้ไปลงนรก

ในเรื่องนี้พระอานนท์เถระทูลถามพระพุทธเจ้าว่า **“ผู้จะไปสวรรค์ไปนรกนี้มีจำนวนมากน้อยเพียงไร”**

“อู๊ย! อย่าถาม อานนท์ มันน่าอ่อนใจมาก” อ่อนใจที่จะแนะนำสั่งสอนสัตว์โลก เพราะความต่ำทรามนี้มันดิ่งมันดุดอยู่ตลอดเวลา หลับตื่นลืมตา มันดุดอยู่ตลอดไม่มีเวลาอ่อนตัว เป็นอัตโนมัตติ

เพราะอำนาจของกิเลสมันรุนแรงเหมือนคลื่นในมหาสมุทรทะเล คลื่นมันใหญ่ขนาดไหนมหาสมุทรทะเล เราเอาฝ่ามือไปกั้นคลื่นมหาสมุทรทะเลไม่ให้มันตั้งคลื่นไม่ได้ นี่อำนาจของธรรมเพียงฝ่ามือเดียว ฝ่ามือขาดสะบั้น ดีไม่ดีนี่ละธรรมชาติขาดสะบั้น ๆ เพราะอำนาจของกิเลสรุนแรงมากกว่า

(หลักมัชฌิมาสายทางร่มเย็น เล่ม ๓ หน้า ๑๑๕-๑๑๘)

สอนเศรษฐีบ้านนอก

ที่อำเภอศรีสงคราม มีเศรษฐีสองฟัวเมีย อายุราว ๕๐ ปี เงินทองข้าวของในสมัยนั้นเขาเรียกว่า **“ค้ำเงินหมื่น”** คนถ้าลงมีเงินหมื่นแล้วรำลือกัน เงินล้านสมัยนี้สู้ไม่ได้ สองฟัวเมียเขามีเงินเป็นหมื่น ๆ เวลาจะทำบุญให้ทานก็ไม่อยากทำ ฟัวไปซื้อของไปจ่ายตลาด **ถือตะกร้าเปล่าไปจั่นใด ก็ถือตะกร้าเปล่ากลับมาจั่นนั้น** คือซื้อไม่ลง ตระหนี่ถี่เหนียว จะซื้ออะไรมากินซื้อไม่ลง ซื้อไม่ได้ ความตระหนี่ไม่ยอมให้ซื้อ

แต่มีดีอันหนึ่งพอกกลับมาแล้ว เมียถามว่า **“ทำไมไม่ซื้อของ...มา”**

“โอ๊ย! ข้อยซื้อไม่ลง เจ้าไปซื้อซะไป” จึงให้เมียไปซื้อแทน

พอเมียไปซื้อ ซื้อมาเท่าไรไม่เคยถามนะ ราคาเท่าไร อันนั้นราคาเท่าไร ๆ กินได้สบาย คือเจ้าของไม่เชื่อตัวเอง นี่ข้อหนึ่งที่เป็นคติอันดี

แล้วอีกข้อหนึ่ง วันนั้นเพอญเราเดินกรรมฐานไปทางนั้น เขานิมนต์เราเป็นองค์เทศน์ เราก็ตเทศน์ให้ฟัง เทศน์ไปโดนเอาใจดำแกยังงี้ไม่รู้ละ จากนั้นแกลไปทำงาน

ทำการอะไรไม่พูดทั้งวัน นั่งก็ขริม เดินก็ขริม ทำอะไรก็ขริมไปหมด เครื่องขริมตลอดเวลา ผิดสังเกต หมู่เพื่อนจึงถามว่า “อ้าว! เป็นยังไงเพื่อน แต่ก่อนก็เห็นรีนเริงบันเทิงวันนี้ทำไมถึงเงียบ ๆ ตลอด เป็นอะไรได้รับความทุกข์ความทรมานอะไรบ้าง ถึงเป็นอย่างนี้”

“อ้อ! เรื่องความทุกข์ก็ถูกหรือความสุขก็ไม่น่าจะผิด” แกว่า

“อ้าว! มันเป็นอย่างงี้ว่าให้ฟังบ้างสิ” เพื่อนถาม

“เพื่อน... ก็เมื่อเช้านี้เราไปในงานเขา เขาทำบุญบ้าน ท่านมหาบัวเป็นองค์เทศน์ ท่านเทศน์ถึงเรื่องความตระหนี่ถี่เหนียว แล้วพูดถึงเรื่องความเสียสละ ความตระหนี่ถี่เหนียวมันมากองอยู่กับเราหมด ท่านก็เทศน์ว่าตายไปไม่ได้อะไร เราก็พิจารณาดูตายเราจะเอาอะไรไป เราก็ไม่ได้อะไร ตรงนี้ละเศร้าโศก เงินทองข้าวของมีมากมีน้อยเท่าไรก็ไม่เป็นประโยชน์

● วัดป่าอรัญญวิเวก จังหวัดนครพนม ๑. ศาลา ๒. เจดีย์หลวงปู่ดี้อ อจลธมโม ๓. กุฏิหลวงปู่ดี้อ มรณภาพ ●

ลูกก็ไม่มี อยู่กันผัวเมียสองเฒ่าเท่านั้นแหละ เลยเกิดความเศร้าโศกเหงาหงอย แล้วพลิกใจ แต่นี่ต่อไปจะไม่ใช่คนประเภทนี้อีกจะเป็นนักทำบุญให้ทาน หมดกั้หมด เป็นก็เป็นตายก็ตาย ตระหนี่เราก็คเคยตระหนี่มาแล้ว ความสุขก็ไม่เห็นมีเท่าไร ก็เหมือนโลก ๆ เขาดี ๆ นี่เอง ดีไม่ดีทุกข์กว่าเขามาก เพราะเรามีสมบัติมากด้วย เราตระหนี่ถี่เหนียวมากต้องหึงหวงมาก เป็นทุกข์กว่าโลกเขามาก คราวนี้จะต้องแบ่งให้กินให้ทาน ให้สม่ำเสมออย่างที่ท่านว่า”

● หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ●

ตั้งแต่นั้นมาแกเปลี่ยนไปเป็นคนละคน เมียจะไปจ่ายตลาดก็ไป ผัวไปจ่ายตลาดจ่ายได้สบายเลย ทำไมแกพลิกได้ขนาดนั้น แล้วการทำบุญให้ทานนี่จนเป็นหัวหน้าเขาเลย มีงานอะไร ๆ เขาต้องมาเชื่อเชิญแก

หลายปีผ่านไป เราไปงานศพของหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ที่วัดอรัญญวิเวก บ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม เราก็นึกว่าแกตายไป ๕ ทวีปแล้วนะ แกเข้ามาหา ได้บวชเป็นพระ เข้ามากราบทักถามว่า “ท่านมหา... ท่านจำผมได้ไหม?”

แกมาเล่าให้ฟังต่อไปว่า “ผมได้เป็นผู้เป็นคนมาก็เพราะท่านมหา อยู่ไหนก็ตามผมกราบท่านไม่ลืมนเลย ผมไม่นึกว่าผมจะได้พบท่านมหาอีก วันนี้ยังมาพบกันจนได้ บุญผมมี ท่านมหาเป็นคนลากผมขึ้นจากนรก ผมเป็นผู้เป็นคนมาทุกวันนี้เพราะท่านมหาเทศน์อยู่ที่บ้าน ผมเป็นผู้เป็นคนมาตั้งแต่บัดนั้น

เวลานี้ผมขึ้นบานहरาภายในจิตใจ การทำบุญให้ทานผมก็ไม่อดไม่อัน ทานเสียเต็มที่แล้วก็มาบวช เสียสละไปหมดเลย ความตระหนี่ถี่เหนียวก็เคยตระหนี่ ความเสียสละก็เคยเสียสละ เสียสละจนบวช ผมนี้เต็มภูมิ เต็มภูมิทั้งสอง”

พอเล่าเสร็จ แกเห็นบุญเห็นคุณ กราบแล้วกราบเล่า นี่เป็นคติได้เป็นอย่างดีขอให้พี่น้องทั้งหลายจำเอาไว้

● หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ●

สอนพญานาค

พระหลวงตาม้าท่านได้กล่าวถึงท่านพระอาจารย์มั่น สมัยที่พักอยู่จังหวัดนครพนม ใ้ไว้อย่างน่าสนใจมากกว่า...

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเล่าให้ฟังเองว่า **“สมัยที่ท่านพักอยู่บ้านสามผง จังหวัดนครพนม พอตกกลางคืนตอนสามทุ่ม ขณะที่ท่านกำลังเทศน์สอนพระเป็นจำนวน ๓๐-๔๐ รูป ท่านเทศน์ไปจิตส่งไปเห็นพญานาคอยู่เต็มฝั่งแม่น้ำสงคราม เขาพาบริษัทรถบรรทุกแห่มาขึ้นอยู่แน่นฝั่งเป็นทิวแถว เขาพากันมาเพื่อมาฟังเทศน์ท่าน เขาฟังเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก เพราะใจขององค์ท่านไม่ได้เหมือนใจพวกเรา จ้าไปหมด มองไปไหนเห็นหมด”**

พอพูดอย่างนี้ก็มีวันหนึ่ง... **ท่านอาจารย์ฝั้น อาจาโร** ซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ขององค์ท่านเข้ามาราบเยี่ยม ตามธรรมเนียมตามครูบาอาจารย์องค์ไหนก็ตามซึ่งเป็นลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมาราบเยี่ยม เราจะไม่ละสายตาท่าท่านปฏิสังขารต้อนรับทั้งภายนอกภายในกันอย่างไรร้าง เราจะจับให้ได้ทุกองค์ทีเดียว เพราะลูกศิษย์ผู้ใหญ่ของท่านมีเยอะอย่าง**ท่านอาจารย์ฝั้น**ลงมาเป็นลำดับลำดับ **ท่านอาจารย์อ่อน**ใครต่อใครที่มา

ท่านอาจารย์ฝั้นท่านมีความรู้แปลก ๆ ต่าง ๆ พอท่านขึ้นไปกราบพ่อแม่ครูจารย์
มัน ท่านทั้งพูดทั้งยิ้ม พอกราบลงท่านก็กล่าวว่า

“เออ! หอมอะไรแปลก ๆ แต่ไม่ใช่รูป” ท่านพูดแล้วก็อมยิ้ม

“เออ! ใช่แล้ว” พ่อแม่ครูจารย์มันท่านตอบสั้น ๆ เท่านั้น

เราก็จับเอาคำพูดนั้นไว้ **“ที่ว่าใช่แล้ว มันใช่อะไรหนอ?”** เราก็สงสัยอยู่นานวัน

วันหลังพอได้โอกาสดี ๆ เราจึงไปกราบเรียนถามท่านว่า **“ที่พ่อแม่ครูจารย์พูดกับ
ท่านอาจารย์ฝั้น ตอนที่ท่านอาจารย์ฝั้นขึ้นมากกราบแล้วยิ้ม ๆ แล้วบอกว่ามันหอมอะไร
แปลก ๆ แต่ไม่ใช่รูป แล้วพ่อแม่ครูจารย์ตอบว่า เออ! ใช่แล้ว นั้นมันหมายความว่า
ว่าอย่างไร?”**

**“โห... พวกรุกขเทพมาพึ่งเทศน์เต็มหมดเลย คำที่ว่าหอมอะไรที่ไม่ใช่รูปนั้น
ท่านฝั้นท่านพูดถึงเรื่องรุกขเทพต่างหาก”**

ความหมายของท่านก็คือว่า ท่านอาจารย์ฝั้นมาที่นี้ พวกรุกขเทพทั้งหลายมารอ
เป็นทิวแถวเต็มไปหมด เวลาท่านทั้งสองสนทนาธรรมกัน พวกรุกขเทพทั้งหลายก็ได้
โอกาสฟังธรรมไปพร้อมด้วย

(เชื่อนอุปรัตน์ จังหวัดขอนแก่น วันที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๑)

นิมิตครั้งที่ ๕ โยมพ่อตาย

ปีนั้นพรรษา ๑๑ จำพรรษาที่อำเภอศรีสงคราม ตอนนั้นเป็นตอนที่เรากำลังออก
เร่งประกอบความเพียร ทำกระต๊อบหลังเล็ก ๆ สำหรับฉัน ๓ องค์

ส่วนที่พักนั้นเอาหญ้ามาทำแคร่สูงจากพื้นเท่านั้น

จิตวิญญานก็แปลกอยู่ จิตวิญญานมันถึงกัน มันแปลกอยู่นะ เวลาประมาณ
ตี ๓ ถึงตี ๔ นั่งภาวนาอยู่ แล้วปรากฏเห็นภาพโยมอาनोंพ่อเอาจดหมายมายื่นให้
ในขณะภาวนา พอยื่นให้ปั๊บ เรายังไม่ได้อ่านจดหมาย ความรู้มันก็รับกันทันทีว่า “**พ่อ
เสียแล้ว**”

พอออกจากที่ภาวนามาเล่าให้เพื่อนฝูงที่อยู่ด้วยกัน ๓ องค์ฟังว่า “วันนี้วันที่
เท่าไรหมู่เพื่อนจดจำไว้นะ เมื่อคืนนี้ตอนผมนั่งภาวนาอยู่นั้น เห็นภาพนิมิตเข้ามา เห็น
โยมอาनोंพ่อเอาจดหมายมายื่นให้ พอยื่นปั๊บทางนี้รู้รับกันทันทีว่าพ่อเสียแล้ว”

จากนั้นจึงจดวันที่ไว้ หลังจากนั้น ๗ วัน จดหมายก็ส่งมาถึง เขียนบอกว่า
“**พ่อตายแล้ว**” พ่อตายในเวลาเดียวกันเลยกับที่เรานั่งภาวนาอยู่ ตี ๔ พอดีตรงกับ
วันและเวลาที่จดไว้นั้น

เราเสียตายที่พ่อเสีย ไม่ได้สอนพ่อเหมือนสอนแม่ แม่นี้สอนเต็มเม็ดเต็มหน่วย

(วัดป่าบ้านตาด ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๐ และ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๐)

จำน้องสาวไม่ได้

ตอนนั้นเรากำลังเที่ยวกรรมฐานอยู่ จึงกลับบ้านมา**ทำบุญอุทิศให้โยมพ่อ** แล้ว
นางจันตินี้แต่ก่อนตัวมันเท่ากำปั้น เราจำไม่ได้ เรามาจากอุดรฯ เดินสวนทางกับมันละซี
แต่ก่อนรถไม่มีนะ ใช้เดิน เขาผ่านทางมาเห็นเรา เขานั่งไหว่นั่งกราบ

“**เอ้! เด็กที่ไหนดูลักษณะเข้าที่ แสดงว่าจะเข้าใจในศีลในธรรมพอประมาณ**”

เราก็กเลยถามว่า “มาจากไหน?” “มาจากบ้านตาด”

“แล้วจะไปไหน?” “จะไปอุดรฯ”

“อยู่บ้านไหน?” เราถามซ้ำอีกที “อยู่บ้านตาด” เขาเคอะ ๆ เขิน ๆ นะพอถูก

● นายทองดี โลหิตดี (โยมพ่อหลวงตา) ●

● น้องสาวหลวงตา (คุณแม่จันดี) ●

ถามว่าอยู่บ้านไหน ถามไปถามมาเราก็เลยถามว่า “เป็นใคร?” เขาเลยหัวเราะ เราไม่รู้
ว่าเขาเป็นน้องเรา เราถามอย่างนั้นเขายิ้มๆ แล้วก็หัวเราะ

“หือ มึงหัวเราะหาอะไร บอกมาซิ”

“อู๊ย ไม่ทราบจะบอกว่ายังไง” ก็ถามจุดได้คำตอบ พี่กับน้องถามกันไม่รู้กัน เรา
ไม่รู้เขา ตัวเขาเท่ากำปั้นเวลาเราบวช เวลามาเจอเขาเขาเป็นสาวแล้ว อายุได้ ๑๖-๑๗
ละมั้ง ถามไปถามมา “แล้วเป็นใครละ” เขาก็ยังหัวเราะ เขาไม่กล้าตอบ เราก็เลยเดา
เอานะ “อิจันดีหรือ?” ตอบว่า “ใช่แล้ว”

“อ๊วย อีผีบ้า กูไม่รู้ว่าเป็นมึง มึงเชื่อหรือว่าเป็นน้องกุนะ ถ้ามึงเชื่อว่าเป็นน้องกุน
กุนวชเมื่อไรมึงรู้ไหม?”

มันว่า “ไม่รู้ แล้วมึงว่าเป็นน้องกุนได้ยังไง?”

“ก็พ่อกับแม่พูดอยู่ตลอด”

เราบวช ดูอายุเขาจะ ๔ ขวบมั้งยังเป็นเด็ก เขาว่าไม่ทราบก็ถูกต้อง

อย่างนั้นละพี่กับน้องไม่รู้กัน ก็บวชแล้วไม่เคยเข้าไปเกี่ยวข้องกับบ้าน พอบวช
แล้วไปเลย พี่ ๆ น้อง ๆ อะไรไม่เคยสนใจนะ เหมือนทั่วไปในโลกนี้ ไม่มีใครสนใจ
บ้านน้อง ๆ ไม่เคยเข้าไปเหยียบเลยนะ เหมือนกันหมด

(วัดป่าบ้านตาด ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๔๗)

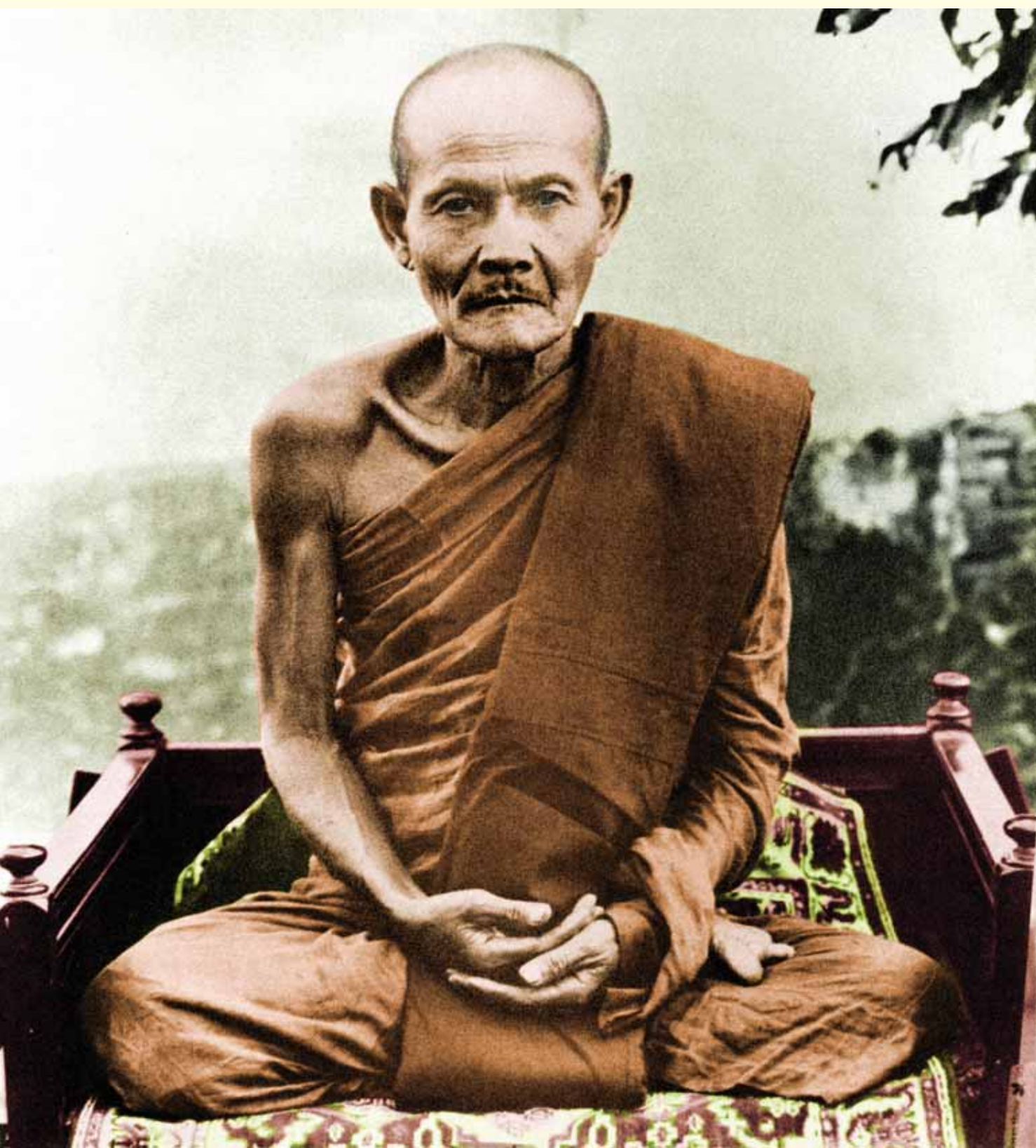

.....

ดริบ พุทธกาล พระพุทธเจ้า เล
ลาภกปรกต พระศาสดา ท่านแยก
ธรรมเป็นพระกต, ส่วนสมบัติพวกเรา
แยกเป็นเลสเพื่อพระกตศาสนา
เพราะไม่มีธรรมจะแยกแยะกัน

.....

● ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ●

พรมที่ ๑๒-๑๕

(พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๑)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม

จังหวัดสกลนคร

ข้อวัตรปฏิบัติ ณ วัดหนองผือ

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพักอยู่ที่วัดหนองผือด้วยความผาสุก พระธาตุองค์ที่ไปอาศัยร่มเงาท่านก็ปรากฏว่าได้กำลังจิตใจกันมาก แม้จะมีจำนวน ๒๐-๓๐ องค์ในพรรษา ต่างก็ตั้งใจปฏิบัติต่อหน้าที่ของตน ๆ ไม่มีเรื่องราวให้ท่านหนักใจ มีความสามัคคีกลมกลืนกันดีมากราวกับอวัยวะเดียวกัน

ยามเช้าเมื่อฉันจังหันเสร็จแล้ว ต่างองค์ต่างก็เข้าหาทางจงกรมในป่ากว้าง ๆ ติดกับวัด ทำความเพียรเดินจงกรมนั่งสมาธิตามอัธยาศัย

จนบ่าย ๔ โมงเย็นถึงเวลาปิดกวาดลานวัด ต่างก็ทยอยกันออกมาจากที่ทำความเพียรของตน ๆ พร้อมกันปิดกวาดลานวัดเสร็จแล้วจึงขนน้ำขึ้นใส่ตุ่มใส่ไห น้ำฉันน้ำล้างเท้าล้างบาตรและสรงน้ำ หลังจากนั้นต่างก็เข้าหาทางจงกรมทำความเพียรตามเคย ถ้าไม่มีการประชุมอบรมก็ทำความเพียรต่อไปตามอัธยาศัยจนกว่าจะถึงเวลาพักผ่อน ปกติ ๗ วันท่านจัดให้มีการประชุมครั้งหนึ่ง หากมีผู้ประสงค์จะศึกษาธรรมเป็นพิเศษหรือถามปัญหาธรรมกับท่านก็ไม่ต้องรอจนถึงวันประชุม สามารถหาโอกาสที่ท่านว่าง เช่น ตอนหลังจังหัน ตอนบ่าย ๆ ตอนราว ๕ โมง หรือกลางคืน ราว ๒ ทุ่มก็ได้

เวลาท่านสนทนาหรือแก้ปัญหารธรรมกัน รู้สึกน่าฟังมาก เป็นปัญหาเกี่ยวกับธรรมภายในบ้าง เกี่ยวกับสิ่งภายนอก เช่น พวกรายกายทิพย์บ้าง ฟังแล้วทำให้เพลิดเพลินอยู่ภายใน ไม่อยากให้จบสิ้นลงง่าย ๆ ทั้งเป็นคติทั้งเป็นอุบายแก้ไขในขณะนั้น เพราะ

ผู้มาศึกษาของท่านมีภูมิธรรมภายในเหลือมล้ำต่ำสูงต่างกันเป็นราย ๆ ไป และมีความรู้แปลก ๆ ตามจิตนิสัยมาเล่าถวายท่าน จึงทำให้เกิดความรื่นเริงใจไปกับปัญหาธรรมนั้น ๆ ไม่มีสิ้นสุด

เวลามีโอกาส ท่านก็เล่านิทานที่เป็นคติให้ฟังบ้าง เล่าเรื่องความเป็นมาของท่านในชาติปัจจุบันแต่สมัยเป็นฆราวาสจนได้บวชเป็นเณรเป็นพระให้ฟังบ้าง บางเรื่องก็น่าขบขันน่าหัวเราะ บางเรื่องก็น่าสงสารท่าน และน่าอัศจรรย์เรื่องของท่าน ซึ่งมีมากมายหลายเรื่อง

ฉะนั้นการอยู่กับครูบาอาจารย์นาน ๆ จึงทำให้จิตนิสัยของผู้ไปศึกษามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีตามท่านวันละเล็กละน้อยทั้งภายในอกภายใน จนกลมกลืนกับนิสัยท่านตามควรแก่ฐานะของตน ทั้งมีความปลอดภัยมาก มีทางเจริญมากกว่าทางเสื่อมเสีย ธรรมค่อยซึมซาบเข้าสู่ใจโดยลำดับ เพราะการเห็นการได้ยินได้ฟังอยู่เสมอ ความสำรวมระวังอันเป็นทางส่งเสริมสติปัญญาให้มีกำลังก็มากกว่าปกติ เพราะความเกรงกลัวท่านเป็นสาเหตุไม่ให้นอนใจ ต้องระวังกายระวังใจอยู่รอบด้าน

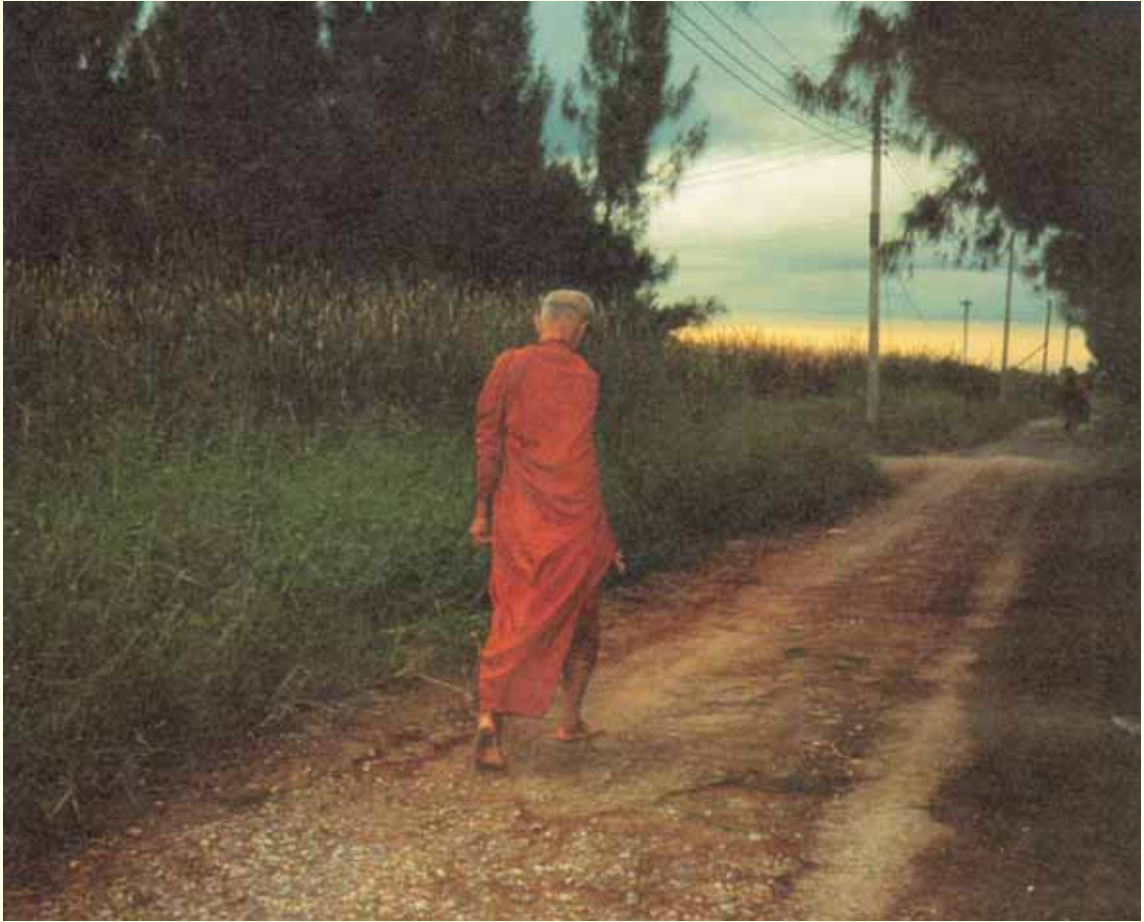
(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๖๓)

ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน

เวลามาอยู่วัดบ้านหนองผือ เราก็สมาทานธุดงค์วัตรอย่างเดิม อยู่ที่ไหนก็ตามเรื่องธุดงค์วัตรนี้เราจะต้องเอาหัวชนอย่างไม่ถอยเลย ยืนกระต่ายขาเดียวไม่ยอมให้ขาดบิณฑบาตมาแล้วก็รีบจัดทันที จะเอาอะไรก็เอาเสียนิด ๆ หน่อย ๆ เพราะการฉันไม่เคยฉันให้อิ่มโดยกำหนดให้ตัวเองว่าเอาเพียงเท่านั้น ๆ ลักหกสิบเปอร์เซ็นต์ หรือเจ็ดสิบเปอร์เซ็นต์

เราเองก็เหมือนเป็นผู้ใหญ่คนหนึ่งอย่างลับ ๆ ทั้งที่ไม่แสดงตัว ทั้งนี้เกี่ยวกับการคอยสอดส่องดูแลความสงบเรียบร้อยของหมู่คณะภายในวัด พรรษาก็ไม่มาก ลีบกว่าพรรษาเท่านั้น แต่รู้สึกว่าคุณพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านเมตตาไว้วางใจในการช่วยดูแลพระเณรอย่างลับ ๆ เช่นกัน

เวลาเข้าพรรษาก็ต่างองค์ต่างสมาทานธุดงค์กันทั้งวัด ครั้นสมาทานแล้วไม่กี่วัน

มันก็ล้มไป ๆ นี่ก็สื่อแสดงให้เห็นความจริงจังหรือความล้มเหลวของหมู่คณะ

เมื่อได้เห็นอาการของหมู่เพื่อนเป็นเช่นนั้น ทำให้เกิดความอดทนระอาใจไปหลายแง่หลายทางเกี่ยวกับหมู่คณะ จิตใจยิ่งฟิต ปลุกใจตัวเองให้แข็งขัน และย้อนมาถามตัวเองบ้างว่า “...ไ้เราจะไม่ล้มไม่เหลวไปละหรือ? เมื่อเหตุการณ์รอบข้างเป็นไปอย่างนี้”

ก็ได้รับคำตอบอย่างมั่นใจว่า “จะเอาอะไรมาให้ล้มให้เหลวไหลหละ ก็ตัวใครตัวมัน” ประกอบกับนิสัยเราเป็นอย่างนี้มาดั้งเดิมอยู่แล้ว ทำอะไรต้องจริงทั้งนั้น ทำเล่นไม่เป็น เราจะล้มไม่ได้ นอกจากตายเสียเท่านั้น

ฉะนั้น ความเปลี่ยนแปลงของหมู่เพื่อน จึงเป็นราวกะว่าแสดงพระธรรมเทศนา **กัณฑ์หนึ่งให้เราฟังอย่างถึงใจ**

ชุดงค์ทั้ง ๑๓ ข้อนี้ ผู้ที่จะเห็นคุณค่ามีน้อย ทั้ง ๆ ที่ชุดงค์ทั้ง ๑๓ ข้อเป็นเครื่องชำระกิเลสของพระเราทั้งนั้น

ผู้ที่จะพลีชีพ พลีดวงใจ เพื่อบูชาพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ก็ปฏิบัติตาม
ธรรมที่พระพุทธองค์ทรงสอนไว้

ส่วนผู้จะพลีชีพพลีดวงใจเพื่อบูชากิเลสวัณฏ์ ก็ปฏิบัติตามความเห็นของกิเลสไป

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๗-๒๐)

ฉันในบาตรไม่ใช่ฉัน

การฉันนี้มี ๒ ประเภท ๑) ฉันด้วยอำนาจของตัณหาที่มี ๒) ฉันด้วยอำนาจ
แห่งความหิวของธาตุของขันธ์ พอเอื่อยวายเป็น ประทัง ๆ ไปวันหนึ่ง ๆ ดังที่ ปฏิสงขา
โยนิโส ท่านแสดงไว้นั้นก็มี

การฉันในบาตรนี้เป็นกิจสำคัญอยู่มาก ไม่มีภาชนะใดที่เหมาะสมยิ่งกว่าบาตร
สำหรับใส่อาหาร จะเป็นถ้วยชามนามกระโถอะไรก็แล้วแต่เถอะ เป็นภาชนะทองคำมาก็ไม่
เหมาะสมยิ่งกว่าบาตร มีบาตรใบเดียวเท่านั้น มีอะไรก็รวมลงที่นั่น พระพุทธเจ้าก็ทรง
ดำเนินเป็นตัวอย่างอันแนบแน่นมาก่อนแล้ว

บางคนคิดว่าอาหารที่รวมลงไปแล้วจะทำให้ท้องเสีย ดังที่ส่วนมากกว่ากันซึ่งเคย
ได้ยินมาแล้ว ท้องมีก็พุงมีก็ไส้ มีก็ภาชนะสำหรับใส่อาหารแยกประเภทต่าง ๆ นี่หวาน
นี้เค็ม นี่แกงเผ็ด

ความจริงในขณะที่อาหารรวมในบาตรก็เป็นเทศนาอย่างดี ก่อนฉันก็พิจารณา
ในขณะที่ฉันก็กำหนดพิจารณาปัจจุเวกขณะ โดยความแตกต่างแห่งอาหาร ย่อมได้อุบาย
แปลก ๆ ขึ้นมาจากอาหารผสมนั้น เพราะไม่ได้ฉันเพื่อความรื่นเริงบันเทิง ไม่ได้ฉัน
เพื่อความสวยงาม เพื่อความฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม เพื่อความคึกคะนองอะไร ฉันพอยัง
อรรถาภิธานให้เป็นไป เพื่อได้ประพฤติพรหมจรรย์ชำระกิเลสอาสวะ ซึ่งเป็นตัวพิษกรูกรัง
ฝังจมลึกอยู่ภายในใจนี้ให้เตียนโล่งออกจากใจ ด้วยพิจารณาโดยแยบคาย ซึ่งอาศัย
ธุดงค์ตรเหล่านี้เป็นเครื่องมือต่างหาก

พระเราเมื่อฉันมาก ๆ ทำให้ธาตุขันธ์มีกำลังมากขึ้น แต่จิตใจลึมเนื้อลึมตัวขี้เกียจ
ภาวณา ไม่เป็นทำเป็นทางอะไรเลย มีแต่อาหารพอกพูนธาตุขันธ์สกนธ์กาย ไม่ได้พอกพูน
จิตใจด้วยอรรถด้วยธรรม ใจหากเคยมีธรรมมาบ้างก็นับวันเหี่ยวแห้งแพบลงไป ถ้ายัง

ไม่มีกรรม เช่น สมาธิธรรมเป็นต้น ก็ยิ่งไปใหญ่ ไม่มีจุดหมายเอาเลย รุตงค์จึงต้องห้ามความโลเลในอาหาร เพื่อให้ใจมีทางเดินโดยอรรถโดยธรรม ก็เลสจะได้ไม่ต้องพอกพูนมากมาย กายจะได้เบา ใจจะได้สงบเบาในเวลาประกอบความเพียร และสงบได้ง่ายกว่าเวลาที่พุงกำลังบรรจุอาหารเสียเต็มปรี นี่มันน่าอับอายขายหน้าพระกรรมฐานจะตายไป ที่เอาท้องมาอวดโลกแทนที่จะนำธรรมมาอวดเขา

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็รู้ว่าเราไปรุตงค์ด้วยความตั้งใจอย่างเต็มที่เต็มฐาน ไปทรมานอยู่ตามป่าตามเขาลูกไหน ๆ ท่านก็รู้แล้วท่านทำไมพูดขึ้นมาว่า “ท่านมหา! ไปนานนัก ไปหลายวันแล้ว มัวไปชดช้ายชดชวาอยู่ที่ไหนนา ไม่เห็นมา”

ทั้ง ๆ ที่ท่านก็รู้ว่าเราตั้งใจขนาดไหน เราไม่เคยแตะซ้อนเลยท่านก็รู้ แต่ทำไมท่านพูดอย่างนั้น ก็คือท่านสอนหมู่สอนคณะในวงคั่นนั้นนั่นเอง เวลาเรากลับมา พระก็เล่าให้เราฟัง

ท่านว่า “พระกรรมฐาน จันซ้อนดูแล้วมันขวางตา ขวางใจ สะดุดใจทันที เหมือนพระเจ้าชู้ ขุนนาง การจันเพื่อความเห็นภัย จะหาอะไรมาเป็นความสะดวกสบายมาโก้งเก้อย่างนั้น มันขัดกันกับความเห็นภัยในการจัน”

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๒๒ และ เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๓๕)

● พระมหากัจจายนะ หรือ พระสังกัจจาย ●

สุคยอดแห่งความเคารพ

ในห้องนอนใดที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นถูกนิมนต์ไปพัก ถ้ามีหนังสือธรรมะอยู่ต่ำกว่าท่าน ท่านจะไม่ยอมนอนในห้องนั้นเลย ท่านจะยกหนังสือขึ้นไว้ให้สูงกว่าศีรษะท่านเสมอ ท่านจึงยอมนอน

ยกตัวอย่างที่ท่านมาพักวัดป่าสาละวันเป็นต้น ในห้องนั้นมีหนังสือธรรมะอยู่ ท่านไม่ยอมนอน ให้ชนหนังสือขึ้นไว้ที่สูงหมด นี่แหละ! ลงเคารพจะต้องถึงใจทุกอย่าง เพราะธรรมถึงใจ

ความเคารพ ไม่ว่าจะฝ่ายสมมุติ ไม่ว่าจะอะไร ท่านเคารพอย่างถึงใจ ถึงเรียกว่าสุคยอด กราบพระพุทธรูปก็สนิท ไม่มีใครที่จะกราบสวयงามแนบสนิทยิ่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นในสมัยปัจจุบันนี้ เห็นประจักษ์ด้วยตาด้วยใจเราเอง ความเคารพในอรรถในธรรมก็เช่นเดียวกัน แม้แต่รูปพระกัจจายนะที่อยู่ในช่องยาสูบ พอท่านได้มา “**ไอ้โห! พระกัจจายนะเป็นสาวกของพระพุทธเจ้านี้**” ท่านรีบทยาออก เอารูปเหน็บไว้เหนือที่หัวนอนท่าน ท่านกราบ “**นี่องค์พระสาวก**” มีความหมายแค่ไหน พระกัจจายนะ จะมาทำเป็นเล่นอย่างนี้ได้หรือ เนอะ! ฟังดูสิ

(ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๔๕)

ชุดงค์หลงทางถูกหลอก

เราไปเที่ยวชุดงค์กรรมฐาน เราหลงทางหลงป่าไปเจอไร่ข้าวที่คนเขาไปทำนาทำไร่อยู่บนเขา เขาบอกว่าชื่อ**ทิดสาย** ลูกชายชื่อ**หอม** อยู่**บ้านนาขาม** บ้านนาขามอยู่ไกลเราก็เลยไม่ลืม

แล้วเราจึงถามเขาว่า “บ้านหนองสะโนไปอีกไกลไหมโยม?”

เขาชี้มือบอกว่า “**โอ้ย! จะไกลอะไร นี่ นี่ อยู่ปากเขาลูกนี้ เขาลูกเล็ก ๆ นี่ อยู่ใกล้ ๆ แค่นี้**”

“ถ้าอาตมาเดินไปจะถึงค่าขนาดไหน?” เราถาม

เขาบอกว่า “**อย่างมากตีโปง ต่ำโปง เวลาโพล้เพล้จวนมืด ก็ถึงแล้ว**” (ตีโปงลักษณะคล้ายระฆัง แต่ทำด้วยไม้ ใช้ตีเวลาประมาณ ๕-๖ โมงเย็น)

เราก็ไป ที่ไหนได้เกือบตาย ๓-๔ หุ่่มจึงถึงบ้านนั้น

ที่เขาโกหกเรา เพราะเขากลัวว่าเราจะไปอาศัยกินข้าวกับเขา เขาขนข้าวไปพอกิน ๓-๔ วัน พอกินหมดเขาก็กลับลงมาเอาอีก

สาเหตุที่รู้ว่าเขาโกหก เพราะหลังจากนั้น ๒-๓ วันให้หลัง โยมคนหนึ่งไปจากบ้านนามน ที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นจำพรรษาอยู่ ไปถึงที่นั่น (ที่ที่เขาโกหกเรา) เขาก็บอกว่า “**ไปนี้ ดูรอยพระไปทางนี้หน่อยนะ เมื่อวานนี้ได้โกหกพระให้ไปทางนี้ จ้างมันก็ไม่ถึง นอนชมอยู่กลางป่าละวันนี้**”

เราไม่ได้นอนกลางป่าเหมือนเขาคิดละชี เดินกลางป่าเหมือนขาขาดไปเลยนะ สมมุติว่าเดินสะดุดอย่างนี้ ไม่เผลอขาดขาก็ต้องขาดเพราะความรวดเร็วแห่งการเดิน บุกไปปากกลางคืน นี่เราโดนเขาหลอก

อันนี้ก็แปลกอยู่นะ มันน่าคิดอยู่มากนะ เรื่องกรรมบันดลบันดาลนะ คนที่โกหกเรา

อีก ๓ ปีต่อมา... เราก็เที่ยวชุดงค์ย้อนกลับมาทางเดิมนั้นอีก ไปก็พอดีมีโยมบ้านนาขามเขาเข้ามาพักอยู่ที่บ้านหนองส่าน แกมาส่งบาตรเรา แกก็บอกว่า แกอยู่บ้านนาขาม เราก็เลยถามถึงโยมชื่อ**ทิดสาย** ลูกชายชื่อ**หอม** เป็นอย่างไรบ้าง?

“อ้าย!! ผู้เฒ่าตายได้ ๓ ปีแล้ว” ว่างั้น

“เป็นอะไรตาย” “ลงท้องตายแบบปัจจุบัน”

คำนวณเวลาพอดีกับที่เราจากตรงนั้นไป ๓ ปีพอดี

“โถ! น่าเสียดายนะ โยมคนนี้แก็่เป็นอุปัฏฐากอาตมานะ” เราก็ออย่างนั้น

อุปัฏฐากอะไรล่ะ อุปัฏฐากโกหกนะสิ

นี่...ก็บันดลบันดาลนำคิดอยู่มาก ถ้าจะคิดถึงเรื่องแบบนี้มีอยู่หลายเรื่อง ไม่ใช่พูดอวดตัวนะ พูดถึงเรื่องบุญกรรม มีประจำโลกประจำสงสารประจำสัตว์ทุกประเภท เราหมายความว่าอย่างนั้น

(วัดป่าบ้านตาด ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๙)

แรงกรรม “เอาชีราดทางเดินหลวงปู่มั่น”

พูดถึงเรื่องกรรมบันดลบันดาล ตัวอย่างเช่นพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านไปบิณฑบาตเดินผ่านทุ่งนาไป เจ้าของเขาไม่ต้องการให้ท่านเหยียบผ่านคันนาไป เขาว่าทำคันนาเขาเสียหาย เขาก็เอาชีไปราดตามคันนาไว้ ไม่ให้ท่านเดินผ่านมาบิณฑบาตที่นั่น เขาโกรธเคียดให้ท่าน สำหรับท่านเฉยอยู่ ท่านไม่สนใจล่ะ

แล้วสุดท้ายในที่สุดคนพวกนี้ก็เลยกลายเป็นคนบ้ากันทั้งครอบครัว มันช่างเป็นไปต่าง ๆ นานา ไม่เป็นบ้าก็เป็นใบ้ ที่เป็นหมดทั้งครอบครัวเพราะพวกนี้ก็พลอยยินดีในเรื่องนี้ไปด้วย แต่คนที่ลงมือทำเป็นพ่อ

พอพ่อแม่ครูจารย์มั่นออกมาบิณฑบาต ท่านจึงเหยียบชี้ที่เขาเหลาดไว้เปรอะเปื้อนเท้าไปหมด

เมื่อเป็นดังนั้นพวกคนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันคงจะดีใจพลอยยินดีไปด้วย คือสมรู้ร่วมคิดเป็นใจ แล้วกรรมส่งผลให้เป็นบ้า ผู้เฒ่าหัวหน้าครอบครัวก็เป็นบ้า แล้วลูกเต้าเกิดมาเป็นบ้าก็มี เป็นใบ้ก็มี คนดี ๆ หาไม่ค่อยมีในบ้านนั้น เป็นกันอยู่อย่างนั้น จนชาวบ้านเขาถือกันว่าเป็นเพราะทำกับท่าน

ตั้งแต่นั้นมาไม่มีจะกิน ยากจน คนเขาชี้หน้าด่าทอกันหมดทั้งหมู่บ้าน เพราะใคร ๆ เขาก็รู้กันทั้งหมู่บ้านว่า “ทำกรรมอันน่าทุเรศกับท่านอย่างนั้น”

● จากซ้าย ไม่ทราบฉายา, พระอาจารย์ภู ธรรมทินโน, พระอาจารย์กว่า สุมโน, หลวงปู่มั่น ภูริทตฺโต, พระอาจารย์บุญธรรม ●

เวลากรรมมันให้ผล มันเป็นที่โลกเขาเห็นทั้งบ้านทั้งเมืองเหมือนกัน
นี่แหละที่เรียกว่า “กรรมตามทัน”

(วัดป่าบ้านตาด ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๗)

นักบวชกรรม

เราเข้าป่าไปอยู่คนเดียว หมู่เพื่อนก็ไม่มีแต่ก่อนเพราะเราไม่สนใจกับใคร
อยากกินก็กิน ไม่อยากกินก็ไม่กิน กี่วันก็ช่าง เอ้า! ตายก็ตาย จนหนึ่งหุ้ม
กระดูก จนกระทั่งกลับออกมาจากป่า หมู่เพื่อนพากันตกตะลึง

แม้แต่พ่อแม่ครูจารย์มั่น เห็นเรามาจากภูเขาตัวเหลืองเป็นขี้มัน ยังตกตะลึงจน
ท่านอุทานว่า “**โธ! ทำไมเป็นอย่างนี้ โธ! ทำไมเป็นอย่างนี้**”

พอว่าอย่างนั้นท่านก็เก็บปุ๊บ “**มันต้องอย่างนี้สิ จึงจะเรียกว่า ‘นักบวช’**”

ท่านกลัวเราจะอ่อนแอร้องไห้แฉะ ๆ เพราะเรามันเป็นเหมือนกับลูกตัวแดง ๆ มัน
คอยแต่จะอดอดจะอ่อน

พูดถึงสมัยไปรุดงค์ น้ำท่าก็ไม่มี ไปคนเดียว เจอวัดไหนก็เข้าไปซักผ้า เสร็จ
แล้วก็ออกมา กรรมฐานนี้ไปไหนถูกไล่ตลอด พวกเจ้าคณะนี่ละที่ไล่กรรมฐาน แต่เรา

ไม่เคยโดนเลย เอาคำว่า “มหา” ออกหน้า อย่างดีก็เจียด ๆ ดู ถ้ากล้าเข้ามาซิ ว่าอย่างนั้นเลย ลองได้ขึ้นเวทีแล้วต้องเอาให้ตกเวที จะเอาธรรมวินัยข้อไหนล่ะ มาได้

(คำถามคำตอบ หน้า ๑๕๒-๑๕๓, และ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑)

นางเทพธิดาถวายอาหารทิพย์

คราวหนึ่งเราอยู่ในป่าลึกเพียงรูปเดียว เร่งความเพียรภาวนาอดอาหารเป็นเวลาหลายวัน ร่างกายซูบซีดผอมเหลือง เรี่ยวแรงหดหายเหลือแต่ใจอันเด่นดวง มีพลังมหาศาลข้างใน แต่พลังกายของนอกเหนือล้ำเต็มที แต่จิตใจข้างในหม่นเป็นธรรมจักรตลอดวันคืน

ขณะที่เดินจงกรมอยู่นั้น มีเทพธิดาตนหนึ่ง มานั่งกราบไหว้ ฝ้าอยู่โดยตลอด ด้วยความเป็นห่วงเป็นใย นางบอกว่า ...นางเคยเป็นแม่ของเราในอดีตชาติ เกี่ยวข้องกันมานาน บัดนี้ได้มาเจอกัน ดีใจเป็นอย่างยิ่ง เห็นเราซูบผอมซีดเซียวก็อยากมาถวายอาหารทิพย์... ขอให้เราเห็นแก่ความที่เคยเป็นแม่เป็นลูกโปรดเมตตารับอาหารทิพย์ด้วยเถิด”

เราตอบว่า “...เวลานี้เป็นเวลาวิกาลโภชน... พระรับภัตตาหารไม่ได้”

“พระคุณเจ้า! อาหารนี้ไม่มีสี ไม่มีรสเป็นอาหารวิเศษ ไม่ต้องกินด้วยปาก เพียงไล่ไปตามร่างกาย การไล่นั้นก็ไม่ต้องถูกเนื้อต้องตัว..ก็ถือว่าได้ดื่มด่ำรสของทิพย์แล้ว”

นางเทพธิดากล่าวสาธยาย

“แม้ถึงกระนั้นก็ตาม พระพุทธเจ้าทรงตรัสว่าเจตนาอันแหละเป็นตัวกรรมคือการกระทำ...แม้เป็นอาหารทิพย์ก็ไม่ถูกต้องตามพระธรรมวินัย ถึงไม่มีใครเห็นเรารู้ อยู่แก่ใจ.. ใจนี้แหละเป็นตัวพาสร้างเวรสร้างกรรม มิใช่อวัยวะอื่นใด”

เมื่อเราพูดจบจึงเดินจงกรมต่อไป ท่ามกลางความเงิบในไพรสณฑ์ นางเทพธิดาก็นั่งฝ้าอยู่อย่างนั้น ไม่ยอมหายหน้าไปไหน เพ่งมองเราด้วยความห่วงใยและภูมิใจที่มีพระสงฆ์สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้าปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเพื่อความพ้นทุกข์ แล้วนางจึงกล่าวต่อไปว่า “พระคุณเจ้า! พรุ่งนี้เช้าฉันจะนำอาหารทิพย์มาถวายใหม่”

พอรุ่งเช้านางเทพธิดาได้มานั่งอยู่หน้ากุฏิหลังน้อยมุงด้วยหญ้า กิริยาแช่มช้อย

งดงาม หาสตรีใดในโลกเหมือนหรือเพียงเทียบก็ไม่มี สตรีที่ว่าสวยที่สุดในโลกเมื่อเทียบกับนางแล้วก็เหมือนลิงค่างเพียงตัวหนึ่งเท่านั้น..น่าขำจริง ๆ โลกมนุษย์เอ๋ย..

เมื่อเราเห็นดังนั้นจึงกล่าวกะนางว่า “เทพธิดา! ...การที่เธอมานั่งอยู่หน้ากุฏิเราเพียงลำพังตั้งแต่เช้าเช่นนี้ ใครมาเห็นเข้าเดี๋ยวจะเข้าใจผิดเอาได้ว่าพระอยู่กับผู้หญิงสองต่อสอง ข้อครหาต่าง ๆ อาจเกิดขึ้นได้”

นางตอบว่า “ท่าน..ไม่ต้องเป็นห่วงในเรื่องนี้ ไม่มีใครสามารถจะเห็นฉันได้.. นอกจากท่านเท่านั้น นี่เป็นเทพเนรมิตเพื่อมาถวายอาหารทิพย์แก่ท่านได้ง่ายขึ้น”

เราจึงบอกว่า “ถวาย ก็ถวายมาสิ..”

นางบอกให้เรานั่งนิ่ง ๆ ครู่หนึ่ง การถวายอาหารทิพย์เป็นอันจบลง ร่างกายของเราปลันกระปรีกระเป่า เหมือนปลาขาดน้ำแล้วพลันได้น้ำ เหมือนคนหิวกระหายมานานวันพลันมาเจอบ่อน้ำอันใสสะอาด ร่างกายสดชื่น ผิวพรรณที่ซีดเซียวกลับผุดผ่อง หายเมื่อยหายหิว ปฏิบัติภาวนาต่อไปได้อีกหลายวันโดยไม่ต้องมีอาหารตกท้อง... อยู่เย็นสบายคลายความทุกข์กังวลเรื่องการกิน

(ธรรมะทะลุโลก หน้า ๗๖)

สัลเลขธรรม ๑๐ ประการ

พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านถือหลัก “**สัลเลขธรรม**” เป็นเครื่องดำเนิน ชัดเกลาชักฟอก
กิเลส

อปปีจนตา ใครจะไปมักน้อยยิ่งกว่าพ่อแม่ครูจารย์มั่นของเรา คิดดูตั้งแต่หนุ่ม
น้อยจนกระทั่งเฒ่าแก่ ท่านมีสมบัติอะไรติดเนื้อติดตอค์ของท่านไม่ปรากฏ

ไปที่ไหนท่านไปอย่างง่ายดาย มีเฉพาะบริขาร ๘ เท่านั้น

ไม่มีคำว่า “**พะรุงพะรัง**” มีสมบัตินั้นมีสมบัตินี้ไม่ปรากฏ มีเท่าไรก็แจกจ่ายไป
หมด ๆ ที่อยู่ก็เป็นกระต๊อบกระเต็บอยู่อย่างนั้น ไม่หรูหรา อย่างกุฎิที่ท่านพักอยู่บ้าน
หนองผือในนี้ ก็ว่ากุฎิพอประมาณ

เรื่องที่ว่าอยู่ในที่วิเวกหรือ **วิเวกตา อสังสัคคณิกา** นี้ก็ไม่เคยปรากฏว่าใคร
ไปยุ่งท่านได้ แม้แต่ประชาชนญาติโยมไปหาช่วงกาลช่วงเวลานี้ ท่านยังไม่อยากจะต้อนรับ
ด้วยซ้ำ กับพระกับเณรเหล่านี้เหมือนกัน ให้ไปหาภาวนา มีแต่ไล่ไปภาวนา อย่ามายุ่ง
กันในเวลาไม่ควรยุ่ง เพราะฉะนั้นเวลาพระเณรขึ้นไปหาท่านจึงไปเพียงไม่กี่องค์ในเวลา
หนึ่ง ๆ ซึ่งควรจะขึ้นไปหาท่าน นี่ก็เรียกว่า **อสังสัคคณิกา**

วิเวกตา มีแต่ความสงบทั้งวันทั้งคืน ยืน เดิน นั่ง นอน ไม่มีอะไรมายุ่งมา
เกี่ยว

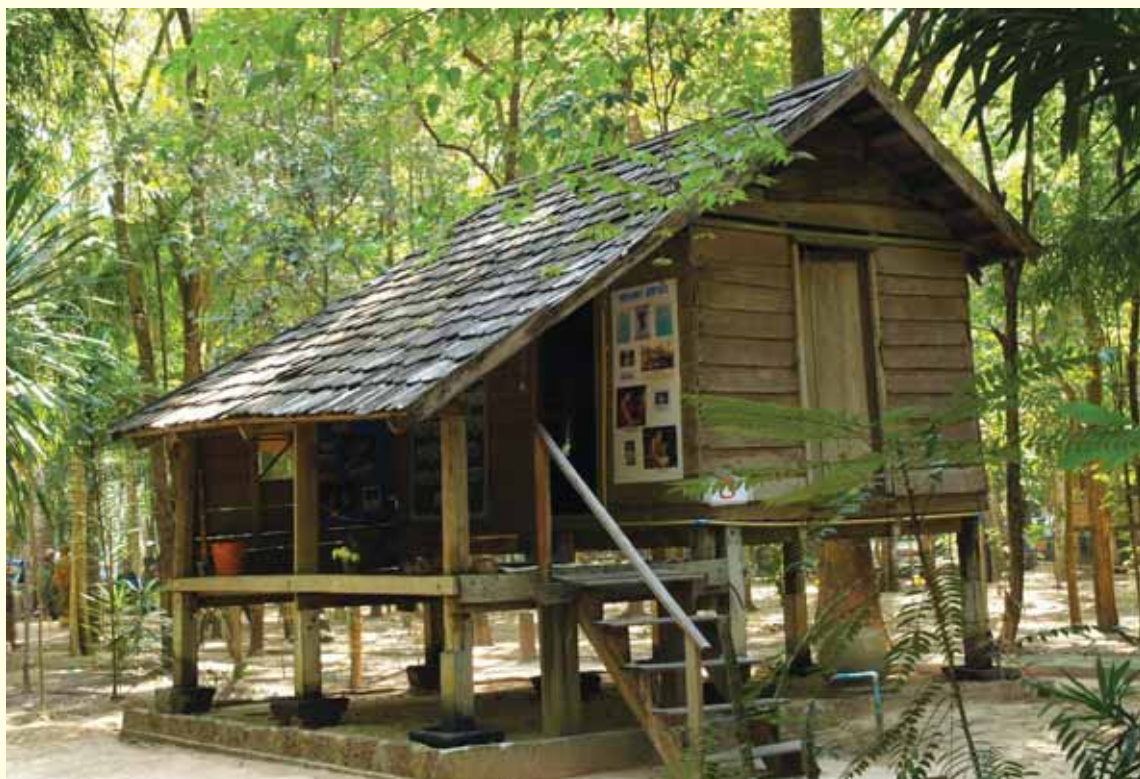
วิริยารัมภา การแนะนำสั่งสอนเพื่อความ پاکความเพียร นี่ท่านเป็นพื้นฐานอยู่
แล้ว ไม่ได้พูดเรื่องอื่นนอกจากความเพียร องค์ท่านเองถึงเวลาท่านก็ลงเดินจงกรม
นั่งสมาธิภาวนาตามกำหนดกฎเกณฑ์ตามเวลาไม่เคลื่อนคลาดเลย

ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติหลุดพ้นใครเป็นผู้ทรงไว้ ก็ท่านทั้งนั้นเป็นผู้ทรงไว้

นี้รวมแล้วก็เป็นสัลเลขธรรม ๑๐ ประการ เป็นแนวทางที่สมบูรณ์เต็มที่แล้ว
ดังที่ท่านกล่าวว่า สมาธิ ปัญญา ก็เป็นแต่ละข้อ ๆ ของสัลเลขธรรม แล้วก็ **วิมุตติ**
และวิมุตติญาณทัสสนะ ก็เป็น ๑๐ สุตยอตแห่งธรรมแล้ว

(สังวรธรรม หน้า ๑๐๙-๑๑๕)

● กฎีหลวงตามัยจำพรรษาที่หลวงปู่มั่นที่วัดบ้านหนองผือ ●

ยายกั้ง...อุบาสิกาผู้มีญาณวิเศษ

ในหมู่บ้านหนองผือซึ่งมีบ้าน ๗๐ หลังคาเรือนนั้น มีอุบาสิกาแก่ชราขี้หว่มขาวคนหนึ่งที่สำคัญมากชื่อ “ยายกั้ง” อายุราว ๘๐ ปี เป็นนักภวนาที่ท่านเมตตาแก่เป็นพิเศษ แกพยายามตะเกียกตะกาย ออกไปศึกษาธรรมกับท่านเสมอ แกใช้ไม้ทำเป็นเครื่องพยุงออกไปหาพ่อแม่ครูจารย์มั่น กว่าเจ็ดถึงแปดต้องพักเหนื่อยระหว่างทางถึง ๓-๔ ครั้ง ทั้งเหนื่อยทั้งหอบน่าสงสารมาก

บางทีพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นก็ทำท่าดูเอาบ้างว่า “โยมจะออกมาทำไม มันเหนื่อยไม่รู้หรือ แม้แต่เด็กเขายังรู้จักเหนื่อย แต่โยมแก่จนอายุ ๘๐-๙๐ ปีแล้วทำไมไม่รู้จักเหนื่อยเมื่อยล้า มาให้ลำบากทำไม?”

แกเรียนตอบท่านอย่างอาจหาญตามนิสัยที่ตรงไปตรงมาของแกว่า “ก็มันอยากมามันก็มาซิ”

จากนั้นท่านก็ถามเกี่ยวกับจิตตภาวนาและอธิบายธรรมให้ฟัง นอกจากแกภาวนาดีมีหลักเกณฑ์ทางจิตแล้ว แกยังมีปรจิตตวิจชา คือสามารถรู้พื้นเพดีชั่วแห่งจิตคนอื่น

ได้ด้วย และมีนิสัยชอบรู้สิ่งแปลก ๆ ภายนอกด้วย เวลาแถมมารับการอบรมกับท่าน แกเล่าความรู้แปลก ๆ ถวายท่านด้วยความอาลัยมาก ท่านทั้งขบขันทั้งหัวเราะ ทั้งเมตตาว่ายายแก่นี่อาลัยจริง ไม่กลัวใคร

แม้พระเถระจะนั่งฟังอยู่เวลานั้นร่วมครึ่งร้อย แกพูดของแกอย่างสบาย ไม่สนใจว่าใครจะคิดอะไร ที่น่าฟังมากก็ตอนที่แกทนายใจท่านอย่างอาลัยมาก ไม่กลัวท่านจะว่าจะดุดะไรบ้างเลย

แกทนายว่า “จิตหลวงพ่อกันไปนานแล้ว จันทราบจิตหลวงพ่อมานานแล้ว จิตหลวงพ่อไม่มีใครเสมอทั้งในวัดนี้หรือที่อื่น ๆ จิตหลวงพ่อประเสริฐเลิศโลกแล้ว หลวงพ่อจะภาวนาไปเพื่ออะไรอีก จันตูกิจิตหลวงพ่อสว่างไสวครอบโลกไปหมดแล้ว อะไรมาผ่านหลวงพ่อก็คือราบหมด ไม่มีอะไรปิดบังจิตหลวงพ่อได้เลย แต่จิตจันมันยังไม่ประเสริฐอย่างจิตหลวงพ่อ จึงต้องออกมาเรียนถามเพื่อหลวงพ่อได้ชี้แจงทางเดินให้ถึงความประเสริฐอย่างหลวงพ่อด้วย” ดังนี้

ท่านตอบแกทั้งหัวเราะว่า “ภาวนาไปจนวันตายไม่มีถอย ใครถอยผู้นั้นมิใช่ศิษย์ตถาคต” ดังนี้ซึ่งเป็นอุบายสั่งสอนไปในตัว

พ่อแม่ครูจารย์มั่นกับยายกั้งสนทนากัน เท่าที่ฟังดูแล้ว รู้สึกน่าฟังอย่างเพลใจ เพราะเป็นปัญหาที่รู้เห็นขึ้นจากการภาวนาล้วน ๆ เกี่ยวกับอริยสัจทางภายในบ้าง เกี่ยวกับพวกเทพพรหมภายนอกบ้าง ทั้งภายในและภายนอก

เมื่อยายกั้งเล่าถวายจบลง ถ้าท่านเห็นด้วยท่านก็ส่งเสริมเพื่อเป็นกำลังใจในการพิจารณาธรรมส่วนนั้นให้มากยิ่งขึ้น ถ้าตอนใดที่ท่านไม่เห็นด้วย ก็อธิบายวิธีแก้ไข และสั่งสอนให้ละวิธีนั้นไม่ให้ทำต่อไป

ยายกั้งมาเล่าถวายถึงการล่วงรู้จิตของท่านและพระเณรในวัด รู้สึกน่าฟังมาก พระเณร ทั้งแสดงอาการหวาด ๆ บ้าง แสดงอาการอยากฟังแก่เล่าบ้าง

แกเล่าว่า “นับแต่จิตท่านอาจารย์ลงมาถึงจิตเณร ความสว่างไสวลดหลั่นกันลงมา เป็นลำดับลำดับ เหมือนดาวใหญ่กับหมู่ดาวเล็ก ๆ ที่อยู่ด้วยกันฉะนั้น รู้สึกน่าดูและน่าชมเชยมาก ที่มองดูจิตพระเณรมีความสว่างไสวและสง่าผ่าเผย ไม่เป็นจิตที่อับเฉาฝ้าทึบทุกซอกที่กลุ้มรมองใจ แม้เป็นจิตพระหนุ่มและสามเณรน้อย ๆ ก็ยังน่าปีติยินดีและน่าเคารพนับถือตามภูมิของแต่ละองค์ที่อุตสาหพยายามชำระขัดเกลาได้ตามฐานะของตน ๆ”

บางครั้งแกมาเล่าถวายท่านเรื่องแกขึ้นไปพรหมโลกว่า “เห็นแต่พระจำนวนมากมายในพรหมโลก ไม่เห็นมีฆราวาสสลับสับปนกันอยู่บ้างเลย ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น?”

ท่านตอบว่า “เพราะที่พรหมโลกโดยมากมีแต่พระที่ท่านบำเพ็ญจิตสำเร็จธรรมขึ้นอนาคามีผลแล้ว ส่วนฆราวาสมีจำนวนน้อยมากที่บำเพ็ญตนจนได้สำเร็จธรรมขึ้นอนาคามีผล แล้วไปเกิดและอยู่ในพรหมโลกชั้นใดชั้นหนึ่ง

ฉะนั้นโยมจึงเห็นแต่พระไม่เห็นฆราวาสสลับสับปนอยู่เลย อีกประการหนึ่ง ถ้าโยมสงสัยทำไมจึงไม่ถามท่านบ้าง เสียเวลาขึ้นไปถึงแล้ว มาถามอาตมาทำไม?”

แกหัวเราะแล้วเรียนท่านว่า “ลืมเรียนถามพระท่าน เวลาลงมาแล้วจึงระลึกได้ก็มาเรียนถามท่าน ต่อไปถ้าไม่ลืม เวลาขึ้นไปอีกจึงจะเรียนถามพระท่าน”

แล้วแกจึงเรียนถามท่านต่อไปอีกว่า “เมื่อคืนนี้ ใครกัน มองตรงไหนก็มีแต่หน้าเต็มไปหมด?” ท่านก็ตอบให้ด้วยความเมตตาว่า

“อ้อ! นั่นมันท้าวมหาพรหม เขามานมัสการเรา”

๑

๒

๓

- วัดป่าหนองผือ (วัดป่าภูกิริยัตตติราราส) ๑. กุฏิหลวงปู่มั่น ๒. พระพุทธรูปปางบำเพ็ญทุกรกิริยา
- ๓. ศาลาแสดงธรรมสมัยหลวงปู่มั่น ๔. พระประธานบนศาลา ๕. คติธรรมและรูปครูบาอาจารย์สายหลวงปู่มั่น
- ๖. กุฏิต้อนรับพระผู้ใหญ่สมัยเก่า ๗. ประตูทางเข้าวัด ๘. ที่ล้างบาตร ๙. ศาลา ●

๕

๕

๖

๗

๘

๙

● พระสุทธิธรรมรังสีคัมภีรเมธาจารย์ (ท่านพ่อลี ธมฺมธโร) วัดอโศการาม ●

ท่านอาจารย์ตอบปัญหายายกั้งมีความหมายเป็นสองนัย
นัยหนึ่งตอบตามความจริง นัยสองตอบเป็นเชิงแก้ความสงสัยของยายกั้งที่ถาม
ต่อมาท่านห้ามไม่ให้แก่ออกรู้สิ่งภายนอกมากไป เสียเวลาพิจารณาธรรมภายใน
ซึ่งเป็นทางมรรคทางผลโดยตรง ยายกั้งก็ปฏิบัติตามท่าน

ท่านชมเชยยายกั้งให้พระฟังเหมือนกันว่า **“แกมีภูมิธรรมสูงที่น่าอนุโมทนา พวก
พระเรามีหลายองค์ที่ไม่อาจรู้ได้เหมือนยายกั้ง”**

คงเป็นด้วยเหตุเหล่านี้กระมังที่ทำให้ท่านพักอยู่วัดหนองผือ นานกว่าที่อื่น ๆ คือ
วัดหนองผือเป็นศูนย์กลางของคณะปฏิบัติทั้งหลาย ทั้งที่เกี่ยวอยู่ในที่ต่าง ๆ แลบนั่น
ทั้งที่พักอยู่ตามสำนักต่าง ๆ ที่ไปมาหาสู่ท่านได้อย่างสะดวกสบาย ทั้งทำเลบำเพ็ญ
สมณธรรมมีมาก หาเลือกได้ตามชอบใจ เพราะมีทั้งป่าธรรมดา มีทั้งภูเขา มีทั้งถ้ำ ซึ่ง
เหมาะแก่ผู้แสวงหาที่บำเพ็ญอยู่มาก

พ่อแม่ครูจารย์มั่นพักอยู่วัดหนองผือ ๕ พรรษา เจาะองค์ท่านเองพักอยู่กับที่
ไม่ค่อยได้ไปเที่ยววิวาททางไหนเหมือนเมื่อก่อน เพราะอายุท่านราว ๗๕ ปีเข้าไปแล้ว
สุขภาพก็นับวันทรุดลง เพียงพักอยู่เป็นร่มเงาของบรรดาศิษย์ที่กำลังแสวงหาธรรม ได้
อาศัยความร่มเย็นก็เป็นทีภาคภูมิใจแล้ว

ท่านพักอยู่ที่นี่ เหตุการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับภูติผีเทวดาไม่ค่อยมีมาก มีมาหาท่าน
ก็เป็นบางสมัย ไม่ค่อยมีบ่อยนักเหมือนท่านพักอยู่เชียงใหม่ แต่ท่านทำประโยชน์แก่
พระเถรและประชาชนได้มากกว่าที่อื่น ๆ ในเขตจังหวัดสกลนคร

ที่วัดหนองผือโดยมากเป็นป่าดงพงลึกใช้ป่าชุกชุมมาก พระเถรไปกราบเยี่ยมท่าน
ท่านต้องสั่งให้รีบออกถ้าจวนเข้าหน้าฝน ถ้าหน้าแล้งก็อยู่ได้นานหน่อย ผู้ป่วยต้องใช้
ความอดทนเพราะยาแก้ไข้ไม่มีใช้กันเลยในวัดนั้นเนื่องจากยาหายากไม่เหมือนสมัยทุกวันนี้

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น หน้า ๒๕๕ และวัดบ้านดาด ๓ มิถุนายน ๒๕๕๑)

ท่านพ่อลี มานมัสการหลวงปู่มั่น

ในระหว่างที่พ่อแม่ครูจารย์มั่นพักอยู่ที่วัดหนองผือ มีลูกศิษย์รุ่นเก่า ๆ มาคารวะ
ท่านเสมอ ...ท่านพ่อลีก็เป็นศิษย์รุ่นใหญ่ของท่านผู้หนึ่งมาตั้งแต่เริ่มแรกโน่น ทั้งพ่อแม่

ครูจารย์มันและท่านพ่อลีเองก็เคยไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ เท่าที่ได้สังเกตในเวลาท่านไปกราบนมัสการพ่อแม่ครูจารย์มันที่วัดป่าหนองผือ นั้น รู้สึกว่าท่านแสดงอาภักปิริยาเต็มไปด้วยความเมตตาอย่างมากมายเห็นได้อย่างเด่นชัด

คราวที่ท่านพ่อลีมากราบเยี่ยมท่าน ท่านเป็นผู้สั่งเราเองว่า “ให้ไปจัดในป่าสัก อยู่นอกบริเวณรั้ววัด ให้ท่านพ่อลีได้พักสบาย ๆ เพราะสงัดดีกว่าที่อื่น ๆ

หลังจากนั้นท่านยังตามไปดูสถานที่พักนั้นอีกด้วย นี่! ก็เป็นเหตุให้ประทับใจไม่ลืม และการให้โอวาทสั่งสอนใน ๒-๓ คืนที่ท่านพ่อลีพักอยู่นั้น รู้สึกว่าประทับใจอย่างมากมายทีเดียว เพราะท่านพ่อลีเป็นศิษย์ที่ท่านเมตตาไว้วางใจ นาน ๆ จะได้กราบนมัสการท่านครั้งหนึ่งและได้สนทนาธรรมกัน ท่านจึงได้สนทนากันอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย เต็มอรรถเต็มธรรมทุกขั้นตอน ซึ่งยากที่จะหาฟังได้ในเวลาอื่น ๆ

เราได้พบท่านพ่อลีครั้งแรกมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ท่านมีนิสัยเด็ดเดี่ยวอาจหาญชาญชัยมากในการประพฤติปฏิบัติ เพราะท่านผู้ดีหายาก พระที่ดีหายาก ศาสดา คือ พระพุทธเจ้ายิ่งเป็นผู้ที่หายาก ตั้งกับ ๆ กัลป์ ๆ ก็ไม่ได้ปรากฏแก่โลกแม้พระองค์เดียว ท่านผู้ลึกลับที่เรียกว่า สงฆ์... สรรณ... คจฉามิ ซึ่งเป็นที่ฝากเป็นฝากตายของชาวพุทธหรือเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็เป็นสิ่งที่หายาก เพราะไม่มีในที่ทั่วไปเหมือนสิ่งทั้งหลาย

(วัดอโศการาม ๒๖ เมษายน ๒๕๓๒)

ลาหลวงปู่ฉันออกธุดงค์

คัดจากหนังสือประวัติหลวงปู่หล้า เขมปัตโต วัดภูจ้อก้อ จังหวัดมุกดาหาร ตอนหนึ่งว่า..

พอตกถึงเดือนพฤศจิกายน ๒๔๘๙ ...พระอาจารย์มหาบัวก็ดำริจะออกวิเวกโครงการขององค์ท่านจะไม่ไปไกล เพราะจะได้ฟังข่าวสุขทุกข์ของหลวงปู่ใหญ่ทุกประการ จะได้เป็นผู้กลับเข้ากลับออกอยู่ ไม่ไปแบบเตลิดเปิดเปิง และหวังจะได้ธรรมะพิเศษมาศึกษากราบเรียนเพิ่มเติม เพราะอายุพรรษาก็มากเข้า ๑๕ พรรษาแล้ว และก็อาลัยหลวงปู่ เกรงผู้อยู่ข้างหลังจะปฏิบัติในสำนักบกพร่อง ทำให้หลวงปู่ไม่สะดวกธรรมะทุก ๆ กรณี

● หลวงปู่หล้า เขมปัตโต กราบคารวะหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ที่วัดป่าบ้านตาด ●

แต่ลงท้ายก็เลยตกลงใจไป ฝ่ายข้าพเจ้า (หลวงปู่หล้า) ก็นึกอยากจะไปกับองค์ท่าน ด้วย หลวงปู่ก็รู้จักแล้ว และหลวงปู่ได้เทศน์อยู่บ่อย ๆ ว่า **“ใครออกวิเวกปีนี้ กลับมา เมื่อถูกถามไม่ได้ความในด้านภาวนา จะไม่ให้อยู่จำพรรษาด้วย”**

ต่อไปในอนาคต ถ้าไปวิเวกจริง ถ้ามึงก็ต้องได้ความเท่าไม่น้อยก็ต้องมาก แต่ไป วิ่งวุ่นเสียเป็นส่วนมาก เพราะไปเที่ยวเล่นตามสำนักเฉย ๆ

การไปวิเวกในสมัยนั้น ไปในดงในป่า ในโคกในดอน ในภูเขาได้ทั้งนั้น เพราะ ไม่มีสิ่งที่สงสัยกันในการเมือง ขอแต่กล้าหาญไม่กลัวเสือสัตว์ป่านานาชนิดเท่านั้น การไปองค์เดียวเป็นชั้นที่หนึ่ง ไป ๒ องค์เป็นชั้นที่สอง ไป ๓ องค์เป็นชั้นที่สาม ไป มากกว่านั้นอยู่วัดดีกว่า เพราะถือกันว่าวุ่นวายไม่สะดวกได้

มีปัญหว่า **“พระอาจารย์มหาบัวนั้น หลวงปู่มั่นก็เกรงว่าจะไปเที่ยวเล่นดอกหรือ จึงปรารภอย่างนั้น?”** แก้วว่า **“ปรารภเพื่อพวกอื่นบุคคลอื่นต่างหาก เพราะปีนั้นจะออก วิเวกหลายพวกอยู่”**

ครั้นล่วงเวลามาอีก ๒-๓ วัน ท่านอาจารย์มหาบัวขึ้นไปกราบเรียนหลวงปู่มั่นว่า **“เกล้าๆ นึกจะไปเที่ยววิเวกจะเป็นประการใด และการทำงานที่จะใช้เกล้าพาหมู่ทำนั้น**

ยังมีอะไรอยู่บ้างหนอ เกล้าฯจะพาหมู่ทำเสร็จแล้วจึงจะไป ถ้ามีงานจำเป็นอยู่เกล้าจะรออยู่ก่อน”

หลวงปู่มั่นท่านตอบว่า “จีวรกาลเราก็เสร็จแล้ว ฟืนเราก็บริบูรณ์แล้ว แต่บูรณะกุฏิซ่อมแซมหลังคาและเอาฟืน ถึงเดือนกุมภาพันธ์จึงพากันจัดทำ วาระนี้จะไปก็ได้”

พระอาจารย์มหาบัวกราบเรียนท่านว่า “ถ้าจะไปวันไหนและทิศทางใดหนอจึงจะวิเวกวอดควร”

หลวงปู่มั่นตอบว่า “ถ้าสะดวกใจตน จะไปวันไหนก็ได้ ไปทางทิศตะวันออกก็มีที่วิเวกดีพอควรอยู่นะ”

แล้วพระอาจารย์มหาบัวก็กราบลากลับกุฏิของตน แต่ไม่ถึงวันจะไป เป็นเพียงไปกราบศึกษาให้หลวงปู่มีสิทธิ์ ถึงวันจะไปจริง ท่านจึงจะไปกราบลาใหม่

ข้าพเจ้า(หลวงปู่หล้า)ได้สำเหนียกว่า “ลูกศิษย์ที่มีครูไปลาอาจารย์เพื่อเที่ยวแสวงหาวิเวกเป็นธรรมะลึกซึ้ง เป็นเชิงปริกษาให้เกียรตอาจารย์ ให้ความสำคัญใหญ่ไว้เสมอด้วยเคารพ ไม่ตัดสินเอาแต่ตัวตามอัตโนมติ เป็นเยี่ยงอย่างอันดีของฝ่ายปฏิบัติ ไม่ข้ามไม่เกินไม่อวดดีอะไร

อาจารย์ก็นักปราชญ์ ลูกศิษย์ก็บัณฑิต สมัยปัจจุบันนี้หาได้ยากแท้ ๆ หนอ เพราะโดยมากลูกศิษย์ตกลงเอาเองหมดแล้ว เป็นเพียงมาลาไปเฉย ๆ บางรายกรุ่นให้อาจารย์อย่างไม้อาย เวลาไปไม่มาลาซ้ำอีก กลายเป็นปฏิบัติแบบเปรตแบบผีไปอีก นึก ๆ แล้วก็น่าลั้งเวชมาก

หลวงปู่มั่นมรณกรรมไป ๓๐ ปีกว่าเท่านั้น ฝ่ายปฏิบัติทุกวันนี้ห่างไกลกันขนาดไหนหนอ ไม่ต้องกล่าวไปใยในครั้งพุทธกาล เพียงเท่านั้นก็ห่างไกลกันขนาดนี้ แต่ธรรมวินัยนั้นอันเก่าอยู่ ผู้ปฏิบัติเลือนลางต่างหาก แต่ก็เป็นเรื่องอจินไตย ถ้าพิจารณาไปก็ฟุ้งซ่าน กล่าวไว้พอได้เทียบเคียงบ้าง”

พระตายไปอุบัติในพรหมโลก

ระยะที่พ่อแม่ครูอาจารย์มั่นพักอยู่วัดหนองผือ ปี ๒๔๙๘ มีพระตายในวัด ๒ องค์ ตายบ้านนาในอีก ๑ องค์ องค์แรกอายุราวกลางคน

ท่านองค์นี้ (พระอาจารย์เนียม) บวชเพื่อปฏิบัติโดยเฉพาะ และปฏิบัติอยู่กับท่านแบบเช้า ๆ ออก ๆ เรื่อยมาแต่สมัยท่านอยู่เชียงใหม่ และติดตามท่านจากเชียงใหม่ มาอุดรฯ สกลนคร แล้วมามรณภาพที่วัดหนองผือ (แรม ๗ ค่ำ พฤษภาคม ๒๔๘๙)

ทางด้านจิตตภาวนาท่านดีมากทางสมาธิ

ส่วนทางปัญญา กำลังเร่งรัดโดยมีท่านเป็นผู้คอยให้นัยเสมอมา

ท่านมีนิสัยเคร่งครัดเด็ดเดี่ยวมาก เทศน์ก็เก่งและจับใจเพราะมาก ทั้งที่ไม่ได้หนังสือสักตัว เทศน์มีปฏิภาณไหวพริบปัญญาฉลาด สามารถยกข้อเปรียบเทียบมาสาธกให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย ๆ แต่น่าเสียดายที่ท่านป่วยเป็นวัณโรคกระเพาะกระส่ำมานาน

ท่านถึงกาลมรณะที่วัดหนองผือ ตอนเช้าเวลาประมาณเจ็ดโมงเช้า ด้วยท่าทางอันสงบสมเป็นนักปฏิบัติทางจิตมานานจริง ๆ เห็นอาการท่านในขณะจวนตัวและสิ้นลมแล้วเกิดความเชื่อเลื่อมใสในท่าน และในอุบายวิธีของจิตที่ได้รับการฝึกอบรมมาเท่าที่ควรก่อนจะมาถึงวาระสุดท้าย ซึ่งเป็นขณะที่ต้องช่วยตัวเองโดยเฉพาะ ไม่มีใครแม้รักสนิทอย่างแยกไม่ออกจะเข้าไปเกี่ยวข้องได้ จิตจะมีทางต้านทานสู้กับสิ่งเป็นภัยแก่ตนได้อย่างเต็มกำลังฝีมือที่มีอยู่ และแยกตัวออกได้โดยปลอดภัย

เพราะวาระสุดท้ายเป็นข้าศึกศัตรูต่อตนเองอย่างสำคัญ ใครมีอุบายหรือฉลาดเขลา เมามัวเพียงไรก็ต้องมาเผชิญกับเหตุการณ์อันนี้จนได้ ผู้ช่วยตัวเองได้ดีก็ไป ผู้ช่วยตัวเองไม่ได้ก็จมไป และจมอยู่ในความไม่เป็นท่าของตนโดยไม่มีใครช่วยได้

ขณะท่านองค์นั้นจะสิ้นลม พ่อแม่ครูอาจารย์มันและพระสงฆ์ซึ่งกำลังจะออกบิณฑบาตได้พากันแวะเข้าไปปลงธรรมสังเวชที่กำลังแสดงอยู่อย่างเต็มตา

พอท่านสิ้นลมแล้วชั่วขณะหนึ่ง ซึ่งเป็นขณะที่พ่อแม่ครูอาจารย์มันกำลังยืนรำพึงอยู่อย่างสงบ ท่านได้พูดออกมาด้วยท่าทางเคร่งขรึมว่า....

“...ไม่น่าวิตกกับเธอหรอก เธอขึ้นไปปฏิบัติที่อาภัสสรพรหมโลกชั้น ๖ เรียบร้อยแล้ว”

นับว่าหมดปัญหาไปสำหรับท่านในครั้งนี้ แต่เสียดายอยู่หน่อยหนึ่ง ถ้าท่านมีชีวิตเร่งยึดเวลาเร่งวิปัสสนาให้มากยิ่งขึ้นบ้าง ก็มีหวังได้ขึ้นพรหมโลก ๕ ชั้น ชั้นใดชั้นหนึ่งแล้ว τελειωσει ถึงที่สุดเลย ไม่ต้องกลับมาเวียนในวัฏฏะนี้อีก

ที่เป็นปัญหาอยู่มากเวลานี้คือ พวกเราไม่ทราบว่าจะเตรียมไปขึ้นไหนกันแน่บ้าง จะไปขึ้นเด็จจุฉาน เปรต ผี นรก อเวจี หรือชั้นมนุษย์ เทวบุตร เทวธิดา อินทร์ พรหม หรือนิพพานชั้นใดกันแน่

ฉะนั้นเพื่อความแน่ใจจึงดูเข็มทิศ คือใจของตน ๆ ให้ดี ว่าเบนหน้าไปทางใดมาก เป็นทางดีหรือชั่ว ควรพิจารณาด้วยดีแต่บัดนี้ ตายแล้วไม่มีทางแก้ไขได้อีก ใคร ๆ ก็ ทราบกันทั่วโลกว่า **ความตายคือแดนสุตวิสัย ทำอะไรต่อไปอีกไม่ได้** ดังนี้

หลวงปู่มั่นรู้ล่วงหน้าว่าพระจะตายอีก

ท่านอาจารย์สอ สุมังคโล พรราชา ๙ องค์ที่ ๒ เป็นไข้ป่า ท่านเป็นพระชาว อุบลฯ นับแต่เริ่มป่วยรวมเวลาประมาณ ๑ เดือนก่อนท่านจะมรณภาพ มีพระองค์ หนึ่งท่านพิจารณาเห็นเหตุการณ์ของท่านผู้ป่วยอย่างไรไม่ทราบ

วันนั้นตอนเย็น ท่านขึ้นไปกราบพ่อแม่ครูจารย์มั่นและสนทนาธรรมกันในแง่ต่าง ๆ จนเรื่องวทวนมาถึงท่านผู้ป่วย

พระองค์นั้นได้โอกาสจึงกราบเรียนเหตุการณ์ที่ตนปรากฏถวายท่านว่า

“คืนนี้ไม่ทราบจิตเป็นอะไรไป กำลังพิจารณาธรรมอยู่ดี ๆ พอสงบลงไปปรากฏว่า เห็นท่านอาจารย์ (มั่น) ไปยืนอยู่หน้ากองฟืนที่ใครก็ไม่ทราบเตรียมชนมากองไว้ว่า ให้ เเผา ท่าน... ตรงนี้เอง ตรงนี้เหมาะกว่าที่อื่น ๆ” ดังนี้ ทำให้จึงปรากฏอย่างนั้นก็ไม่ได้ ทราบ หรือผู้ป่วยจะไปไม่รอดจริงหรือ แต่ดูอาการก็ไม่เห็นรุนแรงนัก ที่ควรจะเป็น ได้อย่างที่ปรากฏนั้น”

พอพระองค์นั้นกราบเรียนจบลง ท่านก็พูดขึ้นทันทีว่า “ผมพิจารณาทราบมานาน แล้วอย่างไรก็ไม่รอด แต่เธอไม่เสียที แม้จะไปไม่รอดสำหรับความตาย เหตุการณ์ แสดงบอกเกี่ยวกับจิตใจของเธอสวยงามมาก สุกตติเป็นที่ไปของเธอแน่ แต่ใคร ๆ อย่า ไปพูดเรื่องนี้ให้เธอฟังเด็ดขาด เมื่อเธอทราบเรื่องนี้จะเสียใจ แล้วจะทรุดทั้งกายและ เสียทั้งใจ สุกตติที่เธอควรจะได้อยู่แล้วจะพลาดไปได้ เพราะความเสียใจเป็นเครื่อง ทำลาย”

พออยู่ต่อมาไม่กี่วัน พระที่ป่วยก็เกิดบวมบึ้นขึ้นในทันทีทันใด ตอนก่อนคืน พอ ๓ นาฬิกากว่า ๆ ก็ลื่นล้มไปด้วยความสงบ จึงทำให้คิดเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ว่าพออะไรผ่านท่านคงพิจารณาไปเรื่อย ๆ ในทุกเรื่อง เมื่อทราบเหตุการณ์ชัดเจนแล้ว ก็ปล่อยไว้ตามสภาพของสิ่งนั้น ๆ

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๖๑)

เป็นไข้มาลาเรีย

มีคนมาถามเราว่า “หลวงตาเคยเป็นไข้มาลาเรียไหม?”

“โธ! เป็นมาไม่รู้เป็นกี่ครั้ง ผมบนศีรษะโกนให้โล้นแล้วยังไม่แล้ว มันยังร่วงอีก ไข้มาลาเรียนี้มันร้อน ปากนี้เปื่อยหมด”

กลางวันวันหนึ่ง เราเป็นไข้มาลาเรีย วันนั้นปรากฏว่าไข้เริ่มหนักแต่เช้า เราก็ไม่ไปบิณฑบาตและไม่ฉันจังหันด้วย ต่อสู้กับทุกขเวทนาด้วยการพิจารณา แต่บ่าย ๓ โมง ไข้จึงสร้าง ปรากฏว่ากำลังเรียวแรงอ่อนเพลียมาก จึงเพ่งจิตให้อยู่กับจุดใดจุดหนึ่งของทุกขเวทนาที่กำลังกำเริบหนัก โดยไม่คิดทดสอบแยกแยะเวทนาด้วยปัญญาแต่

อย่างใด พอดีเวลานั้นเป็นเวลาทีพ่แม่ครูจารย์มันท่านพิจารณาธรรมบางประการ เห็นเรากำลังปฏิบัติอยู่เช่นนั้น

พอบ่าย ๔ โมง เข้าไปหาท่าน ท่านก็ตั้งปัญหาถามขึ้นในทันทีว่า

“ทำไมจึงพิจารณาอย่างนั้นเล่า? การเพ่งจิตจ้องอยู่ไม่ใช่ปัญญาพิจารณาแยกแยะกาย เวทนา จิต ใหรู้เรื่องของมันและกัน ท่านจะทราบความจริงของกาย ของเวทนา ของจิตได้อย่างไร? แบบท่านเพ่งจ้องอยู่นั้นมันเป็นแบบฤาษี แบบหมากัดกัน ไม่ใช่แบบพระผู้ต้องการทราบความจริงในธรรมทั้งหลาย มีเวทนาเป็นต้น

ต่อไปอย่าทำอย่างนั้น มันผิดทางที่จะให้รู้ให้เห็นความจริงทั้งหลายที่มีอยู่ ในกาย ในเวทนา ในจิต ตอนกลางวันผมได้พิจารณาดูท่านแล้วว่า ไม่ใช่สติปัญญา คลี่คลายดูกาย ดูเวทนา ดูจิตบ้างเลย พอเป็นทางให้สงบและถอดถอนทุกขเวทนา ในเวลานั้น เพื่อใช้จะได้สงบลง” ดังนี้

นี่คือพ่แม่ครูจารย์มัน พระอรหันต์ยุคปัจจุบัน ท่านสามารถออกรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้โดยตลอด

(ส่วนแสงธรรม ๕ ตุลาคม ๒๕๓๑)

คุจกังยาเทวคา

เรามีนิสัยวาสนาอย่างหนึ่งเหมือนกันคือ ไม่ค่อยได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับโรงพยาบาล ถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ ไม่ไป ยิ่งเวลาออกปฏิบัติอยู่นั้น ยิ่งไม่สนใจเลยกับหมอยาก็ไม่เคยติดยามแม่มืดเดียว อยู่แบบหมูแบบควาง ฯลฯ

เวลามันจะป่วยมันไปหาโรคมจากไหน ทำไมเป็นได้ ธรรมแก้ตัวเองแก้อย่างนั้น เวลามันจะหายมันไปหาโอสถมาจากไหน เกิดที่ไหนมันก็ตายที่นั่นแหละ

เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยใครเอายามาให้ เราบอก “อย่ามายุง”

ที่นี่ หลายครั้งหลายหนท่านเห็น ท่านก็มาเองละสิ คึกคักเข้าไปถึงตัวเราเลยนะ เรานอนไข้อยู่

“นี่! นี่! ได้ยามมาแล้วนะท่านมหานะ นี่! ได้ยาตีวิเศษมาให้ พอฉันปู้บจะหายทันที เอ้า! เอ้า! จัน” ท่านว่าอย่างนั้นเลย มือยื่นให้พร้อมเลย

ตกลงเราก็ต้องฉัน ถ้าเป็นเรื่องพ่อแม่ครูอาจารย์มันนี่เราไม่เคยปฏิเสธเลย

ท่านพูดเลยว่า “ยานี้สำคัญมาก ยาดีนะ ฉันแล้วหาย หาย หาย จะหายก่อน
ฉันด้วยซ้ำนะ” ท่านเสกสรรยาของท่าน

แล้วท่านก็ยื่นเข้ามาให้เลย “เอา... เอา... เอาให้มันหายเดี๋ยวนี้เลย”

นี่ถ้าว่าเด็ดจริง ๆ ท่านก็เป็นอย่างนั้นนะพ่อแม่ครูจารย์มัน เพราะท่านทราบว่า
นิสัยเราเป็นอย่างนั้น เวลาเด็ดเราก็อมรับ เพราะเรามั่นจริงจัง ท่านจึงเอามาเอง ฉัน
แล้วก็ไม่หาย เราก็มั่นใจว่าหายหรือไม่หาย จิตกับกรรมไม่ได้นอกเหนือจากกันไป
มันพัวพันกันอยู่อย่างนี้ มันไม่ได้ไปยุ่งกับยา นี่พูดถึงพ่อแม่ครูจารย์มันท่านปฏิบัติต่อ
เรา ท่านเอาอย่างนั้น กับองค์อื่น ๆ ก็ไม่เห็นท่านทำ

(ส่วนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

หลวงปู่ฉันเอาผ้าห่มมาให้

อย่างผ้านี้ก็เหมือนกัน ผ้าห่มกันหนาว เพราะท่านรู้ว่า เราไม่ห่มผ้าห่ม เรื่องก็รู้
ถึงท่าน เราก็มั่นใจบอกว่าเราไม่มีผ้าห่ม เพราะเราไม่เอา ผ้ามีเท่าไรเราก็มั่นใจ นอก
การปฏิบัติตนเองให้เคร่งครัด และสุดท้ายท่านก็เอาผ้าห่มท่านมาให้เรา ถ้าเอาผ้าห่ม
ผืนใหม่ ๆ มาให้เรา ก็กลัวเราไม่ห่ม ท่านเอาผ้าของท่านที่ห่มแล้วแหละมาบังสุกุล
ให้เรา เพื่อเราจะได้ห่ม ท่านคิดหมดเลยนะ อู๊ย! ท่านทำดีนะ ผ้าพับมาเรียบร้อย
เอาดอกไม้เอาเทียนมาวางไว้ ไปวางไว้บนที่นอนของเราเลยนะ ภูฏีหลังเตี้ย ๆ ท่านขึ้น
ไปเอง เอาไปวางไว้

เราขึ้นไป พิจารณาดู “อู๊ย! มันผ้าพ่อแม่ครูจารย์ ผ้าที่ท่านครองอยู่ทุกวันท่าน
ห่มอยู่ทุกวัน” เราดูเรารู้แล้ว มีเทียนวางอยู่อย่างเรียบร้อยเป็นบังสุกุล ท่านทำเอง
เวลารับผ้าท่านดูแล้วก็เอาไว้ แล้วก็ดูรอยเท้าท่านมาจากทางภูฏี ด้อม ๆ ขึ้นมานี้ก็
กลับไป ตามดูรอยรองเท้าท่าน ท่านคงสงสารเรามาก เห็นว่าเราไม่ใช้ผ้าห่ม ก็คือ
ความเด็ดขาดของเราเองไม่ใช่อะไรนะ ผ้าห่มมีแต่เราไม่เอา ท่านก็รู้ ท่านเอามาบังสุกุล
เราก็มั่นใจ

(ส่วนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

ถวายเป็นลูกน้อง

อีกเรื่องหนึ่ง ที่มันสลักลึกอยู่ภายในใจ ท่านพูดถึงเรื่องเปลือกน้อง คือเปลือกน้องทุบตีเย็นเข้ามา มาแผ่อกทำเป็นอาสนะนั่งได้เป็นอย่างดี

“แต่ก่อนเคยใช้เปลือกน้อง ทุกวันนี้ไม่ค่อยได้ใช้ ไม่มีต้นน้อง” ท่านว่าอย่างนั้นนะ ชื่อต้นไม้ ชื่อ “น้อง” เป็นต้นไม้เปลือกหนา ๆ เวลาเราต้องการจะเอามาปูนี้ เราไปตีเย็น ๆ ๆ เข้ารอบต้นทุก ๆ ด้าน แล้วแผ่อกมา มันก็อ่อนนุ่ม ๆ อยู่ในตัวของมันเอง เอามาตากแห้งเรียบร้อย แล้วก็เอามานั่งทำเป็นอาสนะ

พอท่านพูดถึงเรื่องเปลือกน้องว่า “แต่ก่อนใช้เปลือกน้องอยู่เป็นประจำ แถวถีนี่ ไม่มีเปลือกน้องเลยไม่ได้ใช้เปลือกน้อง”

เราก็กราบเรียนท่านทันทีว่า “มี”

ท่านถามว่า “จะมีอยู่ที่ไหน”

“อยู่ทางโน้น มี กระผมไปเที่ยวถ้ำนั้น ๆ จังหวัดสกลนคร มี มีเยอะ” กราบเรียนท่านอย่างนั้น

“กระผมจะไปหามาถวายให้” ท่านนิ่ง ๆ

แล้วจากนั้นมา อีก ๒-๓ วัน ก็กราบเรียนท่านถึงเรื่องที่จะไปเอาเปลือกน้องว่า จะต้องค้างคืน จากหนองผือเดินทางไปไม่มีรถยนต์ เดินไป

พอตกลงกันเรียบร้อยแล้วตอนค่านั้น ก็กราบเรียนท่านว่า “วันพรุ่งนี้กระผมจะได้ออกเดินทางแต่เช้า ไปจนถึงหน้าอำเภอพรรณฯ จะไม่ได้มาเกี่ยวข้องเรื่องต่าง ๆ กับพระกับเณรกับข้อวัตรปฏิบัติต่าง ๆ”

ที่นี้ก่อนที่จะออกเดินทางหนูมันซุ่ม ถ้าสิ่งของไม่เก็บให้ดี ๆ ไม่ได้ หนูมันเข้าไปกีดจิกไปทำลายหมด บริหารเราก็ไม่มีมากนั้นนะ มีเล็ก ๆ น้อย ๆ เราก็จัดเอาของเล็ก ๆ น้อย ๆ มาใส่ถุงย่ามเอาไว้ เสร็จเรียบร้อยแล้วเราก็วางพียงหมอนไว้ที่นั่นแหละ

แล้วก็สั่งกับพระเอาไว้ว่า “เวลาผมออกไปแล้วนั้นให้พากันไปเอาย่ามที่ผมเอาของใส่ไว้ข้างในนั้น ให้เอาไปเก็บไว้ดี ๆ นะ ไม่จั้นหนูมันจะกั๊ด” เราสั่งพระไว้เรียบร้อยแล้ว พระก็ทราบแล้ว

ที่นี่เราก็ตีออกเดินทางแต่เช้า

พอท่าน (หลวงปู่) จ้งจ้งหันเสร็จแล้ววันนั้น ท่านก็ถามพระ

“อี! ท่านมหาไปแล้วหรือ?”

“ไปแต่เช้าแล้วขอรับ” พระตอบ

นี่กว่าองค์ท่านจะไม่มีอะไรนะ พอจ้งจ้งเสร็จแล้วลุกจากที่นั่งไปกุฏิเรา ตรงขึ้นข้างบนเลย ขึ้นไป ไปคว้าเอาย่ามที่เราเอาวางไว้ข้างหมอน สะพายย่ามเราลงมานะ พระก็รุมไปหาท่าน ท่านกำลังเอาย่ามเราไปกุฏิท่านนะ แผลงมากอยู่ รู้สึกท่านเมตตา มาก เราพิจารณาเพราะไม่เห็นท่านทำกับองค์ใดๆ อย่างนี้

ที่นี่พอท่านเดินลงมาจากกุฏิเรา พระก็รุมเพื่อจะไปเอาย่ามกับท่าน

“อย่ามายุ่ง” ท่านว่าอย่างนั้น

ท่านก็เดินเรื่อย ๆ พระก็เดินตามไป พอไปถึงกุฏิท่านแล้วท่านก็เอาย่ามของเรา วางข้าง ๆ ท่าน แล้วพระก็รุมตามไปกราบท่าน จากนั้นก็เอาแล้วนะที่นั้น

“นี่ท่านมหาไปทำประโยชน์รู้กันไหมนี่ แล้วของที่ท่านวางไว้นั้น ทำไมทิ้งไว้ อย่างนั้น ไม่เห็นใครไปดูแลเก็บสิ่งของ ๆ ท่าน มันยังงัยกัน” ท่านว่าอย่างนั้น

พระก็เลยกราบเรียนว่า “ก่อนที่ท่านจะไป ท่านได้สั่งพวกกระผมเรียบร้อยแล้ว ว่า ท่านได้จัดย่ามวางไว้ข้างหมอน ให้ไปเก็บไว้ด้วย หนูมันจะกัด พวกกระผมจ้งจ้งหันเสร็จเรียบร้อยแล้วจะไปเอามาเก็บ แต่พ่อแม่ครูจารย์ไปเอามาเสียก่อน” ท่านก็เลย นั้น

พอคุยกันพอสมควรแล้วพระก็คลานขึ้นมาเอาย่าม ท่านก็ไม่ว่าอะไร รู้สึกว่าท่าน จ้องมากนะสำหรับเรา เหมือนเรดาร์ จับตลอดเลย ความเคลื่อนไหวของเราไปไหนมา ไหนจับตลอด

(ส่วนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๕๒)

เมตตาสู่คบ

ตอนเช้าก็เหมือนกัน พอออกมาจากห้องแต่ก่อนเรานั้นแหละจะเข้าถึงท่านก่อน เพื่อน เข้าไปในห้องท่าน พอท่านเปิดประตู บริหารอะไร ๆ เรานั้นแหละจะเป็นผู้ชน

● ทางจงกรมและกุฏิหลวงปู่มั่นที่วัดป่าหนองผือ (ถ่ายภาพ ปี พ.ศ. ๒๕๕๑) ●

ออกมาให้พระให้เณร

ครั้นพอนานมา ๆ ท่านก็ปรารภว่า “เออ! พระที่มีอายุพรรษามากแล้วไม่ควรที่จะมาเกี่ยวข้องกับข้อวัตรปฏิบัติสำหรับเรามากนัก เพียงมาอยู่ห่าง ๆ ปล่อยให้พระเณรเหล่านี้มาทำข้อวัตรปฏิบัติ ต่อไปจะไม่มีนิสัยติดหัวมันล่ะ ถ้าไม่ให้มันทำบ้าง” ท่านปรารภว่าอย่างนั้น

ตั้งแต่นั้นมาเราก็อยู่ห่าง ๆ เป็นแต่เพียงว่าบอกกับพระว่า องค์ไหนที่เอาบริวารขึ้นใด ๆ ของท่านลงมาอย่าให้ก้าวก่ายกัน เราเป็นแต่เพียงอยู่ห่าง ๆ บางทีก็นั่งอยู่ข้างนอกห้องในกุฏิท่าน คอยดูพระเณรเอาบริวารท่านลงไป บางทีเราก็ไม่ขึ้น แต่เราจะมายืนอยู่ใต้ถุนกุฏิคอยดูพระเณรเอาของลงมา

ถ้าท่านไม่เห็นเราประมาณสัก ๒ วันหรือ ๓ วัน ท่านจะถามพระว่า

“นี่! ท่านมหาม้า้ย ตอนเช้าท่านมหาม้า้ย?”

“มา ท่านอยู่ข้างล่าง” พระตอบ

ท่านจะนิ่งเลย นี่เหมือนกับเรดาร์จับอยู่นะนั่น

ทีนี้เวลาเราจะกราบลาท่านไปที่ไหนรู้สึกว่ “ท่านจะไม่อยากให้ไป แต่ท่านก็เห็นใจในเรื่องความพากเพียรของเรา ท่านคิดถึงเรื่องพระเรื่องเณร ส่วนมากท่านคิดถึงเรื่องนี้ เพราะเวลาเราอยู่พระเณรเรียบหมด เวลาเราออกไปแล้วพระเณรอาจจะระเกะระกะ ขว้างขวางตาให้ท่าน หนักใจก็ได้”

ทีนี้พอถึงเวลาจะไปแล้ว เช่น ปรีชากันอย่างวันนี้ เว้นอีก วันสองวัน ทีนี้เวลาจะไปลาจริง ๆ ครองผ้าขึ้นไปแหละ พอขึ้นไปท่านมองเห็น

“หิ! ท่านมหาจะไปไหน จะไม่ไปละมั้ง จะอยู่ด้วยกันนี่ละมั้ง” สะเทือนใจแล้วนะ ทีนี้ ทั้ง ๆ ที่ท่านรู้แล้วว่าเราจะลา ก็ตกลงกันแล้วเรียบร้อยแล้ว ท่านยังใส่ปัญหานะ เราก็กินเลยเชียว นี่ถ้าหากว่าท่านไม่มีเงื่อนไข ครองผ้าขึ้นมาแล้วก็ตาม เราจะไม่ลาท่านเรากลับเลย ทีนี้ท่านก็สงสารอยู่ท่านมีเงื่อนไข พอนั่งคุยกันเรื่องนั้นเรื่องนี้แล้ว

“หิ! อยากจะไปเที่ยวเธอ” ท่านว่า

“ก็คิดว่าอยากจะไปวิเวกภาวนาชั่วระยะกาล” เราเรียนท่านว่าอย่างนั้น ท่านนิ่งแล้วให้เหตุผลนะ นิ่งอยู่สักครูแล้วว่

“ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ   ไปก็ได้กำลังใจ   อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ก็ได้กำลังใจ   ไปไม่ได้กำลังใจ   อยู่ดีกว่า
ถ้าอยู่ไม่ได้กำลังใจ   ไปได้กำลังใจ   ไปดีกว่า
ถ้าทั้งไปทั้งอยู่   ไม่ได้กำลังใจ   ให้อยู่ดีกว่า”

คำพูดของท่านแยกออกมาละเอียดมาก “เออ! ไป” ท่านว่า
พอเราไปสัก ๖-๗ วันมั้ง “เออ! ท่านมหาไปอยู่ยังไหน” ถามถึงเรื่องนะ
คือท่านพูดเรื่องอะไรเกี่ยวกับเรา พระเถระจะเป็นผู้เล่าเรื่องให้เราฟังหมดนั่นแหละ
สำหรับท่านเองเฉยนะท่าน เราก็จับไว้ลึก ๆ ท่านถามถึงเราอย่างไรเราทราบแล้วเราก็จีบ
คือเป็นอย่างนั้นตลอดมาพ่อแม่ครูจารย์มัน

เพราะฉะนั้นถ้าไม่จำเป็นจริง ๆ เราก็มียากไปจากท่านเพราะรู้สึกว่าคุณ
เมตตามากทั้งที่อนุญาตให้ไป แต่ต้องถามถึงเรื่องว่า

“หิ! ท่านมหาไม่เห็นมานะ หลายวันแล้ว”

บางทีธรรมะท่านขึ้นภายในใจ “เออ! วันนี้บาลีผุดขึ้นแล้ว ท่านมหายาจะให้
ท่านมหาแปลให้ฟังนะ” ท่านว่าอย่างนั้น

รอท่านมหายาก่อนแล้วค่อยพูด พอเรามาท่านก็ว่า

“นี่บาลีขึ้นแล้วนะ ยกบาลีขึ้นปึง ปึง เอ้า! แปล ใครเป็นมหา”

เราก็มอมนมิตพ่อแม่ครูจารย์โปรดเมตตาไปเลย ท่านก็วางทันทีเลย ก็ท่านรู้
หมดแล้วนี่ ท่านหาอุบายที่จะก้าวเดินธรรมของท่านต่างหากโดยเอาเราเป็นพื้นฐาน
เพราะธรรมะภายในใจท่านมักจะเกิดเป็นบาลี บาลีเป็นภาษามคธ ความเข้าใจขึ้น
พร้อมกันเลย บาลีขึ้นยังงี้ความเข้าใจไม่ต้องแปล คือขึ้นพร้อมกัน ความเข้าใจ
ปรากฏขึ้นพร้อมกัน

นี่เราพูดเรื่อง “พ่อแม่ครูจารย์มันเมตตา ท่านเมตตาเราสุดขีด” เราปฏิบัติ
ต่อท่านมันเข้ากันได้เรียกว่าทุกกระเบียดก็ไม่ผิด เราเป็นปุถุชนก็ตาม แต่ความเทิดทูน
เคารพเลื่อมใสที่มีต่อท่านนั้นมันเต็มหัวใจ

(สวนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

เที่ยวกรรมฐาน “เลือกกินควาย”

เราออกเที่ยวกรรมฐานไม่เคยเว้นแต่ละปี พอออกพรรษาแล้วก็ออกไปเที่ยวอยู่ตามป่าเสียก่อน ระยะเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ ไม่ต้องแสวงหาที่มุงที่บัง อยู่ตามเชิงเขาเพราะอากาศมันยังไม่ร้อน เที่ยวอยู่ตามร่มไม้

ถ้าเข้าหน้าร้อน เดือนมีนาคมจะก้าวถึงเดือนเมษายนขึ้นเขาขึ้นถ้ำ ในถ้ำอากาศเย็น บางทีเลือกมากัดควายอยู่ข้าง ๆ มุงก็มี เสียงควายร้องเอิ๊กอ๊าก ๆ เราก็เฝงผางออกไปจากมุง ดูว่ามันมาทำอะไรกันอยู่ เสียงเรดั่งลั่นขึ้น มันก็เลยเจ็บไป ลำน้ำอุ่นทางที่จะต่อเข้าไปหนองผือเป็นดง ฟังเสียงควายร้องข้าง ๆ ริมลำน้ำอุ่น เลือก็อยู่ทางนี้ ควายก็หากินอยู่ทางนี้ บ้านเขาอยู่ทางนั้น แล้วเราอยู่ฝั่งนี้ คือมันกัดกันใกล้บ้าน

กลางคืนพอฝนกระหน่ำลงมา เลือโคร่งเข้ามากัดควาย เราก็ร้องเวกแว็กขึ้น ที่นี้ลูกควายมันวิ่งเข้าในบ้าน แม่มันถูกเลือกัด แล้วก็ตะเกียกตะกายลงไปริมอุ้น ไ้เลือตัวนี้ก็ไม่กล้าจะตามลงไป

เจ้าของเขาเห็นท่าไม่ดี อ้าว! ลูกควายตัวนี้มันมายังไง ไม่ใช่เลือกัดแม่มันหรือ เขาเลยรีบออกมา ออกมาก็พอดีมาเห็นเลือกัดอยู่ข้างนอกนี้ เขาก็เลยมาก่อไฟให้มันป้องกันไม่ให้เลือมากัดซ้ำอีก เพราะถ้าไม่มีไฟเลือมันอาจมา ถ้ามีไฟก็แสดงถึงเครื่องหมายของคน มันก็ไม่มา

เราอยู่ลำน้ำอุ่นฝั่งนี้ เลืออยู่ฝั่งนั้น เขาก่อไฟไว้ฝั่งนั้น เราไปพักอยู่บนยอดอุ้นจริง ๆ อยู่ภูเขานั้น แม่น้ำอุ่นไหลออกไป

เราไปอยู่ภูเขาก็ดำคัยน้ำทางน้ำอุ่น พอบ่ายสามโมงลงมาจากภูเขา มีกระบอกไม้ไผ่กับกาน้ำ กระบอกไม้ไผ่ใส่น้ำเขาเรียก “บั้งทิง”

กาน้ำก็กาไม่ใหญ่ แล้วกระบอกไม้ไผ่ก็ปล้องเดียว สะพายกระบอกน้ำ พอขึ้นไปถึงบนเขาก็ไปอาบเหงื่อเจ้าของนั่นแหละ ลงมาก็ไปอาบน้ำ ขึ้นไปก็อาบเหงื่อ วันละหน ที่ไปอยู่นั้น เพราะทำเลขวานดี แต่น้ำสำคัญมาก ไปอยู่ที่ไหนก็ตามถ้าขาดน้ำอยู่ไม่ได้นะ สถานทำเลถึงจะดีขนาดไหนก็ตาม ถ้าไม่มีน้ำอยู่ไม่ได้ ตอนบ่ายลงไปอาบน้ำ แล้วสะพายกระบอกน้ำกับกาพอดีกับวันหนึ่งๆ

ไปอยู่ในที่เช่นนั้น จะว่าได้ชมนิลยวสนาบ้างก็น่าจะได้ชม ทุกข์ลำบากลำบากอยู่ในป่าในเขาไม่มีผู้มีคน แทนที่จะมีความว้าเหว่กังวลเกี่ยวกับหมู่กับเพื่อนเจียบเลยนะ มีแต่สัจด์กับธรรมๆ นี่เราไปอยู่คนเดียว สัจด์อยู่ด้วยธรรมด้วยอารมณ์ของธรรม ไม่มีอารมณ์ของโลกมาเจือปนเลย มีแต่อารมณ์ของธรรม

กลางคืนเวลามันเจียบจริง ๆ อยู่บนหลังเขาสูง ๆ อากาศละเอียดมาก ร่างกายของเรามันอยู่ที่ละเอียด อากาศก็ละเอียดเหมือนกับว่าคลานเข้ามา มันซึมเข้ามาหาเรา

เวลาภาวนาเจียบ ๆ เริ่มเข้าที่ภาวนา ได้ยินเสียงหัวใจทำงานตุบตบ ๆ ๆ ได้ยินชัดมาก พอจิตเริ่มเข้าที่ หัวใจทำงานก็หายเจียบไป จากนั้นหาย แล้วกายก็หายเจียบไปเลย ยังเหลือแต่ความเว้งว่างหมด ร่างกายนี้จะหายไปตาม ๆ กัน คือจิตมันหมดกังวลสิ่งเหล่านี้ มีแต่ความละเอียดของจิต ความละเอียดของจิตหาจุดหมายไม่ได้ ร่างกายเป็นส่วนหยาบพอจิตเข้าสู่ตัวเองโดยเฉพาะแล้ว ร่างกายหายเจียบ จิตก็เข้าละเอียดสุดขีด ไม่เกี่ยวกับเรื่องร่างกาย

นั่งภาวนากลางคืนหนาว ๆ เข้าสมาธิได้แล้วความหนาวไม่มีความหมาย ความหนาวหายหมด จนกระทั่งจิตมันได้เวล่ำเวลาของมันเคลื่อนไหวออกมา พอเคลื่อนไหวออกมามันก็รับสิ่งภายนอกดินฟ้าอากาศ เริ่มหนาวอีก พอเริ่มหนาวแล้วจะนอนหนาวมันก็หนาวของมัน เราก็เริ่มนอน นอนไม่หลับ ลู้งหนาวไม่ได้ แล้วกลับมา นั่งอีก พอเข้าไปนั้นอีกก็หายเจียบเลย แล้วทั้งคืนมันจะตายคนเรา มันไม่ได้เดินมีแต่นั่ง

กลางวันต้องกำหนดเวล่ำเวลาเหมือนมีโปรแกรมเชียว กลางวันเดินจงกรมมาก ๆ ประการหนึ่งคือว่าเราไม่มีผ้าห่ม มีเพียงจีวร สังฆาฏิ สังฆาฏิก็พับครึ่ง จีวรก็พับครึ่งห่ม แล้วก็ผ้าอาบน้ำฝนหนึ่งสำหรับเช็ดบาตร มีเพียงเท่านั้น

จะว่าชนชวายน้อยหรือไม่ชนชวายน้อยก็มีเท่านั้น อย่างเป็นของเหลือเพื่อขึ้นไปก็มุ้ง กาน้ำ กลด มุ้งกับกลดเวลาทางออกแล้วก็เหมือนกัน บาตร สังฆาฏิ อะไรๆ ใส่ในบาตร ไม่ขีดไฟใส่ในบาตรมีเท่านั้น เสร็จแล้วพอดีสะพายเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๒๕ มกราคม ๒๕๕๑)

หลวงปู่มั่นพันหลดแย่งกัน

วันหนึ่งท่านเนตร (พระอาจารย์เนตร กนฺตสีโล) นั่งอยู่ติดทางบันได ส่วนเราก็นั่งอยู่นี้ติดกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น สนทนากัน

สักประเดี๋ยวพ่อแม่ครูจารย์มั่นพูดขึ้นว่า

“โई! พันเราหลด พันหลดหายตอนอาบน้ำ”

“หลดหายที่ห้องน้ำเหรอ”

“เออ! ก็ที่ห้องน้ำนั่นแหละ” ท่านว่าอย่างนั้น

พอว่าอย่างนั้น เราก็ลุกปั๊บ ท่านเนตรก็ลุกปั๊บเลย ท่านอยู่ใกล้ห้องน้ำกว่าเรา ท่านจึงลงได้เร็วกว่า เราอยู่ด้านข้างใน กว่าจะออกมาท่านเนตรไปก่อนแล้ว

พอไปถึงห้องน้ำ เราก็จับหลังท่านไล่ล้มลง ตาก็ล่อกแล่งสาตส่องมองหา แต่ท่านเนตรก็พบบ้นก่อนเรานะ พอดูดี ๆ กลายเป็นพันลอง (ปลอม) อู้ย! นี่กว่าพันจริงหมดท่าเลย (หัวเราะ)

เออ! บาบมันสู้บุญไม่ได้นะ เรามันไม่ซื่อสัตย์สุจริตนี้ พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านก็ดูอยู่คงคิดว่า “พวกบ้าสองตัวนี้มันทำอะไรกัน”

(สวนแสงธรรม ๒๓ ธันวาคม ๒๕๓๕)

พระอรหันต์ก็ฝันได้

เรื่องความฝันนี้ก็เป็นเรื่องของธาตุของขันธ ทำไมพระอรหันต์จะฝันไม่ได้ ขันธ ๕ เป็นสิ่งที่กระดูกกระดูกได้เหมือนทั่ว ๆ ไป

ท่านบรรลุมรรคผลนิพพาน ท่านสังหารขันธ ๕ นี้ให้ฉิบหายไปแล้วเหรอ ขันธ ๕ นี่จึงติดดินไม่ได้ การติดดินได้ก็ฝันได้ละสิ ขันธเป็นขันธ ทำไมจะฝันไม่ได้

พูดตัวอย่างให้เห็นชัด ๆ ก็อย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่น วันนั้นท่านไม่ค่อยสบาย แล้วท่านนอนหลับ ท่านละเมอไป เราเดินจงกรมอยู่ข้าง ๆ นั้น เราก็ปั๊บบ๊ีบ แต่ท่านเร็วนะ เพราะท่านคงได้ยินเสียงเราเดินฉับฉับ ๆ เข้าไป

“ใคร” ท่านว่าขึ้น

เราก็กราบเรียนท่านว่า “ผมมหา ไดยินเสียงพ่อแม่ครูจารย์ดังผดปกติ” เราว่างั้น

“อ้อ! ฝันละสิ ฝันเมื่อไหร่ ฝันเรื่องเกี่ยวกับมหา ดุหมา ไล่หมา” ท่านว่า ที่ว่าถ้าสำเร็จธรรมขั้นสูงสุด คืออรหัตตภูมิแล้ว ถ้าไม่ได้บวชจะตายภายใน ๗ วันนี่ก็เหมือนกัน ทำให้คิดเหมือนกันนะ วิสุทธิธรรมหรือวิสุทธิจิตนี้เป็นเพศฆมาต ฆ่าชั้น ๕ เชี่ยวหรือ?

อันนี้ไม่ใช่เป็นเพศฆมาตนั้นะ สิ่งใดที่ควรไม่ควรพระอรหันต์ท่านจะรู้ของท่านเอง ถึงขั้นนี้แล้วจะไม่มีใครมาบอกก็ตาม ท่านจะรู้วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องชั้นของท่าน เหตุใดจะต้องไปตายภายใน ๗ วัน

(ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๑๖๓-๑๖๔)

เรื่อง “หมู หมู” กับหลวงปู่มั่น

บางทีพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดมีตลกขบขัน อยู่กับท่านมันหากหัวเราะไม่ได้ เราจะตายบางทีกลืนหัวเราะไม่อยู่ มันอดหัวเราะไม่ได้นะ มันทำไมเป็นอย่างนั้น ท่านพูดแปลก ๆ หากเป็นคติด้วยขบขันด้วยอยู่ในตัวนี้แหละ

วันหนึ่งเราฝันคือสิ หมูตัวขนาดกระโถน แต่มันอ้วน ๆ มันเดินไปซุดดินขึ้นมา ริมถนน จนเป็นร่อง มันก็เอาจมูกมันซุดหญ้าแห้วหมูกินเพลิน

ท่านก็เดินบิณฑบาตไปทางนั้น พุดไปพลางมองหางตาแย้มมาหาเรา

“นี่เห็นไหม หมูเขาไม่มีจอบมีเสียม เขายังซุดได้เห็นไหม เขาไม่ยอมตาย เขาซุดกินหญ้าแห้วหมู เห็นไหม พระเราจะไปโงะไรนักหนา ปัญญามีซุดลงไปสิ” ท่านว่าอย่างนั้น อุบายของท่าน ออกอย่างนั้น

อันนี้พอท่านผ่านไปแล้ว เราก็ไปเจอหมูตัวถัดกันไป มันกำลังเอาจมูกซุดดินกินหญ้าแห้วหมู เราไม่ได้ตั้งเจตนาอะไรนะ เราเดินไปนั้น เวลามันซุดอยู่ นี่มันจะทำยังไง เราจึงสอดเท้าเข้าไปใต้ท้อง มันตื่นกระโดดหนีตกกลางร่อง ตกไปแล้วมันไม่แล้วยังหงายท้องขาชี้ฟ้า

ท่านมองมา **“มันเป็นอะไร มันเป็นอย่างไร ๆ”**

เราไม่ทราบว่าจะพูดยังงี้ มันขบขันนี่สิเรื่องมันขบขันนะ “ว่าแต่พระไม่มีปัญญา
บเวลาหมูตัวมีปัญญาตกไปจี่ หงายท้อง” มันอดหัวเราะไม่ได้

ที่นี้ถึงเวลาให้พรท่านเป็นองค์ยะถาสัพพี ส่วนเราเป็นคนรับสัพพี ฯลฯ พอถึง
คำว่า สัพพี ฯลฯ เราจับไม่ได้เราก็นิ่ง กลั้นหัวเราะ

จะรับได้อย่างไรมันคอยจะพุ่งออกมาอยู่นี้ (หัวเราะ) เราก็เลยจับไม่ได้นี่นะ ท่าน
ก็สัพพีคนเดียว หมูเพื่อนก็เลยรับทางโน้น เราก็เลยสัพพีไม่ได้เลยละ

ที่นี้พอพ้นหมู่บ้านแล้วท่านก็ว่า

“ทำไมขึ้นยะถาฯ ให้ สัพพีฯ ไม่เห็นรับ”

“ผมอยากจะหัวเราะ มันขำจะตาย”

“หิ! เท่านั้นก็อยากหวั (หัวเราะ)” ท่านว่า มันขบขันนะ เพราะท่านพูดท่านไม่มีอะไรนี่นะ ไฉ้เรามันเป็นบ้านี่ อดหัวเราะไม่ได้

ที่เราทำหุไม่ใช่อะไรนะ เราทำด้วยความรักหุต่างหาก เราไม่ได้ทำด้วยความเกล้งท่านอะไร แม้นเม็ดทรายหนึ่งก็ไม่มี แต่เราพูดสนุกเฉย ๆ ทำไมมันถึงฉลาดนักหุเรานี่นะ เหมือนลักษณะอย่างนั้น แต่ความจริงเราไม่มีเจตนาอย่างนั้น คือมันอ้วนมันน่ารักนี่

นั่นละ เรื่องมันเป็นอย่างนั้น ขบขันจะตาย ท่านมีอุบายแปลก ๆ ที่เราไม่เคยคิดเคยคาดนะ ไปเจออะไรนี่จะออกมาปั๊ ๆ เป็นคติทั้งนั้น

นี่เป็นนิสัยของพ่อแม่ครูจารย์มัน สมกับท่านเป็นครูเป็นอาจารย์

คำที่ว่า “ศาสดา” ไม่ใช่ขึ้นบนธรรมาสันนึ่งเทศน์แล้วถึงจะว่าศาสนานะ บทอากัปกิริยาทุกอย่าง ความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสนันนั้นแหละ คือครูเอกนะ เป็นคติ จับมาเป็นคติได้หมดเลย ไม่จำเป็นจะต้องตั้งหน้าตั้งตาเทศน์ ให้การอบรมสั่งสอนถึงจะว่าเป็นศาสดา ความเคลื่อนไหวไปมาขององค์ศาสนันละ คือครูของโลกตลอด ยึดได้หมด เป็นคติ

อันนี้พ่อแม่ครูจารย์มันก็เหมือนกัน เคลื่อนไหวอะไรออกไปมีแต่เป็นคติ พูดออกมาแยบ ๆ หนึ่งก็มีคติเตือนใจ

บางทีเวลาท่านเปิดเต้มที่ ท่านบอกว่า “ถ้าจะสมมุติ เอาบริเวณที่เขาล้อมรั้วของวัดนี้ มันกว้างขนาดไหน คนเต็มทั่วโลกนี้ รู้จิตวิญญาณในบริเวณวัดนี้เท่านั้นไม่ได้” ท่านว่า

คือท่านยกเอาคน เฉพาะคนหมดทั้งโลกนี้ไม่รวมสัตว์นะ ก็ยังรู้จิตวิญญาณในวงวัดนี้ไม่ได้ ท่านว่าอย่างนี้นั้น ลึกกลับมาแต่ไหน ลึกกลับสำหรับสายตาคน แต่ไม่ลึกกลับสำหรับความจริงต่อความจริง ความจริงต่อความจริงคืออะไร คือธรรมชาติที่รู้ก็รู้ตามความจริง

(ส่วนแสงธรรม ๕ ธันวาคม ๒๕๓๑ และ ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๙)

.....

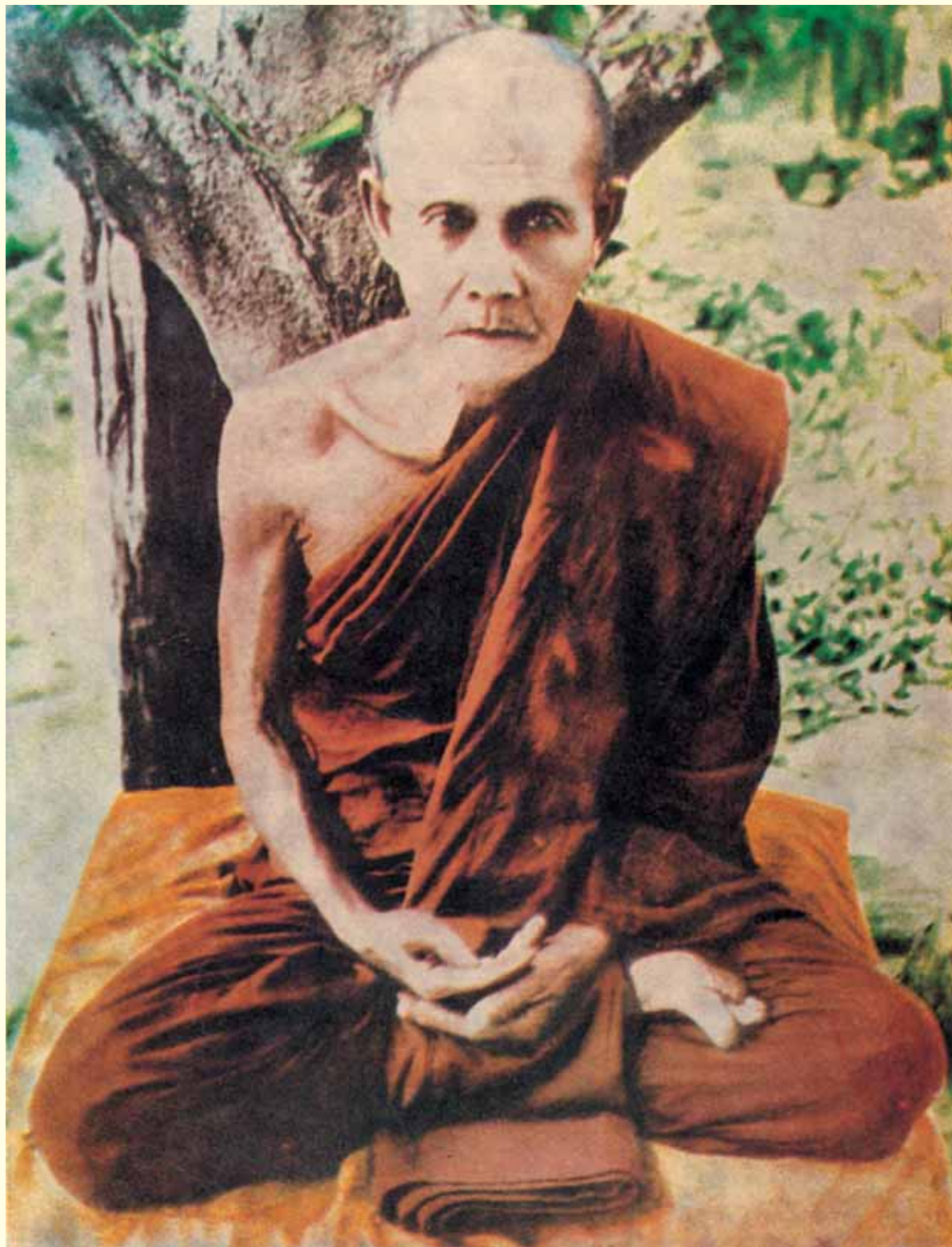
ความทุกข์ความท้อแท้กับอันที่
ใจ อดีตกับที่: ดมเบา ของที่
ถักการเห็นเป็นความลำบาก
กันเมื่อ ๗ ศาสนาพระพุทธรูป
กาลมโนลาล ควบคู่กันให้
ความครุ่นของธรรมจะนาละสลบ

.....

● ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ●

พรมาที่ ๑๖

(พ.ศ. ๒๕๕๒)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ ตำบลนาใน อำเภอพรรณานิคม
จังหวัดสกลนคร

หลวงปู่มั่นป่วยครั้งสุดท้าย

พ่อแม่ครูอาจารย์มั่งอายุย่างเข้า ๘๐ ปี ท่านก็เริ่มป่วย ท่านเคยป่วยเคยไข้มาไม่รู้กี่ครั้งกี่หน เป็นไข้มาลาเรียเป็นไข้อะไรหนัก ๆ ท่านไม่เคยพูดถึงเรื่องเป็นเรื่องตายเลย ท่านป่วยวันขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๔ ปี ๒๕๕๒

แต่พอเป็นคราวนี้เพียงเริ่มเป็นเท่านั้นไม่ได้มากอะไรเลย

เราก็เพิ่งกลับมาจากไปเที่ยวภาวนาอยู่ที่อำเภอวาริชภูมิ มาถึงท่านตอนค่ำ ท่านก็บอกว่า “ผมเริ่มป่วยมาตั้งแต่วันขึ้นนั้นะ การป่วยครั้งนี้เป็นครั้งสุดท้าย ไม่หายจากเหวดาขึ้นพรหมไหน ๆ ก็มาเถอะ ไม่มียาขนานใดในโลกนี้ จะมาแก้ไขหายใช้นี้จึงเป็นไข้สุดท้ายแต่ไม่ตายง่ายนะ เป็นโรคทรมาณ เขาเรียกว่า “โรคคนแก่” อย่าไปหาหยูกยาหาไสมารักษา มันเป็นไปตามสภาพของขั้นนี้แหละ เอามารักษา ก็เหมือนกับใส่ปุ๋ยแล้วรดน้ำไม้ที่ตายยืนต้น จะให้มันผลิดอกออกใบออกผลเป็นไปไม่ได้ รอแต่เวลาของมันเหลืออยู่ที่จะล้มลงจมแผ่นดินเท่านั้น นี้อยู่แต่มันยังไม่ล้มเท่านั้นเอง จะให้หายด้วยยาไม่หายนะ นี่เพียงเริ่มเป็นเท่านั้น”

แล้วท่านก็ย่ำว่า “ย่างเข้า ๘๐ ไม่เลย ๘๐ หนา โรคนี้เป็นไข้วาระสุดท้าย จะไม่หายจนกระทั่งตาย จะตายด้วยป่วยคราวนี้แหละ แต่ไม่ตายง่าย เป็นโรคทรมาณ” ก็เป็นจริงทุกอย่างที่ท่านพูด ตั้งแต่เดือน ๔ ถึงเดือน ๑๒ ฟังสิ ๗-๘ เดือน ท่านเริ่มป่วยไปเรื่อย ๆ เหมือนกับค่อยซึมเข้าไป ๆ สุดท้ายก็เป็นอย่างวานั้น นั่นละความรู้ของท่าน ละเอียดลออผิดกันใหม่กับความรู้ของเรา

นี่แหละความสามารถฉลาดรู้ของจิต จะมาวัด มาเหวี่ยงมาเทียบเคียงกันไม่ได้
เรื่องจิตเป็นของพิสดารมากทีเดียว อย่างภูมิของพระพุทธเจ้ากับภูมิของสาวกนี้
แม้จะเป็นจิตที่บริสุทธิ์ด้วยกันก็ตามแต่ภูมิความรู้ที่ละเอียดสุขุมคัมภีรภาพกว้างขวางลึกซึ้ง
ไม่มีภูมิใดเกินภูมิของพระพุทธเจ้า แม้ความบริสุทธิ์จะเสมอกันก็ตาม นี่เป็นอย่างนั้น

(รากแก้วของศาสนา)

ไปหาของดี ๆ มาเพื่อถวายเป็นหลวงปู่มัน

หลวงปู่มันท่านจับด้วยเรดาร์ตาสว่าง เราจับด้วยเรมิดของเรา เอาหัวชนไปเลย
เราก็จับท่านเต็มกำลังของเราเหมือนกัน แต่สุดท้ายผลเราหน้าผากแตกทุกที หงาย
ทุกทีสู้ท่านไม่ได้ คนตาบอดกับคนตาดีต่างกันอย่างนั้น

เพราะฉะนั้นบางเวลาจึงหาอุบายลาท่านมาอุดรฯ ไม่มีอุบายไม่ได้ ต้องมีอุบายเต็มตัว
ข้อแก้ตัวมาเต็มตัวเลย หาอุบายมาจังหวัดอุดรฯแต่ละครั้งนี่ ความจริงตั้งใจมาหาเอา
ของไปถวายท่าน จึงต้องหาอุบายที่จะทำให้ท่านยอมอนุญาต พอท่านอนุญาตแล้ว เวลา
จะไปก็ต้องมีอุบาย พยายามจะไม่ให้ท่านจับได้ ทำที่ไปหาแก่นขนุนมาย้อมผ้าบัง
อะไรที่จำเป็นที่จะไม่ถูกท่านตีหน้าผากเอา

ถึงอุดรฯแล้วสั่งโยมให้เขาไปหากร้านของในตลาด อันไหนที่เห็นท่านชอบฉัน
สั่งเลย ๆ จัดใส่แข่ง ๆ จนเต็มที่แล้ว แล้วจึงหาเอาแก่นขนุนใส่ไปด้วยเพื่อเป็นข้อแก้ตัว
แก่นขนุนนี่แหละ คือ แก่นแก้ตัว เวลาจำเป็นท่านซักถามจะเอานี้เป็นข้อแก้ตัว สิ่งของ
พร้อมมูลแล้วจึงขึ้นรถกลับ

พอขากลับมาถึงอำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนครแล้ว ทางรถไปต่อไม่ได้ก็
เอาเกวียนเขามาบรรทุกของที่เตรียมเอาไปถวายท่านเต็มล้อเทียมนะ

พอกลับถึงวัดบ้านหนองผือ ต้องทำแบบหลบ ๆ ซ่อน ๆ ลูกลี้ลูกลอนตลอด ให้
เณรมาชนทันที ๆ ๆ เก็บเข้าไปซ่อนไว้หมด ไม่ให้มีพิธี ไม่ให้ท่านเห็น ไม่ให้ล้อเกวียน
เข้าไปลิเกนะ กลัวท่านจะมองเห็น ต้องจอดไว้ข้างนอกแล้วก็ขนออกไปเก็บไว้ในกระต๊อบ
เก็บไว้ที่ไหนดี ๆ เณรเพิ่งนี่แหละ (พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมมารีโต วัดถ้ำกลองเพล)
เป็นผู้ที่คอยปฏิบัติกับเรา แล้วก็คอยดูท่าน

พอเรียบร้อยแล้วจึงไปหาท่าน พอท่านทราบว่าเรามาแล้ว ตอนเข้าท่านเดิน
บิณฑบาตออกมาในท่านสาย ๆ รอยล้อย่อยเกวียนเราเอาไม้กวาดไปกวาดไว้หมดนะ
ไม่ให้เห็น เราก็ว่าเรารอบคอบดี แต่ไม่พ้นตาท่านจับจนได้ไปเห็นรอยล้อยู่ นั่น กวาด
ไม่หมด จึงถามว่า “นี่รอยเกวียนมาจากไหน” ท่านก็เข้าไปเลย

เอาอีกละ กูตายที่นี่ “อ้อ! มาจากทางอำเภอพรรณานิคม เห็นแก่นขนุนดี ๆ ก็เลย
เอาแก่นขนุนมา” กราบเรียนท่าน ท่านก็เลยนิ่งเลยนะ นี่เห็นไหมท่านจับได้แล้วนั้น

อยู่ ๆ ต่อมาลัทธิท่านบัดกวาด มองโน้นมองนี้ กวาดนั้นกวาดนี้ เดินไป
ตรงดิ่งเปิดกุฏิที่เราเก็บของที่ขนมาจนได้ “โถ! อะไรเต็มอยู่ในนี้” ท่านก็ถาม

อู๊ย! เราจะตาย เราหาซื้อแก้ตัว

เรื่องอาหารการฉันนี่อะไรที่ถูกกับธาตุกับขันธของท่าน ก็เราเป็นผู้ปฏิบัติอยู่ตลอด
ท่านชอบฉันอะไรบ้างเราสังเกตอยู่ตลอด อันไหนที่ท่านเมตตาฉัน เห็นว่าถูกกับธาตุ
กับขันธท่าน เราจะไปหาสิ่งนั้นมาเป็นแข่ง ๆ ต้องเอามาอย่างเต็มเหนี่ยว

ถ้าได้โอกาสลาท่านไปเที่ยวกรรมฐานทางไหน ในป่าในเขามีอะไรที่ถูกกับธาตุกับ

ชั้นของท่านก็ไปหาเอามาอีก ก็ไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้ บทเวลาท่านใส่ใส่นี้ โอ้ย ใส่นี้หงายหงายเลย ไม่ได้หงายธรรมดา ไม่มีท่าต่อสู้ สู้ท่านไม่ได้ว่านั่นเถอะ เบี่ยงทีเดียวหงายเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

ตัดครองแทนหมู่เพื่อน

ตอนจะฉัน ท่านเอาตอนที่ปิดประตูตีหมาเพื่อมันจะได้ชี้ทะเลักออก เรานั่งอยู่ที่นี่ ท่านนั่งอยู่นั้น กำลังจะฉัน ท่านพูดเปรย ๆ ขึ้นว่า...

“...พระเรานี่ แต่ละองค์ ๆ นิสัยไม่เหมือนกัน องค์หนึ่งเด่นทางหนึ่ง ๆ

ท่านงมมาก็เด่นทางผ้า มาที่ไรต้องได้ผ้ามาเป็นไม้ ๆ ทั้ง ๆ ที่ผ้าหายากนะ สมัยนั้นสงครามโลกผ้าหายาก ท่านหามาแต่ไหนก็ไม่รู้แหละ

อาจารย์สีลา บ้านวอ อากาศอำนวย นี่เก่งทางมิดโกนทอง มาที่ไรเป็นกำ ๆ เป็นมัด ๆ มาเลย แจกพระเถรได้ทั่วทั้งวัด

องค์นั้นเก่งทางนั้น ๆ เราก็ฟังไปอย่างนั้นแหละ องค์นั้นเด่นทางนั้น ๆ เราก็มีแต่เพลินฟัง ทั้งอ้าปากค้าง...

พอท่านชมองค์นั้นองค์นี้หมดแล้ว ก็หันมาหาเราขึ้นแล้วเลย “นี่ ! ตัวยุ่งที่สุด คือตัวนี้ นี่ยุ่งที่สุด ไปที่ไหนอะไรแหลกไปเลย อะไร ๆ ที่ไหนมันไปยุ่งเอาหมด อะไรอยู่ที่ไหนมันไปเห็นหมด ไปยุ่งหมด”

“กุตตาย” เราอุทานในใจ เอาแล้วที่นี้ จะสู้ท่านได้ยังไง เราแว่วแต่ฟังท่านเพลิน เวลาท่านจะฟาดเรานี่เราไม่ได้ดู ท่านใส่เอาอย่างถนัด เราก็หมอบ ก็มันเป็นความจริง นึกว่าท่านจะไม่รู้ เห็นไหมล่ะ อย่างนั้นแล้วเวลาท่านตี

เรื่องพระเถรก็เหมือนกัน เราเรียกว่ารับแทนหมู่เพื่อนในวัด เด็ดดุก็อยู่กับเรา แต่เวลาจำเป็นนี่เราตัดคอเข้ารอง ๆ ใครผิดที่ไหนเราก็หาอุบายสอดเข้าไป หาอุบายเข้าไปได้ ไม่ได้แต่งขึ้นนะ มันหากมีเงื่อนไขพอเข้าถึงได้เราก็ไป อันนั้นผิดอย่างนั้นผิดอย่างนี้ เราก็บอกว่าเรื่องราวมันเกี่ยวกับเรื่องกรรม เราสั่งให้หมู่เพื่อนทำอย่างนั้น ๆ เราก็ว่าไป พอมาถึงเรา เราเป็นคนผิดแล้วท่านก็นิ่งเสีย นิ่งหนหนึ่ง นิ่งสองหน นิ่งหลายหนต่อหลายหน พระเถรไม่ใช้น้อยองค์นี้ เดียวองค์นั้นผิดอย่างนั้น องค์นี้ผิดอย่างนี้ มีแต่

เราเป็นผู้ไปตัดครอง

ครั้นนาน ๆ เข้าก็เอาตอนฉันจั้งหันนั้นละ ตอนเงียบ ๆ บทเวลาจะขึ้นท่านกล่าวว่า...

**“พระเถรผิตท้ายวัดหัววัดก็มหาบัวผิต พระเถรหุนหวกตาบอดผิตก็มหาบัวผิต
เป็นใบ้เป็นบอผิตก็มหาบัวผิต มหาบัวผิตทั่วทั้งวัด**

**พระเถรหุนหวกตาบอดเป็นใบ้เป็นบอมาจากไหน เข้ามาในเขตวัดนี้ มีแต่ผู้ถูก
ทั้งหมด มหาบัวผิตคนเดียว เหนอ! มหาองค์นี้มันโง่ถึงขนาดนั้นเชียวนะเธอ”**

ท่านรู้แล้วว่าเราตัดครองหมู่เพื่อน เราก็หมอบเสีย อย่างนั้นแหละเห็นไหม ท่าน
จับได้หมด เวลาพระเถรจะเป็นจะตายเราก็ตัดครอง แต่เวลาออกมาแล้วก็สอน อย่าง
น้อยก็สอน มากกว่านั้นจับบิตเอาเลย ทำไมทำอย่างนั้น ๆ จี้เอาเลย ก็เราเป็นคนรอง
ออกมาแล้ว นั่นละไม่ได้นึกว่าท่านจะรู้จะจับได้ เห็นไหมละ จับได้หมดเลย อย่างนี้ซิ
เราถึงได้เทศน์

พ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ ท่านตามดูจริง ๆ จับทั้งส่วนหยาบ ส่วนละเอียด จับหมดเลย เพราะฉะนั้นเราถึงเทิดทูนสุดยอด อะไรก็ตามท่านเห็นหมด เราพยายามทำแบบไหน ท่านเห็นหมด แต่ท่านก็พอที่จะคิดบ้างว่า **“นี่มันก็ต้องใช้ปัญญาเต็มภูมิมั่นนั่นแหละ แต่ปัญญานี้มันเป็นปัญญาทางอื่น”**

เพราะฉะนั้นเรื่องอะไรที่เกี่ยวกับพ่อแม่ครูจารย์มั่นนี้ลงใจทันที ๆ เราสุดกำลังความสามารถของเราที่จะพินิจพิจารณาสังเกตสังกาท่าน ไม่ว่าหลักธรรมหลักวินัย ไม่มีเคลื่อนไหวคลาดเลย **ที่เราเทิดทูนสุดยอดก็คือเรื่องความฉลาดแหลมคมของท่าน การปฏิบัตินี้ตรงแนวตามตำรับตำรา** พระวินัยข้อไหน ๆ ตรงไหนท่านเก็บหอมรอมริบเรียบหมด ไม่มีเรียกราดสาตกกระจาย พรรณนาไม่หมดเรื่อง **“เรดาร์ท่านจับเรา”** นี่ท่านจับจริง ๆ ไม่ใช่ธรรมดา

(วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

ไม้กวาดด้ามหนึ่ง

ท่านดัดนิสัยเราคนหนึ่ง เราก็ไม่ลืม เรื่อง **“ไม้กวาดด้ามหนึ่ง”** ที่เราคิดว่าใช้ไม่ได้แล้วจึงทิ้งเข้าไปในป่า วันต่อมาเราไปเดินจงกรมอยู่ในป่า ถึงเวลาปัดกวาดเราออกมาแล้วเอื้อมมือไปหยิบไม้กวาดที่สอดไว้ใต้ถุนกุฏิ แล้วไปเห็นไม้กวาดด้ามที่เราทิ้งในป่ามาเหน็บอยู่ที่นั่น **“อ้าว! ไม้กวาดนี้มันมาได้ยังไง”** เราจับเอาไม้กวาดออกมาดู

“อ้อ! ไม้กวาดนี้เป็นไม้กวาดที่เราทิ้งไปเมื่อวันก่อน ใครหนอ? เอามาเหน็บไว้ที่นี่ คงเป็นพ่อแม่ครูจารย์แหละ ท่านสอนเรา” เห็นดังนั้น เราก็หมอบเลย

ตั้งแต่นั้นมาไม้กวาดนี้ถ้าพอซ่อมได้ ยังไงเราจะซ่อมเต็มเหนี่ยวเลยนะ นี่แสดงว่า มันพอใช้ได้อยู่เอาไปทิ้งทำไม ท่านเทศน์สอนเรา

ตั้งแต่นั้นมา **“ไม้กวาดด้ามนี้”** ก็เป็นอาจารย์เอกทีเดียว ไม้กวาดนี้ต้องซ่อมให้เรียบร้อย จนใช้ไม่ได้แล้วถึงจะทิ้ง ถ้าทิ้งครั้งที่สองนี้ ท่านน่าจะเอามาตีหน้าผากเรา ครั้งนี้ยังไม่ตี อย่างนั้นละ ท่านสอนเรา อุบายท่าน เราก็ปฏิบัติตามนั้นเลย

(วัดป่าบ้านตาด ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๓)

ศิลาอนุปฏิฐากหลวงปู่มั่น

เวลาพ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านป่วยหนักเข้าเท่าไร เราปฏิบัติต่อท่านเหมือนว่า เรานอนอยู่คนเดียวเท่านั้นนะ รีบตื่นไปดูแลทุกอย่าง ก็รู้สึกที่ท่านเมตตาเรามาก

ท่านจวนเข้าไปเท่าไร (หมายถึงอาหารหนักขึ้น) เรายิ่งติดแนบตลอด หวีไปไหนไม่ได้ คอยดูแลคอยสังเกต คอยเตือนพระเถระให้ปฏิบัติต่อท่าน ให้เป็นความสงบร่มเย็น เฉพาะท่าน ไม่ให้มีอะไรมากระทบกระเทือน เราต้องเอาอย่างหนักทีเดียว

เราเคยคิดเกี่ยวกับท่าน เวลาท่านป่วย เอาท่านมาบ้านญาติ อำเภอพรรณานิคม แล้วอยู่นั้น ตอนดึก ๆ ไม่มีใคร มีแต่เราอยู่กับท่าน พระเถระก็อยู่ข้างนอก ผู้หลักก็มิผู้ไปพักก็มี

แต่สำหรับเรานั้นอยู่ในมุ้งเป็นประจำ สมมุติว่าท่านหลับ ทั้งคืนเราก็ไม่นอนทั้งคืนเลย คือเราไม่ยอมให้ใครเข้าไปเกี่ยวข้องกับท่าน ขนาดนั้นนะความห่วงของเรานะ ห่วงพ่อแม่ครูจารย์มั่นห่วงขนาดนั้นนะ มันหากเป็นในหัวใจนิสสัยสันดานเรานั้นนะ คือห่วงท่านไม่ยอมให้ใครไปแตะต้องท่านเลย คือกลัวเขาจะไปจับพิรุณท่าน ท่านไม่ดีอย่างนั้นจะไปตำหนิท่านอย่างนั้นอย่างนี้ คือเรามันเห็ดทูนท่านสุดหัวใจแล้ว ยิ่งถ่ายหนักถ่าย

● ขบวนเคลื่อนย้ายท่านพระอาจารย์มั่น จากหนองผือ เพื่อไปวัดสุทธาวาส ได้แวะพักวัดโนนญาติ ๙ วัน ●

เบียดด้วยแล้วเราจะไม่ยอมให้ใครเข้าไปยุ่งเลย เราจะทำหน้าที่คนเดียวหมด

แต่ก่อนมันไม่มีกระดาด ไม่มีถุงพลาสติก เราก็เอามือเรานี่กอบโกยอุจจาระใส่ กระโถนเสร็จเรียบร้อยแล้วเราถึงจะยื่นออกไป ผู้ที่คอยรับอยู่ข้างนอกเต็มอยู่แล้วนะ แต่ไม่มีใครกล้าเข้ามา เพราะเราไม่ให้เข้า

เวลาเจียบ ๆ ท่านนอนมีลักษณะเหมือนควมูควาง เสียงร้องอื ๆ อื ๆ เราก็ฟัง ที่นั่นมันก็วิตกขึ้นมา แต่ความวิตกนี้ระว่างนะ ไม่ใช่ปล่อยให้มันวิตกให้มันคิดขึ้นมาโดยอิสระ คือมีเครื่องระงับกันอยู่นี้ คอยมีสิ่งที่คอยตกคอยตีกันอยู่นะ

พอมันปรั่งขึ้นมากว่า “ขณะที่ท่านแสดงลักษณะอย่างนี้นั้น ท่านจะเพลอบ้างหรือ ไม่นะ” เท่านั้นละนะ

มันเหมือนกับว่ามีอันหนึ่งมาตบตีกันเลย ถ้าอยู่ในมือก็เรียกว่าหลุดมือไปเลยนะ ตกทันทีเลย ไม่คิดต่อไปอีก แต่ก็ไม่ได้ลืมละความคิดที่แยบออกมา

ท่านไม่แสดงมากนักะ พอนิด ๆ หน่อย ๆ เท่านั้นนะ ตามธรรมดาของชั้นธัมมันก็แสดง เต็มตัวของมันละ ธรรมดาของคนทั่ว ๆ ไป แต่นั่นท่านพอระงับได้ท่านก็ระงับของท่านไป

(สวนแสงธรรม ๑๑ มีนาคม ๒๕๒๙)

● หลวงตาพิจารณาสรรพปริชาสมายหลวงปู่มั่นป่วยต้องหามท่านเดินทางไปวัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ●

หลวงปู่มั่นป่วยเป็นวัณโรค

วัณโรคนี้สมัยนั้นโรคอันนี้แก้ไม่ตก ใครเป็นแล้วต้องตายเท่านั้น พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านป่วยเป็นวัณโรค

แต่เดชะบุญอันหนึ่ง ที่มันก็คิดคาดไม่ถูกเหมือนกัน เพราะวัณโรคนี้ ใครเป็น เข้าไปแล้วมันก็ต้องติดวัณโรค เราอยู่กับท่านคลอเคลียกันอยู่เหมือนพ่อกับลูก

พอตกตอนเย็นเขาจะเอาลำลือนั้นมาวางไว้ใส่กะละมัง ท่านจะไอ ไอแล้วขากเสลด ไม่ออก เราก็ต้องช่วยเอาลำลือนั้นห่อมือกว้านช่วยท่านกว้านอยู่ตลอด หนาวเท่าไรยิ่งไอ

คำว่า “วัณโรค” ก็รู้อยู่ แต่เราก็ไม่เคยไปสนใจกับวัณโรค มีแต่สนใจกับท่าน อย่างเดียว

ใครก็บอกว่า “โห้ย! เวลาคลุกคลีกับท่านมาก ๆ จะทำให้เป็นวัณโรค”

“จะเป็นอะไรวะ” เราไม่สนใจนะ

จนกระทั่งทุกวันนี้เราย่อมปากดีไม่มีอะไร

(สวนแสงธรรม ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๔)

หัวใจแทบสลาย หลวงปู่มั่นมรณภาพ

ในคืนนั้นท่านมรณภาพ เวลานั้นเกิดความโกลาหลอลหม่านแบบไม่มีใครช่วย ใครได้อย่างลึกลับในสมาคมมหาวิปโยค พลัดพรากในยามดึกสงัด ต่างองค์กรต่าง รุ่มง่ามลुบคลำไปตามความเชื่อซำ ลืมสติสตั้ง มิได้กำหนดทิศทางมิดแจ้งอะไรเลย เพราะอำนาจความเสียใจไร้ชั้นดีที่เกิดจากความพลัดพรากแห่งดวงประทีป ที่เคยให้ความสว่างไสวมาประจำชีวิตจิตใจได้ดับวูบสิ้นสุดลง ปราศจากความอบอุ่น ชุ่มเย็น เหมือนก่อนมา

บางท่านเป็นลม ราวจะสลบล้มลงสิ้นใจไปพร้อมกับขณะท่านสิ้นลม เหมือนอะไร ๆ ก็สิ้นสุดไปตามท่านเสียสิ้น

ราวกับทุกสิ่งได้ขาดสะบั้นหันเหลงเป็นจุนจุจุนไปเสียสิ้น

ราวกับโลกธาตุนี้ไม่มีอะไรเป็นสาระพอเป็นที่เกาะของจิตผู้กำลังกระหายที่พึ่ง

● หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ถ่ายภาพหน้าเมรุเผาศพหลวงปู่มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส ●

ได้อาศัย เกาะพอได้หายใจแม้เพียงวินาทีหนึ่งเลย

ปรากฏแต่ท่านองค์เดียวเป็นชีวิตจิตใจเพื่อฝากอรรถฝากธรรม และฝากเป็น ฝากตายทุกขณะลมหายใจเอาเลย

ส่วนพระพุทธเจ้า พระธรรม และพระสงฆ์สาวก ใจก็ไม่ปรากฏว่าประมาท หากแต่ท่านอยู่ลึกตามความรู้สึกในขณะนั้น ไม่สามารถอาจเอื้อมหรือฟุ้งขึ้นมาเป็นที่พึง และเป็นสักขีพยานได้อย่างใจหวัง เหมือนท่านซึ่งอยู่ตื่น ๆ ทั้งเห็น ๆ และซึมซาบถึงจิตใจ อยู่ทุกขณะที่ท่านอบรมชี้แจงข้ออรรถข้อธรรมในเวลาสงฆ์เรียนถามท่าน ไม่ว่าจะเป็น ปัญหาชนิดใดที่ท่านไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง พอท่านเมตตาอนุเคราะห์ชี้แจงให้ เท่านั้น เป็นตกไปในทันทีทันใด มิได้เผลอนหวั่นใจอยู่ต่อไปนานเลย

นี่เป็นจุดที่สลักลึกลงในหัวใจทำให้เกิดความกระเทือนใจมากเวลานานพลัดพรากไป
นั่งรำพึงแบบคนตายที่ยังหายใจอยู่ ในชีวิตพระเพ็งมีครั้งนี่ในชีวิต

ตาชำเลืองไปเห็นองค์ท่านที่นอนปราศจากลมหายใจและความรู้สึกใด ๆ ด้วย
ความสงบที่ไร น้ำตาร่วงพรู น้ำตาร่วงพรูอย่างไม่เป็นท่าทุกที ทางภายในลมสะอึก
สะอื้นในหัวอกหนุนให้เกิดความตึบตันขึ้นมาปิดคอหอย แทบจะไปเสียในขณะนั้น

มีสติระลึกขึ้นมาชั่วขณะว่า **เราจะไม่ขาดใจตายไปกับท่านเดี๋ยวนี้เชียวหรือ?**

พยายามพร่ำสอนตนว่า **ท่านตายไปด้วยความหมดหวังหมดอาลัยอันเป็นเรื่อง
ของกิเลสโดยสิ้นเชิง แต่เราตายไปด้วยความหวังความอาลัยจะเป็นข้าศึกต่อตัวเอง
ความอาลัยเสียตายและความตายของเราไม่เกิดประโยชน์อะไรแก่เราและแก่ท่าน**

เวลาท่านมีชีวิตอยู่ก็มีได้สั่งสอนให้เราคิดถึงท่านและตายกับท่านแบบนี้ แบบนี้
เป็นแบบที่แฝงอยู่กับโลกที่เขาใช้กันตลอดมา

พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ว่า **ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ผู้นั้นชื่อว่าบูชาถาคต
ผู้ใดเห็นธรรม ผู้นั้นเห็นเราตถาคต**

ฉะนั้น ความคิดถึงแบบนี้จึงยังไม่เข้ากับธรรมเหล่านี้ได้สนิท สิ่งที่จะเข้ากันได้
สนิท คือการปฏิบัติตนตามคำสอนที่ท่านสอนไว้แล้วอย่างไรด้วยความถูกต้องแม่นยำ
นั้นเป็นความคิดถึงท่านโดยถูกต้อง

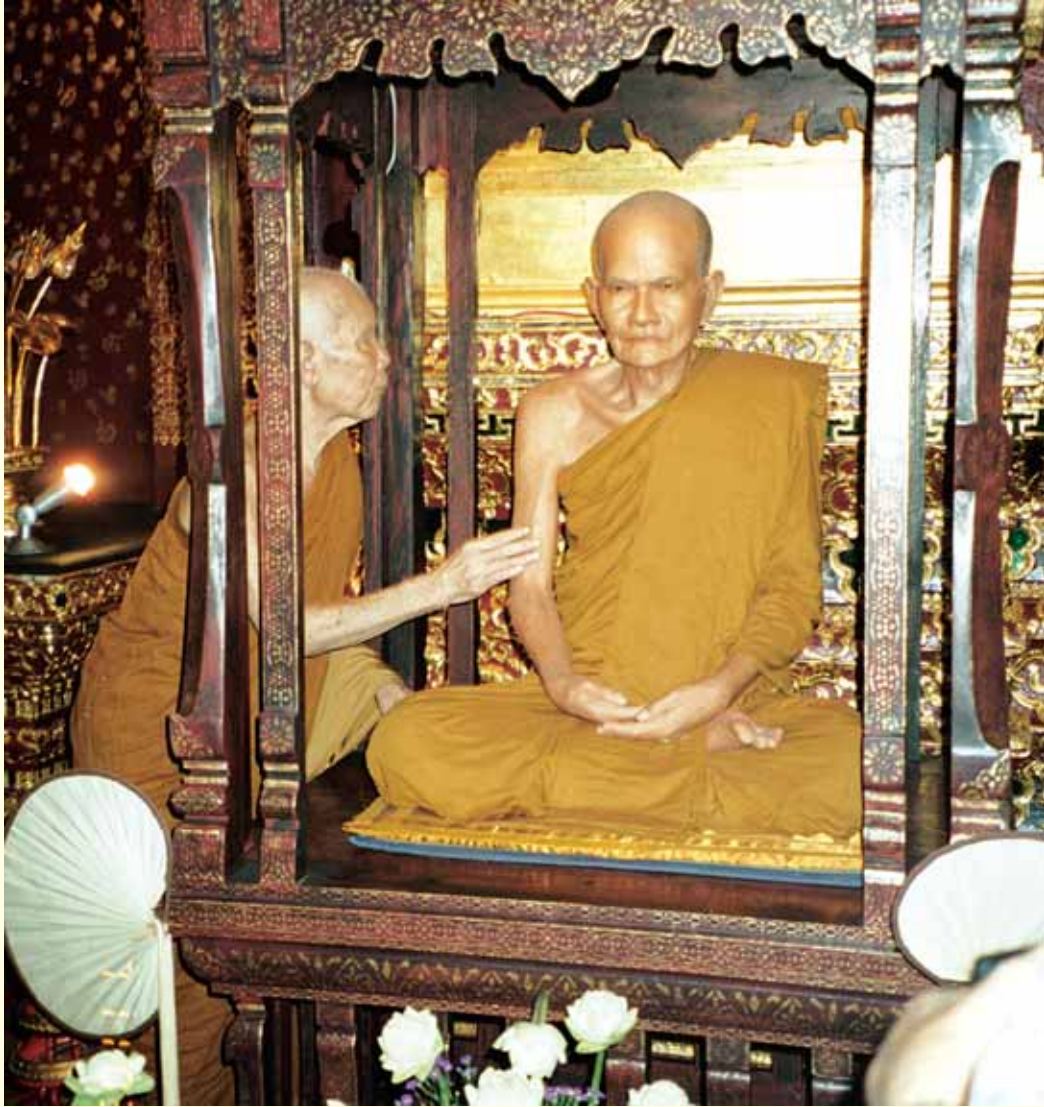
แม้จะตายเพราะการฝึกหัดมานตนตามหลักธรรม ก็เชื่อว่าตายอย่างถูกต้อง ควร
คิดและปฏิบัติตนตามแบบนี้ จะสมกับที่เรามาศึกษากับท่านเพื่อเหตุเพื่อผล

จึงพอได้สติสดุ้ง คิดน้อมเอาธรรมมายับยั้ง ชโลมใจที่กำลังถูกมารสุมพัดผันทั้ง
ดวง และพอมีชีวิตรอดมาได้ ไม่จมลงแบบไม่เป็นท่าเสียแต่ครั้งนั้น

(ประวัติท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตตเถระ หน้า ๒๘๗-๒๘๙)

อาลัยอาวรณ์สลัดสังเวชสุคประมาณ

เมื่อการมรณภาพของพ่อแม่ครูอาจารย์มั่นผ่านไป เข้าไปกราบเท้าท่านนั่งรำพึง
รำพันปลงความสลัดสังเวชน้ำตาไหลนองอยู่ปลายเท้าท่านเกือบ ๒ ชั่วโมง พร้อมทั้ง
พิจารณาธรรมในใจตน กับโอวาทที่ท่านให้ความเมตตาอุทิศสำหรับสั่งสอนเรามาเป็นเวลา

๘ ปีที่อาศัยอยู่กับท่าน

การอยู่เป็นเวลานานถึงเพียงนี้ แม้คู่สามีภรรยาซึ่งเป็นที่ยรักยิ่ง หรือลูก ๆ ผู้เป็นที่รักของพ่อแม่อยู่ด้วยกัน ก็จะต้องมีข้อข้องใจต่อกันเป็นบางกาล

แต่ท่านกับศิษย์ที่มาพึ่งร่มเงาของท่านเป็นเวลานานถึงเพียงนี้ ไม่เคยมีเรื่องใด ๆ เกิดขึ้น ยิ่งอยู่นานก็ยิ่งเป็นที่เคารพรักและเลื่อมใสหาประมาณมิได้ ท่านก็ได้จากเราและหมู่เพื่อนผู้หวังดีทั้งหลายไปเสียแล้วในวันนั้น

อนิจจา วต สงขาร่า เรือนร่างของท่านนอนสงบนิ่งอยู่ด้วยอาการอันน่าเลื่อมใส และอาลัยยิ่งกว่าชีวิตจิตใจ ซึ่งสามารถสละแทนได้ด้วยความรักในท่าน

เรือนร่างของเราที่นั่งสงบบาย แต่ใจวันไหนอยู่ด้วยความหมดหวังและหมดที่พึ่ง
ต่อท่านผู้จะให้ความร่มเย็นต่อไป

ทั้งสองเรือนร่างนี้รวมลงในหลักธรรม คือ อนิจจา อันเดียวกัน ต่างก็เดินตาม
หลักธรรมคือ

อุปปชชิตวา นิรุชฌนติ เกิดแล้วต้องตาย จะให้เป็นอื่นไปไม่ได้

ส่วนท่านเดินแยกทางสมมุติทั้งหลายไปตามหลักธรรมบพว่า **เตสํ รูปสโม สุโข**
ท่านตายในชาติที่นอนสงบ ให้ศิษย์ทั้งหลายปลงสังเวชชั่วขณะเท่านั้น ต่อไปท่านจะ
ไม่มาเป็นบ่อแห่งน้ำตาของลูกศิษย์เหมือนสมมุติทั่ว ๆ ไป เพราะจิตของท่านที่ขาดจาก
ภพชาติเช่นเดียวกับหินที่หักขาดจากกันคนละชิ้น จะต่อให้ติดกันสนิทอีกไม่ได้ฉะนั้น

ได้นั่งรำพึงรำพันอยู่ด้วยความหมดหวัง

บัดนี้เราจะไปปลดเปลื้องปัญหาในใจกับใคร และใครจะมารับปลดเปลื้องปัญหา
ของเราให้สิ้นซากไปได้เหมือนอย่างพ่อแม่ครูจารย์มันไม่มีแล้ว

เป็นกับตายก็มีเราคนเดียวเท่านั้น

เราจึงกลายเป็นสัตว์ป่าเพราะหมดยารักษาโรคภายใน

เมื่อนั่งอาลัยอาวรณ์ถึงท่านด้วยความเคารพรักและเลื่อมใส พร้อมทั้งหมด
ความหวังในท่าน ก็ได้อุบายต่าง ๆ ขึ้นมาในขณะนั้นว่า วิธีการสั่งสอนของท่านเวลามี
ชีวิตอยู่ท่านสั่งสอนอย่างไร ต้องจับเงื่อนไขนั้นแลมาเป็นครูสอน

และท่านพระอาจารย์มันเคยย้ำว่า **“อย่างไรอย่าหนีจากรากฐาน คือผู้รู้ภายในใจ**
เมื่อจิตมีความรู้แปลก ๆ ซึ่งจะเกิดความเสียหาย ถ้าเราไม่สามารถพิจารณาความรู้
ประเภทนั้นได้ ให้ย้อนจิตเข้าสู่ภายในเสีย อย่างไม่รู้ไม่เสียหาย” ท่านสอนอย่างนี้ก็
จับเอาเงื่อนไขนั้นไว้ แล้วนำไปปฏิบัติต่อตนเองจนเต็มความสามารถ

ความจะเป็นผู้ใหญ่อย่อมเป็นมาจากผู้น้อย อย่างเราเห็นกันอยู่ทุกท่าน และต่าง
จะได้ผ่านไปเช่นเดียวกัน

ความยากลำบากมีอยู่ด้วยกันทุกคนทั้งผู้ใหญ่น้อย ต้องผ่านทางสายนี้ด้วยกัน
จะต้องผ่านทางลำบาก ซึ่งเป็นทางเดินเพื่อความเจริญก้าวหน้าทั้งทางโลกทางธรรม
ใคร ๆ ไม่เคยเป็นเศรษฐีมาด้วยความเกียจคร้านนอนอยู่เฉย ๆ ต้องเป็นขึ้นเพราะ

● คิษยานุศิษย์ในพิธีศพของท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ลำดับที่ ๑๙ หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ●

ความขยันซึ่งจะต้องยึดความลำบากเป็นเส้นทางเดิน เพราะความลำบากเพื่อผลที่มุ่งหวังโดยถูกต้อง เป็นทางเดินของคนฉลาดและมั่งคั่งเดินกันเป็นประจำ

แม้ทางธรรมก็ควรทราบว่าการลำบากเป็นทางเดินของนักปราชญ์ทุกชั้น มีพระพุทธเจ้าเป็นต้น

ในบทธรรมก็มีรับรองไว้ว่า **ทุกขสฺसानนฺตรํ สุขํ** คนมีสุขเพราะยึดความลำบากเป็นทางเดิน ทางทุกข์ก็มีบทธรรมอ้างไว้ว่า **สุขสฺसानนฺตรํ ทุกขํ** คนมีทุกข์เพราะยึดสุขเป็นทางเดิน ผู้มีความขยันหมั่นเพียรไม่ถือลำบากเป็นอุปสรรค ฝึกหัดคิดค้นในสภาวะธรรมซึ่งมีอยู่รอบตัวไม่หยุดยั้ง ผู้นั้นก็จะเป็นคนประเภทที่ ๓ เรียกว่าประเภทที่ไม่ขอเกิดในโลกนี้อีกแล้ว จะกลายเป็นคนประเภท **เตสํ วุปสโม สุขो** ความระงับดับเชื้อแห่งความเกิดเป็นสังขารทุกประเภท เป็นความสุขปราศจากโลกามิสสิ่งก่อกวน และเป็นความสุขที่สมหวังโดยแท้จริง

ฉะนั้นขอให้ท่านนักปฏิบัติทุกท่านจงตระหนักใจในคนทั้ง ๓ ประเภทนี้ แล้วเลือกเฟ้นเอาเองว่า คนประเภทไหนที่เป็นประเภทที่เยี่ยมอยู่ในตัวของเรา ณ บัดนี้ เพราะ

เราทำได้ด้วยกันทุกคนโดยไม่ต้องกลัวตาย เพราะความพากเพียรเพื่อพ้นทุกข์ไปตาม
พระพุทธเจ้า ไม่ใช่เพชฌฆาตจะรอฆ่าหรือตัดศีรษะผู้พากเพียรในทางดี
จึงเป็นผู้อาจหาญต่อการปลดเปลื้องตนจากเครื่องผูกพัน
เพราะเกิดกับตายท่านบอกว่าเป็นกองทุกข์โดยตรง

(แว่นดวงใจ หน้า ๓๓๖-๓๓๘)

“ของกลาง” หลวงตาโค่นว่าแป่ปลา

เมื่อได้อาราธนาศพพ่อแม่ครูจารย์มั่นไว้ที่วัดป่าสุทธาวาสแล้ว เราก็หนีไปหา
ภาวนาอยู่ตามป่าตามเขา มีพระติดตามองค์หนึ่ง ตามธรรมดาเราไปคนเดียว แล้ว
พระองค์นั้นไล่อย่างไรรู้ก็ไม่กลับ เลยติดตามไปจนได้ เราก็ไล่ไปอยู่ห่าง ไม่ให้เห็นกัน
เลย อยู่คนละทิศ เราก็อยู่ทางนี้ พระองค์นั้นอยู่ทางโน้น

พอดีอันนี้เป็นเขื่อนลำน้ำอันนี้ละ นี่มันอยู่ข้าง ๆ ที่เราพักนะ ที่เราพักนั้นก็เหมาะดี
ภาษาอีสานเรียกว่าไม้บัง ไม้ไผ่บัง อู้ย! ร่มเย็น เราก็เดินจงกรมตรงนี้สบาย

● หลวงตาเดินกลับจากบิณฑบาตที่บ้านตาด ปี พ.ศ. ๒๕๓๖ ●

ที่นี้เขาก็มาทอดแหตรงที่มันเป็นคั้งน้ำ

เราเห็นเขาทอดแหเสียงอีกทีก็กรึกโครม เราก็เลยหนีไปอยู่ในป่าลึก ๆ เราไปเดินจงกรมอยู่โน้น จนกระทั่งมืดเราถึงมา

อันนี้เรื่องถึงบทมันนะ ไอ้เณรนั่น จำชื่อมันได้จนกระทั่งบัดนี้ ชื่อ “เณรแปลง” มาจากบ้านหนองโดก เณรแปลงมันมีผ้าเช็ดตัวผืนหนึ่ง มันอยากเข้าไปวัดป่าหนองบัว ก็เดินผ่านป่าของเราที่ปักอยู่โน้นไป

เวลาไปนั้นเณรแปลงมันไปแผลอย่างไรมั้ทราบ ผ้าที่พาดปามานี้ตกหล่นลงข้างทางที่ชาวบ้านเขขึ้นมาจากห้วยอุ้น ขากลับมาเณรไม่เห็นผ้าจึงพูดให้พระฟังว่า

“โอย! ผ้าผมหาย” พูดกับพระองค์ที่มากับเราฟัง

ที่นี้พวกที่เขาตกปลาเสร็จแล้วก็ขึ้นมา เห็นผ้านี้ตกอยู่

ผู้เห็นที่แรกนั้นไม่ได้ว่าแป่ปลาละ บอกครูบาว่านี่ทำผ้าตก จึงเอาผ้าไปพาดไว้ พอผู้มาทีหลังเห็นจึงนึกว่าเป็นลัญญลักษณ์ว่า**พระแป่ปลา** (ขอขมาขบาตปลา) เขาจึงรื้อยปลาเป็นพวงแล้วก็แขวนไว้ข้าง ๆ ร้านเราที่เรพัก ไอ้เราไม่รู้เรื่อง เราอยู่ในป่าโน้น

นี่สิ! ที่ว่าเหตุผลมันถูกมัดไซ้ไหมละ มันหากเป็นของมันเองอย่างนี้แหละ ที่นี้พอตอนเช้าเราออกขบาตกลับมมา ชาวบ้านเขามาคอยอยู่แล้ว เขาก็รื้อยปลามานี้เป็นครูบาคองค์ที่ไปแป่ปลา เขามือวานไซ้ไหม

“โยม! ทำไมว่าอย่างงั้น” เราก็ออย่างงี้

“ก็เห็นเอาผ้าเหลืองผืนหนึ่งพาดไว้นั้น เขาก็รื้อยปลาแล้วก็แขวนไว้ตรงจุดเดียวกันนั้น”

“แล้วกัน ยังงักกันนี้ ไหนไปเรียกพระองค์นั้นมาดูสิ”

ก็เรียกพระอีกองค์นั้นมา มาก็อถาม “ท่านรีเปล่า ไปแป่ปลาเขาเมื่อวานนี้” เราก็ออย่างงั้นนะ

“อี แป่ตอนไหน อ้าว! ไม่ได้แป่” พระองค์นั้นกั้งอีกเหมือนกันนั้นแหละ

“ไม่แป่จะเป็นไคร มันก็มีเรา ๒ คนเท่านั้นในป่านี้ ต้องจับเรา ๒ คนเท่านั้น”

นี่เห็นไหมเหตุผลของกลางมันมัดแล้วไซ้มัยละ มันก็มีเรา ๒ คนนี้ พระที่ไหนจะมาอยู่ที่นี่ เรา ๒ คนเท่านั้นจะติดคุกติดตะราง แล้วก็ชักพระองค์นั้น พระองค์นั้น

ก็หน้าเสียหมด พองไปงมาเลยระลึกละ

“อ้อ! เมื่อวานนี้เณรแปลงมันมานี่บอกผ้าหาย ผ้าหายไม่ทราบหายตรงไหน ถ้า
งั้นอาจจะใช่ ไหนมาดูผ้าดีกว่า เอาผ้ามาดู”

พอเริ่มหัวเราะกันได้บ้างละที่นั่นะ เพราะมันมีช่องออกได้แล้วนี่

ให้ตามไปหาเณรแปลงบ้านหนองโดกนะ ให้โยมนี่ไป ไปถามว่า “ผ้านี้เป็นผ้า
ของเณรแปลงจริงไหม” พอเณรเห็นเณรก็หัวเราะแย้ก ๆ

“อ้อ! ใช่แล้ว ผ้าของผมเอง” (หัวเราะ)

“อ้อ! ผ้ารอก ผ้าอเวจี ผ้าเทวทัต มันไปทำลายเราอยู่ในป่า เอาเผาไฟนะผ้านี้
มันไม่ได้เป็นมงคลแล้วผ้านี้” เณรก็บอกอย่างนั้น

นั่น! เห็นไหม นั่นเรายกตัวอย่างพูดถึงว่า “ของกลาง” ใช่ไหม

นี่แหละคนติดคุกติดตะรางจึงไม่ใช่คนชั่วทุกคนนะ มันมีโดยบังเอิญนะของ
กลาง บางทีเขาหาเรื่องราวใส่ก็มี ดี ๆ อยู่ติดคุกได้คนเรา เราจะไปว่าคนติดคุกติด
ตะรางจะเป็นคนชั่วทั้งหมด ไม่นะ ไม่ได้เป็นทั้งหมดนะ

จบลงเท่านั้นแหละเรื่อง “นิทานของกลาง” เป็นอย่างนั้น มันซับซ้อนดี

พวกที่ไม่มีเจตนาที่มีนะในเรื่องจำ ไม่ใช่เป็นคนผิดทุกคนนะ คนไม่ผิดไปติด
คุกยังมีอยู่เยอะนะ ไม่ใช่เล่นนะ แล้วแต่เรื่องมันจะพาดพิงเกี่ยวข้องกับยังงี้ ๆ สมกับ
เหตุกับผลตลอดถึงหลักฐานพยานของกลางอะไร ถึงเจ้าของไม่มีก็ตาม มันก็เป็นไปได้

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มีนาคม ๒๕๖๓)

ถูกตำหนิว่า “ไม่ช่วยงานศพล่วงป่วน”

ในระยະที่ท่านพ่อแม่ครูจารย์มันป่วย มรณภาพ จนกระทั่งถวายเพลิงศพท่านนั้น
เราจะไม่มีเวลาเลย จิตมันหมุนเป็นธรรมจักรอยู่กับใครไม่ได้

ศพท่านเอาไว้ที่วัดป่าสุทธาวาส เรามากราบปั๊บ ๆ แล้วไปเลย เข้าไปอยู่ในป่าเขา
คนเดียวทางภูพาน จิตเวลามันก้าวของมัน ก้าวไม่มีวันมีคืน ชัดเข้าไปจนสติปัญญา
เป็นอัตโนมัติแล้ว หมุนตัว ๆ จากนั้นก็เข้ามาหาสติ-มหาปัญญายิ่งหมุน ยิ่งละเอียด
ยิ่งซึมซาบ ที่ชัดเจนก็คือว่าอยู่กับใครไม่ได้ในเวลาเช่นนั้น ต้องอยู่คนเดียวกับอารมณ์

● พิพิธภัณฑ์อัฐบริหารหลวงปู่ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร ●

นายวัน คมนามูล จังหวัดนครราชสีมา ได้นำผงอัฐิ
ท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต บรรจุไว้บูชาที่บ้าน ต่อมาได้แปรสภาพ
กลายเป็นพระธาตุ ท่านอาจารย์พระมหาบัว ได้พิจารณาและน้อมสักการ

แห่งธรรมกับกิเลสพัดกันอยู่บนหัวใจเท่านั้น ใครมายุ่งไม่ได้

มางานถวายเพลิงศพพ่อแม่ครูจารย์มั่น มาอยู่ได้เพียง ๔ วัน พอเผาศพท่านเสร็จแล้วเปิดเลย จนครูบาอาจารย์บางองค์ก็ว่าเอาเหมือนกันนะ แต่เราไม่สนใจ เพราะท่านไม่รู้เรื่องของเรา

ท่านว่า “ท่านมหาบัว เวลาท่านอาจารย์มั่นมีชีวิตอยู่เหมือนเงาเทียมตัว พอท่านมรณภาพไปแล้วหายเจียบไปเลย ไม่มามองดูครูบาอาจารย์เลย” ท่านว่าอย่างนั้นก็มี อันนั้นก็ภูมิจิตของท่านเป็นอย่างนั้น บอกภูมิแล้วนั้น มันบ่งบอกแล้วว่าผู้ดำหนิเราอย่างนั้นมีภูมิจิตใจเป็นยังงี้ มันบอกในตัว

พอเผาศพท่านได้ ๔ วันขึ้นเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ ลงจากนั้นก็เปิดลงอำเภอบ้านผือ เข้าศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘)

ขอขมาหลวงปู่มั่น

ที่เราไปคิดเกี่ยวกับเรื่องท่านว่า “**เอ้! ท่านมีลักษณะ อื้อ ๆ อย่างนี้ท่านจะเปลอบ้างไหมนา**” จนกระทั่งเรื่องผ่านไป ท่านปรินิพพานไปแล้ว เรื่องของเราจึงมาเป็นทีหลัง เราก็กราบขอขมาโทษท่านเลย

อันนี้เราแน่ใจร้อยเปอร์เซ็นต์ว่า เราหลุดไปเลยไม่มีอะไรเหลือ

เพราะเราก็รู้อยู่ในใจของเราอย่างที่ท่านว่าไว้ว่า “**หือ ๆ พวกนี้มาเพื่อปฏิบัติเพื่อเป็นพระหรือเพื่อเป็น.....**”

มาปฏิบัติเพื่อพระนิพพาน มันชิงชังภายในใจนะ

เวลาเรื่องของเราผ่านไป (หมายถึงสิ้นกิเลส)

ทีหลังจึงมายอมเลยทันที “**โอ้โห! ทำไม่คิดผิดเอามากมาย คาตพ่อแม่ครูอาจารย์โห! คนมีกิเลสไปคาตคนสิ้นกิเลสมันคาตกันได้แบบนี้เชียวหรอ**”

เข้าไปกราบขอขมาโทษอัฐิของท่าน อันนี้ปรากฏว่าโล่งไปเลยทันทีที่ไม่ปรากฏว่ามีอะไรตกค้าง จิตของท่านสิ้นกิเลสแล้ว จะให้ท่านมาเป็นอะไรได้อีก

(รากแก้วของศาสนา)

สามเณรระลึกชาติ

ในงานศพของพ่อแม่ครูจารย์มั่น ที่วัดป่าสุทธาวาส จังหวัดสกลนคร เราได้พบกับเณรองค์หนึ่งอยู่บ้านน้ำก่ำ อำเภอพระธาตุพนม เณรนี้ระลึกชาติย้อนหลังได้ แต่ส่วนมากเณรไม่อยากเล่าเรื่องระลึกชาติได้ เพราะเล่าทีไรเป็นไข้ทุกที จึงเช็ดหلابเราบอกว่าให้เล่ามาให้หมด คราวนี้ไม่เป็นไข้แน่นอน แล้วเณรก็ไม่เป็นไข้จริง ๆ

เณรเล่าเรื่องในอดีตชาติไว้ว่า....

ในอดีตชาติชื่อว่า “บัว” อยู่บ้านโคกเกาะ พอโตเป็นหนุ่มแล้วไปพึ่งเทคน แล้วเกิดความเลื่อมใสในท่านอาจารย์ทอง อโศโก ท่านไปเผยแผ่ธรรมทางเมืองอุบลฯ จึงเข้ามาขอบวชกับท่าน ตามท่านมาอยู่บ้านสามผง พอโตมาเป็นไข้ป่าตายที่บ้านสามผง ปีนั้นพระตาย ๓ องค์

พอตายแล้วแบกกอลดสะพายบาตรดูเขาเผาศพตัวเอง คนเป็นร้อย ๆ เต็มอยู่นั้น เขาไม่สนใจกับพระบัวสักคนเดียวเลย

● พระอาจารย์ทอง อโศโก ●

จากนั้นได้ไปศาลาใหญ่หลังหนึ่ง ศาลาหลังนั้นเจ้าหน้าที่พวกยมบาลเต็มอยู่ที่นั่น มีหัวหน้า ๒ คน หัวหน้าน่ากลัวมาก สมุดบัญชีมีเป็น ๒ กอง กองหนึ่งเล็ก กองหนึ่งใหญ่

กองใหญ่เป็นบัญชีสำหรับคนทำความชั่ว

กองเล็กนี้สำหรับบัญชีคนทำความดี

พอเรียกชื่อปีบต้องมาถึงปีบเลย อำนาจแห่งกรรมปีบบังคับขนาดนั้น มีกี่คน โทษประเภทนี้

ในที่สุดยังเหลือแต่ยายคนหนึ่งเป็นเหมือนคนวัดแต่งตัวเหมือนคนไปวัดถือศีล ถือธรรม ยมบาลเขาเรียกคุณแม่นะ

นอกนั้นเขาเรียกนายนั้นนายนี้

เขาพูดว่า “คุณแม่จะไปสวรรค์ชั้นไหนก็ได้ เปลื้องผ้านี้ออกลงไปตรงนี้ แล้ว

รถทึพพ์จะมารับ เครื่องประดับประดาตบแต่งเขาจัดเอามาพร้อมรถเลย แล้วก็ขึ้นรถ
ทึพพ์เหาะปลิวไปเหมือนลำนํ้า มีสิ่งงามร่ามตา”

ยังเหลือพระบ่าวอยู่คนเดียวจึงถามยมาลว่า “แล้วอาตมาเล่า จะให้ไปทางไหน
ทำไมไม่เห็นเรียกถามเหมือนคนอื่น”

“ท่านครับ ถ้าท่านตั้งใจจะไปเกิดเมืองมนุษย์ก็ให้กลับหลัง ย้อนไปทางนี้
ถ้าจะไปสวรรค์ ก็ให้ลงไปตรงนี้ แล้วรถทึพพ์จะมารับเอง”

“อาตมาไม่ไปแหละ อาตมาหิวน้ำ จะไปหาฉันน้ำก่อน” พระบ่าวตอบ

จากนั้นพระบ่าวจึงลงมา จนถึงบ้านน้ำก่า ขอบินทบาตฉันน้ำกับเขา

เขาบอกว่า “ให้ไปรออยู่บ้านหลังนี้นะ เขาจะไปตักน้ำให้”

หมายถึง บ้านหลังที่พระบ่าวจะมาเกิดใหม่ นั่นแหละ

พอไปที่นั่นรู้สึกเคลิ้ม แล้วกลับไปเลย เลยยังไม่ทันได้ฉันน้ำ พอตื่นขึ้นมาที่ไหนได้
เกิดแล้ว

ต่อมาได้มาบวชเป็นสามเณร

แกระลึกชาติของแกได้ตลอดนะ ระลึกชาติย้อนหลัง ๆ ได้ตลอดเลย

เราก็กเล่าเรื่องทั้งหมดให้พระอาจารย์ทองฟัง เพราะท่านมาในงานศพหลวงปู่มัน
เหมือนกัน ท่านถึงกับตกตะลึงนะ ท่านตกใจกล่าวว่า “นี่ใช่แล้ว พระบ่าว ไล่ผีเก่งนะ
พระองค์นี้ แต่ไม่เห็นไล่ผีเจ้าของได้” ท่านพูดเราก็ไม่ลืม

คำว่า ระลึกชาติได้นี้กับพระพุทธรเจ้าระลึกชาติได้มันต่างกันนะ พวกนี้สลับสไล
พวกนี้ตาย การระลึกชาตินั้นระลึกชาตินี้ รู้ันรู้ัน มันอาจเคลื่อนคลาดเพราะคน
กระเลื่อกระสนกระวนกระวาย ไม่ได้เหมือนพระญาณหยั่งทราบของพระพุทธรเจ้าที่
ระลึกชาติย้อนหลัง เช่น บุปเพนิวาसानุสสติญาณ ระลึกชาติย้อนหลังได้ เฉพาะชาติ
ของพระองค์นี้มีภพที่ชาติทรงทราบได้ตลอดทั่วถึง ตลอดถึงภพชาติของสรรพสัตว์ทั้ง
หลายรู้ได้หมดด้วยพระญาณหยั่งทราบ ไม่ได้ด้วยการสลับสไลเหมือนอย่างโลกทั้ง
หลายเขาเป็นกัน คนนั้นตายฟื้นกลับคืนมา แล้วระลึกชาติได้อย่างนั้นอย่างนี้ แล้วมา
ฮือฮากันเป็นบ้าไป

● หลวงปู่สังวาลย์ เขมโก ร่วมถวายผ้าป่าช่วยชาติกับหลวงตาบัว ญาณสมปนฺโน ●

หลวงตาได้พูดถึงหลวงพ่อสังวาลย์ว่า “การช่วยชาตินี้เราเป็นแขนขวา หลวงพ่อเป็นแขนซ้าย ท่านเป็นผู้ใหญ่ เจ้าของจะเจ็บไข้ได้ป่วยเท่าไรไม่สนใจมากยิ่งขึ้นกว่าพาบริษัทบริวารชวนขายหาบุญกุศลเข้าสู่จิตใจ เพื่อจะได้อาศัยอันนี้ขึ้นสู่สวรรค์นิพพาน” (จังหวัดสุพรรณบุรี ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖)

กรรมบันดาล

พอฟ่แม่ครูจารย์ม้นท่านมรณภาพลง เราก็ดีดผิงเลย เข้ากับใครไม่ได้นะ เข้าในป่าในเขาอยู่คนเดียว ๆ ไม่เอาใครไปด้วย ใครไปด้วยไม่ได้เลย ขนาดนั้นถึงเวลามันเป็น เวลาอยู่คนเดียวไม่ได้ก็มี คืออยู่คนเดียวมันก็เหมือนกับสัตว์ตัวหนึ่งอยู่ในป่านั้นแล

คิดดูสิ ไปบิณฑบาตที่ไหนหมู่บ้านใหญ่ ๆ ไม่อยู่ ไปหาอยู่บ้าน ๔-๕ หลังคาเรือน ถ้ายังบ้านไหนไปแล้วเขารุมมาหา บ้านเช่นนี้ไม่ได้เรื่องแน่ เพราะเขาจะมายุ่งหาเวลาภาวนาไม่ได้

ไปบิณฑบาตก็ทำความเพียรตลอด ยุ่งกับใครเมื่อไร ทั้งไปทั้งกลับมีแต่เรื่องความเพียรเหมือนกับเดินจงกรม มันเป็นอยู่ในหลักธรรมชาติของมันเอง เวลามันหมุนของมัน เห็นชัด ๆ อยู่ในหัวใจว่าอยู่กับใครไม่ได้

ขโมยหนี ถ้าพอไปกลางวันได้ก็ไป พอไปกลางคืนได้ก็ไปกลางคืน ก็งานของเราเป็นอยู่อย่างนี้มีเวลาว่างเมื่อไร อยู่อย่างนี้ตลอด แล้วจะไปอ้าปากพูดคุยกับคนนั้น อ้าปากพูดคุยกับคนนี้ได้ยังไง งานเต็มมืออยู่ที่นี่ นั่นถึงวาระมันเป็นในหัวใจรู้เอง

...สมัยที่เราพักอยู่อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดสกลนคร มันเป็นกรรมบันดาลอย่างไรไม่ทราบ..

สัตว์กับพระนี่ รู้เข้าใจกันมากทีเดียว ผ้าสีเหลืองหม่นของพระไปไหนไม่เป็นภัยต่อใคร ๆ เราไปอยู่ในป่าในเขาก็มีพวกสัตว์นี้เข้ามาอยู่ด้วย คือว่ามันอยู่ข้างนอกมันกลัวนายพราน กลัวพวกสัตว์ด้วยกันเช่นเสือร้ายมาเอาไปกินบ้าง คนฆ่าบ้าง ถ้ามาแอบอยู่กับพระ ย่อมปลอดภัย ไม่ค่อยเป็นอะไร

เราไปพักคนเดียวในป่าเป็นที่ดงลุ่ม ๆ พวกเนื้อ พวกอีเก้ง พวกหมู พวกเสือ พวกหมี เต็มอยู่ในนั้น

เห็นว่าที่นั่นมันสงบดี ห่างจากหมู่บ้านกิโลกว่า ๆ ไม่ไกลนัก บางบ้านก็ ๒ กิโลเมตร บิณฑบาตกับเขาพอได้อาศัย

ขณะนั้นมีพวกนายพรานมาหาล่าเนื้อ เขาดาหน้ากระดานล้อมโอบป่าเข้ามา

นายพรานดักอยู่ข้างหน้า ด้านกลางเป็นบริเวณลัทธิอยู่ แล้วพวกนี้ไล่ดาหน้าเข้าไป เคาะไม้เคาะอะไรไป ร้องโหวกเหวก ๆ ไป เพื่อไล่ล่าเนื้อให้ไปรวมอยู่ในจุดเดียว

เราก็อายุที่ป่านั่น ล้อมเข้ามาจนกระทั่งถึงที่พักเรา มันทำให้เราสลดลึงเวชเหลือ ประมาณ เราก็ดู เพียงคิดในใจว่า “เอ! บ้านนี้เมืองนี้ มันเป็นยังไงกันนะ คนเราก็คงต้องมีความละอายแก่ใจเกรงกลัวต่อบาป จะมาหลอกล่อลัทธิบริเวณพระอยู่ได้ยังไง โอ้! ชาวบ้านนี้ ช่างหยาบหนาเสียจริง ๆ ”

บ้านเราเมืองเรามีศาสนา ถ้าเป็นคนไม่รู้เรื่อง เราก็จะบอก นี่มันรู้เรื่องแล้ว มันเกล้งเฉย ๆ เราก็เลยไม่สนใจ

พวกนายพรานเขามีข้อตกลงกัน คือ ใครไปตรงไหนให้ไปตรงนั้น ไปที่อื่นไม่ได้ เวลาล่าเนื้อ เขามีกติกาอยู่ ๒ อย่าง

๑) นายพรานยังไม่ถูกเขาเขียนนายพราน

๒) ถ้าลูกน้องไล่ไปไม่ตรงตามจุดที่เขาทำเครื่องหมาย ต้องถูกเขียน

เพราะฉะนั้นพวกลัทธิและพวกพราน มันจึงมาถึงที่ที่เราพักอยู่

ไอนายพรานคนหนึ่ง เดินจ๊อกแจ๊ก ๆ ๆ มายืนอยู่ข้างหน้า มันโกรธที่พวกเนื้อ ตื่นหนีจึงตะโกนชี้หน้าด่าเป็นภาษาอีสานว่า “พระท่ากีนหัวมึง! มึงมาอยู่ตายหยังบ่อนนี้! กูจะเอาปืนยิงหัวมึง มึงบ่ฮู้จักบ่อนไล่เนื้อคนหรือ?” (แปล..ไ้อัพระท่า..มึงมาอยู่ทำไม ตรงนี้ ตรงที่กูจะมาล่าเนื้อ กูจะเอาปืนยิงหัวมึง)

มันด่าว่าแล้ว มันก็ไป มันไม่ยิงหัวเราหรอก มันด่าว่าเฉย ๆ แต่กิริยามันอูจาต เราก็เฉย พวกลูกน้องได้ยินมันพูดอย่างนั้น ก็ยืนฟังหน้าแข็ง เพราะมีบางคน ที่เขาเคารพพระ เป็นแต่เพียงนายสั่งให้ไปอย่างไร ก็ไปอย่างนั้น หลีกไม่ได้เขาจะเขียน

สักประเดี๋ย..ผู้เฒ่าซึ่งเป็นโยมอุปัฏฐากที่ดูแลเราก็อเข้ามา แกจึงไปขานาบทพวกนั้น พูดเสียงดังเหมือนกันว่า “พวกท่ากีนหัวสุ ครั้นสูหิวสิดาย สูเป็นหยัง บ่เอาจั่วอยู่คอก กูมาฆ่ากิน สูมาไล่ฮียัง ไล่เนื้อพระวัดพระวา ครุพานี้ กูตัวเป็นผู้เอามา เอาเพิ่นมานี้” (พวกท่าน..ถ้าพวกมึงหิวเนื้อจนจะตาย ทำไมไม่ไปเอาวัวที่อยู่ในคอกของกูมาฆ่ากิน ทำไมจึงมาไล่ฆ่าลัทธิที่อยู่ในวัด พระรูปนี้ กูเป็นคนไปนิมนต์ท่านมา”

พวกพรานฟังแกด่าว่าแล้วก็เฉย บ่ปาก (ไม่พูดอะไร)

ต่อมาอีกไม่นานนัก ประมาณเกือบ ๆ อาทิตย์ ....ไฟได้ลุกลามไหม้บ้านและ
ยังข้าวของนายพรานคนที่ดำเราจนเกลี้ยงหมด ทั้ง ๆ ที่ตัวเขานอนอยู่บ้านในเวลา
กลางวันแสด ๆ ไหม้ก็ไหม้เฉพาะบ้านและยังข้าวของแกหลังเดียวเท่านั้น

แล้วหลวงก็ปรับสินไหมอีกในฐานะละเมิด คือดูแลยังข้าวไม่ได้

ต่อจากนั้นอีก...พอตกเดือนพฤษภาคม แกไปทอดแห ไปได้ปลามาแล้ว เดิน
ไปเก็บใบมะขามอ่อนมาต้มใส่ปลา จึงป็นขึ้นต้นมะขาม ขณะป็นพลาดตกลงมาโดน
เสาโค่นรั้วปลายแหลม ๆ เสียหลุดทะลุ ตายคาที่

พวกชาวบ้านมาเห็นดังนั้น ก็ร้องเรียกบอกข่าวกันทั้งบ้านทั้งเมืองว่า “มันจะตาย
กันทั้งบ้าน ไ้อ้พวกที่ไปหาไล่เนื้อชูงพระ” จึงกลัวกันจนจะเป็นบ้าไปเลย

นี่มันเป็นสิ่งน่าคิด..น่าพิจารณา

เราพูดตามเรื่องความจริงมันเป็นเป็นอย่างนั้น

เรื่องศาสนาที่สำคัญอยู่นะ เป็นเรื่องลึก ๆ ลับ ๆ อยู่

ผ้าเหลืองนี้ จึงมีอำนาจอยู่ลึก ๆ นะ ...เพราะธรรมเหนือวิทยาศาสตร์

เรื่องบุญเรื่องกรรมเหนือทุกสิ่งทุกอย่าง

(หลักของใจ หน้า ๙๑-๙๒ และ วัดป่าบ้านตาด ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘)

พิจารณากายทะลุ

....ตอนที่เราพิจารณาอสุภะ สำคัญมากจริง ๆ พิจารณาอสุภะนี้มันคล่องแคล่ว
แกลัวกล้า มองดูอะไรทะลุไปหมด ไม่ว่าจะเป็นหญิงจะชายจะหนุ่มจะสาวขนาดไหน พูด
ตามความจริงที่จิตมันกล้าหาญ คือ ไม่ต้องให้มีผู้หญิงเฒ่า ๆ แก่ ๆ ละ ให้มีแต่หญิง
สาว ๆ เต็มอยู่ในชุมชนนั้น เราสามารถจะเดินบุกเข้าไปในที่นั้นได้โดยไม่ให้มีราคะตัณหา
อันใดแสดงขึ้นมาได้เลย

...มองดูคนมีแต่หนังห่อกระดูก มีแต่เนื้อแต่หนังแดงโรไปหมด มันเห็นความ
สวยความงามที่ไหน เพราะอำนาจของอสุภะมันแรง

...มองดูรูปไหนมันก็เป็นแบบนั้นหมด แล้วมันจะเอาความสวยงามมาจากไหน
พอให้กำหนดยินดี

เพราะฉะนั้นมันจึงกล้าเดินบุก แต่ความกล้านี้ก็ไม่ถูกกับจุดที่จิตอึดตัวในขั้นกาม
ราคะ จึงได้ทำหนตัวเองเมื่อจิตผ่านไปแล้ว

ความกล้านี้มันก็บ้าอันหนึ่ง แต่ก็ถูกในการดำเนิน เพราะต้องดำเนินอย่างนั้น
เหมือนการทำหนอาหารในเวลาอึดแล้วนั้นแล จะผิดหรือถูกก็เข้าไปทำนองนี้

การพิจารณาอสุภะอสุภัง “กามราคะ” พิจารณาไปจนกระทั่งว่าราคะนี้ไม่ปรากฏ
เลย ค่อย ๆ หดไป และหดไปเอาเฉย ๆ ไม่ได้บอกเหตุบอกผล บอกกาลบอกเวลา
บอกสถานที่ จึงต้องมาวินิจฉัยกันอีก คือจิตมันไม่ยอมรับ

ที่นี้ก็หาอุบายพลิกใหม่ว่า “ราคะนี้มันสิ้นไปจนไม่มีอะไรเหลือมัน มันสิ้นใน
ขณะใด ด้วยอุบายใด ทำไมไม่แสดงบอกให้ชัดเจน”

จึงพิจารณาพลิกอสุภะที่มีแต่ร่างกระดูกนั้นออก เอาหนังหุ้มห่อให้สวยให้งาม
ที่เราบังคับนะ ไม่งั้นมันทะลุไปทางอสุภะทันทีเพราะมันขำนาญนี่

จึงบังคับให้หนังหุ้มกระดูกให้สวยให้งาม แล้วนำเข้ามาติดแนบกับตัวเอง นี่!
วิธีการพิจารณาของเรา เดินจงกรมก็ให้ความสวยงามงามรูปติดแนบกับตัวไปมาอยู่
อย่างนั้น เอ้า! มันจะกินเวลานานสักเท่าไร หากกิเลสมันยังมีอยู่ มันจะต้องแสดงขึ้นมา
หากกิเลสไม่มี ก็ให้รู้ว่าไม่มี

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๕-๖๖)

จับมหาโจรภายใน

เอาวิธีการนี้มาปฏิบัติได้ ๔ วันเต็ม ๆ ที่มันไม่แสดงความกำหนดยินดีขึ้นมาเลย
ทั้ง ๆ ที่รูปนี้สวยงามที่สุด มันก็ไม่แสดง มันคอยแต่จะหยิ่งเข้าหนังห่อกระดูก แต่เรา
บังคับไว้ให้จิตอยู่ที่ผิวหนังนี่

พอถึงคืนที่ ๔ น้ำตาร่วงออกมา จิตบอกว่า **ยอมแล้ว ไม่เอา** คือ มันไม่ยินดีนะ
มันบอกว่ายอมแล้ว ด้านทดสอบก็ว่า **ยอมอะไร** ถ้ายอมว่า **สิ้น** (กิเลส) ก็ให้รู้ว่า **สิ้น** สิ
ยอมอย่างนี้ไม่เอา ยอมชนิดนี้มีเล่ห์เหลี่ยมเราไม่เอา กำหนดไป กำหนดทุกแง่ทุกมุม
แ่งไหนมุมใดที่มันจะเกิดความกำหนดยินดี เพื่อจะรู้ว่าความกำหนดยินดีนี้มันจะขึ้น
ขณะใด เราจะจับเอาตัวแสดงออกมาเป็นเครื่องพิจารณาถอดถอนต่อไป

พอสัก ๓-๔ พุ่่ม ล่วงไปแล้ว เป็นลักษณะเหมือนจะกำหนดในรูปสวย ๆ งาม ๆ
ที่เรากำหนดติดแนบกับตัวเป็นประจำในระยะนั้น สติตามทัน เพราะสติมีอยู่ตลอดเวลา
กำหนดเสริมขึ้นเรื่อย ๆ นั่น! มันมีลักษณะยุบยับเห็นไหม จับเจ้าตัวโจรหลบซ่อนได้
แล้วที่นี้ มันสิ้นยังงี้ ถ้าสิ้นทำไมจึงต้องเป็นอย่างนี้ กำหนดขึ้น ๆ คือ คำว่า **ยุบยับ**
นั้นเป็นแต่เพียงอาการของจิตแสดงเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ไม่ได้ทำอวัยวะให้ไหนนะ มัน
เป็นอยู่ภายในจิต

ที่นี้ต้องปฏิบัติด้วยอุบายใหม่โดยวิธีสลับเปลี่ยนกัน ทั้งนี้เพราะทางไม่เคยเดินสิ่ง
ไม่เคยรู้ จึงลำบากต่อการปฏิบัติอยู่มาก พอเรากำหนดเป็นกองกระดูกไปทางอสุภะนี้
สุภะมันดับพริบเดียวนะ มันดับเร็วที่สุดเพราะความขำนาญทางอสุภะมาแล้ว

จากนั้นต้องกำหนดสภาวะความสวยงามขึ้นมาแทนที่ สลับเปลี่ยนกันอยู่นั้น ต้องทดสอบเป็นเวลานานด้วยวิธีต่าง ๆ จนเป็นที่แน่ใจ จึงจะตัดสินใจลงทางใดทางหนึ่งได้

ในวาระสุดท้าย เวลาจะได้เห็นความจริง จิตกำหนดสภาวะไว้ให้ตั้งอยู่คงที่อย่างนั้น ไม่ให้เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด จะเป็นหนึ่งห่อกระดูก หรือว่าหนึ่งอกหมดเหลือแต่กองกระดูกก็ให้มันอยู่ตรงหน้านั้น แล้วจิตเพ่งดูด้วยความมีสติจดจ่อ อยากรู้ อยากเห็นความจริงจากอสุภะนั้นว่า มันจะเคลื่อนหรือเปลี่ยนตัวไปไหนมาไหน คือ เพ่งยังงั้นมันก็อยู่อย่างนั้นละ เพราะความชำนาญของจิตไม่ให้ทำลาย มันก็ไม่ทำ ถ้ากำหนดทำลาย มันก็ทำลายให้พังทลายไปในทันทีนะ เพราะความเร็วของปัญญา แต่เราไม่ให้ทำลาย ให้ตั้งอยู่ตรงหน้านั้น เพื่อการฝึกซ้อมทดสอบกันหาความจริงอันเป็นที่แน่ใจ

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๖)

จิตสว่างไสว

พอกำหนดจิตเข้าไป ๆ อสุภะที่ตั้งอยู่ตรงหน้านั้นมันถูกจิตกลืนเข้ามา ๆ เข้ามา ๆ ภาจิตนี้

สุดท้ายจึงรู้เห็นว่า “เป็นจิตเสียเองที่เป็นตัวสภาวะและอสุภะ”

จิตก็ปล่อยวางทันที

นี่! มันเป็นเรื่องของจิตต่างหากไปวาดภาพลอกให้ตื่นงาตัวเอง

อันนั้นเขา ไม่ใช่ราคะ ไม่ใช่โทสะ ไม่ใช่โมหะ

ตัวจิตนี้ต่างหาก เป็นตัวราคะ โทสะ โมหะ

พอจิตรู้เรื่องนี้ชัดเจนแล้ว จิตก็ถอนตัวจากอันนั้นมาสู่ภายใน พอจิตแยกออกไป มันก็รู้ว่า ตัวนี้ออกไปแสดงต่างหาก ภาพอสุภะนั้นมันจึงมาปรากฏอยู่ภายในจิตโดยเฉพาะ

กำหนดพิจารณาอยู่ภายในจิต ความกำหนดแบบโลก ๆ หายไปหมดสิ้นแล้ว ต่อจากนั้นมาก็เป็นภาพปรากฏอยู่ภายใน จิตก็กำหนดอยู่ภายในนั้น

พอกำหนดอยู่ภายใน มันก็ทราบชัดอีกว่า ภาพภายในนี้ก็เกิดจากจิต พอกำหนด

ขึ้นมาเป็นภาพมันก็ดับไป เหมือนไฟแลบนั่นเอง จะขยายให้เป็นสภาวะ อสภาวะ อะไรไม่ได้ เพราะความรวดเร็วของความคิดดับ เมื่อเข้าใจตัวนี้ชัดแล้ว จึงไม่มีปัญหาอะไร มันเข้าใจทันทีและปล่อยวางภายนอกโดยสิ้นเชิง

หลังจากภาพภายในดับไปหมดแล้ว **จิตก็ว่าง** ว่างไปหมด ว่างตลอดเวลา ไม่มีอะไรเข้าผ่านในจิตเลย กำหนดดูอะไรก็ว่างหมด มองดูต้นไม้ภูเขาตึกกรามบ้านช่องก็เห็นเป็นเพียงราง ๆ เป็นเงา ๆ แต่ส่วนใหญ่คือจิตนี้มันทะลุไปหมด ถึงกับอุทานในใจว่า **“โฮโฮ! จิตนี้ว่างถึงขนาดนี้เชียวนา”**

ถึงมันจะว่างอย่างนั้น มันก็ปรุงภาพเป็นเครื่องฝึกซ้อมอยู่เหมือนกัน เราจะปรุงภาพใด ก็แล้วแต่ ล้วนเป็นเครื่องฝึกซ้อมจิตใจให้มีความชำชองเข้าไป พอปรุงขึ้นแสบ มันก็ว่างพร้อม ๆ ไปหมด

ตอนที่จิตว่างเต็มที่ ความรู้อันนี้จะเด่นเต็มที่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มันรู้รอบหมดแล้ว

มันปล่อยของมันหมด ไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่ความรู้อันเดียวมีความปฏิบัติ
มันมีความสัมผัสสัมพันธ์อยู่อย่างละเอียด สุขุมมาก

ยากจะอธิบายให้ตรงกับความจริงได้มันมีความดูติดอยู่กับความรู้อันนี้อย่างเดียว พออาการใด ๆ เกิดขึ้นปั๊บ มันก็ดับพร้อม

สติปัญญาขั้นนี้ในครั้งพุทธกาลท่านเรียกว่า **“มหาสติ มหาปัญญา”**

แต่สมัยเราทุกวันนี้ไม่อาจเอื้อมพุด เราพุดเพียงว่า **“สติปัญญาอัตโนมติ”** ก็พอตัวแล้วกับที่เราใช้อยู่ ไม่จำเป็นจะต้องให้ชื่อให้นามสูงยิ่งไปกว่านั้น มันก็ไม่พ้นจากความจริงซึ่งเป็นอยู่นี้เลย จิตดวงนี้ถึงได้เด่น ความเด่นอันนี้มันทำให้สว่างไปหมด

...ตอนนั้นจิตของเรามัน**สว่างไสว** คนเป็นบ้าอัจฉรรยตัวเอง ร่างกายเรามองดูมันเห็นพอเป็นราง ๆ เป็นเงา ๆ เพราะความรู้ทะลุไปหมด สว่างไปหมดเลย ก็อัจฉรรยละลิเราถึงว่าอัจฉรรยบ้า

วันนั้นเป็นวันจะฉันจังหัน หลังจากอดอาหารมาได้ ๓ วัน พรรษา ๑๖

เป็นวันเดือน ๓ ข้างแรม ไม่ได้บิณฑบาต **ท่านอาจารย์กงมา จิรปุญโญ** ท่านอนุญาตให้ชาวบ้านมาใส่บาตรภายในวัดทุก ๆ วันพระ

...พอได้อรุณแล้วเราก็กออกจากกุฏิไปเดินจงกรมทางด้านทิศตะวันตก จนกระทั่งถึงเวลาวิปัสสนาได้รำพึงขึ้นมาว่า

“...เอ! จิตนี้ทำไมอัศจรรย์นักหนานะ มันสว่างไสวเอามาก”

นี่ถ้าพ่อแม่ครูจารย์ยังอยู่จิตอวิชชาดวงสว่างไสว มันจะพังทลายขาดสะบั้นลงไปตั้งแต่ระยะนั้นอย่างแน่นอน

นี่ก็เพราะอุบายเราไม่ทัน มิหนำยังติดยังยึดมันเข้าเสียอีก

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๘-๖๙ และ เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๖)

ปัญหาธรรมเกิด

ขณะรำพึงถึงความอัศจรรย์ของจิตอยู่นั้น ขณะจิตหนึ่งผุดขึ้นมาอย่างไม่คาดไม่ฝันว่า..

...ถ้ามีจุดมีต่อมแห่งผู้รู้อยู่ที่ไหน นั่นแล คือ ตัวภาพ

ข้อความเพียงเท่านี้ เรางงเป็นไก่ตาแตก แทนที่จะได้อุบายจากอุบายนั้น กลับไม่ได้ ซ้ำยังเพิ่มความสงสัยเข้าไปอีก

นี่ถ้าเป็นท่านผู้รู้ผู้ฉลาด ท่านก็ว่า **ธรรมเกิด** แต่เรามันโง่ จึงไม่อาจคิดขึ้นได้

“เอ! จุดที่ไหน ต่อมที่ไหน”

ก็มองเห็นชัด ๆ อยู่แล้ว เพราะจุดสว่างมันเห็นเป็นดวงอยู่ในจิต สว่างจำอยู่ภายในจิตนี้ พุดง่าย ๆ ก็เหมือนตะเกียงเจ้าพายุ มันสว่างจากไส้ตะเกียง ไส้มันคือที่จุดที่สว่าง มันก็เห็นอยู่แล้ว

จุดแห่งความสว่างมันก็เห็นได้อย่างชัด ๆ แต่มันไม่จี๋เข้าตรงนี้ กลับลุ่มคล้ำไปที่ไหนตามประสาทความโง่นั้นแล อุบายผุดขึ้นมาขนาดนั้นแล้วน่าจะยึดได้ มันยังยึดไม่ได้

จึงไม่ได้ประโยชน์จากอุบายที่ผุดขึ้นบอกในเวลานั้น ปลอ่ยให้เวลาผ่านไปเปล่า ๆ เป็นเวลา ๓ เดือนกว่า ยังปลงวางกันไม่ได้ ก็แบกปัญหานี้รุดงค์ในป่าในเขาเพียงคนเดียวทางอำเภอบ้านฝือ จังหวัดอุดรธานี และต่อไปยังอำเภอบำบ่อ จังหวัดหนองคาย

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๖-๑๕๗)

● หลวงตาเดินทางไปแสดงธรรมทอดผ้าป่าช่วยชาติ ที่วัดเขาน้อยสามผาน จังหวัดจันทบุรี ●

ป่วยหนักครั้งแรก

อันนี้ยังทำให้คิดย้อนหลังไปถึงคราวป่วยอยู่บ้านกระโหมะโพหนอง ระหว่างอำเภอบ้านฝางกับอำเภอบำบ่อ จังหวัดหนองคาย แนวเขตแดนติดต่อกัน มีแม่น้ำทอนกั้นไว้

ป่วยอันนี้เขาเรียก “ไข้เจ็บขัดในหัวอก” ทำให้สงสัยเหมือนกันว่าถ้าไม่มีเชื้อ (โรค) ทำไมคนป่วยจึงดาราดาษกันไปหมดเหมือนนอหิวัตต์เหมือนโรคฝีดาษ วันหนึ่ง ๆ เป็นกันเท่าไร ๆ ตายกันเท่าไร ๆ วันละ ๓ - ๘ คน

เราไปพักอยู่ในป่า เขาก็ไปนิมนต์มา กุสลามาทิกา บังสุกุลให้คนตาย เพราะแถวนั้นไม่มีพระ วัน ๆ มีแต่ กุสลามาทิกา อุทิศส่วนบุญให้คนตายไม่หยุดไม่หย่อน เราจึงไม่ได้หนีจากป่าช้า

...และสุดท้าย โรคร้ายที่คร่าชีวิตคนมากมายนั้น ก็มาเกิดขึ้นกับตัวเราเอง

...แต่กรรมของเราเนี่ยมันก็แข็งแกร่งเหมือนกัน

คือ เมื่อเป็นมันเหมือนกับเหล็กหลาวทิ่มแทงเข้าไปในหัวอกหัวใจ หายใจแรงไม่ได้ มันขัดมันเจ็บในหัวอก แน่นในหัวอก พอเราหายใจแรง ๆ เป็นเหมือนหอกเหมือนหลาวทิ่มเข้าไปข้างใน

ทราบกันที่ว่า “อ้อ! โรคอย่างนั้นเอง ที่เขาเรียกว่า **“โรคเจ็บหัวอก”** ที่เขาเป็นกัน ก็บอกเขาว่า “อาตมาขอตัว อาตมาได้เป็นโรคอย่างนั้นแล้ว ต้องหลบตัวมาที่פקป่าไผ่ กอไผ่ที่เชิงภูเขา”

ในระยะนั้นจิตก็ละเอียดมากทีเดียว เรื่องร่างกายนี้เป็นอันว่าปล่อยวางกันไปหมดแล้วไม่มีอะไรเหลือ เหลือแต่นามธรรม ความคิดความปรุงที่พัดเหวี่ยงกันอยู่ตรงนั้น จิตก็รู้สึกละเอียดมาก ผ่องใสมาก กล้าหาญมาก

ทีนี้เมื่อโรคเจ็บขัดหัวอกนี้ได้ปรากฏขึ้นก็ชักจะรวนเร คิดว่า **“เออ! เรายี้จะตายเสียแล้วหรอเนี้ ไปเวลานี้เรายี้ไม่อยากไป(ตาย) เพราะในหัวใจนี้ี้ยังรู้ยู่ขัด ๆ ว่าถึงจะละเอียดขนาดไหนก็ตาม จิตนี้ี้ยังไม่ได้เป็นอิสระ ยังมีอะไรยู่ในจิตของเรา หากว่าตายเวลานี้เรากี้แน่ว่าจะไปเกิดในที่นั้น ๆ (หมายถึงไปเกิดในชั้นพรหม)”**

นี่แหละที่ทำให้วิตกวิจารณ์ว่า ยังไม่อยากตาย เพราะจิตยี้จะค้างยู่ในชั้นใดชั้นหนึ่ง

(ความลึกลับซับซ้อนของจิตวิญญาณ หน้า ๓๑๑)

ธรรมโอสธแก้โรคร้าย

ครั้นเมื่อเป็นเช่นนั้น...จึงค้นเรื่องทุกขเวทนาที่มันยู่ในหัวใจนี้ เอากันหมุ่นยู่ในหัวใจนี้เลย โรคเป็นยี้ง่ เกิดขึ้นจากอะไร เสียดแทงอะไร เวทนาเป็นหอกเป็นหลาวเมื่อไร มันก็เป็นทุกข์ธรรมดา ๆ ทุกข์นี้ ก็เป็นสภาพอันหนึ่ง ท่านว่าเป็นของจริง ทุกข์... อริยสจจ... ค้นกันไปค้นกันมาไม่ถอยเลย เป็นกับตายไม่ได้สนใจ สนใจแต่ให้รู้ความจริงในวันนี้ ทุกขเวทนามันมากเท่าไรมันแทงในหัวอก สติปัญญายี้ง่หมุ่นตัว ๆ สู้ไม่ถอยจากหัวค้ำจนกระทั่งถึง ๖ พุ่มกว่า เห็นประจักษ์ จิตรอบด้วยปัญญา ทุกขเวทนาถอนออกจากหัวใจ ถอนออก ๆ กำหนดตามกัน ๆ ถอนออกจนโล่งหมดเลย หายเงียบไม่มีอะไรเหลือ โล่งหมดในหัวอกนี้

สุดท้ายก็เหมือนกับร่างกายไม่มี วางไปหมดเลย พักดูความอัศจรรย์ของจิต

เมื่อทุกขเวทนาดับไปหมดแล้ว มีแต่ความว่างของร่างกาย จากนั้นก็เป็นความว่างของจิต กายหายเจ็บ

เมื่อจิตมันพอตัวได้กำลังแล้วก็ยับเยิบ ๆ ถอยออกมา ๆ จิตก็ยังว่าง ร่างกายแม้จะมีอยู่ก็ตาม แต่ไม่มีเจ็บมีปวดมีเสียดแทงในหัวอกอย่างที่เคยเป็นมาเลย

ที่นี้แน่ใจว่าไม่ตาย โรคนี้หายไม่ยากอะไรเลย แก้กัณฑ์ด้วยอริยสัจ

พอหลังจากนั้นแล้วก็ลงเดินจงกรม เอาตะเกียงโป๊ะเล็ก ๆ จุดไว้ข้างนอกมุ้ง

เดินก็ตัวปลิวไปเลย หายเจ็บไม่มีอะไรเหลือ

ทุกขสังขันธ์นี้เป็นเหมือนหินลับปญฺญานะ ถ้าเราพิจารณาแบบพระพุทธเจ้าสอนแบบอริยสัจเป็นของจริง ๆ เรื่องทุกขเวทนานี้เป็นหินลับปญฺญาให้คมกล้า

จากนั้นก็ลงเดินจงกรมและสุดท้ายวันนั้นไม่ลงนอนนะ ตลอดรุ่ง

พอใกล้สว่าง โยมันนั้นบวบเข้ามามาหา

“เอ้า! โยมมาทำอะไรล่ะ”

“ผมนอนอยู่ข้างกอไผ่นี้”

“เอ้า! นอนทำไม ก็บอกให้ไปตั้งแต่เมื่อคืนนี่”

“ผมไม่ไป ผมกลัวท่านจะตาย ผมคอยแอบอยู่ตรงนี้ ผมก็ไม่ได้นอนเหมือนกัน ไฟของท่านสว่างตลอดรุ่ง เห็นท่านมาเดินจงกรม ผมก็ดีใจบ้าง” ว่างั้น

เราจึงลำบากในการประพฤติปฏิบัติ แต่มันได้สิ่งที่อัศจรรย์ในเวลาจนตรอกจนมุมทุกครั้งเชียวนะ

(ความลึกซึ้งซับซ้อนของจิตวิญญาน หน้า ๓๒๐-๓๒๑)

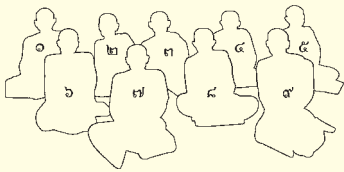
เจ้าคุณธรรมเจดีย์ไปรุดงค์ด้วย

ที่แรกท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านไปด้วย เราก็จำเป็นให้ท่านไปด้วย แต่เวลาอยู่ด้วยกัน เราก็คอยหลีกเลี่ยงท่านอยู่เรื่อย เพราะกลัวขาดการสืบทอดทางความเพียร ไม่ค่อยมาสนทนาธรรมกับท่านบ่อยนัก ท่านจึงได้ใส่ปัญหาเราว่า “**เธอเอ๊ย! เรากลับไปแล้วเธอก็จะสบายหรือ เธอยังเพราะเรา**” ท่านว่าอย่างนั้น

คือว่าเรามันไม่สะดวกจะอยู่ด้วยใคร ๆ เวลานั้น ท่านก็มีเรื่องจะพูดจะคุยอะไร

● บวรอาจารย์ถ่ายภาพร่วมกัน ณ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ วัดโพธิ์สมภารณ์

๑. หลวงปู่ฝั้น อาจาโร ๒. หลวงปู่ขาว อนาลโย ๓. เจ้าคุณธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล)
๔. หลวงปู่อ่อน ญาณสิริ ๕. หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน
๖. พระอาจารย์จันทร์ เขมิโย ๗. หลวงปู่บัว สิริบุญโณ ๘. หลวงปู่กงมา จิรปุญฺโญ
๙. หลวงปู่อ่อนสา สุขกาโร ●

กับเราอยู่เรื่อย ส่วนเรามั่นขาดความเพียรไม่ยอมให้เสียเวลา เวลาพูดคุยกับท่านมันก็ชะงักไปบ้างในทางความเพียร พอออกจากท่านไปมันติดฝัง ๆ

จากนั้นจึงกลับมาที่วัดดอยธรรมเจดีย์ จังหวัดสกลนครอีกครั้งหนึ่ง

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๑๕๗)

ตีปัญหาธรรมแตก

เดือน ๖ ปี ๒๔๙๓ ได้ย้อนกลับคืนมาวัดดอยธรรมเจดีย์...

...ที่นี้ถึงเวลา มันจะรู้ ก็พิจารณาจิตอันเดียว ไม่ได้กว้างขวางอะไร เพราะสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นส่วนหยาบ มันรู้หมด รูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัสทั่วโลกธาตุ มันรู้หมด เข้าใจหมด และปล่อยวางหมดแล้ว มันไม่สนใจพิจารณา แม้แต่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ยังไม่ยอมสนใจพิจารณาเลย มันสนใจอยู่เฉพาะความรู้ที่เด่นดวง กับเวทนาส่วนละเอียดภายในจิตเท่านั้น

สติปัญญาสัมผัสสัมพันธ์อยู่กับอันนี้ พิจารณาไปพิจารณามา แต่ก็พึงทราบว่า **จุดที่ว่ามันยังเป็นสมมุติ มันจะส่งผ่าเผยขนาดไหนก็ส่งผ่าเผยอยู่ในวงสมมุติ จะสว่างกระจ่างแจ้งขนาดไหน ก็สว่างกระจ่างแจ้งอยู่ในวงสมมุติ เพราะอวิชชายังมีอยู่ในนั้น**

อวิชชาในนั้นแล คือ **ตัวสมมุติ** จุดแห่งความเด่นดวงนั้น ก็แสดงอาการลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตามขั้นแห่งความละเอียดของจิตให้เราเห็นจนได้

บางทีก็มีลักษณะเศร้าหมองบ้าง ผ่องใสบ้าง ทุกข์บ้างสุขบ้าง ตามขั้นละเอียดของจิตภูมินี้ให้ปรากฏพอจับพิรุณได้อยู่ในนั้นแล

สติปัญญาขั้นนี้เป็นองค์กรรักษาจิตดวงนี้อย่างเข้มงวดกวดขัน แทนที่มันจะจ่อกระบอกปืนคือสติปัญญาเข้ามาที่นี้ มันไม่จ่อ มันส่งไปที่อวิชชาลอกไปโน้น จึงบอกว่าอวิชชานี้แหลมคมมาก ไม่มีอะไรแหลมคมมากยิ่งกว่าอวิชชาซึ่งเป็นจุดสุดท้าย

ความโลภมันก็หยาบ ๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกับความโลกคิดดูสิ

ความโกรธก็หยาบ ๆ โลกยังพอใจกับความโกรธ

ความหลง ความรัก ความชัง ความเกลียดความโกรธอะไร เป็นของหยาบ ๆ พอเข้าใจและเห็นโทษได้ง่าย โลกยังพอใจกัน

อันนี้ไม่ใช่สิ่งเหล่านั้น มันเลยมาหมด ปล่อยมาได้หมด แต่ทำไมมันยังมาติดความสว่างไสว ความอัศจรรย์อันนี้

เมื่อมันมีอยู่ภายในนี้ มันจะแสดงความอัปเชาขึ้นมานิด ๆ แสดงความทุกข์ขึ้นมานิด ๆ ซึ่งเป็นความเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนไม่คงเส้นคงวา ให้จับได้ด้วยสติปัญญาที่จดจ่อต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลาไม่ลดละความพยายามอยากรู้ อยากเห็นความเป็นต่าง ๆ ของจิตดวงนี้

สุดท้ายก็หนีไม่พ้น ต้องรู้กันจนได้ว่าจิตดวงนี้ไม่เป็นที่แน่ใจตายใจได้ จึงเกิดความรำพึงขึ้นมาว่า “จิตดวงเดี๋ยวนี้ทำไมจึงเป็นไปได้หลายอย่างนักนะ เดียวเป็นความเศร้าหมอง เดียวเป็นความผ่องใส เดียวเป็นสุข เดียวเป็นทุกข์ ไม่คงที่ดั่งามอยู่ได้ตลอดไป ทำไมจิตละเอียดถึงขนาดนี้แล้วจึงยังแสดงอาการต่าง ๆ อยู่ได้”

พอสติปัญญาเริ่มหันความสนใจเข้ามาพิจารณาจิตดวงนี้ ความรู้ชนิดหนึ่งที่ไม่คาดฝันก็ผุดขึ้นมามีใจว่า “ความเศร้าหมองก็ดี ความผ่องใสก็ดี ความสุขก็ดี ความทุกข์ก็ดี เหล่านี้เป็นสมมุติทั้งสิ้น และเป็นอนัตตาทั้งมวล”

(เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๖๙-๗๐)

วิมุตติญาณทัตสนะ

คือเวลานั้นมันสว่างขึ้นแล้ว เข้าพิจารณากันแล้ว ธรรมก็สอนขึ้นภายในอย่างนั้น บอกเป็นเงื่อนไข สอนขึ้นมาในนี้ เป็นเองนะ

“คำว่าสุขก็ดี คำว่าทุกข์ก็ดี คำว่าเศร้าหมองก็ดี คำว่าผ่องใสก็ดี ธรรมเหล่านี้เป็นอนัตตานะ”

ลักษณะเป็นเหมือนกับว่า ๒ เงื่อนไข อุตตากับอนัตตา เป็นลักษณะ ๒ เงื่อนไข ธรรมเหล่านี้เป็นสมมุติเป็นอนัตตา จากนั้นมันมันไปเลย เป็นลักษณะอย่างนั้นนะ ถ้าเป็นมะพร้าวก็ ๒ หน่อ มันคว่ำไปเลยเป็นลักษณะอย่างนั้น

● หลวงตาเมตตาให้ถ่ายภาพเพื่อเป็นแบบอย่างในการเดินจงกรม ●

เมื่อสติปัญญาหยั่งทราบจิตที่ถูกอวิชชาครอบงำอยู่นั้นว่า **“เป็นสมมุติที่ควรปล่อยวางโดยง่ายเดียว ไม่ควรยึดถือเอาไว้”**

หลังจากความรู้ที่ผุดขึ้นบอกเตือนสติปัญญาผู้ทำหน้าที่ตรวจตราอยู่ขณะนั้นผ่านไปครู่เดียว

จิตและสติปัญญาเป็นราวกับว่าต่างวางตัวเป็นอุเบกขามัชฌิมา

ไม่กระเพื่อมตัวในการทำหน้าที่ใด ๆ ในขณะนั้น

จิตเป็นกลาง ๆ ไม่จดจ่อกับอะไร ไม่เผลอส่งใจไปไหน

ปัญญาก็ไม่ทำงาน สติก็รู้อยู่ธรรมดาของตนไม่จดจ่อกับสิ่งใด

ขณะจิต สติ ปัญญา ทั้งสามเป็นอุเบกขามัชฌิมานั้นแล

เป็นขณะที่โลกธาตุภายในจิต อันมีอวิชชาเป็นผู้เรื่องอำนาจ ได้กระเทือนและขาดสะบั้นบรรลัยลงจากบัลลังก์คือใจ กลายเป็นวิสุทธิจิตขึ้นมาแทนที่

ในขณะเดียวกันกับอวิชชาขาดสะบั้นนั้นแหละแตกกระจายหายซากลงไปด้วยอำนาจสติปัญญาที่เกรียงไกร

ขณะที่ฟ้าดินถล่มโลกธาตุหวั่นไหว (โลกธาตุภายใน) แสดงมหัศจรรย์ขั้นสุดท้าย ปลายแดนระหว่างสมมุติกับวิมุตติตัดสินความบนศาลสถิตยุติธรรม โดยวิมุตติญาณทัสสนะเป็นผู้ตัดสินคู่ความโดยฝ่ายมัชฌิมาปฏิบัติ มรรคอรียสัจเป็นฝ่ายชนะโดยสิ้นเชิง ฝ่ายสมุทัยอรียสัจเป็นฝ่ายแพ้นอกแบบหามลงเปล ไม่มีทางฟื้นตัวตลอดอนันตกาล ลึนสุดลงแล้ว

เจ้าตัวเกิดความอัศจรรย์ล้นโลก อุทานออกมาว่า **“โอโฮ! ๆ อัศจรรย์จริงหนอ ๆ แต่ก่อนธรรมนี้อยู่ที่ไหน ๆ มาบัดนี้ธรรมแท้ ธรรมอัศจรรย์เกินคาด (เกินโลก) มาเป็นอยู่ที่จิต และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตได้อย่างไรและแต่ก่อนพระพุทธเจ้า พระสงฆ์สาวกอยู่ที่ไหน มาบัดนี้องค์สรณะที่แสนอัศจรรย์มาเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจิตดวงนี้ได้อย่างไร โอโฮ! ธรรมแท้ พุทธแท้ สังฆะแท้เป็นอย่างนี้หรือ ไม่อยู่กับความคาดหมายดินแดนใด ๆ ทั้งสิ้น แต่เป็นความจริงล้วน ๆ อยู่กับความจริงล้วน ๆ อย่างเดียว”**

(รากแก้วของศาสนา หน้า ๔๕๑-๔๕๒ และ เข้าสู่แดนอวกาศของจิตของธรรม หน้า ๗๐-๗๑)

● ๑. พระพุทธรูปปางเลไลย์อยู่ด้านหน้าทางจกรมของหลวงตา ๒. บริเวณทางกรมเป็นสถานที่หลวงตาบรรลุมรรคมรรณ ●

หมื่นโลกธาตุนั้นไหว

อญจ ทสสทสี่ โลกธาตุนั้นไหว โลกธาตุนั้นไหว สกมปิ สกมปิ สกมปิ มีความสะเทือนสะท้านทั่วถึงกันหมดเลยในหมื่นโลกธาตุนั้น อำนาจานุภาพความสว่างไสวของเทวดาทั้งหลายทั้งแดนโลกธาตุนั้นไม่มีอำนาจของเทวดาตนใดจะเสมอเหมือนอำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้าตรัสรู้แล้วกระจำงแจ้งขึ้นมาในเวลานั้น

แต่เมื่อธรรมนั้นกระจำงขึ้นมาภายในใจเรา ซึ่งเป็นธรรมประเภทเดียวกัน รู้
อย่างเดียวกัน เห็นอย่างเดียวกันแล้วจะไปทูลถามผู้ใด

แม้พระพุทธเจ้าประทับอยู่ข้างหน้า พุฒแล้ว สารุ! ไม่กราบทูลหรือไม่ทูลถาม
ท่านให้เสียเวลา เพราะคำว่า สนฺทิฏฺฐิโก ที่รู้เองเห็นเองนั้น เป็นธรรมที่ประกาศด้วย
ความเลิศเลอสุดยอดแล้ว

นี่เราก็ก็นึกแล้วประจักษ์ใจประหนึ่งว่า แดนโลกธาตุนั้นไหวไปหมด

ในขณะที่กิเลสตัวดั่งเงาจิตใจมาตั้งกับตั้งกลับ ตัวพาให้เกิดให้ตาย เพียงเราคน
เดียวนี้ การเกิดตายของเรา หากว่าเอาประเทศไทยเป็นป่าช้าแล้วนะ

ร่างกายของหลวงตาบัว เพียงคนเดียวนี้ ไม่มีที่ใดที่จะเก็บจะวางศพของตัวเอง
มากไหม พิจารณาสิ!

เพราะมันเกิดมันตายมันเกิดมันตายมา ไม่มีเจือต้นเจือปลาย

จนกระทั่งคืนวันนั้น เป็นวันตัดสินขาดสะบั้นไประหว่างป่าช้าคือความเกิดตาย
กับใจของเราที่บริสุทธิ์หลุดพ้นแล้วจากความเกิดตาย ใจกระจำงแจ้งขนาดนั้นแล้ว
โลกธาตุนั้นไหวได้ยังงี้ กิเลสมันหนักหนาไหน ฟังซิ

หลังจากนั้นแล้วความสว่างจําครอบโลกธาตุนั้นปรากฏขึ้นในใจดวงเดียวที่เคย
มืดบอดมากี่กัปกี่กัลป์ นี่แหละความสว่างกระจำงแจ้งขึ้นมา โดยไม่ต้องไปทูลถาม
พระพุทธเจ้าเลยเพราะหายสงสัยทุกอย่าง นี่เรียกว่า “จิตมีความสว่าง กระจำงแจ้ง
ครอบโลกธาตุนั้นแล้ว”

(วัดป่าสาละวัน ๒๓ สิงหาคม ๒๕๔๒)

แต่ถ้าว่า “ธรรมชาติ” เข้ากันได้สนิทหมด

ถึงกับน้ำตาร่วง ร่วง ๒ อย่าง

๑) ร่วงด้วยความสลดสังเวชภาพชาติแห่งความเป็นมาของตนหนึ่ง

๒) ร่วงเพราะความอัศจรรย์ในพระพุทธเจ้า พระสาวกทั้งหลายที่ท่านหลุดพ้นไปแล้ว ท่านก็เคยเป็นมาอย่างนี้หนึ่ง

เกิดสลดสังเวชในหนหลังที่เคยคาดอวิชาว่า เป็นเหมือนเสือโคร่งเสือดาว เหมือนยักษ์ เหมือนผี แต่เวลาพิจารณาเข้าไปเจออวิชาจริง ๆ แล้ว กลับเป็นนางงามจักรวาล เป็นเพชร เป็นพลอย เป็นสิ่งที่อัศจรรย์มีค่ามากโดยไม่รู้สีกตัว

(อบรมพระ เข้าพรรษา ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๒)

ย้อนดูปฏิบัติ

เบื้องต้นที่เป็นทั้งนี้เพราะจิตยังไม่ได้คิดในแง่ต่าง ๆ ใ้กว้างขวางออกไปถึงปฏิบัติ เครื่องดำเนิน จึงได้ย้อนกลับมาพิจารณาทบทวนกันอีก

ทั้งฝ่ายเหตุคือปฏิบัติ ทั้งฝ่ายผลที่ปรากฏในปัจจุบัน

ถ้าธรรมชาตินี้เป็นสิ่งที่สุดวิสัยที่คนอื่น ๆ จะรู้ได้แล้ว เราทำไม่ถึงรู้ได้

เราก็เป็นคน ๆ หนึ่งเหมือนกับมนุษย์ทั่ว ๆ ไป เรารู้ได้เพราะเหตุใด ก็ย้อนเข้ามาหาปฏิบัติ พิจารณากระจายออกไปจนได้ความชัดเจนยอมรับว่า “ถ้ามีปฏิบัติคือข้อปฏิบัติแล้วก็ต้องได้รู้แบบนี้”

ท่านผู้ใดบำเพ็ญข้อวัตรปฏิบัติให้สมบูรณ์เต็มภูมิดังที่พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนไว้แล้ว ธรรมชาตินี้ไม่ต้องมีใครมาบอก จะรู้เองเห็นเอง เพราะอำนาจแห่งมัชฌิมาปฏิบัติเป็นเครื่องบุกเบิกทำลายสิ่งที่ตรึงรังพันอยู่ภายในใจจะแตกกระจายออกไปหมด เหลือแต่ธรรมล้วน ๆ จิตล้วน ๆ ที่เป็นจิตบริสุทธิ์ จากนั้นจะเอาอะไรมาเป็นภัยต่อจิตใจ

แม้สังขารร่างกายจะมีความทุกข์ความลำบากแค่ไหน ก็สักแต่ว่าสังขารร่างกายเป็นทุกข์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะทับถมจิตใจให้บอบช้ำให้ขุ่นมัวได้เลย เพราะธรรมชาตินั้นไม่ใช่สมมุติ

ขั้นทั้งหมดนี้เป็นสมมุติล้วน ๆ ธรรมชาตินั้นเป็นวิมุตติ หลุดพ้นจากสิ่งก่ดขี่

ทั้งหลายซึ่งเป็นตัวสมมุติแล้ว แล้วจะเกิดความเดือดร้อนได้อย่างไร เป็นก็เป็น ตายก็ตาย เรื่องของขันธสลายลงไปตามสภาพของมันที่ประชุมกันเท่านั้น

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๕๕)

สยบโรคฝีดาษ

หลักใจก็คือหลักธรรม ออกมาจากหลักธรรมมาเป็นหลักใจ แล้วปฏิบัติตามนั้น ความร่มเย็นเป็นสุขก็มี บ้านน้อยเมืองใหญ่ถ้าที่ไหนมีศีลธรรม ที่นั้นสงบร่มเย็นดี

พูดอันนี้ก็ทำให้ระลึกถึงปีที่คนเป็นโรคฝีดาษ ฝีดาษนี้ได้เกิดขึ้น บ้านใหญ่ ๆ หลังคาเป็นร้อย ๆ บ้านแตกสาแหรกขาดหนีเข้าไปอยู่ในป่า

คนหนีตายนี้ไปอยู่ได้หมดทุกแห่ง ไม่ว่าพุ่มไม้ ไม่ว่าที่ไหน ๆ หาที่หลบที่ซ่อนตัวได้ยิ่งกว่าสัตว์ เวลาคนกลัวตายนี้ กลัวมากกว่าสัตว์ แตกบ้านแตกเมือง หมู่บ้านเดียว ตายวันละ ๑๔-๑๕-๑๖ ศพ

เราเดินรุดงค์เที่ยวผ่านไปหมู่บ้านนั้น กับโยม ๒ คน คนเขาบอกว่า “จะไปหมู่บ้านนั้นทำไม ที่นั่น มีแต่ป่าช้าฝีดาษ”

เรารู้ว่า “ตัวเรานี่แหละ เป็นปาชาคนเป็น ถ้าไปจะเป็นอะไร?”

เราผ่านเข้าไปตรงนั้น เห็นเขาตาย น่าสยดสยองกันทั้งบ้านทั้งเมือง

โยม ๒ คนที่ไปด้วยเกิดความกลัว เราจึงว่า “ไป! เราไม่พากลัวไม่ต้องกลัว ความตายมันอยู่กับเรา ไม่ได้อยู่กับที่นั่นที่นั่นแหละ ถ้าเรายังมีลมหายใจ แสดงว่าไม่ตาย เดินไปเลย ผ่านไปตรงนี้เลย”

มองดู ๒ ฟากทาง บ้านเรือนเป็นร้อย ๆ หลังคาไร้ผู้คน แดกหนึ่เข้าไปอยู่ตาม ป่าตามพุ่มไม้ ตามที่ไหน ๆ ตามกอไผ่กอผา ที่ไหนหลบซ่อนได้ไปอยู่หมด

นี่ละมันถึงได้มองเห็นชัดเจน เห็นจริง ๆ ประจักษ์ตา เขาก่อไฟเอาไว้ผู้ที่นอนตาย เฝือกองไฟก็มี ผู้ร้องครางอยู่ตามกองฟืนกองไฟก็มี เราปลุกกระต๋อมไว้หลังเล็ก ๆ ไป อยู่กับบ้านน้อย ๔ หลังคาเรือน เขาก็พากันแตกไปหาเรา

นี่ก็แปลกอยู่ณะธรรมของพระพุทธเจ้า เห็นประจักษ์ ไม่ใช่owodธรรม ไม่ใช่owod ตัวเอง เอาความจริงมาพูด นี่เราเห็นด้วยตา ไปก็ผ่านไปได้อย่างสบายไม่เป็นอะไรเลย

เราก้ไปวัดตอนเช้ากำลังจะฉันจังหัน พวกเขารุมเข้ามาถามว่า “เป็นยังงั้ท่าน ท่านสบายดีอยู่หรือ?”

“จะเป็นอะไร ไปหาอะไรมาให้เรากิน เรากำลังหิวข้าว อย่ามาถามเรื่องความเป็น ความตาย” เรารู้ว่าอย่างนี้

จากนั้นพวกนั้นก็รุมเข้ามา นี่ก็เป็นภาระหนักอยู่ รุมกันเข้ามาอยู่เต็มบ้านน้อย อยู่ตามร่มไม้ แต่ก้เดชะนะไม่เป็นอะไรแม้สักคนเดียว ผู้ที่วิ่งเข้ามาก็หายจากโรคฝีดาษ มั่นดลบันดาลอะไรนะ ธรรมของพระพุทธเจ้า

ใครเป็นแล้วเขาห้ามไม่ให้เข้าเป็นอันตรายเลย นี่มันยังรอดเข้ามาได้ มาอยู่เนั้นก้ จะทำยังงั้ ให้อยู่เนั้นแหละจะเป็นอะไรไป เราบอก ทำกระต๋อมให้เขาอยู่เสีย ไม่ให้ออกมาเที่ยว ก้เดชะนะไม่เป็นอะไรเลย ๒ คนนี้หายไม่ตาย แล้วพวกนั้นก็ไม่เป็นอะไร

ที่นี้ตอนจะจากเขาไปละสิ โอ้ย! น่าทุเรศจริง ๆ นะ ถึงเวลาเราจะเข้าป่าไปทาง ภูสิงห์ ภูวัว ไปเที่ยวป่าทางโน้นแหละ

เราไปคนเดียว ถึงเวลาจะไปร้องห่มร้องไห้เหมือนเด็กน้อยว่า **“จะมีที่พึ่งที่ไไหน ท่านจากไปแล้วก็หมดที่พึ่งเสียแล้ว”**

“ไม่หมดที่พึ่งทางใจ เอาพุทโธไว้นะ ให้จับพุทโธไว้ มืดมืดศาสดาอยู่ในหัวใจ
แล้วไม่เป็นไร ไม่ต้องกลัว นี่เราไป เราก็คงไปกับพุทโธ ก็ให้อยู่กับพุทโธนะ” เราก็คง
บอกอย่างนี้

..เดือนมิถุนายน บทเวลาเราย้อนกลับมา เราถามว่า “เป็นยังไงทางนี้”

เขาบอกว่า “สบายดีอยู่ ไม่เป็นอะไร” ตั้งแต่นั้นมา สบายหายหมด บ้านน้อย
ไม่เป็นไรสักคนเดียว

นี่แหละท่านทั้งหลาย อำนาจแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ของเล่น ๆ ดับ
ทุกข์เข็ญได้อย่างแท้จริง

(หลักธรรม-หลักความจริง หน้า ๒๑๐-๒๑๑)

၈

.....

ตั้งพักกลาง พุ่มมวงแล้ว เพื่อ
|
เสวยโภชนาหาร มิใช่เพื่อเสวยแต่
ตามหัตถ์เมือง ตลukkan ฟ้าขึ้น ฟ้า
วันนี้เป็นเรื่องน่าใจหาย เพื่อความ
รู้แจ้งโพธิธรรม จงปฏิบัติธรรมด้วย
ความเพียรจงๆ ปฏิบัติจนพบ
หลักธรรมที่แท้จริง

.....

● ภาพถ่ายหลวงตาที่วัดป่าสุทธาวาส หลังจากบรรลุนิกรรมได้เพียง ๑ วัน (๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๓) ●

พรมที่ ๑๗

(พ.ศ. ๒๔๙๓)

จำพรรษาที่วัดบ้านหนองผือ (วัดป่าภูกิริยัตตธรรมาวาส) ตำบลนาใน
อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร

ย้อนกลับหนองผือ

....เดือนเมษายน ปี ๒๔๙๓ ไปอยู่ในป่าในเขาที่อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย พอหลังจากนั้นก็กลับมาทางจังหวัดสกลนคร ขึ้นไปวัดดอยธรรมเจดีย์นั้น มั่นก็ เดือน ๖ แล้ว

จบกิจฟาดดินถล่มในคืนแรม ๑๔ ค่ำ ตรงกับวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๔๙๓ พอ เช้าวันหลังแรม ๑๕ ค่ำวันที่ ๑๖ จึงลงจากภูเขาวัดดอยธรรมเจดีย์ มายังวัดป่าสุทธาวาส

ท่านอาจารย์มหาทองสุขท่านเอาพัดมาใส่ให้เลย ท่านถามว่า

“เป็นยังไง เรียนหนังสือมาแทบล้มแทบตาย ได้เคยเห็นพัดมหาไหมล่ะ”

คือเราไม่เคยสนใจกับสิ่งเหล่านี้

เรียนท่านว่า “อู๊ย! กระผมไม่เคยสนใจกับมัน”

พอว่านั่นท่านก็ปิ๊บปิ๊บวิ่งเข้าไปเอาพัดในห้องท่านมาตั้งกึ่ง

“มหาบัว มาถ่ายรูป มหาทั้งคนไม่มีพัดยศติดบ่ามันมีอย่างหรือ เรียนมา แทบเป็นแทบตาย”

ท่านว่าของท่านเอง แล้วกุฏิก็จัดการของท่านเอง

“เฮ้! นั่งตรงนี้ นั่งให้เราถ่ายรูป ตั้งพัดยศไว้ข้างหลัง”

เราก็เฉย ทำตามท่าน นั่นละพัดยศท่านอาจารย์มหาทองสุข เอามาให้เรา ถ่ายรูป

● พระอาจารย์มหาทองสุก สุกิตโต ●

● พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต ●

หลังจากได้พักวัดสุทธาวาสกับพระอาจารย์มหาทองสุก ได้ ๒ คืน เรากับท่านเพ็ง (พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภริโต) ตั้งใจจะไปจำพรรษาที่ถ้ำอำเภวาริชภูมิ บ้านนาเชือก หุ่นเชือก จึงเดินทางไปที่นั่น ท่านเพ็งนี่เองคือผู้ที่เราบอกเป็นคนแรก เมื่อเราพ้นจากสมมุติทั้งปวงแล้ว

เพณิผู้เฒ่าทิดผาน คนบ้านหนองกุ้ง แกเคยไปหาเราที่วัดบ้านหนองผือบ่อย ๆ ทราบว่าเรามาแกจึงขึ้นไปหาเราที่ภูเขากำเภวาริชภูมิ ก็ไปเล่าสภาพของวัดป่าหนองผือให้ฟังว่า **“โอ้ย! น่าสลดสังเวช ดูสภาพหนองผือเหมือนบ้านร้างวัดร้าง แต่ก่อนพระเณร เหลืองอร่าม ๆ เต็มวัดตลอด มีหลวงปู่มั่นเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร ประชาชนญาติโยม ยิ้มแย้มแจ่มใส ทำบุญใส่บาตร เหมือนแดนสวรรค์อยู่ในบ้านหนองผือ**

พอท่านหลวงปู่มั่นล่วงไปแล้ว เวลานี้เหมือนวัดร้าง ชบเซาหมดเลย ยังเหลืออยู่แต่พระหลวงตา ๒-๓ องค์”

ฟังแล้วเราสะดุดใจอย่างแรง ไม่ถามไม่ตอบเลยพอแกพูดอย่างนั้น แกก็เล่าธรรมดา แกไม่รู้ที่เราเอาจริงเอาจัง ไปสะดุดเราอย่างไรบ้าง พอแกไปแล้ว ก็พิจารณาเต็มเม็ดเต็มหน่วยถึงบุญถึงคุณของบ้านหนองผือ เวลานี้จะกลายเป็นวัดร้าง ยิ่งไปกว่านี้พอตอนเช้าตื่นขึ้น ฉันเสร็จแล้ว ตัดสินใจบอกท่านเพ็งว่า **“ไป กลับหนองผือ”**

“อ้าว กลับไปยังไงอีก” ท่านเพ็งนิลยอย่างนั้น

“ท่าน..ไม่ได้ยินหรือ? เมื่อวานนี้เฒ่าทิดผานมาเล่าให้ฟังนั่นนะ”

“เขายังไงบ้าง”

“เราเล่าให้ฟังเหตุผล ท่านก็เข้าใจทันทีเพราะนั่งอยู่ด้วยกันในถ้ำ”

นี่ละเหตุที่ตัดสินใจกลับไป จวนเข้าพรรษา

พอไปถึงหนองผือตรงกับเดือน ๘ ขึ้น ๘ ค่ำ มีแต่พระแก่ ๆ ๒ - ๓ องค์จริง ๆ
จากนั้น ๑๕ ค่ำ ก็ประชุมเข้าพรรษา พอเห็นเราเข้าไป เรื่องก็กระจายออกไปข้างนอก
พระเถรจึงพากันหลังไหลเข้าไป

ปีนั้นจำพรรษาร่วม ๓๐ รูป ไล่เลี่ยกับปีพ่อแม่ครูจารย์อยู่ ๓๕ - ๓๖ รูป

พระเถรแน่นหนามั่นคง ดูเหมือน ๒๘ หรือ ๒๙ องค์ นั่นละถึงกลับมา
สนองคุณชาบบ้านหนองผือ

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๖)

พ่อตายพ่อยัง

...พอเรากลับมาจำพรรษาที่หนองผือ “ยายกั้ง” คนนี้สำคัญนะ ภาวนาดี แก่ก็
เข้ามาหาเราพร้อมกับหลานชื่อ “ตาพูด” แต่ไม่ค่อยอะไรกับเรามากเหมือนกับที่เคยคุย
กับพ่อแม่ครูจารย์มัน

ยายกั้งกระซิบหลานว่า

“ไอ้พูด! กูจะบอกมึง มึงอย่าพูดให้ใครฟังนะ นี่มึงรู้ไหมว่าพ่อตายพ่อยังนะ
นี่ ท่านมหาบัว มาจำพรรษาที่นี่แล้ว องค์นี้กับญาติท่านมันเป็นอันเดียวกันนะ ให้มึง
รู้เสีย ตั้งแต่นี้ต่อไปให้มึงรู้ ให้มึงอุปถัมภ์อุปฐากท่านให้ดีเหมือนหลวงปู่มัน คุณธรรม
อันเดียวกันเลย”

ไอ้หลานก็มากระซิบเราอีก เราถึงขบขันจะตาย แก่กระซิบหลานมึงอย่าบอกใคร
นะ ไม่บอกใครแต่ไปบอกหลวงตาบัวเสียเอง

ยายกั้งแก่งทางจิตใจ สมัยพ่อแม่ครูจารย์มันยังอยู่ แก่จะไปหาท่านในตอนเช้า
ตอนพระกำลังฉัน แก่ไปนั่งอยู่ข้างล่าง พอพระฉันเสร็จแล้ว แก่ก็ขึ้นไปโรงฉันไปคุย

● อัฐิคุณยายกั้ง เทพิน ที่วัดบ้านหนองผือ ●

ธรรมะกับพ่อแม่ครูจารย์มั่น

พวกพระทั้งหลายพากันรีบล้างบาตร แล้วค่อยมาแอบฟังคำพูดของแก อยู่ทางด้านหลังหอฉัน แกพูดอาจหาญตามหลักความจริงไม่สะทกสะท้าน

เวลาพวกทวยเทพทั้งหลายมาราบพ่อแม่ครูจารย์ที่หนองผือ หลังไหลมา เขามาทิศทางพระไม่อยู่นะ พวกทวยเทพทั้งหลาย เขาเคารพพระมาก คือเขาจะมาทางด้านไม่มีพระ ถ้าพระมากทางด้านไหน เขาจะไม่มาทางด้านนั้น เขาไม่มาสู่มสึ่มห้านะ พ่อแม่ครูจารย์บอกกับโยมยายกั้งพูดเข้ากันได้

ท่านบอกว่า “ทางด้านนี้พวกเทพมา ใครอย่าไปทำสู่มสึ่มห้านั้นนะ นอนก็เหมือนกันหลับครอก ๆ แครก ๆ ให้พวกเทพเขามาปลงธรรมสังเวชไม่ได้นะ ให้รักษามารยาท” พ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านพูดก่อน แล้วโยมยายกั้งนี้แกมาพูดแบบเดียวกัน

แกรู้จักคนอื่น แกเห็นจริง ๆ รู้จริง ๆ ใครสะอาดผ่องใสขนาดไหนแกเห็น เวลาแกมาเล่านี้ คือแกนิสัยตรงไปตรงมา พูดไม่กลัวใครเหมือนขวานผ่าซาก รู้อย่างไรพูดอย่างนั้น แกเป็นคนตรงไปตรงมา พวกพระก็สนุกฟัง

เก่งใหม่ละยายกั้ง เก่งมากนะ นี่ได้ทราบว่ **อัฐิของแกเป็นพระธาตุ** เราเชื่อว่า
งั้นเลย ยายกั้งนี้เราเชื่อแล้วแหละ

เพราะตอนนั้นแกเดินจงกรมนี้เอาไม้เท้าเดินอยู่บนกุฏิ หมายถึงความเพียรหม่น
อยู่ภายใน ต้องเปลี่ยนอิริยาบถให้ แกนั่งอยู่นานไม่ไหว ต้องเดิน เพราะอันนี้หม่นอยู่
ตลอด เราไม่ลืม

(วัดป่าบ้านตาด ๖ มิถุนายน ๒๕๔๘ และ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๐)

ป่วยหนักครั้งที่ ๒ “ตาย ๙๙%”

ขณะที่ย้อนกลับมาจำพรรษาที่หนองผือ ป่วยหนักปางตาย คือ มีคนนำยามาขาย
ยาขวดแบบนั้นเราก็ไม่เคยเห็นมาก่อน คนขายเขาว่าเขายู่กรมการแพทย์ โรงพยาบาล
นครพนม บอกจนกระทั่งห้อง ๗ นี่ละเวลาเป็นเหตุแล้วมันไม่ลืมนะ

วันที่เขามา เราก็ปิดกวาดไปถึงศาลา พอดีเขาก็มาถึงนั้น เราปิดกวาดพอดีเสร็จ
เรียบร้อยแล้ว แล้วก็เอาไม้กวาดไปวางไว้แล้วก็เลยขึ้นไปศาลา พอขึ้นไปเห็นเขาเปิดหีบออกมา
กระเป๋ของเขาเหล่านั้นละมียาหลายประเภท แต่ยาขวดนั้นมองไปบ๊ิ๊บมันสะเทือนใจทันทีทันใด

“โอ๊ย! ยาขวดนี้ฉันไม่ได้นะ ใครฉันตายนะ” เราว่าขึ้นะ รู้สึกเสียมารยาท เขา
หน้าซีด แห้งไปหมดละ ที่เราไปว่าเขาอย่างนั้น

จากนั้นแล้วเราค่อยพลิกใจใหม่ “ยาขวดนี้เป็นยาแก้อะไร” เราถาม

“ยาถ่าย ไม่เป็นอะไรละครับ พวกผมมียาห้าม” พวกเขายามันกล่อมคนแก่

เราจึงฉันทันทีธรรมดา พระองค์ละซ้อん ๆ ๆ พระท่านถ่ายธรรมดา พอถึง
สองทุ่มเขาเอายาห้ามมาห้าม พระท่านก็หาย โอ้เราก็ฉันทันทีกับเขา เวลายาห้ามมา
มันไม่ยอมหายซี ถ่ายเสียจนตั้งแต่นั้นจนกระทั่งถึงแปดโมงเช้า

...เรานั่งอยู่เขียงส้วม ถ่ายท้อง ๒๕ หน เกิดอาเจียนอย่างรุนแรง ๒ หน
ความแรงของมันทำให้เศษอาหารพุ่งจากนี้ไปติดฝาโน่น ร่างกายอ่อนลงทันที มันจะ
ตายอย่างเห็นได้ชัด อ่อนลง ๆ อย่างรวดเร็ว แล้วความรับผิดชอบของร่างกายส่วน
ต่าง ๆ ที่อยู่ในตัวของเรา ข้างล่างก็ขึ้นมา ข้างบนก็ลงไป ลงไปตรงกลาง

ความรับผิดชอบของจิตที่ชานออกไปตามร่างกายส่วนต่าง ๆ นี่หัดตัวเข้ามาอย่าง

รวดเร็วทีเดียว ตายไป ๙๙% เหลือเพียงเปอร์เซ็นต์เดียว แต่มันแปลกอยู่นะที่ไม่ล้ม
จากนั้นมาก็ปล่อยเลยหมด ร่างกายก็เป็นเหมือนท่อนไม้ท่อนฟืน ประสาทส่วน
ต่าง ๆ ดับหมด เป็นเหมือนท่อนไม้ไปหมด

เวทนาของกายที่มันเป็นอย่างสาหัสนั้น ก็พลันดับวูบ ไม่มีอะไรเหลือ

พอกายหมดความหมาย ทุกขเวทนาจึงหมดความหมาย ยังเหลือแต่ความรู้อัน
เดียวเท่านั้น ความรู้นั้น เราก็พูดไม่ถูกนะ คือตอนที่มันผ่องใส เราก็รู้ว่ามันผ่องใส แต่
ก่อนรู้กันทุกระยะ ๆ แต่ตอนนั้นคำว่า “ผ่องใส” หรือ “เศร้าหมอง” มันไม่มี

พอมันมี “สักแต่ว่ารู้” เท่านั้น สังขารมันยังใช้ได้อยู่นะ ความปรุงของจิตยัง
ใช้ได้อยู่ ทั้ง ๆ ที่ตา หู จมูก ลิ้น กายทุกส่วน มันหมดความหมายกลายเป็นท่อนไม้
ท่อนฟืนไปหมดแล้ว แต่ทำไมสังขารนี้อยู่ในวงจรมันปรุงได้ เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามัน
ปรุงได้ แต่ความปรุงอันนี้หรือมันเกี่ยวกับจิต เพราะปรุงออกมามันก็ออกมาจากจิต
สัญญาก็ออกมาจากจิต

ตอนมันหมดเข้ามาแล้วเรียบร้อยหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เหมือนยังเหลือเปอร์เซ็นต์
เดียว เรียกว่าเก้าสิบเก้าเปอร์เซ็นต์ ก้าวเข้ามาถึงเก้าสิบเก้าเปอร์เซ็นต์ พอหนึ่งร้อย

เปอร์เซ็นต์ ก็ดีดพับออกเลย ประโยคหลังประโยคสุดท้ายก็จิตเคลื่อนออก เแต่ยังไม่เคลื่อน เแต่มันปรุ่งได้ทั้ง ๆ ที่มีแต่ความรู้ที่สักระหว่างรู้

แล้วมีอันหนึ่งปรุ่งถามขึ้นมาว่า “หือ! จะไปเดี๋ยวนี้เชียวหรือ?”

มันปรุ่งตอบว่า “เฮ้อ! ไปก็ไป”

พอกำหนดจิตลงเหมือนกับว่าจะเสริมให้มันไป(ตาย) จะช่วยให้มันไปเลย “เฮ้อ! จะไปก็ไป” มันก็ตั้งท่าไป ตั้งหน้าไป แต่แล้วมันกลับไปสนับสนุนกัน พอจ่อจิตเข้าไป ตั้งท่าจะไป จ่ออยู่กับผู้รู้เท่านั้น ความรับผิดชอบของจิตนี้ชานออกไปอีก แทนที่มันจะไปกลับไม่ไป ทางนี้ก็ขึ้นมา ทางนั้นก็ลงไปข้างล่าง ลงไปทั่วสรรพางค์ ออกทั่วสรรพางค์ร่างกายอย่างรวดเร็วเลย

“หือ! ไม่ไปหรือ ไม่ไปก็อยู่สิ” วังนั้น

มันไม่เห็นเสียตายหึ่งหวงอะไรเลย เอ! มันก็คิดได้นี่นะ มันแปลกอยู่นะ สังขารนี้มันปรุ่งได้

พอความรู้ที่มันชานออกไปทั่วสรรพางค์ร่างกายแล้ว ตาก็เริ่มรู้ว่ามันผ้าฟาง หูก็เริ่มรู้เริ่มได้ยินเสียง พอความรับผิดชอบมันออกไปสู่อวัยวะส่วนต่าง ๆ ประสาทส่วนต่าง ๆ มันก็รับทราบของมัน

นี่ก็ทำให้คิดเหมือนกันว่า “คนเราถ้ามีสติดี ๆ จะทราบเวลาตาย”

คนเวลาจะตายจริง ๆ เวทนาจะดับหมด เวทนาไม่มีเหลือ จิตถึงจะเคลื่อนตัวออก

(๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘ และ หลักของใจ หน้า ๑๐๙)

สมมุติ-วิมุตติ

ความรู้ล้น ๆ นี้ เราพูดไม่ได้ว่าเป็นจุดอยู่ ณ ที่ใด ในร่างกายเรา

ทำไมจึงเรียกว่า **จิตเป็นสมมุติ** กับ **จิตเป็นวิมุตติ** เล่า มันกลายเป็นจิตสองดวง อย่างนั้นหรือ ไม่ใช่อย่างนั้น จิตดวงเดียวนั้นแหละที่มีสมมุติ คือกิเลสอาสวะครอบอยู่นั้น เป็นจิตลักษณะหนึ่ง แต่เมื่อได้ถูกชำระด้วยปัญญาจนจิตลักษณะนั้นแตกกระจายไปหมดแล้ว

ส่วนจิตแท้ ธรรมแท้ ที่ทนต่อการพิสูจน์ไม่ได้สลายไปด้วย สลายไปแต่สิ่งที่เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ที่แทรกอยู่ในจิตเท่านั้น เพราะกิเลสอาสวะ แม้จะละเอียด เพียงใดก็ตาม มันก็เป็น อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา และเป็นสมมุติอยู่โดยดี

เมื่อสิ่งนี้สลายไป จิตแท้เหนือสมมุติจึงปรากฏตัวอย่างเต็มที่ ที่เรียกว่า **วิมุตติจิต**

สิ่งนี้แลท่านเรียกว่า **จิตบริสุทธิ์** ขาดจากความสืบทอดเกี่ยวเนื่องใด ๆ ทั้งสิ้น เหลือแต่ความรู้ล้วน ๆ ที่บริสุทธิ์สุดส่วนอย่างเดียว

ความรู้ล้วน ๆ นี้ เราพูดไม่ได้ว่าเป็นจุดอยู่ ณ ที่ใดในร่างกายเรา

แต่ก่อนเป็นจุดเด่น รู้เห็นได้อย่างชัดเจน

สมาธิ เราก็อธิบายว่าอยู่ในท่ามกลางอก ความรู้เด่นอยู่ตรงนั้น ความสงบ เด่น อยู่ตรงนั้น ความสว่าง ความผ่องใสของจิต เด่นอยู่ตรงนั้นอย่างชัดเจน โดยไม่ต้องไปถามใคร บรรดาท่านผู้มีจิตสงบเป็นฐานแห่งสมาธิแล้วจะปรากฏชัดเจนว่า จุด ผู้รู้ เด่นอยู่ในท่ามกลางอกนี้จริง ๆ ทั้งสิ้น ไม่มีการถกเถียงกันว่าอยู่มันสมอง เป็นต้น ดังที่ผู้ไม่เคยรู้เห็นทางด้านสมาธิภาวนาพูดกันหรือถกเถียงกันเสมอในที่ทั่วไป

เวลาจิตนี้กลายเป็นจิตที่บริสุทธิ์แล้ว จุดนั้นหายไป จึงพูดไม่ได้ว่า จิตอยู่เบื้องบน เบื้องล่าง หรืออยู่สถานที่ใด เพราะเป็นความรู้ที่บริสุทธิ์ด้วย เป็นความรู้ที่ละเอียด สุขุมเหนือสมมุติใด ๆ ด้วย

แม้เช่นนั้นก็ยังแยกเป็นสมมุติมาพูดว่า **ละเอียดสุด** ซึ่งไม่ตรงต่อความจริงนักเลย

คำว่า **ละเอียดสุด** มันต้องเป็นสมมุติอันหนึ่ง

จึงพูดไม่ได้ว่าอยู่สูงอยู่ต่ำ มีจุดมีต่อมอยู่ที่ไหน ไม่มีเลย มีแต่ความรู้เท่านั้น ไม่มีอะไรเข้าไปแทรกซึม แม้จะอยู่ในธาตุในชั้น ซึ่งเคยคลเคล้ากันมาก่อนก็ไม่ใช่เช่นนั้นอีกแล้ว กลับเป็นคนละโลกไปแล้ว

ทราบได้อย่างชัดเจน ชั้นก็เป็นชั้น จิตก็เป็นจิต กายก็เป็นกาย เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่มีอยู่ภายในร่างกายนี้ก็เป็นชั้นแต่ละอย่าง ๆ

ส่วนเวทนาในจิตนั้นไม่มี นับแต่จิตได้หลุดพ้นกิเลสทั้งมวลไปแล้ว

ความบริสุทธิ์ไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน

บรรดาพระอรหันต์ชีณาสพทั้งหลาย นับตั้งแต่พระพุทธเจ้าลงมาเสมอกันด้วยความบริสุทธิ์ ดังที่ท่านพระอาจารย์มั่นแสดงเรื่องนิมิตว่า “พระพุทธเจ้าในครั้งพุทธกาล ท่านเคารพกันอย่างไร?”

ปรากฏในนิมิตบอกว่า “บรรดาพระสงฆ์สาวกทั้งหลายหลังไหลมา พระพุทธเจ้าก็เสด็จมา ใครมาถึงก่อน นั่งก่อนเป็นลำดับ ๆ ตามที่มาถึงก่อนถึงที่หลัง ไม่ได้คำนึงถึงอาวุโสกัน พระพุทธเจ้าเสด็จมาที่หลัง ก็ประทับอยู่ทางท้ายสงฆ์นั้น”

ท่านพระอาจารย์มั่นเกิดปริวิตกขึ้นมาว่า “เพราะเหตุไร จึงเป็นอย่างนั้น? ความเคารพกันครั้งพุทธกาลเป็นอย่างนี้หรือ?”

ก็รู้ขึ้นมาทันทีว่า “นี่คือ **“วิสุทธิธรรม”** เสมอกันอย่างนี้ ไม่ว่าใครมาก่อนมาหลัง นั่งตามลำดับที่มา คือ เป็นความเสมอภาคไม่ว่าผู้น้อยผู้ใหญ่ อาวุโส ภัณฑะ เพราะความบริสุทธิ์เสมอกัน”

ท่านพระอาจารย์มั่นปริวิตกว่า “ถ้าเคารพตามสมมุติแล้ว ความเคารพกันของท่านเป็นอย่างไรวะ?”

“ท่านพลิกพริบเดียวเท่านั้น พระพุทธเจ้าประทับอยู่ตรงหน้าแล้ว บรรดาสาวกเรียงตามลำดับลำดับ นี่คือการเคารพกันโดยทางสมมุติ ความเคารพในทางสมมุติเป็นอย่างนี้ นี่ตาม อาวุโส ภัณฑะ อย่างนี้ ท่านแยก ทั้งวิมุตติ ทั้งสมมุติ ให้เห็นอย่างชัดเจน”

การเคารพกัน ก็ไม่มีอะไรจะนิมนวลยิ่งกว่าท่านผู้สิ้นกิเลสเคารพกัน ไม่เป็นพิธีรีตอง ไม่เป็นอะไร ๆ เลห์ ๆ เหลี่ยม ๆ เหมือนกับคนที่มิกลิสทำต่อกัน ท่านเคารพกันอย่างถึงใจ เคารพคุณธรรม เคารพความจริง การเคารพความจริงด้วยความจริงภายในใจนี้ ท่านจึงทำได้สนิท

ส่วนปุถุชนจำพวก **“ชนดะ”** เวลาแสดงออกทางมารยาทนั้น ดูสวยงาม แต่งาม ในลักษณะตกแต่ง ไม่ใช่ตัวจริงออกมาจากของจริงคือธรรมแท้ แต่ภายในมันแข็งทื่อ ไม่เหมาะสมกับอาการภายนอกที่อ่อนโยนในการแสดงออก

ฉะนั้นโลกจึงลุ่ม ๆ ดอน ๆ สูง ๆ ต่ำ ๆ ไม่สม่ำเสมอเหมือนกับความจริง ที่เป็นออกมาจากความจริงแท้

พ่อแม่ครูจารย์มั่น ท่านเคยเทศน์ในท่ามกลางสาธุศิษย์บ่อยครั้งว่า

“ธรรมของพระพุทธเจ้าแม่จะเป็นของจริง

แต่เมื่อสิ่งสถิตอยู่กับปุถุชน ธรรมนั้นก็กลายเป็นธรรมปลอม

**ครั้นสิ่งสถิตอยู่กับพระอรหันต์ จึงเป็นของจริงตามส่วนแห่งธรรมและภูมิของผู้
บรรลู่”**

คนที่รู้จักธรรมพอง ๆ ปลา ๆ กับคนที่ไม่รู้จักรัทธิเสียเลย คนเหล่านี้จะไม่สามารถรู้ธรรมว่าเป็นของจริงหรือของปลอมได้เลย

แต่คนที่รู้จักธรรมแท้ พร้อมทั้งที่เกิดขึ้นแห่งธรรมและที่ดับแห่งธรรม โดยความรอบคอบด้วยปัญญาและพร้อมทั้งความไม่ถือมั่นในธรรม

ผู้นี้เองจะสามารถรู้จักรัทธิที่แท้จริงหรือธรรมปลอม ในเมื่อธรรมสิ่งสถิตอยู่กับบุคคลนั้น ๆ ได้อย่างชัดเจน

((ธรรมชุดเตรียมพร้อม หน้า ๓๔๗-๓๔๘ และ
ธรรมคู่แข่งขัน ธรรมสามัคคี หน้า ๔๐, ๑๓ มกราคม ๒๕๐๑))

วาดภาพ วิจิตรบรรจง
๕ ๕ ๕ ๕ ๕

.....

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงมีพระกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ
พระราชทานบำเหน็จรางวัลแก่
ข้าพระพุทธเจ้าและข้าพเจ้าทั้งหลาย
ที่ได้นำเอาหนังสือพิมพ์
และหนังสือพิมพ์อื่น ๆ
มาพิมพ์และจำหน่าย
เป็นประโยชน์แก่
ประชาชน

.....

พรมที่ ๑๘-๒๑

(พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๔๙๗)

จำพรรษาที่วัดห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร

กรรมฐานยุคห้วยทราย

ออกจากหนองผือแล้วเราก็ไปห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหาร หมูเพื่อนก็ติดตามไปด้วยตั้งมากมาย ไปอยู่ที่นั่นถึง ๔ ปี พระเณรก็มากอยู่อย่างนั้นละ อยู่ตามบ้านเล็กบ้านน้อยเหมือนกัน สำนักเราจริง ๆ อยู่ประมาณ ๑๐ กว่าองค์ ไม่มากนัก (รากแก้วของศาสนา หน้า ๑๕๙)

จากหนังสือ “หลวงปู่ศรี มหาวิโร พระผู้มากล้นด้วยบุญบารมี” ตอนหนึ่งว่า...

“...ท่านอาจารย์มหาบัว ท่านอยู่ในวัยหนุ่ม ร่างกายแข็งแรง ปราดเปรียว ทำความเพียรเป็นแบบอย่างในทุกอิริยาบถเป็นที่พึ่งอันมั่นคงของพระเณรเหมือนอย่างที่ท่านพระอาจารย์มั่นสั่งลาก่อนปีที่ท่านจะนิพพานว่า

“เมื่อเราตายให้หมู่เพื่อนฟังมหาบัว”

ท่านเข้มงวดกวดขันกับพระเณรที่ไปปฏิบัติกับท่านมาก ยามคำคั้น ท่านจะเดินตรวจพระเณรในวัดโดยไม่ใช้ไฟฉาย ตรวจดูว่า รูปไหนทำความเพียรเจริญสมาธิภาวนา รูปไหนไม่ทำความเพียรแผดเผากิเลส ถ้ามองเห็นจุดไฟอยู่ท่านจะไม่เดินเข้าไป ถ้ารูปใดดับไฟท่านจะเดินเข้าไปได้ถูกกฎระเบียบ ๆ แล้วฟังเสียงว่า นอนหรือว่าปฏิบัติสมาธิภาวนา เพราะถ้านอนหลับเสียงหายใจจะดังแรงแล้วออกมา เพราะบรรยากาศยามคำคั้นเงียบสงัด

ในสมัยนั้นสมณะสันโดษมาก กระโถนใช้กระบอกล้างไม้ไฟ เสนาสนะกุฏิกันด้วยใบตองและฟาง แม้กุฏิท่านอาจารย์มหาบัวเองก็ยังเป็นฟากมุงด้วยหญ้าคา ประตูหน้าต่างทำเป็นวงฝาแถบต้องผลักไปมา หรือเวีกออกแล้วก็ค้ำเอา

พ่อแม่ครูอาจารย์

● พระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร ●

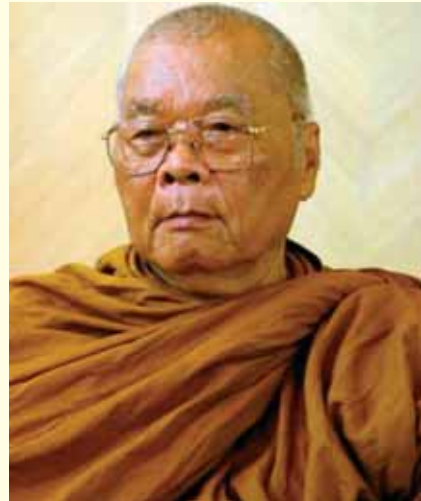
● หลวงปู่หล้า เขมปัตโต ●

● หลวงปู่ศรี มหาวิโร ●

● พระอาจารย์สุพัฒน์ สุขกาโม ●

● พระอาจารย์บุญเพ็ง เขมาภิรโต ●

● หลวงปู่บุญมี ปริบุญโญ ●

● หลวงปู่เพียร วิริโย ●

● หลวงปู่ลี กุศลธโร ●

● หลวงปู่คำตัน จิตธมฺโม ●

● พระกรรมฐานยุคห้วยทราย ที่เคยอยู่กับหลวงตา ●

● หลวงปู่มหาบุญมี สิริธโร
เป็นพระเถระที่เคยอยู่ร่วมกับหลวงตาที่ห้วยทราย ●

ข้อปฏิบัติที่ท่านถือเคร่งในยุคนั้นคือ ปฏิบัติอย่างหยาบ ๆ ห้ามนอนก่อน ๔ ทุ่ม ถ้าใครนอนก่อน ๔ ทุ่ม ต้องตื่นขึ้นมาทำความเพียรก่อนตี ๔ ถ้าผิดจากนี้ ได้ตักเตือนถึงสามครั้ง ถ้าทำไม่ได้ท่านจะไล่หนีจากวัดทันที

พระกรรมฐานยุคห้วยทรายโดยท่านอาจารย์มหาบัวเป็นผู้นำ ปฏิบัติทอดแบบมาจากท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ยุคหนองผือทุกอย่าง ท่านดีและเช่นพระเถระโดยมิเห็นแก่หน้า พากเพียรเป็นอย่างมาก วันคืนที่ผ่านไปล้วนแต่ประกอบจิตตภาวนาในอิริยาบถทั้ง ๔ ยืน เดิน นั่ง นอน ประกอบความพากเพียรด้วยสติปัญญาตลอด

มองไปทางด้านใดเห็นพระเถระต่างเร่งความเพียร เหมือนว่าจะสิ้นกิเลสกันไปหมดทุกคน กิริยาแห่งความขี้เกียจขี้คร้านไม่มีให้เห็นทุกรูปทุกนามต่างก็เร่งความเพียรเหมือนจะสิ้นกิเลสในวันนี้หรือพรุ่งนี้

เรื่องอาหารการขบฉัน ชาวบ้านเขามีอะไรเขาก็ถวายตามมีตามเกิด อย่างเช่น กบ เขียดเพียงตัวเดียว แบ่งใส่บาตรพระเถระได้ถึง ๔ รูป มะเขือลูกเดียวเขาจะแบ่งใส่บาตรพระเถระได้ถึง ๔ รูป

ในยามแห้งแล้ง น้ำในบ่อก็เหือดแห้ง ต้องเดินไปตักถึง ๓ กิโลเมตร

น้ำปานะก็ได้อาศัยแก่นไม้ รากไม้ ตามธรรมชาติ ให้เถรนำมาต้มให้ฉัน นาน ๆ ที่จะมีน้ำอ้อยสักก้อนหนึ่ง

โปรคแม่ชีแก้ว

จากหนังสือ “พระธุดงค์เจดีย์ เจดีย์แห่งพระอรหันต์” ได้บันทึกไว้ว่า...

ในปี พ.ศ. ๒๔๙๓ คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ นิ่งภาวนาได้เกิดนิมิตเห็นว่ามีเดือนตกลงมาที่วัดป่าบ้านห้วยทราย จากนั้นดวงดาวที่ล้อมรอบก็ตกลงมาด้วย คุณแม่ชีแก้วก็พยากรณ์ว่า จะมีครูบาอาจารย์องค์สำคัญและพระสงฆ์ไม่ต่ำกว่า ๑๐ รูปมาที่บ้านห้วยทราย ต่อมาไม่นานหลวงตาพระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ได้เดินทางธุดงค์นำคณะพระธุดงค์ ได้แก่ หลวงปู่สิงห์ทอง หลวงปู่เพียร หลวงปู่บุญเพ็ง เป็นต้น ก็ได้เดินทางมาที่บ้านห้วยทรายจริง ๆ ดั่งนิมิตของท่าน ทำให้ท่านเกิดความปีติยินดีเป็นอย่างมาก เพราะจะได้พบพระอาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบมาเป็นครูบาอาจารย์สั่งสอนท่าน ดังที่หลวงปู่มั่นได้บอกไว้ ในเวลานั้นนับได้ว่าเป็นมงคลกาลอีกสมัยหนึ่ง ของชาวบ้านห้วยทราย

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน สามารถสอนการสยบจิตและพลิกจิตคุณแม่ชีแก้วได้ที่ถ้ำนกแอ่น หัวเขاب้านห้วยทราย อำเภอคำชะอี จังหวัดมุกดาหารในบทรธรรมที่ว่า

...ห้ามส่งจิตออกรู้ข้างนอก ให้ย้อนจิตเข้ามาพิจารณาข้างใน

...ตอนแรกคุณแม่ไม่ยอมทำตาม หลวงตาก็ไล่ตะเพิดลงจากภูเขาทุกครั้ง

...ในที่สุดคุณแม่ได้คิดว่า “...เราเคารพนับถือท่านเป็นครูบาอาจารย์ แล้วทำไมเราจะไม่เชื่อท่าน นั้นแสดงว่าเราใช้ไม่ได้”

จากนั้นต่อมา..คุณแม่ทำความเพียรภาวนาอย่างหนัก ไม่ยอมส่งจิตออกรู้ข้างนอก เดินจงกรมตลอดคืน จนรู้สึกเหนื่อยจึงได้นั่งพักที่แคร่ไม้ไผ่ที่ตนพะยอมแล้วเอนตัวลงนอน คิดว่า จะพักผ่อนแล้วจึงจะไปนั่งข้าว ก็รู้สึกว่า มีเสียงครื้น ๆ เหมือนฟ้าผ่าแคร่ที่นอนอยู่ทักลง และมีเสียงพูดขึ้นมาว่า “ชีณา ชาดิ ลิ่นชาดิแล้ว”

คุณแม่ชีแก้วน้ำตาไหลพรากด้วยความตื่นตันใจ ถึงคราวประหารกิเลสในวันศุกร์ แรม ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ตรงกับวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๔๙๕ ขณะนั้นคุณแม่ชีแก้วมีอายุ ๕๑ ปี

● คุณแม่ชีแก้ว เสียงล้ำ ●

ในเรื่องนี้เองหลวงตามหาบัวได้เล่าหลายครั้งหลายหนว่า “ผู้เฒ่าแม่แก้วอัธยาศัยเป็นพระธาตุแล้ว ผู้เฒ่านี้ถ้าพูดตามหลักความจริง ก็ผ่าน (สิ้นกิเลส) มาหลายปีแล้วนี่นะ ถ้าจำไม่ผิดเราว่า ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๙๕ โน่น นานเท่าไร”

● (จากซ้าย) ท่านพ่อเพื่อง โชติโก หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ไม่ทราบนาม ●

นิมิตว่า “เราได้เหาะขึ้นไปเข้าเฝ้าพระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ ซึ่งประทับอยู่บน
พระแท่นอันกว้างขวาง จากนั้นพระพุทธเจ้าทั้งหลายได้กลายเป็นพระพุทธรูปทองคำ
เหลืองอร่ามแท่งองค์จริง ได้สร่งน้ำพระพุทธเจ้าเหล่านั้นด้วยน้ำอบน้ำหอม

เมื่อเหาะลงมาเห็นมีประชาชนแน่นขนัดไปหมด จึงได้เหาะประพรมน้ำมนต์
ให้ประชาชนเหล่านั้น น้ำมนต์ได้พุ่งแตกกระจายกระเซ็นกระสายออกจากปลายนิ้ว
มือและฝ่ามือไปอย่างรวดเร็วโดยทั่วถึงทุก ๆ คน

ขณะเหาะได้มองลงมาเห็นโยมแม่รออยู่ข้างล่าง โยมแม่ถามว่า

“ลูก...จะไปแล้วหรือ จะไม่กลับหรือ”

เราก็ตอบว่า “เมื่อเสร็จธุระนี้จะกลับ แม่รออยู่นี้แหละ”

พอประพรมน้ำมนต์ให้ประชาชนเสร็จแล้วก็เหาะลงมา เห็นโยมแม่ปู่เลื้อรอไว้
เราก็ตะโลงไปหน้าบ้านลงไปนั่งสอนธรรมโยมแม่

จากหนังสือ มหัตศรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ ได้บันทึกไว้ว่า ...แม้กาลเวลาผ่านมา
ช้านาน นิมิตต่าง ๆ ของหลวงตาได้ถูกบันทึกไว้ในหนังสือเล่มแล้วเล่มเล่าของท่าน
โดยที่ทุกคนไม่ทราบความหมายของนิมิตนั้น

● หลวงตาประพรมน้ำมันต์บนทองคำที่มอบเข้าสู่คลังหลวง ●

มาบัดนี้มิใช่เรื่องบังเอิญ แต่เป็นเรื่องจริงที่น่าจะเป็นเครื่องส่องแสงให้เห็นถึงการที่ท่านจะได้มาช่วยยกชาติบ้านเมืองให้พ้นจากหล่มลึก คือกิเลสตัณหา ความทะยานอยากและความจน เป็นนิमितกระตุ่นเตือนถึงความเป็นผู้นำพาพี่น้องชาวไทยทั้งหลายชนทองคำเข้าสู่พระคลังหลวง ยกพระพุทธเจ้าเป็นใหญ่ โสภณสงครุณามความดีเข้าสู่จิตใจประชาราษฎร์ สอนเขาให้ละทางแห่งความเลื่อม เพียรพยายาม เพิ่มพูนแนวทางแห่งความเจริญ สร้างผืนแผ่นดินให้เป็นแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง

นิมิตว่า พระพุทธเจ้าทั้งหลายกลายเป็นพระพุทธรูปทองคำนั้น หมายถึง ท่านเอาพระพุทธศาสนานำทางสว่างให้ประชาชนคนไทยได้สร้างมหาทานอันยิ่งใหญ่ เป็นประวัติศาสตร์ชาติไทยซึ่งไม่เคยมีใครทำมาก่อน

นิมิตว่า ประพรมน้ำมันต์ให้ประชาชนนั้น ก็คือ สายธารแห่งความกรุณามหาทานอันยิ่งใหญ่ได้หลั่งรินทั่วแผ่นดินไทย เป็นประดุกน้ำมันต์อันศักดิ์สิทธิ์หล่อเลี้ยงกายจิตของคนทั้งชาติ ได้อาบดื่มกินไปสิ้นกาลนานฯ

(หลวงตามหาบัว มหัทธรรมมหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๔๔)

ต้องบวชโยมมารดา

นิมิตแปลกตึ้นะ นิมิตอันนี้มีแปลกแต่ต้องได้ชม ถ้างนิมิตได้แสดงให้เห็นชัด ๆ อย่างนั้น มันไม่ค่อยผิดค่อยพลาดเท่าไร ผมมาพิจารณาดูเรื่องเกี่ยวกับโยมแม่ ภาวนา อยู่นิมิตปรากฏเกี่ยวกับโยมแม่ ถ้าเราไม่ได้เอาโยมแม่บวชจะไม่ได้ะมันเกี่ยวกัน อย่างไร จะต้องให้โยมแม่บวช แล้วจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ตามนิมิตตามความเป็นในสิ่งนี้ ต้องเป็นอย่างนั้น ๆ ไม่สงสัย แล้วเป็นจริง ๆ ตามนั้น เราจึงไม่มีอะไรคิด เพราะเป็นไปตามที่คิดไว้แล้ว มันก็ได้ตั้งสำนักนี้ว่ายังงี้ แต่ก่อนผมไม่มีสำนักนี้ ตามนิสัยเราอยู่ที่ไหนเราก็ออยู่ของเรา ไปของเราสบาย ออกพรรษาแล้วหายเจียบ ๆ ไปอย่างสบาย หายห่วงเหมือนนกมีแต่ปีกกับหางเท่านั้น

อันนี้มาเอาโยมแม่บวชจะต้องเป็นอย่างนั้น ๆ แล้วก็เป็นอย่างว่าจริง ๆ พระพุทธเจ้าเราไม่มีทางแก้ไข เพราะพิจารณาทราบไว้แล้วตั้งแต่โน้น เอามือเขียนจะเอาตีนลบได้ ยังงี้ ถ้าไม่เอาโยมแม่บวชนี้เห็นจะไม่แล้วกันแน่ แต่โยมแม่ก็บวชได้อย่างง่ายดาย โยมแม่ก็ยิ้มเอaley เนอะ! มันก็เป็นไปตามนั้น

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๑๔๗)

หลงตากับหนู

ตอนนั้นเราอยู่ห้วยทราย เราจะพูดเรื่องหนู เราก็ตัวเท่าหนูตัวหนึ่งมันก็ทำให้แปลกใจเหมือนกัน มันเป็นอย่างนี้ หรือว่าแมวนี้มีหุทิพย์ตาทิพย์ ในห้องนั้นเอาหมอนแขวนไว้ ที่แขวนก็เพราะกลัวหนูจะกัดนั่นเอง ถึงเอาเชือกมาผูกหมอนนี้แขวนเอาไว้ ก็หนูนี้แหละขึ้นไปกัดเชือกขาดตกลงมา แล้วหนูอีกนั้นแหละเป็นผู้ขยำหมอนแหลกหมด เราไปเห็นเข้า จึงพูดว่า

“แม่มันไปไหน ดงนี้ไม่มีแมวเธอ ทำไมหนูถึงได้พิลึกนักหนา หนูมันมาทำลายศาสนาแหลกหมดแล้วนี่เห็นไหม ในห้องนี้นะ” เราวางั้น

พอดีตอน ๕ โมงเย็นมันแปลกอยู่นะ เณรไปบอกว่า

“ที่ครูอาจารย์ถามหาแมว เรียกหาแมวเมื่อเช้านี้ มันมาจริง ๆ แล้วนะ”

“มันมาอยู่ไหนล่ะ” “มันมาอยู่ใต้ห้องเก็บหมอนนั่นแล้ว” เณรตอบ

เรากลับ “เอ๊ะ! ทำไม มันมาได้ยังไง”

“ก็ไม่ทราบ แมวตัวใหญ่มาก” เณรว่าขึ้น

“มันอยู่ไหนล่ะ”

“มันหมอบอยู่ใต้ห้องนั่นละ อยู่ที่พื้น”

เณรว่ามันอยู่พื้นแต่ความจริงมันอยู่ใต้ห้องที่หนูกัดหมอนนั่นแหละ

“อยู่ตรงไหนนะ เราจะไปดูหน่อย” เราจึงเดินไปดู

ไปดู มันอยู่นั่นจริง ๆ ต่าง ๆ สีกระต่ายบ้าง สีขาวบ้าง

ส่วนพระท่านมายืนดูอยู่เต็มไปหมดแล้ว แมวเหล่านั้นมันไม่เคยมีมา ไม่เคยเห็นมาก่อนเลย แล้วก็มาบันดลบันดาลเอาวันนั้น อันนี้เราก็ไม่ได้พูดว่าเรารู้จักดีสิทธิ์นะ เราพูดถึงเรื่องแมวมันมีหูทิพย์ตาทิพย์ ต่างหากนะ

เราจึงบอกแมวพูดกับแมวว่า “มึงอย่าไปหากัดหนูนะ หนูเรียกพวกมึงมาเฉย ๆ”

แล้วแมวทั้งหลายเหล่านั้นก็มาแทบทุกวัน พอ ๕ โมงเย็นมาแล้วเดินจากโน้นจากนี้ ตรวจตราปราบชู้หนู

ที่นี้พอตกกลางคืนนี้เขาจะทำท่าฉลาดมากนะ เขาจะร้องเสียงดัง อ้าว ๆ ๆ อยู่รอบวัด ตั้งแต่นั้นมาหนูเหมือนมันตายหมดนะ เจียบเลย นี่มันก็แปลก

(หลวงตาสอนเด็ก หน้า ๘๕-๑๐๖)

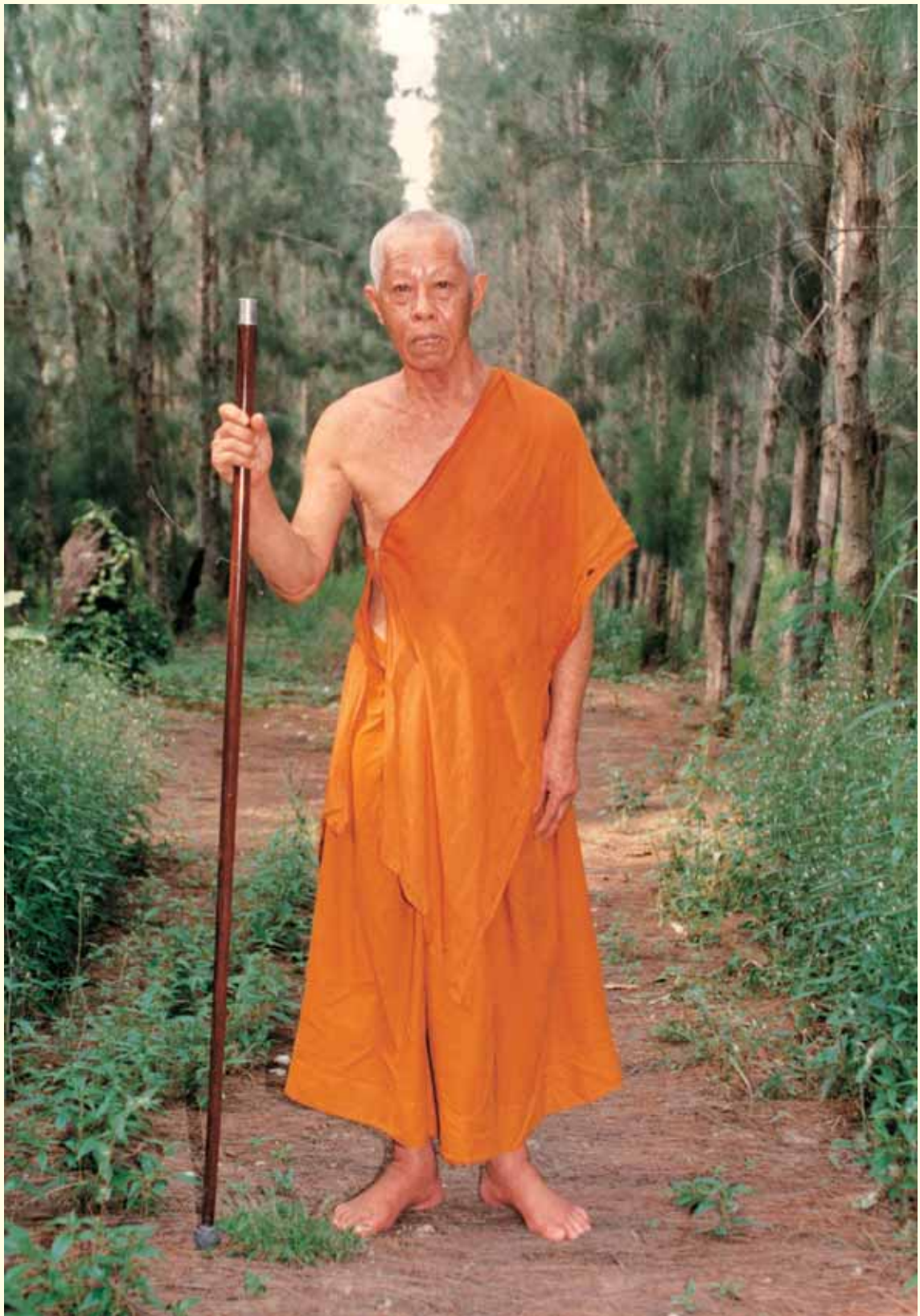

.....

กาลทุกวันนี้ แม้จะมี
แต่ชื่อ แต่คำพูด ฟังเสียกัน ,
ความจริงตามหลักฐานไม่ชอบ
ปรากฏในหัวใจผู้เขียน สังเกต
ว่า ถูกดัด สังเกต ก็เพราะเรา
ผู้เขียน สังเกต วิจัยไม่ได้ถูกตาม
หลัก สังเกตธรรม

.....

● หลวงปู่เจี๊ยะ จุนโท วัดป่าภูกิริยา ต.ต.ป.ป.ท. จ.พ.น. ●

พรมาท ๒๒

(พ.ศ. ๒๔๙๘)

จำพรรษาที่วัดใกล้สถานีทดลองการเกษตร (ปัจจุบันวัดซากใหญ่)

หมู่ ๑๑ ตำบลพลี อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี

หลวงปู่เจี๊ยะนิมนต์

ปี พ.ศ. ๒๔๙๘ ออกจากห้วยทราย ก็มาบวชโยมแม่ที่บ้านตาดแล้วต่อไปยังวัดยางระหงษ์ สมัยนั้นยังเป็นป่าเป็นดง รถเข้าได้เป็นบางเวลา หน้าแล้งรถจิปเข้าไปได้บ้างที่จะได้ลงมาจันทบุรีก็เพราะเป็นห่วงโยมแม่ ถ้าโยมแม่บวชแล้วอยู่บ้านตาดจะเป็นสัญญาอารมณกับลูกกับหลาน อยู่ในบ้านใกล้บ้านไม่เหมาะ ก็พาหลบหนีมาจันทบุรีนี้แหละ

เข้าไปอยู่วัดยางระหงษ์ พักอยู่วัดยางระหงษ์ประมาณ ๓ เดือน

ออกมายางระหงษ์ อาจารย์เจี๊ยะ (จันทู) ก็มานิมนต์เราว่า

“พี่สาวเจี๊ยะ คุณรัตน์ ชื่อที่ไว้ ๒๖ ไร่ ๓ งาน ๕๓ ตารางวา เป็นจำนวนเงิน ๑๕,๐๐๐ บาท อยากถวายเป็นวัดกรรมฐาน ก็มองเห็นท่านอาจารย์พอดี เวลานี้ท่านอาจารย์กำลังเที่ยวธุดงค์มา ยังไม่ได้ตั้งรกรากฐานที่ไหน มาขอนิมนต์ให้ไปที่วัดใกล้สถานีทดลองฯ”

เราจึงได้พาโยมแม่ไปจำพรรษาที่นั่น อาจารย์เจี๊ยะเป็นผู้มีบุญคุณต่อเรามาก เราไม่เคยลืมนะ ผังลึกมาก เราไม่เหมือนใคร ถ้าผังอะไรต้องผังลึกมาก

พอนิมนต์เราไปที่วัดใกล้สถานีทดลองฯ เราไม่ได้ทำงานอะไร เราไม่ได้เกี่ยวข้องเป็นสัญญาอารมณกับการก่อสร้าง ท่านทำเองทั้งหมด โยมันเอาจูฬหลังนั้น โยมันเอาจูฬหลังนี้ ท่านชี้ทีเดียวเลย คนที่ไปอยู่ที่สถานีทดลอง ย้ายมาจากทางหนองบัว ซึ่งเป็นญาติ ๆ ของท่านทั้งนั้น จะเป็นญาติหรือไม่ก็ตาม ท่านก็คุ้นกับเขาอยู่แล้ว

- ๑. หลวงตา กับ หลวงปู่เจี๊ยะ ที่สวนแสงธรรม
- ๒. หลวงตา เยี่ยมอาการป่วยหลวงปู่เจี๊ยะ ที่วัดป่าภูริทัตตปฏิปหาราม ●

สั่งยังงี้ก็ได้หมด เรื่องสิ่งปลูกสร้างอะไร ๆ ไม่มีปัญหาเลยได้คนละ ๑ หลังเลย เราก็เลยอยู่จำพรรษาที่นั่น นั่นละท่านมีคุณต่อเรามากนะ

(๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

นิมิตครั้งที่ ๒ “ทางไม่สะดวก”

เรื่องลึกลับเรื่องแปลก ๆ ที่แต่ละครั้งละคราวที่แสดงนี้ นาน ๆ จะแสดงที่เรื่องแปลก ๆ เช่นอย่างผมอยู่สถานีทดลองฯจะไปจังหวัดตราด ผมตัดสินใจปั๊บปั๊บในเดี๋ยวนั้นจะไป

กลางคืนนิมิตไม่ดีแต่มีความจำเป็นที่จะต้องไปตราด ก็เลยเล่าให้หมู่เพื่อนฟังเรียกพระมาบอก วันนั้นผมจำเป็นที่จะต้องไปจังหวัดตราดด้วยความจำเป็น แล้วให้คอยฟังเสียงของผมด้วยนะ นิมิตผมไม่ดีนะเมื่อคืน แต่ไม่มีการเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เป็นอันตรายต่อชีวิต แต่เกี่ยวกับเรื่องเวล่ำเวลาที่มีความคลาดเคลื่อนได้ เมื่อคืนนิมิตแสดงอย่างนั้น

แล้วก็ออกเดินทาง แต่ก่อนรถไม่ค่อยมี พอไปถึงหน้าสถานีรถประจำทางจึงถามเขาว่า “รถเทียบชั้ยออกไปหรือยัง?” “อ้อ! รถเทียบชั้ยยังไม่ไป” เขาวางั้น

พอเขาว่า “รถเทียบชั้ย” มันสะดุดจิตปั๊บเหมือนในนิมิต ควรไปรถเทียบชั้ยหรือไม่มันขวางตันที่เลยนะ

สักเดี๋ยวกก็ได้ยินเสียงรถบิ่ง ๆ มา ไปดูสิรถคันไหนมา เขาก็วิ่งปั๊บออกไปดู รถกำลังวิ่งมานี้ “รถ ร.ส.พ. ๆ มา” เขาวางั้น

“อ้าว! ขึ้นคันนี้ ๆ ถ้าไม่ได้ขึ้นคันนี้ ไม่ได้ไป” เราว่าอย่างนั้นะ

พอไปแล้วก็คงฝนตกทั้งคืนไปถึงจังหวัดตราด พอเลยอำเภอขลุ้งไทรน้อยแหละ โอ้โฮ! ฝนตกหนักจนกระเปาะรถมันต้องได้เดินนำหน้ารถ น้ำฝนมันท่วมสูง กระเปาะรถคอยทำมือโบกนำทางไปเป็นย่าน ๆ ก็ต้องเป็นอย่างนั้นไปตั้ง ๓ ย่าน ๔ ย่านพยายามบุกขึ้นเนินไปจนได้ เราจึงลงที่นั่น ไปค้างอยู่คืนเดียว พอกลับมาวันหลังน้ำฝนมันมากยิ่งกว่าอะไร... รถก็มาได้แค่ ๑๒ กิโลเมตร

เราก็ลงมาเปลี่ยนผ้าอาบน้ำแล้วเอาผ้าจีวรพันคอ ลูยนํ้าลึก ๓-๔ แห่ง บางแห่ง

ก็ได้นั่งเรือ บางแห่งไม่มีเรือ ก็ลุยไปพอขึ้นมาถึงที่เนินนั้น เห็นแต่ใบไม้ลาดอยู่ตามนั้น แล้วก็เห็นรถบัสเทียบชายเครื่องพังอยู่นั้นไปไม่ได้ เห็นคนเอากิ่งไม้มาถักดาดดาษ ฝนพรำทั้งคืน เปียกแฉะไปหมด มีรถคันเดียวทั้งวันนั้นรถอื่นไม่มีสักคันเดียว ไปดูเห็นคนตากฝนกัน คิดว่า “ถ้าเราารถคันนี้มันเป็นอย่างนี้เอง” นี่ละมันถึงได้ขวางในจิต มันไม่ยอมจะขึ้นรถคันนี้ ก็คนมากก็นั้นหมด ไม่ทราบว่าจะกลับคืนไปไหนหรือไปไหนก็ไม่รู้ กลับคืนไปเขาสมิงหรือไปไหนก็ไม่รู้ เราก็ไม่ได้ถามเขา มองดูตามข้างทางใบไม้ปูเกลื่อนไปหมดเลย มีแต่ซี่ตมซี่โคลนเต็มไปหมดเพราะฝนพรำทั้งคืนนี้ แล้วทำไมคนจะไม่แย่งล่ะ พอตื่นเช้ามาก็ออกจากนั้นแล้วก็มาค้างที่วัดขลุง

เรื่องนิมิตนี้ นอกจากมันสำคัญจริง ๆ เราถึงจะยึดเอามาพิจารณา ถ้าธรรมดา ๆ ที่มันเป็นในจิตนิด ๆ ก็ไม่เป็นไร **เท่าที่เด่นมากก็คือเกี่ยวกับเรื่องคนจะมาทำบุญทำทานนี้รู้สึกเด่น มันมาผ่าน จิตใจของคน กระแสของจิตมันเป็นเหมือนคลื่นอากาศอย่างไร ไม่รู้นะ เหมือนคลื่นวิทยุออกอากาศ นี่เป็นไปตามนิสัยของคน**

...กระแสจิตนี้แรงไม่ใช่เล่น ถ้าพุ่งแรงไปแรง ถ้าพุ่งเบาไปเบา แผ่ซ่านชุ่มเย็นไปหมด พอพูดอย่างนี้ก็ให้นึกถึง **“โยมทองแดง อยู่จันทบุรี”** กระแสจิตของแกแรงมาก แกเคารพเราสุดหัวใจ

ทีนี้มีพระองค์หนึ่งชอบคุย เราไม่ระบุชื่อ เป็นคู่แข่งของเรา ไปบ้านโยมทองแดง ไปคุยโม้โอ้อวด แล้วบอกแกว่า “เฮ้! โยม มานั่งภาวนากัน” พระองค์นั้นพูดเสร็จก็นั่งภาวนาทันที โยมทองแดงแกก็นั่งจิบหมากที่จะเอามาถวายเราในตอนเช้า แกคิดว่า “พระอาจารย์องค์นี้ พูดคำไหนมีแต่ขวางอาจารย์ของเรา อวดเก่งกับอาจารย์ของเราตลอดเป็นยังไง ท่านเก่งจริง ๆ หรือ เราจะดัดนิสัยอาจารย์องค์นี้สักหน่อย”

พอแกคิดอย่างนั้นแล้วก็พุ่งกระแสจิตในขณะที่มือกำลังจิบหมาก พุ่งเอาธาตุไฟเผาพระองค์นั้น จนกระโดดตกลงมาจากที่นั่งภาวนา ร้องเสียงดังว่า “โยมทองแดง ทำไมกำหนดไฟเผาอาตมา” “เผายังไง นี่ผมกำลังนั่งจิบหมากอยู่”

โยมทองแดงแกถือเราเป็นอาจารย์ เคารพเรามากที่สุด ขบขันดีหรือเกิน พระองค์นั้นมันมาคุยเหยียบเรา ลูกศิษย์เราขัดเสียดก่อน

(อริยสังขารอย่างนี้ หน้า ๑๕๐-๑๕๓ และ วัดป่าบ้านตาด ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๐)

นิมิตครั้งที่ ๗ “หลวงปู่มั่นพาไปบิณฑบาต”

เป็นปีที่สร้างวัดที่สถานีทดลองฯ สามแยกพลีไปทางอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี วันนั้นฝนตกหนัก พระออกไปบิณฑบาตมีหลายสาย

ไอ้เราเป็นผู้ใหญ่มักจะเอาเปรียบผู้น้อยละ มันเป็นธรรมดา แล้วผู้น้อยก็ชอบจะให้เราเอาเปรียบเสียด้วยนะ

พระก็เรียนว่า “ท่านอาจารย์ท่านไปบิณฑบาตสายใกล้ ๆ นี่สะดวกดี” ผู้น้อยก็อยากให้ผู้ใหญ่เอาเปรียบ ผู้ใหญ่อย่างเราก็อว “เออ! เรามันผู้ใหญ่เราไม่สะดวก เราไม่เหมือนผู้น้อย มันไม่คล่องตัว เราไปสายใกล้ ๆ นี่ดีกว่า”

ทีนี้พอไปบิณฑบาต เราไปสายใกล้สถานีฯ พระไปหลายสาย เฉพาะอย่างยิ่งแถวคลอง วันนั้นฝนตกหนัก ได้กั้่นร่วมไป ทางผ่านมันมีคลอง ใช้ไม้พาดข้ามไปแล้วก็ไต่ข้าม ฝนตกมาก ๆ ลื่น พอสิ้นพระที่ไปบิณฑบาตก็ตกลงคลองเลย ลงมันไม่ใช่ลงธรรมดา ลงแต่ไม่ลึมนะ ตกลงในน้ำยังกั้่นร่วมอยู่ ข้างกับน้ำ โอ้ย! มันเต็มไปหมดเลยนะ คือน้ำเต็มบาตรข้าวไม่ทราบไปไหน แซ่กั้่นเลย (หัวเราะ)

ที่นี้ตอนขากลับมาจากบิณฑบาตแล้ว พระท่านมาเล่าเรื่องนี้ ให้เราฟัง องค์นั้นว่าอย่างนั้น องค์นี้ว่าอย่างนี้ เรื่องเกี่ยวกับน้ำ เรื่องตกคลอง คือบิณฑบาตตกลงไป น้ำก็เข้าบาตรหมดเลย วันนี้ไม่ได้อะไรเลย ได้แต่บาตรเปล่า ๆ มา ถ้าจะเอาน้ำกับข้าวมาก็ไม่ทราบจะเอามาอะไร ท่านพุทธก็มีเหตุผลทั้ง ๆ ที่เสียดายอยู่

“สงสารญาติโยมเขาก็สงสาร แต่มันกินไม่ได้จะทำยังไง” ท่านว่า นั่น! ฟังสิ ท่านพุทธมีธรรม แล้วเราจะจับเอาทุกระยะเลยนะ เพราะเราสอนคนให้มีความเฉลียวฉลาดให้มีความเป็นธรรม ตรงไหนแ่งไหนผิดธรรม แ่งไหนถูกธรรม แ่งไหนออกนอก ลู่นอกทางมากน้อยเพียงไรจะตามติดตามตลอด

พอพระเถรท่านว่าอย่างนั้นแล้ว เราก็คิด เอ! เรายี่หัวหน้าเอารัดเอาเปรียบหมู่เพื่อนมากไป หมู่เพื่อนเล่าธรรมดาเราก็รู้เจตนา เราก็รู้ เล่าทั้งหัวเราะ

ที่นี้ก็เลยคิดตกลงใจนะ ต่อไปนี้เราจะไปสายอื่น ไปสายนั้นบ้างสายนี้บ้างไม่เอาเปรียบหมู่เพื่อนมากเกินไป สายใกล้สายไกลสายไหนไปทุกสายละที่นี้ คิดตกลงในใจนะแต่ไม่ได้พูดให้ใครฟัง

พอตกเวลากลางคืนจึงฝันว่า พ่อแม่ครูจารย์มัน เดินบิณฑบาตมา เราก็ยืนอยู่
ธรรมดา ท่านมาชวนว่า “ไป... ท่านมาหาคะพาไปบิณฑบาต” ลักษณะขู่ ๆ

“เอ! อย่างไรวีรวันนี้เราจะมีคามผิตอย่างไรรเน่ ๆ”

อย่างนี้ลูกศิษย์กับอาจารย์มันเป็นอย่างนี้แหละนะ ถ้าเห็นอาการของอาจารย์
อย่างนั้น ต้องมองเจ้าของมันจะผิตตรงไหนเน่ ๆ เลยอันนี้ เหมือนอย่างพระเถรมัน
กลัวเรา มันกลัวแบบเดียวกันนี้แหละ (หัวเราะ) ไม่ได้กลัวแบบอื่นนะ ใจทั้งรัก ทั้ง
สนิท ทั้งกลัว มันเป็นอย่างนั้นแหละ

จากนั้นก็รีบครองผ้า แต่ครองผ้าในความฝันมันไม่ได้ยากนะ มันพับปั๊บ ๆ เสร็จ
เรียบร้อยเลย

พอเราเดินไปตามหลัง ท่านพูดขึ้นว่า

“ไอ้ผู้ที่เขาหาคะ เขาหาแทบล้มแทบตายนะ ผู้ที่เขาจะหามาให้ท่านได้แต่ละ
ทัพพีแต่ละห่อนี้ แต่ละหมกละห่อนี้เขาแทบล้มแทบตายนะ หลังสู้ฟ้าหน้าสู้แดดสู้ฝน
ไอ้เราถึงเวลาก็ต้อม ๆ ไปเอามากินเฉย ๆ ก็ว่าลำบาก

มันจะทรงศาสนาไปได้อย่างไรมีแต่พระขี้เกียจ พระถ้าจะเห็นตั้งแต่ความลำบาก
ไม่มองเห็นอรรถเห็นธรรม ไม่คิดเห็นอรรถเห็นธรรมเลยนี้ ทรงศาสนาไปไม่ได้ แล้ว
ยิ่งจะมีแต่พระขี้เกียจอ่อนแอด้วยแล้วศาสนาจมไปเลย”

พอได้ไม้จากพ่อแม่ครูจารย์มันมาตีหัวเราแล้ว เราก็เอาไม้นั้นแหละไปตีหัวหมู่
เพื่อน พอตื่นเช้าขึ้นมา เราก็สอนพระว่า

“นี่เขาหามาแทบล้มแทบตาย กว่าจะมาให้ท่านแต่ละครั้งละหน นี่เดินต้อม ๆ
ไปบิณฑบาตตกคลองเท่านั้น ตกคลองมันก็ความเช่ของคนต่างหาก ไม่ได้เป็น
เพราะอะไรนี่นะ นั่นละความไม่สำรวมมันเป็นอย่างนั้น ความเช่ ๆ ซ่า ๆ มันเป็น
อย่างนั้น” ตีไปเรื่อย ๆ เลย

ที่ท่านว่าโปรดสัตว์ ๆ เขาได้เห็นครูเดียวขณะเดียว เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก
ได้ยินได้ฟังนิดหนึ่ง ๆ เขาก็มีผลมากมีอานิสงส์มาก และเขาได้ให้ท่านนิดหนึ่งก็ตาม
มีผล มีอานิสงส์มากที่สุดเลย อะไรให้ท่านก็ดี ความเคารพทุกสิ่งทุกอย่างก็ดี อะไรที่
จะเก็นให้ท่าน และเคารพพระพุทธเจ้า พระสาวกทั้งหลายไม่มีในโลกนี้นั้น

- วัดซากใหญ่ (สถานีทดลอง) วัดที่หลวงปู่เจี๊ยะนิมนต์หลวงตาม้าจ้ำพรรษา ปัจจุบันเป็นพุทธอุทยาน และมีสภาพเปลี่ยนไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง ●

• ท่านพ่อลี ธมฺมธโร •

อยู่จันทบุรีท่านพ่อลีเมตตา

จะพูดเรื่องขบขันให้พี่น้องทางจันทบุรีได้ฟังบ้าง ตอนนั้นเราพักอยู่ที่วัดสถานี
ทดลองฯ บรรดาลูกศิษย์ญาติโยมทางจันทบุรีนี้ พอวันเสาร์กับอาทิตย์ไปกราบฟัง
เทศน์ของเราแล้ว เขาไปคุยให้ท่านพ่อลีฟัง ตอนนั้นท่านพักอยู่วัดป่าคลองกุ้ง

“ท่านพ่อ! ท่านพ่อ! เวลานี้ได้พระดีมาแล้วนะ ได้พระดีเทศน์เก่งน้ำไหลไฟ
สว่างไปเลย อยู่ที่สถานีทดลองฯ” เขาไปเล่าให้ท่านพ่อลีฟัง เขาไม่รู้ว่าท่านพ่อลีกับเรา
สนิทกันมาตั้งแต่เมื่อไหร่

เขามาคุยให้ท่านฟังว่า “มาจากอุดรฯ ชื่ออาจารย์มหาบัว เทศน์เก่งมาก”

ท่านก็เลยตอบว่า “มันต้องอย่างนั้นสิ (หัวเราะ) มันต้องอย่างนั้นสิ” เราขบขันจะตาย
เรากับท่านเคยสนิทสนมกันมานานแล้ว ตอนท่านไปพักหนองผือกราบเยี่ยมหลวงปู่มั่น
ตอนนั้นเราอยู่หนองผือ หลวงปู่มั่นเมตตาท่านมากกับท่านอาจารย์ฝั้นก็เป็นแบบ
คล้ายคลึงกัน

ท่านพ่อลีนิสัยท่านดีดีมาก เพราะฉะนั้นพ่อแม่ครูจารย์มั่นท่านถึงเมตตามาก
ออกจากวัดสถานีทดลองฯ แหยมสิงห์ ก็เดินทางมาเขาน้อยสามผาน ที่เขาน้อย
สามผานนี้แต่ก่อนยังไม่เป็นวัด

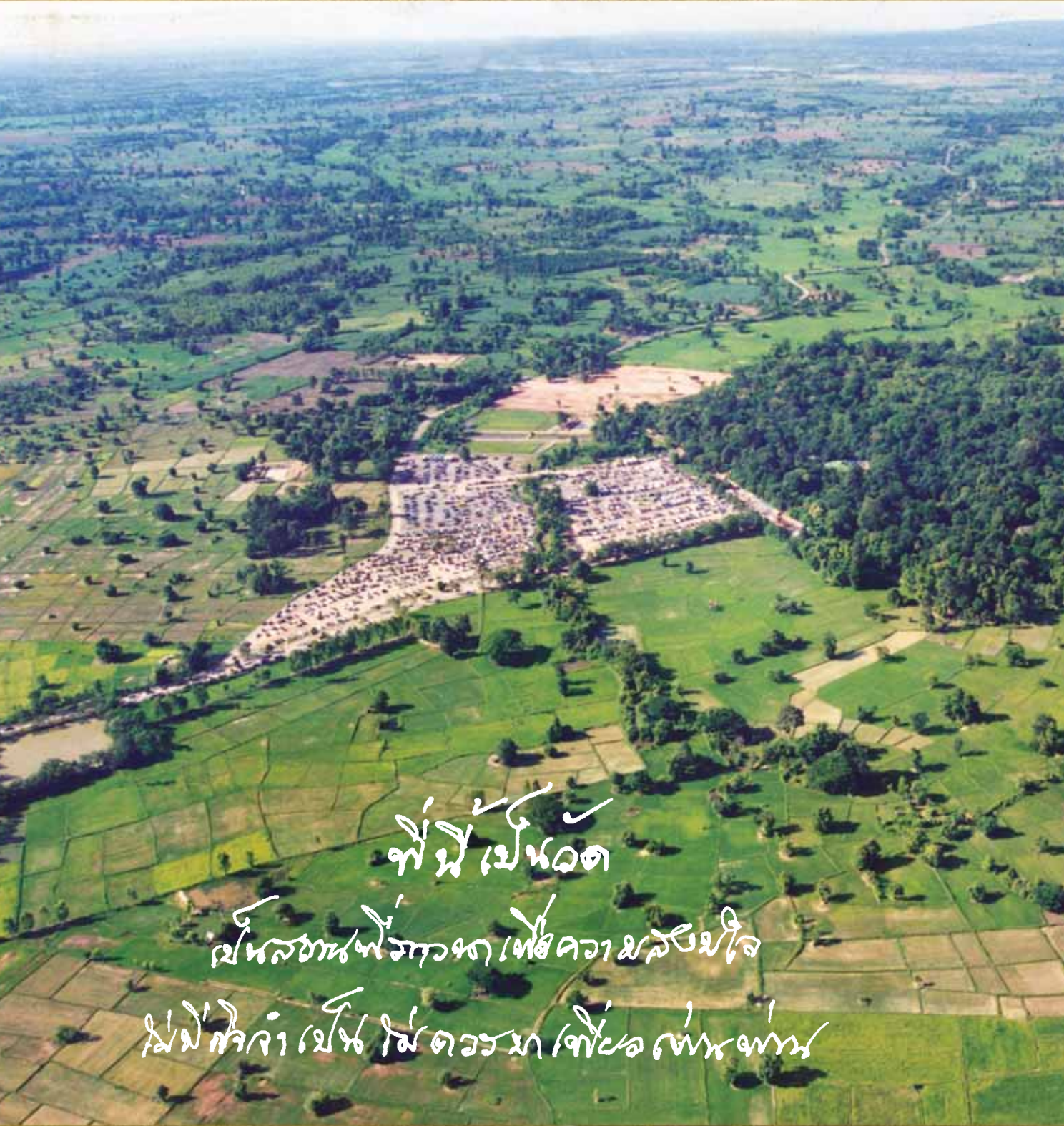
(จันทบุรี ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๑)

ดุจดน้อยอันล้นฟ้า
 หันหน้าสู่ตะวัน
 รุ่งอรุณรุ่งเรือง
 สดุดีคุณงามความดี
 ของเจ้าผู้ครองเมือง
 ให้คนทั้งหลาย
 ได้ชื่นชมยินดี

www.dhammadownload.com
Dhamma Download

ក៏ដូចជា

ដែលបានបង្ហាញពីស្ថានភាព
ដែលបានបង្ហាញពីស្ថានភាព

ดินแดนอารยธรรม

วัดป่าบ้านตาด

ตำบลบ้านตาด

อำเภอเมือง

จังหวัดอุดรธานี

(พ.ศ. ๒๕๕๘-ปัจจุบัน)

ภาพถ่ายทางอากาศวัดป่าบ้านตาด

พรมาท ๒๓ เริ่มต้นมา

(พ.ศ. ๒๕๕๙)

จำพรรษาที่วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

คืนแด่นอริยธรรม

หนังสือ “หลวงตามหาบัว มหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่” ได้บันทึกไว้ว่า...

วัดป่าบ้านตาด ตำบลบ้านตาด อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ภายในขอบเขต
แห่งชนทสึมาอารามที่มีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “วัดเกษรศีลคุณ” หลวงตามหาบัวได้
สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘ สาเหตุเพื่อโปรดและสนองคุณมารดาผู้ให้กำเนิด

สำนักวัดป่าบ้านตาด คือ มหาวิทยาลัยสงฆ์ชั้นเอกของพระพุทธศาสนาในทาง
ภาคปฏิบัติยุคปัจจุบัน

เป็นสำนักแห่งการเรียนรู้วัตรปฏิบัติขั้นเลิศ

ตั้งแต่ขั้นต้น ขั้นกลาง และขั้นสูงสุดแห่งสมณะและวิปัสสนา

โดยอาศัยพระมหาเถระผู้ทรงคุณธรรม คือ **พ่อแม่ครูจารย์หลวงตามหาบัว
ญาณสมฺปนฺโน** เป็นผู้อบรมสั่งสอน..

ท่านสอนธรรมจากใจ..อาศัยตำราทางใจที่ท่านรู้เห็นบรรลุเป็นหลัก..และสอนโดย
ไม่สะทกสะท้านในสามแดนโลกธาตุ

ท่านจึงเป็นผู้ชำนาญทั้งทางภาคปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

เป็นครูเหนือครูที่หาไม่มีในโลกปัจจุบัน

**สำนักแห่งนี้จึงมีทั้งพระไทยพระฝรั่ง...ผู้ที่อาศัยศึกษาปฏิบัติอยู่สำนักนี้ได้ นั้น
แสดงให้เห็นว่า ถูกคัดสรรสั่งสอนมาเป็นอย่างดี...**

เพราะผ่านหฤทัย..ตาทิพย์..สอดส่องดูแล

และการอบรมสั่งสอนแบบถึงพริกถึงขิง..ถึงแก่นแท้

อาจารย์ผู้สอนคือหลวงตาพร้อมที่จะขับไล่ศิษย์ผู้ไม่เอาถ่านออกจากสำนักตั้งแต่ก้าวเท้าเข้าไปก้าวแรกเหยียบยังไม่ทันถึงพื้นดิน

สำนักแห่งนี้จึงจ้อธรรม...แต่ไม่จ้อโลก... ผู้มีกิเลสหนาจึงเข้าไปไม่ถึง... เจาะผ่านเข้าไปไม่ได้... ถึงเพียงประตูนอกเขตวัดก็ถูกขับไล่ให้กลับเสียแล้ว

ผู้อยู่ในสำนักแห่งนี้มีสิทธิ์มองแค่เพียงดาวเดือน มองราวปามีกำแพงล้อมรอบ มองหนทางเดินบิณฑบาต จะเที่ยวเหม่อมองเตร็ดเตร่ไปไหนตามอำเภอใจไม่ได้... แม้เพียงเศษของหนังสือพิมพ์ที่เขาทิ้งไว้เป็นขยะก็หยิบมาอ่านไม่ได้

ผู้อยู่กับท่านถึงยังไม่หลุดพ้น... แต่ต้องเป็นผู้เพียรพยายามปฏิบัติเพื่อความหลุดพ้น..

สำนักแห่งนี้จึงสอนปุถุชนจนกลายเป็นพระอรหันต์... เห็นผลเป็นที่ประจักษ์... และเป็นสำนักหนึ่งเดียวบนโลกยุคปัจจุบันนี้ที่ผู้สอนหลุดพ้น... ผู้ฟังได้หลุดพ้นตาม... เป็นหลักฐานพยานปรากฏให้ค้นคว้าทางธรรมได้

ดังที่พระหลวงตาได้กล่าวยกย่อง**พระอาจารย์ลี กุสธโร** ศิษย์รูปหนึ่งของท่านว่า

“ธรรมลี องค์นี้คือ มหาเศรษฐีธรรมเจียบ ๆ”

บวชแล้วติดตามเราเหมือนปลิงติดขา สลัดไม่ออก ไปไหนติดตลอดเลย

แต่ผลของแกก็ได้เป็นมหาเศรษฐีธรรมเจียบ ๆ มีธรรมแต่ใครก็ไม่รู้นะ เราเปิดให้เฉย ๆ ธรรมดาเราไม่เปิด ไปไหนติดตามตลอดเลย จนกระทั่งทุกวันนี้ไปไหนก็ติดไปด้วย ถ้าเราไม่เปิดให้ก็ไม่มีความรู้เลย เราได้เปิดออกเสียบ้าง” (๘ มกราคม ๒๕๕๑)

กว่าครึ่งศตวรรษแล้วไม่มีสำนักใดสามารถสอนสานุศิษย์ทั้งพระและฆราวาสได้มากมายอย่างนี้

การสอนนั้นไม่ได้มีตารางสอนเหมือนมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั่วไป แต่ท่านสอนให้มีสติทุกการเคลื่อนไหว ทุกลมหายใจเข้าออก ตามแบบปฏิบัติพาพระอุปัชฌาย์กรรมฐานสายท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต

หลวงตาท่านเป็นครูชั้นเลิศแม้เพียงศิษย์คิดนอกกลุ่มนอกทาง ท่านก็ทราบและกำราบชูปราโมในทันที ไม่ปล่อยให้กิเลสตัวใดมาลวงล้าพระธรรมวินัย ในขอบเขตชั้นทสิมาวัดป่าบ้านตาดได้ ดังในวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๙ หลวงตาได้กล่าวตักเตือน

เขตอุบลากายในวัดว่า “ผู้ปฏิบัติธรรมเลอะเทอะ ผู้ปกครองไม่เลอะเทอะนี่นะ ดูแต่คนอื่นไม่ดูหัวใจตนเอง มันก็มาสร้างความเลอะเทอะละซิ! ให้อภัยกัน อย่างนินทากาเลในวงปฏิบัติ ชัดกับธรรมอย่างมาก อย่างนำมาใช้นะ”

หลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ท่านจึงเป็นองค์เดียวในคณะศิษย์กรรมฐานของท่าน**พระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต** ที่ยึดถือและคงรูปแบบการปฏิบัติ และปฏิปทาของท่านพระอาจารย์มั่นไว้ได้ครบสมบูรณ์ที่สุด

ฉะนั้นในปัจจุบันนี้องค์ท่านจึงเกิดมาเพื่อ **“เป็นแบบฉบับ” “เป็นต้นแบบ” และ “เป็นพระปรมาจารย์”** ของพระกรรมฐานโดยแท้

ทุกท่วงท่ากิริยาการแสดงออก แนวคิดความเห็นสติปัญญาอันแหลมคม จึงเป็นต้นแบบถ่ายทอดให้ชาวโลกได้ยึดถือปฏิบัติตามองค์ท่านเสมอมา

ปฏิปทาอย่างนี้ จึงเป็นปฏิปทาสงเคราะห์โลกด้วยความเมตตาสุดส่วน

มิใช่เฉพาะเรื่องวัตรปฏิบัติ การช่วยชาติ และการสงเคราะห์โลกเท่านั้น แต่ทุก ๆ เรื่องที่ท่านทำเป็นแบบอย่างเสมอ มีเหตุมีผลเป็นเครื่องประกอบ เป็นตัวอย่างให้ลูกศิษย์ได้สำนึก กำจัดกิเลสตัวแข็งกล้าหน้าด้านในหัวใจให้มีกำลังอ่อนลง และหายไปจากหัวใจในที่สุด

ความเมตตาของท่านที่มีต่อโลก...จึงไม่รู้จบ...ไม่มีประมาณ

ความเจียม ความสงบ และสมณะ คือ บรรยาการของวัดป่าบ้านตาด ที่มีพระสงฆ์มาจำพรรษาอยู่กว่า ๕๐ รูป ต่างผลัดเวรกันมาดูแลทำความสะอาด พระรูปใดที่ไม่มีหน้าที่ หลังจากฉันเช้าเสร็จแล้ว จะไปปฏิบัติธรรมอยู่ในกุฏิที่ปลูกอย่างเรียบง่ายในป่า ห่างกันพอประมาณ

กุฏิของพระเถระเป็นกุฏิแบบเรียบง่าย พอแก่การบังแดด ลม ฝน สูงจากพื้นดินประมาณ ๑ เมตร เพื่อกันการรบกวนจากสัตว์เลื้อยคลาน ฯลฯ และความชื้นจากดิน ขนาดกว้างยาวเพียงพออยู่เพียงรูปเดียว ฝาผนังใช้ผ้าจิวรเก๋ากัน

ทุกกุฏิจะมีทางจงกรมอย่างน้อย ๑ เส้น ยาวประมาณ ๒๕ ก้าว อยู่ใต้ร่มไม้ดูร่มเย็น เป็นลานธรรมเพื่อปราบกิเลสตัวซีเกียจซีคร้าน **อานิสงส์ของการเดินจงกรมคือ หนต่อการเดินทางไกล หนต่อการบำเพ็ญเพียร มีอาหารน้อย ย่อยอาหารได้ดี ทำสมาธิได้นาน**

กุฏิแต่ละหลังห่างกันพอประมาณ มีเทือกป่าเป็นม่านกัน ประหนึ่งว่าอยู่ท่ามกลางป่าเพียงลำพังเดียวดาย เพื่อให้สปปายะเหมาะแก่การบำเพ็ญสมณะธรรม...พบอริยธรรม

กิจวัตรประจำวันของพระสงฆ์ที่นี่ คือ ยามเช้าเวลาประมาณตีสี่ ทำวัตรสวดมนต์ที่กุฏิ แล้วต่อด้วยการทำสมาธิก่อนออกบิณฑบาต พระภิกษุสามเณรชุดบิณฑบาตและบริเวณรอบๆ ส่วนพระที่อุปัฏฐากหลวงตา ก็คอยดูแลทำความสะอาดเรียบร้อยในทางนั้นมิให้ขาดตกบกพร่อง

ในเวลาบ่ายโมง พระเถระทั้งหมดมารวมฉันน้ำปานะ บ่ายสามโมงเย็น ทำข้อวัตรบิณฑบาตเสนาสนะ ชัดกุฏิกุศาลา บริเวณวัด หน้าวัด ทำความสะอาดห้องน้ำห้องส้วมอย่างพร้อมเพรียงกัน และกิจวัตรประจำวันที่สำคัญยิ่งในตอนหัวค่ำจนถึงห้าทุ่มคือการฟังอบรมภาคปฏิบัติที่องค์หลวงตาแสดงและการนั่งสมาธิภาวนา เดินจงกรมสร้างสติปัญญา มีความเพียรกล้า หาทางแผดเผากิเลสด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามที่หลวงตาล้ำสอน เพื่อดับไฟคือความรุ่มร้อนกระวนกระวายภายในจิตใจให้เหือดแห้งไป

หลวงตาจะสอนพระเถระอยู่เสมอว่า **“จงเป็นผู้มีความเรียบง่าย สะอาดทั้งภายนอกและภายใน ให้เป็นผู้มักน้อยสันโดษยินดีตามมีตามได้ ไม่เสาะไม่แสวงหา**

ไม่คลุกคลี ปรารภความเพียร แผลดเผากิเลส รักษาศีลให้บริสุทธิ์อย่าให้ติเตียนตนเองได้ในเรื่องศีล เร่งสมาธิปัญญาอย่าช้า ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานคือวิมุตติหลุดพ้น รออยู่ไม่ไกล”

“เขตมรณวาส” ที่เข้ามาปฏิบัติธรรม จะแยกบริเวณกันระหว่างหญิงและชาย ทุกชีวิตที่นี่มีแต่ความสงบสุข แม้แต่สรรพสัตว์ทั้งหลายในวัดก็ได้อาศัยใบบุญของหลวงตา อยู่อย่างมีความสุข ไม่ว่าจะเป็นไก่ สุนัข นก กระรอก กระแต ลิง กระเจิง กระต่าย ฯลฯ ต่างมีอาหารกินอย่างอุดมสมบูรณ์ เพราะต้นไม้ต่างๆ ที่ออกดอกออกผล หลวงตาห้ามเก็บเอามารับประทาน ไม่ว่าจะเป็นขนุน มะเฟือง มะไฟ น้ำนมราชสีห์ กล้วย ฯลฯ ต้องปล่อยให้สุกคาต้น เพื่อจะได้เป็นอาหารของสัตว์ทั้งหลาย

เสียงเจี๊ยบแจ้วของไก่ นกยูง และสัตว์อื่น ๆ จึงมีให้ได้ยินอยู่ตลอดเวลา ท่ามกลางธรรมชาติที่ร่มเย็น ทุกชีวิตต่างมาพึ่งใบบุญของหลวงตา

องค์ท่านไม่ได้ให้เฉพาะภายในวัดนี้เท่านั้น หากยังแผ่เมตตาไปทุกหย่อมหญ้าที่เดือดร้อนทั่วประเทศ ไม่มีภาคไหนที่ท่านไม่ได้ช่วย ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล โรงเรียน เรือนจำ หน่วยงานราชการ สถานที่เลี้ยงเด็กกำพร้า ฯลฯ

อีกทั้งองค์พระหลวงตายังได้ตั้ง **“โครงการรักษาป่าต้นน้ำลำธารน้ำหนาว เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”** โดยองค์ท่านได้ซื้อที่ดินเป็นจำนวนหมื่นไร่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ นอกจากนี้แล้วด้วยเมตตาขององค์ท่านยังได้แผ่เมตตาไปยังต่างประเทศอีกด้วย นี่คือนี่สิ่งที่องค์ท่านให้ความอนุเคราะห์ทั้งนั้น

ปฏิปทาของหลวงตามหาบัวนั้นเป็นที่เลื่อมใสแก่ผู้พบเห็น เพราะธรรมท่านออกมาจากใจ ไม่ใช่การเสแสร้งแก่งแย่ง ความไม่ยึดติดในทุกสรรพสิ่ง และเป็นคุณอาจารย์อารมณ์ดี ต้อนรับคนทุกระดับชั้น ทำให้ผู้ที่เข้าหาศรัทธาทุกคน

ที่สำคัญคือ ท่านเน้นการแสดงธรรมเป็นชีวิตจิตใจ ทุกครั้งที่บรรดาลูกศิษย์มาเยี่ยมเยียน เป็นต้องได้ข้อคิดสะกิดใจกลับไปใช้ในชีวิตเสมอ ๆ

แม้ยามอาพาธโรคร้ายรุมเร้า ก็ยังข่มความเจ็บปวดแสดงธรรมอยู่เป็นนิตย เพราะทั้งชีวิตท่านพิจารณาตัวไว้ว่า **“จะใช้ธรรมชี้ทางสว่างไสวให้สาธุชนไปจนกว่าจะละสังขาร”** ธรรมะของหลวงตามหาบัวที่ใช้สอนญาติโยมนั้น **“เปรียบเสมือนแกงหม้อใหญ่”**

● เขตมรณวาสฝ่ายอุบาลิกา วัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี ●

● สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน) เมื่อครั้งเสด็จมาร่วมปฏิบัติธรรมกับหลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด ●

รสชาติปานกลาง เป็นคำพูดที่ฟังง่าย เข้าใจง่ายและไม่ล้นทับซ้อนชวนให้ปวดหัว

ส่วนธรรมที่แสดงต่อพระสงฆ์ด้วยกัน “เปรียบเสมือนแกงหม้อจืด” รสชาติเผ็ดร้อน เป็นธรรมค่อนข้างสูง แต่ก็ไม่ใช่การแปลความหมาย

ทุกถ้อยคำฟังแล้วจับจิตจับใจ บ่งบอกถึงความเป็นพระผู้รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมะคำสั่งสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงไม่ใช่เรื่องแปลกที่สานุศิษย์ของท่านจะมีครอบครัวไปทั่ว ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เพราะไม่ว่าจะเป็นคนระดับไหน ท่านก็ไม่เคยเลือกที่รักมักที่ชัง ใครสนใจธรรมะจากท่าน วัดป่าบ้านตาดยินดีต้อนรับ อย่าลืกละแต่ว่ามนุษย์ชี้เหม็นที่เห็นหน้ากันอยู่เนืองๆ แม้กระทั่งท้าวลักกะเทวราช ก็ยังมาขอความเมตตาจากองค์หลวงตาเช่นกัน ดังที่หลวงตาได้เล่าให้บรรดาลูกศิษย์ฟังว่า “พินชีหนึ่งของท่านกำลังโยกคลอนจะหลุดพอดกกลางคืนท่านฝันว่าท้าวลักกะเทวราชพร้อมทั้งบริวาร มาขอพินชีนั้นกับท่านเพื่อนำไปให้ทวยเทพทั้งหลายได้สักการะบูชา ท่านก็ได้อนุญาตให้ รุ่งขึ้นมาพินชีนั้นได้หายไปแล้ว” นับว่าเป็นความโชคดีของท้าวลักกะเทวราชที่ได้ไป (๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐)

โดยหลักธรรมชาติแล้วพระปาครมฐานท่านจะไม่มายุ่งวุ่นวายกับใครหรือผู้ใด ยิ่งเรื่องการบ้านการเมืองถ้าเป็นธรรม มีความปกติดีอยู่ ปล่อยให้เป็นที่ของรัฐบาลผู้บริหารประเทศ ส่วนท่านภาวนาอยู่ในป่าลึกๆ เป็นความสะดวกสบายที่สุด

พระป่าท่านนิยมชมชื่นร่มเย็นแต่ในป่า เหมือนเสือปรารถนาป่า ปลาปรารถนาน้ำ แต่ถ้าถึงคราวจำเป็นที่มีเหตุการณ์ไม่ดั่งใจเกี่ยวกับประเทศชาติ ท่านจะนั่งนอนใจไม่ได้ เพราะชีวิตินทรีย์คือชีวิตของมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายมีความหมาย เมื่อรู้ว่าเขามีทุกข์จำต้องโปรด ให้เขาหายสร้างทุกข์

พระของพระพุทธเจ้าทุกหมู่เหล่าล้วนถูกฝึกให้เป็นพระนักเสียสละ เป็นนักต่อสู้ผู้มีเมตตา ไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า จงรักภักดีต่อพระธรรมวินัย พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ครูบาอาจารย์ แบบอย่างใดเป็นจารีตที่บูรพาจารย์อบรมสั่งสอนมา ท่านจะยกบูชาไว้เยี่ยงชีวิตเลยทีเดียว ท่านจึงมีตาไว้ดู หูไว้ฟัง ใจเอาไว้คิด ในพระธรรมที่ครูบาอาจารย์อบรมสั่งสอน ไม่เคยเหน็ดเหนื่อยเสื่อมคลาย ท่านจึงมีความสัมผัสสัมผัสสัมผัสสัมผัสกันด้วยความมีพระธรรมวินัยอันเดียวกัน

ความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาด

หลวงตาได้เล่าเรื่องความเป็นมาของวัดป่าบ้านตาดไว้ว่า...

...ที่แรกเรามาพักอยู่นอกบ้านทางทุ่ง เขาจึงนิมนต์ให้มาพักที่ตรงนี้ มีสองเจ้าภาพถวายที่ดิน จึงกลายเป็นวัดขึ้นมา แล้วก็สงบสงัดดี เป็นเอกเทศ (๑๒ ตุลาคม ๒๕๕๐)

ประจวบกับโยมมารดาบวชชีเมื่อมีอายุครบ ๖๐ ปีพอดี ส่วนโยมบิดานั้นได้สิ้นชีวิตไปก่อนหน้านี้แล้วตอนอายุ ๕๕ ปี จากนั้นเราจึงได้พาโยมมารดาไปจำพรรษาด้วยที่จังหวัดจันทบุรีเป็นเวลา ๑ พรรษา โยมมารดาได้ล้มป่วยลงด้วยโรคอัมพาต จึงหวนกลับมารักษาดูที่บ้านตาด

โรคของโยมแม่ถูกกับยาหมอที่อยู่บ้านฉัน ซึ่งไม่ห่างจากบ้านตาด เรามาพักและรักษาโรคของโยมแม่พร้อม ๆ กัน ที่นี้พอนาน ๆ ไปก็เลยกลายเป็นสร้างวัดป่าบ้านตาดขึ้นมา เรื่องมันเป็นอย่างนั้น

โยมแม่ได้จากไปเมื่ออายุย่างเข้า ๙๓ ปี วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ ซึ่งวันนี้เราจะทำ “บุญเปิดโลกธาตุ” ระลึกถึงท่านทุก ๆ ปี

“...วัดป่าบ้านตาด เดิมมีเนื้อที่ ๑๖๓ ไร่ ๒ งานที่มีกำแพงกัน แล้วนอกกำแพงก็พอ ๆ กัน รวมแล้วปัจจุบัน ๓๐๐ กว่าเกือบจะถึง ๔๐๐ ไร่ ที่วัดกว้างขวางก็ดี ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพราะวัดนี้เป็นวัดของแผ่นดิน ทำประโยชน์ก็เพื่อแผ่นดิน

ตั้งแต่สร้างวัดเราก็ทำประโยชน์เรื่อยมา ถนนหนทางทำตั้งแต่บ้านดงเค็งเข้ามาถึงบ้านตาดให้ลูกศิษย์ลูกหาช่วยกันทำเรื่อยมา

ถนนจากหมู่บ้านเข้ามาถึงวัดนี้ก็เหมือนกัน นี่เราทำเอง ขอชาวบ้าน ขอลูกเต้าหลานเหลน นำทางมา แหวกทางมา ขอมารื้อ มาเรื่อย แล้วก็ขึ้นค่าสินน้ำใจเขา เราไม่ขอเอาเฉย ๆ เราให้ค่าสินน้ำใจตอบแทน ค่าตอบแทนเราก็ไม่ให้ต่ำ ให้สูงไว้เสมอ ๆ ๆ

เพราะฉะนั้นสองฝั่งทางนี้มันจะมีหลักฝังอยู่ นี่เราก็จ่ายเงินเขาไปหมดแล้ว สรรพนาหน้ำวัดนี้ก็เหมือนกัน เราก็ให้ทำเพื่อชาวบ้าน

ทางสายหน้าวัดนี้แต่ก่อนมันเป็นดงนะ มันไม่มีบ้าน นี่เราขอเอาไว้ก่อนเลย
หลวงตาบิณฑบาตไม่ได้บิณฑบาตแต่เช้าอย่างเดียวนะ แม้กระทั่งถนนหนทางก็
ขอบิณฑบาต ขอไปไหนได้หมด เขาก็ว่า อู๊ย! หลวงตาขออะไรได้หมดแหละ และเขา
ก็ให้หมดจริง ๆ นะ ถนนหนทางมันจึงกว้าง

เกี่ยวกับเรื่องน้ำเรื่องท่า เราชวนขวายเป็นบ้านนะ อันไหนที่จะเป็นไปได้นะ
ช่วยไปเรื่อย ๆ เราขอเขา เขาให้เราด้วยน้ำใจ เราก็ต้องมีน้ำใจให้แก่เขา

จำฝังใจผู้เฒ่าสี่

ทำถนนเข้ามานี่ สร้างวัดนี้ พ.ศ. ๒๔๙๘ เดือนพฤศจิกายน เดินบุกไปตาม
คันนาไม่มีถนนหนทาง

ปี ๒๕๐๒ ผู้เฒ่าสี่เจ้าของนาสองแปลงก็ให้ที่ดินทำถนน ทำจากสะพานหน้าวัด
เข้ามา ให้เงินเท่าไรเขาก็ไม่ยอมเอา

ผู้เฒ่าสี่แกบอกว่า “เงินไม่เอา จะเอาบุญนี้ ตัดทางเข้ามาเลย” เราจะเอา

อะไรให้ แกก็ไมเอา ให้เป็นล้าน ๆ ก็ไมเอา จะเอาบุญเท่านั้น

คำพูดของผู้เฒ่าเรายังไม่ลืมหืมตาสักทีมากนะ แกบอกว่า **“จะได้อะไรไปทำไมคันทนา พระตลกคันทนา มันไม่เหมือนเด็กน้อยตลกนะ รีบไปทำถนนเข้าสิ พระตลกคันทนามันมี บาปด้วยแหละ”** แกพูดน่าหัวเราะนะ

พอเวลาผู้เฒ่าแก่มากเข้าจริง ๆ เราก็บอกว่า **“ให้ตายใจ หลับตาให้สบายหาย ห่วงนะ หลานจะเผาศพให้เอง”** ผู้เฒ่านี้เป็นน้องแม่ มามีเมียอยู่ทางนี้

เพราะฉะนั้นนาสองแปลงนี้จึงมีคุณค่ามาก ลีกลีซึ่งมากภายในหัวใจและในวัดนี้ เพราะคุณธรรมเป็นของลีกลีซึ่งมาก เงินล้านสู้ไม่ได้

อันนี้เป็นน้ำใจ น้ำเงินกับน้ำใจต่างกัน น้ำใจนี้ลีกลีซึ่งมาก

วัดป่าบ้านตาดนี้ ตั้งแต่สร้างวัดมาแต่ก่อนไม่รับพระมาก อย่างมากแค่ ๑๘ องค์ เราก็ไม่เคยสนใจกับการก่อการสร้างอะไรทั้งนั้น สร้างเฉพาะที่จำเป็นที่อยู่ กุฏิก็เป็นร้าน เล็ก ๆ มาจนกระทั่งทุกวันนี้ ทำโกโก้ ๆ ไว้ ๒-๓ หลังนี้ อวดแขก นอกนั้นมีแต่กระต๊อบ เรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้

สำหรับวัดนี้เราให้เป็นวัดภาวนาล้วน ๆ คงเส้นคงวาหนาแน่นด้วยข้อวัตรปฏิบัติ หลักธรรมวินัย มิให้เคลื่อนคลาด พระจะมากน้อยปฏิบัติเป็นแบบเดียวกันหมด คลาดเคลื่อนไม่ได้ อย่างน้อยเดือน มากกว่านั้นดู เลยจากดุกก็ขับออก

พระเถระมีมาก ต่างชาติก็เยอะ เราก็แบ่งรับเอา แบ่งประเทศละหนึ่งองค์สององค์ ไม่ให้มากกว่านั้น เพื่อพระไทยเราซึ่งเต็มหัวเมืองไทย ทุกภาคมาอยู่ที่นี่หมด ให้ได้ ประโยชน์ทั่วถึงกัน”

ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้องกับวัด เปิดประตูวัดไว้แต่กลางวัน พอค่ำเข้ามาก็ปิด ประตู รถจอดข้างนอก ถ้าจำเป็นที่ควรจะต้องเข้ามาข้างในก็ให้เข้ามา

ถ้าไม่มีกฎเกณฑ์เหตุผลบังคับเอาไว้เลอะเทอะไปหมด มนุษย์เลอะเทอะไม่เหมือนสัตว์ทั้งหลายเลอะเทอะนะ ทำความเสียหายได้มาก

ส่วนสัตว์เขาเลอะเทอะ โดดลงไปเล่นน้ำในบึงในคลองขึ้นมาก็สลัดขนปัดแล้ว ก็ไปสบายเขา คนเราเลอะเทอะไม่เป็นอย่างนั้นมันเปื้อนอยู่ในหัวใจ

(๒๐ เมษายน ๒๕๓๖ และ ๑๗ มีนาคม ๒๕๔๐)

ธรรมประกาศ

ป้ายที่เขียนไว้นั้น ใครจะว่าหลวงตาบ้า เอ้าว่ามา หลวงตาสงสารโลกต่างหาก ที่เขียนไว้ “ที่นี่เป็นวัด เป็นสถานที่ภาวนาเพื่อความสงบใจ ไม่มีกิจจำเป็นไม่ควรมาเทียวเพ่นพ่าน” มาวัดให้มีความสำรวมระวังใจ เฉพาะอย่างยิ่งมาดูวัดป่าบ้านตาดว่าเป็นอย่างไร ท่านดำเนินอย่างไร พระมีหลักมีเกณฑ์มีธรรมวินัย มีความ พ้นทุกข์เป็นจุดหมายปลายทาง เหมือนพวกระเบะกระกะไหม มาไม่มีหลักมีเกณฑ์ในใจเลย มันทุเรศ หัวใจที่ สว่างจำกับใจที่จมอยู่ในมฤตในคูตร คือกิเลสตัณหาทั้งหลายนี้มันดูกันไม่ได้ ต่างกันราวฟ้ากับดิน

ภาษาธรรม เราอยู่กับธรรม พระปฏิบัติท่านมีสติตั้ง มันรำคาญหนักเข้าเลยติดประกาศไว้ ธรรม ออกให้รู้กันเสียบ้าง ธรรมพระพุทธรเจ้า ธรรมพระอรหันต์เป็นยอดธรรมทั้งนั้น (วัดป่าบ้านตาด ๒๔ กันยายน ๒๕๒๙)

- ป้ายที่ติดไว้ในบริเวณวัดป่าบ้านตาด ●

พระเจ้าแผ่นดินเสด็จมาสนทนาธรรม

ในตอนเช้าของวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๒ หลวงตาได้สั่งกำชับพระเถระในวัดว่า “วันนี้ จะมีบุคคลสำคัญเข้ามา พวกท่านทั้งหลายจงพากันทำความสะอาดวัดวาอารามให้เรียบร้อย อย่าให้บกพร่อง”

พระทั้งหลายเมื่อได้ฟังดังนั้นก็ได้เอะใจอะไร ต่างก็ทำข้อวัตรปฏิบัติไปตามปกติ...ในบ่ายวันนั้นนั่นเอง ชวานาคนหนึ่ง เดินสะพายแห เพื่อออกไปทอดแหหาปลาเป็นอาหาร มีรถยนต์คันงามคันหนึ่ง วิ่งบึ่งมาจอดเทียบ แล้วเรียกถามด้วยเสียงอันนุ่มนวลว่า “ลุง ๆ ทางที่จะไปวัดหลวงตาบ๊วไปทางไหน”

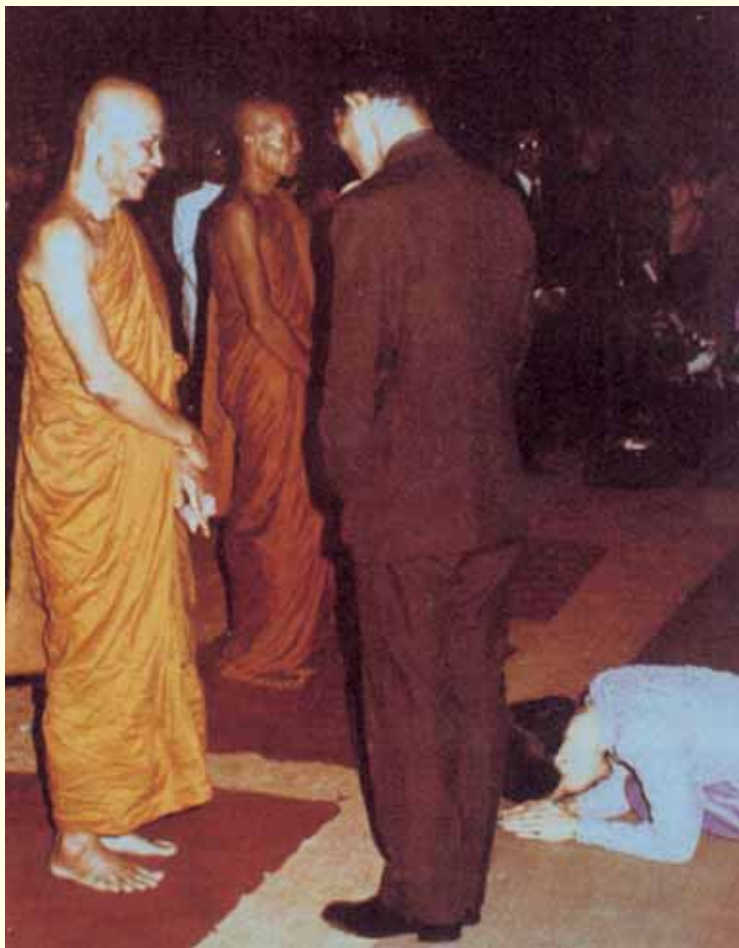
“ไปทางนี้..เด้อ..” เขากล่าวห้วน ๆ แบบสำนวนชาวบ้าน พร้อมทั้งชี้มือและแหงนหน้าดูผู้ที่ถูกถามไถ่

เมื่อเขาเพ่งมองดูใบหน้าบุคคลที่ถูกถามทางอย่างพิจารณา ภาพแห่งบุคคลผู้สง่างามใหญ่โตเต็มฟ้าในสมองเริ่มปรากฏในหัวนึก เขาเริ่มเข่าอ่อนและทรุดตัวนั่งลงกับพื้น พร้อมกับพนมมือขึ้นเหนือเศียรเกล้า กล่าวถ้อยคำแสดงความปลาบปลื้มใจเป็นล้นพ้น ล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่ครั้งหนึ่งในชีวิตได้สัมผัสสมมุติเทพ ด้วยตาเนื้อใกล้ ๆ เพียงแค่เอื้อมถึง

“โอ! ในหลวง...สาธุเด้อในหลวง...สาธุ...สาธุ ทางไปวัดป่าบ้านตาดของหลวงตาตรงไปทางนี้” เขาอุทานเสียงดัง น้ำตาคลอเบ้าด้วยความตื่นตันใจ อยากหยุดชั่วเวลาสั้นเอาไว้

หลังจากนั้นพระองค์ท่านจึงเสด็จไปที่วัดป่าบ้านตาดเพื่อกราบนมัสการองค์หลวงตาเมื่อถามไถ่สนทนากันทราบว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมากับพระบรมวงศานุวงศ์ จากพระตำหนักภูพานราชนิเวศน์เป็นการส่วนพระองค์ ไม่ได้บอกแม้กระทั่งทหารใกล้ชิด ทหารทั้งหลายต่างสืบทอดเป็นการโกลาหลว่า เมื่อเวลาบ่ายโมง พระองค์ท่านทรงขับรถออกจากพระตำหนัก ไม่รู้ว่าเสด็จไป ณ ที่ใด ถ้าบอกข่าวการเสด็จมาล่วงหน้า กลัวเป็นการเอิกเกริกรบกวน ต้องการเสด็จมาเป็นการส่วนพระองค์

หลวงตาจึงให้อาวาหว่า “มหาบพิตร! พระองค์เป็นถึงพระเจ้าอยู่หัว เป็น

[illegible]

● บันทึกของหลวงตา เมื่อครั้งที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จไปกราบ
หลวงตาเป็นการส่วนพระองค์พร้อมพระบรม
วงศานุวงศ์ ที่วัดป่าบ้านตาด ●

เจ้าชีวิตของชนทั้งชาติ หากพระองค์เสด็จมาโดยลำพัง มีอันตรายอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้น จะเป็นความเสียหายแก่ชาติบ้านเมืองอย่างใหญ่หลวง ถ้าพระองค์เป็นอะไรขึ้นมา คนทั้งชาติจะไม่เหยียบบหลั่งตาบวมิดแผ่นดินละหรือ?”

“กลัวจะเป็นการรบกวนองค์หลวงตา” พระองค์กล่าวพร้อมพนมพระหัตถ์ด้วยความศรัทธาเลื่อมใส

“รบกวน ไม่รบกวนจะเป็นอะไร แผ่นดินนี้เป็นของพระองค์ พระองค์พึงมาได้
ทุกเมื่อ”

ท้องค้หลวงตาเป็นห่วงมากเช่นนั้น เพราะในสมัยนั้นคอมมิวนิสต์มีอยู่ทั่วไป
หลังจากนั้นอีกไม่นานเสียงรถทหารตำรวจที่สืบทราบว่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
เสด็จมาวัดป่าบ้านตาด จึงติดตามมาอารักขาเป็นทิวแถว ชาวบ้านบางคนไม่รู้เรื่อง เห็น
รถทหารตำรวจป่งมาเป็นทางยาว บางคนวิ่งหนีเข้าบ้านนึกว่เกิดศึกสงคราม

(หลวงตามหาบัว มหัศจรรย์มหาบุรุษผู้ยิ่งใหญ่ หน้า ๒๖)

นิมิตครั้งที่ ๘ “อิงได้ก็ไม่ถูก”

เรื่องนิมิตนี้แปลก ๆ มันเป็นหลายครั้งหลายหน ถ้านิมิตชนิดอย่างชัด ๆ จริง ๆ แล้วไม่ค่อยผิด หลายครั้งหลายหนที่เราเคยเป็น

อย่างคราวมาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด ที่แรกก็เหมือนกัน คือนั่นนั่น แหม! นิมิตแสดงออกมานี้ จนกระทั่งเราไม่กล้าจะพูดอะไรให้ฟังเลย ทำไมนิมิตจึงเป็นอย่างนี้

นิมิตปรากฏว่า **มีกำแพงรอบ เราไปอยู่ตรงกลาง ไม่มีทางออกเลย นายพรานมือแม่นปืนมาขอยิงเราต่อหน้า หันปากกระบอกปืนจ่อมาหาเรา ห่างกันไม่ถึงวา เราก็เปิดผ้าออกเหลือแต่เพียงผ้าอังสะแล้วพูดว่า “เฮ้อ! ยิงเลย”**

พอเขายิง ยิงยังงี้ก็ไม่เห็นถูก ดังเปรี้ยง! เปรี้ยง! อยู่เฉย ๆ จนกระทั่งลูกกระสุนดินดำหมด พอกระสุนหมดแล้วอมเข้ามาหมอบกราบ ขอกราบท่านหน่อยหมดความ สามารถแล้ว มีเท่านี้แหละความสามารถ พอกราบแล้วเขาลุกหนีไป

พวกท่านสิ่งของใครต่อใครรุมเข้ามาหาเรา เป็นอย่างไรไม่เป็นผุยผงไปหมดแล้วเหวอท่านอาจารย์ เสียงปืนนี้ดังลั่น เข้ามาจับผ้าอังสะของเราดูก็ไม่เห็นมีรอยขาดอะไร แล้วนี่ท่านอาจารย์ดีด้วยอะไร “ดีด้วยพุทฺธ” เราว่าอย่างนี้นะ ในนิมิตมันบอก

พอตื่นเข้าขึ้นมาเนี่ย เอ! มันเรื่องอะไรกันนา ถึงได้ฝันถึงชัดเจนนะจริง ๆ แต่ไม่บอบช้ำ หาทางหลีกเลี่ยงไม่ได้หากไม่บอบช้ำ นี่เป็นเรื่องอะไรนา คือบอกความหมาย มันไม่มีอันหนึ่ง คือเรื่องมาแสดงนิมิตจะแสดงความหมายไปนั้นไปนั้นก็ไม่มี เราจะมาตีความหมายว่าอย่างไร นิมิตเป็นอย่างนี้

พอตอนบ่าย ๓ โมงพวกตลาดก็มาลี เอาจดหมายจากท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ พระอุปัชฌายะ มามอบให้ แล้วมีเด็กผู้หญิงสาวคนหนึ่งมาด้วย มาขอฝากเด็กคนนี้ไว้ชเป็นชีในสำนักนี้ อ้อ! อันนี้เอง คือไม่มีทางไปได้เลย จดหมายของท่านเจ้าคุณมาหาเรา แล้วก็พวกตลาดเป็นพวกเจ้าหน้าเจ้าตากันทั้งนั้นละมา มันก็เหมือนเรื่องราวในนิมิต พอมาแล้วเราก็อึ้งเฉงเหตุผลให้ฟังตามเรื่องตามราว

ให้ไปกราบเรียนท่าน “เราไม่รับ”

เราหาอุบายพูดอย่างเหมาะสมกับเหตุผลที่เขาจะยอมรับ เขาก็ยินดีตกลง

เราบอกว่า “เท่าที่มีอยู่นี้ก็ด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ เราไม่ได้สร้างวัด เพื่อจะสั่งสมแม่ชีแม่สาวที่ไหนมากมาย มีแต่คนแก่ ๆ อยู่ด้วยกันที่ติดมาด้วยกันแล้ว ถึงเวลาจำเป็นเรารับเท่านี้ คนอื่นเราไม่รับ ขอให้ไปกราบเรียนท่านว่า เรารับด้วยความจำเป็นเกี่ยวกับโยมแม่ ให้โยมแม่มีหมู่เพื่อนอยู่ด้วยเฉย ๆ เราไม่ตั้งใจว่าจะสั่งสมแม่ชีแม่สาวให้มากมายอะไร” เราก็บอกอย่างนั้น

เขาก็เลยไปกราบเรียนท่านเจ้าคุณฯ วันหลังเราก็ตามไปอีก ท่านก็บอก

“เออ! บัว ขอรู้ความประสงค์ของเจ้าแล้ว เราก็ไม่ติดใจอะไรแล้วละบัว อุบายของเจ้าพูดก็ดี ไม่เห็นมีอะไรขัดข้อง เราไม่ขัดข้อง เจ้าเมื่อมีความจำเป็นแล้วเราก็เห็นใจ” ท่านว่าอย่างนั้น

นี่ก็ไม่บอบช้ำ ท่านก็ไม่บอบช้ำ พวกตลาดก็ยอมรับเหตุผลเรา ไม่มีใครโกรธ
ใครเคียดอะไรให้เรา

นี่ที่ว่ามันไม่บอบช้ำ คือยิ่งขนาดนี้ไม่บอบช้ำ อ้อ! เรื่องนี้เหวอ เข้ากันปั๊บเลย

(อริยสัจจริงอย่างนี้ หน้า ๑๔๗-๑๕๐)

สนองคุณพระอุปัชฌาย์

ท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์เป็นอุปัชฌาย์ของเรา พุดตรง ๆ พุดตามอรรถตามธรรม
ไม่ดูถูกเหยียดหยาม ไม่เย่อหยิ่งจองหอง ท่านบอกว่า **ท่านลงเราสุดขีดเลย**

ถ้าอยู่กันสองต่อสองท่านจะซักถามแหลก บางทีนั่งมองดูหน้ากันเฉย ๆ ดูหน้า
จ้องแล้วก็ว่า

“...บ๊ว ๆ เราฟังเทศน์มาทั่วประเทศไทย ฟังมาแล้วไม่มีใครเทศน์เหมือน
เธอ เธอเทศน์ไต่ตรงไหน ขาดสะบั้น ขาดสะบั้น ไม่มีอ้อ ๆ อา ๆ

ถ้าไม่มีการตอบปัญหามะบ้วนะ การเทศน์เป็นที่หนึ่ง

แต่ถ้ามีการตอบปัญหาการเทศน์ของเธอเป็นที่สอง

การตอบปัญหาเร็วมากที่สุดปั๊บ ๆ เลย แหม! เราน้อยากถามทั้งวัน แต่ไม่มี
ปัญหามาถาม ...บ๊ว ๆ เวลามีคนมาถามปัญหาเธอนะ เธอได้คิดไว้ไหม” ท่านพูด
ขบขันนะ อันนี้อันหนึ่ง

ท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรื่องทางกรรมฐานท่านเก่งมากนะ ท่านฟังเราตอบปัญหามา
มากต่อมากแล้ว ท่านหาอุบายให้เขาถามปัญหา เวลาเขาถามมาปั๊บเอาบัวตอบ ท่านจะ
แอบฟัง ท่านว่าอย่างนั้น

ท่านถามไม่ถอยคู้ไม่ถอย เราจะตายหลังจะหักนั่งสนทนากับท่าน ด้วยความ
พอใจของท่าน นั่นนะ ท่านเอาจริง ๆ สนใจภาคปฏิบัติสนใจมากทีเดียว

ท่านเป็นธรรมทั้งแท่งเลยนะเจ้าคุณอุปัชฌาย์เรา เพราะท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่
มัน มาตั้งแต่อายุ ๑๒ ปี

พ่อแม่ครูจารย์มันท่านบอกว่า “นี่เณรจุม ดูมันหูกาง ๆ ลักษณะมันจะเป็นผู้ใหญ่ได้
เอาไปเรียนหนังสือเสีย ให้มันได้มาเป็นผู้ใหญ่ให้ความร่มเย็นแก่ผู้น้อย

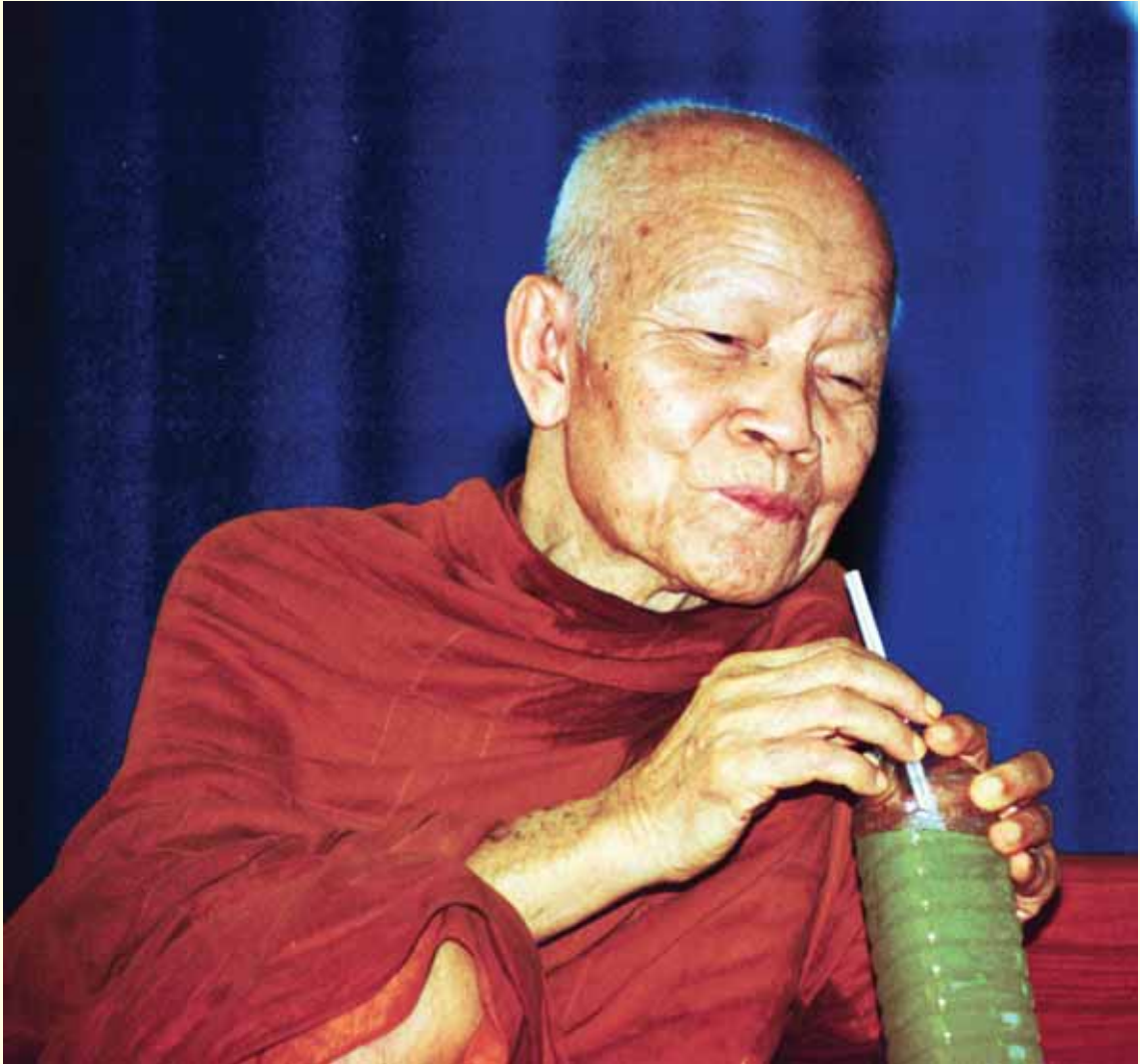
- **แถวนั่งจากซ้าย** พระครูสิริสารสุธี (จันทร์ศรี จันททีโป) พระธรรมเจดีย์ (จูม พนฺธุโล) พระจันทโสมมาจารย์ (จันทโก กตปุณฺโณ) **แถวยืนจากซ้าย** หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พระครูสมุห์สวสดี พระพันตรี พักตร์ มีนะกนิษฐ จ่าคำมูล สีดาลาด ถ่ายภาพหมู่หน้าพระอุโบสถวัดโพธิสมภารณ์ จังหวัดอุดรธานี ●

แล้วท่านก็ไปฝากที่วัดเทพศิรินทร์ กว่าจะเป็นมหาจุฬ สอบเท่าไรก็ตก ตกเท่าไรก็สอบ จนเขาเรียกท่านว่า “มหาจุฬหนังสือเน่า”

พอได้มาเป็นเจ้าคณะมณฑลก็อยู่ให้ความร่วมมือแก่หมู่คณะมาโดยตลอด เป็นอย่างพ่อแม่ครูจารย์มั่นว่าไว้จริง ๆ

มีหนหนึ่ง ท่านเทศน์อยู่ศาลาวัดโพธิสมภารณ์ เราก็ไปนั่งฟังอยู่นั้น ท่านเทศน์เอง พอเทศน์ไปถึงนิพพานเป็นอนัตตาเราสะดุดใจก็กล่เลย พอลงจากธรรมาสน์เราจะเดินตามท่านไป พอดีท่านก็ชวนว่า “ไปบวชไปด้วยกัน”

ไปก็ขัดกันเลยระหว่างพ่อกับลูก “ต้องขอประทานโอกาสพระเดชพระคุณทำไม พระเดชพระคุณจึงเทศน์ว่านิพพานเป็นอนัตตา เพราะนิพพานบังคับไม่ได้ นิพพาน

ไม่ใช่ผู้ต้องหา อนัตตาอย่างไร อนัตตาเป็นทางเดินของพระนิพพานต่างหาก จะมาเรียกพระนิพพานว่าเป็นอนัตตาได้อย่างไร?

อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เป็นทางก้าวเดินเพื่อพระนิพพาน นิพพานจะมาเป็นอนัตตาอย่างไร ถ้านิพพานเป็นอนัตตา นิพพานก็เป็นไตรลักษณ์ละซี

ถ้าอันนี้ยังไม่สมบูรณ์ยังไม่ถึงพระนิพพาน อันนี้สมบูรณ์แบบแล้วสลัดปัวะถึงนิพพานเลย” ท่านนิ่งเลยนะ

นี่ละอุปัชฌาย์กับลูกศิษย์สนทนากัน เราก็ได้ตื้นด้วย เพราะมันผิดมาก มันต้องเอาอย่างเด็ด ท่านนิ่งเงียบ

คือมันผิดต่อความจริงอย่างมากมาย เพราะฉะนั้นถึงเบิกออกทันที อย่าให้ปรากฏขึ้นมาตรฐานประเภทนี้ ความหมายว่าอย่างนั้นเข้าใจไหม คือนิพพานเป็นอนัตตามันฟังไม่ได้

ประการสำคัญระหว่างเรากับอุปัชฌาย์นี้ท่านก็คงจะเป็นที่ระลึกว่า **“เราเป็นลูกกตัญญู”**

ท่านนิมนต์เราไปในงานไหนก็ตามเกี่ยวกับท่านเจ้าคุณอุปัชฌาย์เราจะมอบถวายท่านหมดเลย เรียกว่าทุกครั้ง จนกระทั่งท่านค้านมา “อ้าว! เธอเอามาให้แต่เราแล้วเธอจะไปเอาอะไร”

ถวายให้ท่านตลอด เราไม่เคยแตะ เทศน์ที่ไหน ๆ ไม่ว่าปัจจัยเงินทองข้าวของอะไรมอบถวายหมด เราไม่เอาแม้บาทหนึ่ง คือเราตอบแทนคุณท่าน

ถึงอย่างนั้นก็ไม่เท่าคุณของท่านที่เป็นพ่อของเรา **เราเป็นพระทั้งองค์ได้เพราะท่านเป็นอุปัชฌาย์** นั่นหลักใหญ่อยู่ตรงนั้นนะ

(สวนแสงธรรม ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐)

โคนคำว่า “บักหัวโล้น”

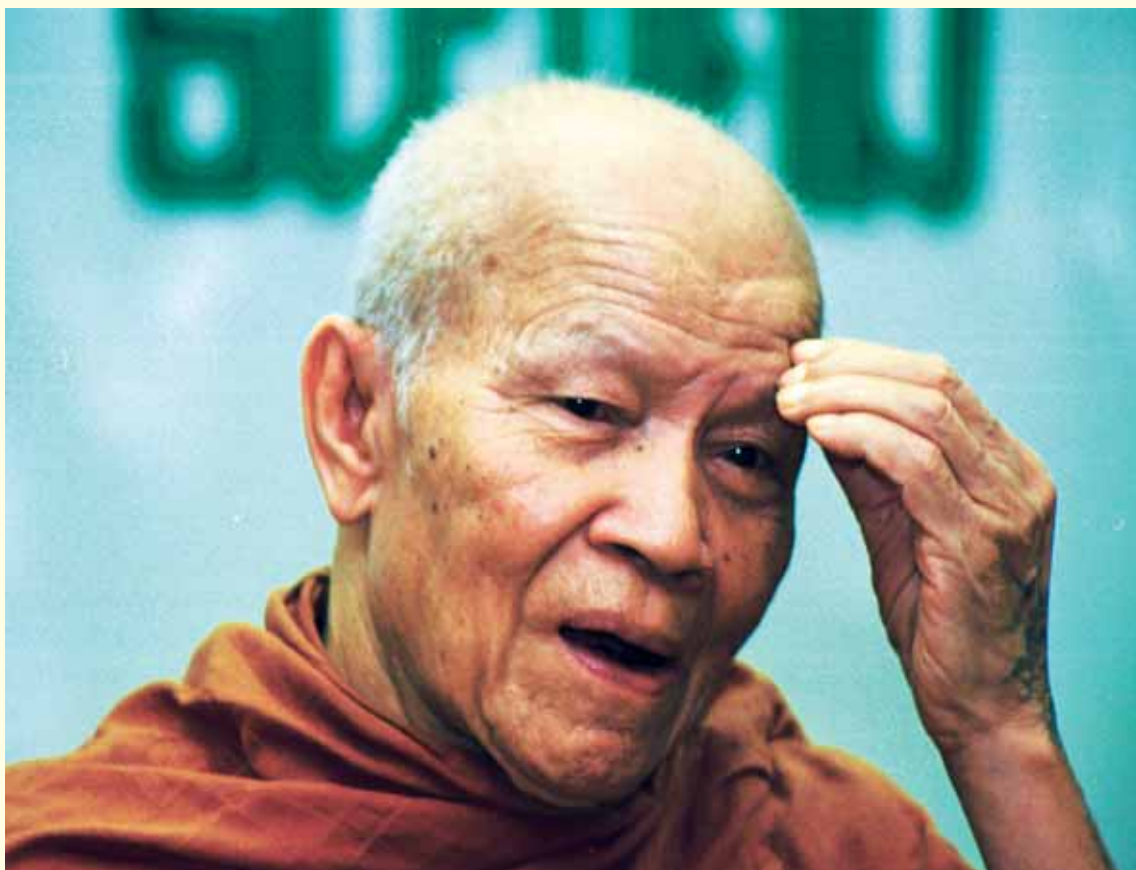
ถ้าเป็นงานสำคัญท่านเจ้าคุณธรรมเจดีย์ท่านจะมารับเอง มาเอาเราไปเทศน์ เราก็ไปพักวัดโพธิสมภรณ์ แล้วตอนเช้าก็ออกบิณฑบาต ห้าแยก เราก็เดินไปตามทางฟุตบอล แล้วก็มิโยมคนหนึ่ง ตัวเตี้ย ๆ หัวล้าน ๆ มันเดินสวนทางมาแล้วก็หยุดก๊ิก มันก็มาจับสายสะพายบาตรของเราไว้

มันก็แหงนหน้าขึ้นดูเราแล้วพูดว่า **“บักหัวโล้นมึงบิณฑบาตได้อีหยังบ่”** มันว่าบักหัวโล้นมึงบิณฑบาตได้อะไรบ้าง

เราฟังแล้วก็ยิ้ม ๆ แล้วก็ไป มันก็ยังหันหน้ามาอีก ช้ายังพูดว่า **“เอ๊ะ! บักหัวโล้นนี้ดำว่ามันยังซื้อ ๆ อยู่ (เฉย ๆ อยู่)”** เราก็เฉยอีก ตกลงมันก็ได้แต่ลมปากมันไป เราก็เฉยไม่ว่าอะไร เพราะเรื่องเหล่านี้เราเคยได้ยินมาแล้วในโลกสงสาร

ถึงเขาไม่ว่าให้เรา เราว่าเราเองก็ยังได้นี้หนา **“หัวโล้น”** ใช่มั้ย อย่างมันหัวล้านถึงไม่ว่ามันล้าน มันก็ล้านอยู่แล้วใช่มั้ย มันก็ล้านอยู่แล้ว (หัวเราะ)

พอเล่าให้โยมแม่ฟัง นี่เขาว่าให้แบบนี้
“ว้าย! แม่เลี้ยงมาจนปานนี้ ตั้งแต่ลูกบวชมาแม่ยังไม่เคยได้ว่าลูกปานนี้เลย”
“โอ้ย! นี่มันแม่ คำไม่ใช่แม่นี่นะ” เราก็อีกก็แก้ใหม่เสีย
“โอ้ย! น้าโมโห” แม่เพื่อนโมโห เพื่อนคันเขี้ยว เพื่อนอยากไล่กัดเค้า เค้าไปฮอด
ทวีปไหนบู้จัก เพื่อนคันเขี้ยว เพื่อนอยากไล่กัดลมกัดแล้งเค้า
“โอ้ย! แม่นี้เป็นบ้าอะไร ก็อยากฟังก็จึงเล่าให้ฟัง” เราว่า
“โอ้ย! มันน้าโมโหแท้ ๆ โว้ย!” แม่บ่นว่าพึมพำ
นี่ละ เราพูดถึงเรื่องราวคำดุด่า **เอสรมุโม สนนฺตโน** เหล่านี้เป็นของเก่าของ
ดั้งเดิมมีมาตั้งแต่กาลไหน ๆ พระพุทธเจ้าท่านไม่ถือสีถือสา ถ้าไปถือเอามา ต้องเอามา
เป็นคติเครื่องเตือนใจ ท่านว่าอย่าไปถือเพื่อความเสียหายแก่ตนไม่สมควรแก่เราผู้หา
ผลประโยชน์ ใครจะทำหนักก็ตาม จะชมก็ตาม ให้ยึดมาเป็นประโยชน์ให้ได้ นั่นชื่อว่า
“คนฉลาด”

(วัดป่าบ้านตาด ๒๕๓๕)

- วัดโพธิ์สมภารณ์ จังหวัดอุดรธานี เป็นวัดที่พระธรรมเจดีย์ (จูม) พระอุปัชฌาย์ของหลวงตาฟ้านักจมนกระทั่งมรณภาพ ●

โยมแม่ชมเชยว่าเขียนหนังสือเก่ง

ย้อนกล่าวถึงเรื่องโยมแม่... คุณหญิงสงครีหนึ่ง คุณเพาพางหนึ่ง เวลามาอยู่ที่วัดป่าบ้านตาด แล้วตอนบ่าย ๔ โมงจะผลัดกันมาอ่าน “หนังสือประวัติหลวงปู่มั่น” ให้โยมแม่ฟังทุกวัน อ่านวันละชั่วโมง หรือ ๔๐ กว่านาทีทุกวัน ๆ จนกระทั่งจบ

เราเข้าครัวออกครัวก็อย่างที่เร้าอยู่ที่นี่ เข้าออกอยู่อย่างนั้น พอไปที่ศาลา วันนั้นไปธุระกับพระ ไม่ใช่ไปโดยลำพัง เราดูนั่นดูนี่ อันนั้นไปด้วยมีกิจธุระ พอเห็นเราเข้าไปโยมแม่ปุบปับมาเลย ตอนนั้นไม่มีใคร ศาลาหลังเล็ก ๆ แม่มาก็มานั่งพักกลางแจ้งพื้นดินพักบนคือฟากไม้ไผ่สับไม้ไผ่ เราก็นั่งไปนั่งนั้น

พอเรานั่งปั๊บแม่ก็ว่า “ให้แม่ชมเชยสักหน่อยนะ”

“ชมเชยอะไรกัน? ที่ตอนเป็นเด็กเป็นเล็กทั้งดูทั้งดำทั้งเขียนทั้งดี เวลาโตมาแล้วมาชมเชยหาอะไร” เรารู้ว่าอย่างนี้ แหย่ แม่กับลูกแหย่กัน

ทางแม่ก็ตอบคืนนะ “โอ้ย! เวลาเป็นเด็กก็เป็นอย่างหนึ่ง มั่นหน้าเขียนน่าดีก็เขียนดีเอาบ้างแหละ ทีนี้เวลาโตมาแล้วก็เป็นอีกอย่างหนึ่ง

แม่ชมเชยสักหน่อย เวลาแต่งหนังสือทำไมถึงได้เลิศเลอหยดย้อยเอานักหนา แต่งหนังสือประวัติท่านอาจารย์มั่นนี้อ่านจบแล้ว แม่ซาบซึ้งมาก น้ำตาร่วงเกี่ยวกับหลวงปู่มั่นด้วย แล้วก็เกี่ยวกับผู้แต่ง สำนวนนี้ทำไมถึงแต่งดิบแต่งดี”

เราบอกว่า “ก็หลวงปู่มันท่านเป็นพระองค์เลิศเลอกี่แต่งเลิศเลอตามเรื่องของท่านทุกกิตติคุณ ผู้แต่งไม่ได้เลิศอะไรนะ”

“โอ้ย! หลวงปู่มันเลิศเลอกี่รู้ว่าเลิศเลอ ผู้แต่งนี่ก็แปลก ๆ อยู่ละ ไม่มีอะไร ๆ แต่งได้อย่างนี้ไม่ได้ แม่จึงขอชม” ว่าอย่างนั้นนะ แล้วแม่ก็พูดว่า “เหมือนไม่ได้เกิดกับหัวอกเราเลยลูกคนนี่ แต่งหนังสือจนแม่น้ำตาาร่วง”

จากนั้นเราก็ถามแม่บ้างว่า “แล้วเป็นยังไงที่ขอเงินไปซื้อหนังสือมา เรียนมาแล้วมาแต่งหนังสือให้โยมแม่อ่าน แล้วเป็นยังไง มันคุ้มค่าไหม”

“คุ้มมหาคุ้มลูกเอ๊ย...” แม่ว่าอย่างนั้น

เพราะตามธรรมดาพ่อกับแม่ไม่เคยชมลูก นิสัยพ่อแม่ก็ดุด่าตลอด การชมนี้ไม่เคยเอา เราพูดถึงเรื่องหนังสือ เรื่องเอาจริงเอาจัง เงินของโยมพ่อโยมแม่ส่งไปไม่ยอมที่จะไปซื้อนั่นซื้อนี่มาใช้พิเศษของเจ้าของ ไม่เอาละ ต้องเพื่อหนังสือ ๆ เท่านั้น เราจึงจำมาก

เราเขียนหนังสือ “ธรรมคู่แข่งขัน” เล่มแรก จากนั้นก็ “ประวัติหลวงปู่มั่น” “ปฏิภาพพระรัตนตรัยฐานสายหลวงปู่มั่น” “ประวัติหลวงปู่ขาวย่อ ๆ” “ปัญญาอบรมสมาธิ”

นี่ละมหาพุทธเพื่อนกัน เกออยู่วัดดอกงา จังหวัดขอนแก่น ได้หนังสือชื่อว่า “ปัญญาอบรมสมาธิ” ถามว่าใครเขียน พ่อว่า “มหาบัวเขียน”

“เหอ! มหาบัวเก่งกว่าศาสดาไปไหน เหอ ๆ ไหนมาอ่านดูซิ มันก็ประมาณเทือกกันทีเดียว” พ่ออ่านจบ “เออ! เข้าทำดีนะ”

เนอะ! เห็นไหมละ “ปัญญาอบรมสมาธิ” ตามตำรามีแต่สมาธิอบรมปัญญา แต่เราเขียนนี่เป็น “ปัญญาอบรมสมาธิ” เมื่อจิตหาความสงบไม่ได้ก็ใช้ปัญญาหมุนตัว ๆ มันเลยกลายเป็นจิตกลับมาสงบด้วยอำนาจของปัญญา เขาไม่ได้ปฏิบัติ อันนี้ปฏิบัติผลออกมาจากการปฏิบัติมันก็ไม่ผิดละซิ ปริยัติเราก็เรียน ปฏิบัติเราก็ได้ออกปฏิบัติ เรียกว่าครบ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ปริยัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียน ปฏิบัติได้แก่การศึกษาเล่าเรียนแล้วนำไปปฏิบัติ ปฏิเวธผลแห่งการปฏิบัติมาเป็นปฏิเวธเรียกว่าความรู้แจ้ง ความรู้แจ้งแทงทะลุ

(วัดป่าบ้านตาด ๑ มิถุนายน ๒๕๕๔ และ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๕๕)

● โยมแม่แพงศรี โลหิตดี (มารดาของหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน) ●

สอนโยมแม่จนวาระสุดท้าย

โยมแม่เรียกเราว่า “มหา” ครั้นต่อมาค่อยเลื่อนขั้นขึ้น จนกระทั่งวาระสุดท้าย เรียกว่า “อาจารย์” โยมแม่ลงเราจริง ๆ นะ

โยมแม่พึ่งเทศน์ได้กำลังใจตอนที่โยมเพาพงมาอยู่วัดบ้านตาดเป็นเวลา ๓ เดือนกว่า เรื่องที่เราจะไปเล่าเรื่องนั้นเรื่องนี้ให้โยมแม่ฟังในฐานะแม่กับลูกไม่เคย ถ้าไปก็ไปอย่างว่าแหละ ไปครัวมีแขกคนไปนั่งเทศน์ให้แล้วเกี่ยวกับแขกคนไปด้วยกันเสีย การปฏิบัติของเราเป็นอย่างไร ๆ ตั้งแต่ออกจากบ้านกระทั่งเป็นอาจารย์สอนโยมแม่นี้ก็ไม่เคยเล่าให้ฟังนะ พูดตั้งแต่หลักความเป็นจริงอย่างไร ๆ เทศน์ให้ฟังหมดเลยละ

โยมแม่พูดเปิดอกให้กับเราว่า... “วันไหนไม่มีแขกคนมา อาจารย์ว่าง ก็ขอมินต์มาเทศน์อบรมสอนแม่บ้างนะ เวลาฟังเทศน์อาจารย์นี้ไม่มีเคลื่อนคลาด ฟังกันที่ไหนได้เหตุผลเลย ไม่ต้องบังคับ พอเสียงธรรมเริ่ม สติก็เริ่มจับจิตเกี่ยวโยงกันโดยลำดับ ความรู้สึกลุ่มลง ๆ ธรรมเทศนากล่อมใจเน่วง สงบเน่วง ๆ ๆ ถ้าแม่ทำโดยลำพังตนเองจนหลังจะหักมันก็ไม่ได้เรื่อง ถ้าได้ฟังเทศน์อาจารย์ไม่ต้องบังคับ”

ที่โยมแม่พูดก็ถูกต้องคือเสียงเทศน์เสียงธรรมกับความรู้นี้มันรับกัน เกี่ยวเนื่องกันโดยลำดับ ที่นี้ความรู้มันก็ไม่สายเสียเปรียบที่ไหนได้ มันรับแต่เสียงธรรมอย่างเดียวๆ ติดต่อสืบเนื่องๆ แล้วลง

หลังจากนั้นแล้วก็บอกว่า “แม่นี้ฟังเทศน์ใครมันก็ไม่เหมือนเทศน์อาจารย์นะ ฟังมามากยอมรับ”

นานเข้าก็บอกว่า “แม่นี้หูสูงแล้วนะ คือถ้าไม่ใช่เทศน์อาจารย์จิตมันไม่ลงนะจิต ถ้าเป็นเทศน์อาจารย์แล้วจิตมันลงได้ง่าย ตอนนี่แม่เป็นคนหูสูงแล้วนะ”

ทางเราก็แหย่แม่ไปว่า “ระวังนะหูสูง เดี่ยวมันจะเป็นหูหมา”

ทางนั้นก็แหว่ขึ้นมาทันทีว่า “มันจะเป็นหูหมาได้อย่างไร นี่มันหูคน”

เราก็ว่า “มันก็เป็นตรงที่มันสูง ๆ นั้นแหละ”

บางที่เราพูดถึงธรรมะขั้นสูง ๆ เอาจนเต็มเหนี่ยวตามสายทางแห่งธรรม บางทีมันก็เกี่ยวข้องกับตัวเอง ถึงกาลเวลาที่จะดับจะเป็นจะไป หรือจะเป็นจะตายอะไร มัน

ก็ว่าของมันไปตามเรื่อง ด้วยหลักความเป็นจริงของธรรม

โยมแม่ได้ฟังดังนั้นก็ร้องไห้เลยเชียวว่า “โอ๊ย! แม่ไม่อยากได้ยินเลยอย่างนั้น คือมันเหมือนเป็นรูปเป็นภาพว่าลูกตาย”

เราก็พูดสวนทันทีว่า “ไม่อยากได้ยินก็ต้องได้ยิน มันจะเป็นจะตายด้วยกันทุกคน อย่าไปห่วงห่วงกายนอกซี เรื่องความเป็นความตายเป็นหินลับปัญญา ให้พิจารณา ให้มันคล่องแคล่วในเรื่องความตายแล้วจะไม่กลัวตาย ที่พูดนี้ไม่ได้พูดด้วยความกลัวความกลัวตายอะไรเลย พูดตามหลักความจริง แม่จะมาเสียใจทำไม” เราก็พูดอย่างนั้น

โยมแม่ลงจริง ๆ บางทีเราพูดถึงธรรมะขั้นสูง ๆ เอาจนเต็มเหนี่ยว

โยมแม่มีนิสัยใจนักบุญอยู่แล้ว ไม่เคยลดละเรื่องวัดเรื่องวา ไปฟังเทศน์ทุกวันพระเป็นประจำ เอาถึงไหนถึงกันมาตลอดตั้งแต่เรายังไม่บวช เวลาเราบวชแล้วยิ่งหนาแน่นเข้ามา ๆ จนกระทั่งได้ออกบวช มีความแน่นหนามั่นคงมากในใจตลอดมา

การอบรมจิตใจจึงเป็นของสำคัญมาก ถ้าไม่อบรม ตายไปไม่มีหลักมีเกณฑ์ ให้จำให้ดีคำนี้ จิตใจว่าวุ่นวุ่นมัวตลอดเวลาไม่มีที่เกาะ เกาะตรงไหนมีแต่เรื่องของกิเลส ซึ่งเป็นเรื่องพินเรื่องไฟไปเสีย หากความสุขตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งวันตายไม่เจอ ถ้าไม่หาด้วยธรรม ถ้ามีธรรมหาเท่าไรก็ค่อยเจอไป ๆ

ตอนวาระสุดท้ายเราไปยืนอยู่หน้ากุฏิ กุฏิหลังเล็ก ๆ มีแต่ลูกหลานเฝ้าอยู่เต็มไปหมด โยมแม่ร่างกายอ่อนลง ๆ ๆ เราตั้งใจไปตามจริง ๆ บอกตรง ๆ เลยว่า “เป็นอย่างไรละโยมแม่ ดูอาการแม่นี้จะอยู่ได้ไม่นาน จิตใจแม่เป็นอย่างไร?”

แม่พูดขึ้นทันทีเลยว่า “จิตใจแม่ดี จิตใจแม่สง่าผ่าเผยใสตลอดเวลา ไม่วิตกวิจารณ์กับความเป็นความตายเลย”

หลังจากนั้นมาได้สองวันหรือสามวัน แม่ตื่นเช้าขึ้นมาบอกลูก ๆ ว่า “เออ! แม่จะไม่พ้นวันนี้ แม่คงจะไปวันนี้แหละ”

ตอนเช้าวันนั้นพอเวลา ๘ โมง ๔๕ นาที โยมแม่ก็เสีย ไปอย่างสงบเสียบเลย นี่แหละจิตเมื่อได้รับการอบรม จิตจะมีหลักยึด คือธรรมเป็นหลักยึดแล้วจะไม่ว่าวุ่นวุ่นมัวกับสิ่งของเงินทองยศฐาบรรดาศักดิ์ สิ่งใดก็ตามที่เคยพัวพันกันมาด้วย

● ต้นโพธิ์กลางวัดบ้านตาด ผังอัฐิโยมมารดาหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน ●

ความดีอกดีใจว่าเจ้าของมีสิ่งนั้นสิ่งนี้ เวลาธรรมเข้าสู่ใจพลังของธรรมหรือคุณค่าของธรรมนี้จะครอบคลุมดๆ

สิ่งเหล่านั้นจะจางไป ๆ ๆ จิตเลยเข้ามาสู่ธรรม

เมื่อเข้ามาสู่ธรรมแล้วก็หนุ่กันอยู่ที่นี่ สบาย อะไรรจะขาดจะเหลืออะไรจะหมดไปสิ้นไปไม่สนใจ อันนี้ไม่หมด สง่างามอยู่ภายในใจ นี่ละเรียกว่า **ใจเป็นธรรม** **ใจมีธรรมเป็นที่เกาะ** สบายอย่างนั้น

เราไม่วิตกวิจารณ์สำหรับโยมแม่เสียใจไปแล้วบอกโยมแม่ชัดเจนว่า “โยมแม่ไม่ต้องวิตกวิจารณ์การเป็นการตาย ป้าข้าเฝ้าศพโยมแม่อยู่หน้าศาลานะ ลูกเป็นเจ้าภาพทั้งหมด เป็นเจ้าของศพโยมแม่ ลูกจะจัดการทั้งหมดเลย”

พอโยมแม่เสียแล้วเอาไปเผาที่หน้าศาลา อัฐิของโยมแม่ ลูกเขาจะแบ่งไปไหนก็ไม่ทราบ หากว่าเหลือบ้างไปฝังที่ต้นโพธิ์บริเวณกลางวัด

(ส่วนแสงธรรม ๑๓ เมษายน ๒๕๔๔ และ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๐)

● ๑. กุฏิหลวงตาเมื่อครั้งแรกเริ่มมาสร้างวัดป่าบ้านตาด ๒. กุฏิหลวงตาที่สร้างขึ้นอย่างถาวรเป็นหลังแรก ●

● กุฏิหลวงตาบูรณะชั้นล่างใหม่ในวัยชราของท่าน เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๕๑ ●

ไม่สนับสนุนการสร้างวัดกุฎุหุหุ

ศาสนธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่งกว่าวัตถุเครื่องก่อสร้างให้กังวลงุ่นวาย เราคำนึงถึงเรื่องนั้นต่างหากนะ “กุฏิ” หลังที่สร้างขึ้นนี้เขาส่งเงินมา เขาเห็นเราอยู่กระต๊อบสูงแค่นี้ พื้นก็สับไม้ไผ่เป็นฟากปู สร้างด้วยฟางมุงด้วยหญ้า เราอยู่นั้นฟังไป ๓ หลังที่ ๔ ถึงได้ปลุกหลังนี้ขึ้นมา เพราะปลวกกินต้นเสาล้มลง

คนมาก ๆ ที่ศาลาเขามาต่อว่าเรา ยังร้องให้อีกด้วย บอกว่าครูบาอาจารย์ชื่อเสียงโด่งดังทั่วประเทศไทย มาดูกุฏิแล้วหลังเท่ากำปั้น จะอยู่ได้อย่างไร

เราก็ว่า “เฮ้! ตั้งแต่อยู่ในท้องของแม่นี้เป็นยังไง ท้องของแม่กับกุฏิหลังนี้จะไหน่กว่ากัน กุฏิหลังนี้ ยืนได้ เดินได้ นั่งได้ นอนได้อย่างสะดวกสบาย ไปมาได้ ในท้องแม่ไปไหนได้ไหม คับแคบยิ่งกว่านี้ยังอยู่ได้ตั้ง ๙ เดือน ๑๐ เดือน อันนี้ขนาดนี้แล้วทำไมจะอยู่ไม่ได้ ถ้าต้องการกว้าง ๆ ก็ไปอยู่ทุ่งอยู่รยยานันสิ”

พ่อแม่ครูอาจารย์

๑

๒

๓

๔

๕

๖

● ข้าวตกรในวัด ๑. เซ็นน้ำ ๒. กวาดตาด ๓. จัดบาตร ●

● เสนาสนะ ๔. โรงพิน ๕. โรงน้ำร้อน ๖. ศาลาใหญ่ด้านหน้าวัด ๗. ภายในศาลาใหญ่ ๘. ศาลาเก่าภายในวัด ●

เขาไม่ยอมสิ กลับไปเขาส่งเงินมา ที่นี้เราไม่ได้มีข้อสงสัยหรือมีข้อแม้อะไร เอาไว้ จะส่งกลับคืนก็เหมือนประทัดกัน นี่เลยได้ผืนปลูกันนะ เรื่องเป็นอย่างนั้น ใครไม่ทราบก็ให้ทราบเสีย

จากนั้นเราก็ส่งเลยเถียว ใครจะส่งสิ่งส่งของเงินทองมาให้เกี่ยวกับการก่อสร้าง ในวัดป่าบ้านตาดนี้แล้ว ต้องให้เราทราบเสียก่อน ถ้าส่งมาสู่่มสี่สู่่มห้าก่อนหน้าอย่างนั้น ไม่ได้ ถ้ายังไม่ได้ตกลงกันแล้ว ส่งมาเท่าไรก็ไม่สำเร็จ ต้องบอกอย่างนั้นเลย

“ศาลา” นี่เขาก็อยากจะทำใหม่ให้เราก็ไม่เอา ดีเพดานให้เราก็ไม่ให้ดี นั่นนี้ มันเหมาะแล้ว พอดีแล้ว ก็ให้รู้ไปอะไรเรื่องโลก ๆ ให้ก็ให้รู้อยู่ภายในหัวใจสิ ไสสว่าง กระจางแจ้งอยู่ภายในใจ นั่น! ของอัครจารย์อยู่ตรงนั้นต่างหาก ไม่ได้อยู่กับหินกับทรายกับอิฐกับปูนกับเหล็กเหลอะไรนี่ อยู่กับธรรมต่างหาก ธรรมกลมกลืนกับใจแล้ว ใจกับธรรมต่างหากประเสริฐหรรษา ทำพออยู่ได้พอ ไปตื่นอะไรกับโลกเขา โลกก็รู้แล้วว่าโลก ถ้าโลกกับธรรมเป็นอันเดียวกันจะมาแยกพูดทำไมว่าโลกว่าธรรม มันไม่เหมือนกันนะสิ วัดกับบ้านจะให้เหมือนกันได้อย่างไร เราไม่อยากให้ขัดธรรม ขอให้ธรรมเจริญรุ่งเรือง อยู่ไหนอยู่ได้ทั้งนั้น

“รถยนต์” จะเอากี่คันถ้าจะเอาสำหรับวัดนี้ เอาทำไม รถเต็มแผ่นดิน จะขึ้นคันไหน ลูกศิษย์คนไหนเขาพร้อมเสมอ อยากให้ขึ้นรถเขา เรามีเหตุมีผลทุกอย่างที่ห้ามอะไร พระหามาอะไร ไม่ใช่ฆราวาส อันนี้เป็นเรื่องของโลกเขาใช้กัน พระเป็นเพียงอาศัยความสะดวกไปกับเขาเท่านั้น จะมาเป็นเนื้อเป็นหนังเป็นตัวของตัวเอง เป็นเจ้าของรถของราชินีมานันท์ก็เหมือนโลกเขานะสิ

“ไฟฟ้า” เขาจะเอาเข้ามาวัด เราก็ห้ามมานานแล้ว ตั้งแต่โรงไฟฟ้าอยู่ในหนองอุดรฯ เขาจะขอเอาเข้ามานั้นก็เกือบ ๒๐ ปีแล้วแหละ ถ้าอนุญาตก็เข้ามาก่อนบ้านนานเท่าไรแล้ว เราก็ไม่เอา เหตุผลต้นปลายของมันที่จะมีส่วนเสียกับเอาไฟเข้าวัดมีอะไรบ้าง เราคิดหมดแล้ว

“โทรศัพท์” ก็จะมาติดขึ้นอีก ตั้งแต่ไม่มีไฟฟ้า ก็ยังมีโทรศัพท์ มาขอ ๒ ครั้ง ผู้ว่าฯ ยังมาติดต่อเราจะขอตั้งโทรศัพท์ที่วัด เพื่อการติดต่อสะดวก

เราก็ให้เหตุผลไปว่า “ก็อุดรฯ กับวัดนี้ไม่เห็นไกลกัน มีเหตุผลอะไรมีความจำเป็นอะไร รถวิ่งไปหาครูเดียวก็ได้ ไม่เห็นจะต้องก่อความยุ่งยากให้วัดให้วุ่นวายเวลาไป เพราะการมีโทรศัพท์” เราว่าอย่างนี้

“ศาลาใหญ่” บริเวณหน้าวัด เขามาขอไม่รู้กี่ครั้งก็หน คราวนี้ “บริษัทกระหิณแดง” กับ “เสี่ยกิมกาย” ยกทัพมาขออีก เราพิจารณาเหตุผลเลยอนุญาตให้สร้างศาลาใหญ่ แต่ไม่ให้มีปูชนียสถานเป็นห้องเป็นหับไม่ให้มี ให้โล่งไปหมดเลย เขากะความยาวมา ๕๕ เมตร ความกว้าง ๑๕ เมตร เราพิจารณาเหตุผลเรียบร้อยแล้ว เราก็อนุญาตให้เลย เวลาเราอนุญาตฟาดเสีย ๖๐ เมตร กว้าง ๓๐ เมตร เขายังพอใจใหญ่เลยนะ ขนาดนั้นมันถึงพอคน เพราะสถานที่นั้นเป็นสถานที่จะรวมงาน งานแต่ละครั้งคนจะนั่งได้หมด

(รากแก้วของศาสนา และ วัดป่าบ้านตาด ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๓)

พระบ้าน พระป่า ก็คือ พระ

คำว่า “พระ” แล้วเป็นความเสมอภาค เป็นลูกศิษย์ตถาคตด้วยกันทั้งนั้น จึงไม่ขึ้นอยู่กับการว่า “พระบ้าน พระป่า” อันนี้แยกออกไปพอให้เข้าใจตามความนิยมของโลกเฉย ๆ

เรื่องหลักธรรมหลักวินัยไม่มีส่วนใดมีน้ำหนักต่างกัน มีน้ำหนักเท่ากันในความ เป็นพระ ด้วยเหตุนี้ทุก ๆ ท่านที่มาอบรมศึกษาจงตั้งใจตั้งใจให้ดี ให้มีความขยันหมั่นเพียร พลิกจิตพลิกใจพลิกความรู้สึกที่เคยเป็นมาในฆราวาสอันดั้งเดิมนั้นออกโดยลำดับ เพื่อให้เข้ากลมกลืนกับหลักธรรมหลักวินัยหลักความประพฤติอันเป็นเรื่องของพระโดยตรง ทั้งยังเกี่ยวข้องกับหมู่เพื่อนพระสงฆ์ด้วยกันอีกด้วยซึ่งเป็นเรื่องที่เราต้องพิจารณา สังเกตสอดรู้ให้รอบคอบในความคิดความเห็นความประพฤติของเรา เพื่อให้มีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียว ประหนึ่งอวัยวะเดียวกัน

พระเราอยู่ด้วยกันเป็นเหมือนอวัยวะเดียวกัน เมื่ออวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง ขัดข้องขึ้นมา ก็เป็นเหตุให้เกิดความทุกข์ภายในร่างกายส่วนอื่น ๆ ไปด้วย ทั้ง ๆ ที่ส่วนเหล่านั้นไม่ได้วิกลจริตก็ทำให้กระทบกระเทือนถึงกันได้

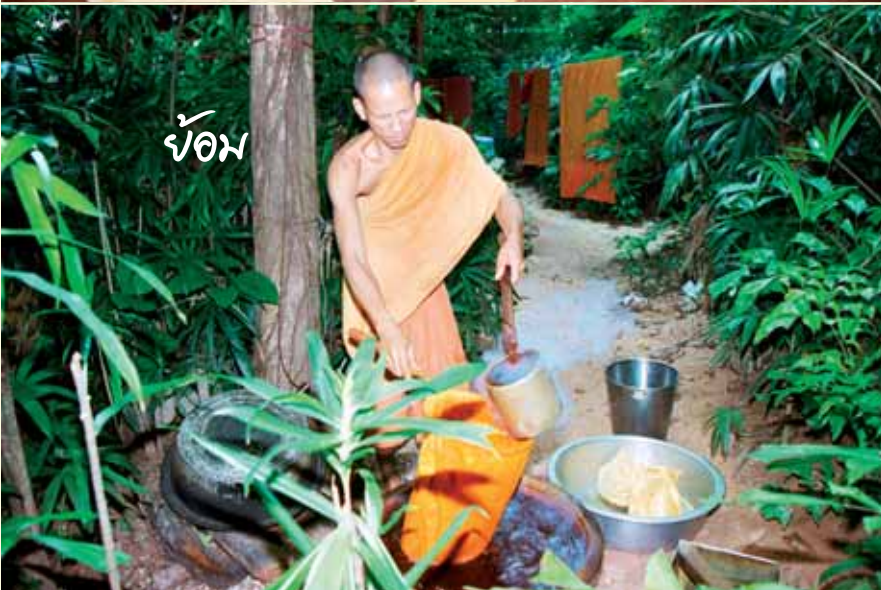
กะ

วัด

พับ

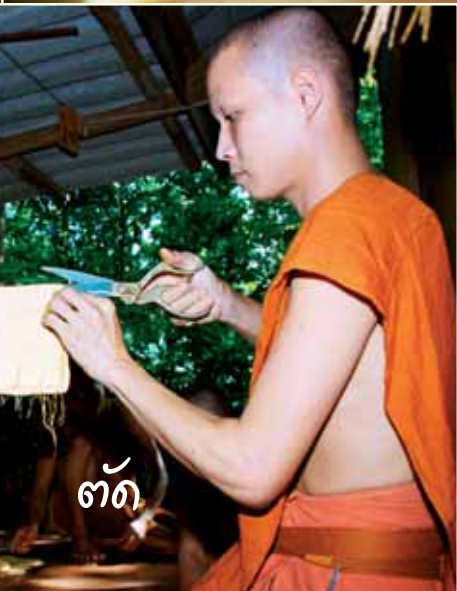

ซ่อม

● พระวัดป่าบ้านตาด กำลังตัดผ้ากฐินทำสบง ขั้นตอนการเย็บย้อมตามหลักพระธรรมวินัย ●

● พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ กราบนมัสการหลวงปู่ขาว อนาลโย ที่วัดถ้ำกลองเพล ●

นี่การอยู่ร่วมกันก็เป็นเช่นนั้น รายใดก็ตามที่แสดงความไม่เหมาะสมขึ้นมาโดยทางกิริยามารยาท จะเป็นทางกายทางวาจาก็ตาม เป็นสิ่งที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง เพราะเป็นเหตุที่จะให้กระทบกระเทือนถึงหมู่คณะที่อยู่ด้วยกันด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ให้ได้รับความเดือดร้อนวุ่นวาย หรืออย่างน้อยเป็นอารมณ์ข้องใจต่อกันไม่ดีเลย จงพากันระวังให้มากไม่ด้อยกว่าการรักษาใจตัวคึกคะนองอยู่เป็นประจำ

(เข้าสู่แดนนิพพาน หน้า ๔๙)

อุปัฏฐากหลวงปู่ขาวอาพาธ

วัดถ้ำกลองเพลในช่วงปี ๒๕๑๐ ที่ท่านหลวงปู่ขาวป่วยนั้น จึงเป็นเหมือนม้งงานในวัด แออัดไปด้วยผู้คนหญิง ชาย พระเณรและฆราวาสที่มาจากที่ต่าง ๆ จนทางวัดไม่อาจรับรองได้ทั่วถึง ทั้งที่พักหลับนอน อาหารการบริโภค ต่างให้ช่วยตัวเองบ้าง

เราก็มายูอยู่กับท่านเป็นประจำ หลายวันจะกลับไปค้างวัดสักคืนสองคืนก็ต้องรีบกลับมา ทั้งนี้เพราะเป็นห่วงท่านมาก และเพื่อความสงบเรียบร้อยในด้านอื่น ๆ แต่

ก็เดชะบารมีของหลวงปู่ท่านคุ้มครองรักษา สถานการณ์ทุกด้านสงบเรียบร้อยดี สำหรับอาการของท่านเมื่อขบขันอะไรไม่ได้ ธาตุขันธ์ก็ยิ่งทรุดลงอย่างเห็นได้ชัดในสายตาทั่ว ๆ ไป เมื่อเรียนถามถึงความเป็นอยู่และการจากไป ท่านให้เหตุผลอย่างจับใจเพราะมากกว่า

“...จะมีอะไรในธาตุขันธ์อันนี้ จะไปเมื่อไรก็ได้วิตกวิจารณ์อาลัยเสียดาย เพราะก็เห็นแต่ ดิน น้ำ ลม ไฟ อันเป็นส่วนผสมของธาตุรวมตัวกันอยู่เท่านั้น ถ้าผู้รู้คือใจไปปราศเสียเมื่อไร เมื่อนั้นมันก็จะกระจายลงไปสู่ธาตุเดิมของตนทันที ไม่รอฟังเสียงใคร ๆ ทั้งสิ้น

ผมเองก็ครองขันธ์นี้แบกขันธ์นี้มาร่วมเข้า ๘๐ ปีนี้แล้ว ก็ไม่เห็นได้สิ่งพึงใจสนองตอบจากขันธ์อันนี้ ที่เด่น ๆ ก็มีแต่ทุกข์เท่านั้น ทั้งทุกข์ย่อยทุกข์ใหญ่แสดงอยู่ตลอดเวลาที่ว่าได้ ไม่เคยเห็นความสงบสุขของขันธ์ปรากฏให้รู้เห็นอย่างชัดเจนบ้างเลย เวลาปกติไม่เจ็บไข้ได้ป่วยก็แสดงทุกข์ประจำขันธ์ขึ้นมาอยู่นั่นแล เช่น เจ็บนั้นปวดนี้ตามอวัยวะน้อยใหญ่ ไม่เห็นแสดงความสุขให้เห็น ที่ว่ากันว่าสุข ๆ นั้นก็เสกสรรเอาเฉย ๆ ด้วยความติดปากติดใจในสุขต่างหาก ความจริงแล้วร่างกายส่วนต่าง ๆ ไม่เคยแสดงความสุขอย่างเด่นชัดให้เห็นเหมือนแสดงความสุขให้แบกหาม ซึ่งแต่ละครั้งแทบสลบไสลและตายได้ถ้าทุกข์นั้นไม่หยุดการแสดงตัว ใคร ๆ อย่าไปหลงหลงแล้งในขันธ์ ว่าจะเอาสุขมาแจกแบ่งพอให้ดีใจบ้าง นอกจากทุกข์ร้อยแปดคนนาไม่จบสิ้นเท่านั้นที่มันมาทิ่มให้แบกให้หามเรื่อยมา”

พูดจบประโยคแล้วท่านยิ้มนิท ๆ ราวกับท่านยิ้มเยาะกิเลสวิบากของกิเลสคือขันธ์ ที่ท่านกำลังครองอยู่

“จะให้ผมแบกกองพินกองไฟไปหาอะไรโดยเข้าใจว่าขันธ์นี้จะเอาของอัศจรรย์มาหยิบยื่นให้ ผมไม่สงสัยในขันธ์ทั้งที่กำลังครองตัวอยู่และสลายจากกันไป ผมเป็นผม ขันธ์เป็นขันธ์ จะให้คว้ายึดมาบวกกันหาอะไร การปล่อยขันธ์โดยสิ้นเชิงเท่านั้นอนาลโย จึงสมบูรณ์แบบ”

ท่านตอบอย่างน่าฟัง และแฝงใจไม่มีวันลืมน่า

“ขันธ์เป็นขันธ์ โรคเป็นโรค กิเลสเป็นกิเลส ธรรมเป็นธรรม มันคนละอย่าง หนูกยาควรแก่การรักษาโรคปราบโรค ธรรมควรแก่การแก้กิเลสปราบกิเลส จะนำมา

ปราบโรคบางชนิดมันไม่เหมาะสมกัน โรคที่ควรจะหายด้วยธรรมก็มี ที่ไม่อาจหายได้ด้วยธรรมก็มี ผู้ปฏิบัติควรทำความเข้าใจเอาไว้ อย่าให้ความรู้ ความเชื่อ การกระทำเลยเถิดแห่งธรรม คือความพอดี การแสดงวันนี้เราแสดงเป็นธรรมล้วน ๆ เพื่อความรื่นเริงในธรรมทั้งหลายและเพื่อถอดถอนกิเลสในขณะฟัง มิได้เกี่ยวกับขั้นจะหายโรคจะพินาศดังที่เข้าใจนั้น ขั้นจะหายหรือจะตายไม่สำคัญ แต่สำคัญที่ให้กิเลสตายจากใจเพราะธรรมที่แสดงนี้ผោบลานู นั้นเป็นความเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับพวกเรา นักปฏิบัติธรรม ดังนั้นจงพากันพิจารณาไตร่ตรองด้วยปัญญาในธรรมที่กล่าวมา จะเป็นกำลังใจและส่งเสริมอุปายสติปัญญาถอดถอนกิเลสภายในออกได้เป็นวรรคเป็นตอน”

ด้วยความเคารพในองค์ท่านหลวงปู่ขาวอย่างยิ่ง เมื่อท่านดับขันธเข้าสู่นิพพาน เราจึงได้เขียนประวัติองค์ท่าน “อนาลโย เพชรน้ำหนึ่งผู้ไม่มีอาลัย” ไว้เป็นประโยชน์ในพระบวรพุทธศาสนาสืบต่อไป

(ประวัติหลวงปู่ขาว อนาลโย หน้า ๗๐-๗๖)

สนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ จานสโม

เราไปสนทนาธรรมกับหลวงปู่ชอบ (จานสโม) ท่านเล่าว่า “เทวดามาเยี่ยมฟังธรรมท่านแต่ละครั้งมีจำนวนมากบ้างน้อยบ้าง แต่ไม่มากเหมือนที่มาเยี่ยมฟังธรรมท่านพระอาจารย์มั่น บางครั้งมาในราว ๕๐-๖๐ บางครั้งราว ๑๐๐-๒๐๐ บางครั้งราว ๕๐๐-๖๐๐ บางครั้งก็เป็นพัน ๆ แต่ห่าง ๆ มา เครื่องนุ่งห่มของเทวดาทั้งเบื้องบน เบื้องล่างที่มา ในบางครั้งมีสีขาวล้วนบ้าง สีแดงล้วนบ้าง เป็นแบบเดียวกันหมดไม่ก้าว กายกัน ทุกคนและทุกครั้งที่มาไม่มีเครื่องประดับตกแต่งใด ๆ ทั้งสิ้น เวลาเข้ามาหาพระผู้ทรงศีลทรงธรรม เป็นที่เคารพมากเทวดาถือกัน หัวหน้าประกาศห้ามไม่ให้ใส่เครื่องประดับตกแต่งเข้าไปหาพระ ให้นุ่งห่มแบบเรียบ ๆ เหมือนพุทธมามกะชาวพุทธ มีกิริยามารยาทสวยงามมาก ดิตตาดีใจ เห็นแล้วไม่จิตไม่จาง มนุษย์เราน่ายึดเอาแบบอย่างของเขามาใช้ เมื่อเวลาเข้าไปหาพระหาสงฆ์ในวัดหรือที่ใดก็ตามจะนำดู ไม่อุจาดบาดตาบาดใจเกินไป เห็นแล้วทุเรศ ปลงไม่ตก กลัวตกนรกมากกว่า

แต่ใครจะสามารถนำเรื่องของเทวบุตรเทวดามาเล่ามาสั่งสอนมนุษย์ให้เชื่อถือ

● หลวงปู่ชอบ จานสโม ●

และยอมรับปฏิบัติตามได้บ้าง ใครจะกล้ายอมรับทำหน้าที่นี้เล่า เพียงได้ยินใครเล่า เรื่องเทวดาเปรตผีให้ฟังบ้าง ไม่ทราบว่าจะเล่นเล่าจริงก็จะถูกหัวเราะเยาะเย้ย ขึ้นเอกฎระเบียบของเมืองเทพเมืองผีมาใช้ในเมืองมนุษย์เขาก็จะหาว่าบ้าไม่มีสติ โรงพยาบาลปากคลองสานก็จะไม่ยอมรับเป็นคนไข้ แล้วจะไม่ตายทิ้งเปล่า ๆ ทั้งที่บ้ายังติดตัวไปด้วยละหรือ

ท่านพูดแล้วหัวเราะกันไปพักหนึ่ง เราก็ปากอยู่ไม่เป็นสุข จึงเรียนท่านเล่นบ้าง จริงบ้างเป็นการหยิ่งเสียงดูว่า “เช่นเมืองไทยเราการแต่งเนื้อแต่งตัวเวลานี้กำลังจะกลายเป็นเมืองนอกไปหมดแล้ว ทั้งหญิงชาย ทั้งหนุ่มสาวเฒ่าแก่ เพราะคนไทยเราสั่งสอนง่าย ไม่เป็นคนหัวแข็งดื้อรั้นเหมือนคนเมืองอื่น ๆ ยิ่งการแต่งเนื้อแต่งตัวด้วย

แล้วคนไทยยังชอบและถอดแบบของใคร ๆ มาปฏิบัติได้อย่างถูกต้องแม่นยำหรือยิ่งกว่าครูเสียอีก ทั้งจำอะไรที่แปลกหูแปลกตาได้อย่างอัศจรรย์ ยิ่งการแต่งกายแบบเมืองเทพซึ่งใคร ๆ ไม่เคยไปเห็น แม้พวกนักท่องเที่ยวนักวาทศิลป์ก็ไม่มีหวังจะได้เจอได้ชมการแต่งกายของพวกเทพ พอจะนำมาวาดโลกได้เลยด้วยแล้ว ถ้ามนุษย์ได้รับการแนะแนวทางบ้างแล้ว เข้าใจว่าจะมีผู้สนใจไม่น้อย เพราะเป็นแบบของคนชั้นสูง”

พอจบประโยคต่างคนต่างหัวเราะกันพักใหญ่ แล้วท่านว่าให้เราว่า “คำพูดของท่านมักพิสดารเกินไป ถ้าขึ้นทำตามท่าน ผมต้องไม่ได้อยู่ในเมืองไทยแน่ จะต้องถูกเนรเทศไปอยู่กับพวกเปรตพวกผีโดยไม่ต้องสงสัย เพราะเขาจะหาว่าผมเป็นเพื่อนกับพวกนั้น แล้วจะขับไล่ให้ไปอยู่กับพวกเปรตพวกผีนั้นแน่นอน”

บรรดาเทวดาหลายพวกที่มาเยี่ยมท่านในวาระต่าง ๆ กันนั้น มีความคิดเห็นรักชอบธรรมต่าง ๆ กัน บางพวกชอบรับศีลก่อนฟังธรรม บางพวกชอบฟังธรรมเลยทีเดียว บางพวกชอบธรรมสังโยชน์เบื้องต้น บางพวกชอบฟังสังโยชน์เบื้องต้น บางพวกชอบฟังมัชฌิมาปัฏทนต์สูตร บางพวกชอบฟังกรณียเมตตสูตร บางพวกชอบฟังสังคหธรรม บางพวกชอบฟังเมตตาพรหมวิหาร บางพวกชอบฟังสูตรที่เราไม่เคยได้ยินได้ฟังมาก่อนเลยก็มี เราสนใจต้องบอกกับเขาว่าไม่เคยรู้ไม่เคยเรียนมา เขาก็ขอฟังสูตรอื่น ๆ ที่เขาชอบต่อไป

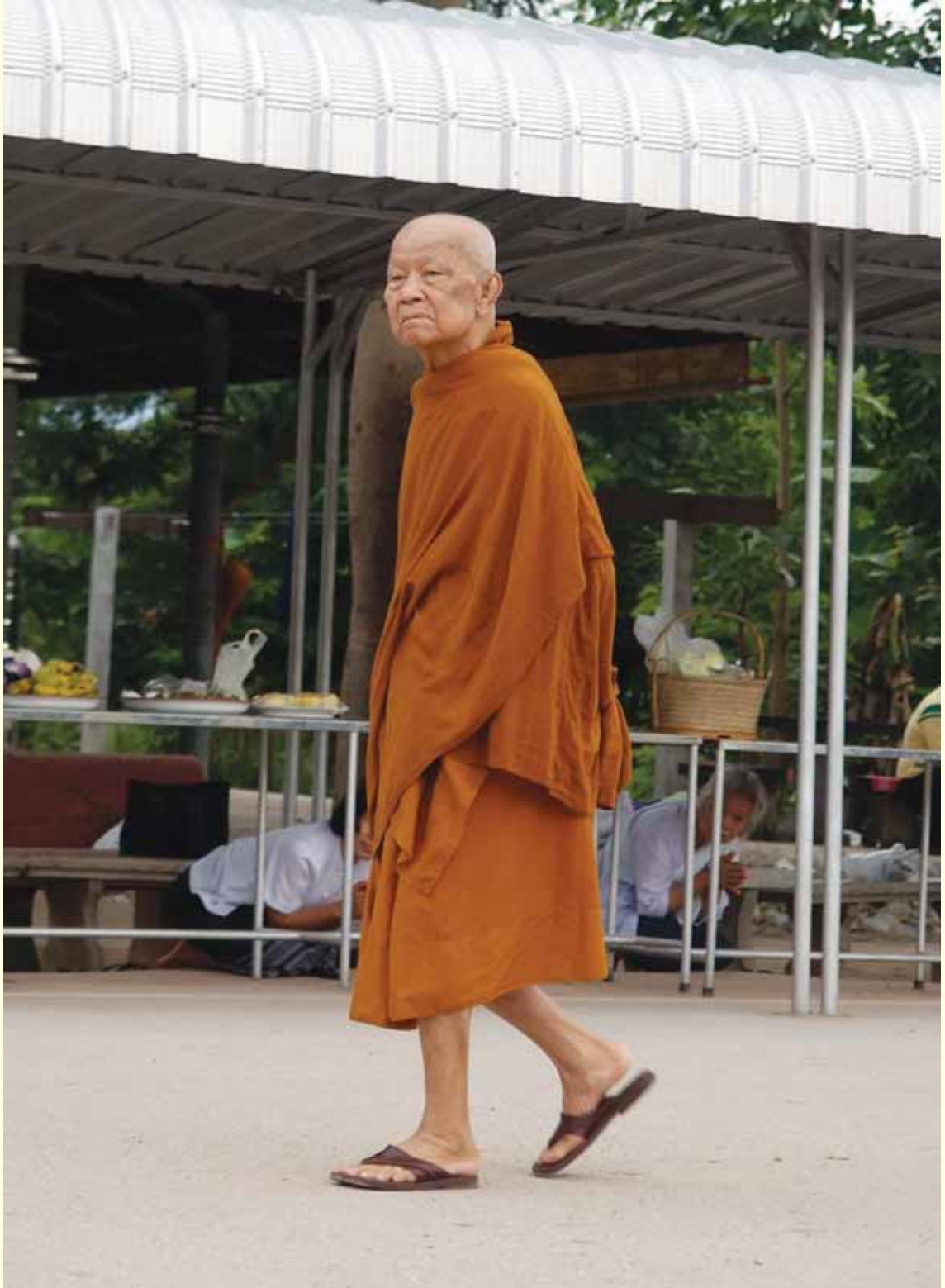
กลางคืนก็ได้ยินเสียงท่านสวดมนต์และเจริญกรรมบทเมตตา เขามีความซาบซึ้งในธรรมที่ท่านสวดมาก ไม่อยากให้อจบลงง่าย ๆ

การสวดมนต์ก็เพียงนี้ก็น่าอยู่ในใจ มิได้สวดเสียงดังพอจะได้ยินถึงใครๆ แต่เวลาเทวดามาเยี่ยม เขาขอให้สวดมนต์สูตรนั้น ๆ ให้มากกว่าสูตรอื่น ๆ เขาเป็นสุขใจและชอบฟังมากกว่าสูตรอื่น ๆ ขณะท่านสวดมนต์เขาสนใจฟังอย่างเพละเลเล ดั่งนี้

ท่านถามเขาว่า “ทราบได้อย่างไรว่าอาตมาสวดมนต์สูตรนั้น ๆ”

เขาตอบท่านทันทีว่า “เสียงสวดมนต์ของพระคุณท่านสะท้อนไปทั่วพิภพ จะไม่ให้ได้ยินอย่างไรได้ ธรรมเป็นของละเอียดอ่อนอยู่แล้ว เมื่อยกขึ้นประกาศด้วยการสวดหรือสังวรขยาย ก็ต้องดังกังวานไปทั่วพิภพ ให้รู้ทั่วถึงกันทั่วโลกธาตุ”

(ชีวประวัติ พระคุณเจ้าหลวงปู่ชอบ จานสโม ฉบับปรับปรุง ๒๕๓๕)

● ๑. หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ๒. หลวงพ่อปัญญาวิฑโฒ (Peter Morgan) ●

เผยแผ่ธรรมต่างแดน

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ หลวงตามหาบัว ได้รับนิมนต์ไปอธิบายธรรมและตอบปัญหาธรรมให้แก่พุทธศาสนิกชาวอังกฤษ ที่ธัมมปทีปวิหาร ณ แฮมสเทท ลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยพระภิกษุปัญญาวฑฒ (Peter John MORGAN) เป็นผู้ทำหน้าที่เชื่อมสัมพันธ์ไมตรี ระหว่างพุทธศาสนิกชาวอังกฤษกับชาวไทย ในการเดินทางไปครั้งนั้น มีผู้ร่วมไปปฏิบัติภารกิจอันสำคัญยิ่งนี้ ๕ ท่าน คือ หลวงตามหาบัว พระภิกษุปัญญาวฑฒ พระภิกษุอภิเษโต ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ และ ม.ร.ว. เสริมศรี เกษมศรี

นักศึกษา ประชาชน ข้าราชการ และนักธุรกิจ ในประเทศอังกฤษ มีความสนใจในพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก ได้มีการตั้งกลุ่มพุทธศาสนิกชน ตั้งศูนย์พุทธศาสนิกชนกระจายอยู่หลายแห่ง รวมทั้งในบริเวณเมืองมหาวิทยาลัยเคมบริดจ์

ตลอดเวลาที่หลวงตามหาน้อยอยู่เพื่ออบรมสั่งสอน พุทธศาสนิกชาวไทยและชาวอังกฤษ ในกรุงลอนดอนต่างก็มาเข้ารับฟังธรรมจากหลวงตา รวมทั้งให้การอุปฐากในทุก ๆ เรื่องเป็นอย่างดี หลวงตาจะอธิบายธรรมให้ฟัง หลังจากนั้นก็จะตอบปัญหาที่มีผู้ซักถามในประเด็นต่าง ๆ มากมาย ไม่สามารถนำมากล่าวได้ทั้งหมด

หลวงตาได้แสดงธรรมมีข้อความบางตอนว่า

“อิตตา-อนัตตา” เป็นธรรมคู่กันตลอดจนสุดสายสมมุติ กระทั่งจิตพ้นกิเลสแล้ว เป็นจิตเป็นบุคคลพิเศษไปแล้ว อิตตาและอนัตตาก็หายไปเอง ไม่ต้องถูกขับไล่ไล่ใด ๆ ทั้งสิ้น มีเฉพาะความบริสุทธิ์ของจิตล้วน ๆ เป็นเอกจิต เอกธรรม ไม่มีสองกับสิ่งใดอีกแล้ว

คำว่า “อนัตตา” เป็นธรรมไตรลักษณ์ ผู้ประสงค์ความบริสุทธิ์ วิมุตติ พระนิพพาน จำต้องพิจารณา อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา จนรู้แจ้งเห็นจริงในไตรลักษณ์นี้แล้ว จึงชื่อว่าจิตหลุดพ้นแล้วด้วยดี เพราะพระนิพพานมิใช่อนัตตา จะบังคับให้มาอยู่กับอนัตตา ซึ่งเป็นไตรลักษณ์ และเป็นทางเดินเพื่อพระนิพพานได้อย่างไร

วิธีการนั้นจะใช้เรียกอิตตาหรืออนัตตาก็ตาม ในระยะต้น ๆ ให้ยึดอิตตาไว้ก่อน

ต่อไปค่อยถอนความยึดถืออัตตาลงเป็นลำดับ ๆ จนถอนได้เด็ดขาด เพราะจิตเป็นตัว
ของตัวเองด้วยหลักธรรมชาติอย่างสมบูรณ์แล้ว แต่มีใช้เป็นต้นแบบอิตตาดังกล่าวมา
นี้เป็นสมมุติ แต่นั่น เป็นวิมุตติ จึงผิดกัน (อนัตตา)

(กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ๑๖ และ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๕๗)

หมอกุหาหยที่เขาวงพระจันทร์

เขานิมนต์เกมขอร้องเราไปที่เขาวงพระจันทร์ เจ้าของห้างขายยาเศรษฐกิจใหญ่ใน
กรุงเทพฯ เราก็ไม่เคยไปเหยียบบ้านเขาเลย เพราะเราคบคนไม่ได้คบเพื่อเงิน คบ
เพื่อธรรม ถ้าเป็นแบบโลก ๆ อู๊ย! ได้โยมอุปฐากใหญ่โต ห้างขายยาใหญ่ เราไม่เคย
สนใจแหละเรื่องอุปถัมภ์อุปฐาก เราไม่เคยมีในใจนอกจากธรรม

เขาพาไป มีแต่คนแก่ ๆ ผู้หญิงอายุ ๕๐-๖๐ ผู้ชายมีแต่เพียงคนขับรถคนเดียว
ฉันจึงหันแล้วไปถึงนั่นตั้ง ๓ หุ่่มกว่าแล้ว จากกรุงเทพฯ ไป ไปถึงก็มีด เขาจัดที่พัก
ให้เราพักที่วัดชายเขาวงพระจันทร์

พอตื่นเช้าเขาก็จัดอาหารมาให้ฉัน เราก็หาอุบายถามว่าใครบ้างจะขึ้นเขาในวันนี้
คนนั้นก็ว่า “ฉันก็จะขึ้น” คนนี้ก็ว่า “ฉันก็จะขึ้น” มีแต่คนจะขึ้นทั้งหมด โอ๊ยตาย!
ไปกับพวกนี้ ๕ ชั่วโมงก็ไม่ถึง เขาก็ก่อนถามเรา “แล้วท่านล่ะขึ้นไหม”

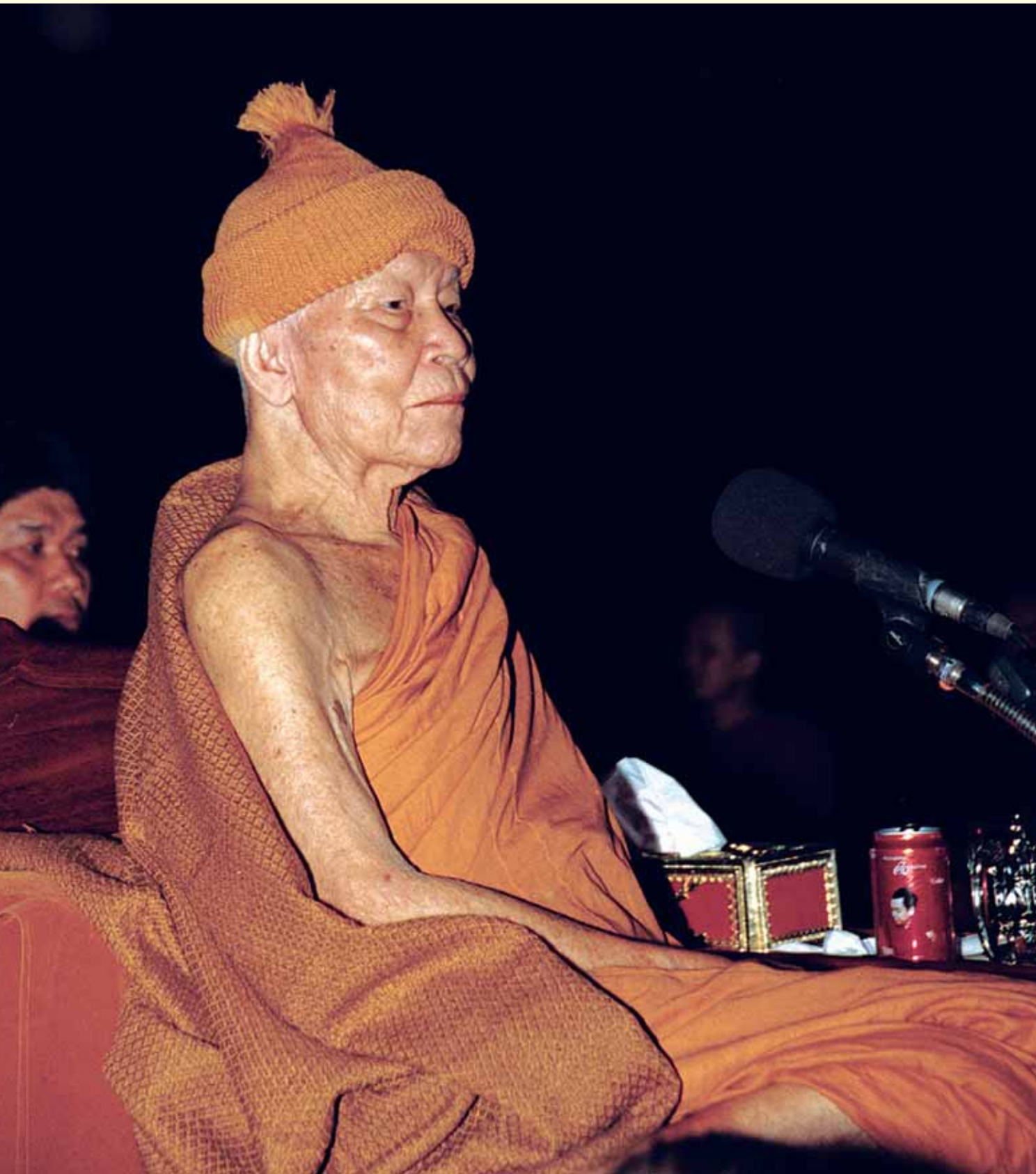
“โอ๊ย! ต้องดูเหตุการณ์เสียก่อน เหตุการณ์ควรขึ้นก็ขึ้น ไม่ควรขึ้นก็ไม่ขึ้น” เรา
ว่าอย่างนี้

ในที่สุดพอมีโอกาสเราก็ขึ้นไปคนเดียว ๑ ชั่วโมงถึงสถานที่เลย ทหารไปชั่วโมง
สิบห้านาทีเป็นอย่างเร็ว ประชาชนต้อง ๒ ชั่วโมง ๓ ชั่วโมง พอไปถึงคนที่ดูแล
รักษารอยพระพุทธบาทออกมาต้อนรับ จัดหาน้ำร้อนน้ำชาถวาย แต่ตาเขาจ้องมองเรา
จนผิดปกติ เราดูเขาเขาไม่รู้แน่ แต่เขาดูเรารู้ชัดเจน มารยาทการดูมันต่างกัน เรามอง
ดูก็รู้ว่าเขาดูเรา หากว่าเป็นคนเป็นอย่างแบบโลกก็แสดงว่ามีพิรุณต่อกันแต่เราไม่สนใจ

เขาถาม “อาจารย์มากับใคร?”

“ที่มาตรงนี้ มาคนเดียว” เราบอก

“แล้วมีใครมาด้วยไหม?”

“มี อยู่กันข้างล่างโน้นเขาจะขึ้นกันมาที่หลัง”

เขาจ้องมองดูแต่เรา เพ่งมองอยู่อย่างนั้น เราจันน้ำร้อนน้ำชาให้เขานิด ๆ หน่อย ๆ แล้วเขาจ้อง พอเสร็จแล้วเขาบอกว่า “ขอดูลายมือ”

เราก็อึ้งใจ “อ้อ! ที่เขาจ้องดูเราหมายถึง จะขอดูลายมือนี้เอง”

ที่ไม่ลืมน้ำคำพูดของเขา ก็คือว่าประโยคคำพูดที่สำคัญก็คือ

๑) ท่านอาจารย์นี้มีเท่าไรหมด ไม่มีการสั่งสม ถ้าเป็นน้ำในคลองก็ไม่มีแอ่งเก็บน้ำไหลเตลิดเปิดเปิงหมดจึงไม่มี แต่ไม่จน

๒) ปากเป็นพุทธะ ตามหลักของเขาคือวาหะคำพูดสำคัญมาก

๓) ท่านอาจารย์ไม่ใช่พระธรรมดา

เราก็อึ้งใจ เราไม่เคยถามนะ มีแต่เรื่องเขาพูดเองแล้ว เราเคยไม่สนใจถามจำได้ ๓ ประโยค

(ตลาดมรรคผลนิพพาน ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๑)

โรคหัวใจกำเริบ

ในปี ๒๕๐๖ โรคหัวใจกำเริบ จากนั้นมาเรื่อยก็ไม่เป็นท่า ตะเกียกตะกายเทศน์หยุดมา ๓ หรือ ๔ ปีไม่เทศน์เลย แม้แต่แขกก็รับไม่ได้ล่ะ อย่างว่าแต่ไม่เทศน์เลยรับแขกก็รับไม่ได้

เริ่มเป็นวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๐๖ เป็นตอนกำลังเทศน์ในงานเผาศพท่านอาจารย์กงมา จิรปุณฺณโณ เจ้าอาวาสวัดดอยธรรมเจดีย์ คนเป็นหมื่น ๆ พระเป็นพัน ๆ

คือตามธรรมดา ๆ เทศน์ธรรมดา ๆ มันก็ไม่เร็วนะ เป็นธรรมดาไป ถ้าเทศน์ทั่ว ๆ ไปนี่มันก็เป็นธรรมดาทั่ว ๆ ไป ไม่ค่อยเร่งไม่ค่อยเร็วล่ะ

พอเทศน์ถึงขั้นสมาธิ... เรื่องสมาธิเรื่องปัญญานี้เร็ว เริ่มต้นสมาธิก็เริ่มเร็วแล้วแล้วขั้นของสมาธิที่ขั้นที่ภูมิไปตามความละเอียดของสมาธิก็เร็วไปเรื่อย ๆ และยังเข้าขั้นปัญญาและปัญญาอัตโนมัติด้วยแล้วยิ่งไปใหญ่เลย หมุนตัว ๆ

เวลามันเป็นอย่างนั้นมันหมุนลิ นี่เราไม่เคยเป็น มันอะไรพูดไม่ถูกนะ เหมือนกับเราจะสลับอยู่บนธรรมมาสน์ ก็กลาย ทำไม่เป็นอย่างนี้ แต่สติรู้ตลอดเวลา ไม่ได้

● หลวงตา เยี่ยมอาการอาพาธหลวงปู่สาม อภิเษกโน ●

เคยเพลอ รู้อยู่ทุกขณะที่มันเป็น กำลังเทศน์แรง ๆ ๆ ๆ หยุดก็กละ เอ! นี่เราเป็นอะไรนะ เพราะเราไม่เคยเป็น นั่นเป็นครั้งแรกที่อยู่บนธรรมมาสน์วัดดอยธรรมเจดีย์

จนกระทั่งรู้สึก รู้สึกชัดเจนว่า “อ้อ! นี่แหละที่เขาเรียกว่าเป็นโรคหัวใจ เป็นอย่างนี้ อย่างนี้เอง” คือมันตัวสั่นหมด

พอค่อยเบาเรื่องภายในนี้ แล้วออกมาทางส่วนร่างกายนี้ตัวมันสั่นหมดเลย เอวังก็ไม่มี อะไรก็ไม่มี ลงธรรมมาสน์กราบมับ ๆ หนึ่งเลย คนก็มีตบแปดทิศแปดด้านเลย ไม่ทราบที่เราลงธรรมมาสน์เมื่อใด เราไม่ได้เกี่ยวกับใครนี้ ลงธรรมมาสน์แล้วไปเลย คนจะตาย จะอยู่ได้ยังไง

ตั้งแต่บัดนั้นมาก็รู้ว่า “อ้อ! โรคหัวใจมันเป็นอย่างนี้ ๆ รู้มาโดยลำดับ ๆ”

(สวนแสงธรรม ๑๓ มิถุนายน ๒๕๓๑)

แม่อาพาธหนัก หญิงไม่ควรถูกต้องพระ

...แม้เราจะพยายามรักษาตัวเองด้วยหลบหลักไปไหน แต่ความที่โรคสูงงอมเต็ม ที่จึงแสดงอาการขึ้นมา

ปลายปี ๒๕๒๗ ปรากฏว่าโรคหัวใจผสมกับโรคหอบที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วน ได้กำเริบอย่างรุนแรง ทำให้เราต้องผิมนมยอนนอนติดต่อกันถึง ๓ คืน เนื่องจากโรค หอบนี้มักเกิดขึ้นในเวลากลางคืน

หากตกใจหรือกำเริบขึ้นขณะนอนหลับนั้นย่อมแก้ไขไม่ทัน หมอจีนที่ลูกศิษย์นำ มารักษาได้ถวายยาถูกต้องกับโรค โรคหอบที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันจึงสงบลงอย่างเด็ดขาด และไม่ปรากฏว่าได้แสดงอาการขึ้นอีกในภายหลัง

หมอเขารู้เรื่องอรรถเรื่องธรรมที่ไหน เขาไม่รู้เรื่อง เขาก็รู้วิชาของหมอ ปฏิบัติตาม เรื่องของหมอล้วน ๆ ตามหลักวิชาเขาเรียน ที่นี้พระทั้งองค์ไปมอบตัวเป็นซุงให้เขาเลย แล้วแต่เขาจะถลุง แบบไหน ๆ เราไม่เป็นตัวของเราเลย

พอพูดอย่างนี้เราก็ก่อนไปถึงโรงพยาบาลอุดรฯ เราเอาพระไปผ่าตัดที่โรงพยาบาล อุดรฯ พอผ่าตัดแล้วพวกหมอผู้อำนวยการสั่งให้หมอผู้หญิงเข้ามาพะรุงพะรังกับพระ เข้ามาจีดยา เราพูดอย่างเด็ดเลย

“อย่ามายุ่งเลยนะ ไม่มีเลยหรือผู้ที่ปฏิบัติให้ได้รับความสะดวกตามหลัก ธรรมหลักวินัย จึงต้องเอาผู้หญิงเข้ามาจีดยายุ่งเหยิง อย่าทำ ไม่ให้ทำ” ว่าอย่างนี้เลย

“ก็ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลาป่วยนี้ไม่ได้ ท่านอย่ามาเคร่งครัดในเวลา” ผู้ อำนาจการเสียด้วยนะ พูดอย่างนี้

“เราเคร่งครัดมาตั้งแต่ยังไม่ได้เข้าโรงพยาบาลแล้ว

เราไม่ได้มาสังหารธรรมวินัยนั้นะ เรามาเข้าโรงพยาบาล เรามาแก้โรคต่างหาก ถ้าไม่สมควรที่จะรักษาเราก็เอาจกลับได้ ที่ไหนมีป่าช้าทั้งนั้นแหละ” เราว่าอย่างนี้

(รากแก้วของศาสนา หน้า ๑๕๐ และ ส่วนแสงธรรม ๑๐ เมษายน ๒๕๔๒)

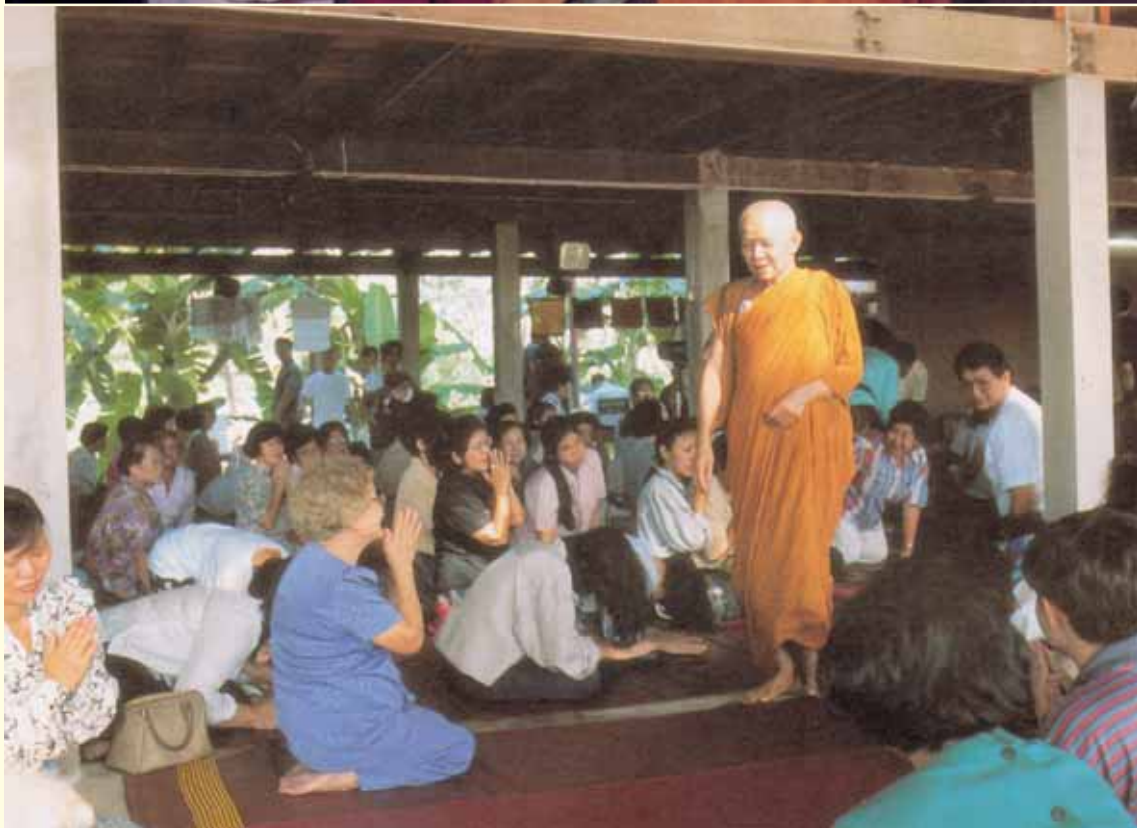
สวนแสงธรรม

พุทธมณฑลสาย ๓

เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพฯ

● หลวงตามาโปรดลูกศิษย์ที่สวนแสงธรรมสมัยแรกเริ่ม ●

สวนแสงธรรม

(พ.ศ. ๒๕๖๗)

พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ

สร้างสวนแสงธรรม

เนื่องจากองค์พระหลวงตาต้องเดินทางอุดรฯ-กรุงเทพฯ บ่อยครั้ง เพื่อเข้ามา
รับการรักษาโรคหัวใจที่เป็นมานานตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๖ และโรคหัวใจมากำเริบหนัก
ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ และยังมีโรคหอบแทรกซ้อน สุขภาพท่านไม่ค่อยแข็งแรง การเทศน์
ก็มีน้อย ทางคณะแพทย์ต้องการให้ท่านพักผ่อนมาก ๆ จึงมีผู้มีจิตศรัทธาวางที่ดิน
เพื่อเป็นสำนักสงฆ์ หลวงตาจะได้มาพำนักรักษาตัวในคราวอาพาธ และโปรดญาติโยม
ในเขตภาคกลางเพื่อทำบุญและฟังธรรม สถานที่แห่งนี้จึงได้ชื่อว่า “สวนแสงธรรม”

“สวนแสงธรรม” ตั้งอยู่พุทธมณฑล สาย ๓ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ แต่
เดิมเป็นทุ่งนา มีสระบัวอยู่ด้านหน้า สองฝั่งทางเข้าเป็นป่าสน รอบ ๆ จะมีคลองน้ำและ
สวนกล้วยไม้ เป็นป่าที่สัตว์นานาชนิดมาอาศัยอยู่ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๒ ไร่ โดย
น.อ. สกกล รัตนนที และ พ.ญ. อุไรวัฒน์ สุนทรลักษณ์ เป็นผู้ถวายในปี ๒๕๒๗
โดยแรกเริ่มสร้างศาลา ๑ หลัง และกุฏิพระ ๔ หลัง มีสระน้ำ ๒ สระ หลวงตาให้
สร้างขึ้นอย่างเหมาะสมกับสภาพป่า เพื่อเป็นที่พักของพระกรรมฐาน

ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา สวนแสงธรรมจึงเป็นที่พำนักในยามหลวงตาเดินทาง
มาโปรดลูกศิษย์ชาวกรุงเทพฯ เป็นแหล่งเสวนาธรรม ตลอดจนเปิดโครงการช่วยชาติ
และเป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับองค์พระหลวงตาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็น
จะเป็นการสงเคราะห์โลก มอบทองคำเข้าสู่คลังหลวง ทอดผ้าป่าช่วยชาติ และเป็น
ศูนย์รวมจิตใจชาวพุทธที่สนใจในการปฏิบัติกรรมฐาน

(หนังสืองานพระราชทานเพลิงศพ น.อ. สกกล รัตนนที)

๑

๒

๔

๓

๕

๑๑

● ภายในสวนแสงธรรม ๑. สถานีวิทยุเสียงธรรมเพื่อประชาชน ๒-๓. ศาลาใหม่ ๔. รูปเหมือนหลวงตามหาบัว ภาวนสมปณโน บนศาลาใหม่ ๕. กุฏิสงฆ์ ๖. ป้าย ๗. กุฏิหลังเก่าของหลวงตา ๘-๙. กุฏิใหม่ของหลวงตา ๑๐. ที่รับรองแขกที่กุฏิของหลวงตา ๑๑. กุฏิหลวงปู่ลี กุศลธโร ๑๒-๑๕. เขตอุปาสิกาในสวนแสงธรรม ●

๖

โครงการช่วยเหลือ
โดย
หลวงตามานัก
ฐานสัมพันธ์

สันชาติ 2

แจกวิธีและขบวนการปล้นชาติ

รัฐบาลมีบัญชาให้เลื่อนร่างแก้ไขพ.ร.บ.รวมบัญชีออกไปก่อนโดยอ้างว่า
มีวาระอื่นเร่งด่วนกว่าต้องพิจารณา สุนทรวาทะ...

ที่แท้ต้องการปลดกระดิ่ง
ระบอบเวลาเพื่อลดกระแส
กดดันรอบด้านลงเท่านั้น!!
ความพยายามในการ
“รวมบัญชี” ยังดำรงอยู่
ตลอดเวลา ปัญหา “หนี้ท่วม”
และวิกฤตยุ่งยากถูกตลบตบไว้
ได้พาม จวบนี้จึงแจกวิธี
แยบยล และเกาะงาหน้ากา

ส ป ท น ำ | เติสิหิวสิ

ปราชญ์ชาวบ้าน Vs ศิษย์บอสตัน

หลวงตามหาบัว !!

ฆ่าทั้งขุนคลังแก้เศรษฐกิจ

อ่านรายละเอียดที่ 3

ปฐมเหตุในการช่วยชาติ

(พ.ศ. ๒๕๔๐)

ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจ

ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ ประเทศไทยถูกโจมตีทางเศรษฐกิจการเงินอย่างรุนแรงที่สุด เงินทุนสำรองของประเทศไทย ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยรับผิดชอบอยู่ มีทุนสำรองอยู่ ๓๙,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงเหลือเพียง ๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

แผ่นดินไทยประสบความคับขัน ชีวิตของคนไทยถูกบีบคั้นทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ความล่มสลายสืบคลาน เข้าสู่ครวัรเรือนอย่างน่าหวาดวิตก มีโครงการรับบริจาค ไทยช่วยไทย และอีกหลาย ๆ โครงการเพื่อช่วยชาติ แต่ไม่ประสบผลสำเร็จ

จิตใจของประชาชนชาติที่พึง ไฟที่ลุกท่วมหัวใจของชาวไทยเริ่มแพร่ขยายลุกลาม ออกจากหัวอกเป็นไฟที่ลุกท่วมแผ่นดินไทยในไม่ช้า หากไม่ตัดไฟเสียแต่ต้นลม จักต้อง ถึงความพินาศโดยเร็วพลันเป็นแน่

ปลายปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ เหตุการณ์บ้านเมืองระล่ำ ผู้คนระงมไปด้วยทุกข์ **พระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน** ซึ่งมีวัตรปฏิบัติอันเป็นแบบอย่างในทางสงบ ยากที่จะมีพระรูปใดทัดเทียม มีเพียงปัจจัย เครื่องอาศัยของบรรพชิตเท่านั้น ไม่เคย เกี่ยวข้องคลุกคลีกับใคร อยู่แต่ในป่าในเขาเพียงลำพัง ปราศจากความเพียร ยินดีในรส แห่งวิเวก ตั้งแต่วันอุปสมบทมาตราบจนเฒ่าชรา เป็นพ่อแม่ครูอาจารย์สายพระปาครมฐาน

ขณะนั้นสังฆารชราอาพาธด้วยโรคมะเร็งลำไส้ขั้นสุดท้าย ถ่ายวันละ ๑๐ กว่าครั้ง จนถึงต้องเกาะราวระเบียงกุฏิ พยุงสังขารด้วยกำลังเรี่ยวแรงที่เหลืออยู่เพียงน้อยนิด ไม่ยอมให้สังขารเป็นภาระแก่ผู้ใด อาศัยเพียงใจที่มีพละนาฏภาพและธรรมสุขวิหารเท่านั้น

ส่วนทางด้านร่างกาย ต้องบอบช้ำ เหนื่อยล้า อ่อนเพลีย หมดเรี่ยวแรง ในบางครั้ง ก็สุดที่จะต้านทานยับยั้งชนาบคาบคำสังขารอนิจจัง ให้คงทนอยู่ได้

ยาวิเศษใดก็ไม่สามารถยับยั้งขั้นที่ชำระดวงโรยนั้นได้ หลวงตาฯ ได้สั่งให้คณะศิษย์ สร้างเมรุขึ้นไว้ที่หน้าวัด เพื่อที่จะใช้จัดการกับสังขารอันผุพังของท่านอย่างเรียบง่าย แต่ในที่สุดองค์พระหลวงตาได้หายขาดจากโรคมะเร็งลำไส้ราวปาฏิหาริย์ โดยองค์ท่านได้กล่าวไว้ว่า... “คงดวงชะตาของชาติไทยเรากำลังจะขึ้น ตอนนั้นเราจะไป(ตาย) ดูเหมือนจะไปในช่วงเวลาชนพรุชานั้น ด้วยโรคมะเร็งลำไส้ แล้วได้ยาหมอตั้งรักษาเราไม่ล้มนะ”

เราตัดสินใจว่า “หากพระพุทธศาสนาและหลักธรรมที่เราได้บรรลุมรรคผล จะสามารถกู้ชีวิตจิตใจประชากรชาวมุสลิม ภูษาติ ภูแผ่นดิน ให้กลับคืนสู่ความร่มเย็นเป็นสุข เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธศาสนาให้เจริญสืบไป จะขอฉันยารักษาธาตุขันธ์เพียงอีกครั้งเดียว ถ้าไม่สามารถรักษาธาตุขันธ์ไว้ได้ ก็จะปล่อยวางให้เป็นไปตามกรรมของโลกต่อไป ถ้าถูกก็ถูก ไม่ถูกก็ปล่อยเลยหยุดยาเราไม่เอา”

ยาหมอตั้งมาใส่ปั๊มหยุดปั๊มเลย เกิดตัวขึ้น นั่นละถึงได้ช่วยชาติมาจนกระทั่งทุกวันนี้ ยานี้เป็นยาอัศจรรย์ เราเองก็รู้สึกว่าเป็นงง ๆ ในจิตเหมือนกัน เป็นโรคมะเร็งในลำไส้ หมอเขาบอกว่าไม่หาย

มันพลิกได้อย่างไรก็ไม่รู้ ได้ยาเทวดามา นับว่าหมอจีนชาวดัชนีคนนี้มีบุญคุณต่อชาติไทยมากเหมือนกัน จากนั้นแล้วเป็นปกติเรื่อยมา นี่ก็แปลกอยู่เหมือนกัน

นิมิตครั้งที่ ๔ “ช่วยชาติไทย”

ต้นปี พุทธศักราช ๒๕๔๑ ก่อนที่จะเริ่มโครงการช่วยชาติ พระเดชพระคุณหลวงตามหาบัวท่านเล่าถึงชาติไทยให้พระลูกศิษย์ฟังว่า...

“...ปกติทุก ๆ คืนเราเข้าสมาธิภาวนาเพื่อเป็นวิหารธรรม แผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งมวล อำนาจของจิตนี้แผ่ไปไพศาลไม่มีประมาณ ทะลุแผ่นดินแผ่นฟ้าได้หมด ไม่มีอะไรขวางกั้นจิตอิสระบริสุทธิ์ได้ในสามแดนโลกธาตุนี้

แต่คืนนั้นจิตนั้นก็ประหวัดถึงประเทศชาติบ้านเมืองที่อาศัยเกิดอยู่มาเป็นเวลานาน กำลังวิกฤติด้วยหนี้สินเป็นแสนล้าน เกิดความหวังโลก หวังสงสาร ย่นเข้ามาถึงจุดเมืองไทยติดหนี้ติดสินเมืองนอก เมืองไทยจะจม

ในนิमितถาวรานั้นปรากฏว่า ประเทศชาติบ้านเมืองมืดครึ้ม ประหนึ่งว่า อังหัตถ์แห่งพญามารที่กางเล็บไว้รอบปฐพีมณฑลไทย คอยแต่ที่จะบีบรัดผู้อยู่ภายใต้ให้ตายได้ในเร็วพลัน

ใช้จิตดวงอ่อนน้อมพิจารณาแผ่เมตตาไปทางใด มีแต่ความมืดดำปกคลุมหุ้มห่อ ประหนึ่งว่าจะหมดหวังในแสงสว่าง ทั้ง ๆ ที่ก่อนหน้านี้ไม่เคยมีอะไรขวางกั้นทางเดินแห่งจิตที่มีเมตตาครอบโลกธาตุนี้ได้เลย พิจารณาแผ่เมตตาครั้งที่ ๑ ครั้งที่ ๒ ครั้งที่ ๓ พญามารตัวมีดบอดจ้องจะทำลายสรรพสัตว์บนพื้นโลก ก็หายอมรับเมตตาและอรรถธรรมอันนั้นไม่

กำหนดจิตพิจารณาหาใครหรือผู้ใด ที่จะมาช่วยแบ่งเบาภาระและจุดประกายให้แสงสว่างแก่ประเทศชาติที่ดำมืดครึ้มนั้นก็ไม่เห็นมี ประหนึ่งว่า “หมดหวังแล้วหนอ!

ชาติบ้านเมืองคราวนี้ ถึงคราวที่จะสูญสลายสิ้นชาติและพระพุทธศาสนาที่ให้ความ
ร่มเย็นแก่โลกมาเป็นเวลานาน มองไปช่องทางใดก็มีแต่ความมืดมิดปิดตา

เมื่อไม่เห็นมีผู้ใดที่พอจะช่วยให้ได้แล้ว จึงกำหนดจิตย้อนเข้ามาภายในตน... ปรากฏ
ว่าเห็นเป็นแสงสว่างเพียงหิ่งห้อย”

จึงกำหนดจิตเข้าไปตามลำแสงอันน้อยนิดนั้น ลำแสงนั้นรู้เล็กน้อยแคบตื้นตันก็จริง
แต่เมื่อกำหนดตามลำแสงนั้นออกไปจนสุดทางแห่งความมืดที่อุ้งหัตถ์แห่งมารปกคลุม
ปรากฏว่าแสงสว่างจ้า โลง โปร่ง สดใสเบิกบาน เป็นที่น่าอัศจรรย์ใจ”

หลวงตาท่านเล่าว่า “แสงเพียงหิ่งห้อยนั้น คือตัวท่านเอง”

ท่านให้อุบายว่า งานช่วยชาติของท่านคราวนี้จะมีอยู่ ๒ ทาง คือ

๑. จะเป็นทางบุญนำหมู่มหาชนเพิ่มพูนแนวทางไปสู่สวรรค์ พรหมโลก พระ
นิพพาน

๒. จะเป็นทางบาปไปนรกสำหรับผู้ที่ไม่เห็นด้วย ไม่นุโมทนา แต่คิดจ้องที่จะ
ทำลาย ลบหลู่ดูหมิ่นเหยียดหยามทำลายสกัดกั้นแนวทางเพิ่มพูนความดี

เบื้องต้นที่พิจารณาประเทศไทย แล้วต้องเข้ามาช่วยชาติไทย เราก็ไม่เคยคาด
คิดว่าจะได้แบกหามโลกประเทศไทยทั้งชาติ มันก็คงเป็นนิลยวสนา ฟั่นเฟ่มกับบอก
มาแต่ต้น เราพิจารณาย้อนแล้ว ฟั่นเฟ่มตันกับปลายมันก็ตรงกัน

ตันกับปลายมันตรงกันคืออะไร ?

คือ การเสียดสละการสงเคราะห์โลกด้วยความเมตตา นี่เป็นพื้นฐานมาโดยตลอด
ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัวตลอดมา มีเท่าไรก็ทุ่มออก ๆ เป็นพื้นเพนิสัยมาเรื่อย ๆ

แต่มีความปริวิตกเกิดขึ้นว่า “หากเราตายเวลานี้ทำยังไงชาติไทยของเรา”

ถึงกับร้องไห้ออกว่า “ถ้าหลวงตาบ๊วยยังไม่ตาย เมืองเรายังจมไม่ได้ นี่คือกำลังใจ
ของเรา มันจะพยายามแหวกว่ายเอาให้ได้ ส่วนร่างกายไม่ต้องพูดถึงเลย มันหมด
สภาพแล้ว ที่อยู่ได้ก็เพราะกำลังใจอย่างเดียวเท่านั้น ไม่งั้นหลวงตาตายแล้วในปี ๒๕๔๑
พอดีเลย”

“นกต้อ” เหตุเริ่มต้นช่วยชาติ

เมื่อพระหลวงตาท่านได้นิimitที่กล่าวไว้ในเบื้องต้นเป็นเครื่องยืนยันเช่นนั้นแล้ว จึงมีความดำริที่จะช่วยชาติบ้านเมืองที่ประชาราษฎร์กำลังตกทุกข์ได้ยากไว้ แต่ท่านต้องการ พยานหลักฐานและผู้ริเริ่มที่เกิดขึ้นเอง เพราะอริยประเพณีของพระพุทธเจ้า เมื่อไม่มีเหตุ จะไม่คิดทำอะไรขึ้นเองโดยปราศจากผลทางปัญญา

หลังจากนั้นมาไม่นานนัก **คุณสันติ วัฒนลี** ได้นำเงินดอลลาร์สหรัฐมาบริจาค เป็นคนแรก

คุณสันติได้เล่าเรื่องนี้ให้เราฟังว่า “เริ่มแรกทีเดียวผมฝันว่า บ้านเมืองมีแต่ผู้คน ชาติศีลชาดธรรม เพลิดเพลินอยู่กับสิ่งต่าง ๆ ในฝันนั้นผมกับน้องชาย เปื้อนหน่วย ความเลวร้ายของผู้คน น้องชายเกิดความไม่พอใจ จึงไปตั้งระเบิดกดชนวนเอาไว้แล้ว พากันหนี ผมบอกผู้คนที่หนี เขาก็ไม่หนีพากันเล่นไฟ สนุกสนานหัวเราะกันอยู่ ผม ก็หนีไป ไปอยู่ข้างกำแพงวัด ได้ยินเสียงระเบิดดังตูม! ก็คิดว่าจะเป็นอย่างไรบ้าง ขณะ นั้นรู้สึกตัวว่าอยู่บนที่สูง มองลงมาเห็นบ้านเรือนพังพินาศไปหมด มีแต่เศษอิฐเศษปูน

แต่มีบ้านบางหลังที่คงอยู่และตึกอีก ๒ ตึก คือตึกของโรงพยาบาลจุฬาฯ คือ ตึก ภ.ป.ร. และตึก ส.ก. ไม่ได้รับอันตราย

หลังจากนั้นมาผมก็ไปกราบไหว้ครูอาจารย์ต่าง ๆ และหลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด ได้ยินท่านพูดว่า “บ้านเมืองเป็นหนี้ ถ้ามีเงิน ๑ ล้านบาท จะนำเอาเงินมาช่วยชาติ” จึงคิดอยู่ในใจว่า “ถ้าเรามีเงินจะนำมาถวายท่าน”

พอดีหลังจากนั้นมาผมได้ลาภมา ๑ ก้อน ได้เงินบาทและเงินดอลลาร์ จึงตั้งสัจจะว่า “ทุก ๆ ดอลลาร์จะกราบถวายหลวงตาทั้งหมด รวบรวมได้ ๒,๓๕๐ ดอลลาร์ อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น ๕๖ บาทเท่ากับ ๑ ดอลลาร์สหรัฐ”

เมื่อวันที่ ๒๗-๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๑ ผมได้มีโอกาสไปกราบหลวงตาที่กุฏิอีกครั้งหนึ่ง ได้พกดอลลาร์ที่เตรียมไว้ถวายไปด้วย แต่ก็ฉุกคิดว่า ถ้าจะถวายตอนนี้ ก็รู้เฉพาะในกลุ่มเรา จึงอดใจไว้รอเข้าไปกราบถวายท่านที่ศาลาในตอนเช้า เพื่อที่คนอื่นจะได้ร่วมบุญกับเราด้วย

รุ่งขึ้นก็ถวายที่ศาลาหลังท่านฉันเสร็จ ก่อนถวายก็บอกคุณบวรยง คุณบวรยงบอกว่าคิดอะไรแปลก ๆ ทำไมถึงเอาดอลลาร์มาถวาย ผมก็ว่าไม่ผิดนะ เพราะถ้าเอาเงินดอลลาร์แลกเป็นเงินไทยแล้วใช้หนี้ ก็ต้องแลกกลับเป็นเงินดอลลาร์อีกอยู่ดี ซึ่งจะสูญเสียเงินในการแลกกลับไปกลับมาอีก

หลังจากนั้นจึงกราบถวายท่าน พอกราบเรียนถวายท่าน ท่านก็ว่า “เท่าไรนะ” อีกสักครู่ท่านก็บอกว่า “เราได้นกต่อแล้ว” ในวันนั้นปรากฏว่ามีคนร่วมทำบุญด้วยอีก ๑๕๐ ดอลลาร์ จึงรวบรวมได้ ๒,๕๐๐ ดอลลาร์ อัจฉรย์มากทำไมจึงมีคนพกดอลลาร์มาวัดป่า

“เราได้พยานแล้ว”

หลวงตาได้กล่าวว่า “เราได้ตัวพยานแล้ว เราได้ต้นเหตุแล้ว” ถ้าหากว่าเหตุอันนี้ยังไม่มีก็ยังไม่แสดงนะ ถ้าหากว่าไม่มีเลยอาจจะไม่แสดง มีแต่ร้องแหง็ก ๆ หลวงตาบ๊วหมดทำไม่มีเครื่องต่อสู นี่ได้เงิน ๒,๕๐๐ ดอลลาร์มาเป็นเครื่องมือแล้ว เอ้า! พัดเลย ขอบคุณมาก ๆ นะ เป็นประวัติศาสตร์อันหนึ่งเหมือนกัน เป็นการสร้างมหากุศล

จากนั้นจึงนำเหตุอันนี้ขึ้นประกาศกอง ออกสนามรบ นี่เป็นต้นเหตุแห่งการสร้าง
มหากุศลแก่ชาติไทยของเรา ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา เพราะเงิน ๒,๕๐๐ ดอลลาร์นี้
เป็นต้นเหตุ

คุณสันติเล่าต่อไปอีกว่า “ที่กราบถวายท่านเป็นปฐมฤกษ์ เพราะท่านเป็นพระที่
มีเมตตามาก ท่านทำสิ่งใดด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีตกหล่น ร่วงไหลแน่ ก่อนที่
จะถวายก็ได้ติดตามดูท่านมาตลอด ท่านเป็นผู้ที่บริสุทธิ์จริง ๆ”

นี่เองเป็นมูลเหตุเริ่มต้นแห่งมหาทานมหาบริจาคอันยิ่งใหญ่ที่ธงชาติไทยปลิวไสว
มหาชนร่วมกันบริจาคมากมาย มีทั้งเงินบาทไทย เงินดอลลาร์ และเงินต่างประเทศสกุล
ต่าง ๆ ขณะนั้นประชาชนหลายคนมีความประสงค์ที่จะถวายทองคำ แต่หลวงตายังไม่รับ

ต่อจากนั้นมาอีกระยะหนึ่ง หลวงตาจึงรับบริจาคทองคำเข้าคลังหลวง การรับ
บริจาคตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงทุกวันนี้ หลวงตาท่านจะมีอุบายอันชาญฉลาดละเอียดลออ
ในการรับ ไม่ให้เป็นการแบกภาระหนักสำหรับผู้บริจาค

● งานบูชาคุณแผ่นดิน มอบทองคำและทอดผ้าป่าช่วยชาติ
ซึ่งเป็นงานประวัติศาสตร์ที่ท้องสนามหลวง ในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ ●

เปิดตัวในบุญประเพณีข้าวเปลือก

วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ “บุญประเพณีข้าวเปลือก” เป็นงานบุญประเพณีปฏิบัติของชาวอีสาน ด้วยการที่ผู้ใจบุญนำข้าวเปลือกไปถวายวัด แล้วทางวัดนำไปสีทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้าเป็นข้าวสาร เก็บไว้แจกจ่ายแก่ผู้ยากไร้ต่อไป บุญข้าวเปลือกเป็นงานบุญ ๑ ใน ๒ งานที่หลวงตามุณเฑาะฏ์ให้จัดขึ้น ณ วัดป่าบ้านตาดทุกปี ในปีนี้มีประชาชนมาร่วมทำบุญประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน หลวงตาได้ถือโอกาสประกาศท่ามกลางพุทธศาสนิกชนว่า

“เรารู้สึกสะเทือนใจมาก เมื่อทราบว่าประเทศไทยเป็นหนี้เขาอยู่แสนล้านดอลลาร์สหรัฐ นี่ก็เท่ากับนิวเคลียร์นิวตรอน นั่นเอง

คนทั้ง ๖๒ ล้านคน เป็นสัตว์ไปหมด เขามาเป็นเจ้าของ เป็นเจ้าอำนาจ ครองบ้านครองเมืองของเรา ด้วยการยึดสิ่งนั้น ยึดสิ่งนี้ สารสำคัญซึ่งเป็นหัวใจของชาติไทยเรา เขาเป็นเจ้าของหมด เรามีแต่ลมหายใจ มันมีความหมายอะไร

ในชีวิตเราจะไม่ยอมเห็นชาติล่มจมในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ พวกเราต้องช่วยกัน วันนี้เป็นวันดี เป็นวันบุญข้าวเปลือก เราจึงขอรับบริจาค ดอลลาร์เพื่อช่วยชาติ เงินที่ได้รับบริจาคนี้เราจะเก็บรักษาไว้ก่อน

เมื่อเห็นว่ามีรัฐบาลที่ดีและไว้วางใจได้ ก็จะมอบให้ต่อไป...

เราจึงตายไม่ได้ พวกเราต้องดูแลรักษาหลวงตาบัว หลวงตาบัวจะได้ช่วยชาติ...”

นี่เป็นคำพูดที่สื่อถึงความรู้สึกรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ จนไม่อาจนิ่งดูตาย แม้องค์พระหลวงตาจะอยู่ในสถานภาพของเพศบรรพชิตก็ตาม

เมื่อท่านพูดจบลงเสียง “สาธุ” ของพุทธศาสนิกชน ดังกึกก้องไปทั่วบริเวณวัดด้วยความชื่นใจ จากนั้นการบริจาคก็เริ่มต้นขึ้นโดยอัตโนมัติ ไม่มีการนัดแนะ ผู้มีจิตศรัทธาคัดเงินดอลลาร์, เงินปอนด์, เงินไทย และเงินสกุลต่าง ๆ ถวายกันเป็นแถวยาวเหยียด

● งานบุญประทหายข้าวเปลือก เป็นบุญประเพณีของชาวอีสาน วัดป่าบ้านตาดจัดทุก ๆ ปี ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ●

ประสพอุบัติเหตุ

วันที่ ๑๗ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เวลา ๑๑.๐๐ น.

...หลวงตาประสพอุบัติเหตุ คนขับรถตู้หักพวงมาลัยหลบรถจักรยานยนต์ที่ขับสวนทางมาจนเสียหลัก ตกถนนสายสว่างแดนดิน-เจริญศิลป์-วานรนิวาส เขตอำเภोजะริญศิลป์ จังหวัดสกลนคร รถไม่ถึงกับพลิกคว่ำแต่ตกลงไปกระแทกบริเวณที่วางท่อข้างทางอย่างแรง จนทำให้ยางแตกเกือบทุกเส้น องค์หลวงตาซึ่งนอนอยู่บนเบาะรถแถวหน้า ได้กระแทกเข้ากับคอนโซลที่วางของหลังคนขับ จนเป็นเหตุให้ได้รับบาดเจ็บที่หัวไหล่ขวา กระดูกที่ต้นแขนช่วงต่อไหล่ร้าว แต่โชคดีที่ท่านลงไปกองอยู่บนสิ่งของคือกระสอบข้าวสารซึ่งจะนำไปแจกที่อำเภอบ้านแพง เท่ากับว่ากระสอบข้าวสารกลายเป็นเกราะป้องกันไม่让您ได้รับอันตรายมากกว่านี้

ทางคณะแพทย์โรงพยาบาลศูนย์อุดรธานี ทำการเข้าเฝือกอ่อนไว้ หลังจากนั้นหลวงตาได้ขอกลับไปรักษาตัวต่อที่วัด โดยมีคณะแพทย์เฝ้าดูแลอย่างใกล้ชิด และมีเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนกว่า ๒๐๐ นายมารักษาความปลอดภัย ส่วนพระติดตามที่นั้งบริเวณด้านเบาะหลัง กระดูกข้อต่อสันหลังเคลื่อน

▲ อาการดีขึ้น
จากอุบัติเหตุรถ
พลิกคว่ำ เป็นเหตุให้
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
เสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี
ก่อนเสด็จสวรรคต ๖๖ ปี

นสพ.จำหน่ายมากที่สุดของประเทศ
ไทยธุรกิจ

ปีที่ 49 ฉบับที่ 14669 วันเสาร์ที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2541 ราคา 8.00 บาท

รถมอญ ... (text is small and partially obscured)

**มูลรายนงานฟ้าหญิง
นาทีร์ธิดาว่า
หลวงเจ้ามอญ**
พระวิปัสสนาตั้งให้สร้าง
ออกกรมกลับวัดบ้านทาด

ฟ้าหญิงนำพานดอกไม้ถวายเยี่ยม

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. นายวิชัย ทศนเศรษฐ ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานี เป็นผู้แทนสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี นำพุ่มพานดอกไม้ถวายเยี่ยมอาการหลวงตามหาบัวที่วัดป่าบ้านตาด และมีบรรดาศิษยานุศิษย์ที่ทราบข่าวต่างเดินทางตั้งใจมาเยี่ยมอาการเป็นจำนวนมากกว่า ๒,๐๐๐ คน แต่ทางเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้เยี่ยม เพราะต้องการให้หลวงตากพักผ่อนให้เต็มที่ พร้อมทั้งได้เขียนข้อความติดไว้ตรงทางขึ้นศาลาการเปรียญว่า “หลวงตาอาพาธพักผ่อน ๑ สัปดาห์”

หลวงตามหาบัวได้กล่าวด้วยว่า “การเกิดอุบัติเหตุครั้งนี้ คิดว่าเป็นกรรมของทุกคนไม่ว่าจะเป็นกรรมของคนชั่วรถจักรยานยนต์ กรรมของคนขับรถหรือแม้แต่ตัวเองก็ไม่เว้นจะไปโทษอะไรใครไม่ได้ ทุกคนมีกรรมร่วมกันจึงต้องช่วยเหลือกัน

สำหรับอาการบาดเจ็บของอาตมาไม่มากนัก หมอก็ดูแลแล้วไม่น่าเป็นห่วง เมื่อคืนที่ผ่านมาฝือกที่ใส่ไว้มันหดย่นทำให้เจ็บมาก จึงต้องให้หมอกดออกก็ไม่มีอาการเจ็บแล้ว หมอบอกว่าไม่มีอะไรหนักใจ อีกไม่นานก็ไปรับบาตร และเทศนาได้เหมือนเดิมแล้ว ขอบอกผ่านญาติโยมทุกคนด้วยว่า ไม่ต้องเป็นห่วง ไม่ต้องเดินทางมาเยี่ยมหรอก เดี่ยวจะตายเพราะคนแห่มาเยี่ยมมากกว่า”

นี่! คือธรรมที่เมตตาสอนศิษย์ทั้งหลายตามสถานการณ์ แม้ในยามอาพาธเช่นนี้ จะมีให้ศิษย์หรือผู้ได้รู้จัก เคารพรักท่านได้อย่างไร

ครบทุกสลดทุกเรื่อง

ข่าวสลด

วันพฤหัสบดีที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2541 ปีที่ 7 ฉบับที่ 2,666 ราคา 8 บาท

แคว้นกาดาล - หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พระวิปัสสนาจารย์ชื่อดังภาคอีสาน พระสมณูปัชฌาย์แห่งวัดป่าบ้านค้อที่ อ.อุตรดิตถ์ ได้ล้มป่วยลงเล็กน้อย ท่ามกลางความวิตกกังวลของสาธุชนในแวดวงพุทธศาสนา

ประธานดอกไม้นิยมหลวงตาบัว

ถอดเปลือกกลับวัด อบสมุนไพรรช่วย

‘ฟ้าหญิงเล็ก’ โปรดเกล้าฯให้ผู้ว่าฯ อุตรดิตถ์ นำดอกไม้ประธาน นิยม ‘หลวงตามหาบัว’ ที่วัดป่าบ้านค้อ หลังจากทีหลวงตา □ อ่านต่อหน้า 12

● “รู้ไม่ถอย” แม่ยายอาพายังออกเทศนาช่วยชาติที่ประสบวิกฤต ●

จะตายหลายครั้งแต่ไม่ตาย

วันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๑ เวลา ๙.๓๐ น. เจ้าคุณพระราชเมธากร เจ้าคณะจังหวัดอุดรธานี (ธรรมยุต) พร้อมด้วยคณะ เดินทางมาเยี่ยมอาการอาพาธ ของหลวงตามหาบัวที่กุฏิ ซึ่งมีหมอจีนกำลังประคบไหล่ด้วยยาสมุนไพร “ยาตั้ง” มอง เห็นไหล่ขวาของหลวงตามีรอยช้ำเป็นบริเวณกว้าง แต่หลวงต่ายังมีอาการปกติ และได้ เทศน์โปรดท่านเจ้าคุณพระราชเมธากร ในขณะที่นอนรักษาไหล่อยู่ว่า

“นี่ท่านเจ้าคุณ ผมเป็นมาแล้วครั้งนี้เป็นครั้งที่ ๓ แต่ละครั้งหนักทั้งนั้น

ครั้งแรกป่วยเป็นไข้เจ็บขัดในหัวอก ชาวบ้านตายวันละ ๗-๘ คน เป็นโรคติดต่อ เป็นหนักที่บ้านกระโหมะโพนทอง อำเภอบ้านผือ ติดต่อกับอำเภอบ้านดุง มีแม่น้ำทอน เป็นเขตแดน... ต้นปี ๒๔๙๓ นี้ก็ว่าจะตายแล้ว แต่ก็ไม่ตาย

ครั้งที่สอง เป็นโรคท้องร่วงถ่ายติดต่อกัน ๒๕ ครั้ง อาเจียนอย่างรุนแรง ๒ วัน ร่างกายตายไปแล้ว ๙๙% เหลือเพียง ๑% ก็นึกว่าคงตายแน่ แต่ก็อยู่รอดมาได้

พอครั้งที่สาม คือครั้งนี้ ก็ไม่เห็นมันเป็นอะไร มันเป็นเรื่องของกรรมนะท่าน เจ้าคุณ” หลวงตาอธิบาย ก่อนที่จะกล่าวต่อไปว่า...

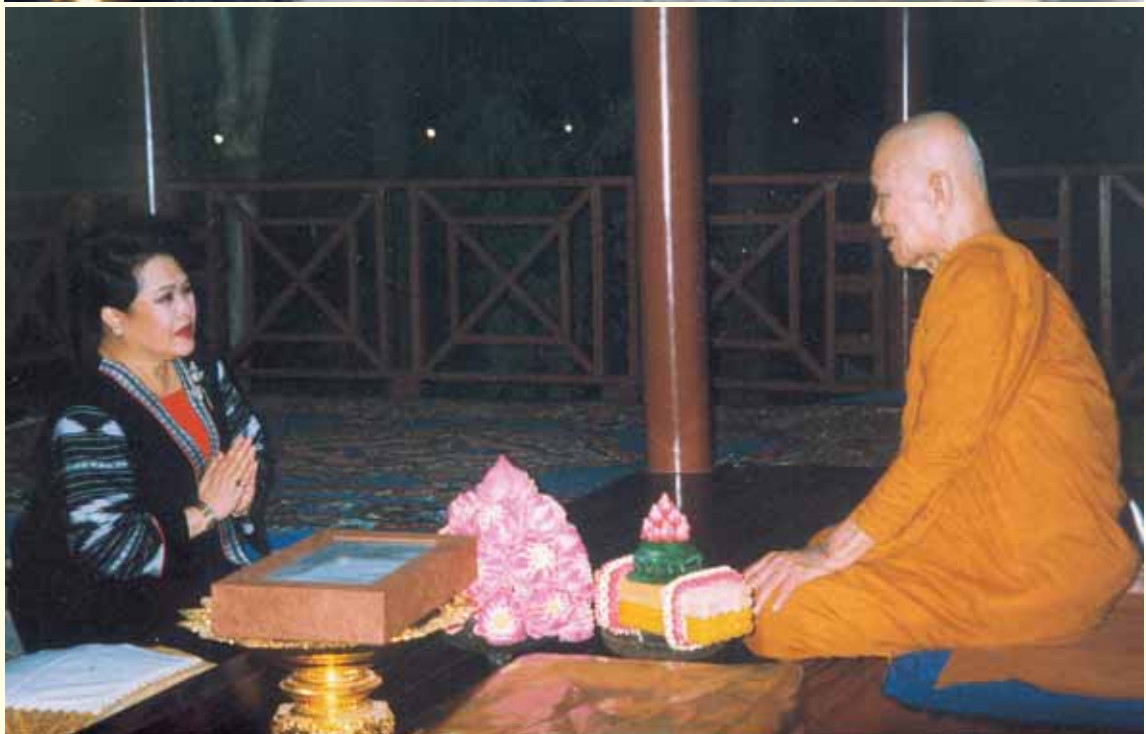
“เรากำลังจะรับบริจาคดอลลาร์ช่วยชาติก็มาเป็นอย่างนี้ ขณะนี้ได้รับเงินบริจาค ๒ แสนดอลลาร์เศษแล้ว เพราะมีการปาวประชาสัมพันธ์ไปทางทีวี หนังสือพิมพ์ คิด ว่าคงจะได้เพิ่มขึ้นอีกในเร็ว ๆ นี้ รวมทั้งเงินไทยด้วย ได้มาเท่าไรก็ออกไปช่วยในสิ่ง ที่เดือดร้อนกันหมด โรงพยาบาลนาทม กิ่งอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม ไม่มียา เพราะ ไม่มีงบประมาณ แม้แต่เงินเดือนหมอ พยาบาล เจ้าหน้าที่ก็ไม่ได้รับมา ๒-๓ เดือน แล้ว เราต้องนำเงินที่ได้รับบริจาคไปแจกจ่ายให้ เราทำเพื่อโลกล้วน ๆ เจ็บป่วยคราวนี้ คงไม่นานแล้วนะท่านเจ้าคุณฯ คิดว่าสิ้นเดือนนี้คงหาย เหลืออีกก็วันนะ”

ท่านเจ้าคุณฯ จึงตอบว่า “อีก ๑๓ วันครับ หลวงตา”

หลวงตาจึงกล่าวต่อไปว่า “เออ! นั่นแหละ มันคงหายตอนนั้น”

ลูกศิษย์ได้ช่วยกันรักษาแบบพื้นเมืองคือ “ย่าง” และ “ตั้งยา” สมุนไพรร่วมกับ หมอชาวจีน ที่มีความชำนาญในด้านการรักษา

● พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และสมเด็จพระบรมราชินี ฯ กราบนมัสการหลวงตาที่สวนแสงธรรม ●

● สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กราบนมัสการหลวงตาที่วัดป่าบ้านตาด ●

เปิดโครงการช่วยชาติ

วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๕.๐๐ น. **สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี** เสด็จเป็นการส่วนพระองค์ไปยังสวนแสงธรรม เป็นประธานเปิด “โครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน”

ในวันเปิดโครงการช่วยชาตินั้น สังฆารมณ์ของหลวงตาฯ อยู่ในสภาพที่เพิ่งทุเลาจากอาการด้วยอุบัติเหตุทางรถยนต์ ผอมจนกระดูกและเส้นเอ็นโปนไปหมด ขาที่กระดูกแตก ถูกสะพานไต่ด้วยผ้า หัวไหล่ขวาที่บวมเป่ง สีดำคล้ำ ท่านได้เริ่มโครงการช่วยชาติฯ ในสภาพของสังฆารมณ์เช่นนี้

ต่อมาวันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๔๑ เวลา ๑๙.๓๐ น. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ** เสด็จพระราชดำเนินเป็นการส่วนพระองค์ไป ณ สวนแสงธรรม เพื่อทรงกราบนมัสการหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน พร้อมกับถวายดอลลาร์และจตุปัจจัยไทยทานเข้า “โครงการช่วยชาติ โดยหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน” ยิ่งความปลาบปลื้มปิติ แก่เหล่าศิษยานุศิษย์

- พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชทินนิตตามาตุ เป็นประธานถวายผ้าป่าช่วยชาติ ณ สวนลุมพินี เมื่อวันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๕๒ ●

หลวงตามหาบัว เป็นล้นพ้น

ต่อมาโครงการผ้าป่าช่วยชาตินี้ นอกจากจะรับบริจาคในรูปของเงินดอลลาร์ เงินสกุลต่างประเทศ เงินบาทไทยแล้ว ยังเพิ่มรับบริจาคทองคำด้วย เพราะหลวงตา พิจารณาว่า **ความมั่นคงของประเทศอยู่ที่ทองคำเป็นหลัก**

หลวงตากล่าวว่า ท่านเป็นผู้ถือบัญชีและรับผิดชอบทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ดังนั้น ขอให้วางใจได้ว่าเงินบริจาคเหล่านี้ปลอดภัยทุกบาททุกสตางค์

หลวงตาได้ให้อោวาทว่า “เรามีพ่อ มีแม่ มีพี่ มีน้อง พี่เข็มนของเราก็มี ท่านยังอุตสาหมาเป็นประธาน เป็นมฆามงคลแก่เราทุก ๆ ครั้งไป เรอบอูนมาก เรามีพ้อมีแม่ ในการดำเนินงานช่วยชาติของเราสมบุญรณพุนผลด้วยผู้นำ

พวกเราทั้งหลายไม่ใช่ลูกกำพร้า ไม่มีพ้อมีแม่ มีแต่ลูกเต้าหยอมแหยมทำกันไปอย่างนั้น เรามีหลักมีเกณฑ์

กษัตริย์ไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย พ่อแม่ของชาติไทยทั้งชาติ เราจะต้องปฏิบัติให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย สมกับเรามีพ้อมีแม่ คือวงศ์กษัตริย์ของเราเป็นพ่อเป็นแม่ของเรา ให้ตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติ แล้วเราจะได้มีแผ่นดินอยู่ต่อไป

ถ้าหากว่าไม่มีอะไรเข้าสู่คลังหลวง คลังหลวงล้มตุมลงเท่านั้น ชาติไทยตุมไปพร้อมกัน ไม่มีเหลือ เงินใครกระเป๋ไหนไปด้วยกันหมด ไม่มีกระเป๋ไหนจะตกค้างอยู่ได้ด้วยความร่มเย็นเป็นสุขเหนือความล่มจมของชาติไทยนี้ไปได้เลยนะ

เพราะฉะนั้นขอให้ภาควมิจ ในการดำเนินของตน เพื่อสนองคุณของพระพุทธเจ้า พระมหากษัตริย์ ให้เต็มภูมิของเราละ ให้กตัญญูต่อชาติบ้านเมือง ผู้มีอุปการะต่อเราแม่น้อย พระพุทธเจ้ายังไม่ให้ลืมนบุญคุณ นี้ชาติทั้งชาติมีคุณต่อชีวิตจิตเราหาประมาณไม่ได้ พวกเราจะไม่กตัญญูรู้คุณชาติที่ให้เกิดอยู่เชียวหรือ?

● สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ถวายผ้าป่า ณ พุทธมณฑล ●

สายกรรมในชาติปางก่อน

หลวงตามหาบัวได้เทศนาธรรมไว้ในวันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๑ เจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ทรงร่วมฟังพระธรรมเทศนาพร้อมกับพระกรรมฐานสายพระอาจารย์มั่น มีดังนี้

“พวกเราชาวไทยทั้งหลาย ต่างก็เป็นสายบุญสายกรรมที่เคยร่วมสร้างสมอบรมคุณงามความดี มีความเกี่ยวโยงกัน เคยเป็นพี่น้อง เป็นสายวงศ์ญาติ เป็นครูเป็นอาจารย์ เป็นลูกศิษย์ลูกหากันมาแต่อดีตกาล จึงต่างมีบุญร่วมสร้างบารมีมหาทานอันยิ่งใหญ่นี้ด้วยกัน

เราจึงแน่ใจว่า สายบุญสายกรรมของพวกเราทั้งหลายนี้ ต้องมีความเกี่ยวโยงกันมาตั้งแต่อดีตชาติ ไม่อย่างนั้นรวมกันเข้าไม่ได้ ลงใจต่อกันไม่ได้ เชื้อถือกันไม่ได้ ปรึกษาไม่ได้ ผู้นำเองก็ไม่ลงใจ ที่จะปลงใจเป็นผู้นำของพี่น้องทั้งหลายได้ นี่ทั้งสองฝ่ายต่างท่านต่างมีความลงใจปรึกษา หมดไปมากน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่ปรึกษาคด้วย

๑

๒

๓

๔

- ๑. หลวงปู่สุวัจน์ สุวโจ หลวงพ่อพุทธ จาณีโย ร่วมถวายผ้าป่าช่วยชาติ ที่วัดป่าเขาน้อย จังหวัดบุรีรัมย์
- ๒. พระพุทธพจนวราภรณ์ นมัสการหลวงตาเมื่อครั้งไปรับผ้าป่าช่วยชาติที่วัดเจติยหลวง จังหวัดเชียงใหม่
- ๓-๔. ครูบาอาจารย์ฝ่ายกรรมฐาน ร่วมงานนมอบทอง และผ้าป่าช่วยชาติที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ●

● พระพุทธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล), หลวงปู่ศรี มหาวีโร ในงานผ้าป่าช่วยชาติที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ●

ความเชื่อถือ ด้วยความไว้วางใจ เพื่อความปลอดภัยแก่ชาติของเรา จึงเป็นบุญกรรมของพี่น้องทั้งหลาย ตลอดถึงผู้นำคือหลวงตานี้ด้วย ว่าจะเป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกันในบุพเพชาติปางก่อน ซึ่งเคยได้สั่งสมอบรมคุณงามความดีและได้สร้างบารมีมาด้วยกัน จึงได้เป็นญาติพี่น้อง เป็นครูเป็นอาจารย์กันมาตลอดเวลานี้ หากไม่เป็นอย่างนั้นแล้วจะเป็นไปไม่ได้

เรียกว่าทั้งสองฝ่าย คือฝ่ายหลวงตาบัว ซึ่งเป็นผู้นำก็พร้อมแล้ว

พี่น้องทั้งหลายก็พร้อมแล้วในการบริจาค และบริจาคมาตลอด

ผลแห่งการบริจาคของทั้งสองฝ่ายนี้ จะเป็นเครื่องอุดหนุน เป็นเครื่องค้ำชูประเทศไทยของเรา ให้มีความแน่นหนามั่นคงขึ้นโดยลำดับ

ขอให้พี่น้องทั้งหลายมีความภาคภูมิใจในบุพเพเวทนา คือที่เราเคยสร้างคุณความดีมาตลอด เราก็ได้พบความดีมาเรื่อย ๆ เวลานี้เราก็ได้พบความดีที่จะได้ช่วยชาติบ้านเมืองของเรา ด้วยการบริจาคทานให้เป็นมหากุศลเพราะกุศลอันนี้หาได้ยาก

ชะตากรรม ๓ อย่าง

หลวงตาได้กล่าวต่อไปอีกว่า....

ชะตาของเมืองไทยมีเราเป็นผู้นำ ดวงชะตานี้มันมีอยู่ ๓ จุด

จุดที่ ๑ **ชะตาของประเทศไทย**

จุดที่ ๒ **ชะตาของหลวงตาบัว** คือต้องตาย แต่กลับไม่ตาย หมอโรงพยาบาลมาเอ็กซเรย์ที่วัดป่าบ้านตาดว่า เป็นโรคมะเร็งลำไส้ขั้นสุดท้าย เพื่อความแน่ใจจึงไปตรวจที่โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ขอนแก่น ทางโรงพยาบาลศรีนครินทร์ก็ยืนยันเช่นเดียวกัน หลังจากนั้นได้เดินทางไปตรวจที่โรงพยาบาลศิริราช กรุงเทพฯ คณะหมอก็ยืนยันเช่นเดียวกันว่า อีกไม่นานจะต้องตายให้เตรียมตัวไว้ อย่างช้าต้องตายก่อนเข้าพรรษาปี ๒๕๔๑

จุดที่ ๓ **ชะตาของลูกศิษย์ทั้งหลายที่จะได้ร่วมกันทำประโยชน์ใหญ่ให้แกชาติและพระศาสนา**

เมื่อท่านพูดถึงชะตากรรม ๓ อย่างนั้นแล้วท่านก็ย้ำว่า ดวงชะตา ๓ อย่างนี้รวมกันแล้วจะช่วยยกเมืองไทยขึ้นได้

หลวงตาเป็นผู้นำ ให้ทำตามที่คุณนำบอกทุกอย่าง หลวงตาเด็ด ลูกศิษย์ต้องเด็ด พร้อมใจกันเสียสละ แม้คอขาดก็ต้องยอม ดวงชะตายังพอมีพอเป็นไปได้อยู่ต้องสำเร็จ สำเร็จด้วยคุณธรรมข้อไหนลูกศิษย์คนหนึ่งถามขึ้น ท่านตอบพร้อมด้วยเสียงหัวเราะว่า

“ด้วยธรรมะข้อสู้ไม่ถอย สู้ไม่หยุดไม่ถอยเดี่ยวชนะเอง” ท่านย่า
จะนั้นหลวงตามหาบัวท่านจึงเทศนาธรรม ปลุกใจชาวพุทธให้ลุกขึ้นสู้ไว้ว่า
“บรรพบุรุษรักษาชาติจนกระทั่งเลือดทาแผ่นดิน ก็เคยมีมาแล้ว
เราทั้งหลายควรถือเป็นคติ คน ๖๒ ล้านคนต้องช่วยกันรักษาล้างหลวงฯ”

ต้นเหตุนำทองคำเข้าคลังหลวง

หลวงตาได้กล่าวต่อไปอีกว่า...

ต้นเหตุเกิดขึ้นวันที่เราไปมอบดอลลาร์และทองคำที่แรกที่ธนาคารชาติ พอเสร็จ
แล้วหัวหน้าใหญ่มานิมนต์เราเข้าไปดูทองคำ เขาบอกเองว่าทองคำนี้มีผู้ได้มาเห็นมาชม
มีสองท่านด้วยกัน สมเด็จพระเทพฯ กับหลวงตา ว่าอย่างนั้น ทองคำแท่งละ ๑๒ กิโลกรัม

ดูทองคำละเอียดลออดูจนหมดเลยก็ออกไปคุยกันสองต่อสอง ไม่ให้ใครทราบ
ทองคำของเราที่เกี่ยวกับประเทศอื่นๆ ซึ่งมีการซื้อขายต้องมีการติดหนี้ติดสิน ทองคำ
ย่อมเป็นเครื่องประกัน เมืองไทยเราละมีเท่าไร เมืองไทยทั้งประเทศนั้นนะ มีน้อย
มากจนใจหายหู่เน เราสงวนมากนะ สงวนชาติไทยของเรา สมบัติกลางนี้เราไม่แตะ เรา
มีแต่ชนเข้า ๆ เราสงวนชาติไทยของเรา เหล่านี้เป็นเครื่องประดับประดาให้เมืองไทย
เราเป็นเมืองศักดิ์ศรีดั่งาม

เราได้พยายามที่สุดแล้วสำหรับชาติไทยของเรา อะไรที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาติ
เราจนขายเสาะแสวงหามาเพิ่มเข้าไป มันไม่ได้ง่าย ๆ นะ การได้ทั้งนี้ก็เป็นทีล่งใจของ
ผู้ให้ ผู้รับก็ล่งใจด้วยความบริสุทธิ์ใจ รับด้วยความบริสุทธิ์ใจและความเมตตาเพื่อ

ชาติของเรา เพราะอย่าง
นั้นจึงไม่มีรั้วไหลแตกซึม
ไปไหนเลย ตกมือเราแล้ว
ทุกสิ่งทุกอย่างเข้าด้วย
ความบริสุทธิ์พุทธแท้ ๆ

(วัดป่าบ้านตาด ๑๒ มิถุนายน
๒๕๕๑)

ศิษย์น้ำตาคลอ

วันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๓ หลวงตามหาบัวได้ประกาศทำพินัยกรรม มอบสมบัติเข้าพระคลังหลวงเพื่อช่วยชาติ ระหว่างเทศนา ณ ศาลาสวนแสงธรรม ท่ามกลาง ความตกตะลึงของญาติโยมที่นั่งฟัง หลวงตามหาบัวยังปักหลักสู้ไม่ถอยเพื่อให้ “เงินผ้าป่าช่วยชาติ” ถูกนำไปใช้สมตามเจตนารมณ์อย่างถูกต้องที่สุด ซึ่งล่าสุดถึงกับ ทำพินัยกรรม มอบสมบัติทั้งหมดเข้าพระคลังหลวงแล้วโดยท่านได้ประกาศว่า....

“ขอยืนยันว่าเงินทั้งหมดเราจะซื้อทองเข้าคลัง ไม่ให้เป็นของคนอื่น และไม่ ให้แยกจากกันซักสตางค์เดียว หลวงตาจะเผาผีตัวเองด้วยไฟ ไม่ใช่ด้วยเงิน คนเรานั้นแม้มีชื่อเสียง แต่วาระสุดท้ายคือความตายมาถึงทุกคน

สมมุติที่จะมาเกิดมาตายกองกันอยู่ที่นี่ไม่มีแล้ว ในอัฐภาพนี้เป็นอัฐภาพสุดท้ายของเรา ใครจะหาว่าเราโกหกมดเท็จโอ้อวดก็ให้ว่าไป แต่ระวังบาปจะกินหัวนะ นี่ปฏิบัติมา แทบเป็นแทบตายจึงได้ธรรมเหล่านี้มา เมื่อได้มากน้อยก็ได้พูดให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายฟังให้มีแก้ไขต่างหาก เราไม่ได้พูดเพื่อความโอ้อวด ให้มีแก้ไขจุดสำคัญพยายามกัน ความดีนี้ไม่ขาดทุน คนมีคนจนทำบุญได้บุญด้วยกันหมด

คนเรารู้ฐานะสูงต่ำกันไม่เป็นอะไร แต่ถ้ามีฐานะสูงไว้เพื่อโกงหรือรีดไถเขามา เป็นพวกที่สร้างภัยเผาหัวของตัวเอง พวกนี้จะล่มจมมากที่สุด เมืองไทยเราเรียกพวกนี้ว่าพวกสกปรก พวกทำลายชาติ จะเป็นใครก็ตาม ถ้าทำชั่วมาก ๆ พอตายไปแล้ว พระยังมาสวดไม่ทัน คนดีมีมากไม่พอ คนชั่วคนสองคนทำให้บ้านเมืองเดือดร้อน

ไปหมด เดียวก็ไปขโมยปล้นคนนั้นคนนี้ จนชาวบ้านนอนไม่หลับ ต้องคอยระวัง อันตรายต่อสมบัติชาติ ขอรับรองว่าอย่าสมัครใจ เป็นคนชั่ว เพราะตัวเองจะนอนไม่หลับ ต้อง ระวังอยู่ตลอด กลัวเขาจะจับได้ หลวงตาบัว ช่วยชาติเต็มความสามารถแล้ว อะไรที่มาทำลาย สู้ไม่ถอยเพื่อปิดเป้าให้สิ้นซาก”

(๑๑ มิถุนายน ๒๕๕๑)

- ๑. สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงเป็นประธานรับมอบทองคำครั้งที่ ๑๔ ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐
- ๒. ทรงเป็นประธานในงานบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ณ พระธาตุคงเจติย์ วัดอโศการาม วันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๕๑ ●

ฟ้าหญิงขอเป็นลูกบุญธรรม

สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้ประทานให้สัมภาษณ์กับนิตยสารฉบับหนึ่ง ถึงหลวงตามหาบัว ซึ่งเป็นทั้งพระอาจารย์และบิดาบุญธรรม ในโอกาสที่พระหลวงตาได้รับนิมนต์มาฉันเช้าที่พระตำหนักใหม่จิตรลดาว่า

“หวังอะไรก็คงไม่หวังมาก แต่ก็ได้มาอยู่แล้ว เพราะว่าหลวงตามหาบัวจะมาฉันเช้าที่บ้าน นิมนต์ท่านไว้ อันนี้เป็นความปลาบปลื้มที่สุด เพราะหลวงตาอุตส่าห์รับเป็นศิษย์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ เมื่อปีที่แล้วท่านก็รับเป็นบุตรบุญธรรม เป็นความซาบซึ้งมากแล้ว”

“มีเวลาก่อนนอนที่ไม่ขาด คือสวดมนต์แล้วนั่งสมาธิภาวนา ไม่ได้นั่งยาว ๆ เป็นชั่วโมง ๆ คือ มี ๑๐ นาที ก็นั่ง ๑๐ นาที มี ๒๐ นาที ก็นั่ง ๒๐ นาที แล้วแต่จะเป็นไปได้ แต่ทำเป็นประจำ”

ฟ้าหญิงฟังเทศน์จิตรวม

หลวงตาได้กล่าวชมการปฏิบัติธรรมของเจ้าฟ้าหญิงจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ว่า...

“เทศน์กรุงสยามอันดับหนึ่งก็ที่สนามหลวง งานใหญ่ที่สุด มาครบหมดเลย

ชาติ ก็นายกฯ พร้อมคณะรัฐมนตรี

ศาสนา ก็พระเป็นพັນๆ เน้นหมดสนามหลวง

พระมหากษัตริย์ ก็ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ เสด็จมา

เรียกว่า **ครบชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์**

ใช้เวลาเทศน์ตั้ง ๑ ชั่วโมง ๒๓ นาที ฟ้าหญิงฯ ท่านฟังเทศน์เรา ๒๐ กว่าครั้ง เวลาเขาจัดให้ที่ประทับท่านก็ประทับ พอเราขึ้นธรรมาสน์ ท่านก็นั่งทำสมาธิฟังทุกครั้ง

“ฟ้าหญิงฯ ท่านภาวนาเก่งนะ ท่านสนใจภาวนาจริงจัง ท่านไปประทับที่ปทุมธานี ท่านก็ทำที่ไว้สำหรับภาวนา อยู่ที่ไหนท่านก็มีที่ภาวนาของท่านโดยเฉพาะๆ เอาเทพของเราไปฟัง ฟังทั้งเทพทั่วๆ ไป เช่น แกงหม้อใหญ่ เทปเทศน์เฉพาะสอนพระวัดป่า บ้านตาดมีแต่ธรรมะเฉพาะที่ฟังๆ เป็นแกงหม้อจิ๋ว ท่านก็ฟัง

ครั้งเวลาท่านพูดนำฟังนะ เราถามว่า

“เป็นยังไงละ เทศน์สอนฆราวาสกับเทศน์สอนพระต่างกันไหม”

“ต่างกันมาก แต่รู้สึกชอบเทศน์สอนพระมากกว่า” ท่านตรัสอย่างนั้น

อย่างที่เทศน์สนามหลวงในวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ นั้น พอเทศน์จบลงแล้ว เราเลยถามท่านดู **“เป็นยังไงละฟังเทศน์”**

ท่านออกอุทานขึ้นทันทีเลยว่า **“โอโฮ ท่านพ่อเทศน์ถอดออกมาจากจิตใจจริง ๆ ฟังแล้วกายเบาหวิวเลยเชียว เทปไม่มีกาย”**

ท่านพูดอย่างนั้น หมายถึงว่า **จิตรวมแล้ว** จิตสงบเข้ามาสู่ธรรม ธรรมกล่อมจิตก็หม่นอยู่กับธรรม มันเลยไม่ส่งกระแสออกไปข้างนอก แล้วก็ไม่มีเจ็บนั่นปวดนี้ ท่านว่า **“กายเบาหวิวเทปไม่มีกาย”** เท่านั้น เราเข้าใจทันที เพราะเราเคยมาแล้ว

...ฟ้าหญิงฯ ท่านเสด็จมาพักค้างที่วัดป่าบ้านตาด ท่านเสด็จมาบ่อย

● หลวงตาลจากธรรมาสันมาถัมเจ้าฟ้าหญิงฯ เรื่องการทำสมาธิภาวนาในขณะฟังเทศน์
เมื่อครั้งเสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีมอบทองคำที่ท้องสนามหลวง ๒๑ เมษายน ๒๕๔๔ ●

มาที่แรกเอาของมาพะรุ้งพะรังเอามาถวาย เราก็ว่า

“เอามาทำอะไร ลูกมาเยี่ยมพ่อมาแต่ตัวจะเป็นอะไร?”

ตั้งแต่นั้นจึงไม่เอาอะไรมา ไม่ให้เอาอะไรมา เดินเข้ามา ลูกไปหาพ่อ พ่อไปหา
ลูก เหมือนกัน เราไม่ได้พูดธรรมดา ดุด้วย

ท่านภาวนาดีนะ สนใจภาวนาดี ท่านนิมนต์เราไปทำหน้าที่ปทุมธานี เราไปให้
หนหนึ่งหรือสองหน บริเวณท่าเลภาวนาดี ท่านเสด็จมาบ่อยแหละมาที่นี่

....ฟ้าหญิงจุฬาภรณ์ฯ ท่านถวายตัวเป็นลูกบุญธรรม เวลาเราพูดกับท่านเราก็
พูดแบบพ่อกับลูกเลย ท่านพูดกับเราก็แบบเดียวกัน แบบพ่อกับลูก ท่านลงใจเต็มที
กับเรา เทศน์ในงานต่าง ๆ ท่านเสด็จมาท่านก็ไปฟังด้วย เฉพาะอยู่ในศาลาได้ฟัง
ทุกเช้าที่ท่านเสด็จมา

(เขียนอุบลรัตน์ ๘ มกราคม ๒๕๕๑, วัดป่าบ้านตาด ๑๒ ตุลาคม และ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๕๐)

● หลวงตาเป็นประธานในการมอบทองคำช่วยชาติ ครั้งที่ ๑๔ ณ สวนแสงธรรม วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ●

คลังหลวง

คัดค้านการรวมบัญชี “สุขภาพการเงินในคลังหลวง” ของรัฐบาล และต่อต้าน
พ.ร.บ.สงฆ์ฉบับ “หนังตะลุง” อันมีที่มาไม่ชอบธรรม

พระบรมศาสดาตรัสว่า “เมื่อโคนายฝูงกำลังข้ามน้ำ ถ้าโคนายฝูงนำดี โคทั้งหลาย
ก็จะปลอดภัยขึ้นสู่ท่าที่ถูกต้อง ไม่ถูกน้ำพัด แต่ถ้าโคนายฝูงนำไม่ดี โคทั้งหลายย่อม
เดือดร้อนได้รับอันตรายฉับใด

ในหมู่มนุษย์ก็ฉนั้น ผู้ใดถูกแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะ ถ้าเขาตั้งอยู่ในธรรม
ซื่อสัตย์สุจริต ประชาชนผู้เดินตามก็จะตั้งอยู่ในธรรม และซื่อสัตย์สุจริตด้วย รัฐจะมี
ความสุข ถ้าผู้เป็นใหญ่ประพฤติธรรม”

หลวงตาท่านย้ำว่า... หัวหน้าเป็นสำคัญมาก หัวหน้าสัตว์ หัวหน้าคน หัวหน้าฝูง
ความพึงเป็นพึ่งตาย ความพินทุ ความล่มจม อยู่กับหัวหน้าเป็นผู้พาดำเนิน ถ้า
ดำเนินผิดพลาดก็ล้มได้เลย หัวหน้าจอมเพียงคนเดียว บริษัทบริวารจมไปด้วยกันหมด
หัวหน้าพาขึ้น โผล่ขึ้นเพียงคนเดียว บริษัทบริวารขึ้นได้หมด

ทุกข์ทางกายแก้ด้วยวัตถุเงินทองหยูกยาอาหาร ทุกข์ทางใจแก้ด้วยพระธรรมคำ
สั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

หลวงตาได้นำธรรมที่รู้เห็นออกเมตตา เทศนาดับทุกข์ทางกายและทางใจไป
พร้อมกัน ธรรมนั้นเป็นเหมือนน้ำดับไฟ ดับไฟในใจที่กำลังเร้าร้อนของประชาชนทั้ง
ประเทศ ท่านสอนให้ทุก ๆ คนรู้จักดับทุกข์แห่งตนด้วยวิถีทางแห่งธรรม

หลวงตาท่านได้อุปมาในเรื่องนี้ เป็นภาษาชาวบ้านที่เข้าใจง่ายว่า **เหมือนหนาม**
ที่แทงเข้าที่เท้า ควรจะรีบปองหนามออกเสียเร็วไว ไม่ควรไปถามหาตระกูลหนาม หรือ
หาต้นตอหนามว่าหนามนี้มาจากต้นไม้ใด

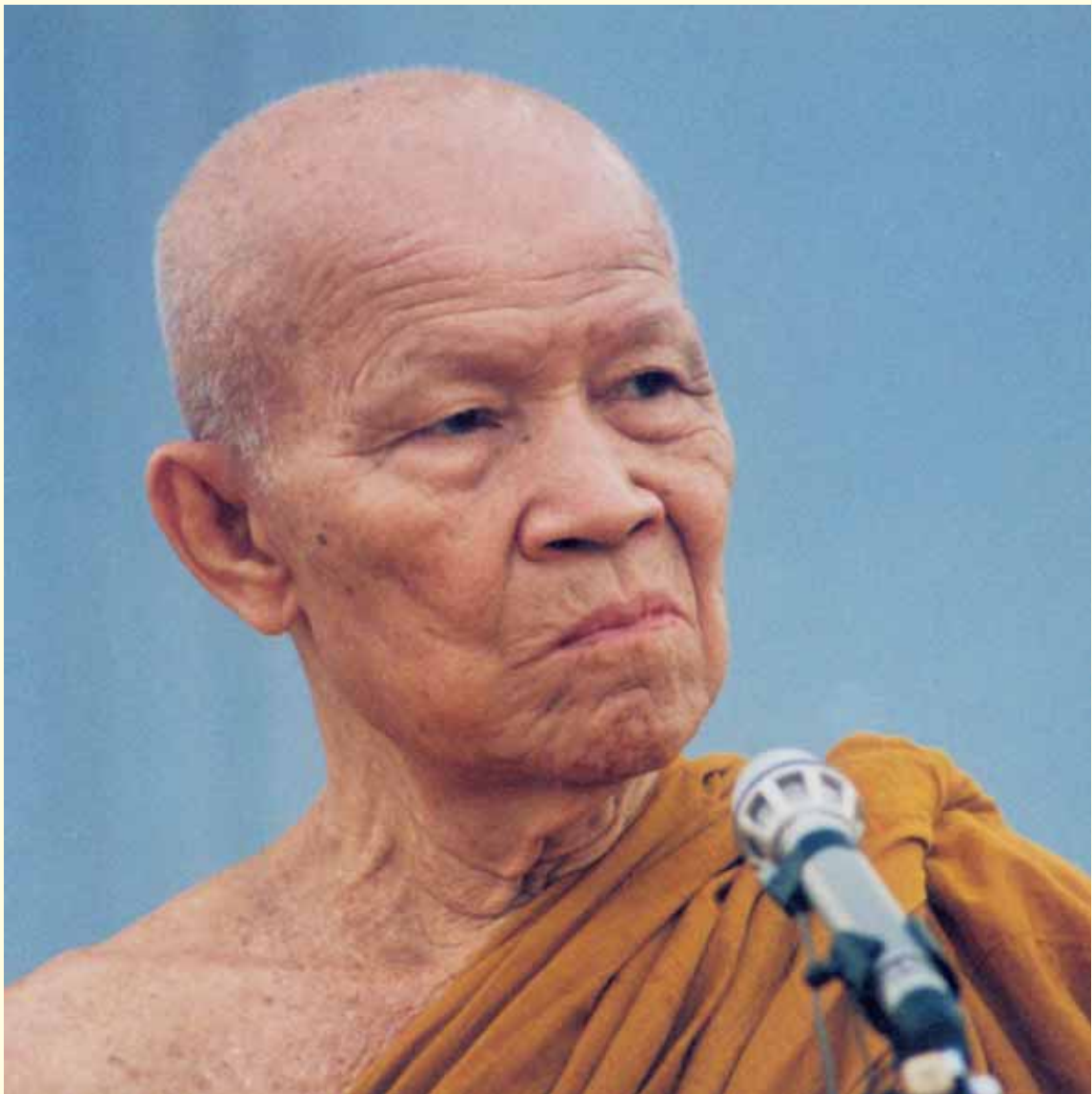
พระศาสดาตรัสว่า

“สังสารวัฏนี้โพลงอยู่ด้วยเพลิงทุกข์นานาประการไหมใหม่ให้ร้อนอยู่ทั่ว สัตว์
ทั้งหลายดินทुरนทुरายอยู่ในกองทุกข์แห่งสังสารวัฏนี้ ใครเล่าจะเป็นผู้ดับ ถ้าทุกคน
ไม่ช่วยกันดับทุกข์แห่งตน

คำว่า **“คลั่งหลง”** เป็นศัพท์ที่หลวงตาใช้เรียกขึ้นเองตามความเข้าใจ จนต้องทำให้
สานุศิษย์ไปค้นหาคำว่า “คลั่งหลง” และไปค้นหาต้นตอสินทรัพย์ที่อยู่ในคลั่งหลง
ว่ามีความเป็นมาอย่างไร จนถึงขั้นอัศจรรย์ใจ ถึงความรู้พิเศษที่ท่านสามารถทราบได้

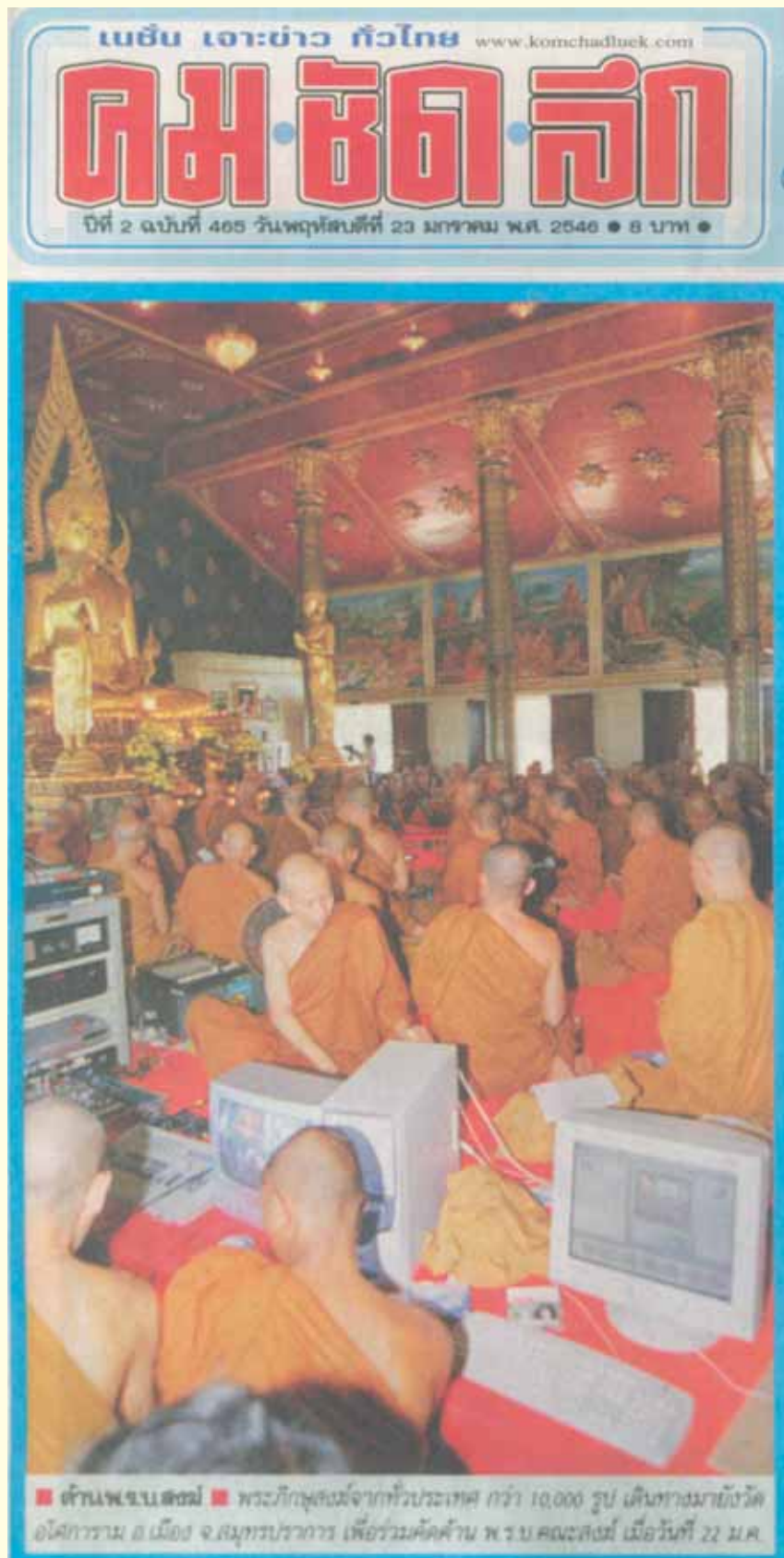

พ.ร.บ.สงฆ์ หลวงตาบัวออกสนามเอง

หลวงตาพูดที่สวนแสงธรรมว่า “ได้ทราบข่าวว่าจะมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองพระปกครองศาสนาอีก หลวงตาบัวรักษาสนาอยู่เต็มเหนี่ยว นี่ยังเกี่ยวข้องกับชาติบ้านเมืองซึ่งไม่ใช่เรื่องของศาสนาเลย เรายังอุตส่าห์ออกไปช่วยเหลือเต็มกำลัง มีหน้าซำยังจะมาโจมตีศาสนาอีกให้เป็นมูตรเป็นคุณไปด้วยกัน คราวนี้คราวจะยิ่งใหญ่ที่สุด โลกธาตุคือเมืองไทยเราจะถล่มคราวนี้ หลวงตาบัวจะออกสนามเอง บอกอย่างนี้เลย ให้ถอยไม่มีถอย

อะไรที่จะมาทำลายนี้ทำไม่ได้ เรายักษาสุดหัวใจเราแล้วรักษาธรรมนั้นะ ยังจะมาทำลายเหรือ โผล่ออกมาจากมูตรจากคุณจะมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองทองคำทั้งแท่งมื่ออย่างเหรือ นักโทษมาปกครองคนดีทั้งประเทศมื่ออย่างใหม่

พระสงฆ์ท่านมีความเสียหายตรงไหน จึงต้องมาตั้งพระราชบัญญัติปกครองท่าน ท่านเสียหายที่ตรงไหน ถ้าจะควบคุมนี้ไปควบคุมพวกคณะวงราชการที่มันสกปรก โสมมนั่นซิ ก่อนที่จะมาทำราชการงานเมืองมีเงินกี่บาท เอามาตั้งเป็นข้าราชการ แล้วมีเงินกี่บาท เวลาเกษียณอายุไปแล้วมีเงินกี่บาท ไปตรวจตราเหล่านั้นเสียก่อน พงไหนดมันมีแต่พุงชี้ทั้งนั้น พงสะอาดสะอ้านมื่ออยู่ที่ไหน แล้วจะมาปกครองพระ จะมาชะล้างพระ มาบีบบังคับพระได้ยังไง พระท่านไม่มีความผิด ท่านมีหลักธรรม หลักวินัย หลักใจที่ได้ประพฤติปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธเจ้า”

สังฆสามัคคีครั้งที่ ๑

เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ เวลา ๑๓.๐๐ น. คณะสงฆ์ทั้ง ๒ นิกาย ร่วมสังฆสามัคคีที่วัดอโศการาม ตำบลท้ายบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีพระสงฆ์จากวัดต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของประเทศ โดยเฉพาะทางภาคอีสาน สายพระธรรมวิสุทธิมงคล หรือหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน จำนวนกว่า ๗,๕๐๐ รูป เดินทางด้วยรถโดยสารกว่า ๑๐๐ คันมาร่วมประชุมสงฆ์เพื่อโจทก์อธิกรณ์และประกาศลงนิตกกรรมผู้ที่เสนอร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ฉบับใหม่ อันมีที่มาไม่ชอบด้วยพระธรรมวินัย

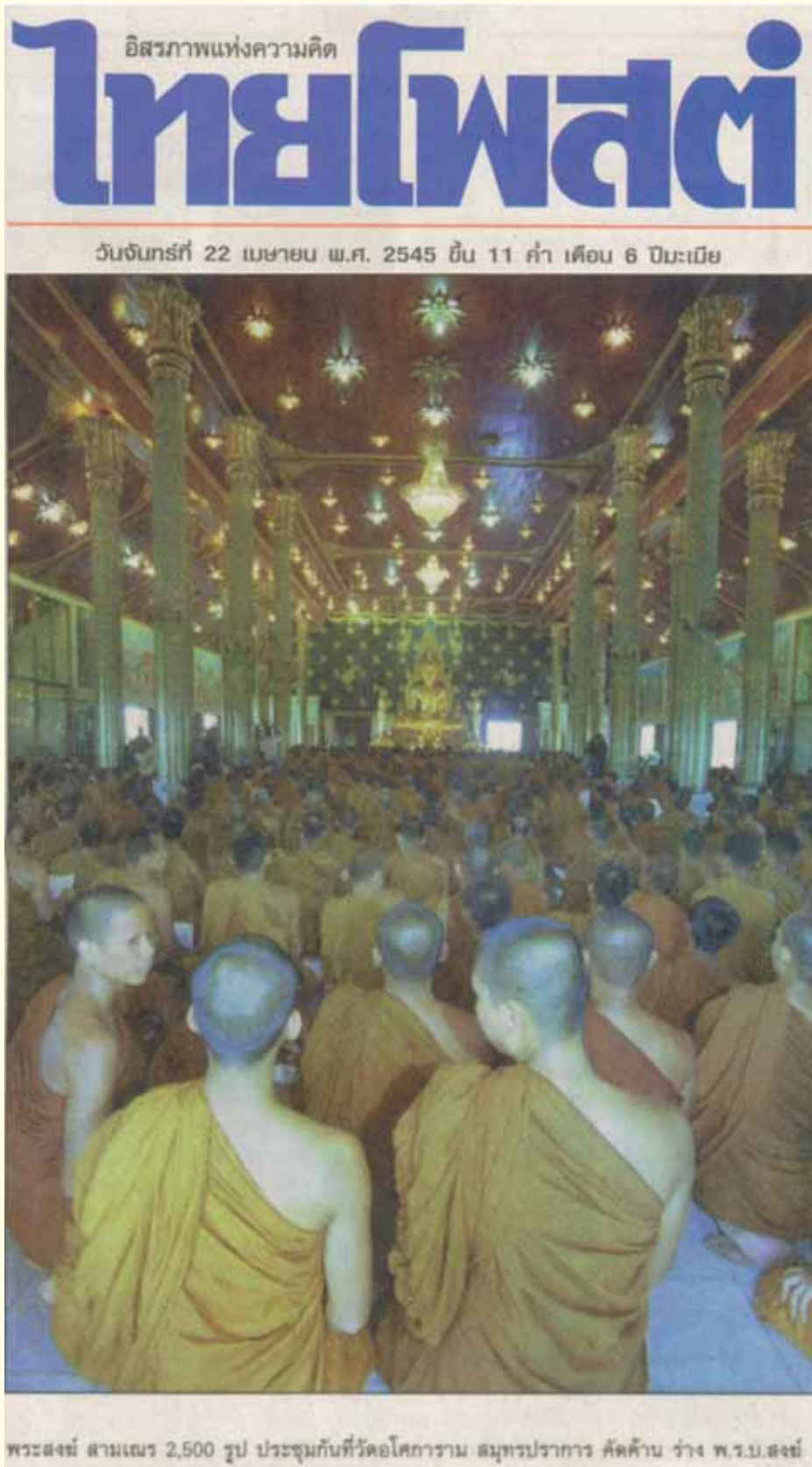
พ.ร.บ.คณะสงฆ์ ซึ่งแต่ละมาตราทำความเสียหายให้เกิดขึ้นแก่พระพุทธศาสนา จนถึงขั้นสร้างความแตกแยกในหมู่คณะสงฆ์และพุทธบริษัท ขอให้ที่ประชุมโปรดพิจารณาว่า การกระทำเช่นนั้นขัดหรือผิดต่อพระธรรมวินัยหรือไม่อย่างไร และดำเนินการให้เป็นไปตามพระธรรมวินัย ที่ประชุมมีมติโจทก์อธิกรณ์ อันเป็นไปตามหลักพระธรรมวินัย โดยถือหลักพระพุทธพจน์ที่ตรัสกับพระอานนท์ว่า...

โย โว อานนท   มया ธมฺโม จ วินโย จ
हेसिโต पण्डितो   सो वो ममज्जयेन सदृशः

อานนท์! ธรรมและวินัยใดที่เราแสดงแล้ว บัญญัติแล้วแก่เธอทั้งหลาย โดยกาลล่วงไปแห่งเรา ธรรมและวินัยนั้นแล ย่อมเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย

สังฆสามัคคีครั้งที่ ๒

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๔๖ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ วิหารสุทธจริธรรมรังสี วัด
อโศการาม พระสงฆ์ทั้งฝ่ายธรรมยุตและมหานิกายร่วมสังฆสามัคคี ส่วนใหญ่เป็น
พระสายวิปัสสนา หรือพระปาประมาณ ๑๐,๐๐๐ กว่ารูป นำโดยหลวงตามหาบัว
ญาณสมปนฺโน เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับร่าง
พ.ร.บ.สงฆ์ที่จะมีการนำเข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในเร็ว ๆ นี้ โดยในการประชุมได้
ชี้แจงเกี่ยวกับเหตุผลในการคัดค้าน พ.ร.บ.สงฆ์ ให้รัฐบาลยกเลิกการพิจารณาใด ๆ
ทั้งสิ้นเกี่ยวกับ พ.ร.บ.สงฆ์ที่เสนอต่อนายกรัฐมนตรี เพราะเป็น พ.ร.บ.ที่เป็นโมฆะ เนื่องจาก
มีเนื้อหาสืบทอดเจตนารมณ์ของกลุ่มเผด็จการที่ไม่หวังดีต่อชาติและพระพุทธศาสนา
สนับสนุนการริดรอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ยึดพระราชอำนาจของ
สมเด็จพระสังฆราช ขัดต่อจารีตประเพณีของคณะสงฆ์ ขัดพระธรรมวินัย ฝ่าฝืนและ
ขัดต่อพระพุทธเจตนารมณ์ และหากนำร่าง พ.ร.บ.สงฆ์เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของ
คณะรัฐมนตรีเพื่อจะให้ให้มีผลบังคับใช้ โดยไม่รับฟังมติของคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมมีมติ
๕ ประเด็นคือ

๑. ประการแรก ขอให้ยกเลิกการพิจารณาร่าง พ.ร.บ. คณะสงฆ์ไม่ว่าวิธีใด ๆ
ทั้งสิ้น เพราะเป็นร่างที่โมฆะขัดต่อพระธรรมวินัย เป็นเผด็จการไม่หวังดีต่อชาติ ริด
รอนพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระสังฆราช

๒. หากกระทำขัดต่อข้อ ๑. โดยเสนอให้รัฐสภาพิจารณา ตราเป็นกฎหมาย โดย
ไม่ฟังมติคณะสงฆ์ไทย ที่ประชุมคณะสงฆ์ไทยจะสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรมวินัย

๓. ที่ประชุมไม่เห็นด้วยกับการตรากฎหมายขึ้นมาปกครองคณะสงฆ์ เพราะ
วิถีชีวิตของพระมีพระธรรมวินัยเป็นธรรมนูญอยู่แล้ว

๔. ผลักดันให้มีการดำเนินคดีกับบุคคลที่สนับสนุนร่าง พ.ร.บ.คณะสงฆ์และ
เคลื่อนไหวก่อกวนหลวงตามหาบัวให้ถึงที่สุด

๕. ให้ตัวแทนคณะสงฆ์นำมติที่ประชุมไปดำเนินการ โดยนำกราบทูลสมเด็จพระ
สังฆราช นายกรัฐมนตรี ทราบและปฏิบัติตามมตินี้

ที่ประชุมมีมติจะสละชีวิต เพื่อรักษาพระธรรมวินัย โดยที่ประชุมได้เปล่งเสียง
สาธุการตอบรับ ๓ ครั้ง พร้อมกันนั้นพระสงฆ์และประชาชนที่มาร่วมประชุมได้ร่วม
ลงชื่อเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการนำรายชื่อพระสงฆ์และประชาชนที่คัดค้าน
พ.ร.บ.คณะสงฆ์ จำนวน ๑,๐๓๗,๐๐๐ รายชื่อมาแสดง

หลวงตามหาบัว ได้กล่าวในตอนท้ายการประชุมว่า **“วันนี้วันมงคลที่พระสงฆ์มา
ร่วมชุมนุมกันทำในสิ่งที่ดีงาม เราจะเอาชีวิตของเราบูชาพระพุทธศาสนาประกอบทั้ง
ชาติบ้านเมืองทั้งหมด เนื้อหาใน พ.ร.บ.สงฆ์ ทุกอย่างเข้ากับพระธรรมวินัยไม่ได้เลย
เป็นมหาภัยต่อชาติศาสนาแล้ว ๆ เรายอมไม่ได้ จะยอมสละชีวิตเพื่อรักษาพระธรรม
วินัย”**

เราก็ได้เห็นกำลังใจของพระที่มีต่อพุทธศาสนานะ ไม่ได้ไปหาบังคับบัญชาอะไร
อะไรละ เป็นไปตามอัธยาศัยของท่าน ท่านก็บอกกล่าวกันไปตามธรรมดา มาเต็ม
หมดเลยทุกภาค ตะวันออก อีสาน ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคใต้ก็มี เรียกว่าหมด
ทุกภาค ฉะนั้นถึงต้องเทศน์ให้ฟังเรื่องการปฏิบัติกรรมฐาน

นับว่าเป็นประวัติการณ์ของพระกรรมฐานที่มีจำนวนมาก ปริยัติก็มีเพียงเล็กน้อย
ไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่ปริยัติก็เต็มประเทศไทย เวลาออกมาแสดงน้ำใจต่อพระพุทธศาสนา
และประชาชนเรา นี่ เลยกลับเป็นพระกรรมฐานออกแนวหน้าทั้งหมดเลย นี่มันแปลก
อยู่นะ มันอดคิดไม่ได้นะ อะไร ๆ มีอะไรบีบ มันจะคิดทันที เห็นพระเต็มวัด พิลึก
จริง ๆ นะ มองไปทางไหนพระเต็มแน่นไปหมดเลย พระเป็นหมื่นขึ้นไป รถมากหา
ที่จอดไม่ได้ มีทุกประเภท วัดโคศคารามเป็นทะเลรถ หาทางเดินไม่ได้”

พระพุทธเจ้าถือสำคัญมากเรื่องรวมความสามัคคี ความสงวนส่วนใหญ่ เช่น
อย่างกิจของสงฆ์ งานของสงฆ์ถือเป็นความสำคัญมาก มีวินัยบังคับเลย เช่น สมบัติ
ของสงฆ์นี้ ของสงฆ์ประเภทไหนบ้าง นั่น! ท่านแจกออกตามพระวินัยของสงฆ์อย่าง
เบาอย่างหนัก เคลื่อนที่ได้ เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านบอก เคลื่อนที่ได้เรารู้กันแล้ว พวก
เดียวกพวกตั้ง พวกอะไรสมบัติที่ยกไปมาได้เป็นของสงฆ์ อันที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น เขา
ถวายที่เป็นวัดเป็นวา กัลปนาสงฆ์ เป็นอสังหาริมะ เคลื่อนที่ไม่ได้ ท่านให้มีวินัย
รักษาไว้ตามนั้น ๆ

ท่านบอกไว้หมดละเอียดลออ ไม่มีบกพร่อง พระวินัยพระพุทธเจ้าสมบูรณ์แบบ
ทุกอย่างเลย การปกครองสงฆ์ก็เหมือนกัน เป็นหน้าที่ของเจ้าอาวาส เจ้าอาวาสที่จะ
ปกครองด้วยความเป็นธรรมๆ แล้วสิ่งทั้งหลายที่เกิดขึ้นในท่ามกลางของวัด หรือ
สถานที่ที่วัดตั้งอยู่นั้น หัวหน้าเป็นผู้จัดแจงจัดทำให้สม่ำเสมอ

นั่น! พระวินัยท่านสมบูรณ์แบบ

นี่ที่พวกเปรตพวกผี มันเอาเข้าคิกคัตรูมาเหยียบหัวพระพุทธเจ้า

เพราะฉะนั้นมันถึงได้ยันกันกับเราละสิ คำว่า “เรา” ก็คือพระสงฆ์ทั่วประเทศ
ไทย มาขอร้องให้เราเป็นหัวหน้า เพื่อจะต้านทานรักษาสถาบันอันมีคุณค่า คือหลักศาสนา
ไว้ด้วยดีตามเดิม จะไม่ให้ใครมาแตะต้อง”

● พระครูตังคเจดีย์ “เจดีย์แห่งพระอรหันต์” วัดอโศการาม จังหวัดสมุทรปราการ
ที่หลวงตาเป็นประธานในการบูรณะใหม่ และทำพิธีฉลองอย่างยิ่งใหญ่ ในวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๑ ●

ไม่มีหลวงตา ไม่มีวันนี้

นสพ.โพสทูเดย์ วันศุกร์ที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๔๖

แถลงด้วยความเชื่อมั่นไปแล้ว เมื่อคืนวันพฤหัสบดีที่ผ่านมา การคืนหนี้กองทุนการเงินระหว่างประเทศ ไอ เอ็ม เอฟ ล่วงหน้า ๑ ปี ปลดแอกจากโซ่ตรวนที่เคยผูกมัดมาตั้งแต่วิกฤตเศรษฐกิจ เมื่อปี ๒๕๔๐ หลังการคืนหนี้เสร็จสิ้นไปแล้ว เศรษฐกิจไทยยังคงแสดงความแข็งแกร่ง ด้วยการที่มีทุนสำรองของประเทศสะสมเกินพอ จะทะลุ ๔ หมื่นล้านดอลลาร์ในสิ้นปี

ขณะที่ยอดหนี้ต่างประเทศก็ลดฮวบฮาบ เหลือแค่ ๕.๔ หมื่นล้านดอลลาร์ เมื่อนำทุนสำรองไปบวกกับเงินฝากของแบงก์พาณิชย์ต่างประเทศ หักออกจากยอดหนี้สินทั้งหมด หนี้สินของประเทศเหลือแค่ ๑-๒ พันล้านดอลลาร์เท่านั้น

พูดก็พูดเถอะ ที่ได้ภาคภูมิใจกันในวันนี้ เห็นที่ต้องระลึกถึงหลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน แห่งวัดป่าบ้านตาด ที่กล้าพูดได้เลย ถ้าไม่มีหลวงตาก็คงไม่มีวันนี้

ลองย้อนกลับไปดูก็ได้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๓ รัฐบาลในขณะนั้น วางแผนจะใช้หนี้ ไอ เอ็ม เอฟ ล่วงหน้ามาแล้วครั้งหนึ่ง ขณะนั้นทุนสำรองเรามีอยู่ ๓๑,๐๔๑ ล้านดอลาร์

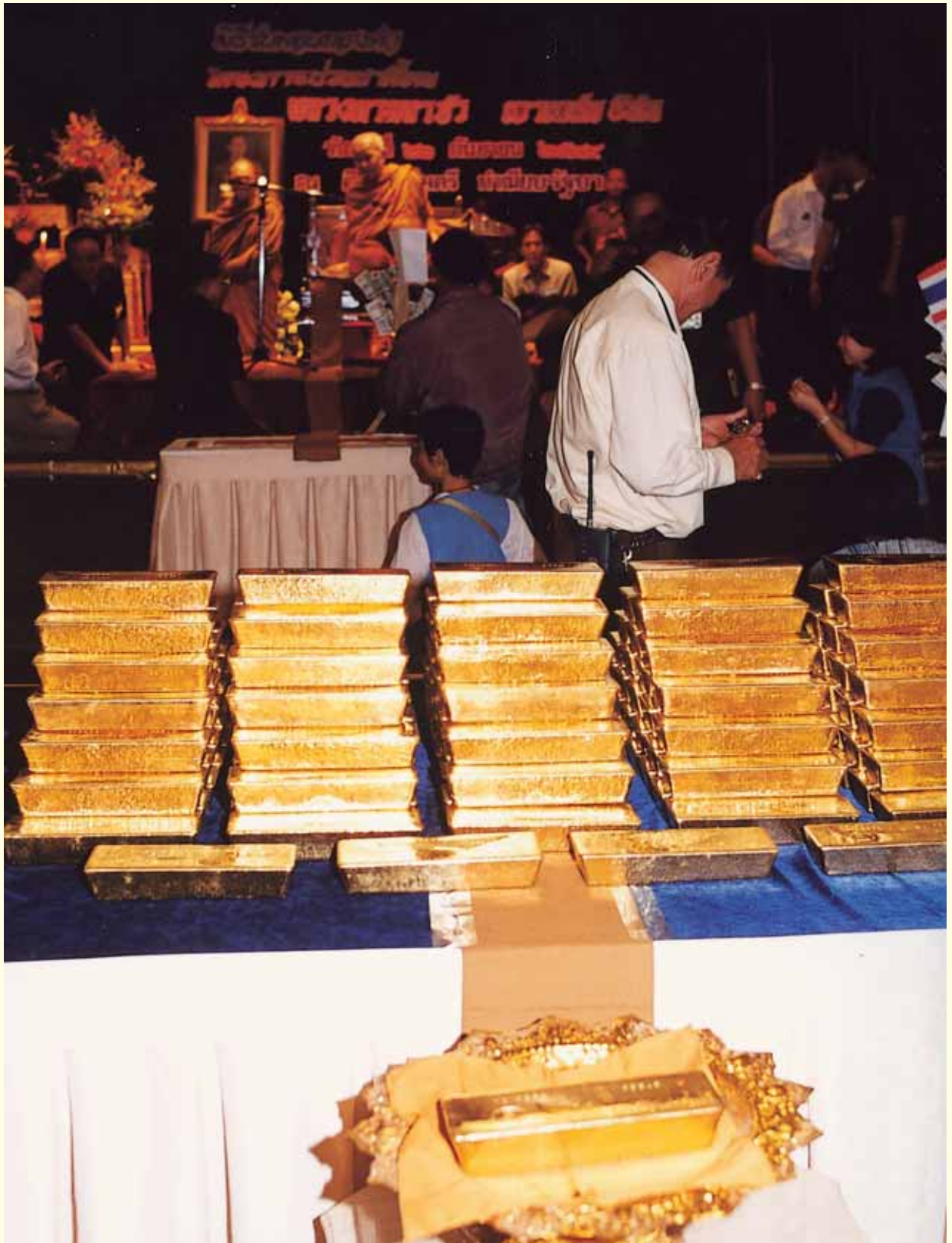
แต่แยกเป็นบัญชีฝ่ายการธนาคารที่เป็นสิทธิขาดจะเอาไปใช้อะไรก็ได้ เพียง ๕,๘๑๒ ล้านดอลลาร์ที่เหลืออีก ๒๕,๕๘๙ ล้านดอลลาร์ อยู่ในบัญชีฝ่ายออกบัตร ที่ใครจะเอาไปใช้ไม่ได้ด้วยเหตุที่มีกฎหมายเฉพาะได้แก่ พ.ร.บ. เงินตรา พ.ศ. ๒๕๐๕ ล็อกอยู่ห้ามเอาไปมั่วซั่ว

นี่แหละ คือที่มาของคำว่า การรวมบัญชี ที่จะมีการออกกฎหมายให้ยุบรวมเงินบัญชีฝ่ายออกบัตรเข้ากับบัญชีฝ่ายการธนาคาร แล้วเอาไปใช้หนี้ ไอ เอ็ม เอฟ ขณะนั้น ไอ เอ็ม เอฟ มีอยู่ ๑๒,๕๘๖ ล้านดอลลาร์ ถ้าเอาเงินไปใช้จริงทุนสำรองจะเหลือ ๑๙,๖๓๒ ล้านดอลลาร์

ถ้ามองแค่นี้ก็เหมือนกับมีทุนสำรองเพียงพอ แต่ทว่านั่นคือมหันตภัยร้ายแรงของชาติ ด้วยเหตุที่ขณะนั้นเรามีหนี้สินต่างประเทศถึง ๘๗,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ เป็นหนี้ระยะสั้นถึง ๒๒,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ มากกว่าทุนสำรองที่เหลืออยู่เสียอีก สิ่งที่จะต้องเกิดขึ้นตามมา เป็นความเสี่ยงที่ต่างชาติจะขาดความเชื่อถือในเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของไทย จนถึงขั้นเร่งเรียกหนี้คืน เพราะมองเห็นแล้วว่า ทุนสำรองเหลือน้อยไม่พอเพียงแม้กระทั่งจะใช้หนี้ระยะสั้น เห็นกันได้ชัดว่าเศรษฐกิจจะล่มสลายอีกครั้งที่เกิดขึ้นให้เห็นกับตาแล้ว อาร์เจนตินาเจอวิกฤตเศรษฐกิจรอบ ๒ เนื่องจากทุนสำรองเงินตราเหลือแค่ ๒๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ขณะที่ยอดหนี้ต่างประเทศมีถึง ๘๐,๐๐๐ ล้านดอลลาร์ ทำให้ต่างชาติถอนเงินทุนออกจนเจ๊ง สภาพเช่นนี้ถ้าไทยยุบรวมบัญชี เอา

ไปใช้นี้ไอ เอ็ม เอฟ ตั้งแต่รัฐบาลก่อน ก็ต้องวัดดวงเสี่ยงกันว่า จะเดินตามกันลง
เหวหรือเปล่า

เดชบุญที่ได้หลงตามหาบัวขัดขวางไม่ยอมให้รวมบัญชี โดยใช้เหตุที่ท่านได้
ระดมศรัทธาชาวไทยทั้งชาติ ทำโครงการช่วยชาติ โดยหลงตามหาบัวฯ นำทองคำ เงิน
บริจาคส่งเข้าคลังหลวงหรือบัญชีฝ่ายออกบัตรนั่นเอง หลงตามหาบัวจึงให้ชาวไทยที่
ส่งเงินเข้าคลังหลวงใช้สิทธิยับยั้งจนสำเร็จ

ทั้งหมดถือเป็นประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นจริงในแผ่นดินไทย ต้องบันทึกให้รู้
กัน โดยเฉพาะผู้เข้าไปรู้เห็นอยู่ในสถานการณ์เหล่านี้ ถึงขั้นพูดได้ว่าเป็นเรื่องที่
เต็มไปด้วยปรากฏการณ์อัศจรรย์ พูดไปคงไม่มีใครเชื่อ เข้าข่าย “ปจฺจัตตัง” หรือรู้ได้
เฉพาะตน เฉพาะหมู่พวกคงไม่ผิดนัก แต่เหตุการณ์นี้เอง ทำให้เชื่อมั่นเต็มหัวใจ เมือง
ไทยร่มเย็นด้วย ๒ สถาบันหลัก นั่นคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ กับสถาบันศาสนา
ที่มีพระอรียะผู้ทรงคุณวิเศษอยู่มากมายในแผ่นดิน

- สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วย สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ เป็นองค์ประธานในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน มอบทองคำเข้าคลังหลวงครั้งที่ ๑๒ ณ เวทีใหม่สวนอัมพร เมื่อวันที่ ๑๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๗ ●

โอวาทของหลวงตาในพิธีปิดโครงการช่วยชาติ

วันนี้เป็นวันมหามงคลของพี่น้องชาวไทยทั้งประเทศ โดยมี สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี ได้เสด็จมาเป็นประธานในงานนี้ จึงรู้สึกว่าเป็นมงคลอันสูงสุด

ในวันนี้เป็นวันที่ได้มอบทองคำและดอลลาร์ ที่พี่น้องทั้งหลายทั้งประเทศได้อุทิศทรัพย์พยายามชวนชวายเป็นด้วยความรักชาติความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกันเป็นต้นมา ตั้งแต่วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๑ จนกระทั่งถึงวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ นี้ ปรากฏผลแห่งความรักชาติ ความเสียสละด้วยความพร้อมเพรียงกัน

ขอท่านทั้งหลายจงรับคำชี้แจง หรือโอวาทธรรมของพระพุทธเจ้าซึ่งแทรกมาในนี้นำไปปฏิบัติ **ระลึกถึงตนเองและรักตนเอง คือรักชาติรักศาสนาด้วยความเป็นผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ** ระลึกถึงธรรมติดแนบอยู่กับใจเสมอ ความชั่วทั้งหลายจะไม่มีโอกาสเข้ามารังควานได้อย่างง่ายดาย เพราะธรรมของพระพุทธเจ้าเคยปราบความชั่วช้าลามกอันเป็นภัยต่อสัตว์โลกมาเป็นประจํานานแสนนานก็กับที่กลับ

เฉพาะปัจจุบันนี้ก็คือพระพุทธเจ้าสมณโคดมของเรา ได้ทรงปราบมารตัวมหาภัยอย่างยิ่งในพระองค์เองจนเรียบราบลงไปแล้ว ได้นำธรรมะนั้นมาสั่งสอนสัตว์โลกตลอดมา จนกระทั่ง ๒๕๐๐ กว่าปี ไม่ได้จิตจางยังสด ๆ ร้อน ๆ คือธรรมอันเป็นมหามงคลแก่โลก

จึงขอให้พี่น้องชาวพุทธทั้งหลายที่นับถือกราบไหว้พระพุทธเจ้าเป็นขวัญตาขวัญใจตลอดมาตั้งแต่ปู่ ย่า ตา ยาย ได้นำไปประพฤติปฏิบัติ วันคืนปีเดือนล่วงไป จิตใจกับธรรมอย่าให้ห่างเหินจากกัน

วันนี้หลวงตาจะไม่พูดอะไรมากนักเพราะได้พูดมาเป็นเวลา ๖ ปีแล้ว ขอความเห็นใจจากพี่น้องทั้งหลายเพื่อชาติไทยและศาสนาไทยของเรา ให้ต่างท่านต่างได้**อุ้มชูขึ้นมาด้วยการประพฤติปฏิบัติตัวเป็นคนดี** นี่เป็นความมุ่งหมายของชาติไทยด้วย เป็นความมุ่งหมายขององค์ศาสนา

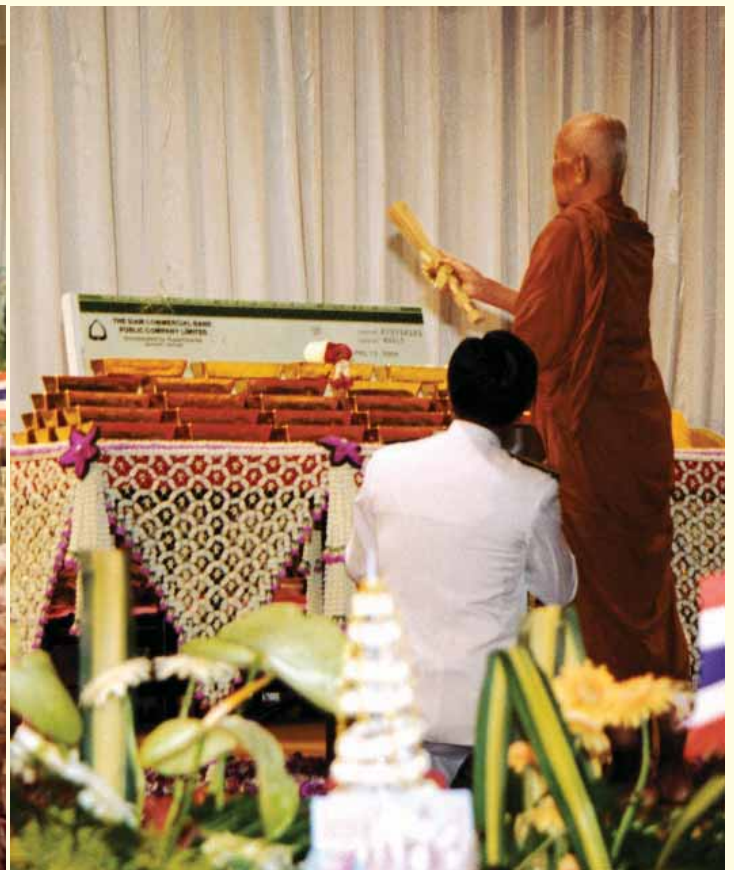
ขอความสวัสดิ์จงมีแก่บรรดาพี่น้องทั้งหลายโดยทั่วกันเทอญ ฯ

● พิธีปิดโครงการช่วยชาติ โดย หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน ณ เวทีใหม่สวนอัมพร กรุงเทพฯ ๑๒ เมษายน ๒๕๔๗ ●

วัดอุดมคงคาสงขัตติ

ณ เวลานี้ คงเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า “พระหลวงตามหาบัว ญาณสมฺปนฺโน เป็นผู้นำโครงการช่วยชาติ ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี ด้วยความเด็ดเดี่ยวเข้มแข็ง อดทนถึงขั้นสละชีวิต บวกด้วยแรงกายแรงใจของชนทั้งชาติ ดังมโนปณิธานของท่าน ที่ว่า...

“เราเกิดมาแบบโลกเขาเกิดกัน แต่เราจะตายแบบธรรมครองใจ”
“เวลามีชีวิตอยู่นี้ เราจะทำความดีให้โลกทั้งหลายได้เป็นคติตัวอย่างอันดีงาม
และทำด้วยความเมตตาสงสารต่อโลก
เพราะหลังจากที่เราตายไปแล้ว เราจะไม่กลับมาเกิดในโลกอีกต่อไป
ตลอดอนันตกาล”

หลวงตาจึงได้สร้าง “วัดอุทุมมคงคาสงขัตติ คือ ทองคำและดอลลาร์ปลูกเสก”
เพื่อนำชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มอบสิริมงคลเข้าสู่คลังหลวง

“ปลุกเสก” คือ การทำให้ศักดิ์สิทธิ์วิเศษ ท่านทั้งหลายคงจะเคยเห็นภาพที่หลวงตามอบทองคำและดอลลาร์เข้าสู่คลังหลวง พิธีการง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน แต่ดูขลังและศักดิ์สิทธิ์ คือ ก่อนมอบ หลวงตาจะนั่งทำสมาธินิ่งและนาน เพ่งกระแสจิตลงในบาตรน้ำมนต์

จากนั้นท่านจะนำน้ำมนต์ไปประพรมทองคำและดอลลาร์ที่จะมอบเข้าสู่คลังหลวงอย่างตึงอกตึงใจ ตั้งทำตั้งทางพิธีพิถันเป็นกรณีพิเศษ

ด้วยพุทธานุภาพ ธรรมานุภาพ สังฆานุภาพ ด้วยจิตที่บริสุทธิ์สะอาด ด้วยคุณธรรมคุณงามความดีภายในที่สัมผัสสัมพันธ์ทั้งผู้ให้และผู้รับ ทองคำและดอลลาร์ที่ศรัทธาบริจาคยกมือขึ้นจบบริษฐานเหนือเคียรเกล้า พลังจิตแห่งมหาทานของมวลมหาชนนำมาหล่อหลอมเป็นหนึ่งเดียว ทองคำแห่งเหล่านี้ จึงเป็นของวิเศษสุดที่จะประมาณได้

ด้วยพลังจิตอธิษฐานที่หลวงตามेतตูปลักเสกให้ก่อนทุกครั้งนั้นเป็นความหมายว่าทองคำและเงินดอลลาร์ธรรมดา ได้กลายเป็นวัตถุมงคลอันศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาทันใด เพราะสิ่งนี้เกิดขึ้น ด้วยบุญฤทธิ์ บุญญานุภาพของพระสุปฏิปันโนนี้เอง

- หลวงตามอบทองคำครั้งที่ ๑๔ วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๐ ณ สวนแสงธรรม รวมทองคำและดอลลาร์รวมมูลค่าที่มอบทั้งหมดเป็นเงินบาททั้งสิ้น ๑๐,๒๙๙,๙๔๑,๑๕๓.๕๐ บาท (อัตราแลกเปลี่ยนในขณะนั้น) ●

สมบัติที่เกิดขึ้นด้วยบุญฤทธิ์นี้ ย่อมมีฤทธาศักดานุภาพ คำชาติบ้านเมืองไม่ให้ใครคดโกงทำร้ายทำลายได้ เป็นเกราะคุ้มกันภัยให้ชาติ ประหนึ่งจะเป็นเครื่องเตือนสติชาวไทยว่า ผู้ใดก็ตามที่คิดคดทรยศชาติ ผู้นั้นจะต้องเดือดร้อนนังนอนไม่เป็นสุข ความจัญไร บุคคลจัญไรจักต้องพินาศไป ด้วยความศักดิ์สิทธิ์แห่งวัตถุมงคลวิเศษ ที่ไหลเวียนเหมือนเงาติดตามตัวหมู่ชนทุกหมู่เหล่า

ท่านทั้งหลายโปรดอย่าลืมว่า พระผู้ปฏิบัติดีศักดิ์สิทธิ์วิเศษ ด้วยการเอาชนะกิเลสได้แล้วนั้น แม้เพียงหिनก้อนเดียว ก็ยังเสกให้เป็นของขลังศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาได้ในพริบตา

นี่หลวงตา เป็นพระประเภทใด เราท่านทั้งหลายก็รู้ ท่านตั้งใจเจตนาแผ่เมตตาเต็มส่วน ทองคำดอลลาร์เหล่านี้ จะศักดิ์สิทธิ์วิเศษขึ้นมาเพียงไร เรียกได้เลยว่านี่แหละ! คือ **มหาวัตถุมงคลคู่บ้านคู่เมือง สามารถปัดเป่าเสนียดจัญไรให้ชาติไทยได้อย่างแท้จริง**

บัดนี้ทองคำแท่งน้ำหนัก ๑๑ ตันกว่า เงินดอลลาร์ ๑๐ กว่าล้านดอลลาร์ ได้มอบเข้าสู่ท้องพระคลังหลวงเป็นที่ประจักษ์ตาประจักษ์ใจแล้ว เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายอนุโมทนาสาธุการล้นโลกธาตุแล้ว คำพูดของหลวงตา ตั้งแต่เบื้องต้น จนสุดท้ายเป็นหนึ่งไม่มีสอง เทียงแท้แน่นอน เปรียบเหมือน เมื่อราตรีลึนไป พระอาทิตย์ขึ้นแน่ ฉะนั้น

ผู้ต้นอยู่ย่อมทราบเหตุการณ์ด้วยปัญญาว่า **“นานาธรรมรัตนะได้หลังรินทั่วแผ่นดินไทย ดอกบัวคือดวงใจสาธุชน เบิกบานแล้วเพราะได้รับแสงสุริย์ คือ พระสัทธรรม”**

หลวงตาผู้มีภพสุดท้าย ท่านผ่านมาเพื่อดับทุกข์ร้อน สร้างมหาทานมหากุศลอย่างมหัศจรรย์ยิ่งใหญ่ แล้วท่านก็จะผ่านไป ไม่อาลัย ปายหน้าไปไม่กลับมาเกิดอีกตลอดอนันตกาล

ดังคำพูดขององค์พระหลวงตาที่กล่าวกับบรรดาลูกศิษย์เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ว่า...

“เรากำลังจะอายุเต็ม ๙๕ วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๑ นี้แล้ว เวลานี้อ่อนมากนะ ไปไหนมาไหนอ่อน เดินโซซัดโซเซ ไม่เหมือนแต่เก่าแล้ว เดินมานี้ก็อ่อน

แล้ว มันหมดกำลังของมัน แต่จิตใจไม่มีวัย ไม่อ่อน สง่าอยู่อย่างนั้นตลอดเวลา

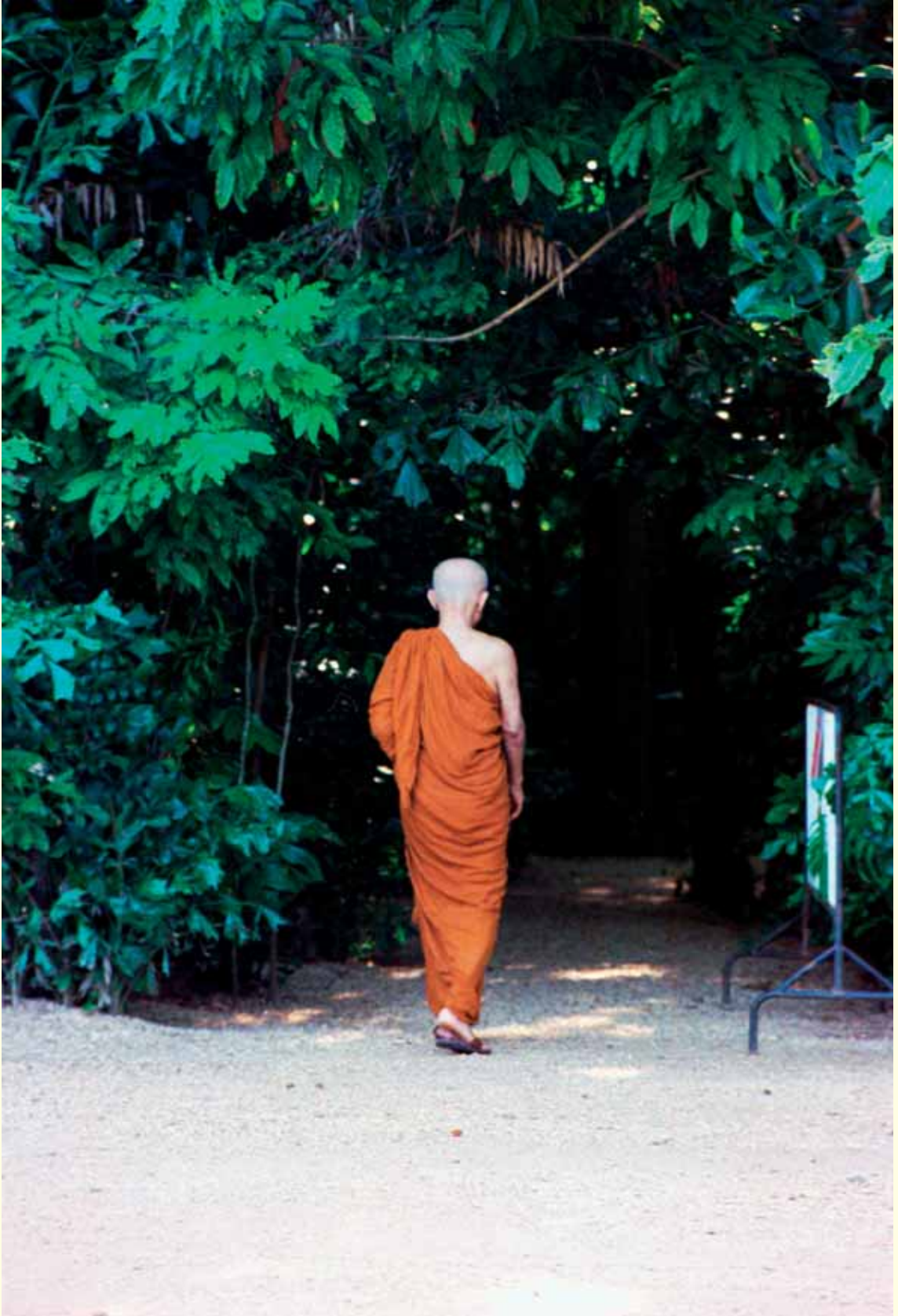
“นิพพานเที่ยง” ก็คือ “จิตที่บริสุทธิ์ล้วน ๆ”

ชาตินี้เป็นชาติที่เราได้ช่วยชาติบ้านเมือง เราช่วยทุกแบบทุกฉบับ เราไม่เอา
มีเท่าไรๆ แม้เข้ามาในวัดนี้ก็ให้นำออกช่วยโลกให้หมด มีของมากน้อยเข้ามาในวัดนี้
แจกไปหมด ไม่สิ่งสมอะไร อยู่ไปกินไปวันหนึ่งพอยังอัธยาศัยให้เป็นไปเพื่อได้
ประกอบความพากเพียรเท่านั้นพอ

ด้วยความเมตตาอันไม่มีประมาณต่อสัตว์โลก หลวงตายังสงเคราะห์ต่อไปจนกว่า
ชีวิตจะหาไม่ แม้ชีวิตล้มละลายลงแล้ว ปัจจัยทั้งหมดที่มหาชนศรีธานนำมาถวายใน
งานศพในอนาคต มีพินัยกรรมให้ซื้อเป็นทองคำทั้งหมดเพื่อนำมาอบเข้าสู่พระคลังหลวง
ให้เป็นสมบัติของชาติ เป็นทุนของลูกหลานสืบไป

นี่! คือหนังสือ “พ่อแม่ครูอาจารย์” บอกเรื่องราวแห่ง “ชีวิตพระอรหันต์” ที่
ยังทรงธาตุขันธ์ให้สัตว์โลกได้ชื่นชมบาร์มี บาทวิถีที่ท่านก้าวอย่างผ่านไป ย่อมนำความ
สงบสุข และแสงสว่างมาให้แก่สัตว์โลกทั้งปวงฯ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

พระมหาธีรราช อัครศิโร

พ่อแม่ครูอาจารย์. -- กรุงเทพฯ : พี.เพรส, ๒๕๕๑.

๔๔๘ หน้า

๑. พระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสัมปันโน). ๒. พระมัน ภูริทัตโต.

I. ชื่อเรื่อง

๒๕๕๑.๓๐๕๒๒

ISBN 978-974-7216-72-1

กราบขอขอบคุณ

พระพุทฺธพจนวราภรณ์ (จันทร์ กุสโล)

พระเทพสารเวที (เลขานุการในสมเด็จพะสังฆราช)

พระครูพุทธสิริสุนทร (บุญกัญ อนุวฑฒโน)

หลวงปู่เพียร วิริโย

หลวงปู่พัก สุนทรโม

พระอาจารย์สุลาน ปภัสโร

พระเทพวิสุทธิมงคล (หลวงปู่ศรี มหาวีโร)

พระญาณวิศิษฐ์ (ทอง จันทสิริ)

หลวงปู่บุญมี ปริบุญโญ

หลวงปู่ลี กุสลธโร

พระอาจารย์สมภาพ อภิวันโณ

พระอาจารย์ชานาญ อภิขณโณ

คณะทำงาน

พระมหาธีรราช อัครศิโร

คุณพินิจ วุฒิพันธุ์

คุณศรีประภา (แจ่ม) คล่องคำนวณการ

คุณเบญจมาศ เพ็ชรพลาย

คุณพิพัฒน์-ถาวร ปัญจันท

ที่ปรึกษา

ม.ร.ว.ทองศิริ ทองเกษม

คุณเฉลิมพล ชาญวิเศษ

พ.ต.อ.กฤษฎา บุรณพานิช

ภาพลายเส้น : คุณญาณพล วิเชียรเขตต์

ถ่ายภาพ : คุณนิพล ฟ้ากระจำจ คุนจุฑารส พรประสิทธิ์

ขอบคุณ

คุณสุรางค์ แซ่เฮ้ง

คุณกอบแก้ว ตริรัตน์นวล

คุณกิตติพงศ์ มงคลทรัพย์

คุณสุทธนา ใจเร็ว

คุณชาญวิทย์ สวงวงศ์

ม.ร.ว.อดิเทพ เทวกุล

คุณสุขเกษม-วิยะดา งามสะพรั่ง

พระทรงศักดิ์ งามสะพรั่ง

คุณตั้งล้ำ แซ่ไคว

คุณสนธิษฐา ปสุตนาวิน

คุณชานนท์ เทศะวิบูล

คุณสุวรรณ ทองปน

คุณสำรวย วุฒิพันธุ์

คุณวิชัย ทองแดง

คุณชุมพล-สรวงสุตา ปานทิพย์

คุณวินัย-จริยา รอดแสง

คุณชนกานต์ ทองทานธรรม

คุณบุญเลิศ เทพไพศาล

คุณอรัญญา แซ่ลี

คุณว่องไว วิฑูรชาติ

คุณสุวรรณ-อุไร งามสะพรั่ง

ติดต่อโทร. ๐๘๑ ๘๗๖๕๕๕๘, ๐๘๑ ๖๒๓๔๘๔๗, ๐๘๐ ๗๓๖๕๕๕๗

E-mail: watpasoong@yahoo.com ดูข้อมูลหนังสือได้ที่ www.pupasoong.com

“

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย!
พรหมจรรย์นี้เราประพฤติมิใช่เพื่อหลอกลวงคน
มิใช่เพื่อให้คนทั้งหลายมานับถือ
มิใช่เพื่ออานิสงส์ลาภสักการะและความสรรเสริญ
มิใช่จุมุ่งหมายเพื่อเป็นเจ้าลัทธิและแก้ลัทธิอย่างนั้นอย่างนี้
มิใช่เพื่อให้ใครรู้จักตัวว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้

ที่แท้พรหมจรรย์นี้เราประพฤติ
เพื่อสังวร คือความสำรวม
เพื่อปหานะ คือความละ
เพื่อวิราคะ คือคลายความกำหนัดยินดี
และเพื่อนิโรธะ คือความดับทุกข์

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย
ธรรมที่เราได้บรรลุแล้วนี้
ลึกซึ้งเห็นได้ยาก รู้ตามได้ยาก สงบประณีต
มิใช่วิสัยแห่งตรรก คือคิดเอาไม่ได้
หรือไม่ควรลงความเห็นด้วยการเดา
แต่เป็นธรรมที่บัณฑิตพอจะรู้ได้

”

ថេរ កើត ឈាម លក់ ថេរ កើត កង
តែ ខ្មែរ មិន ដឹង ច្បាប់ និង តាម ឈាម
ច្បាប់ តាម ច្បាប់

និ